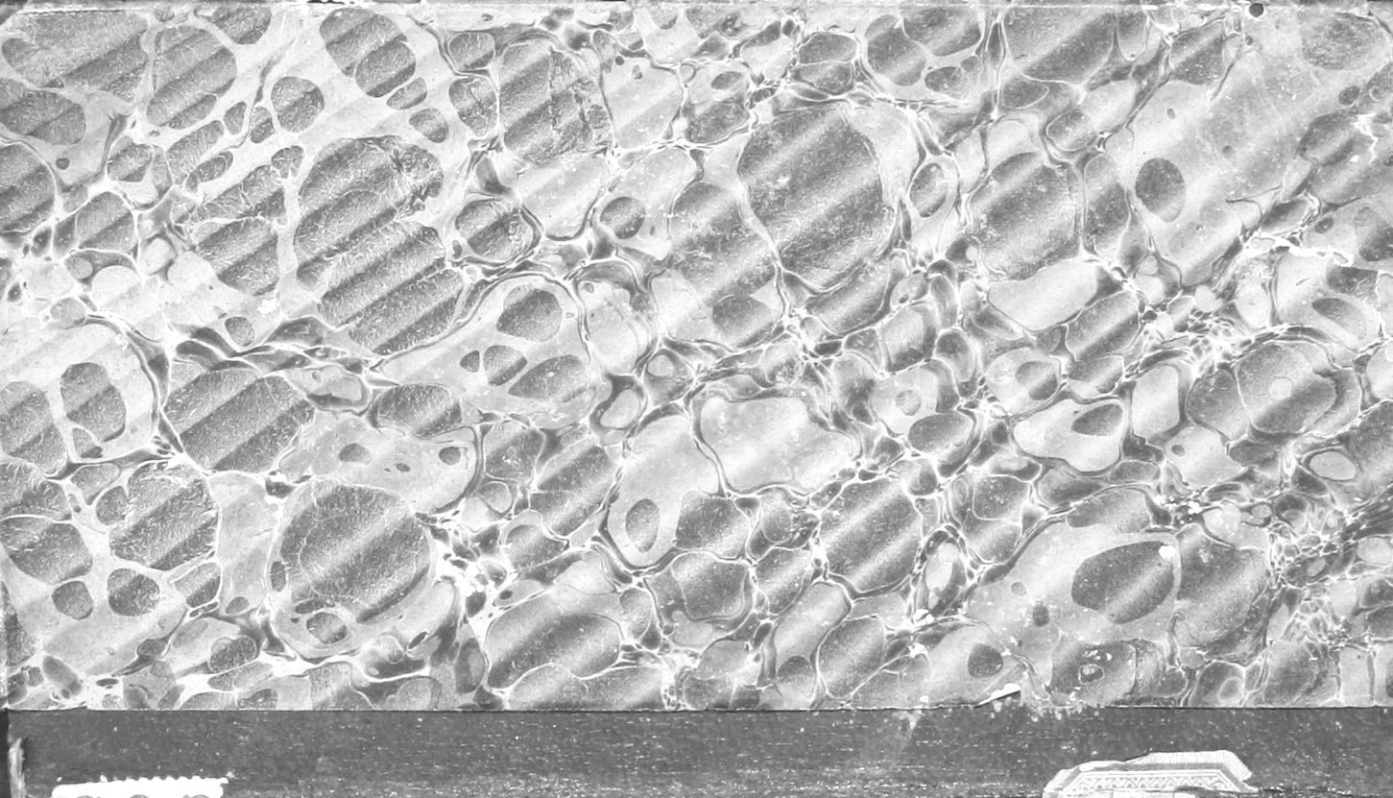

ВІВЛІОѲНКН

ДѦПИВ'

E. SISMANOGLIO

5198

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΤΩΝ

ΚΟΡΑΣΙΩΝ

Εἰς εἴκοσι τομίδια

συλλεγεῖσα

ὑπὸ Δ. Ν. ΦΩΤΙΑΔΟΥ

καὶ ἐκδοθεῖσα

ὑπὸ ΑΛ. ΣΠ.

Κατ' ἔγκρισιν τ[illegible] τοῦ Χριστοῦ Μ[illegible]

ΓΡΑ[illegible]ΜΑΤΙΚΗ.

Τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς παραλληλιζομένης μετὰ τῆς σημερινῆς Γλώσσης.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΣΑΚΚΟΥ 1942

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΤΥΠΟΙΣ Ι. ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ.

1851.

Ὁ παραποιῶν καταδιώκεται.

Πρᾶξις Τυπογραφικοῦ
Ἀριθ. 92.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Ἡ παροῦσα Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ μέρος ἀποτελεῖ τῆς ἤδη ἐκδιδομένης Ἐγκυκλοπαιδείας τῶν Κοραϊῶν.

Εἰς πᾶσαν περίστασιν, ἡ παλαιὰ παραλληλίζεται μὲ τὴν νέαν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν. Ὁ τρόπος οὗτος ἀπὸ τὴν καθημερινὴν πεῖραν ἀπεδείχθη ὠφελιμώτατος, καὶ ὁ μόνος εὐκολύνων τὴν ἐκμάθησιν ἀμφοτέρων.

Ἠκολούθησα τὴν μέθοδον Γραμματικῆς ἀνωνύμου τινὸς Ἄγγλου, ἐπονομαζομένης *Λακωνικῆς*, διὰ τὴν μεγάλην συντομίαν της.

Τὴν ἐνόμισα πρὸς τὸν σκοπόν μου κατάλληλον, ὡς ἀφορῶσαν καὶ αὐτὴν τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς, παραλληλιζομένης μὲ τὴν Λατινικήν.

Ἡ παράθεσις αὕτη μ' ἔκαμε νὰ συλλέξω τὴν ὕλην, καὶ νὰ συντάξω τὴν ἀνὰ χεῖρας.

Διελθὼν δὲ καὶ ἄλλας ὁμογενῶν καὶ ξένων Γραμματικὰς, ἀφαιρῶν καὶ προσθέτων, κατὰ τὸ δοκοῦν, ἀπορρίπτων δ' ἐν γένει τὰς λεπτομερείας, ἐξέθεσα τοὺς γενικωτέρους τύπους καὶ κανόνας, καὶ ὅσα ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ἄλλα συντείνοντα.

Ὅλοι ἠξεύρομεν, ὅτι εἰς τὸ σχολεῖον πρέπει νὰ μανθάνωμεν τὰς ἀρχὰς ὁποιασδήποτε ἐπιστήμης, ἢ τὸν τρόπον μόνον διὰ νὰ σπουδάζωμεν.

Ἀνάγκη πᾶσα λοιπὸν, οἱ μαθηταὶ νὰ διδαχθῶσι καλὰ τὰ χρησιμεύοντα εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ μάθωσι, πῶς νὰ

μανθάνωσιν ἔπειτα μόνοι, πρὸς τελειοποίησίν των, ὠφελούμενοι ἀπὸ τὰς θεμελιώδεις ἤδη γνώσεις των.

Εἶπον ὅτι ἀπέρριψα τὰς λεπτομερείας: ἐννοῶ δὲ τοιαύτας, τὰς ἀτελειώτους καὶ ὀχληρὰς ἐξαιρέσεις τοῦ τύπου, καὶ τοῦ κανόνος, καθὼς ἐπὶ τῶν ὀρθογραφιῶν, π. χ. πνευματισμῶν, καὶ τόσων ἄλλων τῆς γλώσσης λεπτοτήτων, αἱ ὁποῖαι καταβαρύνουσι τὸ μνημονικὸν τῶν ἀρχαρίων, ἀγύμναστον ὑπάρχον ἀκόμη πρὸς τὰ τοιαῦτα. Καὶ τῷ ὄντι, ἐὰν μυριάκις τοὺς εἴπῃ τις: ὅτι τὰ, καὶ τὰ γράφονται διὰ τοῦ τοῦ, καὶ τοῦ, πλὴν τῶν, καὶ τῶν, βλάπτει μᾶλλον τὸ πολύτιμον τοῦ χρόνου τῶν νέων, καὶ χωρὶς νὰ κατορθώσῃ τι καλὸν, ἐπιφέρει τὴν ἀηδίαν αὐτῶν, ἐπομένως τὸν ὄκνον, κτλ.

Εὐμέθοδος διδασκαλία, Λεξικὴν ἀκριβὲς, ἡ μετὰ προσοχῆς παράθεσις, ἡ παραγωγὴ, ἡ σύνθεσις, ὅ ἐστιν, ἡ ἐτυμολογία, ἡ ἐπανειλημμένη παρατήρησις, ἡ περίεργος ἀνάγνωσις καλῶν βιβλίων, ἡ πεῖρα τέλος καὶ ἡ ἕξις δύνανται νὰ θεραπεύσωσι τὰ πάντα, καὶ νὰ τελειοποιήσωσι τὸν μαθητιῶντα. Ἄλλως εἶναι τὰ τοιαῦτα χάος δυσδιάλυτον εἰς τὸν θέλοντα νὰ τὰ συσσωρεύσῃ ἀνὰ ἕκαστον εἰς τὴν Γραμματικήν.

Παρεδέχθην δύο κλίσεις τῶν ὀνομάτων, ἰσοσυλλάβους καὶ περιττοσυλλάβους, καὶ δύο συζυγίας τῶν ῥημάτων, εἰς ω καὶ εἰς μι μὲ τοὺς πίνακας αὐτῶν ὅλων, πρὸς εὐκολωτέραν κατάληψιν καὶ ἀπομνημόνευσιν.

Ἐδιαίρεσα τὸ πονημάτιον εἰς δύο, Ἐτυμολογικὸν (εἴτε τεχνολογικὸν) καὶ Συντακτικόν· συνῆψα εἰς ταῦτα καὶ τρίτον μέρος, διόλου ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀπαιτούντων διδασκαλίαν, ὑπὸ τὸ ὄνομα *Σημειώσεις*· παραπέμπονται δὲ οἱ μαθηταὶ δι' ἀριθμοῦ παρεντεθειμένου εἰς

αὐτὰς, ὅπου τὸ ἀντικείμενον παρεστήθη μὲ πλειοτέραν ἔκτασιν καὶ ἀνάπτυξιν, πρὸς λύσιν ἀπορίας τινος, τυχὸν, ἢ μελέτην ἰδιαιτέραν, ὅταν ὀπωσοῦν ἐνδυναμωθῶσιν εἰς τὰ τῆς Γραμματικῆς· καθὼς π. χ. Ἀνώμαλα ῥήματα τῆς ἀρχαίας καὶ σημερινῆς Ἑλληνικῆς, τὰ περὶ πνευματισμοῦ καὶ ὀρθογραφίας τὰ λεπτομερέστερα κτλ.

Ὁ διδάσκαλος ἐν τούτοις δύναται νὰ ὁδηγῇ τοὺς πρωτοπείρους, πρὸς ἰδιαιτέραν των μελέτην, καὶ νὰ κοινοποιῇ πᾶν ὅ,τι ἐγκρίνῃ κατάλληλον εἰς αὐτοὺς ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, ἢ καὶ νὰ τὸ ἐκμανθάνωσιν ἰδίως, χρείας οὔσης· π. χ. τὰ περὶ τῶν Μερῶν τοῦ Λόγου, διὰ τί νὰ εἶναι ὀκτὼ τῶν ἀρχαίων, καὶ δέκα τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν, ὡσαύτως—τὰ περὶ τῶν γενῶν, πτώσεων, διπλῶν καὶ δασέων συμπλακέντων—τὰ περὶ προφορᾶς τῆς *αυ* — μεταβολῆς τοῦ ν, γ καὶ σ — ἐγκλητικῶν — συναλοιφῆς, κτλ.

Πῶς νὰ εὑρίσκωσι τὴν Ἑλληνικὴν κατάληξιν ἀπὸ τὴν σημερινὴν γλῶσσάν μας εἰς τὰ περιττοσύλλαβα, καὶ τ' ἀνάπαλιν· παρατηρήσεις διαφόρους ἐπὶ τῶν ὀνομάτων, ῥημάτων κτλ.

Τὰ περὶ μετοχῆς λεγομένης ἀπολύτου, καὶ τῶν μέσων ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἐκτίθενται εἰς τὰς σημειώσεις κατ' ἔκτασιν κτλ.

Εἶναι δὲ τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὅτι οἱ παῖδες εὐκόλως λησμονοῦσι τὰ μαθημένα, καὶ διὰ νὰ ἐγχαραχθῶσιν εἰς τὸ μνημονικόν των, ἀνάγκη πᾶσα νὰ γίνηται συνεχῶς ἡ ἐπανάληψις εἰς κάθε μάθημα. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ὑπάρχῃ συνήθεια αὐστηρὰ, ὥστε νὰ μὴ γίνεται δεύτερον μάθημα, πρὶν οἱ μαθηταὶ καθέζωσιν ἐντελῶς τὸ προλαβόν· ἄλλως ματαιοπονεῖ καὶ ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ μαθητής.

Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ συνετάχθη καὶ ἡ Γραμματικὴ αὕτη κατ' ἐρωτοαπόκρισιν, διὰ νὰ ἐρωτᾷ εὐκόλως ὁ διδάσκαλος, καὶ οἱ μαθηταὶ νὰ γίνωνται προσεκτικώτεροι καὶ περιεργότεροι εἰς τὰς προκειμένας ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις· ὁ τρόπος οὗτος ἐκ πείρας ἀπεδείχθη ὁ καταλληλότερος διὰ τοὺς ἀρχαρίους.

Ταῦτα περίπου εἶναι τὰ φιλοπονηθέντα.

Εἴθε νὰ γίνωσιν αἰτία παρατηρήσεως ἄλλων σοφῶν, καὶ χρήσιμα πρὸς τελειοποίησιν καὶ οἰκονομίαν εἰς τὴν ταχεῖαν ἐκμάθησιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐνταυτῷ καὶ ἀταλαίπωρον.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ,
Παραλληλιζομένης μετὰ τῆς σημερινῆς Γλώσσης.

ΜΕΡΟΣ Α'.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΝ.

Προεισαγωγικά τινα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Τί ἐστι Γλῶσσα;

Αἱ λέξεις καὶ ὁ τρόπος, τὸν ὁποῖον μεταχειριζόμεθα ὁμιλοῦντες, ἢ γράφοντες, διὰ νὰ κοινοποιήσωμεν εἰς ἄλλους τὰ διανοήματά μας, ὅλα ὁμοῦ λέγονται *Γλῶσσα*.

Μία Γλῶσσα εἶναι εἰς τὸν κόσμον;

Τόσαι γλῶσσαι ὑπάρχουν, ὅσα καὶ τὰ ἔθνη τῆς Οἰκουμένης.

Τί ἐστι Γραμματική;

Τὸ ἄθροισμα τῶν κανόνων πάσης Γλώσσης, κατὰ τοὺς ὁποίους γράφει, ἢ λαλεῖ τὸ πεπαιδευμένον μέρος τοῦ ἔθνους, καὶ ἡ τέχνη τοῦ ἐξετάζειν τὰ εἰς ἄλλους κοινοποιούμενα, λέγεται Γραμματική.

Πόσα εἶναι τὰ μέρη αὐτῆς;

Εἶναι δύο· τὸ Ἐτυμολογικὸν ἢ (Τεχνολογικὸν), καὶ τὸ Συντακτικόν.

Τί μανθάνομεν ἀπὸ τὸ Ἐτυμολογικόν;

Τοὺς ὁρισμοὺς καὶ τὰς διαιρέσεις· ἤγουν τί εἶναι ἡ μία

λέξις, καὶ τί εἶναι ἡ ἄλλη, πῶς αὗται γράφονται καὶ πῶς σχηματίζονται, κτλ.

Ἐτυμολογία κυρίως τί ἐστίν;

Εἶναι ἡ ἀνίχνευσις τῆς ἀρχῆς τῶν λέξεων, τῆς παραγωγῆς, καὶ τῆς συνθέσεως.

Τί μανθάνομεν ἀπὸ τὸ Συντακτικόν;

Πῶς πρέπει νὰ συνδέωμεν αὐτὰς τὰς λέξεις καὶ νὰ τὰς συντάττωμεν, διὰ νὰ ἀπαρτίσωμεν τὸν λόγον.

Τί ἐστι λόγος;

Ἡ διὰ τῶν λέξεων παράστασις, ἢ ἔκφρασις τῶν διανοημάτων μας, λαλουμένη, ἢ γραφομένη, λέγεται λόγος. π. χ. ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος—μισεῖ τὴν κακίαν—ὀφείλουσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν—νὰ σέβωνται τοὺς γονεῖς των—οἱ γονεῖς νὰ ἀνατρέφωσι τὰ τέκνα των, ὅλα ταῦτα εἶναι λόγοι· λέγονται καὶ προτάσεις. Θέλομεν δὲ ἀναπτύξει ταῦτα εἰς τὸ Συνταχτικὸν μέρος, ἐν οἰκείῳ τόπῳ, καταλλήλως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῶν Γραμμάτων καὶ διαιρέσεως αὐτῶν.

Πόσα εἶναι τὰ γράμματα τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης;

Εἶναι εἰκοσιτέσσαρα, τὰ τοῦ ἀλφαβήτου, οἷον, α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω.

Εἰς πόσα, καὶ πῶς διαιροῦνται ταῦτα;

Εἰς ἑπτὰ φωνήεντα ‖ ε, ο—βραχέα λεγόμενα,
η, ω—μακρὰ, καὶ
α, ι, υ—δίχρονα.

Καὶ εἰς δεκαεπτὰ σύμφωνα τὰ ἐξῆς λοιπὰ:

β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ.

Διὰ τί οὕτως ὀνομάζονται;

Τὰ μὲν φωνήεντα, διότι μόνα των προφερόμενα σχηματίζουσι φωνήν· τὰ δὲ σύμφωνα, διότι μὲ τὰ φωνήεντα ὁμοῦ λαμβανόμενα κάμνουσι φωνήν· τὰ δὲ βραχέα, διότι ἐπροφέροντο μὲ χρόνον βραχὺν, δηλ. μὲ ταχύτητα τινά. Τὰ δὲ μακρὰ, διότι ἐπροφέροντο μὲ χρόνον μακρὸν, ἢ μὲ ἀργοπορίαν τινὰ, δηλ. ἐμάκρυναν τὴν φωνήν των οἱ ἀρχαῖοι ἐπ' αὐτῶν εἰς τὴν προφοράν των· τὰ δὲ δίχρονα, διότι ἐπροφέροντο πότε ὡς μακρὰ, καὶ πότε ὡς βραχέα εἰς διαφόρους λέξεις.

(Ἴδε Σημ. 11 εἰς τὸ Τρίτον Μέρος, καὶ, πῶς σημειόνονται τὰ δίχρονα.)

Πῶς διαιροῦνται τὰ σύμφωνα;

Εἰς ἐννέα ἄφωνα ‖ κ, π, τ— Ψιλὰ λεγόμενα,
θ, φ, χ— Δασέα, καὶ
β, γ, δ— Μέσα,

Εἰς τέσσαρα ἀμετάβολα λ, μ, ν, ρ,

Εἰς τρία διπλᾶ ζ, ξ, ψ,

καὶ εἰς τὸ συριστικὸν λεγόμενον σ.

(Ἴδε Σημ. 36, τὰ περὶ αὐτῶν ἐν λεπτομερείᾳ.)

Τί ἐστὶ δίφθογγος, καὶ πόσαι εἶναι;

Ὁ συνδυασμὸς τῶν φωνηέντων προφερομένων μονοφώνως, λέγεται δίφθογγος, ὡς ἐκ δύο φθόγγων, ἢ φωνῶν γινομένη· φωνὴ δὲ καὶ φθόγγος ἐνταῦθα εἶναι τὸ αὐτό· οἷον, χαίρω, εὐλογῶ, ἀνοίγω, ἀλείφω: δὲν λέγομεν χαΐρω, ἐὐλογῶ, ἀνοΐγω, ἀλεΐφω, κτλ.

Εἶναι δὲ δίφθογγοι ἓξ, κύριαι λεγόμεναι, οἷον

αι, αυ, ει, ευ, οι, ου,

Καὶ ἓξ καταχρηστικαὶ, οἷον

ηυ, υι, ωυ, ᾳ, ῃ, ῳ.

(Ἴδε Σημ. 40). Περὶ δὲ τῆς προφορᾶς τῶν αυ καὶ ευ καὶ τῶν εὐφωνικῶν λεγομένων ν—κ—σ— κτλ. (Ἴδε Σημ. 41.)

Τί ἐστι συναίρεσις;

Ὅταν δύο φωνήεντα συγχωνεύωνται, ἢ συνάπτωνται εἰς ἓν, τότε ἡ συνάφειά των αὐτὴ ὀνομάζεται Συναίρεσις. τὸ δὲ προκύπτον φωνῆεν εἶναι πάντοτε μακρὸν, ὡς, γέα-γῆ, συκέα-συκῆ, τιμάω-ῶ, χίϊος-χῖος, ἠχόϊ-ἠχοῖ, κλπ.

Τί ἐστιν ἀπόστροφος;

Ὅταν ἐκθλίβεται τὸ τελικὸν βραχὺ τῆς προηγουμένης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἑπομένης, καὶ τίθεται ἀντ' αὐτοῦ τὸ σημεῖον (᾽), ὀνομάζεται *Ἀπόστροφος*, π. χ. ὁ δ᾽ ἀγαθὸς, ἀντὶ ὁ δὲ ἀγαθός.

(Ἴδε τὰ λοιπὰ, Σημ. 42.)

Τί ἐστιν ἐγκλητικόν;

Ὅταν ὁ τόνος λέξεώς τινος κλίνῃ καὶ πίπτῃ ἐπάνω εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως, τότε λέγομεν ὅτι ἐγκλίνεται, π. χ. εἰς τὸ: ἄνθρωπός τις, βλέπομεν ὅτι ὁ τόνος τοῦ τὶς, πίπτει εἰς τὸ πος, καὶ τὸ τις εἶναι λέξις ἐγκλητικὴ, τὸ δὲ ἄνθρωπός, ἐγκλινομένη. (Ἴδε Σημ. 37.)

Σημ. οἱ ἀνωτέρω ὁρισμοὶ καὶ ὀνομασίαι ἐσημειώθησαν ἐνταῦθα, ἐπειδὴ θέλουσι μᾶς χρειασθῆ ἑπομένως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Περὶ Συλλαβῆς, Λέξεως καὶ Τόνων.

Τί ἐστι συλλαβὴ, καὶ λέξις;

Ὅταν ἓν ἢ πολλὰ σύμφωνα συνέρχωνται μὲ φωνῆεν, ἢ δίφθογγον, καὶ προφέρωνται μὲ μίαν φωνὴν, (Ἴδε Σημ. 24, καὶ τὰ περὶ συλλαβισμοῦ.) ὡς πῦρ, φῶς, χθὲς, κλπ. λέγεται *Συλλαβή*· ὅταν δὲ τὸ μονόφωνον τοῦτο συντεθῇ καὶ μὲ ἄλλο ἓν, δύο ἢ πολλὰ, λέγεται τότε, λέξις *μονοσύλλαβος*, ὅταν προφέρεται μὲ μίαν φωνὴν, *δισύλλαβος*, ὅταν μὲ δύο, *τρισύλλαβος*, ὅταν μὲ τρεῖς, καὶ *πολυσύλλαβος*, ὅταν μὲ πλειοτέρας συλλαβάς· π. χ. φῶς, ψυ-χὴ, ἄν-θρω-πος, ἀν-θρώ-πι-νος, φι-λαν-θρω-πό-τα-τος —Οὕτω λοιπὸν ἡ συλλαβὴ εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως λέγεται *λήγουσα*· ἡ δὲ πρὸ αὐτῆς ἀμέσως λέγεται *παραλήγουσα* καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης *προπαραλήγουσα*. π. χ. *ἄνθρωπος*, λήγουσα εἶναι ἡ συλλαβὴ πος —

παραλήγουσα ἡ » θρω—

καὶ προπαραλήγουσα ἡ » ἄν —

Τί ἐστι τόνος;

Ὅταν προφέρωμεν τὰς λέξεις, αἰσθανόμεθα, ὅτι ἡ φωνή μας κτυπᾷ μίαν συλλαβὴν δυνατώτερα παρὰ τὰς ἄλλας· αὐτὸ λοιπὸν τὸ κτύπημα, ἢ τὸ τέντωμα τῆς φωνῆς, λέγεται τόνος, ἢ τάσις.

Πόσοι εἶναι οἱ τόνοι;

Εἶναι τρεῖς, ἡ ὀξεῖα (ˊ) ἢ τόνος ὀξὺς,

ἡ βαρεῖα (ˋ) ἢ τόνος βαρὺς, καὶ

ἡ περισπωμένη (ˆ) ἢ τόνος περισπώμενος.

Πῶς ὀνομάζονται αἱ λέξεις αὗται τονισμέναι;

Κατὰ τὸν τόνον τὸν ὁποῖον λαμβάνει ἡ συλλαβή, λέγεται καὶ ἡ λέξις ἐκείνη, ὡς *ὀξύτονος, παροξύτονος ἢ βαρύτονος, περισπωμένη, ἢ προπερισπωμένη.*

π. χ. καλὸς— λέγεται ὀξύτονος.
λόγος— » παροξύτονος.
ἄνθρωπος— » προπαροξύτονος.

Ποῦ τίθεται ἡ ὀξεῖα;

Εἰς τὴν λήγουσαν, παραλήγουσαν καὶ προπαραλήγουσαν.

Ποῦ ἡ περισπωμένη;

Αὕτη βάλλεται πάντοτε εἰς μακρὰν λήγουσαν, ἢ παραλήγουσαν, οἷον ἀγαπῶ, ἀγαπῶμεν, καὶ ἡ πρώτη λέγεται περισπωμένη, ἡ δὲ δευτέρα προπερισπωμένη.

Ποῦ τίθεται ἡ βαρεῖα;

Αὕτη βάλλεται εἰς τὴν λήγουσαν μόνον, ὅταν ἡ ὀξύτονος λέξις δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἀκόλουθον αὐτῆς διὰ στιγμῆς, ἀλλὰ προφέρεται κατὰ συνέχειαν μὲ ἐκείνην, ὡς: *αὐτὸς ἑαυτὸν βλάπτει·* ὅταν ὅμως εὑρίσκεται εἰς τὸ τέλος ἡ λέξις αὕτη ὀξύνεται, οἷον: *ὁ μαθητὴς οὗτος βλάπτει ἑαυτόν·* καὶ, *ἀνὴρ δὲ χρηστὸς χρηστὸν οὐ μισεῖ ποτέ.*

Ἐξαιροῦνται τὰ ἐρωτηματικὰ τίς, τί, διότι ἐὰν καὶ ἀκολουθῇ ἄλλη λέξις, ὀξυτόνως γράφομεν, τίς εἶπεν, καὶ ὄχι τὶς εἶπεν, ἢ τὶ εἶπεν, βαρυτόνως.

Ὅλαι αἱ λέξεις δέχονται τόνους;

Πᾶσα λέξις ἔχει ἕνα τῶν εἰρημένων τόνων.

Αἱ ἑξῆς μονοσύλλαβοι δὲν δέχονται κανένα, οἷον, *ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, ἐς, ἐν, ἐκ, ἐξ, εἰς, οὐ, ὡς, εἰ.*

Ἐκ τῶν ἀτόνων τούτων, τὸ εἰ, συντιθέμενον μὲ τὸ ὡς, τονίζεται, π. χ. ὡσεί, καὶ τὸ οὐ, εἰς τέλος περιόδου, οἷον, πῶς γὰρ οὔ.

Περὶ Πνευματισμοῦ.

Τί ἐστι πνευματισμός;

Πᾶσα λέξις ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένη ψιλοῦται, ἢ δασύνεται. (Ἴδε Σημ. 7. Μέρος γ΄. τὸν πίνακα τῶν δασυνομένων, καὶ γενικά τινα περὶ ὀρθογραφίας·) δηλ. συνοδεύεται μὲ πνοήν τινα λεπτὴν, ἢ παχεῖαν, ἐξερχομένην ἀπὸ τὸν λάρυγγα. (Ἴδε Σημ. 38.)

Ἐπάνω λοιπὸν εἰς τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τῶν τοιούτων λέξεων, σημειώνεται τοῦ μὲν λεπτοῦ πνεύματος ἡ ψιλὴ (᾽), τοῦ δὲ παχέως, ἡ δασεῖα (῾)· ὅθεν καὶ ἡ λέξις λέγεται, ὅτι ψιλοῦται, ἢ δασύνεται.

Ἐὰν δὲ ἡ δασυνομένη, ἢ ψιλουμένη λέξις εἶναι δίφθογγος, τὸ πνεῦμά της βάλλεται εἰς τὸ δεύτερον ἐπάνω φωνῆεν, καθὼς καὶ οἱ τόνοι, π. χ. εὐλογῶ, εὑρίσκω, μοῦσα, μοῖρα, κλπ.

Τὰ σύμφωνα δὲν πνευματίζονται;

Τὸ ρ μόνον ἐν ἀρχῇ λέξεως δασύνεται, οἷον ῥῆμα. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ αὐτῆς, ἐὰν εὑρεθῶσι δύο ρ τὸ πρῶτον ψιλοῦται, καὶ τὸ δεύτερον δασύνεται, οἷον, ἐπίῤῥημα.

Κανόνες Τονισμοῦ οἱ γενικώτεροι.

α΄. Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται, οἷον, καλὸς, βοηθὸς, λόγος, λέγω, κλπ.

β΄. Πᾶσα μακρὰ συλλαβὴ τονιζομένη πρὸ μακρᾶς ὀξύνεται, ὡς, ἥρως, μνήμη, κλπ.

γ΄. Πᾶσα θέσει μακρὰ συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται, ὡς, δόξα, ἔκτος, ἄρτος, κλπ. (Ἴδε Σημ. 36.)

δ΄. Πᾶσα μακρὰ συλλαβὴ τονιζομένη πρὸ βραχείας περισπᾶται, οἷον, σῆμα, σῶμα, πνεῦμα.

έ. Πᾶσα συνῃρημένη συλλαβὴ τονιζομένη περισπᾶται, οἷον, Θεμιστοκλέης-ῆς, νικάω-ῶ, Χίτος-Χῖος.

ς΄. Ἡ προπαραλήγουσα πάντοτε ὀξύνεται, οἷον, ἥλιος, ἄνθρωπος, κλπ.

ζ΄. Ὅταν δὲ εἶναι μακρὰ ἡ λήγουσα, δὲν ὀξύνεται ποτὲ προπαραλήγουσα, οἷον, ὁ ἥλιος, τοῦ ἡλίου, ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὴν παραλήγουσαν ὁ τόνος καταβιβάζεται εἰς τὴν γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ, εἰς τὴν πληθ. αἰτ. καὶ δοτ. καὶ εἰς τὸν Δυϊκὸν ἀριθμὸν ὅλων τῶν παροξυτόνων, ἢ ὑπερδισυλλάβων, ἐπειδὴ μακρᾶς οὔσης τῆς ληγούσης τόνος οὐ τίθεται ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης.

ή. Τὸ ἐρωτηματικὸν τίς καὶ τί, πάντοτε ὀξύνεται.

Περὶ Στίξεων.

Τὰ σημεῖα τῶν στίξεων εἶναι τὰ ἑξῆς·

Ἡ ὑποστιγμὴ (,), ἡ ἄνω στιγμὴ (·), ἡ τελεία στιγμὴ (.), τὸ ἐρωτηματικὸν (;), τὸ ἐπιφωνηματικὸν (!), ἡ παρένθεσις (( )), τὸ διαλυτικὸν (¨), τὸ διαιρετικὸν (-) κλπ. (Ἴδε κατ' ἔκτασιν Σημ. 46.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῶν Μερῶν τοῦ Λόγου.

Πόσα εἶναι τὰ μέρη τοῦ Λόγου;

Εἶναι δέκα, τὰ ἑξῆς: *Ὄνομα* οὐσιαστικὸν, *Ὄνομα* ἐπίθετον, *Ἄρθρον*, *Ῥῆμα*, *Μετοχὴ*, *Ἀντωνυμία*, *Πρόθεσις*, *Ἐπίῤῥημα*, *Σύνδεσμος* καὶ *Ἐπιφώνημα*. (Ἴδε σημ. 14.)

Τί ἐστιν ὄνομα οὐσιαστικόν;

Πᾶσα ὀνομασία προσώπου, ἢ πράγματος ὁποιουδήποτε, λέγεται οὐσιαστικὸν, ὡς σημαῖνον οὐσίαν αὐθύπαρκτον. (Ἴδε Σημ. 63.)

Πόσα εἶναι τὰ εἴδη τοῦ οὐσιαστικοῦ;

Εἶναι δύο, Κύριον καὶ Προσηγορικὸν, ἢ κοινόν.

Τί ἐστι κύριον οὐσιαστικόν;

Ἐὰν ἡ ὀνομασία ἁρμόζῃ εἰς οὐσίαν ἰδίαν, ἤγουν εἰς ἕν μόνον ἄτομον, λέγεται *κύριον οὐσιαστικὸν*, ὡς, Ἀλέξανδρος, Κόρινθος, Κηφισσός. (Ἴδε καὶ Σημ. 54.)

Ποῖον εἶναι τὸ προσηγορικὸν, ἢ κοινόν;

Ἐὰν ἡ ὀνομασία ἁρμόζῃ εἰς οὐσίαν κοινὴν, ἤγουν εἰς ὅλα τὰ ὁμοειδῆ ἄτομα, λέγεται *προσηγορικὸν*, ὡς, ἄνθρωπος, πόλις, ποταμός.

Τί ἐστιν ἐπίθετον ὄνομα;

Πᾶσα λέξις ἑνωμένη μὲ τὸ οὐσιαστικὸν, καὶ ἐκφράζουσα τὴν ἰδιότητα, τὸν χαρακτῆρα, ἢ τὴν ποιότητα αὐτοῦ, λέγεται ἐπίθετον, ὡς, ῥόδον λευκὸν, ῥόδον κόκκινον, σοφὸς Σωκράτης, κλπ. (Ἴδε Σημ. 63.)

Τί ἐστι ποιότης;

Πᾶν ὅ,τι μᾶς φαίνεται τοιοῦτον, ἢ τοιοῦτον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, οὕτως, ἢ ἄλλως μᾶς τὸ παριστάνει, π. χ. γλυκὺ, πικρὸν, καλὸν, ὠφέλιμον, κακὸν, κλπ. λέγεται *ποιότης*.

Τί ἐστιν οὐσία;

Πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τὸν Κόσμον, λέγεται *οὐσία*· ὅθεν οὐσιαστικὸν ὄνομα θέλει νὰ εἴπῃ ὄνομα οὐσίας, ἤγουν, πράγματός τινος· καὶ ἐπίθετον θέλει νὰ εἴπῃ, λέξις ποιωτικὴ, διὰ τῆς ὁποίας φανερόνομεν τὰ πράγματα, ὁποῖα εἶναι· ὅθεν τὸ ἐπίθετον, ὡς παρασταῖνον ὁποῖον εἶναι τὸ

οὐσιαστικὸν, συμμορφόνεται μ' ἐκεῖνο κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν.

Πόσα καὶ ποῖα εἶναι τὰ παρεπόμενα τοῦ ὀνόματος;

Εἶναι τρία, Γένος, Ἀριθμὸς, Πτῶσις.

Τί ἐστι παρεπόμενον;

Οἱ διάφοροι τρόποι, τοὺς ὁποίους λαμβάνει πᾶσα λέξις κλινομένη, καὶ αἱ διάφοροι μορφαί της ὀνομάζονται *παρεπόμενα*.

Πόσα εἶναι τὰ Γένη τῶν ὀνομάτων;

Τρία: Ἀρσενικὸν, οἷον, ὁ Πέτρος, ὁ κῆπος· Θηλυκὸν, οἷον, ἡ Εὐφροσύνη, ἡ θάλασσα· Οὐδέτερον, οἷον, τὸ ξύλον, τὸ μῆλον. (Ἴδε Σημ. 15.)

Τί ἐστιν Ἀριθμός;

Ἡ ποσότης τῶν ὑποκειμένων, τὰ ὁποῖα χρείαν ἔχομεν νὰ φανερώσωμεν, γινομένη διὰ τῆς μεταβολῆς τῶν καταλήξεων ἐπὶ τῆς αὐτῆς λέξεως, ὀνομάζεται Ἀριθμός.

Πόσοι εἶναι οἱ Ἀριθμοί;

Τρεῖς, Ἑνικὸς, ὅταν σημαίνει ἓν, ὡς, σῦκον, μῆλον· Πληθυντικὸς, ὅταν σημαίνῃ πολλὰ, ὡς, σῦκα, μῆλα. Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ ἔχει χωριστὸν σχηματισμὸν καὶ διὰ τὰ δύο· ὅθεν λέγεται Δυϊκὸς Ἀριθμὸς, ὡς, μήλω, σύκω, κλπ. (Ἴδε Σημ. 16.)

Εἶναι δὲ καὶ ὀνόματα τόπων, πόλεων, τὰ ὁποῖα σχηματισμὸν ἔχοντα πληθυντικὸν, σημαίνουσιν ἑνικὸν, οἷον, αἱ Ἀθῆναι, τὰ Μέγαρα, Θῆβαι, Δελφοὶ κλπ.

Τί ἐστι Πτῶσις, καὶ πόσαι εἶναι;

Ἡ μεταβολὴ καὶ ἡ διάφορος μορφὴ τῆς ὀνομαστικῆς καταλήξεως τοῦ ὀνόματος κλινομένου λέγεται *Πτῶσις*· ὅθεν καὶ τὰ τοιαῦτα, πτωτικὰ λέγονται. Εἶναι δὲ πέντε αἱ πτώσεις, αἱ ἑξῆς: Ὀνομαστικὴ, Γενικὴ, Δοτικὴ, Αἰτιατικὴ καὶ Κλητική. (Ἴδε Σημ. 17.)

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ.

Τί ἐστιν Ἄρθρον;

Τὸ χρησιμεῦον νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ὀνομαζόμενον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, ὅτι εἶναι γνωστὸν καὶ ὡρισμένον.

Ποία εἶναι ἡ χρῆσις αὐτοῦ;

Τὸ μονοσύλλαβον τοῦτο μέρος τοῦ λόγου, ὁ, ἡ, τὸ, προτίθεται τῶν ὀνομάτων, καὶ συνοδεύει αὐτὰ καθ' ὅλας τὰς πτώσεις των· μεταχειριζόμεθα δὲ τὸ μὲν ὁ, εἰς τὰ ἀρσενικὰ, τὸ ἡ, εἰς τὰ θηλυκὰ, καὶ τὸ τὸ, εἰς τὰ οὐδέτερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ Κλίσεως.

Τί ἐστι Κλίσις;

Ὁ διάφορος τρόπος καὶ ἡ μεταβολὴ τῆς ληγούσης τῆς ὀνομαστικῆς διὰ τῶν ὁποίων μορφόνονται αἱ πτώσεις τῶν ἄρθρων, ὀνομάτων, καὶ λοιπῶν λέξεων, ὀνομάζεται Κλίσις.

Ὅλα τὰ μέρη τοῦ λόγου κλίνονται;

Ὄχι, κλιτὰ εἶναι, τὸ *ὄνομα*, τὸ *ἄρθρον*, ἡ *ἀντωνυμία*, τὸ *ῥῆμα* καὶ ἡ *μετοχὴ*· τὰ λοιπὰ εἶναι ἄκλιτα, δηλ. ἡ πρόθεσις, τὸ ἐπίῤῥημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα.

Ἐκθέτομεν κατὰ πρῶτον τὴν κλίσιν ἐνταῦθα τοῦ ἄρθρου, διότι κλίνοντες τὰ πτωτικὰ, συνοδεύομεν αὐτὰ μὲ ἄρθρα, τὸ ὁποῖον καὶ τὰ προσδιορίζει.

Ἑνικὸς Ἀριθμός.

	Ἀρσενικόν.	Θηλυκόν.	Οὐδέτερον.
Ὀνομαστικὴ	ὁ	ἡ	τὸ
Γενικὴ	τοῦ	τῆς	τοῦ
Δοτικὴ	τῷ	τῇ	τῷ
Αἰτιατικὴ	τὸν	τὴν	τό.

Πληθυντικός.

Ὀνομαστικὴ	οἱ	αἱ	τὰ
Γενικὴ	τῶν	τῶν	τῶν
Δοτικὴ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
Αἰτιατικὴ	τοὺς	τὰς	τά.

Δυϊκός.

Ὀνομ. καὶ Αἰτ.	τὼ,	τὰ	τὼ
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	ταῖν	τοῖν.

Τὸ ἄρθρον κλητικὴν δὲν ἔχει· εἰς δὲ τὴν κλητικὴν τῶν ἄλλων πτωτικῶν προτάσσομεν τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα, ὦ. (Ἴδε Σημ. 7.)

ΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.

Ὅλα τὰ πτωτικὰ ἔχουσι διαφόρους καταλήξεις, καὶ ἄλλα μὲν λέγονται *Ἰσοσύλλαβα*, διότι ἔχουσιν ἴσας συλλαβὰς αἱ πτώσεις αὐτῶν μὲ τὴν ὀνομαστικήν, καὶ ἄλλα λέγονται *Περιττοσύλλαβα*, διότι ἔχουσι μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν παρὰ τὴν ὀνομαστικὴν εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις των, ἤγουν, εἰς τὴν Γενικὴν, Δοτ. καὶ Αἰτιατικὴν τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τοὺς ἑξῆς τύπους αὐτῶν, οἷον·

ά. ὁ Αἰνεί-ας, τοῦ Αἰνεί-ου, τῷ Αἰνεί-ᾳ, τὸν Αἰνεί-αν.

β΄. ὁ Χρύσ-ης, τοῦ Χρύσ-ου, τῷ Χρύσ-ῃ, τὸν Χρύσ-ην.

γ΄. ὁ λόγ-ος, τοῦ λόγ-ου, τῷ λόγ-ῳ, τὸν λόγ-ον.

δ΄. ἡ τιμ-ή, τῆς τιμ-ῆς, τῇ τιμ-ῇ, τὴν τιμ-ήν.

έ. ἡ μοῦσ-α, τῆς μούσ-ης, τῇ μούσ-ῃ, τὴν μοῦσ-αν, καὶ ἡ στο-ὰ, τῆς στο-ᾶς, κλπ.

ς΄. τὸ ξύλ-ον, τοῦ ξύλ-ου, τῷ ξύλ-ῳ, τὸ ξύλ-ον.

καὶ περιττοσυλλάβως·

Ὁ Αἴας, τοῦ Αἴαντ-ος, τῷ Αἴαντ-ι, τὸν Αἴαντ-α κλπ. (Ἴδε Σημ. 2, καὶ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας ἐπ' αὐτῶν.)

Κατὰ τοῦτον τὸν λόγον διαιροῦνται εἰς δύο κλίσεις μόνον ὅλα τὰ ὀνόματα· τάττονται δὲ τὰ μὲν Ἰσοσύλλαβα εἰς τύπους 6· τὰ δὲ Περιττοσύλλαβα εἰς 9, ὡς ἐκ τῶν καταλήξεων αὐτῶν. Πρὸς εὐκολωτέραν κατάληψιν, καὶ ἀπομνημόνευσιν ἐκθέτονται ὑπ' ὄψιν ὅλαι τῶν Ἰσοσυλλάβων καὶ τῶν Περιττοσυλλάβων αἱ καταλήξεις εἰς *Πίνακα* πρῶτον, καὶ μετὰ τὰς γενικὰς ἐπ' αὐτῶν παρατηρήσεις, γίνεται ἡ ἐφαρμογὴ, καὶ ὁ σχηματισμὸς ἐπὶ τῶν τύπων, ἀνηκόντων εἰς αὐτὰς, μὲ παραδείγματα καὶ τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΙΣΟΣΥΛΛΑΒΩΝ.

Ἑνικά.

	Ἀρσεν.	Θηλ.	Οὐδέτ.
Ὀνομ.	ας, ης, ος	α, ης, ος	ον
Γεν.	ου	ας, ης, ου	ου
Δοτ.	α η ω	η, ω	ω
Αἰτ.	αν ην ον	ην, αν	ον
Κλητ.	α η ε	η ε	ον

Πληθυντικά.

	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδέτ.
Ὀνομ.	αι,	οι	α
Γεν.	ων	ων	ων
Δοτ.	αις	οις	οις
Αἰτιατ.	ας	ους	α
Κλητ.	αι	οι	α

Δυϊκά.

Ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητ.	α	ω
Γεν. καὶ δοτ.	αιν,	οιν.

Παρατηροῦμεν εἰς τὸν Πίνακα τῶν Ἰσοσυλλάβων, ὅτι

τὸ *ος*, εἶναι κοινὸν εἰς τὴν ἑνικ. ὀνομ. τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν.

τὸ *ου*, κοινὸν εἰς τὴν γενικ. καὶ διὰ τὰ τρία γένη.

τὸ *α*, *η*, *ω*, κοινὸν εἰς τὴν δοτ. τῶν ἀρσεν. καὶ θηλυκ.

τὸ *ω*, εἰς τὴν δοτικὴν καὶ τῶν τριῶν γενῶν.

τὸ *αν*, *ην*, *ον*, εἰς τὴν αἰτιατ. τῶν ἀρσεν. καὶ θηλυκῶν.

τὸ *α*, *η*, *ε*, εἰς τὴν κλητ. τῶν ἀρσεν. καὶ θηλ.

τὸ *ον*, εἰς τὴν ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητ. τοῦ οὐδετέρου.

τὸ *αι*, *οι*, κοινὰ εἰς τὴν πληθ. ὀνομ. τῶν ἀρσεν. καὶ θηλ.

τὸ *ων*, εἰς τὴν γενικ. καὶ διὰ τὰ τρία γένη.

τὸ *οις*, εἰς τὴν δοτ. τῶν θηλ. καὶ οὐδετέρων.

τὸ *ας*, *ους*, εἰς τὴν αἰτιατ. τῶν ἀρσεν. καὶ θηλ.

τὸ *αι*, *οι*, εἰς τὴν κλητ. τῶν ἀρσεν. καὶ θηλ.

τὸ *α*, εἰς τὴν ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητ. τοῦ οὐδετέρου.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΤΤΟΣΥΛΛΑΒΩΝ.

Ἑνικά.

	Ἀρσεν.	Θηλ.	Οὐδέτ.
Γεν.	ος	(ους)	(ως)
Δοτ.	ι	(οι)	(ει)
Αἰτ.	α	(η-ην)	α
Κλητ.	ι, ας, ες	ι	ι,ας,ες,ος,α.

Ἔχει καταλήξεις κοινὰς εἰς σύμφωνα, ν, ξ, ρ, ς, ψ, καὶ εἰς φωνήεντα, α, ι, υ, ω.

Πληθυντικά.

	Ἀρσεν.	Θηλ.	Οὐδέτ.
Ὀνομ.	ες	(εις)	α
Γεν.	ων	ων	ων
Δοτ.	σι	(ι)	σι
Αἰτ.	ας	(εις)	α
Κλητ.	ες	(εις)	α, η

Δυϊκά.

Ὀνομ. Αἰτ. καὶ Κλητ.	ε
Γεν. καὶ Δοτ.	οιν

Βλέπομεν εἰς τὸν Πίνακα τῶν Περιττοσυλλάβων, ὅτ

τὸ ος (ους-ως) εἶναι κοινὰ εἰς τὴν ἑνικ. γενικ. καὶ διὰ τὰ τρία γένη.
τὸ ι (οι, ει) εἰς τὴν δοτικ. ὡσαύτως.
τὸ α (η, ηr) εἰς τὴν αἰτ. τῶν ἀρσ, καὶ θηλυκῶν,
τὸ ι, εἰς τὴν κλητ. καὶ διὰ τὰ τρία γένη.
τὸ ας, ες εἰς τὴν κλητ. τοῦ ἀρσ. καὶ οὐδετ.
τὸ ας, ες, ος, ι, α, κοινὰ εἰς τὴν ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητ. τοῦ οὐδετέρου.
τὸ ες (εις) εἰς τὴν πληθ. ὀνομ. τῶν ἀρσ. καὶ θηλ,
τὸ ωr, εἰς τὴν γενικ. καὶ διὰ τὰ τρία γένη.
τὸ σι (ι) εἰς τὴν δοτικὴν, ὡσαύτως.
τὸ ας (εις) εἰς τὴν αἰτ. τῶν ἀρσενικ. καὶ θηλ,
τὸ ες (εις) εἰς τὴν κλητ. ὡσαύτως.
τὸ α-η, εἰς τὴν ὀνομ. καὶ κλητ. τοῦ οὐδετέρου.

Παρατηροῦντες ἔτι, ἐκ τῶν ἀνωτέρω Πινάκων ἐξάγομεν κανόνας γενικωτέρους τινὰς τοὺς ἀκολούθους: ά.) Ὅλα τὰ τῶν Ἰσοσυλλάβων καὶ Περιττοσυλλάβων ὀνόματα, ἄνευ ἐξαιρέσεως, εἶναι ὅμοια εἰς τὴν γενικὴν πληθυντικὴν, καὶ διὰ τοῦτο αὕτη λέγεται, *Μέση*. β'.) Ἡ δοτικὴ, ὡσαύτως, λήγει, εἰς ι, τὸ ὁποῖον, εἰς μὲν τὰ Ἰσοσύλλαβα ὑπογράφεται, εἰς δὲ τὰ Περιττοσύλλαβα προσγράφεται. γ'.) Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς ἔχει τέσσαρας καταλήξεις, μίαν διὰ τὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν καὶ τρεῖς διὰ τὰς ἄλλας τρεῖς πτώσεις. δ'.) Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς ἔχει μόνον δύο, μίαν διὰ τὴν ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητ. καὶ ἄλλην, διὰ τὴν γεν. καὶ δοτ. έ.) Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητ. ς'.) Τῶν οὐδετέρων τὸ α τῆς ληγούσης εἰς τὴν ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητ. εἶναι πάντοτε βραχύ. ζ'.) Ἡ γεν. καὶ δοτ, τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἰσοσυλλάβων, ὅλος ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς, καὶ ἡ γεν. δοτ.

καὶ αἰτιατ. τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ μακροκαταληκτοῦσιν. ή.) Αἱ καταλήξεις τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν Περιττοσυλλάβων, ι, α, ας, εἶναι βραχεῖαι. θ'.) Τὰ δίχρονα, εἰς τὸ τέλος τῶν οὐδετέρων, ὄντων ἀσυναιρέτων, εἶναι βραχέα ί.) Ἡ γενικὴ, αἰτ. καὶ κλητ. τῶν Ἰσοσυλλάβων ἔχει καὶ τὸν τόνον καὶ τὸν χρόνον τῆς ὀνομας. τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ. ιά.) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ καὶ αἰτ. τονιζομένη εἰς τὴν λήγουσαν ὀξύνεται, καὶ μακρὰ οὖσα. ιβ'.) Ἡ γενικὴ καὶ δοτ. οὖσα μακρὰ εἰς τὴν λήγουσαν ἀείποτε, τονιζομένη περισπᾶται.

Α'. Τύπος τῶν εἰς ας ἀρσενικῶν ὀνομάτων ὀξυτόνων, καὶ παροξυτόνων.

Σημ. Πᾶσα λέξις ἔχει δύο μέρη, τὸ ἓν εἶναι ἡ *ῥίζα* του, ἡ ὁποία δὲν κλίνεται, καὶ τὸ ἄλλο, τὸ ὁποῖον κλίνεται, λέγεται *κατάληξις*· εἰς τὰς κλίσεις χωρίζονται αἱ καταλήξεις διὰ περισσοτέραν εὐκολίαν τοῦ σχηματισμοῦ, συμφώνως καὶ μὲ τὸν Πίνακα. (Ἴδε καὶ Σημ. 2, καὶ 8.)

	Ἑνικός.		*Πληθυντικός.*	
Ὀνομ.	ὁ	Αἰνεί-ας	οἱ	Αἰνεῖ-αι
Γεν.	τοῦ	Αἰνεί-ου	τῶν	Αἰνει-ῶν
Δοτ.	τῷ	Αἰνεί-ᾳ	τοῖς	Αἰνεί-αις
Αἰτ.	τὸν	Αἰνεί-αν	τοὺς	Αἰνεί-ας
Κλητ.	ὦ	Αἰνεί-α καὶ	ὦ	Αἰνεῖ-αι.
	ὦ	Αἰνεί-ας.		

Δυϊκός.

Ὀνομ. Αἰτ. καὶ Κλητ. τὼ Αἰνεί-α
Γεν, καὶ Δοτ. τοῖν Αἰνεί-αιν.

Αὐτοῦ κλίνονται καὶ ὀνόματά τινα κύρια ἔχοντα τὴν γενικὴν εἰς α, οἷον, ὁ Λεωνίδας, τοῦ Λεωνίδαο Λεωνίδα· ὁ Πυθαγόρας, τοῦ Πυθαγόραο Πυθαγόρα (δωρικῶς)· ὁ Θωμᾶς, τοῦ Θωμᾶ· ὁ Θευδᾶς, τοῦ Θευδᾶ, κτλ.

Αὐτοῦ κλίνονται καὶ τῆς σημερινῆς Γλώσσης, ὡς τὸ *παράδειγμα*· οἷον, ὁ Παππᾶς, τοῦ Παππᾶ, ἡ δοτικὴ, εἰς τὸν Παππᾶν (ἴδε Σημ. 7), αἰτιατ. τὸν Παππᾶν, ἡ κλητ. ὦ Παππᾶ. Πληθυντικῶς· οἱ Παππάδες (χυδαϊκῶς εἰς αδες), γεν. τῶν Παππάδων, εἰς τοὺς Παππάδες, τοὺς Παππάδες. ὦ Παππάδες.

Αὐτοῦ καὶ: ὁ ψωμᾶς, ὁ ψαρᾶς, ὁ κλειδαρᾶς, ὁ κρασᾶς, κλπ.

Β΄. Τύπος τῶν εἰς ης ἀρσενικῶν ὀξυτόνων.

	Ἑνικός.	*Πληθυντ.*
Ὀνομ.	ὁ κριτ-ὴς	οἱ κριτ-αὶ
Γεν.	τοῦ κριτ-οῦ	τῶν κριτ-ῶν
Δοτ.	τῷ κριτ-ῇ	τοῖς κριτ-αῖς
Αἰτ.	τὸν κριτ-ὴν	τοὺς κριτ-ὰς
Κλητ.	ὦ κριτ-ὰ καὶ ὦ κριτ-ής.	ὦ κριτ-αί.

Δυϊκός.

Ὀνομ. Αἰτ. καὶ Κλητ.	τὼ κριτ-ά
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν κριτ-αῖν.

Αὐτοῦ κλίνεται, ὁ ποιητὴς, ὁ ὑπασπιστὴς, κλπ.

Αὐτοῦ καὶ τῆς σημερινῆς γλώσσης,

π. χ. ὁ Κωστῆς, τοῦ Κωστῆ, εἰς τὸν Κωστῆν· πληθ. οἱ Κωστῆδες, τῶν Κωστήδων, εἰς τοὺς Κωστῆδες, κλπ.

Τῶν ἀρσενικῶν παροξυτόνων.

Ἑνικ. ὀνομ. ὁ Χρύσ-ης, τοῦ Χρύσ-ου, τῷ Χρύσ-ῃ, τὸν Χρύσ-ην, ὦ Χρύσ-η καὶ ὦ Χρύσ-ης.

Πληθ. οἱ Χρύσ-αι, τῶν Χρυσ-ῶν, τοῖς Χρύσ-αις, τοὺς Χρύσ-ας, ὦ Χρύσ-αι.

Δυϊκῶς ὀνομ. καὶ αἰτ. τὼ Χρύσ-α, γεν. καὶ δοτ. τοῖν Χρύσ-αιν, κλητ. ὦ Χρύσ-α.

Αὐτοῦ κλίνονται καὶ, ὁ προφήτης, ὁ εὐεργέτης, ἀλλ' ἔχουσι τὴν ἑνικ. κλητ. εἰς *α*, οἷον ὦ προφήτα, ὦ εὐεργέτα· ἀπὸ δὲ τὰ ἐθνικὰ ὀνόματα, ὡς Σκύθης, Πέρσης, τὸ κύριον αὐτῶν ὄνομα κάμνει τὴν κλητ. εἰς *η*, οἷον, ὦ Πέρση, καὶ ὄχι Πέρσα. (Ἴδε Σημ. 34 τὰς ἐπ' αὐτῶν παρατηρήσεις.)

Τὸ δεσπότης ἀναβιβάζει τὸν τόνον εἰς τὴν κλητικὴν, ὡς, ὦ δέσποτα· ἡ γενικ. πληθ. τῶν δεσποτῶν, κλπ.

Τὰ τῆς Γλώσσης μας:

ὁ Κωστάκης, τοῦ Κωστάκη, εἰς τὸν Κωστάκην· πληθ οἱ Κωστάκηδες, τῶν Κωστάκηδων (ἢ Κωστακήδων), εἰς τοὺς Κωστάκηδες· αὐτοῦ καὶ, ὁ Δημητράκης, ὁ οἰκοκύρης, ὁ καμπούρης κλπ.

Γ΄. Τύπος τῶν εἰς ος ἀρσεν. καὶ θηλ. ὀξυτόνων.

Ὁ οὐραν-ὸς, τοῦ οὐραν-οῦ, τῷ οὐραν-ῷ, τὸν οὐραν-όν, ὦ οὐραν-έ καὶ ὦ οὐραν-ός· πληθ. οἱ οὐραν-οὶ, τῶν οὐραν-ῶν, τοῖς οὐραν-οῖς, τοὺς οὐραν-οὺς, ὦ οὐραν-οί· (οὕτω καὶ τὰ τῆς ὁμιλουμένης.)

Δυϊκ. ὀν. καὶ αἰτ. τὼ οὐραν-ώ, γεγικὴ, δοτ. τοῖν οὐραν-ῖν, κλ. ὦ οὐραν-ώ.

Τὰ θηλυκὰ διαφορὰν ἄλλην δὲν ἔχουσιν, εἰμὴ μόνον ὅτι

λαμβάνουσι τὸ θηλυκὸν ἄρθρον εἰς τὴν κλίσιν, οἷον, ἡ ὁ-δὸς, τῆς ὁδοῦ, τῇ ὁδῷ, τὴν ὁδὸν, ὦ ὁδὼ καὶ ὦ ὁδός. Πληθ. αἱ ὁδοὶ, τῶν ὁδῶν, ταῖς ὁδοῖς, τὰς ὁδοὺς, ὦ ὁδοί.

Τῶν εἰς ος παροξυτόνων, ὡσαύτως ἁρσ. καὶ θηλ.

Ὁ λόγ-ος, τοῦ λόγ-ου, τῷ λόγ-ῳ, τὸν λόγ-ον, ὦ λόγ-ε καὶ ὦ λόγ-ος· πληθ. οἱ λόγ-οι, τῶν λόγ-ων, τοῖς λόγ-οις, τοὺς λόγ-ους, ὦ λόγ-οι· ἡ σημερινὴ μας γλῶσσα λέγει καὶ, οἱ οἰκοκυρέοι, ἀπὸ τοῦ οἰκοκύρης, καὶ Νικόλαοι, ἀπὸ τοῦ Νικόλας, κλπ.

Τῶν εἰς ος προπαροξυτόνων, ὡσαύτως.

Ὁ ἄνθρωπ-ος, τοῦ ἀνθρώπ-ου, τῷ ἀνθρώπ-ῳ, τὸν ἄνθρωπ-ον, ὦ ἄνθρωπ-ε καὶ ὦ ἄνθρωπ-ος· πληθ. οἱ ἄνθρωπ-οι, τῶν ἀνθρώπ-ων, τοῖς ἀνθρώπ-οις, τοὺς ἀνθρώπ-ους, ὦ ἄνθρωπ-οι.

Καὶ τὰ εἰς ος σύνθετα κοινὰ εἶναι τὸ γένος, οἷον, ὁ ἄδικος, φιλόξενος, κλπ.

Θηλ. Ἡ ἄνθρωπος, τῆς ἀνθρώπου, τῇ ἀνθρώπῳ, τὴν ἄνθρωπον κλπ. καὶ συντόμως, ὁμοῦ καὶ τὰ δύο, οἷον, ὁ καὶ ἡ ἄνθρωπος, τοῦ καὶ τῆς ἀνθρώπου, τῷ καὶ τῇ ἀνθρώπῳ, τὸν καὶ τὴν ἄνθρωπον, κλπ.

Δυϊκ. τὼ καὶ τὰ ἀνθρώπω, γενικ. καὶ δοτ. τοῖν καὶ ταῖν ἀνθρώποιν, κλητ. ὦ ἀνθρώπω.

Δ'. Τύπος τῶν εἰς η θηλυκῶν ὀξυτόνων καὶ παροξυτόνων.

Ἡ τιμ-ὴ, τῆς τιμ-ῆς, τῇ τιμ-ῇ, τὴν τιμ-ὴν, ὦ τιμ-ὴ· πληθ. αἱ τιμ-αὶ, τῶν τιμ-ῶν, ταῖς τιμ-αῖς, τὰς τιμ-ὰς, ὦ τιμ-αί.

Δυϊκ. τὰ τιμ-ά, ταῖν τιμ-αῖν, ὦ τιμ-ά. Λύτου, ἡ βουλὴ, ἡ ἀγαθὴ, κλπ. ἡ νίκη τῆς νίκης, ἡ εὐφροσύνη, ἡ γνώμη, ἡ βελόνη, κλπ.

Ε'. Τύπος τῶν εἰς α θηλ. ὀξυτόνων, παροξυτόνων καὶ προπαροξυτόνων.

Ἡ μοῦσα, εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν ἑνικὴν, τὸ α μεταβάλλεται εἰς η· τὰ ἀκόλουθα ὅμως φυλάττουσι τὸ α ἀμετάβλητον·

α'.) τὰ εἰς α καθαρὸν, ἤγουν ἐλεύθερον ἀπὸ σύμφωνον, καὶ μόνον του συλλαβιζόμενον εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, ὡς, ἡ στο-ὰ, τῆς στο-ᾶς, τῇ στο-ᾷ, τὴν στο-ὰν, κλπ.

β'.) τὰ εἰς ρα, ὡς ἡ χαρὰ, ἡ φαιδρὰ, κλπ.

γ'.) τὰ εἰς δα, καὶ θα ἢ λα κύρια, ὡς, Λήδα, Μάρθα, Φιλομήλα κλπ.

ἡ σοφία, ἡ κακία, ἡ γωνία, κλπ. καθαρά· καὶ, ἡ θύρα, τῆς θύρας, κλπ. (Ἴδε καὶ Σημ. 50.)

Ἡ εὐσέβει-α, τῆς εὐσεβεί-ας, τῇ εὐσεβεί-ᾳ, τὴν εὐσέβει-αν· πληθ. αἱ εὐσέβει-αι, τῶν εὐσεβει-ῶν, ταῖς εὐσεβεί-αις, κλπ.

Ἡ μάχαιρ-α, τῆς μαχαίρ-ας, τῇ μαχαίρ-ᾳ, τὴν μάχαιρ-αν, κλπ. Γενικ. πληθ. τῶν μαχαιρ-ῶν.

Δυϊκ. τὰ μαχαίρ-α, ταῖν μαχαίρ-αιν, ὦ μαχαίρ-α.

Ὅλα τὰ ὑπερδισύλλαβα καταβιβάζουσι τὸν τόνον ἔχοντα τὴν λήγουσαν μακράν.

Τῶν εἰς α μὴ καθαρὸν παροξυτόνων, δηλ. μικτὸν μὲ σύμφωνον συλλαβιζόμενον ὁμοῦ, τὰ ὁποῖα μεταβάλλουσι τὸ α εἰς η εἰς τὴν γενικ. καὶ δοτ. οἷον, ἡ μοῦσ-α, τῆς μούσ-ης, τῇ μούσ-ῃ, τὴν μοῦσ-αν, ὦ μοῦσ-α· πληθ. αἱ

μοῦσαι, τῶν μουσ-ῶν, ταῖς μούσ-αις, τὰς μούσ-ας, ὦ μοῦσ-αι.

Δυϊκ. Τὰ μούσ-α, ταῖν μούσ-αιν, ὦ μούσ-α.

Αὐτοῦ καὶ, ἡ δόξα, ἡ δίψα, ἡ πεῖνα, ἡ γλῶσσα, κτλ.

Προπαροξύτονα ὡσαύτως σχηματίζονται, οἷον· ἡ δέσποινα, τῆς δεσποίνης, τῇ δεσποίνῃ, τὴν δέσποιναν· αἱ δέσποιναι, τῶν δεσποινῶν, κτλ. Οὕτω καὶ, ἡ μέλισσα, ἡ ἄκανθα, καὶ λοιπὰ οὐσιαστικὰ ὀνόματα τῆς κλίσεως ταύτης ἔχουσι τὴν γεν. πληθυντ. περισπωμένην, ὡς, τῶν δεσποινῶν, τῶν Ἀκαινῶν (ἡ Ἀκαινα), κτλ.

Στ'. Τύπος τῶν εἰς ον οὐδετέρων ὀξυτόνων.

Τὸ καλ-όν, τοῦ καλ-οῦ, τῷ καλ-ῷ, τὸ καλ-όν· πληθ. τὰ καλ-ά, τῶν καλ-ῶν, τοῖς καλ-οῖς, τὰ καλ-ά, ὦ καλ-ά. Δυϊκ. τὼ καλ-ώ, τοῖν καλ-οῖν, ὦ καλ-ώ.

Τῶν παροξυτόνων ὁμοίως, οἷον,

Τὸ ξύλ-ον, τοῦ ξύλ-ου, τῷ ξύλ-ῳ τὸ ξύλ-ον, ὦ ξύλ-ον. Αὐτοῦ τὸ δῶρον, τὸ μῆλον, καὶ μήλατα εὑρίσκεται τὸ πληθ. (ἴδε Σημ. 2.) τὸ ἄστρον, δοτ. πληθ. ἄστροις, καὶ ἄστρεσι, καὶ σάββατον, τοῖς σάββασι.

Τὸ μυστήρι-ον, τοῦ μυστηρί-ου —ίῳ, μυστήρι-ον· τὰ μυστήρι-α, τῶν μυστηρί-ων, κλπ. Αὐτοῦ καὶ, τὸ ῥόδον, τὸ φιλάνθρωπον, τὸ ἄκακον, κλπ. τὰ δὲ τῆς γλώσσης μας εἶναι τὰ αὐτὰ, καὶ τινα ἄλλα ἔχοντα τὴν ὀνομαστικὴν κατ' ἀποκοπὴν, καὶ τὴν γενικὴν κατὰ συνίζησιν, ὡς, τὸ χαρτὶ (ἀντὶ χαρτίον, τοῦ χαρτιοῦ· τὸ μαχαῖρι, τοῦ μαχαιριοῦ· τὸ ψωμὶ, τοῦ ψωμιοῦ· τὸ τυρὶ, τὸ κρασὶ, τὸ χουλιάρι, τοῦ χουλιαριοῦ· τὸ μανδύλι, τὸ περοῦνι, τὸ πινακίδι, τὸ ἀσῆμι, τὸ ποτῆρι, κλπ.

Ἀποσιωπᾷ ἡ συνήθεια καὶ τὸ ν, εἰς τὸ οὐδέτερον, ὡς τὸ νερὸ, τὸ πλευρὸ, κλπ, καὶ τινων πληθυντικῶν οὐδετέρων τρέπει τὸ α εἰς η, ὡς τὸ κάστρον, τὰ κάστρη· τὸ κοῦρσον, τὰ κούρση.

Κλίσις Ἀττικὴ εἰς ως καὶ εἰς ων.

Λέγεται οὕτω διότι οἱ Ἀττικοὶ μὲ ἰδιαίτερόν τινα τρόπον ἐσχημάτιζον ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν ἰσοσύλλαβα.

Μετέβαλλον εἰς ω τὸ ο φωνῆεν, ἢ τὴν ου δίφθογγον, καὶ τὴν οι εἰς ω, ὑπογράφοντες τὸ ι.

Ἑνικ.	ὁ νε-ὼς	ἡ ἄλ-ως	τὸ ἀνώγε-ων.
	τοῦ νε-ὼ	τῆς ἄλ-ω	τοῦ ἀνώγε-ω
	τῷ νε-ῷ	τῇ ἄλ-ῳ	τῷ ἀνώγε-ῳ
	τὸν νε-ὼν	τὴν ἄλ-ων	τὸ ἀνώγε-ων
	ὦ νε-ὼς	ὦ ἄλ-ως	ὦ ἀνώγε-ων
Πληθ.	οἱ νε-ὼ	αἱ ἄλ-ω	τὰ ἀνώγε-ω
	τῶν νε-ῶν	τῶν ἄλ-ων	τῶν ἀνώγε-ων
	τοῖς νε-ῷς	ταῖς ἄλ-ως	τοῖς ἀνώγε-ως
	τοὺς νε-ὼς	τὰς ἄλ-ως	τὰ ἀνώγε-ω
Δυϊκ.	τὼ νε-ὼ	τὰ ἄλ-ω	τὰ ἀνώγε-ω
	τοῖν νε-ῷν	ταῖν ἄλ-ῳν	τοῖν ἀνώγε-ῳν.

Ὡσαύτως καὶ τὰ: ὁ καὶ ἡ εὔγε-ως, τοῦ καὶ τῆς εὔγε-ω, κλπ. καὶ, τὸ εὔγεων· τῆς αἰτιατικῆς τὸ ν παρέλειπον ἐνίοτε, π. χ. ὁ λαγὼς, αἰτ. τὸν λαγὼ—ὁ ἄθως, τοῦ ἄθω (καὶ συνήθως τοῦ ἄθωνος,) — κλπ. ὁ ἀγήρως, τὰ ἀγήρω— ἡ Κέως, τὴν Κέω—ἡ Κὼς, τὴν Κῶ. Ἐνταῦθα καὶ τὰ, ἀξιόχρεως, πλέως, Σῶς (ἴδε Σημείωσιν 3), ἡ γάλως καὶ γαλόως—καὶ πολλὰ κύρια ὀνόματα, ὡς, Μενέλεως, καὶ οὐσιαστικὰ, ὡς, ὁ κάλως, ὀρφὼς, καὶ τὸ, χρέως—χρεὼ —χρεών· σήμερον καὶ ἡμεῖς λέγομεν, τὴν Κῶ, τὴν Τέω, ἀλλὰ δὲν λέγομεν, οἱ ἵλεῳ. οἱ εὔγεω, λέγομεν, οἱ ἵλεοι, κτλ.

Συνηρημένα τῶν Ἰσοσυλλάβων ὁλοπαθῶν.

Ὁ Ἑρμέας Ἑρμῆς, τοῦ Ἑρμέου Ἑρμοῦ, τῷ Ἑρμέᾳ Ἑρμῇ, τὸν Ἑρμ-έαν Ἑρμῆν — Ἑρμ-έαι Ἑρμαῖ, ἑων ὧν· ἑαις αἷς, ἑας ᾶς, ᾧ ἑαι αἳ· οὕτω καὶ δυϊκ. Ἑρμέ-α ᾶ, Ἑρμ-έαιν Ἑρμαῖν. Ὁ βορ-έας βορᾶς καὶ βορρᾶς, ἡ γεν. τοῦ βορρᾶ, κλπ. Ὁ Ἀπελλέας Ἀπελλῆς, τοῦ Ἀπελλέου Ἀπελλοῦ, τῷ Ἀπελλέᾳ Ἀπελλῇ, κλπ. Ὁ νόος νοῦς, τοῦ νόου νοῦ, τῷ νόῳ νῷ, τὸν νόον νοῦν, ὦ νόε νοῦ. Οἱ νόοι νοῖ, τῶν νόων νῶν, τοῖς νόοις νοῖς, τοὺς νόους νοῦς, ὦ νόοι νοῖ.

Δυϊκ. τὼ νόω ὼ, τοῖν νόοιν νοῖν, ὦ νόω ὼ· αὐτοῦ καὶ τὸ, ἁπλόος ἁπλοῦς, τοῦ ἁπλόου ἁπλοῦ, κλπ, καὶ τὰ σύνθετα τούτων τὰ ὁποῖα παροξύνονται πάντοτε, ὡς, ὁ περίπλοος περίπλους, τοῦ περιπλόου περίπλου, καὶ εὔνοος - εὔνους, εὐνόου - εὔνου, καὶ τὰ μετουσιαστικὰ ἐπίθετα σημαίνοντα τὸ εἶδος, ἐκ τοῦ ὁποίου εἶναί τι κατασκευασμένον, ὡς, χρύσεος χρυσοῦς, χρυσέα χρυσῆ, χρύσεον χρυσοῦν· ἡ γλῶσσά μας λέγει, χρυσὸς, διπλὸς κλπ. (Ἴδε Σημείωσιν 35.)

Θηλυκά.

Ἡ μνά-α μνᾶ, τῆς μνά-ας μνᾶς, κ.λ.π. Ἡ λεοντέα λεοντῆ, τῆς λεοντέας λεοντῆς κλπ. Ἡ γέα γῆ, τῆς γέας γῆς. Ἡ συκέα συκῆ κτλ. ταῦτα γνωρίζονται ἀπὸ τὴν περισπωμένην ἐπὶ τῆς ὀνομαστικῆς των.

Οὐδέτερα.

Ὀστ-έον ὀστ-οῦν, ὀστ-έου ὀστ-οῦ, ὀστ-έῳ ὀστ-ῷ· ὀστ-έον οῦν. πληθ. ὀστ-έα ὀστ-ᾶ, ὀστ-έων ὀστ-ῶν, ὀστ-έοις ὀστ-οῖς, ὀστ-έα ὀστ-ᾶ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΟΧΙΟΥ ΣΑΚΚΟΥΛΙΔΟΥ

Τὰ εἰς *εον* καὶ (*εος*) μετουσιαστικὰ συναιρούμενα καταβιβάζουσι τὸν τόνον, ὡς, τὸ κάνεον κανοῦν, τὸ χρύσεον χρυσοῦν, κλπ. ὡς ἀνωτέρω. (Ἴδε Σημείωσιν 35.)

ΠΕΡΙ ΑΝΩΜΑΛΙΑΣ ΚΛΙΣΕΩΣ.

Τί ἐστιν ἀνωμαλία κλίσεως;

Ὅταν ὄνομά τι δὲν ἔχει πτώσεις τινὰς τοῦ σχηματισμοῦ τὸν ὁποῖον ὑπαγορεύει ἡ ὀνομαστικὴ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γλώσσης, εἶναι ἀνωμαλία κλίσεως.

Ἀνώμαλα λοιπὸν ὀνόματα ποῖα εἶναι;

Ὅσα κλίνονται κατὰ δύο κλίσεις, ἢ εἰς τινὰς πτώσεις, καὶ μεταπηδᾷ ἡ λέξις ἀπὸ ἕνα τύπον εἰς ἄλλον, ἢ ὅταν λείπῃ ἀριθμὸς, ἢ ἄλλο παρεπόμενον, ὀνομάζονται *Ἀνώμαλα* ὀνόματα, τὰ ὁποῖα οἱ παλαιοὶ ὠνόμαζον *ἑτερόκλιτα*, οἷον, ὅσα ἀλλάζοντα τὸ γένος, καὶ τὴν σημασίαν ἀλλάζουσιν, ὡς, ὁ *ζυγὸς* =(ζυγὸς), ἡ *ζυγὸς* (ζυγαριὰ), ὁ *ἵππος* (ἄλογον), ἡ ἵππος (ἡ φοράδα).

Πολλὰ ἀρσενικὰ εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν, ἢ θηλυκὰ εἶναι εἰς τὸν πληθ. οὐδέτερα, (ἴδε τοιαῦτα εἰς τὰ ἀνώμαλα Μέρος Γ'. Σημ. 1. καὶ λοιπὰ εἰς διαφόρους καταλήξεις, καὶ εἰς ἄπτωτα, μονόπτωτα, δίπτωτα κλπ.)

Κλίσις τῶν Περιττοσυλλάβων.

Εἴδομεν εἰς τὰ Ἰσοσύλλαβα κατὰ τὸν ἐκεῖ πίνακα, τὰ ἀναφερόμενα εἰς *ας, ης* καὶ *ος* ἀρσενικὰ· τὰ εἰς *α, η* καὶ *ος* θηλυκὰ, καὶ τὰ εἰς *ον* οὐδέτερα, εἰς τύπους Ϛ'. καὶ τὰ εἰς *ως* ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ, καὶ τὰ εἰς *ων* οὐδέτερα κατὰ τοὺς Ἀττικούς.

Εἰς δὲ τὰ Περιττοσύλλαβα περιλαμβάνονται ἀκολούθως (κατὰ τὸν ἐκεῖ πίνακα) καὶ τὰ λοιπὰ ὅλα, ὁποίου γένους καὶ ἂν εἶναι, εἴτε συνηρημένα εἴτε ἀσυναίρετα, καὶ ὅτι

καὶ καταλήξεις αὐτῶν εἰς σύμφωνα πέντε, οἷον, ν ξ ρ σ ψ, καὶ εἰς φωνήεντα τέσσαρα α ι υ ω, ὡς, Ἕλλη-ν, ἄνα-ξ, ῥήτω-ρ, γίγα-ς, Αἰθίω-ψ, καὶ, σῶμ-α, μέλ-ι, ἡδ-ύ, ἠχ-ώ· ἐν γένει δὲ ὁ ἑνικὸς ἀριθμὸς τῆς γενικῆς αὐτῶν λήγει εἰς ος, ἡ δοτ. εἰς ι, ἡ αἰτιατικὴ εἰς α.

Καὶ ὅτι τὰ οὐδέτερα φυλάττουσιν εἰς τὴν αἰτ. τὸ φωνῆεν τῆς ὀνομαστ. Εἰς τὸν πληθ. ἀριθ. ἡ ὀνομ. εἰς ες, εἰς α—καὶ τοῦ δυϊκ. ἀριθ. ἡ ὀνομ. καὶ αἰτιατ. εἰς ε, καὶ τῶν οὐδετέρων εἰς α, καὶ τῆς γενικῆς εἰς ων, τῆς δοτικ. εἰς σι, τῆς αἰτιατικῆς εἰς ας, καὶ τῶν οὐδετέρων ἡ γεν. καὶ δοτ. εἰς οιν. Καὶ ὅτι ὅλα τὰ οὐδέτερα ὀνόματα, ὁποιαζδήποτε κλίσεως, τὴν αὐτὴν ἔχουσιν ὀνομαστ. αἰτιατ. καὶ κλητικήν.

Α'. Τύπος τῶν εἰς ην ἀρσεν. μονοσυλλάβων.

	Ἑν.	Πληθ.
Ὀνομας.	ὁ μὴν	οἱ μῆνες
Γεν.	τοῦ μην-ὸς	τῶν μην-ῶν
Δοτ.	τῷ μην-ὶ	τοῖς μησ-ὶ
Αἰτ.	τὸν μῆν-α	τοὺς μῆν-ας
Κλητ.	ὦ μὴν	ὦ μῆν-ες.

Δυϊκ.

τὼ μῆν-ε τοῖν μην-οῖν.

Ἡ γεν. καὶ δοτ. καταβιβάζουσι τὸν τόνον εἰς τὴν λήγουσαν ἐν γένει ὡς καὶ τὰ: θὴρ. πῦρ, σπλὴν, κλπ. Ἐκτός τινων φυλαττόντων αὐτὸν, ὡς ἡ ὀνομαστικὴ εἰς τὴν γενικ. πληθ. οἷον· ὁ παῖς, τῶν παίδων· φῶς, φώτων· οὖς, ὤτων· δὰς, δάδων κτλ. Ἐξαιρεῖται τὸ πᾶς, πᾶν· τὰ ὁποῖα

κάμνουσιν εἰς τὸν Πληθ. ἀριθ. πάντων, πᾶσι. (Ἴδε Σημ. 1.)

Πολλὰ μονοσύλλαβα εἰς ην, φυλάττουσι τὸ η εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις, ὡς: χὴν, χηνός· ῥὴν ῥηνός, ῥηνὶ, ῥῆνα. (Ἴδε Σημ. 41.)

Ὀξύτονα εἰς ην ἀρσενικά.

	Ἑνικ.	Πληθ.
Ὀνομ.	ὁ σωλὴν	οἱ σωλῆν-ες
Γεν.	σωλῆν ος	σωλήν-ων
Δοτ.	σωλῆν-ι	σωλῆσ-ι
Αἰτ.	σωλῆν-α	σωλῆν-ας
Κλητ.	ὦ σωλὴν	ὦ σωλῆν-ες.

Δυϊκῶς.

τὼ σωλῆν-ε, τοῖν σωλήν-οιν.

Βλέπει τις ἐνταῦθα ὅτι ὅλαι αἱ πτώσεις φυλάττουσι τὸν τόνον εἰς τὴν αὐτὴν συλλαβὴν μὲ τὴν ὀνομαστικήν· τοῦτο γίνεται καὶ εἰς ὅλα τὰ παροξύτονα τῆς κλίσεως ταύτης, πλὴν τῆς γενικῆς πληθυντικῆς, ἡ ὁποία καταβιβάζει τὸν τόνον· ὡς, ὁ εὐδαίμων, ὁ ἀγνώμων· τῶν εὐδαιμόνων, τῶν ἀγνωμόνων κτλ.

Πολλὰ δὲ περιττοσύλλαβα λήγοντα εἰς ην, μεταβάλλουσι τὸ η εἰς ε, καθ' ὅλας τὰς πλαγίας πτώσεις· οἷον, αὐχὴν, αὐχένος· ποιμὴν, ποιμένος· λιμὴν, λιμένος· δοτ. πληθ. ποιμέσι, λιμέσι, κλπ.

Παροξύτονα εἰς ηρ.

	Ἑνικ.	Πληθ.
Ὀνομ.	ὁ ἕλλην	οἱ ἕλλην-ες
Γεν.	ἕλλην-ος	ἑλλήν-ων
Δοτ.	ἕλλην-ι	ἕλλησ-ι
Αἰτ.	ἕλλην-α	ἕλλην-ας
Κλητ.	ὦ ἕλλην	ὦ ἕλλην-ες.

Δυϊκῶς.

Ὀνομ. καὶ Αἰτ.	τὼ ἕλλην-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν ἑλλήν-οιν.

Β. Τύπος εἰς ων ἀρσενικῶν ὀξυτόνων.

Ὀνομ.	ὁ ἐλαιὼν	οἱ ἐλαιῶν-ες
Γεν.	τοῦ ἐλαιῶν-ος	τῶν ἐλαιώ-ων
Δοτ.	τῷ ἐλαιῶν-ι	τοῖς ἐλαιῶσ-ι
Αἰτ.	τὸν ἐλαιῶν-α	τοὺς ἐλαιῶν-ας
Κλητ.	ὦ ἐλαιὼν	ὦ ἐλαιῶν-ες.

Δυϊκῶς.

	τὼ ἐλαιῶν-ε τοῖν ἐλαιώ-οιν.

Οὕτω καὶ τὰ : Μαραθὼν, στρατὼν, ἀχυρὼν, ἀπαταιὼν, ἀμπελὼν, ἀνδρὼν, Παρθενὼν, κλπ.

Οὕτω καὶ τὰ : Πλάτων, Κίμων, κώδων, Στράβων, κλπ.

Τὰ δὲ, πρίων, ἄκμων, τέκτων, Μακεδὼν, Λακεδαίμων, δὲν φυλάττουσι τὸ ω, ὡς τὰ λοιπὰ, εἰς ὅλας τὰς πτώσεις· οἷον, πρίων, πρίονος· τέκτων, τέκτονος, κλπ.

Παράδειγμα : *τὰ εἰς ων ἀρσεν. παροξύτονα.*

Ὁ ἄμβων, ἄμβων-ος, ἄμβων-ι, ἄμβων-α. ἄμβων-ες, ἀμβώ-ων, ἄμβωσ-ι ἄμβων-ας.

Δυϊκῶς, τὼ ἄμβων-ε, τοῖν ἀμβώ-οιν.

Λύτοῦ καὶ τὸ *λέων*, ἀλλὰ μεταβάλλον τὸ ω εἰς ο εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις, λαμβάνει κατόπιν τοῦ ν τὸ τ, καὶ κάμνει τὴν ἀρχαίαν πληθ. δοτ. εἰς *ουσι*, εἶναι δὲ ὅμοιον κατὰ τὰ ἄλλα· ὁ λέων, τοῦ λέοντ-ος, τῷ λέοντ-ι, τὸν λέοντ-α, ὦ λέων· οἱ λέοντ-ες, τῶν λεόντ-ων, τοῖς λέουσ-ι, τοὺς λέοντ-ας κλπ.

Τὰ εἰς ων οὐσιαστικὰ θηλυκά.

Κατὰ τὸ παράδειγμα : ἐλαιὼν, κλίνε τὰ : ἡ ἀηδὼν, ἡ χελιδὼν, ἡ ἀλεκτρυὼν, ἡ τρυγὼν, ἡ Ἀμαζὼν, Γοργὼν, μεταβάλλων τὸ ω εἰς ο τῆς ὀνομαστικῆς.

Τὰ εἰς ων ἀρσ. καὶ θηλ. ἐπίθετα.

Κλίνε κατὰ τὸ : ἄμβων, μεταβάλλων ὡσαύτως τὸ ω εἰς ο, οἷον· ὁ καὶ ἡ σώφρων, σώφρονος· ὁ καὶ ἡ εὐδαίμων-ονος· ἐπιστήμων, ἄφρων, ἀκτήμων, ἀγνώμων, κλπ.

Τὰ εἰς ον οὐδέτερα ἐπίθετα.

Τὰ ὁποῖα γίνονται ἀπὸ τὰ εἰς ων, ἀρσ. οἷον· τὸ σῶφρον, τοῦ σώφρονος· ὅταν ὅμως τὰ τοιαῦτα ἐπίθετα εἶναι ὑπερδισύλλαβα προπαροξύνονται· οἷον, τὸ εὔδαιμον, τὸ ἄγνωμον, τὸ σύγγνωμον, τοῦ συγγνώμονος κλπ.

Γ'. Τύπος τῶν εἰς ηρ ἀρσενικῶν.

Ὀνομ.	ὁ κρατὴρ	κρατῆρ-ες
Γεν.	τοῦ κρατῆρ-ος	κρατήρ-ων
Δοτ.	τῷ κρατῆρ-ι	κρατῆρ-σι
Αἰτ.	τὸν κρατῆρ-α	κρατῆρ-ας
Κλητ.	ὦ κρατὴρ	ὦ κρατῆρ-ες.

Αὐτοῦ καὶ τὸ : δοτὴρ, κλητὴρ, ἁρπακτὴρ· τὸ σωτὴρ, κάμει τὴν κλητ. ὦ σῶτερ.

Ἀπὸ τὰ εἰς ηρ, εἶναι τινὲ, ἀρσεν. καὶ θηλ. μεταβάλλοντα τὸ η εἰς ω, εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις· καὶ τοῦτο τὸ ε ἐξ τινα τῆς δοτ. ἑνικῆς, καὶ τῆς γεν. ἀποβάλλεται— εἰς δὲ τὴν πληθ. δοτ. μεταβάλλεται εἰς α, ὡς εἰς τὰ κατωτέρω παραδείγματα· οἷον,

ὁ πατὴρ, τοῦ πατρὸς (καὶ πατέρος), τῷ πατρὶ (πατέρι), τὸν πατέρα, ὦ πάτερ, Πληθ. οἱ πατέρες, τῶν πατέρων, τοῖς πατράσι, τοὺς πατέρας, ὦ πατέρες. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ, εἰς τὸ θηλ. Ἡ μήτηρ, μητρὸς, μητράσι· καὶ, θυγάτηρ, θυγατρὸς, θυγατρὶ, θυγατράσι· τὸ δὲ γαστὴρ, γαστρὸς, γαστρὶ, γαστῆρσι (καὶ ὄχι γαστράσι). Τὸ ἀνὴρ ἀποβάλλον τὸ ε, προσλαμβάνει δ πρὸ τοῦ ρ, εἰς ἀποφυγὴν κακοφωνίας, ὡς, ὁ ἀνὴρ, τοῦ ἀνδρὸς, τῷ ἀνδρὶ, τὸν ἄνδρα, ὦ ἄνερ· οἱ ἄνδρες, τῶν ἀνδρῶν, τοῖς ἀνδράσι τοὺς ἄνδρας, ὦ ἄνδρες.

Τὸ ἀστὴρ καὶ ἀὴρ φυλάττουσι τὸ ε· ἡ δὲ πληθ. δοτικὴ, τοῦ μὲν ά. παραλήγει α, ὡς τὰ ἀνωτέρω· τοῦ δὲ ῆ. οἷον, ὁ ἀστὴρ, τοῦ ἀστέρος, ἀστέρι, ἀστέρα, ὦ ἀστὴρ· οἱ ἀστέρες, τῶν ἀστέρων, τοῖς ἄστρασι, τοὺς ἀστέρας, ὦ ἀστέρες.

ὁ ἀὴρ, τοῦ ἀέρος, κλ. δοτ. τοῖς ἀῆρσι.

Δ'. *Τύπος τῶν εἰς ωρ ἀρσενικῶν.*

Ῥήτωρ, ῥήτορος, ῥήτορι, ῥήτορα, ὦ ῥήτωρ.
ῥήτορες, ῥητόρων, ῥήτορσι, ῥήτορας, ῥήτορες.

Δυϊκ. ἀριθ. τὼ ῥήτορε, τοῖν ῥητόροιν.

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ, ἀπάτωρ, παντοκράτωρ, κλπ. μεταβάλλοντα τὸ ω εἰς ο.

Ε'. *Τύπος τῶν εἰς αρ οὐδετέρων.*

Τὸ φρέαρ, φρέατος, φρέατι, φρέαρ, φρέαρ.
τὰ φρέατα, φρεάτων, φρέασι, φρέατα, φρέατα.

Δυϊκ. φρέατε, τοῖν φρεάτοιν.

Οὕτω καὶ : τὸ στέαρ, ὕπαρ, δέλεαρ· καὶ τὸ ὕδωρ (ὡς ἂν εἶχεν ὀνομ. ὕδαρ·) τινὰ δὲν λαμβάνουσι τ, ὡς, νέκταρ, νέκταρος, νέκταρι· ἔαρ, ἔαρος, ἦρος.

ΣΤ'. *Τύπος τῶν εις υρ ουδετέρων.*

Τὸ πῦρ, πυρὸς, πυρὶ, πῦρ. Ἑνικῶς μόνον· εἰς δὲ τὸν πληθ. ἀριθ. σημαίνει τοὺς φανοὺς (πυροὺς), οἷον τὰ πυρὰ, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς, τὰ πυρά.

Τῶν θηλ. εἰς ειρ παράδειγμα.

Ἡ χεὶρ, χειρὸς, χειρὶ, χεῖρα, ὦ χεὶρ·
χεῖρες χειρῶν, χερσὶ, χεῖρας, ὦ χεῖρες.

Δυϊκ. τὼ χεῖρε, ταῖν χεροῖν.

Ζ'. *Τύπος τῶν εἰς ξ.*

Ὁ ἅρπαξ, ἅρπαγος, ἅρπαγι, ἅρπαγα, ἅρπαξ.
ἅρπαγες, ἁρπάγων, ἅρπαξι, ἅρπαγας, ἅρπαγες.

Δυϊκ. ἅρπαγε, ἁρπάγοιν.

Εἴδομεν εἰς τὴν Σημ. 26, ὅτι τὸ ξ γίνεται ἀπὸ τὸ κσ, ἢ γσ, ἢ χσ· ὅθεν τὰ εἰς ξ ὀνόματα, ὅταν ἔχωσι τὸ σύμφωνον τοῦτο ἀπὸ γσ, φυλάττουσι τὸ γ εἰς τὰς πλαγείας πτώσεις, ὡς ἅρπαξ (ἅρπαγσ) ἅρπαγος· τὰ ἀπὸ κσ, φυλάττουσι τὸ κ, ὡς κόραξ (κόρακσ) κόρακος· τέλος τὰ ἀπὸ χσ, φυλάττουσι τὸ χ, ὡς, θρὶξ, (θριχσ) τριχὸς· μὲ τὸ αὐτὸ σύμφωνον κλίνονται καὶ τὰ ; ὁ λάρυγξ, ἡ σάλπιγξ,

ἡ φάραγξ, ὁ φρὺξ, κλπ. μὲ τὸ κ, ὁ κόραξ, ὁ φύλαξ, ἡ σὰρξ, ὁ κῆρυξ, κλπ. μὲ τὸ χ, κλίνονται τὰ ἀκόλουθα, ὁ ὄνυξ, ἡ θρὶξ (τὸ θ μεταβάλλεται εἰς τ, εἰς τὰς πτώσεις λαμβανούσας τὸ χ. (ἴδε Σημ. 26.) τινὰ λαμβάνουσι καὶ τ, ὡς νὺξ, νυκτός.

Η'. *Τύπος τῶν εἰς ψ.*

Ἐπειδὴ τὸ ψ γίνεται ἀπὸ τὸ βσ, ἢ πσ, ἢ φσ, ὡς ἀνωτέρω, ἀκολουθεῖ καὶ ἐδῶ τὸ αὐτὸ: δηλ. ἀπὸ τὰ λήγοντα εἰς ψ, ἄλλα ἔχουσι τὸ σύμφωνον τοῦτο ἀπὸ τὰ βσ, καὶ φυλάττουσι τὸ β, καθὼς ὁ Ἄραψ, τοῦ Ἄραβος· ἄλλα ἀπὸ τὰ πσ, καὶ ταῦτα φυλάττουσι τὸ π, ὡς, Κέκρωψ, Κέκροπος· ἄλλα ἀπὸ τὰ φσ, καὶ φυλάττουσι τὸ φ, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, τὸ, κατῆλιψ (φος).

Κλίνεται μὲ τὸ β, τὸ ἄραψ. ἡ φλὲψ, καὶ μὲ τὸ π, τὸ Κέκρωψ, Αἰθίωψ, Αἰγίλωψ.

Θ'. *Τύπος τῶν εἰς ας ἀρσενικῶν.*

Ὁ γίγας, γίγαντος, γίγαντι, γίγαντα, ὦ γίγας.
οἱ γίγαντες, γιγάντων, γίγασι, γίγαντας, γίγαντες.

Δυϊκ. τὼ γίγαντε, τοῖν γιγάντοιν· αὐτοῦ κλίνονται καὶ τὰ ἀκόλουθα·

Ὁ Ἄτλας, ὁ Αἴας, ὁ ἀνδριὰς, ὁ ἱμὰς, κλπ.

Τὰ εἰς ας ἐπίθετα εἶναι χωρὶς τ, οἷον: ὁ μέλας, τοῦ μέλανος· ὁ τάλας, τοῦ τάλανος· ἡ κλητ. τούτων εἰς αν, ὦ μέλαν, ὦ τάλαν. Τὸ δὲ πᾶς μὲ τὸ τ, πᾶς, παντὸς, παντὶ, πάντα· πάντες, πάντων, πᾶσι, πάντας· ὁμοίως καὶ αἱ μετοχαὶ εἰς ας, ὁ γράψας, πράξας κλπ.

Τὰ εἰς αν οὐδέτερα ἐπίθετα, καθὼς τὰ ἀρσενικά των, ἄλλα ἔχουσι α εἰς τὸν πληθ. ἀριθμὸν ὡς, τὸ πρᾶξαν κλπ. καὶ τῶν ἀρσενικῶν, ὁ παιὰν, τοῦ παιᾶνος κλπ.

Παράδειγμα τῶν εἰς ας θηλυκῶν.

Ἡ κοιλὰς, τῆς κοιλάδος, κοιλάδι, κοιλάδα. ὦ κοιλάς.
αἱ κοιλάδες, κοιλάδων, κοιλάσι, κοιλάδας, ὦ κοιλάδες.

Δυϊκ. τὰ κοιλάδε, ταῖν κοιλάδοιν.

Οὕτω κλίνεται: ἡ λαμπὰς, ἡ μονὰς, ἡ πεντὰς, ἡ δεκὰς, ἡ ἑκμάς· ὁ ἡ φυγὰς, τοῦ τῆς φυγάδος.

Ι'. *Τύπος τῶν εἰς ας οὐδετέρων.*

Τὸ τέρας, τέρατος, τέρατι, τέρας, ὦ τέρας·
τὰ τέρατα, τεράτων, τέρασι, τέρατα, ὦ τέρατα.

Δυϊκ. τὼ τέρατε, τοῖν τεράτοιν.

Ἐνταῦθα κλίνεται, τὸ κρέας, τὸ κέρας, τὸ πέρας κλπ.

ΙΑ'. *Τύπος τῶν εἰς ις ἀρσενικῶν.*

Ὁ χαρίεις, χαρίεντος, χαρίεντι, χαρίεντα, ὦ χαρίεν·
οἱ χαρίεντες, χαριέντων, χαρίεσι, χαρίεντας, ὦ χαρίεντες.

Δυϊκ. τὼ χαρίεντε, τοῖν χαριέντοιν.

Τὰ εἰς ις οὐδέτερα λήγουσιν εἰς ι, κλίνονται δὲ μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον: τὸ χαρίεν, τοῦ χαρί-εντος, καὶ τὸ πληθ. τὰ χαρίεντα.

Τὰ εἰς εις, ἀποβάλλουσι τὸ ε εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις, πλὴν τῆς δοτικῆς πληθυντικῆς. Ἐδῶ κλίνονται καὶ: ὁ γραφεὶς, γραφέντος· ὁ ἐξορισθεὶς κλπ.

Μετοχαὶ εἰς εις, ἡ δὲ πληθυντικὴ τούτων εἶναι ὡς ἡ ὀνομαστική.

Τῶν εἰς ις, ἀρσ. καὶ θηλυκ. τῶν ὁποίων, ἄλλα μὲν κλίνονται εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις διὰ τοῦ δ, ὡς, ἡ κη-

λὶς, κηλίδος, πυραμὶς, κεραμὶς· ἡ ἀκρὶς, ἡ ἔρις, ἡ ἐλπὶς· ὁ Πάρις, τοῦ Πάριδος· ἄλλα δὲ διὰ τοῦ θ, ὡς, ἡ ὄρνις, τῆς ὄρνιθος· ἄλλα διὰ τοῦ ν, ὡς ἡ ἀκτὶς, τῆς ἀκτῖνος· καὶ ἄλλα διὰ τοῦ τ, ὡς, ἡ χάρις, τῆς χάριτος, κατὰ τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα· ὅλα ταῦτα, κλίνονται μὲ τὸ ἀνῆκον σύμφωνον.

Ἡ ἀκτὶς, ἀκτῖνος, ἀκτῖνι, ἀκτῖνα, ὦ ἀκτὶς.

Αἱ ἀκτῖνες, ἀκτίνων, ἀκτῖσι, ἀκτῖνας, ὦ ἀκτῖνες.

Δυϊκ. τὰ ἀκτῖνε, ταῖν ἀκτίνοιν.

Πολλὰ ἀπὸ τὰ εἰς ις παροξύτονα κάμνουσι τὴν ἐνικὴν αἰτιατ. εἰς ιν, ὡς, ἔρις, ἔριδος, τὴν ἔριν· καὶ χάρις, χάριτος, τὴν χάριν· Πάρις, Πάριδος, Πάριν· καὶ τὰ σύνθετα, δύσερις, ἄχαρις, ἀχάριτος, ἄχαριν· ἄπολις, ἀπόλιδος, ἄπολιν.

Οὕτω καὶ τὰ εἰς υς, θηλυκὰ, διὰ τοῦ δ ὅμως, ὡς χλαμὺς, χλαμύδος, πηλαμὺς, ὁ ἡ νέηλυς κλπ.

ΙΒ'. Τύπος τῶν εἰς οτης θηλυκῶν.

Ἡ λαμπρότης, λαμπρότητος, λαμπρότητι, λαμπρότητα, ὦ λαμπρότης.

αἱ λαμπρότητες, λαμπροτήτων, λαμπρότησι, λαμπρότητας, ὦ λαμπρότητες.

Δυϊκ. τὼ λαμπρότητε, ταῖν λαμπροτήτοιν.

Ἀπὸ τὰ εἰς ος ἐπίθετα γίνονται ὀνόματα θηλυκὰ εἰς οτης, τὰ ὁποῖα φανερώνουν ἰδιότητά τινα τοῦ ὑποκειμένου, ὡς, ἅγιος, ἁγιότης· νόμιμος, νομιμότης· ἀχρεῖος, ἀχρειότης, κλπ. Κλίνονται ὅλα εἰς τὸν τύπον τοῦτον.

Καὶ τὰ θηλυκὰ εἰς υτης, ὡσαύτως ἐπίθετα, ποιότητα σημαίνοντα τοῦ ὑποκειμένου, καθὼς, γλυκὺς, γλυκύτης· βραδὺς, ταχὺς, κλπ. κλίνονται ὡς τὰ υτης,

ΙΓ'. Τύπος τῶν εἰς ως ἀρσενικῶν.

	Ἑνικ.	Πληθ.
Ὀνομ.	ὁ ἱδρὼς	ἱδρῶτ-ες
Γεν.	ἱδρῶτ-ος	ἱδρώτ-ων
Δοτ.	ἱδρῶτ-ι	ἱδρῶσ-ι
Αἰτ.	ἱδρῶτ-α	ἱδρῶτ-ας
Κλητ.	ὦ ἱδρὼς	ὦ ἱδρῶτ-ες.

Δυϊκ.

τὼ ἱδρῶτ-ε τοῖν ἱδρώτ-οιν.

ΙΔ'. Τύπος τῶν εἰς ως οὐδετέρων μονοσυλλάβων τινῶν.

Τὸ φῶς (φάος).

	Ἑνικ.	Πληθ.
Ὀνομ.	τὸ φῶς	τὰ φῶτ-α
Γεν.	τοῦ φωτ-ὸς	τῶν φώτ-ων
Δοτ.	τῷ φωτ-ὶ	τοῖς φωσ-ὶ
Αἰτ.	τὸ φῶς	τὰ φῶτ-α
Κλητ.	ὦ φῶς	ὦ φῶτ-α.

Δυϊκῶς.

τὼ φωτ-ε τοῖν φώτ-οιν.

φὼς καὶ δὰς, ἐκ τοῦ φάως καὶ δάϊς, ὀξύνονται.

Τὸ οὖς (οὖας).

	Ἑνικ.	Πληθ.
Ὀνομ.	τὸ οὖς	ὦτα
Γεν.	ὠτὸς	ὤτων
Δοτ.	ὠτὶ	ὠσὶ
Αἰτ.	οὖς	ὦτα
Κλητ.	οὖς	ὦτα

Δυϊκῶς.

τὼ ὦτε τοῖν ὤτοιν.

Παῖς, παιδὸς, παιδὶ, παῖδα, ὦ παῖ·
οἱ παῖδες, τῶν παίδων, τοῖς, παισὶ, τοὺς παῖδας, ὦ παῖδες.
Δυϊκ. τὼ παίδε, τοῖν παιδοῖν· ἀπὸ τοῦ πάϊς=παῖς.

Παραδείγματα.

Εἰς τὸ, ὁ ποῦς πόδες
ποδὸς ποδῶν
ποδὶ ποσὶ
πόδα πόδας
ὦ ποῦς καὶ ποῦ πόδες.

Δυϊκ.

τὼ πόδε τοῖν ποδοῖν.

Εἰς τὸ : ὁ καὶ ἡ βοῦς, βοὸς, βοΐ, βόα, ὦ βοῦς καὶ ὦ βοῦ.
οἱ καὶ αἱ βόες βοῦς, βοῶν, βουσὶ, βόας βοῦς, ὦ βόες βοῦς.

ΙΕ'. Τύπος τῶν εἰς α οὐδετέρων.

Τὸ σῶμα σώματα
σώματος σωμάτων
σώματι σώμασι
σῶμα σώματα
σῶμα σώματα.

Δυϊκ.

τὼ σώματε τοῖν σωμάτοιν.

Αὐτοῦ κλίνονται καὶ ὅλα τὰ εἰς α οὐδέτερα, ὁποῖα εἶναι τὰ ἀκόλουθα·

γράμμα, βῆμα, δῶμα, ζῶσμα, ἅρπαγμα, κλπ.
τὸ γάλα γάλακτος, κλπ.
(Ἴδε ἀνώμαλα Σημ. 1.)

Τῶν εἰς ι, οὐδετέρων.

Ἑνικὸς Ἀριθμός. Τὸ μέλι, τοῦ μέλιτος, τῷ μέλιτι,
τὸ μέλι, ὦ μέλι.

Εἰς υ, οὐδέτερα.

Τὸ γόνυ, καὶ δόρυ κλίνονται, καθὼς καὶ τὰ εἰς ας οὐδέτερα, εἰς τὸν Ι'. τύπον παράδειγμα τὸτέρας, ἀπὸ ὀνομαστικὴν, γόνας, δόρας, κλπ.

Περὶ τῶν Συνηρημένων ὀνομάτων.

Τὰ πάσχοντα συναίρεσιν εἴς τινας πτώσεις ὀνόματα λέγονται *Ὀλιγοπαθῆ*· τὰ δὲ εἰς ὅλας τὰς πτώσεις, ὀνομάζονται *Ὁλοπαθῆ*, καὶ τοιαῦτα εἶναι τὰ συνηρημένα ὅλων τῶν Ἰσοσυλλάβων, καὶ ὀλίγα τῶν Περιττοσυλλάβων.

Τύπος Α'. τῶν Ἀρσενικῶν εἰς ης.

Ὀνομ.	ὁ Δημοσθέν-ης	οἱ Δημοσθέν-εες-εις
Γεν.	τοῦ Δημοσθέν-εος-ους	τῶν Δημοσθεν-έων-ῶν
Δοτ.	τῷ Δημοσθέν-εϊ-ει	τοῖς Δημοσθέν-εσι
Αἰτ.	τὸν Δημοσθέν-εα-η	τοὺς Δημοσθέν-εας-εις
Κλητ.	ὦ Δημόσθεν-ες-ης	ὦ Δημοσθέν-εες-εις

Δυϊκὸς Ἀριθμός.

Ὀνομ. καὶ Αἰτ. τὼ Δημοσθένε-ε-η, Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν Δημοσθεν-έοιν-οῖν.

Οὕτω κλίνονται, καὶ τὰ :
Ἀριστοτέλης, Κλεάνθης, Ἰσοκράτης, κλπ.

Τὰ εἰς ης κύρια ὀνόματα κάμνουσι τὴν Αἰτ. καὶ εἰς ην (ὡς ἐν τῷ πίνακι, σελ. 20) Σωκράτην, Δημοσθένην.

Ἡ Κλητικὴ ἀναβιβάζει τὸν τόνον, καὶ μεταβάλλει τὸ η, εἰς ες· τὴν σήμερον ἐκφωνοῦμεν τὸ η τῆς ὀνομαστικῆς ἀποσιωπῶντες τὸ σ μόνον, καὶ λέγομεν, ὦ Δημοσθένη.

Παράδειγμα τῶν εἰς ης κοινῶν ἐπιθέτων.

Ὁ ἡ ἀληθὴς, τοῦ τῆς ἀληθέος-οῦς, τῷ τῇ ἀληθεῖ-εῖ, τὸν τὴν ἀληθέα-ῆ, ὦ ἀληθὲς καὶ ἀληθές.
οἱ αἱ ἀληθέ-ες-εῖς, τῶν ἀληθέων-ῶν, τοῖς ταῖς ἀληθέσι, τοὺς τὰς ἀληθέας-εῖς, ὦ ἀληθέες-εῖς.

Δυϊκά.

τὼ τὰ ἀληθέε-ῆ, τοῖν ταῖν ἀληθέοιν-οῖν.

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ: ὁ ψευδὴς, ὁ ἀσεβὴς, ὁ κακοήθης, κλπ. Ἐκ δὲ τῶν συνθέτων, ὅσα ἔχουσι τὸ οὐδέτερον προπαροξύτονον, κάμνουσι τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παροξυτόνως, οἷον: ὁ χρηστοήθης, τῶν χρηστοήθων λέγουσι, καὶ ὄχι τῶν χρηστοηθῶν, διότι ἔχει τὸ οὐδέτερον προπαροξύτονον, οἷον: τὸ χρηστόηθες· οὕτω καὶ: τὸ φιλάληθες, κλπ. τοιαῦτα.

Β'. Τύπος τῶν εἰς ες οὐδετέρων ἐπιθέτων.

Τὸ	ἀληθὲς	ἀληθέα-ῆ
	ἀληθέους-οῦς	ἀληθέων-ῶν
	ἀληθεῖ-εῖ	ἀληθέσι
	ἀληθὲς	ἀληθέα-ῆ
ὦ	ἀληθὲς	ὦ ἀληθέα-ῆ.

Τὰ ἐπίθετα τοῦ τύπου τούτου γίνονται ἀπὸ τὰ εἰς ης ἀρσ. ἐπίθετα, καὶ ὀξύνονται, ὅταν ὀξύνεται καὶ τὸ ἀρσενικόν· ὡς: ὁ ἀληθὴς, τὸ ἀληθές· ὁ ψευδὴς, τὸ ψευδὲς κλπ. προπαροξύνονται δὲ, ὅταν τὸ ἀρσενικὸν παροξύνεται, ὡς εἰς τὰ σύνθετα: φιλαλήθης, τὸ φιλάληθες. κλπ. τοιαῦτα, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω. Ὁ Δυϊκὸς ὡς τὸ ἀρσεν.

Παράδειγμα τῶν εἰς κλης ὁλοπαθῶν.

Ὀνομ.	ὁ	Περικλέης-κλῆς
Γεν.	τοῦ	Περικλέεος-κλέους
Δοτ.	τῷ	Περικλέει-κλέϊ-κλεῖ
Αἰτ.	τὸν	Περικλέεα-κλέα-κλῆ (ην)
Κλητ.	ὦ	Περίκλεες-κλεις.

Οὕτω καὶ τὰ: Σοφοκλῆς, Ἡρακλῆς, Θεμιστοκλῆς, σύνθετα ἀπὸ τὸ κλέος, κλπ.

Γ'. Τύπος τῶν εἰς ος οὐδετέρων.

Ὀνομ.	τὸ τεῖχος	τὰ τείχεα-η
Γεν.	τείχεος-χους	τῶν τειχέων-ῶν
Δοτ.	τείχεϊ-χει	τοῖς τείχεσι
Αἰτ.	τεῖχος	τὰ τείχεα-η
Κλητ.	τεῖχος	ὦ τείχεα-η.

Οὕτω καὶ τὰ ἀκόλουθσ, πλάτος, μῆκος, ἄνθος, ἦθος, κλπ. Τὰ εἰς ης ἀρσ. καὶ θηλ. καὶ τὰ ος καὶ ες οὐδέτερα, λαμβάνουσι τὴν συναίρεσιν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις, ὅπου συμπίπτουσι δύο φωνήεντα εἰς τὸν ἀσυναίρετον σχηματισμόν· καὶ τὰ μὲν συναιροῦνται εἰς ου, τὰ δὲ εἰ, καὶ εας, εἰς ει· τὰ δὲ εα, εἰς η, καὶ τὰ εω, εἰς ω, ὡς εἰς τ' ἀνωτέρω παραδείγματα.

Δ'. Τύπος τῶν εἰς ις ἀρσ. καὶ θηλυκῶν.

Ὀνομ.	ὁ ὄφις	οἱ ὄφεες-εις
Γεν.	τοῦ ὄφεως	τῶν ὄφεων
Δοτ.	τῷ ὄφεϊ-ει	τοῖς ὄφεσι
Αἰτ.	τὸν ὄφιν	τοὺς ὄφεας-εις
Κλητ.	ὦ ὄφι-ὄφις	ὦ ὄφεες-εις.

Δυϊκ. τὼ ὄφεε-ει, τοῖν ὄφεων· αὐτοῦ καὶ τὸ, ὁ καὶ ἡ νῆστις.

Καὶ τὰ ἀκόλουθα, ὁ μάντις, ἡ πόλις, ἡ θέσις, ἡ πρᾶξις, ἡ μέθεξις, κλπ. καὶ τὰ, πέλεκυς, πῆχυς, πρέσβυς, κλπ.

Ἡ γενικὴ ἑνικὴ καὶ πληθυντικὴ τούτων παροξύνεται· τὰ δὲ ὁ ἰχθύς, ἡ δρῦς, ὁ βότρυς, καὶ ὅσα ἐν γένει οὐσιαστικὰ, λήγοντα εἰς υς, δὲν μεταβάλλουσι τὸ υ εἰς ε, καμνουσι τὴν γενικὴν ἑνικὴν εἰς ος, ἔχουσι τὴν γεν. πληθ. παροξύτονον, καὶ δὲν λαμβάνουσι συναίρεσιν, παρὰ εἰς τὴν ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητ. τοῦ πληθ. ἀριθμοῦ ὡς: ὁ ἰχθὺς, τοῦ ἰχθύος, ἰχθύϊ, ἰχθὺν, ὦ ἰχθύ. Πληθ. οἱ ἰχθύες, τῶν ἰχθύων, τοῖς ἰχθύσι, τοὺς ἰχθύας, ὦ ἰχθύες.

Δυϊκ. τὼ ἰχθύε, τοῖν ἰχθύοιν, ὦ ἰχθύε.

Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦτο κλίνονται καὶ θηλ. οὐσιαστικὰ εἰς υς, ἡ πληθὺς, τετρακτὺς, ἑκατοστὺς κλπ.

Τὸ *πρέσβυς* (ὁ γέρων) ἔχει αἰτ. πρέσβυν, καὶ κλητ. πρέσβυ, καὶ ἀναπληρόνει τὰς λοιπὰς πτώσεις ἀπὸ τοῦ, πρεσβύτης.

Ὅταν δὲ σημαίνει τὸν πρέσβυν, τότε ἔχει μόνον τὴν ἑνικὴν γενικὴν, καὶ τὰ πληθυντικὰ, κατὰ τὸ ὄφις· ἑνικὴν δὲ ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητ. ἀπὸ τὸ, πρεσβευτής. (Ἴδε Σημ. 1.)

Εἰς τὸ: ὄφις κλίνονται καὶ τὰ εἰς ι οὐδέτερα, ὡς: σίνηπι, κινάβαρι, πέπερι, στίμμι, κλπ. ὀνόματα τινὰ μετάλλων ξένα.

Ε'. Τύπος τῶν εἰς υ οὐδετέρων.

Ὀνομ.	τὸ ἄστυ	ἄστεα-η
Γεν.	τοῦ ἄστεως ἢ ος	ἀστέων
Δοτ.	ἄστεϊ-ει	ἄστεσι
Αἰτ.	ἄστυ	ἄστεα-η
Κλητ.	ὦ ἄστυ	ὦ ἄστεα-η.

Δυϊκ.

τὼ ἄστεε, τοῖν ἀστέοιν.

Ἐδῶ καὶ τὸ, ἥμισυ (ἀττικισμὸς παρακμάζων) καὶ, τὰ ἡμίσεα-η.

ΣΤ'. Τύπος τῶν εἰς υς ἐπιθέτων.

Ὀνομ.	ὁ ταχὺς	ταχέες-εῖς
Γεν.	ταχέος	ταχέων
Δοτ.	ταχέϊ-εῖ	ταχέσι
Αἰτ.	ταχὺν	ταχέας-εῖς
Κλητ.	ὦ ταχὺς,	ὦ ταχέες-εῖς.

Δυϊκ.

τὼ ταχέε, τοῖν ταχέοιν.

Αὐτοῦ καὶ: ὁ ἡδὺς, ὁ δριμὺς, ὁ εὐθὺς, κλπ.

Οὕτω καὶ τὰ οὐδέτερά των, τὸ ταχὺ, τὸ ὀξὺ, τὸ εὐθὺ, τὸ δριμύ.

Εἰς τὸν πληθ. ὅμως ἀριθμὸν ἀσυναιρέτως, τὰ ταχέα, τὰ ὀξέα, κλπ.

Ζ'. Τύπος τῶν εἰς ως καὶ ω θηλυκῶν.

Ὀνομ.	ἡ αἰδὼς	αἱ αἰδοὶ
Γεν.	αἰδόους-οῦς	αἰδῶν
Δοτ.	αἰδόϊ-οῖ	αἰδοῖς
Αἰτ.	αἰδόα-ὼ	αἰδοὺς
Κλητ.	αἰδοῖ	αἰδοῖ.

Δυϊκ.

τὰ αἰδὼ, ταῖν αἰδοῖν.

Ἐνταῦθα κλίνονται καὶ τὰ εἰς ω, οἷον: ἡ ἠχὼ, ἡ Λητὼ, ἡ Γοργὼ· τούτων δ' ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ δὲν περιπᾶται, τὴν ἠχόα-ὼ, Σαπφόα-ὼ, πειθὼ, Διδὼ, κλπ.

Η'. Τύπος τῶν εἰς ευς.

Ὀνομ.	ὁ βασιλεὺς	βασιλέες-εῖς
Γεν.	βασιλέως	βασιλέων
Δοτ.	βασιλέϊ-εῖ	βασιλεῦσι
Αἰτ.	βασιλέα	βασιλέας-εῖς
Κλητ.	ὦ βασιλεῦ-εὺς	βασιλέες-εῖς.

Δυϊκ.

τὼ βασιλέε τοῖν βασιλέοιν.

Οὕτω καὶ τὰ ἀκόλουθα: χαλκεὺς, κεραμεὺς, ἱππεὺς, φονεὺς, κουρεὺς, Πειραιεύς.

Ὅσα δὲ τούτων ἔχουσι πρὸ τῆς καταλήξεως ευς φωνῆεν, ἢ δίφθογγον, τούτων ἡ ἐνικὴ γενικὴ συναιρεῖται εἰς ως, καὶ ἡ αἰτ. εἰς α, καθὼς: ὁ Πειραιεὺς, τοῦ Πειραιέως-ραιῶς, τὸν Πειραιέα Πειραιᾶ.

Παρατηρήσεις.

Ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρω τύπους καὶ παραδείγματα τῶν Περιττοσυλλάβων, ἀρσεν. καὶ θηλυκ. τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμογὴν τῶν ὀνομάτων τῆς σημερινῆς γλώσσης ἐξάγεται, ὅτι ἡ ὁμιλουμένη μας Ἑλληνικὴ Γλῶσσα μετέβαλεν εἰς Ἰσοσύλλαβα, κατὰ τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν, ἀπὸ μὲν τὰ θηλυκὰ, τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν εἰς ὀνομαστικήν· οἷον: ἡ ὄρνιθα, ἡ πέρδικα, ἡ κερκίδα, ἀπὸ δὲ τὰ ἀρσενικὰ τὴν ἀσυναίρετον πληθυντικὴν αἰτιατικὴν, οἷον: ὁ ἱερέας, ὁ βασιλέας, φυλάττουσα τὸ α εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις. Σχεδὸν ὅλα τὰ τοιαῦτα ἀρσεν. καὶ θηλ. τοιουτοτρόπως μετεσχηματίσθησαν.

Ἐὰν δέ τις θέλῃ νὰ τὴν δώσῃ ὁπωσοῦν ἑλληνικωτέραν καὶ κομψοτέραν μορφὴν, δύναται νὰ τὸ κατορθώσῃ μὲ κανονισμούς τινας, ἐκτεθέντας εἰς τὴν 20 Σημείωσιν, μέρος γ'. καὶ τὴν 21 αὐτοῦ, δηλ. πῶς νὰ εὑρίσκῃ τις τὴν ἑλληνικὴν καταλῆξιν ἀπὸ τὴν λαλουμένην γλῶσσαν, καὶ πῶς τοὐναντίον νὰ εὑρίσκῃ τὴν ὀνομαστικὴν ἀπὸ τὰς πλαγίας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τῶν ἐπιθέτων.

Εἴδομεν ὅτι μὲ τὰ οὐσιαστικὰ ὀνόματα φανερόνομεν ἁπλῶς τὰ πράγματα ὀνομάζοντες αὐτὰ, καὶ μὲ τὰ ἐπίθετα, ὁποῖα εἶναι, ἢ ὁποία μᾶς φαίνονται ταῦτα.

Εἴδομεν πρὸς τούτοις (αὐτοῦ) καὶ τί ἐστι ποιότης, τί ἐστιν οὐσία, κλπ.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ γένος τῶν οὐσιῶν δηλοποιεῖται διὰ καταλήξεως, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐξ ἀνάγκης τὸ ἐπίθετον ἀκολουθεῖ τὴν κατάληξιν τοῦ οὐσιαστικοῦ, οἷον· *καλὸς ἄνθρωπος, καλὸν μῆλον, δένδρον κλπ.*

Τοιουτοτρόπως, καὶ ἡ μετοχή, ἐπειδὴ σημαίνει ὄχι μόνον, ὡς τὸ ἐπίθετον, τὴν ποιότητα, ἢ ἰδιότητα ἐπιτεθειμένην εἰς οὐσίαν τινά, ἀλλὰ συσσημαίνει καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἡ ποιότης εὑρίσκεται εἰς τὴν οὐσίαν, διὰ τοῦτο καὶ αὐτὴ εἶναι ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον μετέχει τοῦ ῥήματος, δηλ. ἐκ τῶν παρεπομένων (αὐτοῦ) ἔχει τὸν χρόνον, ἤγουν τύπον, ἢ σχηματισμὸν ἐπιτήδειον νὰ φανερώσῃ τὸν καιρὸν, οἷον· ὁ γράψας ἀνὴρ, ἡ γράψασα γυνὴ, τὸ γράψαν παιδίον. Ἐδῶ ἡ μετοχὴ φανερόνει ὄχι μόνον τὴν ἰδιότητα, ἀλλὰ καὶ ὅτι αὐτὴ δὲν ὑπάρχει πλέον εἰς τὸν ἄνδρα, εἰς τὴν γυναῖκα, εἰς τὸ παιδίον.

Αἱ *μετοχαὶ* εἶναι *τρικατάληκται*, ἤγουν ἔχουσιν ἰδιαιτέραν κατάληξιν, πρὸς δήλωσιν ἑνὸς ἑκάστου τῶν τριῶν γενῶν. Τὰ δὲ λοιπὰ ἐπίθετα εἶναι *τρικατάληκτα*, ἢ *δικατάληκτα*, ἢ *μονοκατάληκτα*.

Α'. Πίναξ τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων.

Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδέτ.	
ος	α	ον	ὡς : μακρ-ὸς ἀ ὸν,
ος	η	ον	καλ-ὸς ἡ ὸν,
ας	ασα	αν	πᾶς πᾶσα πᾶν,
ας	αινα	αν	μέλ-ας μέλ-αινα μέλ-αν,
εις	εισα	εν	τυπ-εὶς τυπ-εῖσα τυπ-ὲν,
εις	εσσα	εν	χαρί-εις χαρί-εσσα χαρί-εν,
ην	εινα	εν	τέρ-ην τέρ-εινα τέρ-εν,
ους	ουσα	ον	δοὺς δοῦσα δόν,

ους	ουσα	ουν	(μελιτόεις) μελιτ οῦς, μελιτ-οῦσσα, μελιτ-οῦν,
υς	εια	υ	ὀξ-ὺς ὀξ-εῖα ὀξ-ύ,
υς	υσα	υν	ζευγν-ὺς ζευγν-ῦσα ζευγν-ὺν,
ων	ουσα	ον	ἑκ-ὼν ἑκ-οῦσα ἑκ-όν,
ων	ωσα	ων	τιμ-ῶν τιμ-ῶσα τιμ ῶν,
ων	ουσα	ουν	τυπ-ῶν τυπ-οῦσα τυπ-οῦν,
ως	ωσα	ως	ἑστὼς ἑστ-ῶσα ἑστὼς,
ως	υια	ος	τετυφ-ὼς, τετυφ-υῖα, τετυφ-ός.

Δικατάληκτα.

Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.	
ας	ον, ὁ, ἡ	ἔνδοξ-ος ἐνδόξ-ου, ἔνδοξ-ον.
ας	αν, ὁ, ἡ	ἀείνας, τοῦ τῆς ἀείναντ-ος, τὸ ἀείν-αν ἀείναος ποιητ. (ἄέναος).
ην	εν, ο, ἡ	ἄρσην, τὸ ἄρσεν.
ης	ες, ὁ, ἡ	ἀειναὴς (ἀει-νάω), ἀειναές.
ις	ι, ὁ, ἡ	εὔχαρ-ις εὐχάριτος, τὸ εὔχαρ-ι.
ους	ουν, ὁ, ἡ	δίπ-ους, τὸ δίπ-ουν.
υς	υ, ὁ, ἡ	ἄδακρυς, τὸ ἄδακρυ.
ων	ον, ὁ, ἡ	σώφρων, σῶφρον.
ωρ	ορ, ὁ, ἡ	μεγαλήτωρ, μεγαλήτορ.
ως	ων, ὁ, ἡ	εὔγεως, τὸ εὔγεων.

Μονοκατάληκτα.

αξ	ὁ, ἡ ἅρπαξ ἅρπαγος.
ας	φυγὰς φυγάδος.
ις	ἄναλκις ἀνάλκιδος.
υς	ἔπηλυς ἐπήλυδος.
υξ	μώνυξ μώνυχος.
ιν	εὖριν.
ην	μακράυχην.
ειρ	μακρόχειρ.
ψ	Αἰγίλιψ.

Περὶ ἀφῃρημένων ὀνομάτων.

Τὰ ἐπίθετα φανερόνουν ἰδιότητα ἡνωμένην μὲ τὸ ὑποκείμενον, οἷον· σοφὸς, ἤγουν ἄνθρωπος ἔχων σοφίαν, καὶ διὰ τοῦτο λέγονται *συγκεκριμένα*, ἤγουν ἡνωμένα μὲ τὸ ὑποκείμενον. Ἐκ δὲ τῶν ἐπιθέτων σχηματίζονται παρώνυμα, σημαίνοντα ψιλὴν καὶ γυμνὴν τὴν ἰδιότητα, χωρὶς ὑποκειμένων, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦτο λέγονται *ἀφῃρημένα*, ἤγουν χωρισμένα καὶ σηκωμένα ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον.

Τούτων δὲ καταλήξεις εἶναι·

α'.) οτης, ἀγαθότης, ἐκ τοῦ ἀγαθὸς· ἅγιος, ἁγιότης.

β'.) οσυνη ἢ ωσυνη, οἷον· δικαιοσύνη, ἱερωσύνη.

γ'.) εια, εὐγένεια, ἀλήθεια.

δ'.) ια, σοφία, κακία, (σοφὸς, κακὸς, κλπ.) (Ἴδε καὶ Σημ. 54.)

Ἐπίθετα ἀνώμαλα, καὶ σχηματισμὸς αὐτῶν.

Τὸ μέγας καὶ πολὺς σχηματίζουσι, κατὰ τοῦτον τὸν τύπον μόνον, τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτ. καὶ κλητ.

τοῦ ἀρσ. καὶ οὐδετέρου· τὰς δὲ λοιπὰς πτώσεις, καὶ ὅλας τὰς τοῦ θηλυκοῦ σχηματίζουσιν ἀπὸ τοῦ μεγάλος καὶ πολλὸς (εὔχρηστον εἰς τοὺς Ἴωνας.)

Ἑνικά.

Ὀνομ.	μέγας	μεγάλη	μέγα
Γεν.	μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου
Δοτ.	μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ
Αἰτ.	μέγαν	μεγάλην	μέγα
Κλητ.	μέγα	μεγάλη	μέγα

Πληθυντικά.

Ὀνομ.	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
Γεν.	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
Δοτ.	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
Αἰτ.	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
Κλητ.	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα.

Δυϊκά.

Ὀνομ. Αἰτ. καὶ Κλητ.	μεγάλω, μεγάλα, μεγάλω
Γεν. καὶ Δοτ.	μεγάλοιν, μεγάλαιν, μεγάλοιν.

Ἑνικά.

Ὀνομ.	πολὺς	πολλὴ	πολὺ
Γεν.	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ
Δοτ.	πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ
Αἰτ.	πολὺν	πολλὴν	πολὺ
Κλητ.	πολὺς	πολλὴ	πολύ.

Πληθυντικά.

Ονομ.	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλὰ
Γεν.	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
Δοτ.	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
Αἰτ.	πολλοὺς	πολλὰς	πολλὰ
Κλητ.	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλά.

Ἄρσ. *Θηλ.* *Οὐδ.*

Ἑνικά.

Ον.	πρᾶος ἢ πρᾷος	πραεῖα	πρᾶον
Γεν.	πράου	πραείας	πράου κτλ.

Πληθυντικά.

Ον.	πραεῖς	πραεῖαι	πραέα
Γεν.	πραέων	πραειῶν	πραέων κτλ.

Τὸ πραΰς, κλίνεται ὁμαλῶς καθ' ὅλα.

Τὸ σῶς, ἀπὸ τὸ σάος ἄχρηστον, εἶναι κοινὸν κατὰ γένος, καὶ ἔχει μόνον σῶς ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τούτου: ὀνομ. ἀρσ. καὶ θηλ. σῶς, οὐδέτ. σῶν, αἰτ. σῶν, πληθ. ὀνομ. σῶ, αἰτ. σῶς. Ἐπὶ τοῦ τύπου τοῦ εὔγεως, σπανίως γίνεται σα τὸ οὐδέτερον, τὰ λοιπὰ εἶναι εὔχρηστα, καὶ γίνονται ἀπὸ τὸ ὁμαλὸν, σῶος, σῶα, σῶον κλπ.

Ἐλλειπτικὰ ἐπίθετα.

Τὰ δυϊκ. ἄμφω, ἀμφοῖν, (Ἴδε Σημ. 3.) καὶ ἡ ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία.

Δυϊκ. γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἀρσ. καὶ οὐδετ. ἀλλήλοιν, αἰτ. ἀλλήλω· τοῦ θηλ. ἀλλήλαιν, ἀλλήλα. Πληθ. γεν. ἀλλήλων, δοτ. ἀρσ. οὐδέτ. ἀλλήλοις, θηλ. ἀλλήλαις· αἰτ. ἀλλήλους, ἀλλήλας, ἄλληλα. (Ἴδε Σημ. 3.)

Φροῦδος (Ἴδε Σημ. 42) τοῦ ὁποίου μόνον ἡ ὀνομ. παντὸς γένους, καὶ ἀριθμοῦ εἶναι εὔχρηστος.

Περὶ Βαθμῶν Παραθέσεως.

Τί ἐστι Παράθεσις;

Ὅταν δύο τινὰ ἀντικείμενα ἔχουσι τὴν αὐτὴν ποιότητα, καὶ ἀντιπαραβάλλομεν αὐτὰ διὰ νὰ γνωρίσωμεν, ποῖον ἔχει πλειοτέραν τοῦ ἄλλου, π. χ. ποῖον εἶναι περισσότερον γλυκὺ, ἢ πικρὸν, μικρὸν, ἢ μεγάλον, πλησίον, ἢ πλησιέστερον κτλ. τοῦτο λέγεται *Παράθεσις.*

Πῶς γνωρίζεται ἡ παράθεσις αὕτη;

Ἐπειδὴ καὶ τὰ ἐπίθετα εἶναι σημαντικὰ τῆς ἐπιτεθειμένης εἰς τ' ἀντικείμενα ποιότητος, ἔδωσαν εἰς αὐτὰ σχηματισμόν τινα ἰδιαίτερον, διὰ τοῦ ὁποίου φανερόνομεν τὴν κρίσιν μας ταύτην τῆς παραθέσεως.

Πόσοι εἶναι οἱ βαθμοὶ τοῦ ἐπιθέτου, καὶ πῶς λέγονται;

Τρεῖς.

1) *Θετικὸς,* ὅταν φανερόνῃ τὴν φυσικὴν ποιότητα ἑνὸς τινὸς ἀντικειμένου, χωρὶς παραθέσεως πρὸς ἄλλο· ὡς, σοφὸς, κλπ.

2) *Συγκριτικὸς,* ὅταν φανερόνῃ ὅτι μία τις ποιότης εὑρίσκεται εἴς τι ἀντικείμενον περισσοτέρα παρὰ εἰς τ' ἄλλα ὁμοφυῆ· σοφώτερος τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

3) *Ὑπερθετικὸς,* ὅταν φανερόνῃ ὅτι ἡ εἰς ἀντικείμενόν τι ποιότης εἶναι εἰς ἀνώτατον βαθμὸν, οἷον· *σοφὸς* Σοφοκλῆς, *σοφώτερος* δ' Εὐριπίδης, ἀνδρῶν δ' ἁπάντων *σοφώτατος* Σωκράτης.

Ποῖα εἶναι τὰ κοινῶς παραθετικά ;

Τὰ χρησιμεύοντα εἰς τὸ νὰ παραθέτωνται εἰς τὰ ἀντικείμενα, ἔχοντα τὴν αὐτὴν ποιότητα, διὰ νὰ γνωρισθῇ ὁ βαθμὸς αὐτῆς ἐπ' αὐτῶν, καὶ τοιαῦτα εἶναι τὰ Συγκριτικὰ καὶ Ὑπερθετικά.

Ποῖαι εἶναι αἱ καταλήξεις αὐτῶν ἀφορῶσαι τοὺς βαθμούς ;

Συνηθεστέρα εἶναι τοῦ μὲν συγκριτικοῦ, *τέρος*, τοῦ δὲ ὑπερθετικοῦ, *τάτος*, αἱ ὁποῖαι ἐπισυνάπτονται εἰς τὸ θετικὸν, κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον :

ά.) Ἐὰν τὸ θετικὸν λήγῃ εἰς ος, τὸ συγκριτικὸν αὐτοῦ σχηματίζεται εἰς *ώτερος*, ἢ εἰς *ότερος*, καὶ τὸ ὑπερθετικὸν, εἰς *ώτατος*, ἢ εἰς *ότατος*.

Πότε γράφεται μὲ ω, καὶ πότε μὲ ο, τὸ *ότερος*, καὶ *ότατος* ;

Μεταβάλλεται τὸ υ εἰς ω, ἐὰν ἡ παραλήγ. τοῦ θετικοῦ εἶναι βραχεῖα, ὡς : πλούσιος, πλουσιώτερος, πλουσιώτατος. Ἐὰν δὲ αὕτη εἶναι φύσει μακρὰ ἢ θέσει, δηλ. βραχὺ φωνῆεν, ἢ δίχρονον ἐμπρὸς ἀπὸ κἀνὲν διπλοῦν, ζ, ξ, ψ, ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνα, τότε δὲν μεταβάλλεται· καθὼς, σκληρὸς, σκληρότερος, σκληρότατος· ἔνδοξος, ἐνδοξότερος, ἐνδοξότατος· ἀδρὸς, ἀδρότερος, ἀδρότατος, κλπ. (Ἴδε καὶ Σημ. 36 περὶ τούτων.)

β΄.) Ἐὰν δὲ λήγῃ τὸ θετικὸν εἰς υς, ἀποβάλλεται τὸ σ, καὶ προσθέτονται τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς συγκρίσεως *τέρος*, διὰ τὸ συγκριτικὸν, καὶ *τάτος*, διὰ τὸ ὑπερθετικόν. καθὼς,

ταχὺς, ταχύτερος, ταχύτατος· ἡδὺς, ἡδύτερος, ἡδύτατος, κτλ.

γ΄. Ἐὰν τὸ θετικὸν λήγῃ εἰς ους, ἀπὸ τὰ εἰς οος, συνηρημένον, προσθέτονται ἁπλῶς τὰ χαρακτηριστικὰ, ὡς: ἀγχίνους, ἀγχινούστερος, ἀγχινούστατος· ἁπλοῦς, ἁπλούστερος, ἁπλούστατος.

δ΄.) Ἐὰν τὸ θετικὸν λήγῃ εἰς ης, μεταβάλλεται τὸ η εἰς ε, καὶ προσθέτονται τὰ χαρακτηριστικὰ, ὡς : ἀληθὴς, ἀληθέστερος, ἀληθέστατος· εὐσεβὴς, εὐσεβέστερος, εὐσεβέστατος.

έ.) Ἐὰν τὸ θετικὸν λήγῃ εἰς *ις*, ἀποβάλλεται τὸ *ι*, καὶ προσθέτονται τὰ χαρακτηριστικὰ, ὡς: χαρίεις, χαριέστερος, χαριέστατος.

ς΄.) Ἐὰν λήγῃ εἰς ων, μεταβάλλεται τὸ ω εἰς ο, καὶ προσθέτονται ἐδῶ τὰ χαρακτηριστικὰ, *έστερος*, καὶ *έστατος*· ὡς, εὐδαίμων, εὐδαιμονέστερος, εὐδαιμονέστατος· σώφρων, σωφρονέστερος, σωφρονέστατος, κλπ.

Εἶναι ὅμως καί τινα συγκριτικὰ, καὶ ὑπερθετικὰ, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν φυλάττεται ὁ τακτικὸς σχηματισμὸς, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, καὶ λέγονται ὡς ἐκ τούτου *Ἀνώμαλα*.

Εἰς τὴν χρῆσιν τῶν διαφόρων τούτων παραθετικῶν καταλήξεων, ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἔχει μεγάλην ἐλευθερίαν, ἐπειδὴ λέγει, λάλος, λαλώτερος, λαλώτατος· καὶ λαλίστερος, λαλίστατος· καὶ τὸ τερπνὸς, τερπνότερος, τέρπνιστος· ἄφθονος, ἀφθονώτερος, ἀφθονώτατος· καὶ κακὸς, κακώτερος, καὶ κακίων, κάκιστος, κλπ. λέγει καὶ ἐρρωμένος, ἐρρωμενέστερος, ὡς καὶ ἡμεῖς, προκομμένος, προκομμενέστερος κλπ. Πολλὰ παραθετικὰ, μὴ ἔχοντα εὔχρηστον θετικὸν σύστοιχον ὑπάγονται εἰς θετικὸν ταυτόσημον, εἶναι δὲ :

Τὰ εἰς ιων, ιστος.

Αἰσχρὸς, αἰσχίων, αἴσχιστος· ἡμεῖς ἔχομεν τὸ συγκριτι-

κὸν αἰσχρότερον, καὶ αἰσχρότατον, καὶ αἴσχιστος ὑπερθετικά· ἐχθρὸς, ἔχθος, ἐχθίων, ἔχθιστος· καλὸς, ἐκ τοῦ κάλλος, καλλίων, λέγομεν ἡμεῖς καλλιώτερος, καὶ καλλίτερος, κάλλιστος· κύδιος, κυδίων, κύδιστος· ῥάδιος, ῥᾴων, ῥᾷστος· τερπνὸς, τερπνίων, τέρπνιστος· καὶ φίλος, φιλίων, καὶ φίλτερος, φίλτατος, φίλιστος. Βαθὺς, βραδὺς, γλυκὺς, ἡδὺς, παχὺς κλπ. κάμνουν *ιων, ιστος*, καὶ *τερος, τατος*. Τὸ πέπων, γίνεται πεπαίτερος· πίων, πιότερος· μέσος, μεσαίτερος, μεσαίτατος· παλαιὸς, παλαίτερος, παλαίτατος· σπουδαῖος, σπουδαιέστερος, κλπ. Ἡμεῖς λέγομεν σπουδαιότερος, ὁμαλῶς· τέρην, τέρεν, τερενέστερος· μάκαρ, μακάρτερος, μακάρτατος· μέλας, μελάντερος, μελάντατος. (Ἴδε Σημ. 2.)

Τὰ εἰς ιστερος, ιστατος.

Λάλος, λαλίστερος, λαλίστατος· καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ μεταχειριζώμεθα· ὀλίγος, ὀλιγίστερος, ὀλιγίστατος. Ἡμεῖς λέγομεν ὀλιγώτερον, ὀλιγώτατον· ἅρπαξ, ἁρπαγίστερος· ἡμεῖς λέγομεν ἁρπακτικὸς, ἁρπακτικώτερος· βλὰξ, βλακίστερος· ἡμεῖς βλακικώτερος· ψευδὴς, ψευδίστατος· ἡμεῖς ψευδέστατος· λέγομεν ὡς οἱ Ἀττικοὶ καὶ Ἴωνες καὶ σχηματιζόμενα μόνον Ἀττικῶς, εἰς *αίτερος, αίτατος*· καὶ *έστερος, έστατος*· ἡμεῖς ἐκ τούτου λέγομεν, καλὸς, καλαίτερος, καὶ τροπῇ τὸ α εἰς η, καλήτερος, κλπ.

Ἀγαθὸς· τὸ ἡμέτερον ἀγαθώτατος, ἤτο σπάνιον εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας, καὶ ἐσήμαινεν ὄχι μόνον τὸ καλὸς, ἀλλὰ καὶ τὸ γενναῖος, καὶ ἀνδρεῖος·

ἀμείνων, ἀπὸ τοῦ ἀμενὸς

ἀρείων ἄριστος· ἀπὸ τοῦ Ἄρης ἢ ἄρι (ἔξοχον).

βελτίων βέλτερος	βέλτιστος, ἀπὸ τοῦ βούλομαι (ἐπιθυμῶ).
κρείσσων κρείττων κάρρων	κράτιστος, ἀπὸ τοῦ κρατὺς (γενναῖος).
λωΐων	λώϊστος, ἀπὸ τοῦ λῶ, (θέλω).
Δῴων	Δῷστος.
φέρτερος	φέρτατος, φέριστος· ἀπὸ τοῦ φέρω, φέρτιστος.
κακὸς κακώτερος κακίων χείρων χερίων	κάκιστος, σύνηθες καὶ εἰς ἡμᾶς τὸ ὑπερθετικόν· ἡμεῖς λέγομεν χειρότερος· χείριστος, καὶ ἡμεῖς οὕτω λέγομεν χείριστος
μακρὸς	μακρότερος, μακρότατος, σύνηθες καὶ εἰς ἡμᾶς· μάσσων, μᾶκιστος, ἀπὸ τοῦ μῆκος, (μάκος, μακίων).
μέγας μειζίων	μείζων, μέγιστος· τὸ συγκριτικὸν, ἡμεῖς σχηματίζομεν ἀπὸ τοῦ μεγάλος, μεγαλήτερος, μεγαλώτατος· λέγομεν καὶ τὸ μέγιστος.
μικρὸς ἐλαχὺς ἐλαχίων	μικρότερος, μειότερος. μείων μεῖστος, ἡμεῖς τὰ σχηματίζομεν ἐκ τοῦ μικρός. ἐλάσσων ἐλάχιστος· ἔχομεν τοῦτο καὶ ἡμεῖς. ἧσσων ἥκιστος· ἐκ τοῦ *ηκα*, καὶ *ησσω* (Ἰων. εσσων.)
Πολὺς	πλέων πλεῖστος· ἔχομεν ταῦτα πάντα, καὶ τὸ πλείων πλειότερον, γίνεται δὲ ἐκ τοῦ πλέος.

Συγκριτικὰ ἕτερα ἐξ ὁρμάτων.

Ἄλγος, ἀλγίων, ἄλγιστος, (ἀλγεινός).

βασιλεὺς, τερος-τατος.

ἑταῖρος, ἑταιρότατος.

θεὸς, θεώτερος.
κέρδος, κερδίων, κέρδιστος.
κλέπτης, κλεπτίστατος.
πλεονέκτης, πλεονεκτίστατος.
πλήκτης, πληκτίστατος.
πότης, ποτίστατος.
ῥίγος, ῥιγίων, ῥίγιστος.
ὑβριστὴς, ὑβριστότερος.
φὼρ, φωρότατος.
φὼρ, φωρὸς=ὁ κλέπτης, λῃστὴς, Ηρόδ. καὶ ὑπερθ. Πλάτ. παρὰ Δημοσθένει, φωρότατος, ἀεὶ καπήλου παρέχεται.

Ἐξ Ἀντωνυμιῶν.

Αὐτὸς, αὐτότατος· ἐμὸς, ἐμώτατος.

Ἐκ τῶν Προθέσεων καὶ Ἐπιῤῥημάτων.

Προ—πρότερος (πρότατος, πρόατος) πρῶτος.
ὑπὲρ, ὑπέρτερος, ὑπέρτατος, καὶ συγκοπῇ ὕπατος· ἄνω, ἀνώτερος, ἀνώτατος· ἔνδον, ἐνδότερος, ἐνδότατος· πέρα, περαιτέρω, περαίτατα· πόῤῥω, πορῥωτέρω, πορῥώτατα, κλπ. (Ἴδε καὶ Σημ. 48, καὶ τὰ παραθετικὰ ἐπιῤῥήματα, καὶ ἕτερα συγκριτικὰ περίεργα, διὰ τὴν ὀρθογραφίαν.)

Τὸ ἀρχήτερος, καὶ προτήτερος, ἀπὸ τὰ συγκεκομμένα κατὰ τροπὴν τῆς αι εἰς η, προταίτερος, καὶ ἀρχαίτερος.

Τὸ καλλίτερος, καὶ μεγαλείτερος, ἀπὸ τοῦ καλλιώτερος, καὶ μεγαλειότερος, τὰ ὁποῖα καὶ ἀσύγκοπτα μεταχειριζόμεθα.

Τὰ εἰς ων συγκριτικὰ· οἷον, καλλίων, κρειττων, βελτίων, κακίων, χείρων, ἐλάσσων, ἢ ἐλάττων, τὰ ὁποῖα εἶναι κοινὰ εἰς τὴν γλῶσσαν (καὶ τὰ οὐδέτερα τούτων κάλ-

λιον, κρεῖττον, βέλτιον, κάκιον, χεῖρον, ἔλασσον, ἢ ἔλαττον) εἶναι περιττοσύλλαβα, καὶ κλίνονται κατὰ τὸ ἄμβων (τύπον β΄. ἴδε εἰς τὸ παράδειγμα ἀνωτέρω), μεταβάλλοντα ὅμως εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τὸ ω, εἰς ο· τὰ λοιπὰ εἶναι ἰσοσύλλαβα, καὶ κλίνονται ἐκεῖ ἀναλόγως μὲ τοὺς τύπους των.

Πατρωνυμικὰ, γίνονται ἀπὸ κύρια ὀνόματα πατρὸς, καὶ σημαίνουσιν, υἱὸν ἢ θυγατέρα καὶ ἀπὸ ἐνδόξων προπατόρων

Καταλήξεις δὲ αὐτῶν εἶναι:

α΄.) *ἀδης*, ἐκ τῆς γενικῆς μὲ ἀποβολὴν τοῦ *ου*· οἷον, Αἰνείας, Αἰνείου, Αἰνειάδης.

β΄.) *ιάδης*, μὲ ἀποβολὴν τοῦ ος, Φέρης, Φέρητος, Φερητιάδης.

γ΄.) *ίδης*, Κέκρωψ, Κέκροπος, Κεκροπίδης. (Ἴδε λεπτομερέστερα Σημ. 51.)

δ΄.) *είδης*, ἀπὸ τοῦ *ευς*, ἢ *κλῆς*, Πηλεὺς, Ἡρακλῆς.

Τὰ *Κτητικὰ* σημαίνουσι κτῆμα, ἢ μέρος κυρίου, ἢ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος· οἷον, Πλατωνικὴ βίβλος, ἀντὶ βίβλος τοῦ Πλάτωνος· καταλήξεις εἶναι εἰς *ειος*, ἀνθρώπειος, βόειος, κλπ.

β΄.) *ώϊος* καὶ *ῷος*, πατρῷος, ἡρῷος, παππῷος, τὸ δεύτερον εἶναι τὸ συνηθέστερον.

γ΄.) *ικὸς*, σωματικὸς, ὁμηρικὸς, πολιτικὸς, κλπ. συγγενῆ τούτων εἶναι, καὶ τὰ ὀνομαζόμενα ὕλης σημαντικὰ, ἢ μετουσιαστικά. Καταλήξεις:

α.) εἰς *ινος*, ξύλινος· *ώδης*, ἀκανθώδης· *εος*, ἀργύρεος-οῦς· ὁ τύπος οὗτος περιέχει μάλιστα τὰ ἐκ μετάλλων μετουσιαστικά.

Ὑποκοριστικὸν εἶναι τὸ σμικρύνον τὴν σημασίαν τοῦ πρωτοτύπου, κολακευτικῶς ἢ σκωπτικῶς.

Αἱ καταλήξεις αὐταὶ εἶναι πολλαί· ἀρσ. *ισκος, ιλος, υλος, αξ (ἰδὲς εἰς τὰ νεογέννητα ζῶα)*· θηλ. *ισκη, ις, λις, χνη*· οὐδέτ. *ιον, ειον, ιδιον, υδιον, αριον, ασιον, ύλλιον, υδριον, υφιον.* (Ἴδε καὶ Σημ. 61.)

Μεγεθυντικὰ, ἐναντία τοῦ ὑποκοριζικοῦ, χλευαστικῶς καὶ αὐτὰ (αὐτοῦ.)

Περιεκτικὰ (Ἴδε Σημ. 51.), ὡς ἰωνιά, ῥοδωνιά· ἴον, ῥόδον· τοιαῦτα εἶναι καὶ τὰ σημαίνοντα τόπον, ὅπου διδάσκεται τέχνη, ἢ πωλεῖταί τι, ἢ τόπος εἶναι ἱερὸς θεοῦ, ἢ δημοσίου τέλους, ὡς, ᾠδεῖον, ἡρῶον, ἐργαστήριον· παράγεται ὅμως τοῦτο, ἀπὸ ῥήματα.

Ἐθνικά. (Ἴδε Σημ. 51.) Κανὼν δὲ τούτων εἶναι ἡ χρῆσις τῶν παλαιῶν, καὶ ἡ μελέτη τοῦ Ἐθνικογράφου Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. Τὰ δὲ γενικώτερα εἶναι τὰ ἑξῆς: ὡς, αιος, ιος, ιτος, ητος· ὡς, Ἀθηναῖος, Λακεδαιμόνιος, Ταραντῖνος, Κυζικηνός.

Τὰ ος, ειος· οἷον· Θετταλὸς, Βοιωτὸς, Ἰθακήσιος· ὅλα ταῦτα εἶναι τριγενῆ.

Τὰ ἑξῆς τριγενῆ, *ατης, ητης, ιτης, ωτης*· ὡς, Πισάτης, Λιγνήτης, Χερρονησίτης, Σικελιώτης.

Τὰ εἰς *ευς*· ὡς, Αἰολεὺς, Φωκεὺς, Δωρεὺς, Μεγαρεὺς, Μαντινεὺς, Πλαταιεὺς, Φωκαιεὺς, ἢ Φωκαεὺς, (ἐκ τοῦ Φώκεα), Εὐβοεὺς (ἐκ τοῦ Εὔβοια)· τὰ θηλυκὰ τούτων, ἢ γίνονται μὲ τροπὴν τοῦ ης, εἰς ις· ὡς, Πισᾶτις, Συβαρῖτις, ἢ διὰ τὴν εὐφωνίαν κατὰ τὴν χρείαν, λαμβάνουσι τὴν κατάληξιν ις, ἢ ας· ὡς, Αἰολὶς, Φωκὶς, Μεγαρὶς, Φωκαΐς, Δηλιὰς (ἐκ τοῦ Δῆλος)· εἰς ὅλα δὲ ταῦτα ἐννοεῖται, ἢ γῆ, ἢ γυνὴ, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῶν Ἀριθμητικῶν.

Τί ἐστιν Ἀριθμητικὸν ὄνομα;

Πᾶν ὅ,τι φανερόνει μονάδα, πλῆθυν, ἢ πολλαπλότητα τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων λέγεται *Ἀριθμητικόν.*

Τί ἐστι μονάς;

Ἕκαστον πρᾶγμα θεωρούμενον ἰδίως, εἶναι καὶ λέγεται *ἕν*· ὡς, μία συκῆ, ἓν μῆλον, κλπ. καὶ τοῦτο ἐστὶ μονάς· οὕτω, εἷς ἵππος, εἶναι μονὰς· μία οἰκία, εἶναι μονὰς, κλπ.

Τί ἐστιν Ἀριθμός;

Εἶναι τὸ ἄθροισμα πολλῶν μονάδων· αἱ δὲ λέξεις, μὲ τὰς ὁποίας παρασταίνομεν τὰ ἀθροίσματα, λέγονται *Ἀριθμητικὰ ὀνόματα.*

Διαιροῦνται δὲ ταῦτα: εἰς *ἐπίθετα, οὐσιαστικὰ*, καὶ *ἐπιῤῥήματα.*

Ἀριθμητικὰ ἐπίθετα ποῖα λέγονται;

α'.) Λέγονται *ἀπόλυτα*, ἐὰν φανερόνωσιν ἁπλῶς ἀριθμόν τινα· οἷον, εἷς, μία, ἕν, δύο κλπ.

β'.) Λέγονται *τακτικὰ*, ἐὰν φανερόνωσι τάξιν καὶ ἀκολουθίαν· οἷον, πρῶτος, δεύτερος, τρίτος, κλπ, εἰκοστὸς, ἑκατοστὸς, κλπ.

γ'.) Λέγονται *χρονικὰ*, ἐὰν φανερόνωσι τάξιν ἡμέρας, καθ' ἣν γίνεταί τι· οἷον, πρωτεραῖος, δευτεραῖος, κλπ.

δ'.) Λέγονται *πολλαπλασιαστικὰ*, ἐὰν φανερόνωσι ποσάκις τι ἐμπεριέχει ἄλλο, οἷον, ἁπλοῦς, διπλοῦς, δὶς, τρὶς, τετράκις, κλπ.

ε.) Τὰ *οὐσιαστικὰ* ἀριθμητικὰ εἶναι ὅλα θηλυκὰ, καὶ

γίνονται ἀπὸ τὰ ἀπόλυτα, καὶ λήγουσιν εἰς ας, αδος· οἷον, εἷς, ἑνὸς, ἑνὰς, ἢ μόνος, μονὰς, δύο, δυὰς, τρὶς, τριὰς, εἴκοσιν, εἰκὰς, τριάκοντα, τριακὰς, κλπ.

Τὰ *ἀριθμητικὰ ἐπιῤῥήματα* λήγουσιν εἰς *ακις*, καὶ γίνονται ἀπὸ τὰ ἀπόλυτα· οἷον, τετράκις, πεντάκις, κλπ.

Τὸ δὲ δὶς καὶ τρὶς, γίνονται ἀπὸ τοῦ δύο καὶ τρία, καὶ δὲν καταλήγουσιν ὡς τὰ ἄλλα.

Τὸ δὲ *ἅπαξ*, ἀπὸ τοῦ ας=εἷς, καὶ τοῦ πᾶς, κατὰ σύνθεσιν.

Τὰ *ἀπόλυτα Ἀριθμητικὰ*, ἀπὸ τῶν πέντε μέχρι τῶν ἑκατὸν εἶναι ἄκλιτα· οἷον, πέντε, ἓξ, ἑπτὰ, δέκα, εἴκοσι, κλπ.

Τὰ ἐπέκεινα τῶν ἑκατὸν, κλίνονται ὅλα τριγενῶς· οἷον, οἱ διακόσιοι, αἱ διακόσιαι, τὰ διακόσια, κλπ.

Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τῶν τεσσάρων κλίνονται οὕτως:

	Ἑνικ.			*Πληθ.*	
Ὀν.	εἷς	μία	ἓν,	Γεν.	δυῶν,
Γεν.	ἑνὸς	μιᾶς	ἑνὸς,	Δοτ.	δυσί.
Δοτ.	ἑνὶ	μιᾷ	ἑνὶ,		
Αἰτ.	ἕνα	μίαν	ἕν.		

Δυϊκ.

Ὀνομ. Αἰτ.	δύο, ἢ δύω,	
Γεν. Δοτ.	δυοῖν, δυεῖν.	

	Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἀρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
Ὀν.	τρεῖς	τρία	τέσσαρες	τέσσαρα,
Γεν.	τριῶν		τεσσάρων	
Δοτ.	τρισὶ		τέσσαρσι	
Αἰτ.	τρεῖς	τρία α	τέσσαρας	τέσσαρα.

Τὸ εἷς, μία, ἓν, συνθετόμενα μὲ τὸ ου, καὶ τὸ μη παράγουσι τὰ ἀρνητικὰ καὶ ἀπαγορευτικὰ οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν· μηδεὶς, μηδεμία, μηδέν. (Ἀριστοτέλης, λέγει καὶ, οὐθεὶς, οὐθὲν, ἀπὸ τοῦ οὔτε εἷς, οὔτε ἕν· καὶ ὁ Ὅμηρος οὔτις), καὶ διηρημένως οὐδὲ εἷς· οὐδὲ μία οὐδὲ ἕν· μηδὲ εἷς· μηδὲ μία· μηδὲ ἕν. Τὸ σημερινὸν κανένας, καμμία, κανένα· δὲν χρειάζεται ὑπογεγραμμένον ι, ὡς μὴ γινόμενον ἀπὸ τοῦ καὶ, ἄν, κἄν, ἀλλὰ ἀπὸ προθέσεως τοῦ κα, ἢ καν, τὸ ὁποῖον ἐπιτείνοντες λέγομεν διπλασιάζοντες αὐτό· ὡς, καγκανένας, καγκανένα, κλπ.

Τὸ οὐδεὶς, καὶ μηδεὶς, κλίνονται πληθυντικῶς ἐνίοτε, μηδένες, οὐδένες, μηδέσι, οὐδέσι, οὐδένων κλπ.

Εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ἀριθμῶν προτάσσεται ὁ μικρότερος, καὶ ἐπιφέρεται ὁ μεγαλήτερος, δίχως νὰ μεσολαβῇ πολλάκις ὁ καὶ, ἤγουν πέντε καὶ εἴκοσι, εἴκοσι πέντε, εἴκοσι καὶ πέντε, κλπ.

Οἱ ἀπὸ τοῦ δέκα σύνθετοι, καὶ προτασσόμενοι, καὶ ἐπιφερόμενοι, γράφονται συνθέτως· οἷον, ἕνδεκα, δώδεκα· ἢ δισκαίδεκα, τρισκαίδεκα, τριακαίδεκα, τεσσαρακαίδεκα, (σπανίως δέκα τέσσαρες, ὡς ἡμεῖς), (σπανίως δέκα τρεῖς, δεκατρία, δεκατριῶν) τεσσαρεςκαίδεκα, τεσσαρακαίδεκα (σπανίως δεκατέσσαρες, ὡς ἡμεῖς·) οὐδέποτε δεκαπέντε, δεκαὲξ, κλπ, ἀλλὰ πεντεκαίδεκα, ἑκκαίδεκα, ἑπτακαίδεκα, κλπ.

Ποῖα ἦσαν τὰ ἀριθμητικὰ σημεῖα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων;

Οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχον τοὺς σήμερον ἀριθμοὺς λεγομένους Ἀραβικοὺς, ἀλλὰ τὰ γράμματα τοῦ Ἀλφαβήτου, καὶ τὰ διαιροῦσαν εἰς τρεῖς τάξεις:

Ἡ πρώτη περιέχει α, μέχρι θ, καὶ σημαίνει τὰς μονάδας.

Ἡ δευτέρα, τὰς δεκάδας, ἀπὸ τοῦ ι, μέχρι π· καὶ ἡ τρίτη, τὰς ἑκατοντάδας, ἀπὸ τοῦ ρ, ἕως ω.

Ἑκάστη δὲ τάξις περιέχει ὀκτὼ μόνον γράμματα, κατὰ τὸ ἀλφάβητον αὐτῶν, ἐνῷ χρειάζονται ἐννέα σημεῖα ἀριθμητικά· ὅθεν ἐπρόσθεσαν εἰς μὲν τὴν τῶν μονάδων τὸ δίγαμμα F, τὸ ὁποῖον κατ' ὀλίγον παρεμορφώθη εἰς ϛ (στ), καὶ σημαίνει τὸν ἀριθμὸν 6, καὶ τὸ ὠνόμαζον ἐπίσημον.

Εἰς δὲ τὴν δευτέραν τὸ Ϟ, σημαῖνον τὸν ἀριθμὸν ἐννενήκοντα· καὶ εἰς τὴν τρίτην τὸ Ϡ (σπ) σημαῖνον τὸν ἀριθμὸν ἐννεακόσια. (Ἴδε Σημ. 43.)

Τὰ δὲ σημεῖα ταῦτα, σημαίνοντα μὲν τὸν ἀριθμὸν τῶν μονάδων, τῶν δεκάδων καὶ ἑκατοντάδων, ὀξύνονται· σημαίνοντα δὲ τῶν χιλιάδων, δέχονται κεραίαν ὑπογεγραμμένην.

Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν ἀριθμητικὰ σημεῖα, τὰ ἑξῆς ἓξ γράμματα: Ι, Π, Δ, Η, Χ, Μ· καὶ σημαίνουσι τὸ μὲν Ι, ἕν, τὸ Π, πέντε, τὸ Δ, δέκα, τὸ Η, ἑκατόν, τὸ Χ, χίλια, τὸ Μ, μύρια. Ἐμπεριλειόμενα δὲ τὸ Δ, Η, Χ, καὶ Μ εἰς τὸ Π, σημαίνουσι τὸν διὰ πέντε πολλαπλασιασμόν των.

Ἐκθέτονται ἐνταῦθα τὰ Ἀριθμητικὰ ταῦτα σημεῖα τῶν Ἑλλήνων, μὲ τὰ ἀντιστοιχοῦντα Ἀραβικά.

εἷς,	Ι,	ά,	1.
δύο,	ΙΙ,	β,	2.
τρεῖς,	ΙΙΙ,	γ,	3.
τέσσαρες,	ΙΙΙΙ,	δ,	4.
πέντε,	Π,	έ,	5.
ἕξ,	ΠΙ,	ϛ',	6.
ἑπτά,	ΠΙΙ,	ζ',	7.

ὀκτώ,	ΠΙΙΙ,	ή,	8.
ἐννέα,	ΠΙΙΙΙ,	θ',	9.
δέκα,	Δ,	ί,	10.
ἕνδεκα,	ΔΙ,	ιά,	11.
δώδεκα,	ΔΙΙ,	ιβ',	12.
τρεισκαίδεκα,	ΔΙΙΙ,	ιγ',	13.
τεσσαρεσκαίδεκα,	ΔΙΙΙΙ,	ιδ',	14.
πεντεκαίδεκα,	ΔΠ,	ιέ,	15.
ἑκκαίδεκα,	ΔΠΙ,	ις',	16.
ἑπτακαίδεκα,	ΔΠΙΙ,	ιζ',	17.
ὀκτωκαίδεκα,	ΔΠΙΙΙ,	ιή,	18.
ἐννεακαίδεκα,	ΔΠΙΙΙΙ,	ιθ',	19.
εἴκοσι,	ΔΔ,	κ',	20.
εἴκοσι (ν) εἷς,	ΔΔΙ,	κά,	21.
τριάκοντα,	ΔΔΔ,	λ',	30.
τεσσαράκοντα,	ΔΔΔΔ,	μ',	40.
πεντήκοντα,	[Δ],	ν',	50.
ἑξήκοντα,	[Δ] Δ,	ξ',	60.
ἑβδομήκοντα,	[Δ] ΔΔ,	ό,	70.
ὀγδοήκοντα,	[Δ] ΔΔΔ,	π',	80.
ἐννενήκοντα,	[Δ] ΔΔΔΔ,	ϟ',	90.
ἑκατόν,	Η,	ρ',	100.
διακόσιοι,	ΗΗ,	σ',	200.
τριακόσιοι,	ΗΗΗ,	τ',	300.
τεσσαρακόσιοι,	ΗΗΗΗ,	ύ,	400.
πεντακόσιοι,	[Η],	φ',	500.
ἑξακόσιοι,	[Η] Η,	χ',	600.
ἑπτακόσιοι,	[Η] ΗΗ,	ψ',	700.
ὀκτακόσιοι,	[Η] ΗΗΗ,	ώ,	800.
ἐννεακόσιοι,	[Η] ΗΗΗΗ,	ϡ,	900.

χίλιοι,	X,	α,	1000.
δισχίλιοι,	XX,	β′,	2000.
πεντακισχίλιοι,	[X],	ε,	5000.
μύριοι,	M,	ι,	10,000.
δισμύριοι,	MM,	κ,	20,000.
πεντακισμύριοι,	[M],	ν,	50,000.
δεκακισμύριοι.	[M] [M],	ρ,	100,000.

(Ἴδε καὶ Σημ. 47.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ′.

Περὶ τῶν Ἀντωνυμιῶν: Προσωπικῶν, Κτητικῶν, Δεικτικῶν, Ἀναφορικῶν, Αὐτοπαθῶν ἢ Συνθέτων, Ἀλληλοπαθῶν, Ἀορίστων, καὶ Ἐρωτηματικῶν.

Τί ἐστιν Ἀντωνυμία;

Εἶναι καὶ αὐτὴ ὄνομα, ὅμως ὄνομα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν ἀναμεταξύ των, καὶ δι' αὐτῆς διακρίνονται τὰ πρόσωπα εἰς τὰς συνομιλίας των· π. χ. ὁμιλῶν τις διὰ τὸν ἑαυτόν του, λέγει, ἐγὼ· ὁμιλῶν δι' ἐκεῖνον, πρὸς ὃν ἀποτείνεται, λέγει, σὺ, ὁμιλῶν δὲ δι' ἄλλον τινα, λέγει, αὐτὸς, οὗτος, ἐκεῖνος κλπ.

Ποῖαι λοιπὸν εἶναι αἱ Προσωπικαὶ Ἀντωνυμίαι;

Τὸ Ἐγὼ, παριστάνον τὸ πρῶτον πρόσωπον· τὸ Σὺ, παριστάνον τὸ δεύτερον, καὶ τὸ Ἐκεῖνος, παριστάνον τὸ τρίτον.

Πῶς κλίνονται αἱ προσωπικαὶ Ἀντωνυμίαι;

—

Τοῦ πρώτου Προσώπου.

	Ἑνικῶς	*Πληθυντικῶς.*
Ὀν.	ἐγὼ,	ἡμεῖς,
Γεν.	ἐμοῦ,	ἡμῶν,
Δοτ.	ἐμοὶ,	ἡμῖν,
Αἰτ.	ἐμὲ, καὶ μέ.	ἡμᾶς.

Δυϊκῶς

Ὀν. Αἰτ.	νῶϊ, νῷ.
Γεν. Δοτ.	νῶϊν, νῷν.

Αἱ πλάγιαι πτώσεις τοῦ ἑνικοῦ, ἐμφαντικῶς λαμβανόμεναι, φυλάττουσι καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν, καὶ τὸν τόνον, ὡς ἐμοῦ ἀμνημονεῖς; ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; ἐμὲ διώκεις; καὶ μὲ τὰς προθέσεις: σὺν ἐμοὶ, κατ' ἐμὲ, κατ' ἐμοῦ.

Ἀποβάλλουσι δὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν, καὶ τὸν τόνον, ἐγκλινόμεναι: ἄκουσόν μου, δός μοι, δίδαξόν με.

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι προσλαμβάνουσι τὸν περιοριστικὸν γε πρὸς ἔμφασιν, καὶ τότε ἀναβιβάζουσι καὶ τὸν τόνον τὰ ἑνικὰ τοῦ πρώτου προσώπου: ἔγωγε, κλπ.

Τοῦ δευτέρου Προσώπου.

	Ἑνικ.	*Πληθ.*
Ὀν.	σὺ	ὑμεῖς
Γεν.	σοῦ	ὑμῶν
Δοτ.	σοὶ	ὑμῖν
Αἰτ.	σὲ	ὑμᾶς.

—

Δυϊκ.

Ον. Αἰτ.	σφώϊ καὶ σφῶ
Γεν. Δοτ.	σφῶϊν καὶ σφῷν.

Τοῦ τρίτου Προσώπου.

Ἀρσενικῶς,

	Ἑνικ.	*Πληθ.*	*Δυϊκ.*
Ὀνομ.	αὐτὸς	αὐτοὶ	αὐτὼ
Γεν.	αὐτοῦ	αὐτῶν	αὐτοῖν.
Δοτ.	αὐτῷ	αὐτοῖς	
Αἰτ.	αὐτὸν	αὐτούς.	

Θηλυκῶς,

	Ἑνικ.	*Πληθ.*	*Δυϊκ.*
Ὀνομ.	αὐτὴ	αὐταὶ	αὐτὰ
Γεν.	αὐτῆς	αὐτῶν	αὐταῖν.
Δοτ.	αὐτῇ	αὐταῖς	
Αἰτ.	αὐτὴν	αὐτάς.	

καὶ οὐδετέρως,

	Ἑνικ.	*Πληθ.*	*Δυϊκ.*
Ὀνομ.	αὐτὸ	αὐτὰ	αὐτὼ
Γεν.	αὐτοῦ	αὐτῶν	αὐτοῖν.
Δοτ.	αὐτῷ	αὐτοῖς	
Αἰτ.	αὐτὸ	αὐτά.	

Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ Τριτοπρόσωπος ἀντωνυμία, κατὰ τοὺς γραμματικοὺς, εἶναι ἡ ἀκόλουθος :

Ἑνικ.	*Πληθ.*	*Δυϊκ.*
Ὀνομ. δὲν ἔχει	σφεῖς	Ον. Αἰτ. σφωὲ, σφὲ καὶ σφῶ
Γεν. οὗ	σφῶν	Γεν. Δοτ. σφῶϊν καὶ σφίν.
Δοτ. οἷ	σφίσι	
Αἰτ. ἕ	σφᾶς.	

Εἰς τὸν Ἡρόδοτον εὑρίσεται καὶ σφέα οὐδετέρως.

Εἰς δὲ τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς, αἱ πλάγιαι αὗται πτώσεις λαμβάνονται ἀντὶ συνθέτου, ἐν γένει· εἰς τὸν Ὅμηρον, καὶ Ἡρόδοτον συχνότερα, ἀντὶ τῆς αὐτός.

Παρατηρήσεις.

Ἡ σημερινή μας γλῶσσα τὸ, μοῦ, συνηθίζει νὰ τὸ προτάττῃ τοῦ ῥήματος, ὡς : μοῦ εἶπε, λέγει καὶ, μὲ εἶπε, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ ὀρθότερον, καὶ εὐφωνότερον.

Τὸ θέτει καὶ μετὰ τὰ ὀνόματα περισπώμενα, ἢ ὀξύτονα, ἀλλὰ τότε δὲν ἔχει τόνον, ὡς : ἡ γῆ μου, ὁ πατήρ μου, ἡ μήτηρ της, κλπ.

Ἀλλ' ἐὰν τὸ ὄνομα εἶναι προπαροξύτονον, ἢ προπερισπώμενον, ὁ τόνος τῆς ἀντωνυμίας μεταβαίνει εἰς τὴν λήγουσαν τοῦ ὀνόματος: τὸ πρᾶγμά μου, τὸ χωράφιόν μου, κλπ. καὶ λέγομεν τότε ὅτι ἐγκλίνεται (Ἴδε τὰ ἐγκλινόμενα, Σημ. 37.) ἡ γῆ μας (ἀντὶ ἡμῶν), ὁ πατήρ μας, τὸ βιβλίον μας, τὸ πρᾶγμά μας, κλπ. καὶ διὰ τὴν γενικὴν, σοῦ καὶ σᾶς, τὰ αὐτὰ ἐννοοῦνται (ἀντὶ τῆς ἀρχαίας ὑμῶν)· τοιαύτη ἔγκλισις τόνου γίνεται καὶ εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλληνικήν· συνηθίζουσι νὰ μεταχειρίζωνται τὴν κλητικὴν, ὦ σύ· (εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, ὦ οὗτος), καὶ εἰς τὸ πληθυντικὸν, ὦ σεῖς.

Εἰς τὸ γ'. πρόσωπον αἱ γενικαὶ τῆς ἀντωνυμίας, τοῦ,

τῆς, τῶν, ἐγκλίνουσι τὸν τόνον, καθὼς, ἡ μοῦ, σοῦ, μᾶς, σᾶς, εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις, ὡς : ὁ πατήρ του, ἡ μήτηρ της, ἡ πατρίς των, κλπ.

Ποῖαι ὀνομάζονται Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι ;

Αἱ λέξεις διὰ τῶν ὁποίων φανερόνομεν τὸν κτήτορα πράγματός τινος, καθὼς: τοῦτο εἶναι τοῦ Γεωργίου τὸ βιβλίον, εἶναι ἰδικόν μου, εἶναι ἰδικόν σου, κλπ.

Παράδειγμα κλίσεως αὐτῶν, εἶναι τὸ ἑξῆς:

Ἑνικ.

	Ἀρχαία	σημερινή.
Ὀνομ.	ὁ ἐμὸς	ὁ ἰδικός μου
Γεν.	τοῦ ἐμοῦ	τοῦ ἰδικοῦ μου
Δοτ.	τῷ ἐμῷ	τῷ ἰδικῷ μου
Αἰτ.	τὸν ἐμὸν	τὸν ἰδικόν μου.

Πληθ.

	Ἀρχαία	σημερινή.
Ὀνομ.	οἱ ἐμοὶ	οἱ ἰδικοί μου
Γεν.	τῶν ἐμῶν	τῶν ἰδικῶν μου
Δοτ.	τοῖς ἐμοῖς	εἰς τοὺς ἰδικούς μου
Αἰτ.	τοὺς ἐμοὺς	τοὺς ἰδικούς μου.

Αἱ ἀντωνυμίαι αὗται γίνονται ἀπὸ τὰς προσωπικάς· π. χ. ἀπὸ τὴν Γ. ἐμοῦ, ὁ ἐμὸς φανερόνουσα τὸν κτήτορα τοῦ ἁ. προσώπου, ἀπὸ τὴν πληθυντικὴν γενικήν. ἡμῶν, γίνεται ὁ ἡμέτερος καὶ φανερόνει πολλοὺς κτήτορας· ὁμοίως καὶ ἀπὸ τὴν σοῦ, ὁ σὸς, ἀπὸ τὴν ὑμῶν, ὁ ὑμέτερος, φανερόνουσα τοὺς κτήτορας τοῦ β'. προσώπου.

Εἰς δὲ τὸ Γ'. πρόσωπον λέγουσιν, ἐὸς — ἰδικός του, σφέτερος — ἰδικός των.

Τὸ τῆς σημερινῆς γλώσσης ἰδικὸς, σημαίνει, κτῆσιν, κυριότητα, καὶ προσθέτει καὶ τὴν γενικὴν τῆς Ἀντωνυμίας, πρὸς διάκρισιν τῶν κτητόρων, ὡς ἐκθέτονται, εἰς τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα.

Περὶ ἑνὸς κτήτορος προσώπου πρώτου.

Ἀρσενικόν.

	ἡ Ἀρχαία	ἡ Σημερινή.
Ὀνομ.	ὁ ἐμὸς	ὁ ἰδικός μου
Γεν.	τοῦ ἐμοῦ	τοῦ ἰδικοῦ μου
Δοτ.	τῷ ἐμῷ	εἰς τὸν ἰδικόν μου
Αἰτ.	τὸν ἐμὸν	τὸν ἰδικόν μου

Πληθυν.

Ὀνομ.	οἱ ἐμοὶ	οἱ ἰδικοί μου
Γεν.	τῶν ἐμῶν	τῶν ἰδικῶν μου
Δοτ.	τοῖς ἐμοῖς	εἰς τοὺς ἰδικούς μου
Αἰτ.	τοὺς ἐμοὺς	τοὺς ἰδικούς μου.

Τὸ μοῦ, δὲν κλίνεται, διότι μόνον εἶναι πρὸς διάκρισιν τοῦ προσώπου· ἐὰν δὲ εἶναι πολλοὶ οἱ κτήτορες, τότε ἀντὶ μοῦ, λέγομεν μᾶς, ὡς, ὁ ἰδικός μας οἶκος, τοῦ ἰδικοῦ μας οἴκου, κτλ. εἰς δὲ τὴν ἀρχαίαν ἐτίθετο ὁ ἡμέτερος, ἡ ἡμετέρα, τὸ ἡμέτερον κλπ.

Διὰ τὸ θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον τὸ κλίνομεν ἀναλόγως: οἷον, ἡ ἰδική μου—τῆς ἰδικῆς μου— τὸ ἰδικόν μου, κλπ.

Οὕτω κλίνεται καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης· ὁ ἐμὸς, ἡ ἐμὴ, τὸ ἐμόν· ὡς καὶ τὸ, καλὸς, καλὴ, κλπ.

Τοῦ Δευτέρου προσώπου

Ἀρσενικὸν	ὁ σὸς	ὁ ἰδικός σου
Θηλυκὸν	ἡ σὴ	ἡ ἰδική σου
Οὐδέτερον	τὸ σὸν	τὸ ἰδικόν σου
	ὁ ὑμέτερος, κλπ.	ὁ ἰδικός σας κλπ.

Τοῦ Τρίτου προσώπου.

Ἀρσ.	ἑὸς ἢ ὁ αὐτοῦ	ὁ ἰδικός του
Θηλ.	ἑὴ ἡ αὐτῆς	ἡ ἰδική του
Οὐδ.	ἑὸν τὸ αὐτοῦ	τὸ ἰδικόν του.

ὁ σφέτερος ἢ ὁ αὐτῶν κλπ. ὁ ἰδικός των κλπ.

Ἡ ἑὸς δὲν συνηθίζεται ἀπὸ τοὺς πεζογράφους· ἀντὶ δὲ ταύτης, μεταχειρίζονται τὴν γενικὴν τῆς αὐτὸς: οἷον, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἡ μήτηρ αὐτοῦ, τὸ βιβλίον αὐτοῦ καὶ θηλυκῶς: ἡ μήτηρ αὐτῆς, ὁ πατὴρ αὐτῆς, τὸ βιβλίον αὐτῆς.

Τί θέλει νὰ εἰπῇ Δεικτικὴ Ἀντωνυμία;

Λέγονται αἱ λέξεις διὰ τῶν ὁποίων δείχνομεν τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ εἶναι δύο, ἡ οὗτος, διὰ τὰ πλησίον καὶ ἡ ἐκεῖνος, διὰ τὰ μακράν· τὰς αὐτὰς ἔχει καὶ ἡ σημερινή.

Ἑνικός.

Ὀνομ.	οὗτος,	αὕτη,	τοῦτο,
Γεν.	τούτου,	ταύτης,	τούτου,
Δοτ.	τούτῳ,	ταύτῃ,	τούτῳ,
Αἰτ.	τοῦτον,	ταύτην,	τοῦτο.

Πληθυντ.

Ὀνομ.	οὗτοι,	αὗται,	ταῦτα,
Γεν.	—	τούτων	—
Δοτ.	τούτοις,	ταύταις,	τούτοις,
Αἰτ.	τούτους,	ταύτας,	ταῦτα.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν λέγουσι καὶ, ὅδε, ἥδε, τόδε, αἱ ὁποῖαι κλίνονται ὡς τὰ ἄρθρα, ὅδε, τοῦδε, τῷδε, κλπ.

Ἡ ἐκεῖνος κλίνεται τριγενῶς, ὡς τὰ ἐπίθετα.

Αἱ δεικτικαὶ προσλαμβάνουσιν ἐνίοτε κατ' ἐπίτασιν τὸ ι, καὶ τότε ὀξύνονται, ὡς, οὑτοσί, αὐτηΐ, τουτί, ὁδί, κλπ. καὶ λέγεται προσχηματισμὸς ἡ πρόσληψις αὕτη· καὶ πληθυντ. ταυτί ἀντὶ ταῦτα.

Τίς εἶναι ἡ Ἀναφορική;

Εἶναι ἡ λέξις, διὰ τῆς ὁποίας ἀναφέρομεν τὸν λόγον εἴς τι, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἔγινε λόγος, καὶ συνδέομεν τοῦτον μ' ἐκεῖνον, θέλοντες νὰ προσδιορίσωμεν τὸ προλεχθὲν, οἷον ὡς, στεῖλέ μοι τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον σ' ἐδάνεισα· ἐδὼ ἡ ἀναφορικὴ, τὸ ὁποῖον, προσδιορίζει ποῖον βιβλίον· ὡσαύτως καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις.

Τῆς σημερινῆς γλώσσης ἡ ἀναφορικὴ εἶναι ἐξήγησις τῆς ἀρχαίας:

Ἑνικῶς.

ὅστις	= ὁ ὁποῖος	οἵτινες	= οἱ ὁποῖοι
οὑτινος	= τοῦ ὁποίου	ὧντινων	= τῶν ὁποίων
ᾧτινι	= τῷ ὁποίῳ	οἷστισι	= εἰς τοὺς ὁποίους
ὅντινα	= τὸν ὁποῖον	οὕστινας	= τοὺς ὁποίους.

Δυϊκῶς.

Ὀνομ. καὶ Αἰτ. ὥτινε

Γεν. καὶ Δοτ. οἱντινοιν· λέγεται καὶ χωρὶς τὴν τι.

Θηλυκόν.

ἥτις = ἡ ὁποία αἵτινες = αἱ ὁποῖαι κλπ.

Δυϊκῶς.

Ὀνομ. καὶ Αἰτ. ἅτινε, Γεν. καὶ Δοτ. αἵντινοιν.

Οὐδέτερον.

ὅ,τι, καὶ ὅτι = τὸ ὁποῖον, οὑτινος = τοῦ ὁποίου, κλπ. Πληθ. ἅτινα = τὰ ὁποῖα, κλπ. καὶ ἅττα Πληθ. καὶ Γεν. ὅτου, καὶ Δοτ. ὅτῳ κλπ. ἑνικῶς.

Δυϊκῶς

ὥτινε οἱντινοιν.

Ποῖαι λέγονται Αὐτοπαθεῖς;

Αἱ λέξεις αἱ φανερόνουσαι ὅτι ἐνεργεῖ τις ἀφ' ἑαυτοῦ, ἢ ἐπί τινος ἰδίου του πράγματος, οἷον ὁ ἄδικος βλάπτει ἑαυτὸν — τιμῶν τὴν πατρίδα, ἐμαυτὸν τιμῶ· διὰ τοῦτο λέγονται αὐτοπαθεῖς· ἢ ἐμμέσως, αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ πάσχει, ἤγουν ὠφελεῖται, ἢ βλάπτεται· πρὸς ἔμφασιν συνάπτεται ἡ αὐτὸς ὁριστικῶς εἰς τὰς προσωπικὰς, τῶν ὁποίων αἱ πλάγιαι συνθέτως ἐκφέρονται, πρὸς δήλωσιν ὅτι αὐτὸς ὁ ἐνεργῶν πάσχει.

Παραδείγματα τοῦ σχηματισμοῦ.

Ὀνομ. Ἐγὼ αὐτὸς—σὺ αὐτὸς—ἐκεῖνος αὐτὸς;

αὐτὴ — αὐτὴ —αὐτὴ

αὐτὸ — αὐτὸ —αὐτὸ

διότι ὀνομαστικὴν ἡ τριτοπρόσωπος δὲν ἔχει.

Ἐνικῶς.

Γεν.	ἐμαυτοῦ ἧς οὗ	σεαυτοῦ ἧς οὗ	ἑαυτοῦ ἧς οὗ.
Δοτ.	ἐμαυτῷ ᾗ ᾧ	σεαυτῷ ᾗ ᾧ	ἑαυτῷ ᾗ ᾧ.
Αἰτ.	ἐμαυτὸν ἣν ὁ	σεαυτὸν ἣν ὁ	ἑαυτὸν ἣν ὁ.

Πληθυντικῶς.

Γεν. ἑαυτῶν, Δοτ. ἑαυτοῖς, Αἰτ. ἑαυτοὺς, ἁς ἁ. Σήμερον, λέγομεν τοῦ ἑαυτοῦ μου, τοῦ ἑαυτοῦ μας, τοῦ ἑαυτοῦ σου κλπ. τοῦ ἑαυτοῦ του, τοῦ ἑαυτοῦ των, κλπ. εἰς τὸν ἑαυτόν των· καὶ θηλυκῶς καὶ οὐδετέρως, λέγουσι κατὰ κρᾶσιν, καὶ σαυτοῦ, ἀντὶ σεαυτοῦ, καὶ οἱ Ἀττικοὶ, ἀντὶ ἑαυτοῦ, αὑτοῦ, εἰς τὸ Γ. πρόσωπον.

Αἱ σύνθετοι τοῦ ἁ. καὶ β'. προσώπου τῆς ἀρχαίας ἑλλην. δὲν ἔχουσιν ἰδικόν των πληθ. ἀριθμὸν, ἀλλὰ δανείζονται αὐτὸν ἀπὸ τὸ τρίτον πρόσωπον.

Εἰς τὸν πληθ. ἀριθμὸν μεταχειρίζονται καὶ τὰς ἁπλᾶς: ἡμῶν αὐτῶν, ὑμῶν αὐτῶν, σφῶν αὐτῶν κλπ.

Αἱ σύνθετοι δὲν ἔχουσιν ὀνομαστικὴν, διότι ποτὲ δὲν λαμβάνονται ὡς ὑποκείμενον προτάσεως.

Τί θέλει νὰ εἴπῃ Ἀλληλοπαθὴς Ἀντωνυμία;

Ἡ ἀμοιβαία ἐνέργεια μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων, λέγεται ἀλληλοπάθεια — δηλαδὴ λέξις, διὰ τῆς ὁποίας φανερόνονται πρόσωπα, ἢ πράγματα ἐνεργοῦντα τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο, λέγεται ἀλληλοπαθής.

Κλίσις αὐτῆς.

	Ἀρσεν.	Θηλυκ.	Οὐδέτ.
Γεν.	—	ἀλλήλων	—
Δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἄλληλα.

(Τρίπτωτα. Ἴδε Σημ. 3.)

Ἡ σημερινὴ γλῶσσα μεταχειρίζεται τὸ, εἷς, μία, ἕν ὁμοῦ μὲ τὸ ἐπίθετον ἄλλος· οἷον, ἀγαπῶσιν ὁ εἷς τὸν ἄλλον, — ὑβρίζουσιν ἡ μία τὴν ἄλλην, — τὸ ἓν τὸ ἄλλο (παιδία).

Δυϊκῶς.

Ἀρσ. οὐδέτ. Γ. Δ. ἀλλήλοιν, αἰτ. ἀλλήλω. Θηλ. ἀλλήλαιν, ἀλλήλα. Ἰσοδυναμεῖ δὲ μὲ τὸ: ἄλλοι ἄλλων, καὶ καθεξῆς.

Ποῖαι αἱ Ἀόριστοι Ἀντωνυμίαι;

Αἱ λέξεις, μὲ τὰς ὁποίας φανερόνομεν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, ὄχι ὡρισμένον, ὄχι κατ' ὄνομα, ἀλλὰ γενικῶς καὶ ἀπροσδιορίστως· π.χ. ὁ Γεώργιος εὐτακτεῖ· ὅστις ἀτακτεῖ, παιδεύεται, κλπ. τὸ α΄. εἶναι ὡρισμένον, καὶ τὸ δεύτερον, ἀόριστον. Αἱ λέξεις, ὅστις, ὁποιος, κάποιος, ὁ δεῖνα, τὶς, εἶναι Ἀόριστοι Ἀντωνυμίαι.

Κλίσις τῆς δεῖνα.

Ὀν. ὁ, ἡ, τὸ, δεῖνα, Γεν. δεῖνα, καὶ δείνατος, καὶ δεῖνος, Δοτ. δεῖνα, δείνατι, καὶ δεῖνι, Αἰτ. δεῖνα. Ἐκτὸς τούτου αἱ λοιπαὶ κλίνονται χωρὶς ἄρθρου· ὡς, ὅποιος, ὁποίου, ὅποιον· ὅποιοι, ὁποίων, ὁποίους· συνθίζεται καὶ ἡ κάποιος, κάποιου, καὶ εἰς τὸ θηλυκ. καὶ οὐδέτερον, κάποια, κάποιον, κάποιων προπαροξυτόνως· λέγουσι καὶ ὁ τάδε, κοινότερον, τῆς τάδε, τὸ τάδε,

Κλίσις τοῦ τὶς.

	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδέτ.
Ὀνομ.	τὶς	»	τὶ
Γεν.	τινὸς	»	»
Δοτ.	τινὶ	»	»
Αἰτ.	τινὰ	»	τὶ

	Δυϊκῶς.	Πληθυντικῶς.
Ὀνομ. καὶ Αἰτ.	τινὲ,	τινὲς τινὰ,
Γεν. καὶ Δοτ.	τινοῖν	τινῶν τισὶ τινὰς τινά.

Ἡ σημερινὴ γλῶσσα, κατ' ὀλίγον ὀλίγον, ἀφήνει τὸ: κάποια, κάποιος, κάποιον, καὶ μεταχειρίζεται τὸ, τὶς, τὶ, πρεπόντως, κατόπιν ὀνομάτων ἐγκλητικῶς, οἷον, ἄνθρωπός τις, βιβλίον τι, κλπ. (Ἴδε Σημείωσιν 37 περὶ ἐγκλίσεως.) Ἡ, ὅς, ἥ, ὅ, ἐπιτεινομένη λαμβάνει τὸ ἄκλιτον μόριον περ, οἷον, ὅς περ, οὗ περ κλπ. καὶ τὸ τὶς, ὅπερ, κλίνεται, ὅς τις, οὗ τινος, κλπ.

Τί ἐστιν Ἐρωτηματικόν;

Πᾶσα λέξις, μὲ τὴν ὁποίαν ἐρωτᾷ τις περί τινος προσώπου, ἢ πράγματος, λέγεται ἐρωτηματική· οἷον, τίς ἦλθε; τί ἔπραξε; κλπ. κλίνεται ὡς τὸ ἀνωτέρω, ἀλλὰ παροξυτόνως: τίς, τίνος, κλπ. (Ἴδε Σημ. 32.)

Τὴν ποῖος, ἢ μόνην, ἢ συνθέτως μὲ τὴν τις, μεταχειρίζονται, ἐρωτῶντες περὶ τῆς ποιότητος, ἢ τοῦ εἴδους, οἷον, ποῖον βιβλίον θέλεις; ποῖος εἶναι οὗτος; κλίνεται δὲ ὡς τὰ ἐπίθετα.

Λέγεται καὶ ἀπαγορευτικὴ, ἢ ἀρνητικὴ Ἀντωνυμία, ἢ οὔτις, οὐδείς, μήτις, μηδείς, ὅταν θέλῃ ἢ νὰ ἀρνηθῇ, ἢ νὰ ἀπαγορεύσῃ τι.

Ἐπιμεριστικὴ, ὅταν θέλῃ νὰ ἐπιμερίσῃ: ἕτερος, ἄλλος.

Συσχετικὴ, ὅταν συναναφέρωμέν τινα ἔχοντα σχέσιν πρὸς ἄλληλα: τόσος, τοσοῦτος, ὅσος, πόσος· κλίνονται ὁμαλῶς, καὶ εἶναι: ἐρωτηματικαὶ, δεικτικαὶ, ἀναφορικαὶ, καὶ ἀόριστοι, ὡς ἐξῆς:

Ἐρωτ.	Ἀόρ.	Δεικτ.	Ἀναφορικαί.
Πόσος;	ποσὸς	τόσος	ὅσος
		τοσόσδε	ὁπόσος.
		τοσοῦτος	
Ποῖος;	ποιὸς	τοῖος	οἷος, ὁποῖος.
		τοιόσδε, τοιοῦτος	
Ηλίκος;	πηλίκος	τηλίκος	ἡλίκος.
		τηλικόσδε	
		τηλικοῦτος	

Αἱ συσχετικαὶ ἀναφορικαὶ ἐπιτεταμέναι πρασλαμβάνουσι τὰ μόρια οὖν, δήποτε, δηποτοῦν, τονιζόμενα: οἷον, ὁποιοσοῦν, ὁποιοσδήποτε, ὁποιοσδηποτοῦν, ὡσπεροῦν, ὡσπερδήποτε, ὁπωσοῦν, ὁπωσδήποτε, κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΟΡΙΩΝ.

Ὅλα τὰ μέρη τοῦ λόγου κλίνονται, ἐκτὸς τῶν λεγομένων Μορίων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἄκλιτα, καὶ χρησιμεύουσιν εἰς συντομίαν, ἀκρίβειαν, καὶ συνάφειαν τοῦ λόγου· εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς:

Πρόθεσις, Ἐπίρρημα, Σύνδεσμος καὶ τὸ Ἐπιφώνημα.

Τί ἐστι Πρόθεσις;

Λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων φανερόνουσι τὴν αἰτίαν τινὸς, τὸ μέσον, ἢ τὸ ὄργανον, δι' οὗ γίνεταί τι, τὴν τοποθεσίαν, κλπ. καὶ λέγονται Προθέσεις ὡς βαλλόμεναι ἐμπρὸς τῶν ἄλλων.

Μένουσι δὲ ἄκλιτοι, διότι δὲν φανερόνουσιν οὔτε πρόσωπον, οὔτε πρᾶγμα, ἀλλὰ μόνον σχέσιν τινὰ, ὁποῖα καὶ ἂν εἶναι τὰ πρόσωπα, ἢ τὰ πράγματα.

Ποῖαι εἶναι τοιαῦται Προθέσεις:

Εἶναι δέκα ὀκτὼ: ἐν, εἰς, (ἐξ) ἐκ, (πρὸ συμφώνου, καὶ ἐξ πρὸ φωνήεντος,) σὺν (ξὺν), πρὸς, πρὸ, ἀνὰ, κατὰ, διὰ, μετὰ, παρὰ, ἀντὶ, ἐπὶ, περὶ, ἀμφὶ, ἀπὸ, ὑπὸ, ὑπέρ.

Ὅλας ἔχομεν, σχεδὸν, καὶ ἡμεῖς τὴν σήμερον εἰς χρῆσιν, ἐκτὸς τῆς ἀμφὶ — ἡ Πρόθεσις μὲ, εἶναι λείψανον τῆς ἀρχαίας μετὰ· ἡ χρῆσις καὶ σημασία αὐτῶν θέλει ἑρμηνευθῆ ἀκριβῶς εἰς τὸ Συντακτικόν· ἐνταῦθα γίνονται, μικραὶ παρατηρήσεις μόνον.

Οἱ νεώτεροι ἑλληνισταὶ συγκαταλέγουσι μὲ τὰς Προθέσεις, καὶ τὰ ἑξῆς μόρια: ἄτερ, ἄνευ, ἕνεκα, ἄχρι, μέχρι, πλὴν, χωρὶς, τῆλε, ἕως, ὡς· ὅλα συντάσσονται μὲ γενικὴν, τὸ δὲ ὡς, μὲ αἰτιατικήν· δὲν συνθέτονται μετ' ἄλλων λέξεων, μόνον τὸ πλὴν ἀπαντᾶται σύνθετον εἰς τὸ πλημμελὴς, πλημμελῶ. (Ἴδε Σημ. 33, περὶ τῶν ἀχωρίστων μορίων.)

Περὶ Ἐπιῤῥήματος.

Τί ἐστιν Ἐπίῤῥημα;

Λέξεις τινὲς ἄκλιτοι διὰ, τῶν ὁποίων φανερόνομεν προσδιορίζοντες σχέσεις, ἢ περιστατικά τινα τῶν γινομένων, καὶ αἱ ὁποῖαι συντροφεύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ῥήματα, λέγονται Ἐπιῤῥήματα.

Καταλέγονται δὲ ἐνταῦθα κατὰ τὴν διάφορον αὐτῶν σημασίαν οὕτω:

ἀ. Χρονικὰ, τὰ φανερόνοντα καιρὸν· οἷον, πάλαι, πέ-

ρισυ, χθὲς, ἢ ἐχθὲς, σήμερον, πρωΐ, νεωστὶ, ἤδη, αὔριον, εἶτα, ἔπειτα, παρευθὺς, εὐθὺς, ἅμα, ἔτι, μέχρι, ἕως, τότε, ὅτε, ὅταν, πάντοτε, ἐνίοτε, ποτὲ κλπ.

β'. Τοπικὰ, τὰ φανερόνοντα τοπικὴν σχέσιν· οἷον, ἄνω, ἐπάνω, κάτω, ἔξω, ἔσω, ἐντὸς, ἐκτὸς, ἐνώπιον, ἀπέναντι, ἀντικρὺ, ὀπίσω, πλησίον, μακρὰν, πόρρω, ἐνταῦθα, ἀλλαχοῦ — καὶ τὰ εἰς θεν, μακρόθεν, ὄπισθεν κλπ.

γ'. Τροπικὰ, τὰ φανερόνοντα τρόπον, ἦθος· ἑλληνιστὶ, κουφῇ, κρύβδην, ὀδάξ, κλπ. ὅλα τὰ εἰς ως, οἷον, καλῶς, ἀμελῶς, φρονίμως, κ λ π. καὶ τὰ πληθυντικὰ τῶν οὐδετέρων ὑπερθετικῶν ἐπιῤῥηματικῶς λαμβανόμενα· οἷον, ἄριστα, κάλλιστα κλπ. καὶ τὰ τῶν οὐδετέρων, συγκριτικὰ ἐνικά· οἷον χεῖρον, κρεῖττον, κλπ.

δ'. Ποσοτικὰ, τὰ φανερόνοντα ποσάκις γίνεται κανὲν πρᾶγμα, ὡς, ἅπαξ, δὶς, τρὶς, πολλάκις, ἅλις κλπ.

ε. Τακτικὰ, τὰ φανερόνοντα τάξιν τινα τῶν πραγμάτων· ὡς, ἑξῆς, ἐφεξῆς· καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν τακτικῶν ὀνομάτων, ἐπιῤῥηματικῶς λαμβανόμενα· πρῶτον, δεύτερον, κλπ.

ς'. Ἀθροιστικὰ, τὰ φανερόνοντα πολλὰ ὁμοῦ· οἷον: ἅμα, πανδημεί.

ζ'. Ἐξαιρετικὰ, καὶ Διαιρετικὰ, πλὴν, ἐκτὸς, παρεκτὸς, καὶ τὰ φανερόνοντα χωρισμὸν: χωρὶς, ἄνευ, δίχα.

ή. Ὁμοιωτικὰ, ὡς, καθὼς, ὥσπερ, οὕτω· καὶ τὰ εἰς δον, εἶναι τοιαῦτα, βοτρυδὸν, ἀγεληδόν.

θ'. Συγκριτικὰ, οἷον, μᾶλλον, πλέον, ἧττον· καὶ τὰ ἐπιτατικὰ: λίαν, ἄγαν, πάνυ, μάλιστα, σφόδρα, ἥκιστα.

ί. Ἐξηγητικὰ, τὰ φανερόνοντα ἐξήγησίν τινα τῶν λεχθέντων, ὡς, δηλαδὴ, ἤτοι, τουτέστιν, ἤγουν.

ια. Ὁμωτικὰ, οἷον: μὰ, ἢ μόνον, ἢ μὲ τὸ ναὶ, ἢ οὐ, ὡς, μὰ, ναὶ μὰ, οὐ μὰ.

ιβ'. Καταφατικὰ, ἢ βεβαιωτικὰ· ὡς, ναὶ, δὴ, ῥὰ, τοι, γε.

ιγ'. Ἀποφατικὰ ἢ ἀρνητικὰ· ὡς, οὐχὶ, οὐ, οὔτε, μήτε, οὐδαμῶς, μὴ, μηδαμῶς.

ιδ'. Ἀπαγορευτικὰ, ὅσα φανερόνουν προσταγὴν, ἢ παράκλησιν, νὰ μὴ γίνῃ τι· οἷον, μὴ, μήτε, μηδέ.

ιέ. Ἐθνικὰ, ὅσα φανερόνουν γλῶσσαν, ἢ ἐθνικόν τινα τρόπον· οἷον, Ἑλληνιστὶ, Λατινιστὶ, Ἑβραϊστὶ. Ῥωμαϊστί.

ις'. Δεικτικὰ, ὁποῖατὰ, ἰδοὺ, ἴδε, ἰνίδε, ἰνή (Ἴδε σημ. 48)

ιζ'. Παρακελευστικὰ, ὅσα εἶναι θρασυντικὰ, φέρε, δεῦτε, ἄγε, ἴθι.

ιή. Εἰκαστικὰ, ὅσα εἰκαίαν τινα καὶ στοχασμὸν, ἢ δισταγμὸν φανερόνουσιν, οἷον, ἴσως, τάχα, ποῦ, τυχὸν, δῆθεν.

ιθ'. Εὐκτικὰ, ὡς εἴθε, ὄφελον. (Ἴδε Σημ. 38.)

κ'. Ἐρωτηματικὰ, καθὼς, ποῦ, πότε, πόθεν, πῶς.

κά. Ἀόριστα, ὅσα ἀριστίαν τόπου, ἢ χρόνου, ἢ τρόπου φανερόνουσιν· οἷον, ὅπως, ποτὲ, ὁπόθεν.

Παρατηρήσεις.

(Ἴδε Σημ. 48.) Τὰ μεσάτητος ἐπιῤῥήματα, καὶ τὰ ἐπιδεκτικὰ, μᾶλλον, ἢ ἧττον, ὡς ἐπίθετα.

Περὶ Συνδέσμου.

Τί ἐστι Σύνδεσμος;

Λέξεις μεταχειριζόμεναι πρὸς σύνδεσμον καὶ συμπλοκὴν ἄλλων λέξεων, προτάσεων, καὶ φράσεων, λέγονται Σύνδεσμοι· ὀνομάζονται δὲ;

ά. Συμπλεκτικοὶ, οἷον, μὲν, δὲ, τε, καὶ· καὶ ἡ σημερινὴ γλῶσσα τοὺς μεταχειρίζεται· οἷον, οἱ μὲν εἶναι καλοὶ, οἱ δὲ κακοί· καὶ σημαίνουσι περιστάσεις ἐναντίας.

β'. Διστακτικοὶ, οἱ φανερόνοντες δύο, ἢ πλειότερα

πρόσωπα, ἢ πράγματα, ὄχι ἑνωμένα ὁμοῦ: ἂς ἔλθῃ ἢ ὁ εἷς ἢ ὁ ἄλλος· οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον καὶ ἤτοι, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς σπανιώτερα λέγομεν.

γ΄. Ὑποθετικοί· εἰ, ἄν, ἐάν, ἤν· ἐὰν εἶσαι φιλομαθὴς βοήθει τὰ σχολεῖα.

δ΄. Αἰτιολογικοί, οἱ φανερόνοντες τὴν αἰτίαν τινὸς πράγματος· οἷον, ὁ γὰρ, ὁ ἐπεὶ, καὶ τὴν σήμερον ὁ διότι, καὶ ἐπειδὴ, ἵνα, ὅπως, ἄρρα, ὡς, ὅτι, ἐπειδή.

ε΄. Τελικοί, οἱ φανερόνοντες τὸ τέλος καὶ τὸν σκοπὸν· εἶναι δὲ, ὁ ἵνα, καὶ ὅπως, καὶ τῆς σημερινῆς ὁ νὰ, ἢ διὰ νὰ· ἤρχισαν ὅμως νὰ μεταχειρίζωνται καὶ τὸν ἵνα.

ς΄. Συλλογιστικοί, ἢ συμπερασματικοί· οἷον, ὁ οὖν, ἄρα, ἀλλὰ μὴν, τοιγαροῦν, τοίνυν· εἰς τὴν σημερινὴν, ὁ ἄρα, καὶ ὁ, λοιπόν.

ζ΄. Ἀποφηματικοί, οἱ φανερόνοντες ἀπορίαν· ὡς, ἆρα, εἶτα· εἰς τὴν σημερινὴν, ὁ ἄρα, ἢ ἄραγε, καὶ τάχα· ἄραγε γινώσκεις, ἃ ἀναγινώσκεις;

η΄. Ἐναντιωματικοί, οἱ φανερόνοντες ἐναντιότητα εἰς τὸ προλεχθέν· οἷον, ὁ δὲ, μέντοι, καὶ μὴν, ἔμπης, καίτοι, καίπερ, εἰ καὶ, ἀλλὰ, ὅμως, ἀλλ' ὅμως· οἱ τρεῖς τελευταῖοι εἶναι καὶ τῆς σημερινῆς γλώσσης· οἷον, λέγεις ὅτι ἀγαπᾷς τὸν περίπατον, ἀλλὰ δὲν ὑπάγεις.

θ΄. Ἐλαττωτικοί, οἱ μετριάζοντες τὰ πράγματα: οἷον, ὁ γὲ, γοῦν, κὰν· ὁ τελευταῖος εἶναι καὶ τῆς σημερινῆς· λέγουσι δὲ καὶ, τοὐλάχιστον: ἂν μὴ θέλῃς ἀμφότερα μαθεῖν, ἕν γε τούτων ὀφείλεις.

ι΄. Παραπληρωματικοί, καταχρηστικῶς λεγόμενοι· δὴ, πὲρ, τοί, μήν.

Περὶ Ἐπιφωνήματος.

Τί ἐστιν Ἐπιφώνημα;

Πᾶσα λέξις ἐκφράζουσα πάθος ψυχῆς σφοδρὸν, προερχόμενον ἀπὸ θαυμασμὸν, λύπην, χαρὰν, ἔκπληξιν, κλπ.

Τὰ Ἐπιφωνήματα εἶναι,

α΄. Κλητικὸν· οἷον, ὦ.

β΄. Σχετλιαστικά· οἷον, ἰοὺ, ἰού, οὐαὶ, οἴμοι, αἰ, οἲ, ἰάβαλε, ἰαττατὰι, ἰαττατὰιάξ.

γ΄. Ἐκπληκτικόν· οἷον, ἆ.

δ΄. Θαυμαστικά· οἷον, ὤ, βαβαὶ, παπαὶ, φεῦ.

ε΄. Θειαστικά· εὐοῖ, εὐάν.

ς΄. Γελαστικά· ἄ, ἀά.

ζ΄. Ἐπαινετικά· οἷον, εὖγε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

ΠΕΡΙ ΡΗΜΑΤΟΣ.

Τί ἐστι Ῥῆμα; (Ἴδε Σημ. 30 περὶ βαρυτόνου.)

Εἶναι λέξις διὰ τῆς ὁποίας φανερόνομεν τὰς ἐνεργείας, τὰ πάθη, τὴν κατάστασιν, ἢ μόνον τὴν ὕπαρξιν τῶν πραγμάτων, καὶ τῶν προσώπων.

Εἰπέ μας καθαρὰ τί φανερόνει τὸ Ῥῆμα;

Α. Ὅτι τὸ ὑποκείμενον, ἤγουν τὸ πρόσωπον, ἢ τὸ πρᾶγμα, ὅ ἐστιν ἡ ὀνομαστικὴ, ἐνεργεῖ ἢ μεταβιβάζει τὴν ἐνέργειάν του εἰς ἀντικείμενον, ἤγουν εἰς τὸ ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἄλλο τι, καὶ τότε λέγεται Ἐνεργητικὸν ἢ Μεταβατικόν. (Ἴδε Κεφ. Γ. περὶ συντάξεως ῥημάτων.)

Β. Ὅτι δέχεται εἰς ἑαυτὸ τὴν ἀπὸ ἄλλου ἀντικειμένου

προερχομένην ἐνέργειαν, ἤγουν πάσχει, καὶ λέγεται Παθητικόν.

Γ. Ὅτι εὑρίσκεται εἰς κατάστασίν τινα, καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι οὐδὲ τὸ ἓν, οὐδὲ τὸ ἄλλο ἐκ τῶν δύο προηγουμένων, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται Οὐδέτερον. (Ἴδε Κεφ. Γ.)

Δ. Ὅτι αὐτὸ ἐνεργεῖ εἰς ἑαυτὸ, ἢ εἰς κανὲν ἰδικόν του πρᾶγμα, καὶ λέγεται Μέσον, ὡς κείμενον μεταξὺ τῶν ἐνεργητικῶν, καὶ τῶν παθητικῶν.

Πῶς λέγεται ἡ τοιαύτη τοῦ ῥήματος ἰδιότης;

Λέγεται διάθεσις, ἢ τρόπος, καθ' ὃν ὑπάρχει τὸ πρόσωπον, ἢ τὸ πρᾶγμα, ἤγουν τὸ ὑποκείμενον.

Πόσαι εἶναι αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος;

Τέσσαρες: Ἐνεργητικὴ, Παθητικὴ, Οὐδετέρα καὶ Μέση.

Δύνασαι νὰ μᾶς ἐκθέσῃς καὶ παραδείγματα ἐπὶ τῶν τεσσάρων εἰδῶν τῶν ῥημάτων, πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ σαφήνειαν περισσοτέραν;

Μάλιστα.

1) Ὅταν λέγωμεν, ὅτι τὸ ῥῆμα εἶναι διαθέσεως Ἐνεργητικῆς, φανερόνομεν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἐπ' ἄλλου τινὸς, οἷον: ὁ βάρβαρος τύπτει τοὺς ἀνθρώπους.

2) Ὅταν λέγωμεν, ὅτι εἶναι Παθητικῆς, τὸ ῥῆμα παριστάνει τὸ ὑποκείμενον ὅτι πάσχει ἢ λαμβάνει καμμίαν ἀλλοίωσιν, ἢ μεταβολὴν ἀπὸ ἄλλο, καθὼς: οἱ ἄδικοι τιμωροῦνται ὑπὸ τῶν νόμων.

3) Ὅταν λέγωμεν, Οὐδετέρας διαθέσεως, παρασταίνει, ὅτι τὸ ὑποκείμενον εὑρίσκεται εἰς κατάστασίν τινα, χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι ἐνεργεῖ εἰς ἄλλο, ἢ ὅτι πάσχει ἀπὸ ἄλλο, καθὼς: ὁ Νικόλαος ἀσθενεῖ, κάθηται, κοιμᾶται, κλπ.

4) Ὅταν λέγωμεν, διαθέσεως Μέσης, φανερόνομεν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον,

εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως, καὶ εἶναι τριῶν εἰδῶν· τὸ ἀπεριέχει τὴν σύνθετον ἀντωνυμίαν κατὰ διαφόρους πτώσεις, ὡς: λούομαι = λούω ἐμαυτόν· νίπτομαι τὸ πρόσωπον = νίπτω τὸ ἐμαυτοῦ πρόσωπον· αἴρομαι τὸ φορτίον ἐμαυτῷ, ἤτοι ἐπὶ τῶν ἐμῶν ὤμων· ἐπάγομαι θεραπείαν = ἐπάγω ἐμαυτῷ, ἤτοι κατόπιν μου θεράποντας. Τὸ β' εἶναι τὸ ἰσοδυναμοῦν μὲ ῥῆμα μεταβατικὸν, καὶ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν, ὡς: τύπτονται = τύπτουσιν ἀλλήλους· ἐπιστώσαντο = ἐπίστωσαν ἀλλήλους. Τὸ γ' εἶναι τὸ περιέχον τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιεῖν τι δι' ἄλλου τινὸς, οἷον: ἀπογράφεσθαι = διὰ γραμματέως ἀπογράφειν· τοῦτο δὲν εἶναι τόσον συχνὸν, ἀναπληρούμενον διὰ τῶν κυρίων μεταβατικῶν.

Διάφορα τῶν μέσων εἶναι τὰ Ἀποθετικὰ ῥήματα μὴ ἔχοντα τύπον εἰς ω, ἀλλὰ εἰς μαι λήγοντα, καὶ σημαίνουσιν ἐνέργειαν· εἶναι λοιπὸν ὡς ἐνεργητικὰ, καὶ συντάσσονται ὡς αὐτὰ, οἷον: ἐπιμελοῦμαι τῶν μαθημάτων, ἐργάζομαι τὴν γῆν· οὕτω, δέχομαι, σκέπτομαι, ἀγωνίζομαι, κλπ.

Σχεδὸν ὅλα τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα λήγουσιν εἰς ω, οἷον, διορίζω, κλπ. Τὰ δὲ παθητικὰ ἐξ ἐναντίας, λήγουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς μαι, ὡς, διορίζομαι, κλπ.

Εἶναι ὅμως καὶ ῥήματα οὐδέτερα εἰς ω, ἢ εἰς μαι, ἀῤῥωστῶ, κοιμῶμαι· καὶ ἐνεργητικὰ εἰς μαι, καθὼς δέχομαι, κλπ. ὡς τ' ἀνωτέρω Ἀποθετικά.

Ὅθεν διὰ νὰ γνωρίσωμεν ἂν εἶναι τὸ ῥῆμα ἐνεργητικὸν, παθητικὸν ἢ οὐδέτερον, δὲν πρέπει νὰ παρατηρῶμεν τὴν κατάληξιν μόνον αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν ἔννοιαν. (Ἴδε Κεφ. Δ. καὶ τὸ περὶ συντάξεως τῶν παθητικῶν.)

Τί ἄλλο παρατηροῦμεν εἰς τὰ ῥήματα;

Τὸ ῥῆμα διὰ καταλήξεων ἐκφράζει 1) τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὑποκειμένου, 2) τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. 3) τὸν χρόνον ἢ τὸν καιρὸν καθ' ὃν τὸ ὑποκείμενον ἔχει τὴν δεῖνα διάθεσιν, οἷον, γράφω, γράψω, γέγραφα.

Πόσοι εἶναι οἱ ἀριθμοί;

Εἶναι τρεῖς· ἑνικὸς, οἷον, γράφομαι· δυϊκὸς, οἷον, γραφόμεθον· πληθυντικὸς, οἷον γραφόμεθα.

Πόσα τὰ πρόσωπα;

Τρία· πρῶτον, οἷον, γράφω· δεύτερον, οἷον, γράφεις· τρίτον, οἷον, γράφει.

Τί ἐστι χρόνος τοῦ ῥήματος;

Ὀνομάζονται χρόνοι, οἱ τύποι οἱ διωρισμένοι νὰ φανερώσωσι πότε γίνεται, πότε ἔγεινεν, ἢ πότε θέλει γένῃ τι.

Πόσοι εἶναι οἱ χρόνοι;

Χρόνους ἔχομεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἓξ· Ἐνεστῶτα, Παρατατικὸν, Παρακείμενον, Ὑπερσυντελικὸν, Ἀόριστον καὶ Μέλλοντα.

Ποία εἶναι ἡ χρῆσις αὐτῶν;

Μεταχειριζόμεθα τὸν Ἐνεστῶτα, ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμέν τι, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀρχισμένον, καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ γίνηται ἐπὶ τοῦ παρόντος, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ λόγος γίνεται· ὡς γράφω, κάθημαι. Μεταχειριζόμεθα τὸν Παρατατικὸν, ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμέν τι, τὸ ὁποῖον ἦτον ἀρχισμένον, καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ γίνηται ἐπί τινος στιγμῆς τοῦ παρελθόντος· ὡς ἔγραφεν, ἐκάθητο, ἐδημηγόρει, κλπ. π. χ. ὅταν ἦλθες, ἔγραφον ἐγὼ ἀκόμη. Ὁ Παρατατικὸς εἶναι εἰς τὸ παρελθὸν, ὅτι ὁ Ἐνεστὼς εἰς τὸ παρόν· ἡ συνέχεια, ἢ ἡ ἐπανάληψις εἶναι ἀμφοτέρων χαρακτηριστικά.

Μεταχειριζόμεθα τὸν Παρακείμενον, ὅταν θέλωμεν νὰ

φανερώσωμέν τι, τὸ ὁποῖον εἶναι τελειωμένον ἐπὶ τῆς παρούσης στιγμῆς, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἀποτέλεσμα σώζεται· λέγεται δὲ παρακείμενος διότι παράκειται τῷ ἐνεστῶτι, διὰ τὸ κεῖσθαι πλησίον τοῦ παρόντος· οἷον, ἔκτισται ἡ οἰκία = εἶναι κτισμένη· γέγραφα τὴν ἐπιστολήν· ἡ σημερινὴ γλῶσσα δὲν ἔχει τοιοῦτον σχηματισμόν· λέγομεν, ἔχω γραμμένην τὴν ἐπιστολήν· εἰς μέρη τινὰ τῆς Ἑλλάδος λέγουσιν, ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν· μὲ τοιοῦτον σύνθετον σχηματισμὸν παρασταίνεται ἡ ἔννοια τοῦ παλαιοῦ Παρακειμένου.

Μεταχειριζόμεθα τὸν Ὑπερσυντελικὸν, ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμέν τι τὸ ὁποῖον ἦτον τελειωμένον ἐπί τινος στιγμῆς τοῦ παρελθόντος, ἤγουν παρελθὸν πρὸ ἄλλου παρελθόντος καὶ αὐτοῦ· οἷον, ἐγεγράφειν = εἶχα γράψει, ἢ εἶχα γεγραμμένον· π. χ. ὅταν ἦλθεν ὁ Πέτρος ἐγὼ εἶχα τελειώσει τὴν ἐπιστολήν· λέγεται λοιπὸν Ὑπερσυντελικὸς, διότι φανερόνει πρᾶξιν ὑπερτετελειωμένην ὡς πρὸς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καθ' ὃν ἄλλο τι ἔγεινεν, ἢ ἐγίνετο· τῆς σημερινῆς γλώσσης καὶ ὁ χρόνος οὗτος εἶναι σύνθετος ἀπὸ τοῦ εἶχα, καὶ ἀπὸ τοῦ γράψειν, ἢ ἀπὸ τὴν μετοχὴν γεγραμμένον.

Μεταχειριζόμεθα τὸν Ἀόριστον ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμεν, ὅτι ἐγίνετό τι εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἀπείρους στιγμὰς τοῦ παρελθόντος, χωρὶς νὰ προσδιορίζεται καμμία χρονικὴ σχέσις· οἷον, ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας· ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν Κόσμον· διαφέρει δὲ ὁ Ἀόριστος τοῦ Παρακειμένου, καθότι σημαίνει μόνον τὸ ἅπαξ γενόμενον εἰς τὸ παρελθὸν, χωρὶς νὰ προσδιορίζῃ, ἂν αὐτὸ σώζεται, ἢ ὄχι· ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀκριβολογία αὕτη δὲν εἶναι πολλάκις ἀπαραιτήτως ἀναγκαία, διὰ τοῦτο δυνατὸν εἶναι νὰ

τεθῇ καὶ Ἀόριστος εἰς περιστάσεις, καθὼς ἰδιάζει κυρίως ὁ Παρακείμενος, ἔχει ὅμως καὶ τὸ ἀνάπαλιν.

Μεταχειριζόμεθα τὸν Μέλλοντα, ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμεν ὅτι μέλλει νὰ γείνῃ τι εἰς μίαν ἀπὸ τὰς στιγμὰς τοῦ μέλλοντος, (ἤτοι κατόπιν ἀπὸ τὴν παροῦσαν στιγμήν· ὡς· γράψω, θέλω γράψειν, ἢ γράψει· (χωρὶς τοῦ ν) συνθέτως καὶ αὐτὸν ἔχει ἡ σημερινή μας γλῶσσα, λέγουσι καὶ: θὰ γράψω, γράψεις, κλπ.

Ὅταν δὲ σημαίνεται ὅτι ἡ πρᾶξις θέλει εἶναι τελειωμένη εἰς μίαν ἀπὸ τὰς στιγμὰς τοῦ μέλλοντος, ὁ χρόνος καλεῖται μετ' Ὀλίγον Μέλλων· ὡς, πεπαύσομαι, θέλω εἶσθαι πεπαυμένος· ἐγγεγράψεται, θέλει εἶναι ἐγγεγραμμένος, κλπ.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει καὶ ἄλλον τύπον Μέλλοντος καὶ Ἀορίστου *δευτέρου* λεγομένου, καὶ δὲν διαφέρει κατὰ τὴν σημασίαν ἀπὸ τὸν Ἐνεστῶτα.

Παρατήρησις.

Ὅλοι οἱ χρόνοι οὗτοι ἀπαντῶνται καὶ κατὰ χρῆσιν ἄλλην, διάφορον ἀπὸ τὴν προσημειωθεῖσαν, ὡς: ἥκω=ἐλήλυθα=ἦλθα, δέδοικα=φοβοῦμαι, εἶμι=ἐλεύσομαι=θέλω ἔλθει, κλπ. ἀλλὰ τινὰ μὲν ἐκ τούτων εἶναι ἰδιαίτεραι σποραδικαὶ ἐξαιρέσεις, τινὰ δὲ προκύπτουσιν ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐκτεθείσης κυρίας σημασίας, π. χ. κέκλημαι=εἴλημφα καὶ ἔχω κλῆσιν=καλοῦμαι, κλπ.

Ποῖοι εἶναι, καὶ διατί ὀνομάζονται Ἱστορικοὶ χρόνοι;

Ὁ Πρατατικὸς, ὁ Παρακείμενος, ὁ Ὑπερσυντελικὸς, καὶ ὁ Ἀόριστος λέγονται Παρωχημένοι καὶ Ἱστορικοί, διότι αὐτοὺς μεταχειρίζονται εἰς τὴν διήγησιν τῶν γεγονότων.

Λέγουσιν ἀκόμη καὶ ἀρχικοὺς τὸν Ἐνεστῶτα, τὸν Παρακείμενον, καὶ τὸν Μέλλοντα, διότι ἀπὸ αὐτοὺς γίνονται οἱ λοιποί, φυλάττοντες καὶ τὴν χρονικὴν ῥίζαν· οἷον, Ἐνες. γράφω, Παρακ. γέγραφα, Μέλ. γράψω. Παρατ. ἔγραφον, Ὑπερσυντ. ἐγεγράφειν, Ἀόρ. ἔγραψα.

Ἡ σημερινὴ γλῶσσα ἔχει,

γράφω ἔχω γράψει, ἢ ἔχω θέλω γράψει,
ἔγραφα γεγραμμένον, ἔγραψα.

καὶ ἔγραφον εἶχα, ἢ εἶχον γράψει.

Τί ἐστιν ἔγκλισις τοῦ ῥήματος;

Ἔγκλισις ὀνομάζεται ἡ τροπὴ τῆς λεγούσης αὐτοῦ, (ὡς καὶ εἰς τὰ ὀνόματα) διὰ νὰ φανερώσῃ τὰ ἑξῆς:

α.) Ἂν τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος εἶναι θετικόν.

β'.) Ἂν παρίσαται ὡς ὑποθετικὸν, καὶ προσδοκώμενον.

γ'.) Ἂν ὡς ἁπλῶς δυνατὸν, ἢ εὐκτόν.

δ'.) Ἂν ὡς ἀναγκαῖον.

ε.) Ἂν ὡς ἀφῃρημένη ἔννοια.

Οὕτως εἶναι πέντε αἱ Ἐγκλίσεις:

Ὁριστικὴ, Ὑποθετικὴ, Εὐκτικὴ, Προστακτικὴ, καὶ Ἀπαρέμφατος.

Ποία εἶναι ἡ χρῆσις αὐτῶν;

1.) Μεταχειριζόμεθα τὴν Ὁριστικὴν, ὅταν θέλωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν τὰ θετικῶς ὄντα, γενόμενα, ἢ ἐσόμενα ὡρισμένως· οἷον, γράφω, ἔγραφον· ἔγραψα, γράψω, κλπ.

2.) Μεταχειριζόμεθα τὴν Ὑποτακτικὴν, φανερόνοντες τὸ ὑποθετικὸν, ἢ προσδοκώμενον, (ἐὰν ἔλθῃ), ὡς ὑποτασσομένην τὴν διάθεσιν εἴς τι προηγούμενον, ἢ ἐπιφερόμενον, δίχως τοῦ ὁποίου ὁ λόγος εἶναι ἀτελὴς· οἷον, πράττει ταῦτα ἵνα σοφὸς γένηται. Ἐὰν ᾖς φιλομαθὴς, ἔσῃ καὶ πο-

λυμαθής. Ἐὰν γράφῃς μὲ προσοχὴν, ἐλάχιστα ἁμαρτάνεις.

3.) Μεταχειριζόμεθα τὴν Εὐκτικὴν, θέλοντες νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ ἁπλῶς δυνατὸν, ἢ εὐκτὸν, ὡς τοῦτο εἴη ἄν· — γένοιτο = εἴθε νὰ γείνῃ· λέγομεν σήμερον· εἴην βασιλεὺς, = εἴθε νὰ εἶμαι βασιλεύς.

4.) Μεταχειριζόμεθα τὴν Προστακτικὴν, ὅταν θέλωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν ὅτι αἰτοῦμεν, ὥστε νὰ γένῃ τι· οἷον, ἐλθὲ, ἄπελθε, ἀπόδος, ἐλέησον, κλπ.

5.) Μεταχειριζόμεθα τὴν Ἀπαρέμφατον, ἢ τὸ ἀπαρέμφατον, θέλοντες νὰ ἐξηγήσωμέν τι σκοπούμενον, ἢ πρᾶγμα γινόμενον, γενησόμενον, καὶ δὲν φανερόνει ἀφ' ἑαυτοῦ οὔτε πρόσωπον, οὔτε ἀριθμὸν, ἀλλὰ μόνην τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος· οἷον, ἔδωκαν αὐτῷ ἱμάτια φορεῖν = ἵνα φορῇ· λέγουσι κινεῖσθαι τὴν γῆν = ὅτι κινεῖται ἡ γῆ, κλπ.

Ἡ σημερινὴ γλῶσσα δὲν ἔχει τὸν σχηματισμὸν τοῦτον, ἀλλὰ μεταχειρίζεται τὴν Ὑποτακτικὴν μὲ τὸ νὰ, συντροφεύουσα πολλάκις αὐτὸ μὲ τὸ οὐδέτερον ἄρθρον, ὡς· τὸ νὰ γράφῃς συχνὰ, εἶναι ἀναγκαῖον διὰ νὰ μάθῃς νὰ γράφῃς ὀρθά· εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἤθελες εἰπεῖ· τὸ συνεχῶς γράφειν ἀναγκαῖον ἐστὶ πρὸς τὸ μαθεῖν ὀρθῶς γράφειν κλπ.

Τὸ Ἀπαρέμφατον λέγεται τελικὸν, ὅταν σημαίνῃ τὸν σκοπὸν τῆς πράξεως, τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ κώλῳ ἐκφερομένης, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω ά. παράδειγμα. Λέγεται *εἰδικὸν*, ὅταν μερικεύῃ τὴν ἐν τῷ πρώτῳ κώλῳ γενικὴν ἔννοιαν, ὡς εἰς τὸ δεύτερον παράδειγμα, ὅτι κινεῖται ἡ γῆ· καὶ τὰ τελικὰ, καὶ τὰ εἰδικὰ ἀπαρέμφατα, ὅταν ἔχωσιν ἰδιαίτερον ὑποκείμενον, τὸ δέχονται κατ' αἰτιατικὴν, ὡς, βούλομαί σε εὐτυχεῖν, λέγουσι τὸν ἄνδρα ἀποθανεῖν κλπ. Τὸ ἀπαρέμφατον τίθεται ὡς ῥῆμα ἐξαρτώμενον ἔκτινος ἄλλου ῥήματος, ὡς δηλοῦσι τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα· τίθεται ὅμως καὶ ἀπόλυτον, ἤτοι ἀνεξάρτητον, καὶ τότε πλησιάζει εἰς τὰ οὐσιαστικὰ ὀνόματα, δεχόμενον καὶ τὸ ἄρθρον, ὡς, τὸ ὑγιαίνειν, τὸ φιλοσοφεῖν.

Εἶναι καὶ ἄλλος σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος ἐπιθετικὸς, καὶ κλίνεται καθὼς τὰ ἐπίθετα ὀνόματα, φυλάττων ὅμως καὶ τὴν ἔννοιαν τῶν χρόνων, καὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ῥήματος, ὡς· ὁ γράφων, ἡ γράφουσα, τὸ γράφον· διὰ τοῦτο λέγεται Μετοχὴ, ὡς μετέχουσα τῶν χαρακτηριστικῶν, καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος.

Παράδειγμα ἐπὶ τῶν Ἐγκλίσεων.

	Ἀρχαία.	Σημερινή.
Ὁριστική.	γράφω	γράφω.
Προστακτική.	γράφε	γράφε.
Εὐκτική.	γράφοιμι	εἴθε νὰ γράφω.
Ὑποτακτική.	ἐὰν γράφω	ἐὰν γράφω
Ἀπαρέμφατος.	γράφειν	νὰ γράφω, ἢ τὸ νὰ γράφω, ἢ ὅτι γράφω.

Τί ἐστι συζυγία;

Ὁ τύπος, ἢ ὁ τρόπος, καθ' ὃν σχηματίζονται πολλὰ ὅμοια ῥήματα· καὶ λέγεται συζυγία, διότι τὰ ῥήματα βάλλονται ὑπὸ τὸν αὐτὸν τρόπον τῆς κλίσεως, ὡς ὑπὸ τὸν αὐτὸν ζυγόν· οἷον, γράφω, λέγω, κλπ.

Πόσαι εἶναι αἱ συζυγίαι;

Δύο εἶναι κυρίως αἱ συζυγίαι εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἡ μία τῶν εἰς ω ληγόντων ῥημάτων ἀσυναιρέτων, καὶ συνῃρημένων, καὶ ἡ ἄλλη τῶν εἰς μι.

Ποῖα καὶ πόσα εἶναι τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος;

Εἶναι ἡ ἔγκλισις, ἡ διάθεσις, ὁ ἀριθμὸς, τὸ πρόσωπον, ὁ χρόνος, τὸ θέμα, καὶ ἡ συζυγία.

Ἡ σημερινὴ γλῶσσα ἔχει καθ' αὐτὸ μίαν συζυγίαν, τῶν εἰς ω, καὶ τὰ ῥήματα αὐτῆς λέγονται ἄλλα βαρύτονα (Ἴδε Σημ. 30.) ἔχοντα τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσαν, καὶ ἄλλα περισπώμενα.

Παραδείγματα σχηματισμοῦ τοῦ ὑπαρκτικοῦ *εἰμὶ* (εἶμαι), καὶ τῶν δύο ῥημάτων, ἔχω καὶ *θέλω*, τὰ ὁποῖα μᾶς βοηθοῦσιν εἰς τὸν σχηματισμὸν, συνοδευόμενα μὲ τὰ ῥήματα τῆς σημερινῆς, καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὰ *βοηθητικά*.

Ὁριστικὴ Ἔγκλισις.

Ἀρχαία.	Σημερινή.
(Ἴδε Σημ. 18.)	
Ἐνεστώς.	
Εἰμὶ, εἶς ἢ εἶ, ἐστὶ,	Εἶμαι, εἶσαι, εἶναι,
ἐσμὲν, ἐστὲ, εἰσί-	εἴμεθα, εἶσθε, εἶναι.
Δυϊκ. ἐστὸν, ἐστόν.	(Δυϊκὸν δὲν ἔχει.)
Παρατατικός.	
Ἦν, ἦς ἢ ἦσθα, ἦν,	Ἤμην, ἦσο, ἦτο·
ἦμεν, ἦτε ἢ ἦστε, ἦσαν,	(κοινότερον ἤμουν, ἦσουν),
Δ. ἦτον, ἤτην, ἢ ἦστον, ἤστην.	ἤμεθα, ἦσθε, ἦσαν.
Μέλλων.	
Ἔσομαι, ἔσῃ ἔσεται, ἢ ἔσται	θέλω, θέλεις, θέλει,
ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται	θέλομεν, θέλετε, εἰσθαι.
Δ. ἐσόμεθον, ἔσεσθον, ἔσεσθον	θέλουσιν (λέγεται καὶ θέλουν)

Μέλλων δεύτερος τῆς σημερινῆς.

Θέλω, θέλεις, θέλει, θέλομεν, θέλετε, θέλουσι (σταθῆν, ἢ σταθῇ, ἢ γείνει.)

Ὁ Μέλλων οὗτος φανερόνει τὸ ἅπαξ, καὶ ὄχι πάντοτε· π. χ. διὰ μὲν τὸ συχνὸν καὶ πολλάκις λέγομεν, θέλω γράφει, διὰ δὲ τὸ ἅπαξ, θέλω γράψει.

Προστακτική.

Ἐνεστώς.

Ἴσθι, ἢ ἔσο, ἔστω, ἢ ἤτω, Ἔσο, ἢ εἶσου, ἂς εἶναι,
ἔστε, ἔστωσαν, ἢ ἔστων, εἶσθε, ἂς εἶναι.
Δ. ἔστον, ἔστων.

Εὐκτική.

Ἐνεστώς.

Εἴην, εἴης, εἴη Εἴθε νὰ ἦμαι, νὰ ἦσαι, νὰ ἦναι,
εἴημεν, εἴητε, εἴησαν, εἴθε νὰ ἤμεθα, νὰ ἦσθε, νὰ ἦναι.
ἢ εἶμεν, εἶτε, εἶεν διὰ τὸ παρελθὸν:
Δ. εἴητον, εἰήτην. Εἴθε νὰ ἤμην, νὰ ἦσο, νὰ ἦτο, κλπ.

Μέλλων.

ἐσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο κλπ.

Ὑποτακτική.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν ὦ, ἦς, ᾖ, Ἐὰν ἦμαι, ἦσαι, ἦναι.
ἐὰν ὦμεν, ἦτε, ὦσι, ἐὰν ἤμεθα, ἦσθε, ἦναι.
Δ. ἐὰν ἦτον, ἦτον.

Ἀόριστος τῆς σημερινῆς.

Ἐὰν σταθῶ, σταθῇς, σταθῇ, σταθῶμεν, σταθῆτε, σταθῶσι· ἢ ἐὰν γείνω, γείνῃς, γείνῃ, γείνωμεν, γείνητε, γείνωσι.

Ἀπαρέμφατος.

Ἐνεστώς. εἶναι, νὰ ἦμαι, ἢ ὅτι εἶμαι.

Τὸ ἀπαρέμφατον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἐξηγεῖται εἰς τὴν σημερινὴν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἡγουμένου ῥήματος, πότε μὲ τὸ νὰ, πότε μὲ τὸ ὅτι.

Μέλλων. ἔσεσθαι, ὅτι θέλω εἶσθαι, καὶ μέλ. β΄. ὅτι θέλω σταθῆν, ἢ γείνει.

Μετοχή.

Ἐνες. ὁ ὤν, τοῦ ὄντος, ἡ οὖσα, τῆς οὔσης, τὸ ὂν τοῦ ὄντος, κλπ. (ὁ αὐτὸς καὶ τὴν σήμερον.)

Μέλλων.

Ὁ ἐσόμενος, ἡ ἐσομένη, τὸ ἐσόμενον. τὰ αὐτὰ ἀναλύοντες, ὅστις θέλει εἶσθαι, ἢ θέλει σταθῆν· σταθείς, σταθέντος, σταθεῖσα, σταθείσης, σταθὲν, σταθέντος, ἢ γενόμενος κτλ.

Ἔχω.

Ἀρχαία. Σημερινή.

Ἐνεστώς.

Ἔχω, ἔχεις, ἔχει,	ἔχω, ἔχεις, ἔχει,
ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι,	ἔχομεν, ἔχετε,
Δ. ἔχετον, ἔχετον.	ἔχουν, ἢ ἔχουσι.

Παρατατικός.

Εἶχον, εἶχες, εἶχε,	Εἶναι τὰ αὐτά· κοινότερον
εἴχομεν, εἴχετε, εἶχον,	δὲ εἰς τὸ ἑνικὸν πρῶτον,
Δ. εἴχετον, εἰχέτην.	εἶχα, καὶ εἰς τὸ πληθ. ά. καὶ γ΄. εἴχαμεν, εἶχαν.

Μέλλων.

Ἕξω ἕξεις, ἕξει,	θέλω, θέλεις, θέλει,	ἔχει-ν.
ἕξομεν, ἕξετε, ἕξουσι,	θέλομεν, θέλετε,	
Δ. ἕξετον, ἕξετον.	θέλουν, ἢ θέλουσιν	

Ὁ β΄. Μέλλων τῆς σημερινῆς εἶναι, ἢ θέλω λάβει-ν, ἢ ἐθέλω ἀποκτήσει-ν, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ λόγου.

Καὶ ὁ ἀκόλουθος Ἀόριστος Ἔσχον ἐξηγεῖται, ἢ μὲ τὸ ἔλαβον, ἢ μὲ τὸ ἀπέκτησα, κατὰ τὴν ἔννοιαν, ὡσαύτως, τοῦ λόγου.

Ἀόριστος.

Ἔσχον, ἔσχες, ἔσχε,	ἔλαβα, ἢ ἔλαβον, ἔλαβες, ἔλαβε,	λάβει ν. ἢ ἔλαβον κλπ.
ἔσχομεν, ἔσχετε, ἔσχον,	ἐλάβαμεν, ἐλάβετε ἔλαβαν, καὶ	
Δ. ἔσχετον, ἐσχέτην.	ἐλάβομεν, ἐλάβετε, ἔλαβον.	

Παρακείμενος.

Ἔσχηκα, ἔσχηκας, ἔσχηκε	ἔχω, ἔχεις, ἔχει	λάβει ν. ἢ ἔλαβον κλπ.
ἐσχήκαμεν, ἐσχήκατε, ἐσχήκασι	ἔχομεν, ἔχετε,	
Δ. ἐσχήκατον, ἐσχήκατον,	ἔχουσι.	

Ὑπερσυντελικός.

Ἐσχήκειν, ἐσχήκεις, ἐσχήκει,	εἶχον, εἶχες	λάβει-ν.
ἐσχήκειμεν, ἐσχήκειτε, ἐσχήκεισαν,	εἶχε, εἴχομεν	
Δ. ἐσχήκειτον, ἐσχηκείτην.	εἴχετε, εἶχον.	

Προστακτική.

Ἐνεστώς.

Ἔχε, ἐχέτω, ἔχε, ἂς ἔχῃ,
ἔχετε, ἐχέτωσαν, ἔχετε, ἂς ἔχωσι.
Δ. ἔχετον, ἐχέτων.

Ἀόριστος.

Σχὲς, σχέτω, λάβε, ἂς λάβῃ,
σχέτε, σχέτωσαν, λάβετε, ἂς λάβωσι.
Δ. σχέτον, σχέτων.

Εὐκτική.

Ἐνεστώς.

Ἔχοιμι, ἔχοις, ἔχοι, εἴθε νὰ ἔχω, νὰ ἔχῃς,
ἔχοιμεν, ἔχοιτε, ἔχοιεν, νὰ ἔχῃ, νὰ ἔχωμεν, ἔ-
Δ. ἔχοιτον, ἐχοίτην. χετε, ἔχωσι, (ἔχουν).

Ἀόριστος.

Σχοίην, σχοίης, σχοίη, εἴθε νὰ λάβω, λάβῃς, ῃ,
σχοίημεν, σχοίητε, σχοίησαν, εἴθε νὰ λάβωμεν, ητε, ῶσι.
ἢ σχοῖεν. Δ. σχοίητον, σχοιήτην,

Ὑποτακτική.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν ἔχω, ἔχῃς, ἔχῃ, ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τὴν σημερινὴν
ἔχωμεν, ἔχητε, ἔχωσι, σχηματισμός.
Δ. ἔχητον, ἔχητον.

ἡ σημερινὴ λέγει τὸ πληθ. δεύτερ. πρόσωπον, ἔχετε τῆς ὁριστικῆς.

Ἀόριστος.

Ἐὰν σχῶ, σχῇς, σχῇ, ἐὰν λάβω, λάβῃς, λάβῃ,
ἐὰν σχῶμεν, σχῆτε, σχῶσι, ἐὰν λάβωμεν, λάβητε, λάβωσι.

Ἀπαρέμφατος.

Ἐνεστώς. ἔχειν, νὰ ἔχω, ἢ ὅτι ἔχω,
Παρακείμ. ἐσχηκέναι.
Μέλλων. ἕξειν. νὰ ἔχω, ἢ ὅτι θέλω ἔχει-ν.
Ἀόριστος. σχεῖν. νὰ λάβω, ἢ ὅτι ἔλαβον.

Μετοχή.

Ἐνεστώς.

Ὁ ἔχων, ἡ ἔχουσα, τὸ ἔχον, ὁ αὐτὸς καὶ τὴν σήμερον.
Μέλλ. ὁ ἕξων, ἡ ἕξουσα, τὸ ἕξον—ὅστις θέλει ἔχει-ν,
ἢ ὁ μέλλων νὰ ἔχῃ.

Ἀόριστος.

Ὁ σχὼν, ἡ σχοῦσα, τὸ σχόν. ὁ λαβὼν, ἡ λαβοῦσα, τὸ λαβόν.

ΘΕΛΩ.

Ἀρχαία. Σημερινή.

Ἐνεστώς.

Θέλω, θέλεις, θέλει, θέλομεν, θέλετε, θέλουσι καὶ (θέλουν).
(ὁ αὐτός).

ἡ κατὰ τὴν ἀρχαίαν, καὶ Ἐθέλω, κλπ.

Δ. ἐθέλετον, ἐθέλετον.

Οἱ παρωχημένοι χρόνοι τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ Ἐθέλω.

Παρατατικός.

Ἤθελον, ἤθελες, ἤθελε, ἠθέλομεν, ἠθέλετε, ἤθελον. (ὁ αὐτός).

Δ. ἠθέλετον, ἠθελέτην.

Μέλλων.

Θελήσω, θελήσεις, θελήσει, θελήσομεν, θελήσετε, θελήσουσι, Δ. θελήσετον θελήσετον. | θέλω, θέλεις, θέλει, θέλομεν, θέλετε, θέλουσι (καὶ Θέλουν) | θελήσει-ν.

Ἀόριστος.

Ἠθέλησα, ας, σε, ἠθελήσαμεν, σατε, ἠθέλησαν. (ὁ αὐτός).

Δ. ἠθελήσατον, ἠθελησάτην.

Παρακείμενος.

Ἠθέληκα, ἠθέληκας, κε, ἠθελήκαμεν, κατε, κασιν. Δ. ἠθελήκατον, ἠθελήκατον, | ἔχω, ἔχεις ἔχει, ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι. | θελήσει-ν. ἢ ὡς ὁ ἀόριστος.

Ὑπερσυντελικός.

Ἠθελήκειν, κεις, κει, ἠθελήκειμεν, κειτε, κεισαν, Δ. ἠθελήκειτον, ἠθελησείτην. | εἶχον, εἶχες, εἶχε, εἴχομεν, εἴχετε, εἶχον | θελήσει-ν.

—

Προστακτική.

Ἐνεστώς.

Θέλε, θελέτω, θέλετε, θελέτωσαν. Θέλε, ἂς θέλῃ, θέλετε, ἂς θέλωσι, (ἢ θέλουν).
Δ. θέλετον, θελέτων.

Ἀόριστος.

Θέλησον, θελησάτω, θέλησον, ἂς θελήσῃ, θελήσατε, θελησάτωσαν, θελήσατε, ἂς θελήσωσι (θελήσουν).
Δ. θελήσατον, θελησάτων.

Εὐκτική.

Ἐνεστώς.

Θέλοιμι, θέλοις, θέλοι, εἴθε, νὰ θέλω, νὰ θέλῃς, νὰ θέλῃ. θέλοιμεν, θέλοιτε, θέλοιεν, εἴθε νὰ θέλωμεν, νὰ θέλητε, νὰ
Δ. θέλοιτον, θελοίτην. θέλωσι (καὶ νὰ θέλουν).

Ἀόριστος.

Θελήσαιμι, θελήσαις, ἢ θελήσειας εἴθε νὰ θελήσῃς, σῃς, σῃ θελήσαι, ἢ θελήσειε, θελήσαιμεν, εἴθε νὰ θελήσωμεν, θελήσαιτε, θελήσαιεν, ἢ θελήσειαν, θελήσητε, θελήσωσι
Δ. θελήσαιτον, θελησαίτην. (καὶ σουν).

Ὑποτακτική.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν θέλω, θέλῃς, θέλῃ, θέλωμεν, λητε, λωσι, καὶ θέλουν (χυδαϊκώτερον) ὁ αὐτὸς σχηματισμός.

Δ. θέλητον, θέλητον.

Ἀόριστος.

Ἐὰν θελήσω, σῃς, σῃ, θελήσωμεν, σητε, σωσι (καὶ σουν) (ὁ αὐτός).
Δ. θελήσητον, θελήσητον.

Ἀπαρέμφατος.

Ἐνεστώς. Θέλειν, Ἀόριστος Θελῆσαι.
Παρακείμενος. Ἠθεληκέναι, Μέλλων Θελήσειν.

Μετοχή.

Ἐνεστώς.

Ὁ θέλων, ἢ ὁ ἐθέλων, ἡ θέλουσα, τὸ θέλον, (ὁ αὐτός).

Ἀόριστος.

Ὁ θελήσας, ἡ θελήσασα, τὸ θελῆσαν. (ὁ αὐτός).

Σχηματισμὸς τῶν ἐνεργητικῶν Βαρυτόνων.

Ἐνεστώς.

Ἀρχαία. Σημερινή.

Λύω, λύεις, λύει, λύομεν, λύετε, λύουσι. (ὁ αὐτὸς σχηματισμός).
Δυϊκ. λύετον, λύετον.

Παρατατικός.

Ἔλυον, ἔλυες, ἔλυε, ἐλύομεν, ἐλύετε, ἔλυον. (ὁ αὐτός).
Δ. ἐλύετον, ἐλυέτην.

Μέλλων.

Λύσω, λύσεις, λύσει,	θέλω, θέλεις, θέλει,	λύσειν,
λύσομεν, λύσετε, λύσουσι,	θέλομεν, θέλετε,	ἢ
Δ. λύσετον, λύσετον.	θέλουσι.	λύσειν.

Ἀόριστος.

Ἔλυσα, ἔλυσας, ἔλυσε, ἐλύσαμεν, ἐλύσατε, ἔλυσαν. (ὁ αὐτός).
Δ. ἐλύσατον, ἐλυσάτην.

Παρακείμενος.

Λέλυκα, λέλυκας, λέλυκε,	ἔχω, ἔχεις, ἔχει	λύσειν,
λελύκαμεν, λελύκατε, λελύκασι,	ἔχομεν, ἔχετε	ἢ λελυ-
Δ. λελύκατον, λελύκατον.	ἔχουσι	μένον,
		μένην,
		μένον.

Ὑπερσυντελικός.

Ἐλελύκειν-κεις-κει ἐλελύκει-	εἶχον, εἶχες,	
μεν-κειτε-κεισαν.	εἶχε, εἴχομεν,	λύσειν.
Δ. ἐλελύκειτον, ἐλελυκείτην.	εἴχετε, εἶχον	

Ὑποθετική.

Ἡ ἀρχαία μετεχειρίζετο τὸν δυνητικὸν σύνδεσμον ἂν, ὅταν ἤθελε νὰ φανερώσῃ τι περὶ τῶν παρελθόντων, δυνατὸν νὰ γείνῃ τότε, νὰ ἤθελε γείνῃ, ἢ νὰ ἦτο γεγενημένον, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ δυνητική.

Ἡ σημερινὴ ἀντὶ τούτου μεταχειρίζεται τὸ ἤθελα, ὡς:

Παραιτατικὸς Ὑποθετικός.

Ἔλυον, ἔλυες, ἔλυε,	Ἤθελον, ἤθελες, ἤθελε,	
ἐλύομεν, ετε, ἔλυον,	ἀν. ἠθέλομεν, ἠθέλετε,	λύειν.
Δ. ἐλύετον, έτην,	ἤθελον	

Ἀόριστος Ὑποθετικός.

Ἔλυσα, ἔλυσας, ἔλυσε,	ἤθελον, ἤθελες, ἤθελε,	
ἐλύσαμεν, σατε, ἔλυσαν,	ἀν. ἠθέλομεν, ἠθέλετε,	λύσειν.
Δ. ἐλύσατον, ἐλυσάτην,	ἤθελον	

Ὑπερσυντελικὸς Ὑποθετικός.

Ἐλελύκειν, ἐλελύκεις, -λύκει,	ἤθελον ἤθελες	ἔχειν,
ἐλελύκειμεν-λύκειτε, -λύκεισαν	ἀν. ἤθελε ἠθέλομεν	(ἔχει)
Δ. ἐλελύκειτον, -κείτην.	ἠθέλετε	λελυμέ-
	ἤθελον.	νον,
		-μένην
		-μένον.

Προστακτική.

Ἐνεστώς.

Λύε, λυέτω, λύετε, λυέτωσαν.	λύε, ἂς λύῃ.
Δ. λύετον, λυέτων.	λύετε, ἂς λύωσι.

Παρακείμενος.

Λέλυκε, λελυκέτω, λελύκετε, λελυκέτωσαν.
Δ. λελύκετον, λελυκέτων.
Ἡ σημερινὴ δὲν ἔχει τὸν σχηματισμὸν τοῦτον.

—

Ἀόριστος.

Λύσον, λυσάτω, λύσατε, λυσάτωσαν.	λύσε, ἂς λύσῃ,
Δ. λύσατον, λυσάτων.	λύσετε, καὶ λύσατε,
	ἂς λύσωσι.

Εὐκτική.

Ἐνεστώς.

Λύοιμι, λύοις, λύοι,	Εἴθε νὰ λύω, νὰ λύῃς, νὰ λύῃ,
λύοιμεν, λύοιτε, λύοιεν,	— νὰ λύωμεν, λύητε, λύωσι.
Δ. λύοιτην, λυοίτην.	

Παρακείμενος.

Λελύκοιμι, λελύκοις, λελύκοι, λελύκοιμεν, λελύκοιτε λελύκοιεν.
Εἰς τὴν σημερινὴν γλῶσσαν δὲν ὑπάρχει.
Δ. λελύκοιτον, λελυκοίτην.

Ἀόριστος.

Λύσαιμι, λύσειας, λύσειε.	Εἴθε νὰ λύσω, νὰ λύσῃς, νὰ
λύσαιμεν, λύσειτε, λύσειαν.	λύσῃ, νὰ λύσωμεν,
Δ. λύσαιτον, λυσαίτην.	νὰ λύσητε, νὰ λύσωσι.

Ὑποτακτική.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν λύω, ῃς, ῃ, ἐὰν λύωμεν, ητε, λύωσι. (ὁ αὐτός).
Δ. λύητον, λύητον.

—

Παρακείμενος.

Ἐὰν λελύκω, κῃς, κῃ, ἐὰν λελύκωμεν, κητε, κωσι· (δὲν ὑπάρχει).

Δ. λελύκητον λελύκητον.

Ἀόριστος.

Ἐὰν λύσω, λύσῃς, λύσῃ, λύσωμεν, σητε, σωσι. (ὁ αὐτός).

Δ. λύσητον, λύσητον.

Ἀπαρέμφατος τῆς ἀρχαίας.

Ἐνεστώς.	λύειν.	Παρακείμενος.	λελυκέναι.
Ἀόριστος.	λῦσαι.	Μέλλων.	λύσειν.

Μετοχή.

Ἐνεστώς.	ὁ λύων,	ἡ λύουσα,	τὸ λύον.
Μέλλ. τῆς ἀρχ.	ὁ λύσων,	ἡ λύσουσα,	τὸ λύσον.
Παρακείμενος.	ὁ λελυκώς,	ἡ λελυκυῖα,	τὸ λελυκός.
Ἀόριστος.	ὁ λύσας,	ἡ λύσασα,	τὸ λύσαν.

Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν χρόνων τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων.

Ἐνεστώς. Τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως λέγεται Θέμα, διότι αὐτὸ θέτεται ὡς ἀρχὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν γεννῶνται ἄλλοι χρόνοι, καὶ ὡς βάσις τῶν καταληκτικῶν μεταβολῶν, ὅσων εἶναι τὸ ῥῆμα ἐπιδεκτικόν.

Ἕκαστον ῥῆμα ἔχει δύο συστατικὰ μέρη, τὴν ῥίζαν, ἥτις ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, καὶ τὴν κατάληξιν, ἥτις ἐκφράζει τὴν διάθεσιν, τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμὸν,

τὴν ἔγκλισιν, καὶ τὸν χρόνον· π. χ. εἰς τὸ λύω, καὶ λυθησοίμεθα, τὸ μὲν *λυ* εἶναι ῥίζα, τὸ δὲ ω, καὶ τὸ θησοίμεθα, εἶναι κατάληξις.

Τὸ θέμα λέγεται Βαρύτονον, ἐὰν ἦναι ω ἄτονον· οἷον, λέγω· λέγεται Συνῃρημένον, ἢ Περισπώμενον, ἐὰν ἦναι ω ἐκ συναιρέσεως (ἴδε σελ. 4) καὶ περισπᾶται· οἷον, ἀγαπάω-ῶ· εἰς *μι*, ἐὰν ἦναι *μι*· οἷον, τίθημι.

Ποῖα εἶναι τὰ ἀρκτικὰ γράμματα τοῦ ἐνεστῶτος;

Τὸ εἰς τὴν ἀρχὴν γράμμα τοῦ ἐνεστῶτος λέγεται Ἀρκτικὸν, καθὼς εἶναι τὸ *λ*, εἰς τὸ λύω ῥῆμα. Καὶ ἀρκτικὰ γράμματα ἐὰν ἦναι λόγος περὶ δύο γραμμάτων, ὡς τὸ *ακ* εἰς τὸ ἀκούω, κλπ.

Χαρακτηριστικὸν τοῦ ῥήματος εἶναι, εἴτε φωνῆεν, εἴτε δίφθογγος, εἴτε σύμφωνον εὑρισκόμενον ἀμέσως πρὸ τῆς καταλήξεως, ὡς π. χ. τὸ γ εἰς τὸ λέγω, τὸ υ εἰς τὸ λύω, ἢ *ου* δίφθογγος εἰς τὸ ἀκούω.

Εἰς τὰ εἰς πτω, καὶ κτω, λήγοντα ῥήματα, τὸ πρῶτον σύμφωνον π, κ, θεωρεῖται ὡς χαρακτηριστικόν.

Διὰ νὰ σχηματίσωμεν ὁποιονδήποτε ῥῆμα τί πρέπει νὰ γνωρίζωμεν;

Χρειάζεται νὰ ἠξεύρωμεν τὴν ῥίζαν, τὴν κατάληξιν, τὸν χαρακτῆρα, τὴν αὔξησιν, καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν.

Τί ἐστιν αὔξησις τῶν ῥημάτων;

Αὔξησιν κατὰ μίαν συλλαβὴν λαμβάνουσιν οἱ ἱστορικοὶ χρόνοι (ἴδε ἀνωτέρω εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν χρόνων σελ. 90) τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ῥίζης αὐτῶν· καὶ λέγεται,

1.) *Συλλαβική*, ἥτις εἶναι ε, προστιθέμενον εἰς τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχίζοντα ῥήματα, ὡς: στέλλω, ἔστελλον, ἔσταλκα, ἐστάλκειν, ἔσταλμαι,

2.) *Χρονικὴ*, ἥτις εἶναι τροπὴ τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν. (Ἴδε καὶ Σημ. 68).

Τρέπεται δὲ τὸ

α	η		ἀκούω,	ἤκουον.
ε	η		ἐλεῶ,	ἠλέουν.
ο	ω		ὀρύσσω,	ὤρυσσον.
αι	η		αἰρῶ,	ἤρουν.
αυ	εις	ην	οἷον αὐχῶ,	ηὔχουν.
ευ	ην		εὔχομαι,	ηὐχόμην.
οι	ω		οἰκῶ,	ᾤκουν.
ι	ι		ἰξεύω,	ἴξευον.
υ	υ		ὑβρίζω,	ὕβριζον.

Παρατατικός.

Ὁ Παρατατικὸς γίνεται ἀπὸ τὸν Ἐνεστῶτα φυλάττων αὐτοῦ τὸ χαρακτηριστικὸν, μεταβάλλων τὴν κατάληξιν ω, εἰς ον, καὶ λαμβάνων εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν ἀνήκουσαν αὔξησιν. (ὡς ἀνωτέρω).

Ποῖα ῥήματα δὲν ἐπιδέχονται αὔξησιν;

1.) Τὰ ἀρχίζοντα ἀπὸ η, ω, ου, ει· οἷον, ἠχῶ, ἤχουν· ὠθῶ, ὤθουν· οὐρῶ, οὔρουν· εἰκάζω, εἴκαζον.

2.) Τέσσαρα ἀρχίζοντα ἀπὸ βραχέος· οἷον, ἄω, ἄον· (ἰδε Σημ. 22). ἀάω, ἄϊον· ἀηδίζομαι, ἀηδιζόμην· ἀηθέσσω, ἀήθεσσον.

3.) Τὸ οἰδαίνω, οἴδαινον· ἀναίνω· οἰκουρῶ, οἰκούρουν· καί τινες χρόνοι τοῦ εὑρίσκω.

4.) Τὰ ἐκ τοῦ οἶνος, οἶστρος, οἰωνὸς, οἶαξ σύνθετα ἢ παράγωγα, καί τινα ποιητικά. (Ἴδε Σημ. 13).

5.) Τρέπεται εἰς ει, τὸ ἀρκτικὸν ε, τῶν ἑξῆς.

ἔχω, εἶχον· ἑάω, εἴαον· ἐρέω, εἴρηκα· εἴθω, εἴωθα· ἐθίζω, εἴθιζον· ἑλίσσω, εἵλισον· ἕλκω, εἵλκον· ἑλκύω, εἵλκυον· ἕρπω, εἷρπον· ἑρπύζω, εἵρπυζον· ἐργάζομαι, εἰργαζόμην· ἑστιάω, εἱστίαον. (Ἴδε Σημ. 66).

6.) Τὸ ἑορτάζω, καὶ οἱ ὑπερσυντελικοὶ τῶν ἀπὸ τοῦ εο ἀρχιζόντων παρακειμένων τρέπουσι τὸ ο εἰς ω, καὶ φυλάττουσι τὸ ἀρκτικὸν ε· οἷον, ἑορτάζω, ἑώρταζον· ἔολπα, ἐώλπειν· ἔοικα, ἐῴκειν.

7.) Τὸ ἀρκτικὸν ρ διπλασιάζεται εἰς τὸν Παρατατικὸν, μετὰ τὴν πρόσληψιν τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως· οἷον, ῥέω, ἔῤῥεον. (Ἴδε σελ. 51)

8.) Ῥήματά τινα λαμβάνουσι τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν εἴς τινας χρόνους ἀντὶ τῆς χρονικῆς, εἰς τὴν ὁποίαν μεταβαίνει καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεστῶτος· οἷον ἁλίσκω, ἑάλων· ἄγνυμι, ἐάγην.

Ἔτι οἱ παρακείμενοι ἔοικα, ἔοργα, ἔολπα, ἀπὸ τοῦ εἴκω (ὁμοιάζω), ἔργω, ἔλπω. Καὶ τὸ ὠνέομαι, ὠθέω, οὐρέω ἐνίοτε.

9.) Τὸ ὁράω, ἐνίοτε καὶ τὸ οἰνοχοέω, καὶ τὸ ἀνοίγω ἔχουσι καὶ τὰς δύο συγχρόνως αὐξήσεις· οἷον, ἑώρων, ἐωνοχόουν, ἠνέῳξα.

10.) Τὸ βούλομαι, τὸ δύναμαι καὶ μέλλω πολλάκις τὴν συλλαβικὴν τρέπουσιν εἰς χρονικὴν αὔξησιν· οἷον, ἐβουλόμην, ἠβουλόμην· ἐδυνάμην, ἠδυνάμην· ἔμελλον, ἤμελλον.

11.) Τὰ σύνθετα ἀπὸ προθέσεων ῥήματα ἔσωθεν αὐξάνουσιν, ἤγουν, μετὰ τὴν πρόθεσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥήματος, καὶ τὸ ληκτικὸν φωνῆεν αὐτῆς ἐκθλίβεται· οἷον, παραλαμβάνω, παρελάμβανον· ἀφοπλίζω, ἀφώπλιζον· (ἀπὸ τοῦ ὁπλίζω).

Ἡ δὲ *πρὸ* καὶ *περὶ*, δὲν ἀποβάλλουσι τὸ ληκτικὸν αὐτῶν φωνῆεν· οἷον, περιλαμβάνω, περιελάμβανον· προάγω, προῆγον.

Τῆς *πρὸ*, τὸ *ο* μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ τῶν ῥημάτων ε κιρνᾶται εἰς *ου*, ἢ λαμβάνει κρᾶσιν ἐπὶ τοῦ ὁποίου θέτεται ἡ Κορωνὶς· οἷον, προέλεγον, προΰλεγον· προέχω, προΰχω. (Ἴδε Σημ. 42.)

12.) Ὅσα ῥήματα παράγονται ἀπὸ συνθέτων ὀνομάτων μὲ πρόθεσιν, ἢ παραγόμενα ἀπὸ ἁπλῶν συνθέτονται μὲ πρόθεσιν, αὐξάνουσι διττῶς:

ά.) Ἔξωθεν, ἤγουν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προθέσεως· οἷον, ἀντίδικος, ἀντιδικῶ, ἠντιδίκουν· ἔμπεδος, ἐμπεδῶ, ἠμπέδουν· προοίμιον, προοιμιάζομαι, ἐπροοιμιαζόμην.

β'.) Ἔσωθεν, ἤγουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥήματος μετὰ τὴν πρόθεσιν· οἷον, προφήτης, προφητεύω, προεφήτευον· ἐγκώμιον, ἐγκωμιάζω, ἐνεκωμίαζον· ἐκκλησία, ἐκκλησιάζω, ἐξεκλησίαζον· παράνομος, παρανομῶ, παρηνόμουν· (ἐπὶ-θυμὸς) ἐπιθυμῶ, ἐπεθύμουν· (ἐν-χεὶρ) ἐγχειρῶ, ἐνεχείρουν.

Τινῶν ὅμως ἡ αὔξησις διφορεῖται, καὶ μάλιστα ἡ τοῦ ἐγγυάω, (Ἴδε Σημ. 14.)

13.) Τὰ σύνθετα ἐκ προθέσεως, τῶν ὁποίων τὸ ἁπλοῦν εἶναι ἀπηρχαιωμένον, ἢ μόνον εἰς ποιητὰς εὔχρηστον, αὐξάνουσι πρὸ τῆς προθέσεως· οἷον, καθεύδω, ἐκάθευδον· κάθημαι, ἐκαθήμην· ἀμφιεννύω, ἠμφίεσα· εἰς τοὺς ἀρίστους συγγραφεῖς ἀπαντᾶται καθηῦδον, ἀντὶ ἐκάθευδον.

14.) Τὸ ἀπολαύω αὐξάνει ἔσωθεν συλλαβικῶς καὶ χρονικῶς· οἷον, ἀπέλαβον, καὶ ἀπήλαυον. Τὸ καθεύδω, αὐξάνει καὶ ἔσωθεν χρονικῶς πολλάκις· οἷον, καθηῦδον.

15.) Τὸ ἀφίημι (ἀπὸ ἵημι) ἔχει παρατ. ἠφίην, καὶ ἀφίουν· διότι τὸ ει εἶναι αὐξήσεως ἀνεπίδεκτον· τοὺς δὲ ἄλλους χρόνους ἔσωθεν αὐξάνει.

16.) Τὰ ἐκ προθέσεων συνθέτων ἔχοντα εἰς τὴν ῥίζαν ἀρκτικὸν βραχὺ φωνῆεν, αὐξάνουσιν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν· οἷον, ἀνέχομαι, ἠνειχόμην, ἠνεσχόμην· ἀμπέχομαι, ἠμπειχόμην, ἠμπεισχόμην· παροινῶ, ἐπαρῴνουν· ἀνοίγω, ἠνέῳξα· ἀνορθῶ, ἠνόρθουν· ἐνοχλῶ, ἠνέῳξα· ἀνορθῶ, ἠνώρθουν· ἐνοχλῶ, ἠνώχλουν.

17.) Τὸ διακονῶ, (ἀπὸ τοῦ διάκονος), καὶ διαιτῶ (ἀπὸ τοῦ δίαιτα) αὐξάνουσι καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν· οἷον, διηκόνουν, καὶ ἐδιηκόνουν· διήτων, ἐδιήτων. (Ἴδε Σημ. 67).

18.) Τὰ ἀπὸ τοῦ *ευ* καὶ *δυς* σύνθετα εἶναι κυρίως παρασύνθετα, καὶ αὐξάνουσι τὸ ἀρκτικὸν βραχὺ φωνῆεν τῆς ῥίζης· οἷον, εὐεργέτης, εὐεργετῶ, εὐηργέτουν· δυσάρεστος, δυσαρεστῶ, δυσηρέστουν.

Ὅταν ὅμως ἀρχονται ἀπὸ φωνῆεν μακρὸν, ἢ σύμφωνον, τότε μόνον τὰ ἀπὸ τοῦ *δυς* αὐξάνουσιν ἔσωθεν συλλαβικῶς, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ *ευ* μένουσιν ἀναύξητα, ἢ πρὸ συμφώνου τρέπουσι τὸ *ευ* εἰς *ηυ*· οἷον, δυσημερῶ, ἐδυσημέρουν· δυστυχῶ, ἐδυστύχουν· εὐημερῶ, εὐημέρουν· εὐτυχῶ, εὐτύχουν, καὶ ηὐτύχουν· εὐδοκιμῶ, εὐδοκίμουν, καὶ ηὐδοκίμουν· εὐφραίνομαι, ηὐφραινόμην· εὐωχέομαι, εὐωχεώμην.

19.) Ὁ τόνος τῶν συνθέτων ἀναβιβάζεται.

ὅσα ὅμως αὐξάνουσι χρονικῶς ἔχουσιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς χρονικῆς αὐξήσεως σταθερόν· οἷον, ἄγω, προσῆγε, (γ'. πρόσ. παρατ.)· καὶ πρόσαγε, (β'. πρόσ. προσακτ). εἴργω, ἀπεῖργε, (γ'. πρόσ. παρατ.), καὶ ἄπειργε, (β'. πρ. προσακτ.).

Μέλλων.

Ὁ Μέλλων γίνεται ἀπὸ τὸν Ἐνεστῶτα, καὶ ἔχει τὸ σ μεταξὺ τοῦ χαρακτηριστικοῦ, καὶ τῆς καταλήξεως ω· οἷον, λύ-ω, λύσω· κρού-ω, κρούσω. Τὸ σ εἶναι ὁ χαρακτὴρ τοῦ μέλλοντος σταθερώτατος.

Ἐὰν τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐνεστῶτος ἦναι σύμφωνον, τότε διὰ νὰ σχηματίσωμεν τὸν Μέλλοντα πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἀκόλουθα·

ά.) Ἐὰν τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐνεστῶτος ἦναι β, π, φ, ἢ πτ, ὁ Μέλλων λήγει εἰς ψω, διότι βς, πς, φς, καὶ γράφονται, καὶ προφέρονται ψ· ὅθεν, τρίβω, τρίψω· τρέπω, τρέψω· γράφω, γράψω· τύπτω, τύψω.

β΄.) Ἐὰν ἦναι γ, κ, χ, ἢ μόνα, ἢ ὁμοῦ μὲ ἄλλο τι σύμφωνον, ὁ Μέλλων λήγει εἰς ξω· διότι γς, κς, χς, γράφονται καὶ προφέρονται ξ· ὅθεν, λέγω, λέξω· πλέκω, πλέξω· βρέχω, βρέξω· (τέκω), τέξω· θνήσκω, θνήξω· διδάσκω, διδάξω.

γ΄.) Ἐὰν ἦναι, δ, θ, τ, ἐπειδὴ ταῦτα δυσφθογγοῦσιν, ἢ κακοφωνοῦσιν ὄντα πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλει αὐτὰ ὁ Μέλλων, καὶ λήγει ἁπλῶς εἰς σω· καθὼς, σπεύδω, σπεύσω· πείθω, πείσω· ἀνύτω, ἀνύσω.

δ΄.) Ἐὰν ἦναι τῶν ἀμεταβόλων λ, μ, ν, ρ, ὁ Μέλλων δὲν λαμβάνει α, ἀλλὰ φυλάττει τὸ ἀμετάβολον, καὶ περισπᾶται· καθὼς, κρίνω, κρινῶ· καὶ ὀνομάζεται Μέλλων Β΄. οὗτος καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ βραχεῖαν τὴν παραλήγουσαν· ὅθεν,

Ἐὰν ὁ Ἐνεστὼς ἔχει διπλοῦν ἀμετάβολον, ἀποβάλλεται τὸ ἓν εἰς τὸν Μέλλοντα· ὡς, ψάλλω, ψαλῶ.

Ἐὰν ἔχῃ δύο διάφορα ἀμετάβολα, ἀποβάλλεται τὸ β΄, ὡς: τέμνω, τεμῶ· κάμνω, καμῶ.

Ἐὰν ἔχῃ αι, ἢ ει, ἀποβάλλεται τὸ ι· καθὼς, αἴρω, ἀρῶ· κτείνω, κτενῶ· σπείρω, σπερῶ.

Ἐὰν ἔχῃ ζ, σσ, ττ, ὁ Μέλλων εἰς ἄλλα μὲν ῥήματα λαμβάνει σ, ὡς: δικάζω, δικάσω· κομίζω, κομίσω· ποτίζω, ποτίσω· εἰς ἄλλα δὲ ξ, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ ἄλλον ἀσυνείθιζον ἐνεστῶτα, ἔχοντα, κ, ἢ γ, ἢ χ, καθὼς: πλάζω, πλάγξω, (πλάγχω)· στίζω, στίξω, (στίγω)· πλήσσω, πλήξω, (πλήγω)· φρίττω, φρίξω.

Ἀττικὸς Μέλλων. Οὗτος σχηματίζεται ἀπὸ ἰδιαίτερον Μέλλοντα ἐκ τῶν εἰς ασω, καὶ εσω, ἀποβάλλων τὸ σ, καὶ συναιρῶν αω καὶ εω εἰς ω· καθὼς, βιβῶ, (ἐκ τοῦ βιβάσω), βιβᾷς, βιβᾷ, βιβῶμεν, βιβᾶτε, βιβῶσι· τελῶ, τελεῖς, τελεῖ, τελοῦμεν, τελεῖτε, τελοῦσι· εἰς τὰ εἰς ιζω ὑπερδισύλλαβα ἀποβάλλων τὸ σ, περισπᾶται ἁπλῶς· καθὼς, κομίζω, κομίσω, κομιῶ, κομιεῖς-εῖ, κομιοῦμεν, κομιεῖτε, κομιοῦσι· ἴδε κατωτέρω εἰς τὸν καταληκτικὸν πίνακα τῶν χρόνων τῶν ἐνεργητικῶν ἐγκλίσεων τῶν ῥημάτων.

Παρακείμενοι.

Τί ἐστιν ἀναδιπλασιασμὸς, ἢ διπλασιασμός;

Ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τῆς ῥίζης πρὸ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως λέγεται ἀναδιπλασιασμός.

Γίνεται δὲ τοῦτο εἰς τὸν Παρακείμενον καὶ Ὑπερσυντελικὸν, ὅστις πρὸ αὐτοῦ πάλιν αὐξάνει συλλαβικῶς· οἷον, φύω, πέφυκα, ἐπεφύκειν.

Ποῖα εἶναι εἰς τὸν Παρακείμενον ἄξια παρατηρήσεως;

Διὰ νὰ σχηματίσωμεν ὀρθῶς τὸν Παρακείμενον πρέπει νὰ παρατηρῶμεν τὴν λήγουσαν, τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν παραλήγουσαν αὐτοῦ.

Α. *Λήγουσα.* Ὁ Παρακείμενος λήγει εἰς *φα, χα, ἦκα,* κατὰ τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ Ἐνεστῶτος.

1.) Εἰς *φα,* ὅταν ὁ ἐνεστὼς ἔχῃ β, π, φ, ἢ πτ· καλῶ, τρίβω, τέτριφα· πέμπω, πέπομφα· γράφω, γέγραφα.

2.) Εἰς *χα,* ὅταν ἔχῃ γ, κ, χ, ἢ μόνον, ἢ μὲ ἄλλο σύμφωνον· καθὼς, λέγω, λέλεχα· πλέκω, πέπλεχα· τεύχω, τέτευχα.

3.) Εἰς *κα,* ὅταν ἔχῃ δ, θ, τ, ἢ κανὲν τῶν ἀμεταβόλων λ, μ, ν, ρ, ἢ ὅταν τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐνεστῶτος εἶναι φωνῆεν, ἢ δίφθογγος· ὡς, ᾄδω, ᾆκα· πλήθω, πέπληκα· ἀνύτω, ἤνυκα· ψάλλω, ἔψαλκα· νέμω, νενέμηκα· κρίνω, κέκρικα· σπείρω, ἔσπαρκα· βοάω, βεβόηκα· τελέω, τετέλεκα· τίω, τέτικα· ὀμόω, ὤμοκα· σείω, σέσεικα· ἱππεύω, ἱππευκα· κρούω, κέκρουκα.

Σημ. Εἰς πολλὰ ῥήματα ὁ Παρακείμενος φυλάττει τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ λέγεται Μέσος Παρακείμενος, ἢ Β΄. Παρακείμενος· ὡς, λήθω, λέληθα· σήπω, σέσηπα· φεύγω, πέφευγα.

Β΄. *Ἀρχή.* Ἐὰν ὁ Ἐνεστὼς ἀρχίζῃ ἀπὸ ἓν σύμφωνον, καὶ δὲν εἶναι ρ, οὔτε κανὲν ἀπὸ τὰ διπλᾶ ζ, ξ, ψ, τότε ὁ Παρακείμενος λαμβάνει καὶ τὸ ἀρκτικὸν τοῦτο σύμφωνον τοῦ ἐνεστῶτος, πρὸ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως, κατ' ἀναδιπλασιασμόν· οἷον, λύω, λέλυκα.

Ἐὰν τοῦτο (τὸ ἀρκτικὸν τοῦ ἐνεστῶτος) εἶναι δασὺ, μεταβάλλεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν· ὡς, θεωρῶ, τεθεώρηκα· φύω, πέφυκα· χωρέω, κεχώρηκα· (οἱ εὐαίσθητοι Ἕλληνες δὲν ὑπέφερον τὸ ὁμόηχόν του· θεθεώρηκα, φέφυκα, κλπ.) (Ἴδε Σημ. 36.)

Ὡσαύτως καὶ ὅταν ὁ Ἐνεστὼς ἀρχίζῃ ἀπὸ δύο σύμφωνα, τὸ πρῶτον ἄφωνον, καὶ τὸ δεύτερον ἀμετάβολον· ὡς, κλίνω, κέκλικα· κρίνω, κέκρικα· γράφω, γέγραφα· πλὴν τοῦ γρηγορῶ, ἐγρηγόρηκα.

Ἐκτὸς τῶν ἀρχομένων ἀπὸ γν· ὡς, γνωρίζω, ἐγνώρικα· τῶν δὲ ἀπὸ, γλ, βλ διφροῦνται· ὡς, βεβλάστηκα, καὶ ἐβλάστηκα· γέγλυφα, καὶ ἔγλυφα.

Ἐὰν ἀρχίζῃ ἀπὸ διπλοῦν σύμφωνον, ἢ ἀπὸ ἄλλα διάφορα σύμφωνα, ἢ ἀπὸ ρ, τότε ὁ Παρακείμενος λαμβάνει μόνον τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν· καθὼς, ζητῶ, ἐζήτηκα· ξενίζω, ἐξένικα· ψάλλω, ἔψαλκα· πτύσσω, ἔπτυχα· ῥίπτω, ἔῤῥιφα· κλπ. Ἐξαιροῦνται τὰ : κέκτημαι, μέμνημαι, καὶ πέπτωκα τοῦ πτόω.

Ἐὰν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν α, ε, ο, ἢ ἀπὸ αι, αυ, οι, ὁ Παρακείμενος φυλάττει μόνον τὴν χρονικὴν αὔξησιν τοῦ Παρατατικοῦ· οἷον, ἀνύω, ἤνυον, ἤνυκα· ἐλπίζω, ἤλπιζον, ἤλπικα· ὁμιλῶ, ὡμίλεον, ὡμίληκα· αἰτέω, ᾔτεον, ᾔτηκα· αὐλέω, ηὔλεον, ηὔληκα· οἰκοδομῶ, ᾠκοδόμεον, ᾠκοδόμηκα.

Γ΄. *Παραλήγουσα.* Ὁ Παρακείμενος ἐν γένει φυλάττει τὴν παραλήγουσαν τοῦ Μέλλοντος· ὡς, ποιέω, ποιήσω, πεποίηκα· βοάω, βοήσω, βεβόηκα· χρυσόω, χρυσώσω, κεχρύσωκα· ἰδιαιτέρως δὲ,

ά.) Τῶν εἰς *λω, ρω* δισυλλάβων ὁ Παρακείμενος τρέπει εἰς α τὴν παραλήγουσαν ε τοῦ Μέλλοντος· ὡς, στέλλω, στελῶ, ἔσταλκα· σπείρω, σπερῶ, ἔσπαρκα· φθείρω, φθερῶ, ἔφθαρκα· τῶν πολυσυλλάβων ὅμως τὸ ε φυλάττει· οἷον, ἀγγέλλω, ἀγγελῶ. ἤγγελκα· ἐγείρω, ἐγερῶ, ἤγερκα.

β΄.) Τῶν εἰς *αινω* δισυλλάβων τὸ ε τρέπει ὁμοίως εἰς α· ὡς, κτείνω, κτενῶ, ἔκτακα· τείνω, τενῶ, τέτακα.

γ'.) Τῶν εἰς αινω ἀποβάλλει τὸ ι, τὸ δὲ ν, πρὸ τοῦ η, τρέπεται εἰς γ· ὡς, μιαίνω, μιανῶ, μεμίαγκα· φαίνω, φανῶ, πέφαγκα.

δ'.) Εἰς ἄλλα τινα ῥήματα παραλήγοντα ε ὁ Παρακείμενος μεταβάλλει αὐτὸ εἰς ο· ὡς, λέγω, λέλοχα· κλέπτω, κέκλοφα.

έ.) Ὁ δὲ Μέσος Παρακείμενος τὸ μὲν α τῆς παραληγούσης τοῦ ἐνέστωτος τρέπει πολλάκις εἰς η· καθὼς, θάλλω, τέθηλα· δαίω, δέδηα· τὸ δὲ ε, εἰς ο· ὡς, τίκτω, τέτοκα (τέκω)· λέγω, λέλογα.

Ἐὰν τὸ ε τοῦτο εἶναι μὲ ι, εἰς μὲν τὰ ῥήματα εἰς ἀμετάβολον λήγοντα, ὁ Μέσος Παρακείμενος ἀποβάλλει τὸ ε· καθὼς, σπείρω, ἔσπορα· μείρω, μέμορα· κτείνω, ἔκτονα. Εἰς δὲ τὰ ἄλλα ῥήματα φυλάττει αὐτό· ὡς, λείπω, λέλοιπα· πείθω, πέποιθα· (εἴδω) οἶδα.

Ἀττικὸς Παρακείμενος.

ά.) Εἰς ῥήματά τινα ἔχοντα λ, ἢ μ, δὲν ἐδιπλασίαζον οἱ Ἀττικοὶ, ἀλλ' ἐπρόσθετον ε· καθὼς, εἴληφα, ἀντὶ λέληφα ἐκ τοῦ (λήβω)· εἴμαρμαι, ἀντὶ μέμαρμαι (ἐκ τοῦ μείρομαι).

β'.) Εἰς ἀρχόμενα ἀπὸ φωνῆεν τρεπτὸν, ἤγουν α, ε, ο, ἐπρόσθετον τὰ ἀρκτικὰ δύο γράμματα τοῦ ἐνεστῶτος εἰς τὴν χρονικὴν αὔξησιν τοῦ Παρακειμένου· καθὼς, ἀγείρω, ἤγερκα, ἀγήγερκα· ἐμέω, ἤμεκα, ἐμήμεκα· ὀμόω, ὤμοκα, ὀμώμοκα.

Ἐὰν δὲ συνέπιπτε νὰ ἦναι δίφθογγος ου, ἀπέβαλλον τὸ υ· οἷον, ἀκούω, ἀκήκοα.

Ἐὰν ευ, ἀπέβαλλον τὸ ε· ὡς, ἐλεύθω, ἐλήλυθα. Ἐὰν ει, ἀπέβαλλον τὸ ε· ὡς, ἀλείφω, ἀλήλιφα.

Εἰς τὰ ἀπὸ ο ἀρχόμενα, ἢ ἀπὸ ω, οἱ Ἀττικοὶ συνειθίζουσι νὰ βάλλωσιν ε εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν παρωχημένων χρόνων· καθὼς, ἑώρων, ἑώρακα, ἑωράκειν, (ἐκ τοῦ ὁράω)· ὠθέω, ἐώθουν· κτλ. τὸ ε τοῦτο φυλάττει τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεστῶτος.

Ὑπερσυντελικός.

Γίνεται ἀπὸ τὸν Παρακείμενον μεταβάλλων τὴν α κατάληξιν εἰς ειν, καὶ λαμβάνων τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν πρὸ τοῦ διπλασιασμοῦ· ὡς, γέγραφα, ἐγεγράφειν· λέλυκα, ἐλελύκειν.

Ἐὰν τὸ ῥῆμα λαμβάνῃ χρονικὴν αὔξησιν, φυλάττει αὐτήν· ὡς, ἤλπικα, ἠλπίκειν· ἤγγελκα, ἠγγέλκειν.

Εἰς ῥήματά τινα λαμβάνει καὶ δευτέραν χρονικὴν αὔξησιν· ὡς, ἀκήκοα, ἠκηκόειν· ὠμόμοκα, ὀμομώκειν, κατὰ τοὺς Ἀττικούς.

Ἀόριστοι.

Γίνεται ἀπὸ τὸν Μέλλοντα μεταβάλλων τὴν λήγουσαν ἐκείνου εἰς α, καὶ λαμβάνων τὴν αὔξησιν, εἴτε συλλαβικὴν, εἴτε χρονικὴν ὑπάρχουσαν· ὡς, γράψω, ἔγραψα· ἐλπίσω, ἤλπισα· οἰκοδομήσω, ᾠκοδόμησα, κλπ.

Ἐκτὸς: εἶπα, ἤνεγκα, ἔθηκα, ἔδωκα, ἧκα (ἐκ τοῦ ἵημι), ἔσχα (ἐκ τοῦ χέω), ἔσευα (ἐκ τοῦ σεύω).

Α'. Ἀόριστος. Εἰς τὰ λήγοντα εἰς ἀμετάβολον, ἡ βραχεῖα παραλήγουσα τοῦ Μέλλοντος γίνεται μακρὰ εἰς τὸν Ἀόριστον. Καὶ ἐὰν εἶναι ε, γίνεται ει· ὡς, στέλλω, στελῶ, ἔστειλα· νέμω, νεμῶ, ἔνειμα· σπείρω, σπερῶ, ἔσπειρα. Ἐὰν ἦναι α, γίνεται η· ὡς, φαίνω, φανῶ, ἔφηνα· αἴρω, ἀρῶ, ἦρα.

Εἰς τὰ εἰς *αιρω* ῥήματα φυλάττουσιν οἱ Ἀττικοὶ ἐνίοτε τὸ *α*· οἷον, κοιλαίνω, ἐκοίλανα· σημαίνω, ἐσήμανα.

Καὶ τὰ ἔχοντα *ρ*, πρὸ τῆς καταλήξεως *αιρω*, ὡσαύτως· οἷον, εὐφραίνω, εὐφρανῶ, εὔφρανα· δυσχεραίνω, δυσχερανῶ, ἐδυσχέρανα· ξηραίνω, ξηρανῶ, ἐξήρανα· μαραίνω, μαρανῶ, ἐμάρανα· ῥαίνω, ῥανῶ, ἔῤῥανα.

Β'. Ἀόριστος. Ῥήματά τινα δύο ἔχουσιν Ἐνεστῶτας, ἐξ ὧν ὁ εἷς εἶναι ἀρχαιότερος καὶ ἁπλούστερος τοῦ ἄλλου· ὡς, λίπω, λείπω· φύγω, φεύγω· καὶ ὁ ἁπλούστερος Ἐνεστὼς λέγεται Θέμα τοῦ ἄλλου· (ἴδε ἀνωτέρω περὶ σχηματισμοῦ τῶν χρόνων τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων). Ἐκ τούτου δὲ τοῦ ἁπλουστέρου γίνεται ὁ λεγόμενος *Ἀόριστος δεύτερος*, ὡς Παρατατικὸς αὐτοῦ· ὅθεν, καμμίαν δυσκολίαν δὲν ἔχομεν εἰς τὸ νὰ τὸν σχηματίσωμεν, ἂν ἠξεύρωμεν τὸ ἁπλοῦν αὐτοῦ Θέμα (ἴδε ἀνωτέρω περὶ τούτου). Τὰ ἑπόμενα θέλουν εὐκολύνει τὰ περὶ αὐτοῦ:

1.) Ὁ Β'. Ἀόριστος βραχύνει, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὴν παραλήγουσαν· ὅταν ἔχῃ λοιπὸν ὁ Ἐνεστὼς *η*, ἢ *ω*, εἰς τὴν παραλήγουσαν, οὗτος λαμβάνει *α*· ὡς, λήθω, ἔλαθον· τρώγω, ἔτραγον.

2.) Ὅταν ἔχῃ *αι*, ἀποβάλλει τὸ *ι*· ὡς, καίω, ἔκαον.

3.) Ὅταν ἔχῃ *ευ*, ἢ *ει*, ἀποβάλλει τὸ *ε*, φεύγω, ἔφυγον.

4.) Ὅταν *ε*, λαμβάνει *α*· τρέπω, ἔτραπον.

5.) Ὅταν *πτ*, λαμβάνει *β*, *π*, ἢ *φ*, κατὰ τὸ ἀρχικὸν θέμα· καθὼς, τύπτω, ἔτυπον· κρύπτω, ἔκρυβον· ῥάπτω, ἔῤῥαφον· (ἐκ τοῦ τύπτω, κρύβω, ῥάφω).

6.) Εἰς τὰ δισύλλαβα λήγονται εἰς ἀμετάβολον, καὶ ἔχοντα εἰς τὴν παραλήγουσαν *ε* τοῦ μέλλοντος, τότε λαμβάνει *α*· καθὼς, κτείνω, κτενῶ, ἔκτανον· σπείρω, σπερῶ, ἔσπαρον.

Εἰς τὰ ὑπερδισύλλαβα ἀποβάλλει τὸ *ι* τῆς *ει* διφθόγγου· καθὼς, ὀφείλω, ὤφελον.

Τὰ εἰς *αιρω* ῥήματα ἐμπεριέχουσι τὸ ἁπλοῦν θέμα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου γίνονται· τὸ λανθάνω π. χ. ἔχει τὸ λάθω, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔγεινε μεταβολὴν τὴν *ω* κατάληξιν εἰς *αρω*, καὶ τὴν πρόσθεσιν τοῦ *ν*, πρὸ τοῦ χαρακτηριστικοῦ *θ*· ὅθεν, εἶναι ἔλαθον· τὸ *ν* τοῦτο ὅταν εἶναι πρὸ τοῦ *β*, γίνεται *μ*, καὶ πρὸ τοῦ *χ*, γίνεται *γ*· οὕτω καὶ τοῦ λαμβάνω τὸ ἁπλοῦν θέμα εἶναι λάβω· τοῦ λαγχάνω, λάχω· τοῦ μανθάνω, μάθω· κλπ. ὅθεν οἱ αὐτῶν Ἀόριστοι δεύτεροι εἶναι ἔλαβον, ἔλαχον.

Τῶν Παθητικῶν Βαρυτόνων Σχηματισμός.

Ὁριστικά.

Ἐνεστώς.

Λύομαι, λύῃ, λύεται,
Δ. λυόμεθον, λύεσθον, λύεσθον,
λυόμεθα, λύεσθε, λύονται.

ἡ σημερινὴ Ἑλληνικὴ, ἔχει τὸ Β'. ἑνικὸν πρόσωπον, λύεσαι· τὰ λοιπὰ εἶναι τὰ αὐτά. (Ἴδε Σημ. 15).

Παρατατικός.

Ἐλυόμην, ἐλύου, ἐλύετο,
Δ. ἐλυόμεθον, ἐλύεσθον, ἐλυέσθην,
ἐλυόμεθα, ἐλύεσθε, ἐλύοντο.

τὸ ά. καὶ β'. πρόσ. τοῦ ἑνικοῦ λέγει ἐλύουμουν, ἐλύουσουν, κοινότερα.

—

Παρακείμενος.

Λέλυμαι, λέλυσαι, λέλυται, εἶμαι, εἶσαι, εἶναι λε-
Δ. λελύμεθον, λέλυσθον, λέλυσθον, λυμένος, λελυμένη, λε-
λελύμεθα, λέλυσθε, λέλυνται. λυμένον· εἴμεθα, εἶσθε,
εἶναι λελυμένοι, λελυ-
μέναι, λελυμένα.

Ὑπερσυντελικός.

Ἐλελύμην, ἐλέλυσο, ἐλέλυτο, εἶχα, εἶχες, εἶχε,
Δ. ἐλελύμεθον, ἐλέλυσθον, ἐλελύσθην, εἴχομαι, εἶχετε,
ἐλελύμεθα, ἐλέλυσθε, ἐλέλυντο. εἶχον λυθῆ.

Μετ' Ὀλίγον Μέλλων.

Λελύσομαι, λελύσῃ λελύσεται, θέλω, θέλεις, θέ-
Δ. λελυσόμεθον, λελύσεσθον, λελύσεσθον, λει εἶσθαι λελυ-
λελυσόμεθα, λελύσεσθε, λελύσονται. μένος,-μένη,-μέ-
νον· θέλομεν, θέ-
λετε, θέλουσιν εἶ-
σθαι λελυμένοι,-
έναι, λελυμένα.

Ἀόριστος.

Ἐλύθην, ἐλύθης, ἐλύθη,
Δ. ἐλύθητον, ἐλυθήτην, τὰ αὐτά.
ἐλύθημεν, ἐλύθητε, ἐλύθησαν.

—

Μέλλων.

Λυθήσομαι,-θήσῃ,-θήσεται, θέλω, θέλεις, θέλει,
Δ. λυθησόμεθον, λυθήσεσθον,-θήσεσθον, θέλομεν, θέλετε,
λυθησόμεθα, λυθήσεσθε, λυθήσονται. θέλουσι λυθῆ.

Μέσος Μέλλων. (Ἴδε Σημ. 16.)

Λύσομαι, λύσῃ, λύσεται.
Δ. λυσόμεθον, λύσεσθον, λύσεσθον, Δὲν εἶναι εἰς χρῆσιν.
λυσόμεθα, λύσεσθε, λύσονται.

Μέσος Ἀόριστος.

Ἐλυσάμην, ἐλύσω, ἐλύσατο,
ἐλυσάμεθον, ἐλύσασθον, ἐλυσάσθην, Δὲν εἶναι εἰς χρῆσιν.
ἐλυσάμεθα, ἐλύσασθε, ἐλύσαντο.

Μετ' Ὀλίγον Μέλλοντα δὲν ἔχουσι τὰ λήγοντα εἰς ἀ-μετάβολον ῥήματα, οὐδὲ τὰ λαμβάνοντα χρονικὴν αὔ-ξησιν.

Οἱ Ὑποθετικοὶ Χρόνοι γίνονται μὲ τὴν προσθήκην τοῦ ἄν, καθὼς εἰς τὰ ἐνεργητικά· οἷον, ἐλυόμην ἄν, ἐλύθην ἄν, ἐλυσάμην ἄν.

Προστακτική.

Ἐνεστώς.

Λύου, λυέσθω, λύου, ἂς λύεται,
Δ. λύεσθον, λυέσθων, ἂς λυώμεθα, ἂς λύωνται.
λύεσθε, λυέσθωσαν.

—

Παρακείμενος.

Λέλυσο, λελύσθω, ἔσο λελυμένος, λελυμένη,
Δ. λέλυσθον, λελύσθων, ἂς εἶναι λελυμένον,
λέλυσθε, λελύσθωσαν. νὰ εἶσθε λελυμένοι,-έναι,
ἂς εἶναι λελυμένα.

Ἀόριστος.

Λύθητι, λυθήτω, λύσου, ἂς λυθῇ, λύθητε, ἂς
Δ. λύθητον, λυθήτων, λυθῶσι.
λύθητε, λυθήτωσαν.

Μέσος Ἀόριστος.

Λύσαι, λυσάσθω,
Δ. λύσασθον, λυσάσθων, Δὲν εἶναι εἰς χρῆσιν.
λύσασθε, λυσάσθωσαν.

Εὐκτική.

Ἐνεστώς.

Λυοίμην, λύοιο, λύοιτο, Εἴθε νὰ λύωμαι, νὰ
Δ. λυοίμεθον, λύοισθον, λυοίσθην, λύησαι, νὰ λύηται,
λυοίμεθα, λύοισθε, λύοιντο. εἴθε να λυώμεθα, νὰ
λύησθε, νὰ λύωνται.

Παρακείμενος.

Λελυμένος,-ένη,-ένον, εἴην, εἴθε νὰ ἤμην νὰ ἦσο,
εἴης, εἴη Δ. λελυμένω, λελυμένα νὰ ἦτο λελυμένος,
εἴητον, εἰήτην, λελυμένοι,-έναι, μένη,-μένον· εἴθε νὰ εἴ-
-ένα, εἴημεν, εἴητε, εἴησαν. μεθα νὰ ἦσθε, νὰ ἦσαν
λελυμένοι, μέναι, μένα.

Ἀόριστος.

Λυθείην, λυθείης, λυθείη, εἴθε νὰ λυθῶ, νὰ λυθῇς,
Δ. λυθείητον, λυθειήτην, νὰ λυθῇ, εἴθε νὰ λυθῶμεν
λυθείημεν, λυθείητε, λυθείησαν. νὰ λυθῆτε, νὰ λυθῶσι.

Μέλλων.

Λυθησοίμην, λυθήσοιο, λυθήσοιτο,
Δ. λυθησοίμεθον, λυθήσοισθον, λυθησοίσθην, Δὲν ἔχει.
λυθησοίμεθα, λυθήσοισθε, λυθήσοιντο.

Μέσος Ἀόριστος.

Λυσαίμην, λύσαιο, λύσαιτο,
Δ. λυσαίμεθον, λύσαισθον, λυσαίσθην, Δὲν ἔχει.
λυσαίμεθα, λύσαισθε, λύσαιντο.

Μέσος Μέλλων.

Λυσοίμην, λύσοιο, λύσοιτο,
Δ. λυσοίμεθον, λύσοισθον, λυσοίσθην, Δὲν ἔχει.
λυσοίμεθα, λύσοισθε, λύσοιντο.

Ὑποτακτική.

Ἐνεστώς.

Ἐὰν λύωμαι, λύῃ, λύηται, ὁ αὐτὸς πλὴν
Δ. λυώμεθον, λύησθον, λύησθον, ἐὰν λύησαι,
λυώμεθα, λύησθε, λύωνται. Β'. προσώπου.

Παρακείμενος.

Ἐὰν ὦ, ᾖς, ᾖ—λελυμένος, μένη, μένον,
Δ. ᾖτον, ᾖτον,—λελυμένω, λελυμένα,
Ἐὰν ὦμεν, ἦτε, ὦσι, λελυμένοι, μέναι μένα.

Εἰς τὴν Εὐκτικὴν καὶ Ὑποτακτικὴν ὅλων τῶν παθητικῶν Παρακειμένων ὁ σχηματισμὸς γίνεται ὄχι μονολεκτικῶς, διὰ τὴν συσσώρευσιν τῶν συμφώνων, ἀλλὰ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς, καὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος.

Ἀόριστος.

Ἐὰν λυθῶ, λυθῇς, λυθῇ,
Δ. λυθῆτον, λυθῆτον, ὁ αὐτὸς
λυθῶμεν, λυθῆτε, λυθῶσι. καὶ σήμερον.

Μέσος Ἀόριστος.

Ἐὰν λύσωμαι, λύσῃ λύσηται,
Δ. λυσώμεθα, λύσησθον, λύσησθον, Δὲν εἶναι.
λυσώμεθα, λύσησθε, λύσωνται.

Ἀπαρέμφατος.

Ἐνεστώς.	λύεσθαι.	Παρακείμενος.	λελύσθαι.
Ἀόριστος.	λυθῆναι.	Μέλλων.	λυθήσεσθαι.
Μέσος Ἀόριστος.	λύσασθαι.	Μέσος Μέλλων.	λύσεσθαι.

Μετοχή.

Ἐνεστ. ὁ λυόμενος, ἡ λυομένη, τὸ λυόμενον. ὁ αὐτός.
Παρακ. ὁ λελυμένος,-μένη,-μένον.
Ἀόριστ. ὁ λυθείς,-θεῖσα, λυθέν. ὁ αὐτός.
Μέλλ. ὁ λυθησόμενος,-σομένη,-σόμενον.
Μέσος Ἀόριστος. ὁ λυσάμενος,-σαμένη, λυσάμενον.
Μέσος Μέλλων. ὁ λυσόμενος,-μένη, σόμενον.

Ἡ Ἀπαρέμφατος ἐξηγεῖται μὲ τὸ, νὰ, ἢ μὲ τὸ, ὅτι· οἱ χρόνοι τῆς Μετοχῆς εἶναι σχεδὸν ὅλοι εἰς χρῆσιν, πλὴν τοῦ Μέσου Μέλλοντος.

Σχηματισμὸς τῶν Χρόνων τοῦ Παθητικοῦ.

Ἐνεστώς.

Γίνεται ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸν Ἐνεστῶτα, κατὰ μεταβολὴν τῆς ληγούσης ω εἰς *ομαι*· ὡς, λύω, λύομαι· γράφω, γράφομαι· ἢ ταὐτὸν εἰπεῖν, προστιθεμένης εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ ῥήματος τῆς καταλήξεως *ομαι*.

Παρατατικός.

Γίνεται ἀπὸ τὸν Ἐνεστῶτα μεταβολῇ τῆς ληγούσης *μαι* εἰς *μην*, καὶ προσλήψει τῆς συλλαβικῆς, ἢ τῆς χρονικῆς αὐξήσεως, καθὼς εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν· οἷον, λύομαι, ἐλυόμην· γράφομαι, ἐγραφόμην· ἀκούομαι, ἠκουόμην· οἴομαι, ᾠόμην· αἰσχύνομαι, ᾐσχυνόμην· αὔξομαι, ηὐξόμην.

Οἱ δὲ Ἀττικοὶ μεταβάλλουσιν ἐνίοτε τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν, εἰς χρονικήν· ὡς, ἠβουλόμην, ἀντὶ ἐβουλόμην· ἠδυνάμην, ἐδυνάμην· ἤμελλον, ἔμελλον.

Εἰς ῥήματά τινα ἀρχόμενα ἀπὸ ο ἢ ω, προσθέτουσι τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν πρὸ τῆς χρονικῆς· καθὼς, ὁρῶ, ἑώρων, ἑωρώμην· ὠνοῦμαι, ἐωνούμην· οὕτω καὶ εἰς τοὺς ἄλλους παρῳχημένους.

Εἰς ῥήματά τινα ἀρχίζοντα ἀπὸ δύο ἀλλεπαλλήλα φωνήεντα, ὁ παθητικὸς Παρατατικὸς, καθὼς καὶ ὁ ἐνεργητικὸς, δὲν λαμβάνει αὔξησιν διὰ τὴν κακοφωνίαν· ὅθεν, λέγουσιν ἀηδίζομαι, ἀηδιζόμην, καὶ ὄχι ἠηδιζόμην· (Ἴδε ἀνωτέρω).

Παρακείμενος.

Ὁ Παθητικὸς οὗτος γίνεται ἀπὸ τὸν Ἐνεργητικὸν, μεταβάλλων τὴν λήγουσαν ἐκείνου α εἰς *μαι*· αὕτη δὲ ἡ

κατάληξις *μαι* εἶναι ἢ χωρὶς ἄλλο σύμφωνον· ὡς, λέλυκα, λέλυμαι· ἢ προηγεῖται αὐτῆς ἄλλο σύμφωνόν τι, κατὰ τὰ ἑξῆς:

ά.) Ὅταν ἡ παραλήγουσα τοῦ ἐνεργητικοῦ Παρακειμένου εἶναι φωνῆεν μακρὸν *η*, *ω*, ἢ *ρα*, ὁ παθητικὸς Παρακείμενος λήγει ἁπλῶς εἰς *μαι*· καθὼς, πεποίηκα, πεποίημαι· κεχρύσωκα, κεχρύσωμαι· πλὴν τοῦ ἔγνωκα, ἔγνωσμαι.

β΄.) Ὅταν τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ῥήματος εἶναι σύμφωνον *δ*, *θ*, *ζ*, *τ*, τὸ ὁποῖον ἀποβάλλεται εἰς τὸν Μέλλοντα, ὁ παθητικὸς Παρακείμενος λήγει εἰς *μαι*· ἤγουν, ἀντὶ τοῦ συμφώνου ἐκείνου λαμβάνει *σ*· καθὼς, ἄδω, ἄσω, ᾆσμαι· ἀνύτω, ἀνύσω, ἤνυσμαι· πείθω, πείσω, πέπεισμαι· σώζω, σώσω, σέσωσμαι. Ὁμοίως ὅταν ἡ παραλήγουσα τοῦ Μέλλοντος εἶναι βραχεῖα· καθὼς, τελέω, τελέσω, τετέλεσμαι· ξέω, ξέσω, ἔξεσμαι· θλάω, θλάσω, τέθλασμαι· σπάω, σπάσω, ἔσπασμαι. (Ἴδε Σημ. 6.)

Πολλὰ ῥήματα παραλήγοντα δίφθογγον *αι*, *αυ*, *ει*, *ευ*, *οι*, *ου*, λαμβάνουσι *σ*, εἰς τὸν παθητικὸν Παρακείμενον· καθὼς, πταίω, ἔπταισμαι· παλαίω, πεπάλαισμαι· θραύω, τέθραυσμαι· κρούω, κέκρουσμαι. Ἔτι δὲ καί τινα παραλήγοντα ι μακρόν· καθὼς, πρίω, πέπρισμαι· χρίω, κέχρισμαι.

Εἰς τὰ εἰς *αιρω* καὶ *υρω*, τῶν ὁποίων ὁ ἐνεργητικὸς Παρακείμενος κάμνει *γκα*, ὁ παθητικὸς λαμβάνει σ, ἀποβάλλων τὸ γ· καθὼς, φαίνω, πέφαγκα, πέφασμαι· λυμαίνω, λελύμαγκα, λελύμασμαι· ὑφαίνω, ὕφαγκα, ὕφασμαι· μολύνω, μεμόλυγκα, μεμόλυσμαι.

Εἴς τινα ῥήματα τὸ *ν* τὸ ὁποῖον ἔγεινε γ, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν Παρακείμενον, εἰς τὸν παθητικὸν μεταβάλλεται

εἰς *μ*· καθὼς, αἰσχύνω, ᾔσχυγκα, ᾔσχυμαι· ξηραίνω, ἐξήραγκα, ἐξήραμμαι.

Μεταβάλλεται δὲ σπανίως· ὡς, τραχύνω, τετράχυγκα, τετράχυμαι· τοῦτο δὲ τὸ *ν*, φυλάττεται εἰς τὰ λοιπὰ πρόσωπα καὶ χρόνους πρὸ τοῦ σ, τ, θ· καθὼ, πέφανσαι, πέφανται, πεφάνθαι, κτλ.

Τῶν εἰς *ιρω* καὶ *υρω* δισυλλάβων ὁ παθητικὸς Παρακείμενος λήγει ἁπλῶς εἰς *μαι*· κρίνω, κέκριμαι· πλύνω, πέπλυμαι.

γ΄.) Ὅταν ὁ ἐνεργητικὸς λήγῃ εἰς *φα*, ὁ παθητικὸς μεταβάλλει τὸ *φ* εἰς *μ* πρὸ τῆς *μαι* καταλήξεως· οἷον, γέγραφα, γέγραμμαι· τέτυφα, τέτυμμαι· τέτριφα, τέτριμμαι. Ἐὰν δὲ πρὸ τῆς *φα* καταλήξεως τοῦ ἐνεργητικοῦ εὑρεθῇ μ, ὡς πέπομφα, ἀποβάλλεται εἰς τὸν παθητικὸν, διὰ νὰ μὴ συμπέσωσι τρία σύμφωνα τὰ αὐτά· ὅθεν, γίνεται πέπεμμαι, καὶ ὄχι πέπεμμμαι.

δ΄.) Ὅταν λήγῃ εἰς *χα*, μεταβάλλεται τὸ *χ* εἰς *γ*· καθὼς, πέπλεχα, πέπλεγμαι· λέλεχα, λέλεγμαι.

Ἐὰν πρὸ τοῦ *χα* εὑρεθῇ γ, διὰ νὰ μὴ συμπέσωσι δύο γ πρὸ τοῦ μ, ἀποβάλλεται τοῦτο· οἷον, ἐλήλεγχα, (ἐλέγχω), ἐλήλεγμαι, καὶ ὄχι ἐλήλεγγμαι.

έ.) Ἐὰν ὁ ἐνεργητικὸς Παρακείμενος παραλήγῃ ο, προερχόμενον ἀπὸ ε τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦτο τὸ ο μετατρέπει πάλιν εἰς ε ὁ παθ. Παρακείμενος· οἷον, κλέπτω, κέκλοφα, κέκλεμμαι· ἐλέγχω, εἴλογχα (ἀττικῶς), εἴλεγμαι· ἐδέω, ἐδήδοκα (ἀττικῶς), ἐδήδεσμαι.

Ἐὰν πρὸ τούτου τοῦ ο εὑρεθῇ ρ μὲ ἄλλο τι σύμφωνον, μεταβάλλεται τοῦτο εἰς α· καθὼς, στρέφω, ἔστροφα, ἔστραμμαι· τρέπω, τέτροφα, τέτραμμαι· τρέφω, τέθροφα, τέθραμμαι· πλὴν τοῦ βρέχω, βέβροχα, βέβρεγμαι.

ς΄.) Ἐὰν ὁ ἐνεργητικὸς ἔχῃ α, προερχόμενον ἀπὸ ε τοῦ Μέλλοντος, ὁ παθητικὸς φυλάττει αὐτό· καθὼς, στέλλω, στελῶ, ἔσταλκα, ἔσταλμαι· φθείρω, φθερῶ, ἔφθαρκα, ἔφθαρμαι· σπείρω, σπερῶ, ἔσπαρκα, ἔσπαρμαι.

ζ΄.) Εἰς ῥήματά τινα παραλήγοντα ευ ἀποβάλλεται τὸ ε· ὡς, τεύχω, τέτυγμαι· πεύθω, πέπυσμαι· φεύγω, πέφυγμαι· πνεύσω, πέπνυμαι· (χεύω) κέχυμαι· πλὴν τοῦ (ζεύγω) ἔζευγμαι.

Ὑπερσυντελικός.

Γίνεται ἀπὸ τὸν Παρακείμενον μεταβάλλων τὴν κατάληξιν *μαι* εἰς *μην*, καὶ λαμβάνων τὴν συνήθη αὔξησιν· ὡς ὁ ἐνεργητικὸς Ὑπερσυντελικός· ὡς, τέτυμμαι, ἐτετύμμην· λέλεγμαι, ἐλελέγμην· ἤκουσμαι, ἠκούσμην· ἠλέημαι, ἠλεήμην· ὠνόμασμαι, ὠνομάσμην, κτλ.

Ὅταν τὸ γ΄. ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ παθ. Παρακ. ἔχῃ κανὲν σύμφωνον πρὸ τῆς καταλήξεως *ται*· ὡς, γέγραπται, λέλεκται, τότε δὲν μεταχειρίζονται τὸ γ΄. πληθυντικὸν, οὔτε εἰς τὸν Παρακείμενον, οὔτε εἰς τὸν Ὑπερσυντελικὸν, ἀλλὰ τὸ ἀναπληροῦσι διὰ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος· ὡς, λελεγμένοι εἰσὶ· γεγραμμένοι εἰσὶ· διὰ δὲ τὸν Ὑπερσυντελικὸν, λελεγμένοι ἦσαν.

Ἡ περίφρασις αὕτη γίνεται πρὸς ἀποφυγὴν τῆς κακοφωνίας, διὰ τὰ συμπίπτοντα σύμφωνα πρὸ τῆς καταλήξεως *νται*, τοῦ γ΄. πληθυντικοῦ προσώπου λέλεκται, γέγραπται.

Μετ' Ὀλίγον Μέλλων.

Οὗτος ὁ χρόνος γίνεται ἀπὸ τὸ β΄. ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ παθ. Παρακειμένου, μεταβάλλων τὴν κατάληξιν *αι* εἰς *ομαι*· ὡς, λέλυσαι, λελύσομαι· τετίμησαι, τετιμήσομαι· λέλεξαι, λελέξομαι.

Τὰ εἰς ἀμετάβολον λήγοντα ῥήματα, καὶ ὅσα λαμβάνουσι χρονικὴν αὔξησιν, δὲν σχηματίζουσι μετ' Ὀλίγον Μέλλοντα.

Ἀόριστος.

Ὁ ά. Ἀόριστος γίνεται ἀπὸ τὸ γ΄. ἑνικὸν τοῦ παθ. Παρακ. μεταβάλλων τὴν κατάληξιν *ται* εἰς *θην*, καὶ λαμβάνων τὴν συνήθη αὔξησιν τοῦ παρατατικοῦ· ὡς, λέλυται, ἐλύθην· ἥλεται, ἠλεήθην· τετίμηται, ἐτιμήθην· κεχρύσωται, ἐχρυσώθην.

Ἐὰν πρὸ τοῦ *ται* εὑρίσκεται σύμφωνον ψιλὸν, δηλ. π ἢ κ, ὡς γέγραπται, λέλεκται, τὸ ψιλὸν τοῦτο σύμφωνον τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασὺ πρὸ τοῦ θ· ὅθεν ὁ Ἀόριστος, ἐγράφθην, ἐλέχθην.

Εἰς ὀλίγα δέ τινα λαμβάνει σ τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι εἰς τὸν Παρακείμενον· καθὼς, μέμνηται, ἐμνήσθην· κέχρηται, ἐχρήσθην (χράομαι)· ἔῤῥωται (ῥώομαι), ἐῤῥώσθην.

Ὁ Ἀόριστος ἐσώθην, ἀποβάλλει τὸ σ τοῦ Παρακειμένου, σέσωσται.

Ὁ Ἀόριστος φυλάττει τὴν παραλήγουσαν τοῦ Παρακειμένου, πλὴν τοῦ εὕρηται, ἐπήνεται, ἀφῆρται, εἴρηται, πεπόθηται, τῶν ὁποίων ὁ Ἀόριστος μεταβάλλων τὸ η εἰς ε, γίνεται εὑρέθην, ἐπηνέθην, ἀφῃρέθην, ἐῤῥέθην, (καὶ ἐῤῥήθην,) ἐποθέσθην.

Εἰς τὰ ῥήματα μεταβάλλοντα τὴν παραλήγουσαν ε εἰς σ τοῦ ἐνεργητικοῦ Παρακειμένου, καὶ τοῦ παθητικοῦ εἰς α, ὁ Ἀόριστος λαμβάνει πάλιν τοῦτο τὸ ε· καθὼς,

στρέφω, ἔστροφα, ἔστραμμαι, ἐστρέφθην· τρέφω, τέθροφα, τέθραμμαι, ἐθρέφθην.

Ἀόριστος Β΄. Παθητικός.

Ἔχει τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν, καὶ γίνεται ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸν δεύτερον Ἀόριστον, μεταβάλλων τὴν *ον* κατάληξιν εἰς *ην*· καθὼς, ἔτραπον, ἐτράπην.

Ὀλίγα τινα ῥήματα ἔχουσιν ἐνταυτῷ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν δεύτερον Ἀόριστον. Ἀπὸ ὅσα δὲ ἔχουσι τὸν παθητικὸν, τὰ πλειότερα δὲν ἔχουσι τὸν ἐνεργητικόν. Εἰς τὸν σχηματισμὸν αὐτοῦ ὁδηγούμεθα ἀπὸ τὰ ἑξῆς:

ά.) Εἰς τὰ δισύλλαβα λήγοντα εἰς ἀμετάβολον καὶ ἔχοντα *ε* εἰς τὴν παραλήγουσαν τοῦ Μέλλοντος, ὁ παθητικὸς δεύτερος Ἀόριστος μεταβάλλει τὸ *ε* εἰς *α*· καθὼς, στέλλω, στελῶ, ἐστάλην· φθείρω, φθερῶ, ἐφθάρην· σπείρω, σπερῶ, ἐσπάρην.

Ἐὰν ἡ παραλήγουσα τοῦ Μέλλοντος εἶναι *α*, φυλάττει αὐτό· καθὼς, φαίνω, φανῶ, ἐφάνην· μαίνω, μανῶ, ἐμάνην.

β΄.) Εἰς ῥήματα τινὰ μὴ ἔχοντα ἐνεργητικὸν δεύτερον Ἀόριστον, ὁ παθητικὸς γίνεται ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸν Παρατατικόν· καθὼς, γράφω, ἔγραφον, ἐγράφην· τρίβω, ἔτριβον, ἐτρίβην· φλέγω, ἔφλεγον, ἐφλέγην· λέγω, ἔλεγον, ἐλέγην· ὅθεν καὶ τὰ σύνθετα συνελέγησαν, κατελέγησαν.

γ΄.) Ἐὰν ἡ παραλήγουσα τοῦ Ἐνεστῶτος εἶναι *η*, ὁ Παθητ. β΄. Ἀόριστος τρέπει αὐτὸ εἰς *α*· τήκω, ἐτάκην· σήπω, ἐσάπην· ῥήσσω, ἐῤῥάγην· ἐκτὸς τοῦ ἐπλήγην ἐκ τοῦ πλήσσω· εἰς τοὺς συνθέτους ὅμως χρόνους τὸ *η* αὐτοῦ τρέπεται εἰς *α*· ὡς, ἐξεπλάγην, κατεπλάγην.

δ΄.) Εἰς τὰ λήγοντα εἰς πτ, φυλάττει τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἁπλουστέρου θέματος, (ἴδε Ἀόρις. β΄.,

καθὼς, ῥίπτω, ἐῤῥίφην, (ἐκ τοῦ ῥίφω)· κρύπτω, ἐκρύβην, (ἐκ τοῦ κρύβω)· ῥάπτω, ἐῤῥάφην, (ἐκ τοῦ ῥάφω)· θρύπτω, ἐτρύφην, (ἐκ τοῦ τρύφω)· θάπτω, ἐτάφην, (ἐκ τοῦ τάφω)· σκάπτω, ἐσκάφην, (ἐκ τοῦ σκάφω)· οὕτω καὶ τὸ ψύχω, ἐψύγην· σμύγω, ἐσμύγην· νύσσω, ἐνύγην· ὡς ἐκ τοῦ ψύγω, σμύγω, νύγω.

ε΄.) Τὰ εἰς *θω*, *θω*, *ζω*, δὲν ἔχουσι παθ. δεύτ. Ἀόριστον, πλὴν τοῦ Ἀττικοῦ· ὡς, κατεδάρθην (ἐκ τοῦ καταδάρθω)· οὐδὲ τὰ εἰς ω καθαρὸν, πλὴν τοῦ ἐδάην, (ἐκ τοῦ δάω)· ἐῤῥύην, (ἐκ τοῦ ῥύω)· καὶ ἐφύην, (ἐκ τοῦ φύω).

Μέλλων Α΄.

Γίνεται ἀπὸ τὸν παθητικὸν Ἀόριστον ά. μεταβάλλων τὴν κατάληξιν *ην* εἰς *ησομαι*, καὶ φυλάττων χωρὶς αὔξησιν τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον ἢ φωνῆεν τοῦ Ἐνεστῶτος· καθὼς, ἐτύφθην, τυφθήσομαι· ἠλεήθην, ἐλεηθήσομαι· ἠκούσθην, ἀκουσθήσομαι· ὠνομάσθην, ὀνομασθήσομαι· ἠτήθην, αἰτηθήσομαι· ᾠκοδομήθην, οἰκοδομηθήσομαι.

Μέλλων Β΄.

Καὶ οὗτος γίνεται παρομοίως ἀπὸ τὸν παθ. Ἀόριστον β΄. καθὼς, ἐτυπήθην, τυπήσομαι· ἐτράπην, τραπήσομαι, ἐῤῥάγην, ῥαγήσομαι.

Μέσος Ἀόριστος Α΄.

Οὗτος γίνεται ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸν Ἀόριστον ά. λαμβάνων τὴν κατάληξιν *μην*, καὶ τὴν συνήθη αὔξησιν· καθὼς, ἔτυψα, ἐτυψάμην· ᾔτησα, ᾐτησάμην· ᾠκοδόμησα, ᾠκοδομησάμην.

Μέσος Ἀόριστος Β'.

Καὶ οὗτος ὡσαύτως γίνεται ἀπὸ τὸν ἐνεργ. Ἀόριστον Β'. καθὼς, ἔλαθον, ἐλαθόμην· ἢ ἀπὸ τὸν Παρατατικὸν τοῦ ἀχρήστου ἁπλοῦ θέματος· καθὼς, ἔλαβον, ἐλαβόμην· ἠσθόμην, ἐκ τοῦ λάβω, αἴσθομαι.

Μέσος Μέλλων Α'.

Οὗτος γίνεται ἀπὸ τὸν ἐνεργ. Μέλλοντα μεταβάλλων τὴν κατάληξιν ω εἰς *ομαι*· καθὼς, τύψω, τύψομαι· διδάξω, διδάξομαι· οἰκοδομήσω, οἰκοδομήσομαι,

Μέσος Μέλλων Β'.

Γίνεται ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸν Μέλλοντα Β'. μεταβάλλων τὴν κατάληξιν ω εἰς *οῦμαι*· καθὼς, ψαλῶ, ψαλοῦμαι· φανῶ, φανοῦμαι· νεμῶ, νεμοῦμαι.

Ὁ Ἀττικὸς Μέλλων ὡσαύτως σχηματίζεται τῶν εἰς *ιζω*, ἢ *ιζομαι*· καθὼς, νομιῶ, νομιοῦμαι· λογίζομαι, κτλ.

Ὅταν ὁ κοινὸς Μέλλων λήγῃ *σομαι*, ἀπὸ ἐνεργητικὸν εἰς *σω*, ὁ Ἀττικὸς γίνεται εἰς *συμαι*· ὡς, ὀμόω, (ὀμόσω), ὀμόσομαι· ὅθεν ἀποβολῇ τοῦ *σ*, καὶ συναιρέσει τῶν δύο *ο* εἰς οῦ, ὀμοῦμαι.

Ῥήματα τινὰ, ἂν καὶ δὲν λήγουσιν εἰς ἀμετάβολον, σχηματίζουσι Μέλλ. Β'. ὡς ἐκεῖνα· καθὼς, μάχομαι, μαχοῦμαι· καθέζομαι, καθεδοῦμαι. Ἐκτὸς τῶν τριῶν ἀκολούθων: ἔδομαι, πίομαι, τῶν ἀνωμάλων πίνω, ἐσθίω, καὶ φάγομαι, ὅστις εἶναι συγγραφέων μεταγενεστέρων.

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

Τῶν ῥημάτων τῶν Ἐγκλίσεων τῶν Ἐνεργητικῶν.

	Ὁριστικ.	Προσακτ.	Εὐκτ.	Ὑποτακτ.	Ἀπαρ.	Μετοχή.
Ἐνεστώς.	ω	ε	οιμι	ω	ειν	ων, ουσα, ον.
Παρατατικός.	ον	.	.	.	.	.
Παρακείμενος.	α	ε	οιμι	ω	έναι	ὼς, ῦα, ός.
Ὑπερσυντελ.	ειν	.	.	.	.	.
Ἀόρις. ά.	α	ον	αιμι	ω	αι	ας, ασα, αν.
Ἀόρ. β'.	ον	ε	οιμι	ω	εῖν	ὼν, οῦσα, όν.
Μέλλ. ά.	ω	.	οιμι	.	ειν	ων, ουσα ον.
Μέλλ β'.	ῶ	.	οῖμι	.	εῖν	ῶν, οῦσα, όν.

Τῶν Παθητικῶν.

	Ὁριστ.	Προστακτ.	Εὐκτ.	Ὑποτακτ.	Ἀπαρ.	Μετοχή.
Ἐνεστώς.	ομαι	ου	οίμην	ωμαι	εσθαι	μενος, νη, νον.
Παρατ.	ομην	.	.	.	.	. . .
Παρακ.	μαι	σο	μένος εἴην	μένος ὦ	θαι	μένος, νη, νον.
Ὑπερσυντ.	μην	.	.	.	.	. . .
Μετ. Ὁλ. Μέλλ.	σομαι	.	σοίμην	.	σεσθαι	σόμενος, νη, νον.
Ἀόριστ. ά.	ην	ητι	είην	ῶ	ῆναι	εἰς, εἶσα, έν.
καὶ β′.	»	ηθι	»	»	»	» » »
Μέλλ. ά.	σομαι	.	σοίμην	.	σεσθαι	σόμενος, νη, νον.
καὶ β′.	»	.	»	.	»	» » »
Μέσος Ἀόρ. ά.	άμην	αι	αίμην	ωμαι	ασθαι	άμενος, νη, νον.
Μέσος Ἀόρ. β′.	όμην	αι	οίμην	ωμαι	έσθαι	όμενος, νη, νον.
Μέσος Μέλλ. ά.	ομαι	.	οίμην	.	εσθαι	όμενος, νη, νον.
Μέσος Μέλλ. β′.	οῦμαι	.	»	.	εῖσθαι	ούμενος, νη, νον.

Πίναξ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῶν Ἐνεργητικῶν ῥημάτων.

Τῆς Ὁριστικῆς.

	Ἀριθ. Ἑνικ.			Ἀριθ. Πληθ.		
	ά.	β′.	γ′.	ά.	β′.	γ′.
Ἐνες. καὶ Μέλλ. ά.	ω	εις	ει	ομεν	ετε	ουσι.
Παρατ. καὶ Ἀόρ. β′.	ον	ες	ε	ομεν	ετε	ον.
Παρακείμ.	α	ας	ε	αμεν	ατε	ασι.
Ὑπερσυντ.	ειν	εις	ει	ειμεν	ειτε	εισαν.
Ἀόριστ. ά.	α	ας	ε	αμεν	ατε	αν.
Μέλλ. β′.	ῶ	εῖς	εῖ	οῦμεν	εῖτε	οῦσι.

Τῆς Προστακτικῆς.

	β′.	γ′.	β′.	γ′.
Ἐνες. Παρ. καὶ Α. β′.	ε	έτω	ετε	έτωσαν.
Ἀόριστος.	ον	άτω	ατε	άτωσαν.

Τῆς Εὐκτικῆς.

	ά.	β′.	γ′.	ά.	β′.	γ′.
Ἐνες. Παρακ.	οιμι	οις	οι	οιμεν	οιτε	οιεν.

Μέλ. Ἀόρ. β′.	οιμι	οις	οι	οιμεν	οιτε	οιεν.
Ἀόρ. ά.	αιμι	ειας	ειε	αιμεν	αιτε	ειαν.
Μέλλ. β′.	οῖμι	οῖς	οῖ	οῖμεν	οῖτε	οῖεν.

Ὅλοι οἱ χρόνοι τῆς Ὑποτακτικῆς.

ω, ῃς ῃ ωμεν, ητε, ωσι.

Πίναξ Καταληκτικὸς τοῦ σχηματισμοῦ τῶν παθητικῶν προσωπικῶν ῥημάτων.

Ὁριστική.

	ά.	β′.	γ′.	ά.	β′.	γ′.
Ἐνεστώς.	ομαι	ῃ	εται	όμεθα	εσθε	ονται.
Παρατατ.	όμην	ου	ετο	μεθα	εσθε	οντο.
Παρακ.	μαι	σαι	ται	μεθα	θε	νται.
Ὑπερσ.	μην	σο	το	μεθα	θε	ντο.
Μετ᾽ Ὀλίγ. Μέλλ.	σομαι	σῃ	σεται	σόμεθα	σεσθε	σονται.
Ἀόρις.	ην	ης	η	ημεν	ητε	ησαν.
Μέλλων.	ήσομαι	ήσῃ	ήσεται	ησόμεθα	ήσεσθε	ήσονται.
Μέσος Ἀόρ. ά.	άμην	ω	ατο	άμεθα	ασθε	αντο.

MECARO SISMANOGLIO

Μέσος Ἀόρ. β′.	όμην	ου	ετο	όμεθα	εσθε	οντο.
Μέσος Μέλλ. ά.	σομαι	σῃ	σεται	σόμεθα	σεσθε	σονται.
Μέσος Μέλλ. β′.	οῦμαι	ῇ	εῖται	ούμεθα	εῖσθε	οῦνται.

Προστακτική.

	β′.	γ′.	β′.	γ′.
Ἐνεστώς.	ου	έσθω	εσθε	έσθωσαν.
Παρακ.	σο	θω	θε	θωσαν.
Ἀόρις.	ητι	ήτω	ητε	ήτωσαν.
Μέσος Ἀόρ. ά.	αι	άσθω	ασθε	άσθωσαν,
Μέσος Ἀόρ. β′.	οῦ	έσθω	εσθε	έσθωσαν.

Εὐκτική.

	ά.	β′.	γ′.	ά.	β′.	γ′.
Ἐνεστὼς καὶ Μέλ.	οίμην	οιο	οιτο	οιμεθα	οισθε	οιντο.
Ἀόρις. β′.	είην	είης	είη	είημεν	είητε	είησαν.
Μέσος Ἀόρ. ά.	αίμεν	αιο	αιτο	αίμεθα	αισθε	αιντο.
Μέσος Ἀόρ. β′.	οιμην	οῖο	οῖτο,	οίμεθα	οῖσθε	οῖντο,

Ὑποτακτική.

Ἐνες. καὶ Μέσος Ἀόρ.	ωμαι	ῃ	ηται	ώμεθα	ησθε	ωνται.
Ἀόριστος.	ῶ	ῇς	ῇ	ῶμεν	ῆτε	ῶσι.

Σχηματισμὸς τῶν περισπωμένων ῥημάτων.

Τὰ περισπώμενα γίνονται ἀπὸ βαρύτονα λήγοντα εἰς αω, εω, οω, κατὰ συναίρεσιν τῶν φωνηέντων τούτων. Συναιροῦνται δὲ τὰ τοιαῦτα βαρύτονα (ἴδε τὰ περὶ τῆς συναιρέσεως ὀνομάτων), μόνον εἰς τὸν Ἐνεστῶτα καὶ τὸν Παρατατικὸν ὅλων τῶν Ἐγκλίσεων καὶ τῆς Μετοχῆς, διότι εἰς τοὺς χρόνους τούτους εὑρίσκονται καθαρά· οἱ δὲ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται καθὼς εἰς τὰ βαρύτονα.

Τὰ ἐνεργητικὰ εἰς αω.

Ὁριστική.

Ἐνεστώς.

Ἑνικός.	Τιμ-άω, ῶ — άεις, ᾷς — άει, ᾷ
	Φιλ-έω, ῶ — έεις, εῖς — έει, εῖ
	Δηλ-όω, ῶ — όεις, οῖς — όει, οῖ
Δυϊκός.	άε, ᾶ — άε, ᾶ —
	έε, εῖ — τον έε, εῖ — τον
	όε, οῦ — όε, οῦ —
Πληθυντικ.	άο, ῶ — άε, ᾶ — άου, ῶ —
	έο, οῦ — μεν έε, εῖ — τε έου, οῦ — σι
	όο, οῦ — όε, οῦ — όου, οῦ —

Παρατατικός.

Ἑνικός.	ἐτίμα-ον, ων — αες, ας — αε, α
	ἐφίλ-εον, ουν — εες, εις — εε, ει
	ἐδήλ-οον, ουν — οες, ους — οε, ου
Δυϊκός.	άε, ᾶ — άε, ά —
	έε, εῖ — τον εέ, εί — την
	όε, οῦ — όε, ού —

Πληθυντικ.	άο, ῶ — άε, ᾶ — αον, ων —
	έο, οῦ — μεν έε, εῖ — τε ον, — ουν
	όο, οῦ — όε, οῦ — οον, ουν —

Προστακτική.

Ἑνικός.	τίμ-αε, α — αέ, ά —
	φίλ-εε, ει — εέ, εί — τω
	δήλ-οε, ου — οέ, ού —
Δυϊκός.	άε, ᾶ — άε, ά —
	έε, εῖ — τον εέ, εί — των
	όε, οῦ — οέ, ού —
Πληθυντικ.	άε, ᾶ — αέ, ά —
	έε, εῖ — τε εέ, εί — τωσαν
	όε οῦ — οέ, ού —

Εὐκτική.

Ἑνικός.	τιμ-άοι, ῷ — άοις, ῷς — άοι, ῷ
	φιλ-έοι, οῖ — μι έοις, οῖς — έοι, οῖ
	δηλ-όοι, οῖ — όοις, οῖς — όοι οῖ.
Δυϊκός.	άοι, ῷ — αοί, ῴ —
	έοι, οῖ — τον εοί, οί — την
	όοι, οῖ — οοί, οί —
Πληθυντικ.	άοι, ῷ — άοι, ῷ — άοι, ῷ —
	έοι, οῖ — μεν έοι, οῖ — τε έοι, οῖ — εν.
	όοι, οῖ — όοι, οῖ — όοι, οῖ.

Ὑποτακτική.

Ἑνικός.	τιμ-άω, ῶ — άῃς, ᾷς — άῃ, ᾷ
	φιλ-έω, ῶ — έῃς, ῇς — έῃ, ῇ
	δηλ-όω, ῶ — όῃς, οῖς — όῃ οῖ. —

Δυϊκός. ᾱ, ᾱ— ᾱ, ᾱ—
ε, η—τον ε, η—τον
ο, ω— ο, ω—

Πληθυντικ. ω, ω— ᾱ, ᾱ— ω, ω—
ε, ω—μεν ε, η—τε ε, ω—σι
ο, ω— ο, ω— ο, ω—

Ἀπαρέμφατος.

τιμ-ᾱειν, ᾱν—φιλ-εειν, εῖν—δηλ-οειν, οῦν.

Μετοχή.

Ὀνομαστική.

Τιμ-ᾱων, ῶν—ᾱουσα, ῶσα—ᾱον, ῶν
Φιλ-εων, ῶν—ουσα, οῦσα—εον, οῦν
Δηλ-οων, ῶν—ουσα, οῦσα, —οον, οῦν.

Γενική.

Τιμ-ᾱοντος, ῶντος—ᾱουσης, ώσης—ᾱοντος, ῶντος.
Φιλ-εοντος, οῦντος—ουσης, ούσης—εοντος, οῦντος.
Δηλ-οοντος, οῦντος—ουσης, ούσης—οοντος, οῦντος.

Ἀσυναίρετα.

Ὁριστική.

Παρακείμενος. τετίμηκα, τετίμηκας, τετίμηκε, κλπ.
Ὑπερσυντελικός. ἐτετιμήκειν, ἐτετιμήκεις, κλπ. ὡς τὸ λέλυκα, κλπ.

—

Ἀόριστος. ἐτίμησα, ἐτίμησας, κλπ.
Μέλλων. τιμήσω, τιμήσεις, κλπ.

Προστακτική.

Παρακείμενος. τετίμηκε, τετιμηκέτω, τετιμήκετον, κλπ.
Ἀόριστος. τίμησον, τιμησάτω—τιμήσατον, τιμησάτων.

Εὐκτική.

Παρακείμενος. τετιμήκοιμι, τετιμήκοις-ήκοι—ήκοιτον-οκοίτην—μεν, τε, οιεν.
Ἀόριστος. τιμήσαιμι-ήσαις-ήσαι—ήσαιτον, ησαίτην—σαιμεν,-σαιτε-σαιεν.
Μέλλων. τιμήσοιμι, ήσοις-ήσοι—σοιτον, σοίτην—σοιμεν σοιτε, σοιεν.

Ὁ Ἐνεστὼς τῆς Εὐκτικῆς σχηματίζεται κατὰ τοὺς Ἀττικοὺς εἰς ώην· ὡς, τιμώην-ώης, ώη—ώημεν, ώητε, (ῷεν)· τὸ τρίτον σχηματίζεται κατὰ τὸ σύνηθες.

Ὑποτακτική.

Παρακείμενος. Ἐὰν τετιμήκω-ήκῃς, ήκῃ—ήκητον, ήκητον—ήκωμεν, ήκητε, ήκωσι.
Ἀόριστος. Ἐὰν τιμήσω, σῃς, σῃ—σητον, σητον—ωμεν, ητε, σωσι.

Ἀπαρέμφατος.

Παρακείμ. τετιμηκέναι. Ἀόρ. τιμῆσαι. Μέλ. τιμήσειν.

—

Μετοχή.

Παρακ. ὁ τετιμηκὼς-ότος—ἡ υῖα, υίας—τὸ κὸς, κότος.
Μέλλων. ὁ τιμήσων-σοντος—ἡ σουσα, σούσης—τὸ μῆσον μήσοντος.

Τὰ τοῦ Φιλέω ὡσαύτως.

Ὁ Παρακείμενος πεφίληκα. Ὑπερσυντελ. ἐπεφιλήκειν—ἐφίλησα, φιλήσω.

Τῆς Εὐκτικῆς ὁ Ἐνεστὼς Ἀττικῶς σχηματίζεται εἰς *οίην*· φιλοίην, οίης, η—οίημεν, κλπ.

Τὰ τοῦ Δηλόω παρομοίως.

Ὁ Ἀττικὸς σχηματισμὸς τοῦ Ἐνεστῶτος τῆς Εὐκτικῆς εἶναι ὡς τὰ τοῦ φιλέω· οἷον, δηλοίην, δηλοίης, κλπ.

Παθητικῶν, καὶ μέσων συνηρημένων.

Ὁριστική.

Ἐνεστώς.

Ἑνικός.	τιμ-άο ῶ—	άῃ, ᾷ—	άε ᾶ—
	φιλ-έο, οῦ—μαι	έῃ, ῇ—	ές, εῖ—ται
	δηλόο, οῦ—	όῃ, οῖ—	όε, οῦ—
Δυϊκός.	αό, ώ—	άε, ᾶ—	άε, ᾶ—
	εό, ού—μεθον	έε, εῖ—σθον	έε, εῖ—σθον
	οό, ού—	όε, οῦ—	όε, οῦ—

Πληθυντικ.	αό, ώ—	άε, ᾶ—	άο, ῶ—
	εό, ού—μεθα	έε, εῖ—σθε	έο, οῦ—νται
	οό, ού—	όε, οῦ—	όο, οῦ—

Παρατατικός.

Ἑνικός.	ἐτιμ-αό, ώ—	άου, ῶ—	άε, ᾶ—
	ἐφιλ-εό, ού—μην	έου, οῦ—	έε, εῖ—το
	ἐδηλ-οό, ού—	όου, οῦ—	όε, οῦ—
Δυϊκός.	αό, ώ—	άε, ᾶ—	αέ, ά—
	εό, ού—μεθον	έε, εῖ—σθον	εέ, εί—σθην
	οό, ού—	όε οῦ—	οέ, ού—
Πληθυντικ.	αό, ώ—	άε, ᾶ—	άο, ῶ—
	εό, ού—μεθα	έε, εῖ—σθε	έο, οῦ—ντο
	οό, ού—	όε, οῦ—	όο, οῦ—

Προστακτική.

Ἑνικός.	τιμ-άου, ῶ—	αέ, ά—	
	φιλ-έου, οῦ—	εέ, εί—σθω	
	δηλ-όου, οῦ—	οέ, ού—	
Δυϊκός.	άε, ᾶ—	αέ, ά—	
	έε, εῖ—σθον	εέ, εί—σθων	
	όε, οῦ—	οέ, ού—	
Πληθυντικ.	άε, ᾶ—	αέ, ά—	
	έ, εἰ—σθε	εέ, εί—σθωσαν.	
	οέ, οῦ—	όε, ού—	

Εὐκτική.

Ἑνικός.	τιμ-αοί, ῴ—	άοι, ῷ—	άοι, ῷ—
	φιλεοί, οί—μην	έοι, οῖ—ο	έοι, οῖ—το
	δηλ-οοί, οί—	όοι, οῖ—	όοι, οῖ—
Δυϊκός.	αοί, ῴ—	άοι ῷ—	αοί, ῴ—
	εοί, οί—μεθον	έοι οῖ—σθον	εοί, οί—σθην
	οοί, οί—	όοι, οῖ—	οοί, οί—
Πληθυντικ.	αοί, ῴ—	άοι, ῷ—	άοι, ῷ—
	εοί, οί—μεθα	έοι, οῖ— σθε	έοι, οῖ—ντο.
	οοί, οί—	όοι, οῖ—	όοι, οῖ—

Ὑποτακτική.

Ἑνικός.	τιμ-άω, ῶ—	άῃ, ᾷ—	άῃ, ᾷ—
	φιλ-έω, ῶ—μαι	έῃ, ῇ—	έῃ, ῇ—ται
	δηλ-όω, ῶ—	όῃ, οῖ—	όῃ, ῶ—
Δυϊκός.	αώ, ῴ—	άτ, ᾶ—άτ, ᾶ—	
	εώ, ῴ—μεθον	έτ, ῆ—σθον	έτ, ῆ—σθον
	οώ, ῴ—	όῃ, ῶ—	όῃ, ῶ—
Πληθυντικ.	αώ, ῴ—	άῃ, ᾷ—	άω, ῶ—
	εώ, ῴ—μεθα	έῃ, ῆ—σθε	έω, ῶ—νται
	οώ, ῴ—	όῃ, ῶ—	όω, ῶ—

Ἀπαρέμφατος.

Τιμ-άεσθαι-ᾶσθαι—φιλ-έεσθαι-εῖσθαι—δηλ-όεσθαι, οῦσθαι.

—

Μετοχή.

Ὀνομαστική.	Γενική.
τιμ-αό, ώ	αο, ω
φιλ-εό, ού—μενος, η, ον	εο, ου—μέ-νου, ης, ου.
δηλ-οό, ού,	οο, ου

Τὰ ἀσυναίρετα.

Ὁριστική.

Παρακείμενος. τετίμημαι-τίμησαι-ται, κλπ. ὡς τὸ λέλυμαι, λέλυσαι, κλπ.

Ὑπερσυντελ. ἐτετιμήμην, ἐτετίμησο, ἐτετίμητο κλπ.

Μετ' Ὀλίγ. Μέλλων. τετιμήσομαι-τετιμήσῃ-εται κλπ.

Ἀόριστος. ἐτιμήθην, ἐτιμήθης, θη κτλ.

Μέλλων. τιμηθήσομαι-θήσῃ-θήσεται κλπ.

Μέσος Ἀόριστος. ἐτιμησάμην-μήσω-μήσατο, κλπ.

Μέσος Μέλλων. τιμήσομαι, τιμήσῃ-μήσεται κλπ.

Προστακτική.

Παρακείμενος. τετίμησο-μήσθω, κλπ.

Ἀόριστος. τιμήθητι-θήτω, κλπ.

Μέσος Ἀόρ. τίμησαι-σάσθω—τιμήσασθον-σάσθων, κλπ.

Εὐκτική.

Παρακείμενος. τετιμήμην-μῆο, μῆτο—μήμεθον, μῆσθον-μήσθην, κλπ.

Μετ' Ὀλίγ. Μέλλ. τετιμησοίμην-μήσοιο-μήσοιτο κλπ.

Ἀόριστος. τιμηθείην, είης, είη, κλπ.

Μέσος Ἀόριστος. τιμησαίμην-μήσαιο,-μήσαιτο, κλπ.
Μέλλων. τιμηθησοίμην-θήσοιο-οιτο, κλπ.
Μέσος Μέλλων. τιμησοίμην-μήσοιο-μήσοιτο, κλπ.

Ὑποτακτική.

Παρακείμενος. Ἐὰν τετιμῶμαι, τετιμῇ, μῆται, κλπ.
Ἀόρ. τιμηθῶ-θῇς-θῇ—θῆτον, θῆτον—ῶμεν-θῆτε-θῶσι.
Μέσος Ἀόριστος. τιμήσωμαι, τιμήσῃ-μήσηται, κλπ.

Ἀπαρέμφατος.

Παρακείμ. τετιμῆσθαι. Μετ' Ὀλίγ. Μέλλ. τετιμήσεσθαι.
Ἀόριστος. τιμηθῆναι. Μέλλ. τιμηθήσεσθαι. Μέσος Ἀόρ. τιμήσασθαι.
Μέσος Μέλλων. τιμήσεσθαι.

Μετοχή.

Παρακείμενος. ὁ τετιμημένος τοῦ-μένου—ἡ μένη-νης—μένον, ου.
Μετ' Ὀλίγον Μέλλ. ὁ τετιμησόμενος—μένη-μενον, κλπ.
Ἀόριστος. ὁ τιμηθείς, θέντος—μηθεῖσα, σης—θεν, τος.
Μεσος Ἀόριστος. ὁ τιμησάμενος-μένου, μένη, μένης—σάμενον-μένου.
Μέλλων. ὁ τιμηθησόμενος, κλπ.
Μέσος Μέλλων. ὁ τιμησόμενος, κλπ.

Τὰ τοῦ Φιλέομαι.

Ὁριστική.

Παρακείμενος. Πεφίλημαι-σαι-ται, ὡς τὸ λέλυμαι.
Ὑπερσυντελ. ἐπεφιλήμην, φίλησο, φίλητο, κλπ.

Ἀόριστος. ἐφιλήθην, ης, η. Μέλλων. φιληθήσομαι.
Μέσος Ἀόρ. ἐφιλησάμην. Μέσος Μέλλων. φιλήσομαι.

Προστακτική.

Παρακείμενος. πεφίλησο, πεφιλήσθω. Ἀόριστος. φιλήθητι, φιληθήτω.
Μέσος Ἀόριστος. φίλησαι, φιλησάσθω.

Εὐκτική.

Παρακείμ. πεφιλήμην, ῇο, ῆτο—ήμεθον, ῆσθον, ήσθην, πεφιλήμεθα, ῆσθε-ῆντο.
Μετ' Ὀλίγον Μέλλων. πεφιλησοίμην, λήσοιο-σοιτο—σοίμεθα, οισθε, οιντο.
Ἀόρ. φιληθείην, ης, είη. Μέλλ. φιληθησοίμην, σοιο, σοιτο.
Μέσος Μέλλ. φιλησοίμην, σοιο-σοιτο. Μέσος Ἀόρ. φιλησαίμην-σαιο-σαιτο κλπ.

Εἰς τὸν Παρακείμενον τῆς Εὐκτικῆς τὸ ι χαρακτηρικὸν αὐτῆς, ὑπογράφεται εἰς τὸ η οὕτω καὶ εἰς τὴν Εὐκτικὴν τῶν εἰς *άω*, καὶ *ύω*.

Τὰ τοῦ Δηλόομαι ὡσαύτως ἀσυναίρετα.

Ὁριστική.

Παρακείμενος. δεδήλωμαι, δεδήλωσαι, δεδήλωται—δεδηλώμεθον, δεδήλωσθον-ωσθον.
Ὑπερσυντελ. ἐδεδηλώμην, δήλωσο-το—ώμεθον-ωσθον-ώσθην—ώμεθα-ωσθε-ωντο.
Μετ' Ὀλ. Μέλλ. δεδηλώσομαι-ώσῃ, εται—σόμεθον-δηλώσεσθον-ώσεσθον—λωσόμεθα-εσθε-ονται.

Ἀόριστος. ἐδηλώθην, θης, η—λώθητον-θήτην—ώθημεν, θητε-ώθησαν.

Μέλλων. δηλωθήσομαι. Μέσος Ἀόρ. ἐδηλωσάμην, ώσω-ώσατο, κλπ.

Μέσος Μέλλων. δηλώσομαι-σῃ-σεται κλπ.

Προστακτική.

Παρακείμενος. δεδήλωσο, λώσθω—δήλωσθον, λώσθων—δήλωσθε, λώσθωσαν.

Μόσος Ἀόριστος. δήλωσαι, σάσθω, κλπ.

Εὐκτική.

Παρακείμενος. Δεδηλώμην, λῷο-ῶτο—ώμεθον, ῶσθον, ώσθην—ώμεθα, κλπ.

Μετ' Ὁλ. Μέλλ. δεδηλωσοίμην, ώσοιο, ώσοιτο—λωσοίμεθα, ώσοισθε, ώσοιντο.

Ἀόριστος. δηλωθείην, ης, η. Μέλλ. δηλωθησοίμην, κλπ.

Μέσος Ἀόρ. δηλωσαίμην, σαιο, αιτο. Μέσος Μέλλ. δηλωσοίμην, λώσοιο, λώσοιτο.

Ὑποτακτική.

Παρακείμενος. Ἐὰν δεδηλῶμαι, δηλῇ ῶται—ώμεθον-ῶσον, ῶσθον—ώμεθα, ῶσθε-ῶνται.

Ἀόρ. Ἐὰν δηλωθῶ-θῇς—Μέσ. Ἀόρ. ἐὰν δηλώσωμαι, κλπ.

Ἀπαρέμφατος.

Παρακείμ. δεδηλῶσθαι. Μετ' Ὁλ. Μέλλ. δεδηλώσεσθαι.
Ἀόριστος. δηλωθῆναι. Μέλλων. δηλωθήσεσθαι.
Μέσος Μέλλ. δηλώσεσθαι. Μέσ. Ἀόριστος. δηλώσασθαι.

Μετοχή.

Παρακ. ὁ δεδηλωμένος, ἡ δεδηλωμένη, τὸ δεδηλωμένον. Μετ' Ὁλ. Μέλλων. ὁ δεδηλωσόμενος. Ἀόρ. ὁ δηλωθείς. Μέλλ. ὁ δηλωθησόμενος. Μέσ. Μέλλ. ὁ δηλωσόμενος. Μέσος Ἀόρ. ὁ δηλωσάμενος κλπ.

Πίναξ συνοπτικὸς τῶν συναιρέσεων τὰς ὁποίας λαμβάνει τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆεν ἑκάστου χρόνου, καὶ ἡ κατάληξις αὐτοῦ εἰς τὰ εἰς άω, εω, καὶ οω ῥήματα.

(Ἡ δευτέρα στήλη περιέχει τὰς συναιρέσεις).

χαρακτηριστικὸν α.			χαρακτηριστικὸν ε.			χαρακτηριστικὸν ο.	
ε	α		ε	ει		ε	ου
ο	ω		ο	ου		ο	ου
η	α		η	η		η	ω
ω	ω		ω	ω		ω	ω
ει	α		ει	ει		ει	οι
οι	ῳ		οι	οι		οι	οι
ου	ω		ου	ου		ου	ου
ῃ	α		ῃ	ῃ		ῃ	οι

Ἴδε εἰς τὰς σημειώσεις 17.

Ῥήματα εἰς Μι.

Σχηματισμὸς τῶν Ἐνεργητικῶν Ἐγκλίσεων καὶ χρόνων.

	Ὁριστικ.	Προστακτ.	Εὐκτ.	Ὑποτακτ.	Ἀπαρ.	Μετοχή.
Ἐνεστώς.	ἵστ-ημι	αθι	αίην	ῶ	άναι	ὰς
	τίθ-ημι	ετι	είην	ῶ	έναι	εἰς
	δίδ-ωμι	οθι	οίην	ῶ	όναι	οὺς
	δείκν-υμι	υθι	ύοιμι	ύω	ῦναι	ὺς
Παρατατικός.	ἵστην ἐτίθην ἐδίδων ἐδείκνυν	τὰ λοιπὰ ὡς ὁ Ἐνεστώς.				
Δεύτερος Ἀόριστος.	ἔστην	στῆθι	σταίην	στῶ	στῆναι	στὰς
	ἔθην	θὲς	θείην	θῶ	θεῖναι	θεὶς
	ἔδων	δὸς	δοίην	δῶ	δοῦναι	δούς.

Τὰ λοιπὰ τούτων τῶν χρόνων εἶναι ὁμαλῶς ἐσχηματισμένα ἀπὸ τὰ εἰς ω ῥήματα βαρύτονα, κατὰ τὸν ἀκόλουθον Πίνακα.

Σχηματισμὸς Ἀριθμῶν καὶ Προσώπων.

	Ὁριστικ.	Προστακτ.	Εὐκτ.	Ὑποτακτ.	Ἀπαρ.	Μετοχή.
Ἁ. Μέλλων.	στήσ-ω	.	οιμι	.	ειν	ων
	θήσ-ω	.	οιμι	.	ειν	ων
	δώσ-ω	.	οιμι	.	ειν	ων
	δείξ-ω	.	οιμι	.	ειν	ων
Ἁ. Ἀόριστος.	ἔστησα	στῆσ-ον	αιμι	ω	αι	ας
	ἔθηκα	θῆκ-ον	αιμι	ω	αι	ας
	ἔδωκα	δῶκ-ον	αιμι	ω	αι	ας
	ἔδειξα	δεῖξ-ον	αιμι	ω	αι	ας
Παρακείμενος.	ἑστακ-α	ε	οιμι	ω	έναι	ὼς
	τέθεικ-α	ε	οιμι	ω	έναι	ὼς
	δέδωκ-α	ε	οιμι	ω	έναι	ὼς
	δέδειχ-α	ε	οιμι	ω	έναι	ὼς.

Ὑπερσυντελ. ἑστάκειν, ἐτεθείκειν· ἐδεδώκειν, ἐδεδείχειν. Τὸ τέθεικα, ἐτεθείκειν, ἔθηκα, καὶ θήσω, γίνονται ἀπὸ τὸ βαρύτονον *θέω*, καὶ σχηματίζονται ὡς ἐκεῖνα. Σημειωτέον ὅμως ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι Ἀόριστοι τῶν εἰς *μι* λήγουσιν εἰς κα' ὡς, ἔθηκα, ἔδωκα, ἧκα, καὶ ὅτι ἡ παραλήγουσα *ει* τοῦ Παρακειμένου ἔμεινε κατ' ἀρχαίαν συνήθειαν, ἥτις μετήλλαττεν ἐνίοτε τὸ *ει* καὶ τὸ *η*. Ὁ Παρακείμενος τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων κλίνεται ὡς εἰς τὰ βαρύτονα.

Τὰ εἰς *μι* ῥήματα παράγονται ἀπὸ βαρύτονα λήγοντα εἰς *άω*, *έω*, *όω*, καὶ *ύω*· οἷον, ἱστάω, τιθέω, διδόω, δεικνύω, καὶ μεταβάλλοντα τὴν κατάληξίν των *ω* εἰς *μι*.

Ἡ βραχεῖα παραλήγουσα τοῦ βαρυτόνου τρέπεται εἰς μακράν· ἤγουν τὸ *α* καὶ τὸ *ε* εἰς *η*, καὶ τὸ *ο* εἰς *ω*.

Πολλὰ τῶν εἰς *μι* αὐξάνουσιν εἰς τὴν ῥίζαν προτάσσοντα *ι* εἰς αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου. Ἐὰν ὅμως ἡ ῥίζα ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν, ἢ *στ*, ἢ *πτ*, προτάσσεται μόνον *ι* δασύ· οἷον, δόω, δίδωμι· ἔω, ἵημι· στάω, ἵστημι· πτάω, ἵπτημι, ὅθεν τὸ ἵπτταμαι· ἢ μεταβάλλεται καὶ εἰς ψιλὸν τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον ἐὰν εἶναι δασύ· οἷον, θέω, τίθημι. Εἰς τὰ εἰς *νω* βαρύτονα μόνον ἡ κατάληξις *ω* μεταβάλλεται εἰς *μι*, τὸ δὲ βραχὺ *υ* γίνεται μακρόν· ὡς, δεικνύω, δείκνυμι· ζευγνύω, ζεύγνυμι· οὕτω καὶ ἀπὸ ἄλλα βαρύτονα ὑπερδισύλλαβα παράγονται εἰς *μι*, μεταβαλλομένης πάντοτε τῆς βραχείας παραληγούσης εἰς μακράν· καθὼς, ὀνέω, ὄνημι, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ποιηταὶ κάμνουσι καὶ διπλασιασμὸν τῶν δύο ἀρκτικῶν γραμμάτων μὲ προσθήκην ἐνίοτε τοῦ *ι*· ὡς, ὀνίνημι· ἀλάω, ἀλάλημαι· ἀχέω, ἀκάχημαι.

Τὸ πλάω, καὶ πράω, παρεμβέτουσι μεταξὺ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ τῆς ῥίζης *μ*, τὸ ὁποῖον ἀποβάλλεται, ὁσάκις πρὸ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ εὑρίσκεται *μ*· οἷον πίμπλημι, ἐμπίπλημι· πίμπρημι, ἐμπίπρημι.

—

Σχηματισμὸς τῶν Ἀριθμῶν καὶ Προσώπων.

Ὁριστική. Ἐνεστώς.

Ἑνικά.			Δυϊκά.		Πληθυντικά.		
ἵστ-ημι,	ης,	ησι,	ατον,	ατον	αμεν,	ατε,	ᾶσι,
τίθ-ημι,	ης,	ησι,	ετον,	ετον,	εμεν,	ετε,	εἶσι,
δίδ-ωμι,	ως,	ωσι,	οτον,	οτον,	ομεν,	οτε,	οῦσι,
δείκν-υμι,	υς,	υσι,	υτον,	υτον	υμεν,	υτε,	ῦσι.

Οἱ Ἀττικοὶ λέγουσι τεθέασι, διδόασι, δεικνύασι.

Παρατατικός.

ἵστ-ην,	ης,	η,	ατον,	άτην,	αμεν,	ατε,	ασαν,
ἐτίθ-ην,	ης,	η,	ετον,	έτην,	εμεν,	ετε,	εσαν,
ἐδίδ-ων,	ως,	ω,	οτον,	ότην,	ομεν,	οτε,	οσαν,
ἐδείκν-υν,	υς,	υ,	υτον,	ύτην,	υμεν,	υτε,	υσαν

Δεύτερος Ἀόριστος.

ἔστ-ην,	ης,	η,	ητον,	ήτην,	ημεν,	ητε,	ησαν,
ἔθ-ην,	ης,	η,	ετον,	έτην,	εμεν,	ετε,	εσαν.
ἔδ-ων,	ως,	ω,	οτον,	ότην,	ομεν,	οτε,	οσαν.

Τὸ γ'. πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ συνεχῶς συγκόπτεται, *ἔθεν*, ἀντὶ ἔθεσαν· καθὼς, τὸ *ἔβαν*, ἀντὶ ἔβησαν, κλπ. οἱ λοιποὶ χρόνοι γίνονται ἀπὸ τοῦ στάω, στήσω, ἕστηκα, ἑστήκειν, καὶ εἱστήκειν, ἔστησα.

Προστακτική. Ἐνεστώς.

ἵστα-θι
τίθε-τι, τω—τον, των,—τε, τωσαν.
δίδο-θι,
δείκνυ-θι.

Οἱ Ἀόριστοι τῆς Προστακτικῆς λήγουσιν εἰς *θ'* ἀλλ' ὅπου συμπίπτουσι δύο *θ*, τρέπεται τὸ δεύτερον εἰς τ' ὅ-θεν τίθετι, τύφθητι, ἀντὶ τίθεθι, τύφθηθι.

Δεύτερος Ἀόριστος.

στῆθι, στήτω, στῆτον, στήτων, στῆτε, στήτωσαν,
θὲς, θέτω, θέτον, θέτων, θέτε, θέτωσαν.
δὸς, δότω, δότον, δότων, δότε, δότωσαν.

Λήγει πάντοτε εἰς *θι* ὁ Ἀόριστος Β'. ἐκτὸς τοῦ *θὲς*, καὶ *δός*.

Τὰ δισύλλαβα εἰς *ωμι*, ἔχουσι τὸν Β'. Ἀόριστον τῆς Προστακτικῆς, ὡς κλῦθι

Εὐκτική. Ἐνεστώς.

ἱσταί-ην,
τιθεί-ην,
διδοί-ην,
} ης, η ητον, ήτην ημεν, ητε, ησαν καὶ αἶεν.

Β'. Ἀόριστος.

σταί-ην,
θεί-ην,
δοί-ην.
} ης, η ητον, ήτην, ημεν, ητε, ησαν καὶ εἶεν.

Ὑποτακτική. Ἐνεστώς.

Ἐὰν ἱστ-ῶ, ῇς, ῇ, ῆτον, ῆτον, ῶμεν, ῆτε, ῶσι.
τιθ-ῶ, ῇς, ῇ, ῆτον, ῆτον, ῶμεν, ῆτε, ῶσι.
διδ-ῶ, ῷς, ῷ, ῶτον, ῶτον, ῶμεν, ῶτε, ῶσι.

Β'. Ἀόριστος.

Ἐὰν σῶ, σῇς, σῇ, σῆτον, σῆτον, σῶμεν, σῆτε, σῶσι.
θῶ, θῇς, θῇ θῆτον, θῆτον, θῶμεν, θῆτε, θῶσι.
δῶ, δῷς, δῷ, δῶτον, δῶτον, δῶμεν, δῶτε, δῶσι.

Ἀπαρέμφατος. Ἐνεστώς.

ἱστάναι. τιθέναι. διδόναι. δεικνύναι.

Β'. Ἀόριστος.

στῆναι. θεῖναι. δοῦναι.

Μετοχή.

Ἐνεστώς.			Β'. Ἀόριστος.		
ἱστ-ὰς,	ᾶσα,	ἀν.	στὰς,	στᾶσα,	στάν.
τιθ-εὶς,	εἶσα,	ἐν.	θεὶς,	θεῖσα,	θέν.
διδ-οὺς,	οῦσα,	όν.	δοὺς,	δοῦσα,	δόν.
δεικν-ὺς,	ῦσα,	ύν.			

Σχηματισμὸς τῶν Παθητικῶν Ἐγκλίσεων καὶ Χρόνων.

	Ὁριστικ.	Προστακτ.	Εὐκτ.	Ὑποτακτ.	Ἀπαρ.	Μετοχή.
Ἐνεστώς.	ἵστ-αμαι	ασο	αίμην	ῶμαι	ασθαι	άμενος.
	τίθ-εμαι	εσο	είμην	ῶμαι	εσθαι	έμενος.
	δίδ-ομαι	οσο	οίμην	ῶμαι	οσθαι	όμενος.
	δείκν-υμαι	υσο	ύοιμην	ύωμαι	υσθαι	ύμενος.

Γίνεται δὲ τὸ Β΄. πρόσωπον ἐτίθεσο, καὶ ἐτίθου· ἐδίδοσο, καὶ ἐδίδου.

Παρατατικός.	ἱστάμην. ἐτιθέμην. ἐδιδόμην. ἐδεικνύμην.	τὰ λοιπὰ ὡς ὁ Ἐνεστώς.

Σχηματισμὸς χρόνων γινομένων ἀπὸ τὰ εἰς ω.

Παρακείμενος.	ἕστ-αμαι	ασο	αίμην	ῶμαι	ᾶσθαι	άμενος.
	τέθ-ειμαι	εισο	είμην	ῶμαι	εῖσθαι	ειμένος.
	δεδ-ομαι	οσο	οίμην	ῶμαι	όσθαι	ομένος
	δέδ-ειγμαι	.	.	.	εῖχθαι	ειγμένος.

Ὑπερσυντελικός. ἑστάμην.
ἐτεθείμην.
ἐδεδόμην.
ἐδεδείγμην.

Μετ' Ὀλίγον Μέλλων.	ἑστάσ-ομαι	.	οίμην	.	εσθαι	όμενος.
	τεθείσ-ομαι	.	οίμην	.	εσθαι	όμενος.
	δεδόσ-ομαι	.	οίμην	.	εσθαι	όμενος.
Ἀ. Ἀόριστος.	ἑστάθην	σάθ-ητι	είην	ῶ	ῆναι	είς.
	ἐτέθην	τέθ-ητι	ειην	ῶ	ῆναι	είς.
	ἐδόθην	δόθ-ητι	είην	ῶ	ῆναι	είς.
	ἐδείχθην	δείχθ-ητι	είην	ῶ	δειχθ-ῆναι	είς.
Ἀ. Μέλλων.	σταθήσ-ομαι	.	οίμην	.	εσθαι	όμενος.
	τεθήσ-ομαι	.	οίμην	.	εσθαι	όμενος.
	δοθήσ-ομαι	.	οίμην	.	εσθαι	όμενος.
	δειχθήσ-ομαι	οίμην	.	.	εσθαι	όμενος.

Σχηματισμὸς Ἀριθμῶν καὶ Προσώπων.

Ὁριστική. Ἐνεστώς.

ἵστα- τίθε- δίδο- δείκνυ-	μαι, σαι, ται·	μεθον, σθον, σθον, μεθα, σθε, νται.

Εἰς τὸ δ'. πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ, καὶ τοῦ μέσου, οἱ Ἴωνες ἀποβάλλουσι τὸ σ, καὶ λέγουσιν ἵστααι· οἱ δὲ Ἀττικοὶ τὰ συναιροῦσιν· οἷον, ἵστη· τὸ ἔθεσο, Ἰωνικ. ἔθεο, Ἀττικ. ἔθου, κλπ.

Παρατατικός.

ἱστά- ἐτιθέ- ἐδιδό- ἐδεικνύ-	μην, σο, το·	μεθον, σθον, σθην· μεθα, σθε, ντο.

Προστακτική. Ἐνεστώς.

ἵστα- τίθε- δίδο- δείκνυ	σο, σθω·	σθον, σθων· σθε, σθωσαν.

Εὐκτική. Ἐνεστώς.

ἱσταί- τιθεί- διδοί-	μην, ο, το·	μεθον σθον, σθην· μεθα, σθε, ντο.

—

Ὑποτακτική. Ἐνεστώς.

Ἐὰν ἱστ-ῶμαι, ᾖ, ᾖται ὠμεθον, ἦσθον, ἦσθον, ὠμεθα, ἦσθε, ὦνται.

τιθ-ῶμαι, ᾖ, ᾖται ὠμεθον, ἦσθον, ἦσθον, ὠμεθα, ἦσθε, ὦνται.

διδ-ῶμαι, ῷ, ῶται ὠμεθον, ὦσθον, ὦσθον, ὠμεθα, ὦσθε, ὦνται.

Ἀπαρέμφατος. Ἐνεστώς.

ἵστασθαι. τίθεσθαι. δίδοσθαι. δείκνυσθαι.

Μετοχή. Ἐνεστώς.

ἱστάμενος, τιθέμενος, διδόμενος, δεικνύμενος, η, ον.

Σχηματισμὸς τῶν Μέσων Ἐγκλίσεων καὶ χρόνων.

Ὁ Ἐνεστὼς καὶ Παρατατικὸς εἶναι ὡς εἰς τὸ Παθητικόν.

Ὁ Β'. Ἀόριστος.

Ὁρισ.	Προσακ.	Εὐκτ.	Ὑποτ.	Ἀπαρ.	Μετοχή.
ἐστάμην	σάσο	σαίμην	σῶμαι	σάσθαι	σάμενος,
ἐθέμην	θέσο	θείμην	θῶμαι	θέσθαι	θέμενος,
ἐδόμην	δόσο	δοίμην	δῶμαι	δόσθαι	δόμενος,

Χρόνοι σχηματιζόμενοι ἀπὸ τὰ εἰς ω ῥήματα.

Α'. Ἀόριστος.

ἐστησάμην	στῆσ-αι	αίμην	ωμαι	ασθαι	άμενος,
ἐθηκάμην	θῆκ-αι				
ἐδωκάμην	δῶκ-αι				
ἐδειξάμην	δεῖξ-αι				

Α'. Μέλλων.

στήσ-ομαι θήσ-ομαι δώσ-ομαι δείξ-ομαι	οίμην	εσθαι	όμενος.

Σχηματισμὸς Ἀριθμῶν καὶ Προσώπων.

Ὁριστική. Β'. Ἀόριστος.

ἐστ-ά- ἐθέ- ἐδό-	μην, σο καὶ ἔθου, το μεθον, σθον, σθην,	μεθα, σθε, ντο.

Προστακτική. Β'. Ἀόριστος.

στά- θέ- δό-	σο καὶ θοῦ σθω	σθον, σθων,	σθε, σθωσαν.

Εὐκτική. Β'. Ἀόριστος.

σταί- θεί- δοί-	μην, ο, το	μεθον, σθον, σθην	μεθα, σθε, ντο.

Ὑποτακτική. Β'. Ἀόριστος.

Ἐὰν στῶ-μαι, ῇ, ῆται	ὡμεθον, ῆσθον, ῆσθον	
θ-ῶμαι, ῇ, ῆται	ὡμεθον, ῆσθον, ῆσθον	
δ-ῶμαι, ῷ, ῶται	ὡμεθον, ὦσθον ὦσθον	
ὡμεθα, ῆσθε, ῶνται.	ὡμεθα, ῆσθε, ὦνται.	
	ὡμεθα, ὦσθε, ὦνται.	

—

Ἀπαρέμφατος.

Β'. Ἀόριστος. στάσθαι. θέσθαι. δόσθαι.

Μετοχή. Β'. Ἀόριστος.

στά- θέ- δό-	μενος, μένη, μενον.	

Περὶ τῆς μορφώσεως τῶν χρόνων τῶν εἰς ΜΙ ῥημάτων.

ά.) Ὁ ἐνεργητικὸς Παρατατικὸς γίνεται ἀπὸ τὸν Ἐνεστῶτα, μεταβάλλων τὸ *μι* εἰς ν· οἶον, ἵστημι, ἵστην· τίθημι, ἐτίθην· δίδωμι, ἐδίδων· δείκνυμι, ἐδείκνυν.

β'.) Ὁ ἐνεργητικὸς Β'. Ἀόριστος γίνεται ἀπὸ τὸν Παρατατικὸν, ἀποβάλλων τὸν ἀναδιπλασιασμόν· ὡς, ἐτίθην, ἔθην· ἐδίδων, ἔδων· ἢ λαμβάνων τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν, ἐὰν τὸ ῥῆμα ἀρχίζῃ ἀπὸ ι δασυνόμενον· ὡς, ἵστην, ἔστην.

Οὕτω γίνεται καὶ ὁ Μέσος Ἀόριστος Β'. ἀπὸ τὸν Παθητικὸν Παρατατικόν· ὡς, ἐτιθέμην, ἐθέμην· ἐδιδόμην, ἐδόμην.

γ'.) Εἰς τὸν Ἐνεστῶτα, Παρατατικὸν, καὶ Ἀόριστον Β'. τῆς Ὁριστικῆς ὁ πληθυντικὸς καὶ δυϊκὸς ἀριθμὸς ἀναλαμβάνει τὸ βραχὺ φωνῆεν τοῦ θέματος *στάω, θέω, δόω*, πλὴν τοῦ Β'. Ἀορίστου τοῦ ἵστημι, ὅστις φυλάττει τὸ *η* καθ' ὅλους τοὺς ἀριθμούς.

δ'.) Ὁ Ἐνεστὼς καὶ δεύτερος Ἀόριστος τῆς Εὐκτικῆς προσλαμβάνουσι ι ὁμοῦ μὲ τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆεν τοῦ θέματος, καὶ λήγουσιν εἰς *ην*, ὡς ὁ παθητικὸς Ἀό-

ριστος τῶν εἰς ω· καθὼς, τιθείην, θείην· ἱσταίην, σταίην· διδοίην, δοίην· ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ παθητικὸν προσλαμβάνοντες μην· οἷον, τιθείμην, θείμην· διδοίμην, δοίμην.

Τὰ εἰς υμι δὲν ἔχουσιν οἴκοθεν Εὐκτικὴν, ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς λαμβάνουσι τὰ τοῦ βαρυτόνου θέματος· ὡς, δεικνύοιμι, δεικνύοις, δεικνύοι.

έ.) Ὁ ἐνεργητικὸς Ἐνεστὼς τοῦ Ἀπαρεμφάτου λήγει πάντοτε εἰς ναι· ὡς, ἱστάναι, τιθέναι, διδόναι, ζευγνύναι· ὁ δὲ Ἀόριστος Β. λαμβάνει ει, ἀντὶ ο· η, ἀντὶ α· ου, ἀντὶ ο· ὡς, θεῖναι, στῆναι, δοῦναι.

ς'.) Ἡ λήγουσα τοῦ Ἐνεστῶτος καὶ τοῦ Ἀορίστου Β'. τῆς Μετοχῆς μεταβάλλει τὸ ε τοῦ θέματος εἰς ει, τὸ ο, εἰς ου· ὅθεν ὁ τιθεὶς, ὁ θεὶς· ὁ διδοὺς, ὁ δούς· ὁ ἱστὰς, ὁ στάς· ἡ ἱστᾶσα, ἡ στᾶσα· ὁ δεικνὺς, ἡ δεικνῦσα.

ζ'.) Ὁ παθητικὸς Ἐνεστὼς γίνεται ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸν μεταβολῇ τῆς μι εἰς μαι, καὶ τρέπων τὴν μακρὰν παραλήγουσαν εἰς βραχὺ τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ θέματος ὡς, τίθημι, τίθεμαι (ἐκ τοῦ θέω)· ἵστημι, ἵσταμαι, (ἐκ τοῦ στάω)· δίδωμι, δίδομαι (ἐκ τοῦ δόω).

η.) Ὁ παθητικὸς Παρακείμενος γίνεται ἀπὸ τὸν Ἐνεστῶτα, μεταβολῇ τῆς μαι εἰς μην, ἵσταμαι, ἱστάμην· τίθεμαι, ἐτιθέμην· δίδομαι, ἐδιδόμην.

θ'.) Ὁ παθητικὸς Παρακείμενος ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸν, ὡς εἰς τὰ βαρύτονα· οἷον, τέθεικα, τέθειμαι· εἶκα, εἶμαι· ὅθεν ἀφεῖμαι, Παρακείμενος τοῦ ἵημι, ἐκ τοῦ ἕω· ἐξαιρεῖται ὁ Παρακείμενος τοῦ ἵστημι, καὶ δίδωμι, διότι ἀποβάλλουσι τὴν μακρὰν αὐτῶν παραλήγουσαν, καὶ λαμβάνουσι τὸ βραχὺ φωνῆεν τοῦ θέματος· ὡς, ἕστηκα, ἕσταμαι, (στάω)· δέδωκα, δέδομαι (δόω).

ι.) Ὁ Ὑπερσυντελικὸς ἀπὸ τὸν Παρακείμενον, ὡσαύτως· τέθειμαι, ἐτεθείμην· ἕσταμαι, ἑστάμην· δέδομαι, ἐδεδόμην.

ια.) Ὁ παθητικὸς Ἀόριστος καὶ οὗτος, ὡς εἰς τὰ βαρύτονα, ἀπὸ τὸ γ'. ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ Παθητικοῦ Παρακειμένου, μεταβολῇ τῆς ται, εἰς θην· ὡς, ἕσταται, ἑστάθην· δέδοται, ἐδόθην.

Εἰς δὲ τὸ ἵημι, καὶ τίθημι, ἀναλαμβάνει ὁ Ἀόριστος τὴν βραχεῖαν παραλήγουσαν τοῦ βαρυτόνου· ὅθεν, ἀφεῖμαι, ἀφέθην (ἕω)· τέθειμαι, ἐτέθην, (θέω)· τροπῇ τοῦ θ, εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του τ.

ιβ'.) Ὁ Μέλλων, ἀπὸ τὸν Ἀόριστον· ὡς, ἐτέθην, τεθήσομαι· ἐστάθην, σταθήσομαι· ἐδόθην, δοθήσομαι.

ιγ'.) Ὁ Μέσος Ἀόριστος Ἁ. ἀπὸ τὸν Ἀόριστον ἐνεργητικόν· ὡς, ἔθηκα, ἐθηκάμην· ἔδωκα, ἐδωκάμην.

Παρατηρήσεις.

1.) Εἰς τὸ ἵστημι, ἡ αὔξησις ε, ἥτις βάλλεται ἀντὶ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ι, δασύνεται, προσλήψει ἐνίοτε καὶ τοῦ ε εἰς τὸν Ὑπερσυντελικόν· ἕστηκα, εἱστήκειν.

2.) Ὁ Ἐνεστὼς καὶ Παρατατικὸς πολλάκις Ἰωνικῶς καὶ Δωρικῶς εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν λαμβάνει τὸν σχηματισμὸν τῶν εἰς εο, αω, οω, μὲ τὸν ἀναδιπλασιασμόν· ὡς, τιθεῖς, ἱᾶς, διδοῦς, ἐτίθει, ἵᾳ, ἐδίδου.

3.) Ἀντὶ τοῦ ἕστηκα εὑρίσκεται συγκοπῇ ἕστα, ἕσταμεν, ἕστατε· εἰς δὲ τὸ γ'. πληθ. ἑστήκασι, ἀποβάλλεται τὸ κ, μεταβάλλεται τὸ η εἰς α, καὶ γίνεται συναίρεσις τῶν δύο α· καθὼς, ἑστᾶσι· καὶ εἰς τὸν Ὑπερσυντελικὸν ἕστασαν· εἰς δὲ τὸν Παρακείμενον τοῦ Ἀπαρεμφάτου τὸ ἓν α· ὅθεν, ἑστάναι.

4.) Εἰς τὸ β'. πρόσωπον τοῦ Ἐνεστῶτος τῆς Προστακτι-

κῆς συνεχῶς εὑρίσκεται ὁ συνηρημένος σχηματισμὸς εἰς τὸ τίθημι, ἵημι, δίδωμι· ὡς, τίθει, ἵει, δίδου, ὡς ἐκ τοῦ τιθέω, ἔω, διδόω· ἀντὶ ἴεσθι, συνεχῶς εἶναι ἵστη· καὶ πίμπρι, ἐμπίπλη, ζῆ, δείκνυ, ἀντὶ πίμπρασθι, ἐμπίπλαθι, ζῆθι, δείκνυθι.

5.) Εἰς τὸν Ἀόριστον Β΄. τῆς Προστακτικῆς τὸ β΄. πρόσωπον εἶναι σχεδὸν πάντοτε θὲς, δός· ἀντὶ δὲ τοῦ σῆθι συχνὰ εἶναι στα· ὡς, ἀνάστα, παράσχα, οὕτω καὶ πρόβα, ἀντὶ πρόβηθι.

6.) Ὁ Ἐνεστὼς καὶ Ἀόριστος Β΄. τῆς Εὐκτικῆς συχνότερον ἔχουσι τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν εἰς *ειμεν, ειτε, ειεν· αιμεν, αιτε, αιεν· οιμεν, οιτε, οιεν*· ὡς, θεῖμεν, ἰσαῖμεν, δοῖμεν, κλπ. Εἰς νεωτέρους συγγραφεῖς εὑρίσκεται διδῴην, δῴην, ἀντὶ διδοίην, δοίην.

7.) Τὸ Ἀπαρέμφατον φυλάττει τὸν ἑαυτοῦ τόνον, καὶ ὅταν συντίθεται μὲ πρόθεσιν, εἴτε μονοσύλλαβον, εἴτε δισύλλαβον· ὡς, προθέσθαι, ἀποθέσθαι, κτλ. Ἡ δὲ Προσακτικὴ, ὅταν ἡ πρόθεσις εἶναι δισύλλαβος, τότε μόνον ἀναβιβάζει τὸν τόνον· ὡς, ἀπόθου, κατάθου. Εἰς τὸν πληθ. ἀριθμὸν ὅμως ὁ τόνος πίπτει εἰς τὴν πρόθεσιν πάντοτε· οἷον, σύνθεσθε, πρόδοσθε, ἄφεσθε, ἐπίθεσθε.

Ἕτερα ῥήματα τῶν εἰς Μι, ἀνώμαλα, καὶ διαιρούμενα εἰς τρεῖς κλάσεις, ἐξ ὧν ἑκάστη ἐμπεριέχει τρία ῥήματα.

I. Ἔω ἐξ οὗ παράγεται τὸ εἰμὶ, τὸ εἶμι, καὶ ἴημι.

II. Ἔω, ἐξ οὗ τὸ ἵημι, τὸ ἧμαι, καὶ τὸ εἶμαι, ὡς τὸ τίθημι ἐκ τοῦ θέω.

III. Κεῖμαι, ἵσημι, καὶ τὸ φημί.

Τὸν σχηματισμὸν τοῦ εἰμὶ (εἶμαι) ἴδε ὄπισθεν· εἶναι δὲ ἀρχαιότατον ῥῆμα, καὶ ἀνωμαλώτατον· οἱ Ἕλληνες ἀντ' αὐτοῦ μετεχειρίζοντο καὶ ἄλλα πολλάκις ῥήματα· ὡς, μέλλω, τυγχάνω, καὶ γίνομαι.

Τὸ εἶμι (πορεύομαι) καὶ ἴημι, γίνεται καὶ ἀπὸ τοῦ ἰω. Εἰς τὰ ἑνικὰ ἐκτείνει τὸ *ε* εἰς *ει*, καὶ ἀλλοῦ τὸ συστέλλει· ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν εἰς *μι* ῥήματα.

Ὁριστικά. (*Ἴδε Σημ.* 29.)

Ἐνεστώς. Εἰμι, εἶς ἢ εἶ, εἶσι· ἴτον, ἴτον· ἴμεν, ἴτε, εἶσι, ἴσι, ἢ ἴασι.

Παρατατ. εἶν, εἶς, εἶ· ἴτον, ἴτην· ἴμεν, ἴτε, ἴσαν.

Ὑπερσυντ. εἶκ-εἰν, εἰς, εἰ· εἴτον, εἴτην· εἶμεν, εἶτε, εἶσαν.

Β΄. Ἀόριστος. ἶον, ἶες, ἶε· ἴετον, ἰέτην· ἶομεν, ἴετε, ἶον.

Προστακτική.

Ἐνεστ. ἴθι ἢ εἶ, ἴτω· ἴτον, ἴτων· ἴτε, ἰτωσαν.

Β΄. Ἀόριστος. ἶε, ἰέτω· ἴετον, ἰέτων· ἴετε, ἰέτωσαν.

Εὐκτική.

Ἀόριστος Β΄. ἰοιμι, ἴοις, ἴοι· ἰοιτον, ἰοίτην· ἰοιμεν, ἰοιτε, ἰοιεν.

Ὑποτακτική.

Ἀόριστος Β΄. ἴω, ἴῃς, ἴῃ· ἴητον, ἴητον· ἴωμεν, ἴητε, ἴωσι.

Ἀπαρ. Ἐνες. εἶναι ἢ ἶναι. Μετοχή. Ἐνες. ἰών, ἰοῦσα, ἰόν.

Μέσον Ὁριστική.

Παρακ. Εἶα, εἶας, εἶε· εἴατον, εἴατον· εἴαμεν, εἴατε, εἴασι.

Ὑπερσυντ. ᾔειν, ᾔεις, ᾔει· ᾔειτον, ᾐείτην· ᾔειμεν, ᾔειτε, ᾔεισαν· ἢ ᾖμεν, ᾖτε, ᾖσαν.

Μέσος Μέλλων. εἶσομαι. καὶ ὁ Ἀόριστος εἰσάμην.

Ὁ Μέσος Ἐνεστὼς τούτου ἶεμαι, καὶ Παρατατικὸς ἱέμην (ἐπείγομαι, σπεύδω) καὶ τὸ Ἀπαρέμφ. ἱέναι.

Τὸ ᾖα λέγουσι Παρακείμενον, καὶ ᾔειν Ὑπερσυντελ.

Τὸ ἵημι σχηματίζεται καθὼς τὸ τίθημι· εἰς τοὺς Ἀττικοὺς ἐκλαμβάνεται καὶ μελλοντικῶς· ὡς, εἶμι καὶ ἀγγελῶ, Εὐριπίδης· ἴμεν καὶ ἐπιχειρήσομεν, Δημοσθένης· ἀντὶ ἐλεύσομαι. Συντιθέμενον μὲ προθέσεις ἀναβιβάζει τὸν τόνον· ὡς, ἄνειμι, ἄπειμι, ἐπέξειμι, διέξειμι.

Ὁριστική.

Ἐνες. ἵημι, ἵης, ἵησι· ἵετον, ἵετον· ἵομεν, ἵετε, ἱεῖσι.
Παρατατικός. . . . . ἵεσαν.
Εὐκτική. ἱείη. . . . .
Ἀπαρέμφατος. ἱέναι. Μετοχή. ἱείς, ἱέντος.

Μέσον.

Ἐνες. ἵεμαι, σαι, ται· μεθον, σθον, σθον· μεθα, σθε, νται.
Παρατ. ἱέ-μην, σο, το· μεθον, σθον, σθην· μεθα, σθε, ντο.
Προστακτική. ἵεσο, ἱέσθω. Μετοχή. ἱέμεν-ος, η, ον.

Τὸ ἵημι (πέμπω ῥίπτω) σχεδὸν πάντοτε ὡς σύνθετον μὲ προθέσεις λαμβάνεται· κλίνεται καὶ αὐτὸ σχεδὸν ὡς τὸ τίθημι, λαμβάνον ι ἀντὶ τοῦ διπλασιασμοῦ.

Ὁριστική.

Ἐνεστώς. ἵημι, ης, ησι· ἵετον, ἵετον· ἵεμεν, ἵετε, ἱεῖσι (ἱᾶσι, ἐκ τοῦ ἱέασι).

Παρατατικός. ἵην, ης, η· ἵετον, ἱέτην· ἵεμεν, ἵετε, ἵεσαν καὶ ἵουν· ὅθεν ἀφίουν, ἢ ἠφίουν, κλπ.

Μέλλων ά. ἥσ-ω, εις, ει· ετον, ετον· ομεν, ετε, ουσι.

Ἀόριστος ά. ἧκα κλπ. Παρακείμενος. εἷκα, ὡς ἔθεικα.

Ὑπερσυντελ. εἵκειν· καὶ ἄλλος ἀκόμη σχηματισμὸς κατὰ παρένθεσιν τοῦ ω· ὡς, ἕωκα· ὅθεν ὁ παθητικὸς Παρακείμενος ἀφέωνται· καὶ ἕηκα, ὅθεν ἀφῆκα, καὶ προέηκα.

Ἀόριστος Β΄. ἦν, ἧς, ἦ· ἔτον, ἔτην· ἔμεν, ἔτε, ἔσαν· Ἀττικῶς εἶμεν, εἶτε, εἶσαν· καὶ ἀνεῖμεν, ἀφεῖσαν.

Προστακτική.

Ἐνεςώς. ἶεθι, ἱέτω· ἵετον, ἱέτων· ἵετε, ἱέτωσαν.
Ά. Ἀόρισος. ἧκον. Παρακείμενος. εἷκε.
Β΄. Ἀόριστος. ἕς, ἕτω· ἕτον, ἕτων· ἕτε, ἕτωσαν.

Εὐκτική.

Ἐνεςώς. ἱεί-ην, ης, η· ητον, ήτην· ημεν, ητε, ησαν.
Ά. Μέλλων. ἥσοιμι. Παρακείμενος. εἵκειμι.
Β΄. Ἀόρ. εἵ-ην, ης, η· ητον, ήτην· ημεν, ητε, ησαν.

Ὑποτακτική.

Ἐνες. Ἐὰν ἰῶ, ἰῇς, ἰῇ· ἰῆτον, ἰῆτον· ἰῶμεν, ἰῆτε, ἰῶσι.
Παρακ. εἵ-κω, ῃς, ῃ· ητον, ητον· ωμεν, ητε, ωσι.
Β΄. Ἀόρ. Ἐὰν ὦ, ῇς, ῇ· ἦτον, ἦτον· ὦμεν, ἦτε, ὦσι.

Ἀπαρέμφατος.

Ἐνεστώς. ἱέναι. Ά. Μέλλων. ἥσειν. Παρακ. εἰκέναι.
Β΄. Ἀόριστος. εἶναι.

—

Μετοχή.

Ἐνες. ἰείς, ἰεῖσα, ἰέν. Ἀ. Μέλλ. ἥσων, ἥσουσα, ἧσον.
Παρακείμ. εἰκὼς, εἰκεῖα, εἰκός. Ἀόρ. Β΄. εἷς, εἷσα, ἕν.

Παθητικὰ Ὁριστικά.

Ἐνεστώς. ἵεμαι, σαι, ται· μεθον, σθον, σθον· μεθα, σθε, νται.
Παρατατικ. ἱέμην, ἵεσο, το· μεθον, σθον, σθην· μεθα, σθε, ντο.
Παρακ. εἷμαι, σαι, εἷται· μεθον, σθον, σθον· μεθα, σθε, νται.
Ὑπερσυντελ. εἵ-μην, σο, το· μεθον, σθον, σθην· μεθα, σθε, ντο.
Μετ' Ὀλ. Μέλλ. εἵσομαι. Ἀ. Ἀόριστος. ἕθην, κλπ. εἵθην.
Ἀ. Μέλλων. ἐθήσομαι.

Τὸ Μέσον, ὡς ὁ Ἐνεστὼς καὶ Παρατατικὸς σχηματίζεται.

Ἀ. Ἀόριστος. ἡκ-άμην, ω, ατο· άμεθον, ασθον, άσθην· άμεθα, ασθε, αντο.
Α. Μέλλων. ἥσ-ομαι, η, εται· όμεθον, εσθον, εσθον· όμεθα, εσθε, ονται· ἐκ τοῦ ἥσω.
Β΄. Ἀόριστος. ἕμην, ἕσο οὗ, ἕτο· έμεθον, έσθον, έσθην· έμεθα, έσθε, έντο· καὶ μὲ τὸ ι ἀφεῖντο, ἐφεῖντο, καὶ μεθείμην, μεθεῖσθε.

Προστακτική.

Ἐνεστώς. ἕσο, ἔσθω· ἔσθον· ἔσθων, ἔσθε, ἕσθωσαν.

—

Εὐκτική.

Μέλλων ά. ησοί-μην, σοιο, το· μεθον, σθον, σθην· μεθα, σθε, ντο.
Ἀόριστος Β΄. εἴ-μην, σο, το· μεθον, σθον, σθην· μεθα, σθε, ντο.

Ὑποτακτική.

Ἀόριστος Β΄. ὦμαι, ᾖ, ᾖται· ὥμεθον, ἧσθον, ἧσθον· ὥμεθα, ἧσθε, ὦνται.

Ἀπαρέμφατος.

Ἀ. Μέλλ. ἥσεσθαι. Β΄. Ἀόρ. ἔσθαι.

Μετοχή.

ησόμενος, η, ον. ἕμεν ος, η, ον.

Ὁριστική Ἐνεστώς.

Ἧμαι (κάθημαι) ἧσαι, ἧται· ἥμεθον, ἧσθον, ἧσθον· ἥμεθα, ἧσθε, ἧνται.
Παρατατικός. ἥμην, ἧσο, ἧτο· ἥμεθον, ἧσθον, ἧσθην· ἥμεθα, ἧσθε, ἧντο.

Προστακτική.

ἧσο, ἧσθω· ἧσθον, ἧσθων· ἧσθε, ἧσθωσαν.
Ἀπαρέμφ. ἧσθαι. Μετοχή. ἥμενος, η, ον.

Εἶμαι (ἀμφιέννυμι.).

Ἐνεστὼς καὶ Παρακείμ. | εἶμαι, εἶσαι, εἶται, κλπ. . . εἶνται.

Ὑπερσυντελ. εἵμην, εἶσο, καὶ ἔσσο, εἶτο, εἵστο, ἔστο, καὶ ἕστο. . . . . εἶντο.

Ἀ. Ἀόρ. εἰσ-, ἐσσ-, ἐσις- | άμην, ω, ατο· άμεθον, ασθον, άσθην· άμεθα, ασθε, αντο.

Μετοχή.

Ἐνεστὼς, καὶ Παρακείμ. εἵμενος. Ἀ. Ἀόρ. ἑσσάμενος. ἕσσω μιν Ὅμηρ. Ὀδυσσ. XVI—79.

Κεῖμαι.

Ὁριστική. Ἐνεστώς.

Κεῖ-μαι, σαι, ται· μεθον, σθον, σθον· μεθα, σθε, νται.

Παρατατ. ἐκεί-μην, σο, το· μεθον, σθον, σθην· μεθα, σθε, ντο.

Ἀ. Μέλλων. κείσ-ομαι, η, εται· όμεθον, εσθον, εσθον· όμεθα, εσθε, ονται.

Προστακτική.

Ἐν. κεῖσο, κείσθω· κεῖσθον, κείσθων· κεῖσθε, κείσθωσαν.

Εὐκτική.

Ἐν. κεοί-μην, ο, το· μεθον, σθον, σθην· μεθα, σθε, ντο.

Ὑποτακτική.

Ἐν. κέωμαι. Ἀόριστος Ἀ. κείσωμαι.

Ἀπαρέμφ. κεῖσθαι. Μετοχή. κείμεν-ος, η, ον.

Ἵσημι.

Ὁριστ. Ἐνεστώς. Ἵσ-ημι, ης, ησι· ατον, ατον· αμεν, ατε, καὶ μεν, τε, ασι.

Παρατ. ἵσ-ην, ης, η· ατον, άτην· αμεν, ατε, ασαν, καὶ αν.

Προστακτική.

Ἐν. ἴσ-αθι, καὶ θι· άτω, καὶ τω· ατον, καὶ τον· άτων, καὶ των, ατε, καὶ τε· άτωσαν, τωσαν, καὶ των.

Ἀπαρέμφ. ἰσάναι. Μετοχή. ἵσα-ς, σα, ν.

Μέσον.

Ἐν. ἵσα-μαι, σαι, ται· μεθον, σθον, σθον· μεθα, σθε, νται. (Ἀντὶ τούτου συνεχῶς μεταχειρίζονται τὸ ἐπίσταμαι.)

Παρατ. ἰσά-μην, σο, το· μεθον, σθον, σθην· μεθα, σθε, ντο.

Ἀπαρέμφ. ἵσασθαι. Μετοχή. ἰσάμεν-ος, η, ον.

Φημί.

Ὁριστική.

Ἐνες. Φημὶ, φὴς, φησί· φατὸν, φατόν· φαμεν, φατὲ, φασί.

Παρατ. ἔφ-ην, ης, η· ατον, άτην· αμεν, ατε, ασαν, καὶ αν.

Εἰς τοὺς δύο τούτους χρόνους, Ὅμηρ. καὶ Ἀττικοὶ συγγραφεῖς, ἀποστρέφουσι τὸ φ· οἷον, ἠμὶ, ἧς, ἠσί· ἦν, ἦς, ἦ· ἀντὶ τοῦ φημὶ, κλπ.

Μέλλων Ἀ. φήσ-ω, εις, ει· ετον, ετον· ομεν, ετε, ουσι.

Ἀόρ. Ἀ. ἔφησ-α, ας, ε· ατον, άτην· αμεν, ατε, αν.

Ἀόρ. Β΄. ἔφ-ην, ης, η· ητον, ήτην· ημεν, ητε, ησαν.

Προστακτική.

Ἐν. φάθι, φάτω· φάτον, φάτων· φάτε, φάτωσαν.

Εὐκτική.

Ἐν. φαί-ην, ης, η· ητον, ήτην· ημεν, ητε, ησαν· μεν, τε, εν.

Ἀ. Ἀόρ. φήσ-αιμι, αις, αι· αιτον, αίτην· αιμεν, αιτε, αιεν.

Ὑποτακτική.

Ἐν. φῶ, φῇς, φῇ· φῆτον, φῆτον· φῶμεν, φῆτε, φῶσι.

Ἀπαρέμφ. φάναι. Μετοχή. φὰς, φᾶσα, φάν.

Α. Ἀόρ. φῆσαι. Α. Μέλλων. φήσων.
Β΄. Ἀόρ. φῆναι. Α. Ἀόριστος. φήσας.

Παθητικόν. Ὁριστική.

Παρακ. πέφαται. Προσακτ. πεφάσθω. Ἀπαρ. πεφάσθαι. Μετοχή. πεφασμέν-ος, η, ον.

Μέσον.

Ἐνες. φα-μαὶ, σαὶ, ταί· μεθον, σθον· μεθα, σθε, νται.
Παρατατ. καὶ Β΄. Ἀόρ. ἐφά-μεν, σο, το· μεθον, σθον, σθην· μεθα, σθε, ντο.

Προστακτική.

Ἐνεστῶς. φάσ-ο, θω· θον, θων· θε, θωσαν.
Ἀπαρέμφ. φάσθαι. Μετοχή. φάμενος, η, ον.

Παρατηρήσεις.

Τὸ φημὶ, σημαίνει γενικῶς τὸ λέγω, ἰδιαιτέρως δὲ, καὶ τὸ βεβαιόνω, ἢ προφασίζομαι, εἰς τὸν Ἐνεστῶτα, καὶ κυρίως εἰς τὸν Μέλλοντα φήσω, καὶ Ἀόριστον ἔφησα. Εἰς τὴν σημασίαν ταύτην εἶναι συνηθέστερον εἰς τὸν Παρατατικὸν, καὶ Ἐνεστῶτα τοῦ Ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς Μετοχῆς τὸ Φάσκω, ὡς, ἔφασκε σπουδάζειν· φάσκων σπουδάζειν. Καὶ ὁ μέσος Ἀόριστος Β΄. τοῦ φημὶ, φάμενος.

Πλάτων Διαλ. Παρατ. ἔφην, καὶ ἦν, ἔφης, καὶ ἔφησθα. ἔφη, καὶ ἦν, ἀποβάλλων τὸ φ.

Εἰς τὴν διήγησιν τινὸς συνδιαλέξεως συχνὰ λέγομεν καὶ ἡμεῖς τὸ εἶπα, εἶπε· καθὼς οἱ παλαιοὶ τὸ ἦν, καὶ ἦ, ἐκ τοῦ φημί. Ἦν δ' ἐγὼ, ἦ δ' ὅς, ἤγουν, καὶ ἐγὼ εἶπα, καὶ ἐκεῖνος εἶπε, κατὰ τὴν χρῆσιν αὐτὴν τοῦ ἠμὶ, ἀντὶ τοῦ φημί.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α. ΜΕΡΟΥΣ.

ΜΕΡΟΣ Β΄.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ.

Προεισαγωγικά τινα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Α΄.

Τί ἐστι Σύνταξις;

Σύνταξις εἰς τὴν Γραμματικὴν λέγεται ἡ ὀρθὴ τάξις, καὶ ἡ πλοκὴ τῶν λέξεων, καταλλήλως, πρὸς κατασκευὴν λόγου προφορικοῦ, ἢ γραπτοῦ.

Τί ἐστι προφορικὸς λόγος;

Λόγος ἐκφωνούμενος ἢ γραπτὸς εἶναι ἡ ἔκφρασις τῶν αἰσθημάτων, ἢ διανοημάτων τοῦ λαλοῦντος, ἢ γράφοντος, Ἐξήγησαί μας καλήτερα ταῦτα.

Ὅταν διαλογιζώμεθα, ὁμιλοῦμεν μὲ τὸν ἑαυτόν μας, καὶ κανεὶς δὲν μᾶς ἠξεύρει, καὶ τοῦτο λέγεται Λόγος ἐνδιάθετος Ἅμα δὲ κοινοποιήσωμεν τοὺς ἐνδιαθέτους τούτους συλλογισμούς μας, τότε λέγεται τοῦτο, Προφορικὸς λόγος, διότι ἐπροφέραμεν, ἢ ἐκφράσαμεν τὰ ἐσωτερικά μας διανοήματα καὶ εἰς ἄλλους.

Ὁ προφορικὸς λοιπὸν λόγος εἶναι ἐξηγητὴς τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου μας. Ἡ δὲ ἔκφρασίς μας αὕτη ὅσον καὶ ἂν εἶναι σύντομος (δηλ. ὁ λόγος), ὀνομάζεται Πρότασις.

Πῶς συντίθεται ἡ Πρότασις;

Πᾶς λόγος, ἢ πρότασις ἔχει δύο μόνας λέξεις, ὀνομαστικὴν καὶ ῥῆμα, ἢ ὑποκείμενον, καὶ κατηγορούμενον·

ὡς, ὁ Πέτρος διδάσκει· ἢ καὶ μίαν μόνην λέξιν, ὡς, διδάσκει· τὸ ὁποῖον θέλει νὰ εἰπῇ εἶναι διδάσκαλος· καὶ τότε αἱ δύο λέξεις εἶναι ἀντὶ μιᾶς· διότι πολλάκις μία λέξις παρασταίνει πρότασιν ὁλόκληρον, καὶ τελείαν κρίσιν, καὶ μάλιστα εἰς τὰ ἄκλιτα μόρια· ὡς, ὦ! τὸ ὁποῖον σημαίνει: ἐγὼ πάσχω. Τὰ τοιαῦτα εἶναι κρίσεων ἐκφωνήσεις, τέλειαι προτάσεις. Καὶ τὸ Ναὶ π. χ. εἶναι πρότασις εἰς μίαν ἀπόκρισιν· διότι ὅταν ἐρωτήσω· Ἔγραψεν ὁ Πέτρος; καὶ μὲ ἀποκριθῇ τις, Ναί· τοῦτο τὸ Ναὶ, ἔχει τέλειον νόημα, καὶ θέλει νὰ εἰπῇ, ὁ Πέτρος ἔγραψεν· εἶναι λοιπὸν ἡ λέξις Ναὶ, πρότασις, ἀλλ' εἶναι ἐλλειπτικὴ, διότι λείπουσιν ἐκεῖναι αἱ δύο λέξεις, ἤγουν, Πέτρος ἔγραψε· λέγεται καὶ συνεπτυγμένη ἀκόμη, ἤγουν τυλιγμένη· καὶ ὅταν προφέρωμεν τὰς δύο ταύτας λέξεις, Πέτρος ἔγραψε, τότε λέγεται ἀνεπτυγμένη, ἤγουν ξετυλιγμένη=φανερὰ, καὶ ὄχι κρυμμένη, καὶ ὑπονοουμένη. Καὶ, Σωκράτης ἐστὶ σώφρων, καὶ, Σωκράτης σωφρονεῖ, τὴν ἀ. πρότασιν γινομένην ἐκ τοῦ εἶναι καλοῦμεν ἀνεπτυγμένην, τὴν δὲ, συνεπτυγμένην.

Ἐντοσούτῳ καθαρὰ εἰπέ μας τί ἐστι πρότασις;

Πᾶσα ἔκφρασις, ἢ παράστασις γνώμης τινὸς, ἢ κρίσεως ἐνδιαθέτου λέγεται Πρότασις. Καὶ πρότασις θέλει νὰ εἰπῇ ὅ,τι προτείνεται ἔξω, προβάλλεται ἀπὸ τὸν ὁμιλοῦντα, ἢ γράφοντα διὰ νὰ φανερωθῇ εἰς τοὺς ἄλλους.

Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι ὁ πλέον σύντομος λόγος ἀναγκαίως πρέπει νὰ φανερόνῃ περί τινος προσώπου, ἢ πράγματος, ὅτι ὑπάρχει, ἢ ὅτι ἐνεργεῖ τι, ἢ πάσχει, ἢ εὑρίσκεται εἰς κατάστασίν τινα. Ἐπειδὴ δὲ διακρίνομεν τὰ πρόσωπα μὲ τὰς ἀντωνυμίας, τὰ πράγματα μὲ τὰ οὐσιαστικὰ, τὴν ὕπαρξιν καὶ τὰς διαφόρους αὐτῶν καταστάσεις μὲ

τὰ ῥήματα, εἶναι φανερὸν, ὅτι πᾶσα πρότασις, διὰ νὰ φανερόνῃ κρίσιν τινὰ τοῦ νοῦ μας, ἔπεται νὰ ἔχῃ μίαν τινὰ ἀντωνυμίαν, ἢ ὄνομα, καὶ ἓν ῥῆμα.

Ἡ ὀνομαστικὴ παρασταίνουσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὁποίου κρίνομεν, λέγεται Ὑποκείμενον. Τὸ ῥῆμα, καὶ ἡ ἄλλη ὀνομαστικὴ, ἂν εἶναι, φανερόνουσα, τί κρίνομεν περὶ τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται Κατηγορούμενον, ἤγουν λεγόμενον ἐπάνω εἰς τὸ ὑποκείμενον· οἷον, ἔστι Θεὸς—ὁ Θεός ἐστι δίκαιος—ὁ Θεὸς ἐποίησε τὰ πάντα· εἰς τὰς προτάσεις ταύτας, ὁ Θεὸς εἶναι ὑποκείμενον, ἢ ἡ ὀνομαστική· Ἔστι, εἶναι τὸ ῥῆμα φανερόνον ὕπαρξιν· Δίκαιος, ἐποίησεν, εἶναι καθὲν εἰς τὴν πρότασίν του κατηγορούμενον.

Τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον λέγονται, ὅροι τῆς προτάσεως, διότι αὐτὰ εἶναι τὰ ὅριά της, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος της. Εἰς δὲ τὰ ῥήματα, ὅπου δὲν φαίνεται τὸ ὑπαρκτικὸν, ἐννοεῖται· οἷον, ἐποίησε, συνεπτυγμένως, ἀντὶ, ἔστι ποιήσας· καὶ, σπουδάζω=εἰμὶ σπουδάζων· ὑγιαίνω=εἰμὶ ὑγιὴς· ἐνεργῶ=εἰμὶ ἐνεργός· ζῶ=εἰμὶ ζωός· ὅρα μὴ λιφθῇς=σὺ ἔσο ὁρῶν μὴ λιφθῇς, ἀνεπτυγμένως, κλπ. Εἰς ὅλα λοιπὸν ἐν γένει τὰ ῥήματα ἐνυπάρχει τὸ, εἶναι, καὶ ὅλα δυνατὸν ἐπομένως νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς αὐτὸ καὶ εἰς τὸ περιεχόμενον κατηγορούμενον, καὶ εἶναι οὕτως ἡ βάσις ὅλων τῶν ῥημάτων. (Ἴδε Κεφάλ. Γ'. περὶ συντάξεως τοῦ ῥήματος.)

Ὅσαι ἄλλαι λεξεις ἤθελον προστεθῇ εἰς τὸ ὑποκείμενον ἢ εἰς τὸ κατηγορούμενον, κατὰ τὴν χρείαν, λέγονται συμπληρώματα, διότι συμπληροῦσι τότε τὴν πρότασιν.

Ἐὰν εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν εἶναι δύο ὑποκείμενα, ἢ κατηγορούμενα διάφορα, ἡ πρότασις λέγεται σύνθετος·

καθὼς, ὁ Γεώργιος καὶ ὁ Παῦλος εἶναι ἐπιμελεῖς καὶ χρηστοήθεις· ἡ σύνθεσις γίνεται ἢ εἰς μόνον τὸ ὑποκείμενον, ἢ εἰς μόνον τὸ κατηγορούμενον, ἢ καὶ εἰς τὰ δύο, ὁποία εἶναι ἡ ἀνωτέρω. (Ἴδε κατ' ἔκτασιν εἰς τὴν Σημ. 55—58 τὰ περὶ Συνθέσεως, περὶ Κώλων, Κομμάτων, κλπ.).

Συμφωνία Ἐπιθετική.

Τὸ ἐπίθετον, ὡς παρασταῖνον ὁποῖον εἶναι τὸ οὐσιαστικὸν, συμμορφόνεται μὲ ἐκεῖνο κατά τε γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν. Π. χ. ὁ δίκαιος κριτὴς, τοῦ δικαίου κριτοῦ, ἡ δικαία κρίσις, τῆς δικαίας κρίσεως κλπ. τὸ δίκαιον ἔργον, τοῦ δικαίου ἔργου, κλπ. Εἰς τὰ ἀρσ. καὶ θηλ. οὐσιαστικὰ ἔμψυχα ἀκολουθεῖ τὸ ἐπικρατέστερον ἀρσενικὸν γένος· εἰς δὲ τὰ ἄψυχα, ἀκολουθεῖ οὐδέτερον γένος· οἷον· Ἀετὸς καὶ ἀλώπηξ φιλιωθέντες, καὶ ὄχι φιλιωθεῖσαι. Αἴσωπ. —Ἀὴρ καὶ ὕδωρ τῇ φύσει λευκά. Ἀριστ. διότι κατὰ τὴν φωνὴν ὑπάρχουσιν ἀρσενικὰ ἡ θηλυκὰ, κατὰ δὲ τὴν σημασίαν οὐδέτερα. Ἐνίοτε συμφωνοῦσι καὶ μὲ τὸ πλησιέστερον γένος· οἷον, πρόβατα καὶ βόας ἁπάσας.—Καὶ εἰς τὸ γένος τοῦ σημαινομένου ἐνίοτε, ὡς τέκνον φίλε— καὶ Ἀνακρ. βρέφος ἐσορῶ φέροντα τόξον.

Τὰ ἐπίθετα πολλάκις ἀττικῶς συμφωνοῦσι μὲ ἀρσενικὰ, καὶ θηλ. οἷον, ἄπιστον ἡ τυραννὶς—πονηρὸν ὁ συκοφάντης· (ὑπονοεῖται δὲ τὸ, χρῆμα). Καὶ τίθεται ἐνίοτε· οἷον, ἀθάνατον χρῆμα ἡ ἀλήθεια. Ἐπίκτ. Χαριέντως τίθενται τὰ ἐπίθετα εἰς ἄλλην πτῶσιν παρὰ τὰ οὐσιαστικὰ, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς γενικὴν πληθ. οἱ ἀγαθοὶ τῶν ἀνδρῶν· ὅθεν ὅταν εἶναι δύο ἐπίθετα, τὸ ἕτερον ἐπέχει τόπον οὐσιαστικοῦ· οἷον, γυναικεῖον στρατιωτικὸν=στράτευμα γυναικεῖον, ἢ στρατιωτικὸν γυναικῶν. Καὶ τ' ἀνάπαλιν,

ἐπέχουσι τόπον ἐπιθέτου δύο οὐσιαστικά· οἷον, γλῶσσαν Ἑλλάδα ἐδίδαξε· Ἡρόδ. ἀντὶ ἑλληνικήν· καὶ συμφωνοῦσιν ὡς ἐπίθετα.

Ὡσαύτως συμφωνοῦσιν αἱ τριγενεῖς ἀντωνυμίαι μὲ τὸ οὐσιαστικόν· ὡσαύτως καὶ αἱ μετοχαὶ, διότι κλίνονται καὶ εἰς τὰ τρία γένη.

Συμφωνία Ῥηματική.

Καὶ τὸ ῥῆμα, ὡς φανερόνον τὸ πρόσωπον, ἢ τὸ πρᾶγμα, ὅτι ὑπάρχει, ἢ ὅτι ἐνεργεῖ, πάσχει, ἢ εὑρίσκεται εἰς κατάστασίν τινα, συμμορφόνεται μὲ τὸ ὑποκείμενον κατὰ πρόσωπον, καὶ ἀριθμόν· καθὼς, Ζεῦξις ἦν ἄριστος ζωγράφος—οἱ πάλαι ἄνθρωποι ἦσαν ἄγροικοι.

Εἰς τὴν σημερινὴν γλῶσσαν τὸ τρίτον πρόσωπον εἶναι λαμβάνεται καὶ εἰς τὸν ἑνικὸν, καὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ὁ Ἐνεστὼς τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος ἀποσιωπᾶται πολλάκις ἐννοούμενος ἀπὸ τὴν συνήθειαν εὐκόλως, καθὼς καὶ τὴν σήμερον· ἄπιστον ἡ θάλασσα· πιστὸν ἡ γῆ· καὶ, ἄριστον μὲν ὕδωρ κλπ. Καὶ ὅταν παραλαμβάνηται ἐκ τοῦ προηγουμένου κώλου· οἷον, ἐκεῖνος μέν ἐστι φίλος, σὺ δὲ (εἶ) ἐχθρὸς, κλπ. ὡσαύτως καὶ περὶ τοῦ κατηγορουμένου· ὡς, ἐγὼ μὲν ἕτοιμός εἰμι, σὺ δὲ οὐκ εἶ (ἕτοιμος)· καὶ ἡ ὀνομαστικὴ παραλείπεται ὅταν εὐκόλως ἡ οἰκοθεν ἐννοεῖται· ὡς, γράφω, ἄγωμεν, κτλ.

Ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ τῶν οὐδετέρων ὀνομάτων κατὰ τοὺς Ἀττικοὺς ἐλάμβανε ῥῆμα ἑνικοῦ ἀριθμοῦ· τὰ παιδία παίζει—ὄρεα τρέμε, Ὅμηρος.

Ἐξ ἐναντίας, ἡ ἑνικὴ ὀνομαστικὴ τῶν περιληπτικῶν ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα σημαίνουσι πολλὰ ὑποκείμενα, λαμβάνει εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν καὶ ῥῆμα πληθυντικοῦ

ἀριθμοῦ, καὶ τότε ἡ συμφωνία τοῦ ῥήματος γίνεται μὲ τὴν ἔννοιαν τῶν πολλῶν, δηλ. κατὰ τὴν σημασίαν· οἷον, ὁ λαὸς ἀκούσαντες· ἡ πόλις ἐξελθόντες· ἡ βουλὴ ἔγνωσαν (οἱ βουλευταί). Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ εἰς τὸ, ἕκαστος, καὶ εἰς τὸ, ἄλλος ἄλλο· ὡς, ἕκαστος ἐθέλουσιν ἄρχειν· ἄλλος ἄλλο ἠρώτων με· ὡς ἐὰν καὶ τὴν σήμερον ἐλέγομεν, ἡ βουλὴ ἀπεφάσισαν κτλπ.

Τῶν δυϊκῶν ἡ ὀνομαστικὴ συντάσσεται ἐνίοτε καὶ μὲ ῥῆμα πληθυντικόν· οἷον, ἄμφω λέγουσιν· Ἡρόδοτος.

Περὶ τῶν συμπληρωμάτων.

Πᾶσα λέξις εἶναι ἀποτέλεσμα λέξεως ἄλλης, ἢ κρέμαται ἀπὸ λέξιν ἄλλην, καὶ ἐκείνη ἀπὸ ἄλλην, ἕως εἰς τὴν πρώτην, ἥτις εἶναι ἡ βάσις τοῦ λόγου, καὶ αὕτη εἶναι ἡ ὀνομαστικὴ, ἢ τὸ ὑποκείμενον. Διὰ νὰ ἀπαρτισθῇ δὲ ἡ ἔννοια, πρέπει μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν νὰ θεωρῆται τὸ κατηγόρημα, (ἴδε καὶ ἀνωτέρω περὶ συντάξεως, εἰς τὰ Προεισαγωγικὰ,) ἔπειτα αἱ λοιπαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι μέρη τῆς προτάσεως, ἀλλὰ μέρη τοῦ ὅλου λόγου, ἢ προτάσεις συνεπτυγμέναι. (Ἴδε ἀνωτέρω.) Εἰς τὴν ὁμιλίαν λοιπὸν ἀναγκαζόμεθα νὰ ἑνώνωμεν πολλὰς λέξεις διὰ νὰ παρασταίνωμεν τέλειον νόημα· π. χ. Ἐάν τις μ' ἐρωτήσῃ τί κάμνω; καὶ ἀποκριθῶ, γράφω, παρασταίνω μόνον τὸ πρᾶγμα, ἢ τὴν ὁποίαν πρᾶξιν μεταχειρίζομαι, καὶ τότε μὲ τρόπον ἀπόλυτον λέγω τὴν λέξιν Γράφω. Ἐὰν δὲ ἀποκριθῶ, Γράφω μάθημα τῆς Γραμματικῆς, φανερόνω ὅτι γράφω, καὶ τὸ γραφόμενον εἶναι μάθημα τῆς Γραμματικῆς· καὶ βλέπομεν ὅτι ἡ λέξις Μάθημα ἔχει σχέσιν μὲ τὴν λέξιν Γράφω, καὶ ἡ τῆς Γραμματικῆς, μὲ τὴν λέξιν Μάθημα.

Ἐκθέτομεν ἐνταῦθα παράδειγμα πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ τρόπου, ἀφορῶντος τὰ περὶ τὴν σύνταξιν· ὡς, Γράφω μάθημα τῆς Γραμματικῆς εἰς τοῦτο τὸ τετράδιον· ἡ λέξις Μάθημα, εἶναι συμπλήρωμα τοῦ Γράφω· καὶ ἡ λέξις, τῆς Γραμματικῆς, εἶναι συμπλήρωμα τῆς, Μάθημα· ἡ λέξις, Τοῦτο τὸ τετράδιον, εἶναι συμπλήρωμα τῆς προθέσεως; Εἰς· καὶ τὸ, Εἰς τοῦτο τὸ τετράδιον, εἶναι συμπλήρωμα τοῦ Γράφω. Ἄλλα συμπληρώματα εἶναι ἄμεσα, καὶ ἄλλα ἔμμεσα· (τὰς λέξεις ταύτας θέλομεν μεταχειρισθῆ εἰς τὴν παροῦσαν Γραμματικὴν, ἀντὶ προσεχὲς, καὶ πόρρω ἀντικείμενον κτλ. Ἀδιαφόρως ὅμως θέλομεν ἐκφράζει, ἄμεσον, ἢ αἰτιατικὴν γενικὴν, καὶ δοτικὴν συντακτικὴν τοῦ ῥήματος· π. χ. τὸ Μάθημα, ἄμεσον συμπλήρωμα, ἢ αἰτιατικὴ συντακτικὴ τοῦ γράφω· καὶ τὸ, τῆς Γραμματικῆς, εἶναι ὁμοίως συμπλήρωμα τοῦ Μάθημα· τὸ, τοῦτο τὸ τετράδιον, εἶναι ἄμεσον συμπλήρωμα τοῦ εἰς, καὶ ἔμμεσον τοῦ, Γράφω· διότι ἀπὸ αὐτὸ κρέμαται, διὰ μέσου τῆς προθέσεως. Καὶ τὸ, εἰς τοῦτο τὸ τετράδιον, εἶναι ἄμεσον συμπλήρωμα τοῦ κατηγορήματος. Αἱ συμπληρωτικαὶ προτάσεις εἶναι καὶ αὐταὶ συμπληρώματα τῆς ἀρχικῆς προτάσεως, ὅμ. ἔμμεσα.

Πᾶν μέρος λόγου κλιτὸν, ἢ ἄκλιτον, δυνατὸν νὰ τεθῇ εἰς τὸν λόγον ὡς ὑποκείμενον ἢ κατηγορούμενον· οἷον, ἡ Περὶ ἐστὶ πρόθεσις—τὸ προάστειον δὲν εἶναι Ἄστυ.—Καὶ ἀπαρέμφατον, ὡς, τὸ ὑγιαίνειν ἐστὶ τερπνόν.—Καὶ ὁλόκληρος λόγος· ὡς, τὸ, γνῶθι σαυτὸν ἐστὶ χρησιμώτατον κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Σύνταξις τοῦ ἄρθρου.

Τί εἶναι τὸ Ἄρθρον;

Τὸ ἄρθρον χρησιμεύει εἰς τὸν λόγον ἵνα δηλώσῃ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ὡρισμένον, καὶ προεγνωσμένον· π. χ. Ἐὰν εἴπῃ τις, ἄνθρωπος ἦλθεν, ἄδηλον, τίνα λέγει. Εἰ δὲ, ὁ ἄνθρωπος ἦλθε, φανερὸν ὅτι λέγει προεγνωσμένον καὶ διωρισμένον τινά. Τὸ αὐτὸ ἐννοεῖται καὶ ὅταν σημαίνηται ὁλόκληρος κλάσις· ὡς, ὁ βασιλεὺς, ὁ νομοθέτης=ἕκαστος Βασιλεὺς, ἕκαστος νομοθέτης.

Εἶναι περιστάσεις καθ' ἃς λείπει τὸ ἄρθρον, καὶ περιστάσεις, καθ' ἃς δὲν ἠμπορεῖ νὰ λείψῃ ὡς ἀνωτέρω, καὶ περιστάσεις καθ' ἃς δυνατὸν νὰ τεθῇ ἢ νὰ παραλειφθῇ, ὡς ἐπὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων· οἷον, Φίλιππος, ἢ ὁ Φίλιππος· ὡς γνωστῶν καὶ προσδιωρισμένων· οἷον, Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος· Θουκυδίδης Ἀθηναῖος κτλ. ἄνθρωπος, ἢ ὁ ἄνθρωπος (ὁ ἄνθρωπος, ἐν γένει) κτλ.

Τίθεται δὲ τὸ ἄρθρον πάντοτε πρὸ τῶν ὀνομάτων, ἢ ὀνοματικῶν μεθ' ὧν συμπλέκεται· ὡς, ὁ ἄνθρωπος, τὸ πηδάλιον, τὸ ὑγιαίνειν, κλπ.

Ὅταν εἶναι οὐσιαστικὸν καὶ ἐπίθετον, προτασσομένου μὲν τοῦ ἐπιθέτου, τίθεται ἅπαξ· ὡς, ὁ χρηστὸς ἀνὴρ, ἐπιτιθεμένου δὲ, ἐπαναλαμβάνεται, ὡς ὁ ἀνὴρ ὁ χρηστός. Πολλάκις τίθεται τὸ ἄρθρον ἄνευ τοῦ ὀνόματος εἰς ὃ ἀναφέρεται· ὡς, ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου=ὁ Φιλίππου υἱός· Ἄρτεμις ἡ Διὸς=ἡ Διὸς θυγάτηρ· Ἑλένη ἡ Μενελάου (γυνή)· τὴν τοῦ Φιλίππου (χώραν) κλπ. διὰ τῶν ὁποίων γίνεται βραχυλογία εὐάρεστος· ὡς καὶ, τὰ πρὸς πόλεμον, τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον, τὰ τοῦ πατρὸς (κτήματα.)

Πρέπει δὲ νὰ γίνεται τοῦτο χωρὶς νὰ φέρῃ δυσκολίαν εἰς τὸν λόγον καὶ ἀσάφειαν· ὡς, ἡ Νικολάου (ἀδελφή)· ἡ Πραξιτέλους Ἀφροδίτη (ἔργον, ἢ κτῆμα).

Πολλάκις τὰ ἐπιῤῥήματα μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐπέχουσι τόπον ἐπιθέτου· ὡς, ὁ νῦν=ὁ τωρινός· Περικλῆς ὁ πάνυ=ὁ μέγας· ἡ ἄγαν ἀμέλεια=ἡ ὑπερβολικὴ κλπ.

Τὸ ἄρθρον ἔννοιαν ἐξηγεῖ οὐσιαστικοῦ μετὰ τῶν ἐπιῤῥημάτων· ὡς, τὰ νῦν, τὸ πάλαι, τὸ πρὶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὰ μάλιστα, κλπ. τὰ ὁποῖα καὶ διακρίσεως χάριν γράφονται ἡνωμένως παρὰ πολλῶν· ὡς, τοπάλαι, τανῦν, ὡσεπιτοπολὺ, κλπ.

Ἐνίοτε καὶ ὡς ἀντωνυμία ἐκλαμβάνεται· οἷον, ὁ μὲν, ὁ δὲ=οὗτος μὲν, οὗτος δὲ· καὶ τὸν κελεῦσαι δοῦναι=τοῦτον· τὸ οὗ ἕνεκα, κτλ. καὶ ταῦτα μὲν παρ' Ἀττικοῖς· παρὰ δὲ τῷ Ὁμήρῳ τὰ ἄρθρα λεγόμενα, ἦσαν ἀντωνυμίαι· ἡ σημασία ὅμως αὕτη κατὰ μικρὸν ἐκπεσοῦσα ἐξ ἀντωνυμικῆς ἀπεκατέστη ἀρθρική.

Ἐκλαμβάνεται τὸ ἄρθρον Ἀττικῶς καὶ ἀντὶ ἐρωτηματικοῦ· οἷον, τῷ τρόπῳ ἐνηλλάγη; Λουκ.=τίνι τρόπῳ· τοῦ χάριν=τίνος χάριν.

Καὶ ἀντὶ ἀορίστου τις—οὔτε τῷ δίκῃ=οὔτε τινὶ δίκῃ, Σοφοκ. Εἴ τῳ θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, Θουκ. Καὶ ἀντὶ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας· ὡς, ἣν διὰ μαντοσύνην, τὴν οἱ πόρε φοῖβος Ἀπόλλων, ἀντὶ ἥνπερ.

Οἱ Ἀττικοὶ συντάσσουσι τὰ θηλυκὰ δυϊκὰ ἄρθρα μὲ ἀρσενικόν· οἷον, τὼ γυναῖκε, Ξενοφ. τὼ χεῖρε, κλπ.

Ἐπὶ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας παραλείπεται τὸ ἄρθρον ὅταν ἡ ἀντωνυμία δὲν εἶναι ἐπιθετικῶς ἡνωμένη μετὰ τοῦ

οὐσιαστικοῦ· ἐπομένως ἀποτελοῦνται δύο μέρη τῆς προτάσεως, καὶ τότε ἡ μὲν ἀντωνυμία εἶναι ὑποκείμενον, τὸ δὲ οὐσιαστικὸν, κατηγορούμενον· ὡς, δικαστοῦ μὲν γὰρ αὕτη ἀρετὴ=τοῦτό ἐστιν ἀρετὴ δικαστοῦ· αὕτη ἔστω ἱκανὴ ἀπολογία=τοῦτο ἔστω ἀπολογία· αἰτίαι μὲν αὗται προεγεγένηντο=ταῦτα ἦσαν αἰτίαι.

Ὡσαύτως καὶ κατὰ πλαγίαν πτῶσιν· οἷον, ταύτην ἔχει τέχνην=τοῦτο ἔχει τέχνην· ταύτην παρ' ἡμῶν πίστιν εἰλήφασι=τοῦτο εἰλήφασι πίστιν. Ἐπειδὴ δέμοι παιδίον γίγνεται· ἐπίστευον ἤδη καὶ πάντα τὰ ἐμαυτοῦ ἐκείνῃ παρέδωκα, ἡγούμενος ταύτην οἰκειότητα μεγίστην εἶναι (Λυσίας)=τοῦτο, τὸ παιδίον γενέσθαι, ἡγούμενος οἰκειότητα εἶναι, κλπ.

Εἶναι φανερὸν ὅτι πάντα ταῦτα ἤθελαν παρέξει ἄλλην ἔννοιαν, ἐὰν, τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς προσδιορισμοῦ ἐκλαμβανομένου, ἐκφέροντο ἐνάρθρως· ὡς ταύτην τὴν τέχνην ἔχει· ταύτην τὴν οἰκειότητα ἡγοῦμαι, κτλ.

Ἡ διαφορὰ ἐννοεῖται εὐκολώτερον, ἐὰν τὰ προηγούμενα παραδείγματα, καὶ κατὰ τοὺς δύο τρόπους φερθῶσιν ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἁπλῆς προτάσεως.

Ὡς εἶναι τώρα ἄναρθρα τὰ οὐσιαστικὰ, κατηγορούμενα ὄντα, ἀποτελοῦσι πρότασιν, καὶ ἐπομένως πλήρη λόγον· ὡς, τοῦτό ἐστι τέχνη τοῦ ἀνδρός· τοῦτό ἐστιν οἰκειότης, κτλ.

Ὡσαύτως, τούτῳ παραδείγματι χρῶνται=τοῦτό ἐστι παράδειγμα, ᾧπερ χρῶνται· τοὐναντίον ἤθελεν εἶναι λόγος πλήρης ἐπὶ τῆς ἄλλης περιστάσεως· ὡς, αὕτη ἡ τέχνη ἐστὶ (τί;) αὕτη ἡ οἰκειότης ἐστὶ (τί;) τοῦτο τὸ παράδειγμα, ᾧπερ χρῶνταί, ἐστι (τί;)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Σύνταξις ὀνομάτων.

Τίς εἶναι ἡ χρῆσις τῶν ὀνομάτων;

Τὰ ὀνόματα χρησιμεύουσιν εἰς τὸν λόγον διὰ νὰ ἐξηγήσωσι τὰ ὑποκείμενα, τὰ κατηγορούμενα, τοὺς προσδιορισμοὺς, καὶ τὰ ἀντικείμενα.

Κυρίως ὑποκείμενα γίνονται τὰ οὐσιαστικὰ, καὶ κυρίως τὰ ἐπίθετα κατηγορούμενα· ὡς, ὁ Θεὸς ἔστι δίκαιος· ὁ Παῦλος οὐκ ἔστι δίκαιος· ἀκολουθεῖ ὅμως ἐνίοτε καὶ τοὐναντίον, ἀλλὰ τότε τὰ ἐπίθετα λαμβάνουσι χαρακτῆρα οὐσιαστικόν· ὡς, οἱ θνητοί εἰσιν ἐφήμεροι. Καὶ τὰ οὐσιαστικὰ ὡσαύτως· ὡς, ὁ Σόλων ἐστὶ νομοθέτης, δηλ. λαμβάνουσι χαρακτῆρα ἐπιθετικόν.

Δυνατὸν νὰ εἶναι καὶ περισσότερα ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα, ἢ ἐνταυτῷ ὑποκείμενα καὶ κατηγορούμενα· οἷον, Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρός εἰσι στρατηγικοί· Φωκίων ἦν χρηστὸς καὶ δίκαιος· Ἀριστείδης καὶ Φωκίων εἰσὶν ἀγαθοί τε καὶ δίκαιοι, καὶ τότε ἡ πρότασις λέγεται σύνθετος.

Εἰς τὸ ὑποκείμενον, εἰς τὸ κατηγορούμενον, ἢ εἰς ἀμφότερα, δυνατὸν νὰ εἶναι ὀνοματικοὶ προσδιορισμοί· ὡς, ὁ σοφὸς Σωκράτης· Πρωταγόρας ὁ κλεινός· ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ἦν μέγας στρατηγὸς, κλπ.

Δύναται νὰ γίνηται σειρὰ προσδιορισμῶν· ὡς, Ἀλέξανδρος ἦν υἱὸς Φιλίππου, υἱὸς τοῦ Ἀμύντου Βασιλέως τῆς Μακεδονίας, κλπ.

Οἱ προσδιορισμοὶ τίθενται κατὰ τρεῖς τρόπους· κατ'

ἐπεξήγησιν, διὰ τῶν παρενθετικῶν προτάσεων, καὶ διὰ τῶν πλαγίων πτώσεων.

Κατ' ἐπεξήγησιν, ὅταν τίθενται ὁμοιογενῶς, ὁμοιαρίθμως, καὶ ὁμοιοπτώτως μὲ τὸ προσδιοριζόμενον χωρὶς ν' ἀποτελῶσι πρότασιν· οἷον, ὁ σοφὸς Σωκράτης· Πρωταγόρας ὁ κλεινός. Γίνονται δ' ἐν τούτοις καὶ ἐξαιρέσεις τινές· ὡς, νοῦς σωτηρία καλουμένη.

Διὰ τῶν παρενθετικῶν, ὅταν διά τινος συμπιπτούσης προτάσεως προσδιορίζεται ἡ κυρία πρότασις· ὡς, ὁ νέος ὅστις ἑλληνίζει, καλεῖται Ἑλληνιστής.

Διὰ τῶν πλαγίων πτώσεων γίνονται οἱ προσδιορισμοί, ὅταν τίθεται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ Γενικὴ, ἡ Δοτικὴ, ἢ ἡ Αἰτιατικὴ, δηλ. ὅτι συντάσσονται μετὰ Γεν. Δοτ. ἢ Αἰτιατικῆς.

Μὲ Γενικὴν συντάσσονται τὰ ὀνόματα διεγείροντα τὸ ἐρώτημα, τίνος, ἢ ἐκ τίνος, ἀπὸ τίνος, κλπ. π. χ. υἱὸς (τίνος;) Φιλίππου· οἶκος (τίνος;) βασιλέως· ῥυμὸς (ἐκ τίνος;) ἀργύρου, ἢ ἐξ ἀργύρου· τὸν δίφρον ἐποίησεν ἰσχυρῶν ξύλων, Ξενοφ. κλπ.

Μετὰ Δοτικῆς, ὅσα διεγείρουσι τὸ ἐρώτημα τίνι (εἰς τίνα; ἢ μὲ τίνα;) π. χ. εὔνους, ἐναντίος, ἐχθρὸς (τίνι;) τῷ βασιλεῖ· ὅμοιος (τίνι;) τῷ πατρὶ, κλπ.

Μὲ Αἰτιατικὴν, ὅσα διεγείρουσι τὸ ἐρώτημα (εἰς τί; ἢ κατὰ τί;) π. χ. ὁ Ἀρχιμήδης ἦν σοφὸς (κατὰ τί;) τὰ μαθηματικά· οὗτω, Ἕλλην τὸ γένος· Σωκράτης τοὔνομα· Ἀθηναῖος τὴν πατρίδα· δεινὸς μάχην, Αἰσχύλ. Καὶ ὅταν ἀποβλέπῃ ἡ σημασία σκοπόν τινα, ἢ χρῆσιν, λαμβάνεται ἡ Αἰτιατ. μὲ τὴν εἰς, ἢ πρὸς, ἢ ἐπί· ὡς. καλὸς εἰς βρῶσιν· χρήσιμα πρὸς τὸν βίον· ἱκανὸς ἐπὶ τοὺς πόνους, ἢ πρὸς τοὺς πόνους· τὴν σήμερον λέγομεν· εἰς, πρὸς ἢ διά.

Ὅταν ἡ ἔννοια τοῦ ἐπιθέτου εἶναι γενικὴ, καὶ θέλουσι νὰ προσδιορίσωσιν αὐτὴν, ἐπίσης μεταχειρίζονται τὴν Αἰτιατικὴν μόνην, ἐννουμένης τῆς κατὰ, ἢ μὲ τὴν περὶ, ἢ ἀπαρέμφατον κατὰ τὴν χρείαν· οἷον, δεινὸς εἰπεῖν, δεινὸς περὶ τοὺς λόγους.

Προσδιορισμοί τινες χρησιμεύοντες πρὸς διάκρισιν τοῦ προσδιοριζομένου ἀπὸ παντὸς ἄλλου ὁμοειδοῦς, εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖοι· ὡς, Κῦρος ὁ νεώτερος· Ἀριστείδης ὃς ἐπεκλήθη δίκαιος· Νικίας ὁ Νικηράτου (υἱὸς) κλπ.

Τινὲς ἄλλοι χρησιμεύοντες μόνον πρὸς ἐπίδειξιν δὲν εἶναι ἀναγκαῖοι· ὡς, τὸ λευκὸν γάλα· τὸ γλυκὺ μέλι, κλπ.

Ὡσαύτως, καὶ οἱ πρὸς ἁπλοῦν στολισμόν· ὡς, Ἱππίας ὁ καλός· Πρωταγόρας ὁ σοφός· οἱ πρῶτοι ὀνομάζονται διασταλτικοὶ, καὶ οἱ δεύτεροι κοσμητικοὶ, ἢ περιγραφικοί.

Τὰ ἐπίθετα καὶ οὐσιαστικὰ λαμβάνουν ἐν γένει τὴν αὐτὴν σύνταξιν τῶν ῥημάτων μὲ ὅσα συμφωνοῦσι κατὰ τὴν σημασίαν.

α.) Μὲ Γενικὴν λοιπὸν συντάσσονται τὰ σημαίνοντα μέθεξιν, χρείαν, στέρησιν, πλήρωσιν, ἐμπειρίαν, ἀπειρίαν, καθὼς: πλούσιος κακῶν, φίλων ἔρημος, Εὐριπ. ἐνδεὴς χρημάτων, τὸ ὁποῖον σήμερον λέγομεν καὶ μὲ Αἰτιατικὴν προθετικήν· ὡς, ἐνδεὴς ἀπὸ χρήματα, κλπ.

β'.) Τὰ σημαίνοντα ἀνταλλαγήν· ὡς, ἄξιος, ὠνητὸς· ὠνητὸς χρημάτων=ἀγορασμένος μὲ χρήματα, λέγομεν σήμερον.

γ'.) Διαφοράν· διάφορος, ἄλλος, ἕτερος, ἀλλοῖος· τὴν σήμερον μεταχειρίζονται τὴν Αἰτιατικὴν μὲ τὴν ἀπό· ὡς, ἄλλος ἀπὸ ἐκεῖνον.

δ'.) Ἐπιμέλειαν, καὶ τοὐναντίον· ὡς, μνήμων, ἀμνήμων, ἐπιλήσμων.

έ.) Τὰ ἐκ τοῦ α στερητικοῦ ἀρχόμενα, καὶ τὰ εἰς κος ῥηματικά· καθάπερ ἐστὶ φυλακτικὸν σώματος ὑγιεία, οὕτω τῆς ψυχῆς φυλακτικὸν καθέστηκε παιδεία, Ἀρις. Τὰ οὐσιαστικὰ ὀνόματα ὅλα ἐν γένει συντάσσονται μὲ Γενικὴν ὅταν φανερόνηται ἡ σχέσις προσώπου πρὸς πρόσωπον· πράγματος, πρὸς πρᾶγμα, ἢ πρόσωπον· καθὼς, κτήματος πρὸς κτήτορα, μέρους πρὸς ὅλον, περιεχομένου πρὸς περιέχον· ὡς, ὁ οἶκος Σωκράτους· ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους· τὰ ζῶα τῆς θαλάσσης, κλπ.

Σύνταξις τῶν Συγκριτικῶν καὶ Ὑπερθετικῶν.

Τὰ μὲν Συγκριτικὰ συντάσσονται μὲ Γενικὴν ἀριθμοῦ ἑνικοῦ, καὶ πληθυντικοῦ· τὰ δὲ Ὑπερθετικὰ μὲ πληθυντικὸν ἀριθμὸν μόνον.

Ἀντὶ δὲ τῆς Γενικῆς τοῦ συγκριτικοῦ πολλάκις μεταχειρίζονται τὸν ἤ, καὶ τὴν πτῶσιν τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ τὸ ῥῆμα, ἢ ἡ πρόθεσις· ὡς, Σολομὼν πλουσιώτερος Κροίσου· οἱ Ἕλληνες σοφώτεροι τῶν Ῥωμαίων· νεώτερός ἐστιν ἐμοῦ, καὶ μᾶλλον ἀκμάζει, ἢ ἐγώ. Εἰς τὴν σημερινὴν γλῶσσαν ὁμοίως μὲ γενικὴν συντάσσονται, ἢ ἀντ' αὐτῆς μὲ Αἰτιατικὴν, ἔχουσαν τὴν παρὰ πρόθεσιν, ἢ τὴν ὑπέρ· ὡς, νεώτερός μου εἶναι, καὶ ἀκμάζει μᾶλλον παρὰ ἐμὲ ἢ ὑπὲρ ἐμέ. Μὲ τὴν παρὰ, λαμβάνεται κοινότερον ἡ ὀνομαστική, μᾶλλον παρὰ ἐγώ.

Ὅταν παρασταίνωσι τὸ ὑπὲρ δύναμιν, ἢ τὸ ὑπὲρ φύσιν, τίθεται κατόπιν των τὸ ἤ, τὸ ὡς, ἢ τὸ ὥστε, μὲ ἀπαρέμφατον· ὡς, κακὸν συνέβη τῇ πόλει μεῖζον, ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι, ἤγουν, κακὸν συνέβη εἰς τὴν πόλιν μεγαλήτερον παρ' ὅ,τι ἠμπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ αὐτὸ, δηλ. ἀνυπόφορον εἰς αὐτήν.

Μεταχειρίζονται κατόπιν τοῦ ἤ, καὶ τὴν κατὰ μὲ Αἰτ. ἢ τὴν πρὸς, ἢ τὴν ἐπὶ μὲ τὸ ὡς· οἷον, τὸ νόσημά ἐστι μεῖζον ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· ἤγουν, μεγαλήτερον παρὰ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, δηλ. ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.

Ἐνίοτε πρὸ τῆς κατὰ βάλλεται καὶ τὸ ὡς· οἷον, μεῖζον ἢ ὡς κατὰ ἄνθρωπον.

Μεταχειρίζονται τὴν πρὸς, ὅταν ἡ ἔννοια τοῦ συγκριτικοῦ θεωρεῖται σχετικῶς πρός τι, τὴν δὲ ἐπὶ μὲ τὸ ὡς, ὅταν ἀποβλέπῃ εἰς τέλος τι· καθὼς, ἐνδεεσέρως ἑκάστῳ παρέχει ἡ πρὸς τὴν ἐξουσίαν· Βραδύτεροί εἰσιν ἢ ὡς ἐπ' ἀπόλαυσιν.

Τὰ Ὑπερθετικὰ δυνάμει προθέσεων μόνον μεταβάλλουσι τὴν γενικὴν εἰς ἄλλην πτῶσιν· οἷον, Αἰσχύλον νομίζω πρῶτον ἐν ποιηταῖς, Ἀριστοφ. ἀντὶ ποιητοῦ. Γέγονεν ἐπὶ γυναιξὶν ἀθλιωτάτη, Λιβάν.—ἀντὶ γυναικῶν.

Οἱ Ἀττικοὶ πολλάκις ἀντὶ συγκριτικῶν μεταχειρίζονται ὑπερθετικὰ, καὶ τ' ἀνάπαλιν· ὡς, τὰ ἄῤῥενα κυούμενα κινητικώτατα ἐπὶ θηλέων, Ἀριστοτ. ἀντὶ κινητικώτερα.

Ἐνίοτε ἀντὶ συγκριτικῶν ἐκλαμβάνονται τὰ θετικά· καλὸν τὸ μὴ ζῆν, ἢ ζῆν ἀθλίως. Μένανδρ. ἀντὶ βέλτιον.

Εἶναι καὶ ἰσοδύναμα τινὰ ὀνόματα μὲ ὑπερθετικά· ὡς, κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων· τῶν Ἀθήνησι ῥητόρων· Δῖα θεάων, Ὅμηρ. Μόνος ἁπάντων· ἔξοχος ἄλλων.

ά.) Ὅσα μὲ δοτικὴν (καὶ μὲ γενικὴν πολλάκις) σημαίνοντα φιλίαν, οἰκειότητα, ἡδονὴν, ὠφέλειαν, καὶ τἀναντία τούτων· ὡς, φίλος, οἰκεῖος, ἐχθρὸς, κλπ. Εἰς τὴν γλῶσσάν μας συντάσσονται μὲ γενικὴν, ἢ μὲ αἰτιατικὴν ἔχουσαν τὴν μὲ πρόθεσιν· ὡς, φίλος μου, ἢ φίλος μὲ ἐμέ· καὶ μὲ τὴν εἰς· ὡς, ὠφέλιμος εἰς ἐμὲ, κλπ. καὶ, εὐπειθὴς, ἀπειθὴς εἰς ἐμὲ κλπ.

δ'.) Τὰ σημαίνοντα ἰσότητα, ἢ ὁμοιότητα, ὑποταγὴν, εὐκολίαν, συνήθειαν, ἢ τἀναντία τούτων. Εἰς δὲ τὴν γλῶσσάν μας, μὲ τὴν *μέ*· ὡς, ἴσος μὲ ἐμὲ, κλπ. τὸ ὅμοιος συντάσσεται μὲ γενικὴν, ὅμοιός μου.

γ'.) Τὰ ἔχοντα σημασίαν παθητικὴν· ὡς, ἀγαπητὸς, ὁρατὸς, μισητός· ἡμεῖς ἐκφράζομεν μὲ *ἀπὸ* ἢ *εἰς*, προθέσεις· ὡς, ἀγαπητὸς ἀπ' ὅλους, ἢ εἰς ὅλους.

Τινὰ τούτων καὶ γενικῇ συντάσσονται· ὡς, ὄρνις ὁμοία τῶν λοιπῶν ὀρνίθων.

δ'.) Τὰ σύνθετα ἀπὸ *ἐν*, *σὺν*, *ὁμοῦ*, *πρὸς*, *ἐπὶ*, *παρὰ*, *ὑπὸ*, καὶ φυλάττοντα τὴν δύναμιν τῆς προθέσεως· ὡς, ἔμφυτος, ἀντίπαλος, ὁμόγλωττος, κλπ.

Ἡμεῖς ἔχομεν τὴν γενικὴν (εἴς τινα τὴν *εἰς*, καὶ *μὲ*) ὡς, ἀντίπαλός του, σύντροφός του, ὁμόδουλός του, τὰ ὁποῖα καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν εὑρίσκονται μὲ γενικήν.

ε.) Πολλάκις συντάσσονται μὲ δοτικὴν καὶ οὐσιαστικά· ὡς, Νομοθεσία τοῖς Ἕλλησι. Ἀντιλογία τοῖς συμμάχοις· ἡμεῖς ἐξηγοῦμεν τὰ τοιαῦτα μὲ τὴν *εἰς*.

Ὅσα μὲ Αἰτιατικὴν, κατ' ἔλλειψιν τῶν προθέσεων *κατὰ*, *διὰ*, *εἰς*, *περὶ*, *πρὸς*· ἡ πρώτη ὑπονοεῖται σχεδὸν ἐν γένει, καὶ ἐμπεριλαμβάνει μέρη, ποιότητας, καὶ σχέσεις· καὶ φανερόνει ἡ *διὰ* τὴν αἰτίαν· ἡ *εἰς*, ἡ *περὶ*, καὶ ἡ *πρὸς*, τὴν κίνησιν.

Ἐνίοτε ἐκφράζεται ἡ κατά· ὡς, δεινὸς μάχην, Αἰσχύλος. ὃς κατὰ σῶμα καλὸς, κατὰ νοῦν δ' αὖ ἐστιν ἄμορφος. Τοὺς Ἕλληνας οὐδὲν σαφὲς λέγεται, Ξενοφ.

Ἐνίοτε καὶ Δοτικὴν ἔχουσιν· οἷον, τῇ γνώμῃ θαυμάσιος. Ὀνόματι Ἰωάννης. Καὶ μὲ ἀπαρέμφατον χαριέντως ἐκφράζουσιν· οἷον, ὀξύτατος γνῶναι τὰ ῥηθέντα, Δημ.

—

Σύνταξις Ἀντωνυμιῶν.

Αἱ Ἀντωνυμίαι χρησιμεύουσιν εἰς τὸν λόγον, ὡς τὰ ὀνόματα σχεδὸν, ἵνα ἐξηγήσωσι τὰ ὑποκείμενα, τὰ κατηγορούμενα, τοὺς προσδιορισμοὺς καὶ τὰ ἀντικείμενα· ὡς, ἐγώ εἰμι φίλος· σὺ εἶ ἐχθρός· οὗτος ὁ ἀνήρ· ἐκεῖνος ὁ διδάσκαλος.

Ὡσαύτως αἱ λεγόμεναι Ἐρωτηματικαὶ, καὶ Ἀόριστοι· οἷον, τίς οὗτος; Ἔστι τις λόγος; κλπ. (Ἴδε Σημ. 44.)

Καὶ αἱ Ἐπιμεριστικαὶ, ἕτερος, ἑκάτερος, ἕκαστος· οἷον, ὁ ἕτερος τῶν ὀφθαλμῶν· ἑκάτεροι καταστάντες· ἕκαστον ἔτος γίνεται ἄνθη, κλπ.

Ὡσαύτως καὶ αἱ Ἀναφορικαί· ὡς, τοιοῦτος ὁ μαθητὴς, οἷος ὁ διδάσκαλος· ὅσος, ἡλίκος, κλπ. τὸ δὲ πράγματα παρέχον Δημοσθένειον τοῦτο: « οὐδὲν γὰρ οἷον ἀκούειν αὐτοῦ τοῦ νόμου »=οὐδὲν γὰρ ἕτερον δύναται τοσοῦτον ὑμᾶς ὠφελῆσαι, ὡς τὸ ἀκοῦσαι αὐτὰς τὰς ῥήσεις τοῦ νόμου, καὶ οὐχὶ τὰς δι' ἑτέρων ἑρμηνείας.

Αἱ Σύνθετοι Ἀντωνυμίαι δὲν ἔχουσιν ὀνομαστικὴν, καὶ χρησιμεύουσιν εἰς προσδιορισμὸν ἀναφερόμενον εἰς αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ λόγου· ὡς, ἕκαστος φιλεῖ ἑαυτὸν καὶ τὰ ἑαυτοῦ.

Αἱ Προσωπικαὶ λεγόμεναι δεικνύουσι τὰ εἰς τὴν ὁμιλίαν ἀναγκαῖα πρόσωπα· οἷον, ἐγὼ, σὺ, κλπ.

Αἱ Κτητικαὶ δηλοῦσι κτῆμα τῶν προσώπων, ἐμὸς, σὸς, ἡμέτερος, κλπ.

Αἱ Δεικτικαὶ, τὰ πρόσωπα, ἢ πράγματα δακτυλοδεικτούμενα τρόπον τινά· ὡς, οὗτος, ὅδε, ἐκεῖνος, τοῦτο, ἐκεῖνο, κλπ.

Ἡ **αὐτὸς**, διακρίνει καὶ ἀντιδιαστέλλει τὰ μεθ' ὧν συμ-

πλέκεται· οἷον, αὐτὸς ἐγώ· ἢ ἐγὼ αὐτός· σὺ αὐτός· αὐτὸς ὁ διδάσκαλος, κλπ. τίθενται καὶ κατὰ παράλειψιν τῆς προσωπικῆς· ὡς, αὐτὸς παρῆσθα· αὐτὸς ἔφη, κλπ.

Ἐκ τῶν Ἀναφορικῶν, ἡ μὲν *οἷος*, ἀναφέρει τὸ ποιὸν, ἡ *ὅσος*, τὸ διακεκριμένον ποσὸν, ἡ *πηλίκος*, τὸ συνεχὲς, ἡ ὅς, τὸ ὡρισμένον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· καὶ κατ' ἀρχὰς ὃς=οὗτος. Ἀπαντᾶται δὲ καὶ ἐπὶ ἀορίστου σημασίας=ὅς ἂν ᾖ, κλπ. καὶ ἀντιστρόφως ἡ *ὅστις*, ἡ ὁποία εἶναι διωρισμένη πρὸς ἐξήγησιν τῶν ἀορίστων, ὅθεν καὶ Ἀοριστολογικὴ καλουμένη, ἀναφέρεται εἰς ὡρισμένα· οἷον, παῦε δουλείαν λέγων ὅστις ἄρχω τῶν ἁπάντων· Ἀριστοφ. Καὶ ἡ ὅς δὲ καὶ ἡ ὅστις μετὰ τοῦ οὕτως ἰσοδυνάμως τίθενται τῷ ὥστε· οἷον, οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδείς, ὃς ὑπολαμβάνει. Δημ. Τῶν λοιπῶν ἡ σημασία εἶναι σαφής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Συντάξεως τῶν Ῥημάτων πλαγίας.

Πλαγία σύνταξις λέγεται, ὅταν λαμβάνεται εἰς τὴν πρότασιν πλαγία πτῶσις ὀνόματος, ἀντωνυμίας, ἢ μετοχῆς.

Ὅλα τὰ ῥήματα γίνονται ἐκ τῆς ἑνώσεως τοῦ *εἶναι*, καὶ ἑνὸς κατηγορουμένου. Εἰς ὅλα περιέχεται τὸ εἶναι, καὶ ὅλα δύνανται νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς αὐτό.

Ὡς βάσις λοιπὸν ὅλων τῶν ῥημάτων τὸ *εἶναι* χρησιμεύει πρῶτον μὲν καὶ διὰ νὰ συνθέσῃ τὴν πρότασιν, ἢ τὸν

λόγον· ὡς, ὁ Θεὸς ἐστὶ δίκαιος· δεύτερον δὲ, καὶ ὡς ὑπαρκτικόν· ὡς, ἔστι Θεὸς=Θεός ἐστιν ὢν=ὑπάρχων, κτλπ. ἡ δευτέρα σημασία εἶναι διάφορος τῆς πρώτης· εἰς τὴν δευτέραν ἀνάγονται καὶ τὰ: εἶη ἀνδανεῖν=εἴη δυνατὸν· οὐκ ἔστι μεταγνῶναι, οὐκ ἔξεστι, κλπ.

Ὅταν πρόκηται λόγος νὰ προστεθῇ προσωπικὸν ἀντικείμενον εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάρχει τὸ σημαινόμενον ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον, τίθεται κατὰ δοτικήν· ὡς, ἔστι μοι χρήματα, ἤτοι ἔχω χρήματα.

Ἐὰν εἶναι χρεία νὰ προστεθῇ καὶ προσδιορισμὸς εἰς τὸ ὑποκείμενον, εἰς τὸ κατηγορούμενον ἢ ἀντικείμενον, φυσικῷ τῷ λόγῳ, τίθεται ὁμοιοπτώτως· οἷον, ἔσι μοι πλέον τι ἡμέρᾳ τρίτῃ.

Ὡσαύτως καὶ κατὰ πλαγίαν πτῶσιν· οἷον, ἦν αὐτῷ ὑποψία ἀποστάσεως ἢ περὶ ἀποστάσεως.

Οὕτω συντάσσεται καὶ τὸ γίνομαι· ὡς, ἔννοια πόθ' ἡμῖν ἐγένετο, κλπ.

Τὸ δὲ, ἔστι μοι βουλομένῳ, ἢ γίγνεταί μοι ἡδομένῳ κλπ.=ἔστιν, ἢ γίγνεταί μοι τὸ πρᾶγμα ἐν ᾧ βούλομαι, ἐν ᾧ ἀρέσκομαι, τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶναι παρ' ἡμῖν: τοῦτο γίγνεται μετὰ εὐχαριστήσεώς μου.

Ἐπὶ συγγενείας καὶ ἰδιοκτησίας πολλάκις ἐλλείπει καὶ διὰ τοῦ εἶναι καὶ γίγνεσθαι ἡ πρότασις· ὡς, Νικόστρατος ἦν Θρασυμάχου. Αἴσωπος Ἰάδμωνος ἐγένετο, κλπ. ἔνθα τὸ πλῆρες ἤθελεν εἶσθαι, Θρασυμάχου υἱὸς, ἐγένετο δοῦλος κλπ.

Κατ' ἀναλογίαν τοιαύτην εἶναι καὶ τὸ οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ φοβεῖσθαι τὸν θάνατον=μαλθακοῦ ἀνδρός· ἔνθα τὸ πλῆρες: ἴδιον γυναικὸς κτλπ.

Καὶ ἡμεῖς λέγομεν: εἶμαι τοῦ Γρηγορίου· δὲν εἶναι

οὐδενός· εἶναι τῆς ὑπανδρείας· ἔγινα τῆς διακονιᾶς· κατήντησε τοῦ δρόμου.

Ἐξαιρουμένου τοῦ εἶναι, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ βάσις ὡς προείπομεν, ὅλα τὰ ἐξ αὐτοῦ γινόμενα ῥήματα χρησιμεύουσιν εἰς τὸν λόγον διὰ νὰ ἐξηγήσωσι τὰς καταστάσεις, τὰς ἐνεργείας καὶ τὰ πάθη.

Ὅταν τὰ ῥήματα ἐξηγῶσι κατάστασιν ὀνομάζονται καταστατικά, ἤτοι οὐδέτερα· οἷον, ζῶ· ὅταν ἐνέργειαν, καλοῦνται ἐνεργητικά· οἷον, τύπτω· ὅταν πάθος, παθητικά· οἷον, τύπτομαι.

Εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ὀνομάτων εἴδαμεν ἀνωτέρω, ὅτι ἐν γένει ἔχουσι τὴν αὐτὴν μὲ τὰ ῥήματα μὲ τὰ ὁποῖα συμφωνοῦσι κατὰ τὴν σημασίαν.

Πᾶν δὲ ῥῆμα προσωπικὸν ἀπαιτεῖ ὀνομαστικὴν (ὑποκείμενον) τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ καὶ προσώπου· εἴτε ἐκφερομένην, εἴτ' ὑπονοουμένην, ἄλλως δὲν ὑπάρχει λόγος· οἷον, Πλάτων διδάσκει· ἐγὼ λέγω, κλπ.

Πᾶν ἐνεργητικὸν ῥῆμα ὅταν σημαίνῃ ἐνέργειαν χρήζουσαν συμπληρώματος, συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν, ἥτις λέγεται ἀντικείμενον τῆς ἐνεργείας, ἢ ὅμεσον συμπλήρωμα, (πρόσωπον, ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ ἐνέργεια μεταβαίνει) καὶ διεγείρει τὸ ἐρώτημα, τίνα; ὡς, τύπτω (τίνα;) τὸν Παῦλον, κλπ. λέγονται ταῦτα καὶ ῥήματα μεταβατικὰ, ὡς μεταβιβάζοντα, καὶ διαθέτοντα κατ' εὐθεῖαν, οὕτως, ἢ ἄλλως τὸ δεχόμενον τὴν ἐνέργειαν· καθὼς, πατῶ τὴν γῆν· σφάζω τὸ πρόβατον, τύπτω τὸν παῖδα, κλπ.

Πάντα τὰ ὡς ἀντικείμενον τιθέμενα λαμβάνουσι χαρακτῆρα οὐσιαστικοῦ· εἶναι δὲ ταῦτα κυρίως τὰ οὐσιαστικά· οἷον, ἀγαπῶ τὸν Πέτρον. Καὶ πᾶν ἄλλο μέρος λόγου ἐπίσης· ὡς, μισῶ τοὺς ἀδικοῦντας, κλπ. Ὡσαύτως

καὶ ἀπαρέμφατον· οἷον, ἀπέχου τοῦ ἀδικεῖν, καὶ ὁλόκληρος λόγος· οἷον, τίμα τὸ γνῶθι σαυτὸν, κλπ.

Ἀμετάβατα ῥήματα ἐνεργητικὰ λέγονται, ὅταν σημαίνωσιν ἐνέργειαν πλήρη, ἥτις δὲν διεγείρει τὸ ἐρώτημα τίνα· ὡς, ᾄδω, κιθαρίζω, παίζω, τρέχω, βαδίζω, ἀλλ' ἐκφέρονται ἀπτώτως.

Τὰ τοιαῦτα δέχονται καὶ ἀναλόγους προσδιορισμούς· ὡς, κιθαρῳδῶ ἐντέχνως, κακῶς, ἀφυῶς· τρέχω ταχέως· φοιτῶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα.

Τὰ μεταβατικὰ ῥήματα, ἢ ἓν ἀντικείμενον δέχονται· ὡς, σφάζω τὸν βοῦν, ἢ δύο· ὡς, ἐγὼ δίδωμί σοι χρήματα.

Ἐκ τούτων τὰ πρῶτα δέχονται τὸ ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν, ὅσα ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἔννοιαν ὀνομάτων γενικῇ συντασσομένων· οἷον, ἐγὼ εἶμαι ἀμελὴς τῶν χρημάτων=ἐγὼ ἀμελῶ τῶν χρημάτων· Παυσανίας ἐστὶν ἡγεμὼν τῆς Ἑλλάδος=Παυσανίας ἡγεμονεύει τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ σημαίνοντα φροντίδα, καὶ τοὐναντίον· ὡς, κήδομαι, ἀμελῶ, κλπ. Ἐνίοτε ἡ γενικὴ τούτων εὑρίσκεται μὲ τὴν περὶ, ἢ μὲ τὴν ὑπέρ.

Ὅσα ἐνθύμησιν, καὶ τοὐναντίον· οἷον, μὴ ἐπιλανθάνου τῶν φίλων=μὴ λησμόνει τοὺς φίλους· ἡ σημερινὴ γλῶσσα ἔχει τὴν Αἰτιατικήν.

Τὸ ἐνθυμοῦμαι (συλλογίζομαι) καὶ τὸ ξυνίημι (καταλαμβάνω,) συντάσσεται καὶ μὲ γενικὴν, καὶ μὲ Αἰτιατικήν.

Ὅσα, ὄρεξιν, ἐπιθυμίαν· ἐφίεται δόξης=ἐπιθυμεῖ δόξαν.

Ὅσα, αἴσθησιν τῆς ἀκοῆς, ὀσφρήσεως, γεύσεως, ἁφῆς, ἢ τὰ αἰσθητικά· ὡς, ἀκούω, ἅπτομαι τροφῆς, γεύομαι ὄψων, ἀκούω θορύβου.

Ὅσα, στέρησιν, ἔλλειψιν, χρείαν· σήμερον λέγουσι στεροῦμαι τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἀπὸ τ' ἀναγκαῖα.

Τὰ δεύτερα, δηλ. τὰ δεχόμενα δύο ἀντικείμενα, διαιροῦνται εἰς τέσσαρας κλάσεις, ἢ τάξεις· οἷον, εἰς τὰ μετ' Αἰτιατικῆς, καὶ Γενικῆς· εἰς τὰ μετ' Αἰτιατικῆς καὶ Δοτικῆς· εἰς τὰ μετὰ διπλῆς Αἰτιατικῆς, καὶ εἰς τὰ μετὰ Γενικῆς καὶ Δοτικῆς συντασσόμενα.

Ὅσα δηλοῦσιν ἐλευθέρωσιν, ἀποχὴν, ἐμπόδιον, ἀπομάκρυνσιν, καὶ ἐν γένει χωρισμόν· ὡς, λύω, λυτρόω, ῥύομαι, ἀφίσταμαι· τὰ τοιαῦτα σημαίνουσιν ἐνταυτῷ καὶ ἐνέργειαν, ὅθεν συντάσσονται καὶ μὲ Αἰτιατικὴν, παριστάνουσαν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνεργείας· ὡς, κωλύω σε τῶν κακῶν=ἐμποδίζω σε ἀπὸ τὰ κακὰ, κλπ. ὅσα διεγείρουσι τὸ ἐρώτημα τίνα, καὶ τίνος, ἔνθα περιέχεται καὶ τὸ ἀπὸ τίνος, ἐπὶ τίνος, πρὸ τίνος, κλπ. οὕτως, ἀξιῶ σε τιμῆς· ἀπαλλάττω σε τῶν δεινῶν· καταχέω σου ὕδωρ· πρατιμῶ τὴν ἀρετὴν τῶν χρημάτων.

Συντάσσονται καὶ μὲ Δοτικὴν ὅσα ἔχουσι τὴν ἔννοιαν τῆς μεταδόσεως, ἢ μεταλήψεως μέρους ἔκ τινος ὅλου· ὡς, μεταδίδωμί σοι χρημάτων· κοινωνῶ σοι τῆς ἀρχῆς.

Μὲ Γενικὴν συντάσσονται καὶ ἄλλα πολλὰ, ὅσα φανερόνουσι παῦσιν· ὡς, παύω, παύομαι, λήγω· ὡς, λῆγε τῶν πόνων=παῦε ἀπὸ τοὺς κόπους, κλπ.

Ὅσα, ὑπεροχὴν, ἢ τοὐναντίον, ἢ ἐλάττωσιν, ἢ διαφοράν· ὡς, περιγίγνομαι, καλλιστεύω, κρατιστεύω, ἀπολείπομαι, ἐλαττοῦμαι, κλπ.

Ὅσα ἐξουσίαν, ἢ τὰ λεγόμενα ἀρχικά· ὡς, βασιλεύω, ἡγοῦμαι, ἀνάσσω, κλπ.

Ὅσα, ἀνταλλαγήν· ἡ τιμὴ δὲ τοῦ πράγματος τίθεται εἰς γενικήν· ὡς, πωλῶ, πιπράσκω, ἀποδίδομαι, ὠνοῦμαι.

Ὅσα ἔναρξίν τινος πράγματος· ὡς, ἄρχω, ἄρχομαι, ὑπάρχω.

Ὅσα, ἐπιτυχίαν, καὶ τοὐναντίον· ὡς, ἁμαρτάνω, τυγχάνω. Καὶ ἡμεῖς λέγομεν οὕτω, ἀλλὰ καὶ μὲ Αἰτιατικὴν μόνην, ἢ καὶ μὲ τὴν ἀπὸ, ἐπὶ τῆς ἐπιτυχίας μάλιστα· ὡς, ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ, τὸν σκοπὸν, καὶ ἀπὸ τὸν σκοπόν του.

Ὅσα, πλήρωσιν, χορτασμὸν, ἢ κένωσιν· ὡς, πιμπλᾶσιν ἄρτων.

Ὅσα συντίθενται μὲ προθέσεις συντασσόμενα μὲ γενικὴν, ἐὰν φυλάττωσι καὶ εἰς τὴν σύνθεσίν των τὴν αὐτὴν σημασίαν· ὡς, ὅταν λαμβάνωνται χωρισταὶ, συντάσσονται μὲ γενικήν· εἶναι δὲ τὰ ἀκόλουθα:

α.) Τὰ συντιθέμενα μὲ τὴν ἐξ, διὰ νὰ φανερώσωσι κίνησιν εἰς τὰ ἔξω, ἢ πτῶσιν ἀπό τινος καταστάσεως εἰς ἄλλην· οἷον, ἐξέρχεται τῆς οἰκίας· ἐξέστη τῶν λογισμῶν, ἤγουν, ἐκβῆκεν ἀπὸ τὰ λογικά του.

β'.) Τὰ μὲ τὴν *ἀντὶ*, ἀντικατάστασιν σημαίνοντα· ὡς, ἀντιτίθημι τοῦτο ἐκείνου· ἤγουν, θέτω τοῦτο ἀντὶ ἐκείνου.

γ'.) Τὰ μὲ τὴν *πρὸ*, σημαίνοντα τὸ πρότερον ἢ ἔμπρός· ὡς, ἡ γλῶττα μὴ προτρεχέτω τῆς διανοίας (ἀπὸ τὸν νοῦν).

δ'.) Τὰ μὲ τὴν *κατὰ*, (τὸ ἐναντίον)· ὡς, κατέγνωσαν αὐτοῦ θάνατον· ἤγουν, ἀπεράσισαν θάνατον ἐναντίον του.

ε.) Τὰ μὲ τὴν *ὑπὲρ*, φανερόνοντα τὴν θέσιν ἐπέκεινα, ἐπάνω ἀπὸ, ἢ ὑπεροχὴν, ἢ ὑπεράσπισιν, ἢ ὑπεροψίαν· οἷον, ὑπέρκειμαι, ὑπερέχω, ὑπερορῶ, κλπ.

ς'.) Τὰ μὲ τὴν *ἀπὸ*, σημαίνοντα ἐμπόδισιν, ἀπομάκρυνσιν, χωρισμὸν, ἔναρξιν τινὸς πράξεως· ὡς, ἀπείργω, ἀφίστημι, ἀποτέμνω, ἀπάρχομαι.

Ἐὰν δὲ τὸ ῥῆμα φανερόνῃ καὶ ἐνέργειαν ἐνταυτῷ,

τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνεργείας τίθεται μὲ Αἰτιατικήν.

Τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα ῥήματα ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἔννοιαν τῶν δοτικῇ συντασσομένων ὀνομάτων· ὡς, εἰμὶ εὔνους τινι=εὐνοῶ τινι· εἰμὶ πολέμιός τινι=πολεμῶ τινι, κλπ. οὕτως, ἀρήγειν, βοηθεῖν, λυσιτελεῖν, φθονεῖν, ἐπιπροσθεῖν κλπ.

Ὅσα φανερόνουσι χορηγίαν, ἢ δόσιν εἰς ἐξουσίαν ἄλλου· δίδωμι, παρέχω, ἀφίημι, ἐῶ, τὰ ὁποῖα λαμβάνουσι καὶ Αἰτιατικὴν παριστάνουσαν τὸ ἀντικείμενον· ὡς, δίδωμί σοι τοῦτο· ἐῶ σοι τὴν βίβλον· τὴν σήμερον μεταχειρίζονται αἰτιατικὴν ἢ μόνην, ἢ μὲ τὴν *εἰς* πρόθεσιν.

Ὅσα φανερόνουσι πρᾶξιν γινομένην πρὸς ὠφέλειαν, τιμὴν, ἢ βλάβην τινος, ἢ εἰς τὸν ὁποῖον ἀποβλέπει, ἀπευθύνεται· οἷον, διδάσκω σοι τὸν παῖδα· οἰκοδομῶ σοι οἶκον· πράγματα παρέχει ἡμῖν· εὔχομαι τῷ Θεῷ. Εἰς ἡμᾶς εἶναι ἡ χρῆσις τῆς *εἰς* προθέσεως ὡς ἀνωτέρω· διότι λέγομεν, σὲ κτίζω οἰκίαν.

Ὅσα λύπην, χαρὰν, ἢ ἄλλο τι πάθος ψυχικὸν, μεταχειρίζονται τὴν δοτικὴν μόνην, ἢ καὶ μὲ τὴν ἐπὶ πρόθεσιν ἐνίοτε, διὰ νὰ φανερώσωσι τὴν αἰτίαν τοῦ πάθους· ὡς, καὶ τὰ ἥδομαι, χαίρω, ὀργίζομαι, ἄχθομαι, μέγα φρονῶ· ὡς, ἥδομαι τῇ ἡσυχίᾳ· χαίρω ἐπὶ τῇ σῇ εὐτυχίᾳ, κλπ. Ἡμεῖς λέγομεν, ἡδύνομαι εἰς τὴν ἡσυχίαν· χαίρω διὰ τὴν εὐτυχίαν σου.

Τὰ ὑπεροχὴν, ἢ διαφορὰν σημαίνοντα, μὲ τὴν δοτικὴν μόνην, καὶ ἐνίοτε μὲ τὴν *ἐν* διὰ νὰ φανερώσωσι ποῦ ὑπάρχει ἡ ὑπεροχὴ, ἢ ἡ διαφορά. Καὶ μὲ τὴν Αἰτιατικὴν, λεγομένης ἢ ἐννοουμένης τῆς προθ. *κατὰ*, διὰ νὰ φανερώσωσι τὸ ποσὸν τῆς ὑπεροχῆς. Καὶ σήμερον οὕτω λέγομεν, μὲ τὴν *εἰς*, ἢ μὲ τὴν *κατὰ* ἐκφραζομένην· ὡς, διαφέρει

πάντων τὰ πολέμια=ὑπερβάλλει ὅλους *εἰς*, ἢ κατὰ τὰ πολεμικὰ, λέγομεν ἡμεῖς.

Ὅσα φανερόνουσι θάῤῥος, πίστιν· ἡ δοτικὴ δὲ αὕτη παριστάνει τὸ πρόσωπον, ἢ τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται τὸ θάῤῥος, ἢ ἡ ἐλπίς.

Τὰ ἕνωσιν σημαίνοντα, ἢ οἰκειότητα, φιλίαν, ἢ τὰ ἐναντία τούτων· ἔτι τὰ ἰσότητα, ἢ ὁμοιότητα, συνδιάλεξιν ἢ φιλονεικίαν· ὡς, σπένδομαι, μάχομαι, διαλέγομαι, ἐρίζω, ἰσοῦμαι, οἰκειοῦμαι, ἔοικα· καὶ μὲ γενικὴν πολλάκις· ὡς, φίλος, οἰκεῖος, πολέμιος, ἐναντίος· τὴν σήμερον λέγομεν τὴν γενικ. ἢ αἰτιατικ. ἀντὶ τῆς δοτικῆς· ὡς, φίλος μου, ἢ φίλος μὲ ἐμέ· ἴσος μὲ ἐμὲ, ὅμοιος μὲ ἐμὲ, καὶ ὅμοιός μου, μὲ γεν.

Τὰ μὲ προθέσεις συντιθέμενα, διὰ τὴν δύναμιν αὐτῶν.

ά.) Τὰ μὲ τὴν σὺν, ὁμοῦ· ὡς, σύμφημι, ὁμολογῶ, κλπ.

β΄.) Μὲ τὴν *ἐπὶ* διὰ νὰ φανερώσωσι τὸ ἐπάνω, ἢ τὸ ἐναντίον· οἷον, ἐπιτίθημι, ἐφορμῶ, κλπ.

γ΄.) Μὲ τὴν *πρὸς*=πλησίον, προσθήκην, ἐνασχόλησιν εἴς τι, ἢ ὁρμὴν κατά τινος· ὡς, προσέρχομαι, προσβάλλω, πρόσκειμαι, προστίθημι.

δ΄.) Τὰ μὲ τὴν *εἰς*=κίνησιν εἴς τι, ἢ τὸ ἔνδον, συντάσσονται ἄλλοτε μὲ δοτικὴν, καὶ ἄλλοτε μὲ αἰτιατικὴν μόνην, ἢ μὲ τὴν *εἰς*· ὡς, εἰσέρχεταί μοι δέος· εἰσῆει με ἔλεος· ἤγουν, ἔρχεται μέσα εἰς ἐμὲ, ἢ ἁπλῶς εἰς ἐμὲ, φόβος· μὲ ἤρχετο συμπάθεια.

έ.) Τὰ συντιθέμενα μὲ τὴν *ἐν*, διὰ νὰ φανερώσωσι τὸ ἔνδον ἢ μὲ τὴν *εἰς* λεγομένην· ὡς, ἐμπίπτουσι τοῖς θηράτροις· ἐμβάλλει εἰς τὴν πόλιν αἰσχύνην=πίπτουσιν εἰς τὰ δίκτυα, ῥίπτουσι τὴν πόλιν εἰς αἰσχύνην.

ς΄.) Μὲ τὴν *παρὰ*=:ὸ πλησίον· ὡς παροικῶ σοι· παρατίθημί σοι τράπεζαν.

ζ'.) Μὲ τὴν *ἀνὰ*=τὸ ἐπάνω, ἢ ἐπιτροπὴν, ἀναφοράν· οἷον, ταὐτόν ἐςιν ἀῤῥωστοῦντι φορτίον ἀναθέσθαι, καὶ ἀπαιδεύτοις εὐτυχίαν=εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ βάλῃ τις φορτίον ἐπάνω εἰς ἄῤῥωστον, καὶ εὐτυχίαν εἰς ἀπαιδεύτους. Πάντα τ' ἀγαθὰ ἀνατίθημι τῷ Θεῷ=εἰς τὸν Θεὸν ἀναφέρω ὅλα τ' ἀγαθά. Σοὶ τὴν ἐπιμέλειαν τούτου ἀνατίθημι=εἰς σὲ ἐπιτρέπω τὴν ἐπιμέλειαν τούτου.

ή.) Μὲ τὴν *ὑπὸ*=τὸ ὑποκάτω· ὡς, ὑπέχω, ὑποβάλλω, ὑποτίθημι· ὡς, ὑποβάλλουσιν ἑαυτοὺς τῷ ζυγῷ=βάλλουσιν ἑαυτοὺς ὑπὸ τὸν ζυγόν.

θ'.) Μὲ τὴν *περὶ*=τριγύρω· ὡς, περιπατῶ, περιβάλλω τῇ πόλει τεῖχος.

ί.) Μὲ τὴν *ἀντὶ*=τοὐναντίον· ὡς, ἀντιλέγω, ἀντιβαίνω, ἀντιτάττω, ἀνθίσταμαι.

Τὰ ὑποταγὴν σημαίνοντα καὶ τοὐναντίον· ὡς εὐπειθὴς (εἰς ἐμέ).

Τὰ σημασίαν ἔχοντα παθητικήν· ὡς, ἀγαπητὸς, ὁρατὸς, μισητὸς, κλπ. Σήμερον λέγεται ἡ ἀπὸ, ἢ εἰς=ἀγαπητὸς ἀπ' ὅλους, ἢ εἰς ὅλους.

Τὰ μὲ τὴν ἀντὶ, ἐν, ἐπὶ, πρὸς, παρὰ, ὑπὸ, καὶ φυλάττοντα τὴν δύναμιν τῆς προθέσεως· ὡς, ἀντίπαλος, ἔμφυτος, ἐπίθετος, πρόσοικος, πάροικος, ὑποτελὴς· σήμερον ἐν χρήσει εἶναι ἡ εἰς· τινὰ συντάσσονται καὶ μὲ γενικήν· ὡς ἀντίπαλός του· οὕτω καὶ τὰ μὲ τὴν σὺν, ἢ ὁμοῦ, σύνεδρός μου, ὁμόδουλός μου· ὡς, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Γλῶσσαν εὑρίσκονται μὲ γενικήν.

Τὰ μὲ Αἰτιατικήν.

Τὰ περισσότερα ῥήματα συντάσσονται μετὰ Αἰτιατικῆς, καὶ εἶναι τὰ κατ' ἐξοχὴν Μεταβατικὰ, διεγείροντα τὸ ἐρώτημα, τίνα; ὡς, τύπτω τίνα; τὸν παῖδα. Πολλὰ

δὲ καὶ ἐκ τῶν προηγουμένων τάξεων μεταβαίνουσι καὶ εἰς αὐτήν· ὡς, φροντίζω τινὸς, καὶ φροντίζω τι, ὑπαντιάζω τινὶ, καὶ ὑπαντιάζω τινά. Τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἔχει τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρᾶγμα, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον γίνεται ἡ ἐνέργεια, ἢ τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν· εἴπομεν ὅτι ἡ Αἰτιατικὴ αὕτη λέγεται ἀντικείμενον τῆς ἐνεργείας· ὅθεν λέγομεν, ὅτι τὰ ἐνεργητικὰ συντάσσονται αἰτιατικῇ· ὅταν λέγω, ὁ γεωργὸς σκάπτει τὴν γῆν, δείχνω τὸν γεωργὸν σκάπτοντα· ὅταν ὅμως λέγω, σκάπτεται ἡ γῆ ἀπὸ τὸν γεωργὸν, δείχνω τὴν γῆν σκαπτομένην, καὶ βλέπω παρηλλαγμένην τὴν πρότασιν, διότι τὸ σκάπτει, ἐνεργητικὸν, ἔλαβε σχηματισμὸν ἢ μορφὴν παθητικοῦ ῥήματος, καὶ ἡ αἰτιατικὴ τῆς ἀ. προτάσεως, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνεργείας μετεβλήθη εἰς ὀνομαστικὴν, καὶ τὸ ὑποκείμενον ἢ ἡ ὀνομαστικὴ γεωργὸς ἔγεινεν αἰτιατικὴ μὲ τὴν πρόθεσιν ἀπὸ πρὸ αὐτῆς, ἡ ὁποία (πρόθεσις) λέγομεν, ὅτι φανερόνει τὴν ἐνεργοῦσαν αἰτίαν, δηλ. τὸ πρᾶγμα, ἢ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον κάμνει τὴν ἐνέργειαν.

Ἡ Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἔχει διαφόρους προθέσεις μὲ τὰς ὁποίας φανερόνει τὴν ποιητικὴν αἰτίαν, συντάσσουσα αὐτὰς μὲ γενικήν:

ά.) Τὴν *ὑπὸ* ὡς, ὅρις πεπηγὼς ὑπὸ κρύους=παγωμένος ἀπὸ τὸ κρύος.

β.) Τὴν *παρὰ*=τὸ ἀπὸ μέρους σημαίνουσαν, καὶ τὴν μεταχειρίζονται, ὅταν παρισάνωσιν ὡς πηγάζον τὸ πρᾶγμα, καὶ προερχόμενον ἀπὸ μέρους τινός· οἷον, οὐκ ἔστι πικρῶς ἐξετάσαι τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πρώτων ὑπάρξῃ τὰ δέοντα· ἤγουν, δὲν εἶναι δυνατὸν αὐστηρῶς νὰ ἐξετάσωμεν τί ἐπράχθη ἀπὸ τοὺς

ἄλλους, ἂν ἀπὸ μέρους ἡμῶν αὐτῶν πρῶτον δὲν γείνωσι τὰ πρέποντα.

γ΄.) Τὴν *πρός*· ὡς, τὸ πρὸς τῶν νόμων κελευόμενον, ἤγουν, τὸ ἀπὸ τοὺς νόμους προσταττόμενον.

δ΄.) Τὴν *ἐκ* μάλιστα, ὅταν ἡ αἰτία εἶναι πρᾶγμα ἄψυχον· ὡς, αἱ πόλεις φθείρονται ἐκ τῶν στάσεων· ἤγουν, αἱ πόλεις φθείρονται ἀπὸ τὰς φατρίας.

ε.) Τὴν *ἀπό*· ὡς, ἐπράχθη ἀπ' αὐτῶν οὐδὲν ἀξιόλογον.

ς΄.) Τὴν *ὑπὸ* μὲ δοτικὴν, μάλιστα εἰς τοὺς παθητικοὺς παρακειμένους, ὅπου καὶ ἐννοεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· ὡς, ταῦτα πέπρακται ἡμῖν=ὑφ' ἡμῶν=ἀπὸ ἡμᾶς.

Καθὼς δ' ἐπὶ τῶν ὀνομάτων εἰς μίαν λέξιν συντίθεται πολλάκις τὸ προσδιορίζον, καὶ προσδιοριζόμενον, οὕτως ἐνίοτε καὶ τὸ ἀντικείμενον μετὰ τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων· ὅθεν· ὡς, ἐκ τοῦ γιγάντων μάχη γίνεται γιγαντομαχία, ἐκ τοῦ ἴσος Θεῷ, γίνεται ἰσόθεος· ἐκ τοῦ ὀξὺς νοῦν, γίνεται ὀξύνους, οὕτως ἐκ τοῦ λόγος καὶ ποιῶ γίνεται λογοποιῶ· ἐκ τοῦ δεῖπνον καὶ ποιοῦμαι, δειπνοποιοῦμαι· ὡσαύτως καὶ σκευαγωγῶ, οἰκοδομῶ, καρποφορῶ, κλπ.

Τὰ σημαίνοντα ψυχικὸν αἴσθημα, λύπην, χαρὰν, κλπ. λαμβάνουσιν αἰτιατικὴν παριστάνουσαν τὸ ἀντικείμενον τοῦ αἰσθήματος· ἐννοεῖται δὲ εἰς τὴν αἰτιατικὴν ταύτην, διὰ τὸ πλῆρες τῆς ἐννοίας, ἡ διὰ, ἢ ἡ πρὸς, ἢ ἡ μετοχὴ, ὁρῶν, ἀκούων· ὡς, ἤλγησα ταῦτα=ἐλυπήθην διὰ ταῦτα· πάσας δυσχεραίνομεν τὰς οἰκήσεις· ἤγουν, εἰς ὅλας τὰς κατοικήσεις δυσαρεστούμεθα.

Εἰς τὰ πάθος σημαίνοντα λαμβάνεται ἡ αἰτιατικὴ εἰς φανέρωσιν τοῦ πάσχοντος μέρους· ὡς, ἀλγῶ τὴν κεφαλὴν=πονῶ κατὰ τὴν κεφαλήν· ἡ κατὰ ἐννοεῖται· ἡμεῖς δὲ τὴν ἐκφράζομεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Εἰς τὰ σημαίνοντα τὴν χρονικὴν διάρκειαν ἐννοεῖται ἡ ἐπὶ πρόθεσις· ὡς, ἐμάχοντο δέκα ἐνιαυτοὺς, οὕτω λέγομεν καὶ ἡμεῖς.

Τὰ συντασσόμενα αἰτιατικῇ καὶ δοτικῇ διεγείρουσι τὸ ἐρώτημα τίνα καὶ τίνι, (=εἰς τίνα; καὶ μὲ τίνα;)· οἷον, δίδωμί σοι χρήματα· εἰκάζω σε ἠγεμόνι.

Τὰ μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς, ὅσα διεγείρουσι τὸ ἐρώτημα τίνα, καὶ τί· ὡς, διδάσκω σε γράμματα· λέγω σε κακά· καλῶ σε σοφόν· ἡγοῦμαί σε εὐδαίμονα· ἀποστερεῖ με τὰ χρήματα. Ἰσοκρ. εἴργασμαι κατὰ τὸν οἶκον. Θουκυδ. εἱματά με ἐξέδυσαν, Ὅμηρ.

Ῥήματα οὐδέτερα.

Τὰ οὐδέτερα, κατάστασιν σημαίνοντα καὶ ἑπομένως ἔννοιαν αὐτοτελῆ παριστῶντα, ἢ ἐκφέρονται ἀπτώτως· ὡς, ἡσυχάζει, εὕδει, κλπ. ἢ δέχονται τοὺς πρὸς τοῦτο καταλλήλους προσδιορισμοὺς, τὸ ποῦ, πότε, καὶ πῶς· οἷον, μένω οἴκοι· διατρίβει Ἀθήνῃσιν· ἔζη τότε· ἀσθενεῖ ἀνιάτως, κλπ. ὡσαύτως, κάθηται γυμνὸς, κλπ.

Ἐνίοτε δέχονται καὶ ἀντικείμενα κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ περιεχομένου ὀνόματος· ὡς, γέμει (=τίνος;=ἐκ τίνος)· παντοίων ἀγαθῶν· ὄζει μύρων· ἔοικε Μενελάῳ=ὁμοιάζει μὲ τὸν Μενέλαον.

Ἐνίοτε λαμβάνουσι καὶ τὴν σύνταξιν τῶν ἐνεργητικῶν· ὡς, πλουτῶ πλοῦτον=ἔχω πλοῦτον· ζῶ ζωὴν=ἄγω ζωήν.

—

Ῥήματα συντασσόμενα μὲ μετοχήν.

Εἰς τὴν σημερινὴν γλῶσσαν ἐξηγεῖται ἡ μετοχὴ αὕτη μὲ τὸ ὅτι, ἢ νά.

α΄.) Τὰ σημαίνοντα ἐνέργειαν αἰσθήσεως· ὡς, ὁρῶ ἐξαμαρτάνων=ὅτι σφάλλω.

β΄.) Τὰ γνῶσιν· ὡς, οἶδα, ἐπίσταμαι, οὐκ ἀγνοῶ, γιγνώσκω, καὶ τὸ σύνθετον σύνοιδα. Καὶ μὲ δοτικὴν διὰ τῆς σύν· σύνοιδά ἐμαυτῷ οὐδὲν ἐπισταμένῳ.

γ΄.) Τὰ γνώρισιν, νόησιν· ὡς, γινώσκω, ἐκμανθάνω, ἐννοῶ, ἐνθυμοῦμαι· ὡς, ἔγνων καλῶς πράξας.

δ΄.) Τὰ παρατήρησιν, ἢ δοκιμὴν (εἰς ἑαυτὸν), ὡς, αἰσθάνομαι, εὑρίσκω· οἷον, οὐκ αἰσθάνεται ἀβουλίαν πολλὴν ἔχων.

ε.) Τὰ δεῖξιν, φανέρωσιν· ὡς, δείκνυμι, δῆλος εἰμὶ, φαίνομαι, ἁλίσκομαι, ἐλέγχομαι· καὶ τἀναντία τούτων· ὡς, κρύπτομαι, λανθάνω· δῆλος ἐστὶ ψευδόμενος.

ς΄.) Τὰ, μνήμην, ἢ λήθην· οἷον, μέμνημαι εἰπὼν ταῦτα.

ζ΄.) Τὰ, παράβλεψιν, ὑπομονὴν, ἢ ἐπιμονήν· ὡς, περιορῶ, ὑπομένω, μένω· οὐκ ἀνέχεται καταφρονούμενος.

η΄.) Τὰ, παῦσιν, ἢ ἔναρξιν· ὡς, παύομαι, λήγω, ἀπέχω, ἐκλείπω, ἀπολείπω, ἐπιλείπω, ἄρχομαι, ὑπάρχω· οὐ παύεται κλαίων.

θ΄.) Τὸ ἀγαπῶ, σημαῖνον τὸ ἀρκοῦμαι, εὐχαριστοῦμαι· τιμώμενοι ὑπὸ σμικροτέρων καὶ φαυλοτέρων ἀγαπῶσι.

ι΄.) Ἐνίοτε καὶ τὰ, πειρῶμαι, ἔοικε, κύριός εἰμι, συμβαίνει, ἀναίνομαι, παρασκευάζομαι. Καὶ τ' ἀφηγηματικά· ἀγγέλλεται, λέγεται, μαρτυρεῖται ταῦτα πράξας.

ια΄.) Τὰ, ψυχικόν τι αἴσθημα· ὡς, χαρὰν, λύπην, κλπ.

ὡς, τὰ χαίρω, γήθομαι, ἥδομαι, ἄχθομαι, ἀγανακτῶ, αἰσχύνομαι, αἰδοῦμαι· ὡς, χαίρουσι τιμώμενοι.

ιβ΄.) Τὰ ἐξακολούθησιν πράξεώς τινος, τὴν ὁποίαν φανερόνει ἡ μετοχή· ὡς, διατελῶ, διαγίγνομαι, διάγω· διατελεῖ πράττων, καὶ λέγων τὰ βέλτιστα· διατελεῖ λαλῶν=ἀδιαλείπτως λαλεῖ.

ιγ΄.) Τὸ λανθάνω μὲ τὴν μετοχὴν σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις ἔγινεν ἀνεπαισθήτως, ἢ κρυφίως, χωρὶς νὰ τὸ ἠξεύρῃ τις· ὡς, Κροῖσος φονέα τοῦ παιδὸς ἐλάνθανε βόσκων, καὶ ἔλαθε φυγὼν=λεληθότως ἔφυγε· ἐλάθομεν διαφέροντες, Πλάτ.=εὑρέθημεν ἀνεπαισθήτως ἀσύμφωνοι.

ιδ΄.) Τὸ φθάνω=προλαμβάνω, προφθάνω· ὡς, ἔφθησαν πολλῷ οἱ Σκύθαι τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὴν Γέφυραν ἀπικόμενοι· ἦγουν, ἐπρόλαβον πολὺ τοὺς Πέρσας οἱ Σκύθαι καὶ ἦλθον εἰς τὴν Γέφυραν.

ιε΄.) Τὸ τυγχάνω σημ. ὅτι γίνεταί τι κατὰ τύχην· ὡς, ἔτυχον ὁπλῖται, ἐν τῇ ἀγορᾷ καθεύδοντες ὡς πεντήκοντα.

ις΄.) Ὅταν προσδιορίζῃ τὸ ῥῆμα τὴν ποιότητα τῆς πράξεως παριστάνον ὅτι ἔγινε καλῶς, ἢ κακῶς, δικαίως, ἢ ἀδίκως, ἡ πρᾶξις ἐκφράζεται μετοχῇ· ὡς, ἀδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες=κάμνοντες ἀρχὴν πολέμου.

ιζ΄.) Τὰ κίνησιν σημαίνοντα συντάσσονται μετοχῇ κατὰ μέλλοντα χρόνον, ἐνίοτε καὶ κατὰ ἐνεστῶτα· ἡ δὲ μετοχὴ παριστάνει τὸν σκοπὸν τῆς κινήσεως· ὡς, ἀνέστησαν λέξοντες ἃ ἐγίνωσκον, ἦγουν, ἐσηκόνοντο διὰ νὰ εἴπωσι τὴν γνώμην αὐτῶν.

—

Ῥήματα συντασσόμενα μὲ Μετοχὴν συμφωνοῦσαν μὲ Αἰτιατικὴν τοῦ ῥήματος.

Πολλὰ ῥήματα συντασσόμενα μὲ Αἰτιατικὴν λαμβάνουσι καὶ μετοχὴν ἀνάρθρως, ἥτις συμφωνεῖ μὲ αὐτὴν τὴν αἰτιατικήν, καὶ εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

ά.) Τὰ ὁράσεως σημαντικά· ὡς, ἀεὶ τοὺς ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους, καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομένους· ἤγουν, πάντοτε βλέπω τοὺς γινομένους ἀπὸ τοὺς λόγους ὅτι φαίνονται καὶ δίκαιοι, καὶ φιλάνθρωποι. Ἡ τοιαύτη σύνταξις γίνεται πολλάκις καὶ εἰς τὴν λαλουμένην Ἑλληνικήν.

β΄.) Τὰ γνωστικὰ, καὶ τὰ σημαίνοντα αἴσθησιν· ὡς, οὓς δ' ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικοῦντας τιμωροῦνται· ἤγουν, ὁποίους ἤθελον μάθει ὅτι ἀδικοῦσι (πράττοντες) κανὲν ἀπὸ ταῦτα, τιμωροῦσιν αὐτούς.

γ΄.) Τὰ σημαίνοντα εὕρεσιν· ὡς, εὑρίσκω γὰρ ταύτην ἂν μόνην γενομένην καὶ τῶν μελλόντων κινδύνων ἀποτροπὴν, καὶ τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγήν· ἤγουν, εὑρίσκω ὅτι αὕτη (ἡ πολιτεία) μόνη ἐμπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ τῶν μελλόντων κινδύνων ἐμπόδιον, καὶ τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγή.

δ΄.) Τὰ σημαίνοντα παράβλεψιν· ἤγουν, μὴ περιίδῃς τὴν σαυτοῦ φύσιν ἅμα πᾶσαν διαλυθεῖσαν· ἤγουν, μὴ ἀφήσῃς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν νὰ χαθῇ ὅλη ὁμοῦ, ἤγουν, ψυχικῶς, καὶ σωματικῶς.

έ.) Τὰ σημαίνοντα παῦσιν· ὡς, ἔπαυσε τοὺς Ἕλληνας στασιάζοντας· ἤγουν, ἔπαυσε τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τοῦ νὰ στασιάζωσι.

ς΄.) Τὰ σημαίνοντα κίνησιν· ὡς, ἔπεμψε χρήματα ἄξοντας, ἤγουν, ἔπεμψεν ἀνθρώπους νὰ φέρωσι χρήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

Περὶ τοῦ Ἀπαρεμφάτου.

ά.) Τὸ Ἀπαρέμφατον λαμβάνεται εἰς τὰς προτάσεις καὶ ὡς ῥῆμα, καὶ ὡς ὄνομα· ὡς ῥῆμα συντάσσεται κατὰ τὴν σημασίαν του, ἢ μὲ αἰτιατικὴν, ἢ μὲ γενικὴν, ἢ μὲ δοτικὴν καθὼς τὰ ῥήματα· ὡς ὄνομα, συντάσσεται μὲ τὰ ῥήματα, καὶ μὲ τὰς προθέσεις ὡς καὶ τὰ οὐσιαστικά.

β΄.) Ὅταν τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως εἶναι τοῦ αὐτοῦ προσώπου, τότε τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου βάλλεται κατ' ὀνομαστικήν· ὡς, πειρῶ τὸ μὲν σῶμα εἶναι φιλόπονος, τὴν δὲ ψυχὴν φιλόσοφος· ἤγουν, προσπάθει, ἢ πάσχιζε νὰ ἦσαι κατὰ μὲν τὸ σῶμα, κλπ.

γ΄.) Ὅταν ὅμως τὸ ἀπαρέμφατον δὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ προσώπου, τότε τὸ ὑποκείμενον βάλλεται κατ' αἰτιατικήν· ὡς, αἰσχρὸν τοὺς μὲν γραφεῖς ἀπεικάζειν τὰ καλὰ τῶν ζώων, τοὺς δὲ παῖδας μὴ μιμεῖσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων, ἤγουν, αἰσχρὸν εἶναι οἱ μὲν ζωγράφοι νὰ ἀπεικονίζωσι τὰ καλὰ ζῶα, τὰ δὲ τέκνα νὰ μὴ μιμῶνται τοὺς ἐναρέτους γονεῖς.

δ΄.) Ὅταν τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ὑπαρκτικὸν καὶ συντάσσεται μὲ μετοχὴν, τὸ κατηγορούμενον αὐτοῦ συμφωνεῖ μὲ τὴν μετοχήν· ὡς, ὁ οἰόμενος εἶναι ἀγαθὸς, τοῦ οἰομένου εἶναι ἀγαθοῦ κλπ.

έ.) Ὅταν προηγῆται τοῦ ἀπαρεμφάτου δοτικὴ τὸ ὑποκείμενον, ἢ κατηγορούμενον αὐτοῦ συμφωνεῖ μὲ αὐτὴν, ἢ κατὰ τὸν γ΄. κανόνα βάλλεται κατὰ αἰτιατικήν· ὡς,

ὑπῆρξεν ἡμῖν ἐνδόξων ἀνδρῶν ἀπογόνοις εἶναι=ἐστάθη εἰς ἡμᾶς νὰ ἤμεθα ἀπόγονοι ἐνδόξων ἀνδρῶν· ἔξεστιν ἡμῖν ὅποι ἂν βουλώμεθα πορεύεσθαι μηδὲν φοβουμένους· ἤγουν, εἶναι δυνατὸν εἰς ἡμᾶς ὅπου θέλομεν νὰ πηγαίνωμεν, χωρὶς νὰ φοβώμεθα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τῆς Μετοχῆς.

Ἡ Μετοχὴ λαμβάνεται εἰς τὸν λόγον καὶ ὡς ἐπίθετον, καὶ ὡς ῥῆμα. Διὰ τοῦτο συμφωνεῖ μὲ τὸ οὐσιαστικὸν ὡς ἐκεῖνο, ἐνταυτῷ συντάσσεται καὶ ὡς ῥῆμα μὲ Γενικὴν, Δοτικὴν, καὶ Αἰτιατικήν.

Τίθεται ὡς ὀνομαστικὴ, ὅταν τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ὡς, καὶ ζῶν ὁ φαῦλος, καὶ θανὼν κολάζεται.

Τίθεται κατὰ γενικὴν, ὅταν δὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ προσώπου μὲ τὸ ῥῆμα, καὶ τότε λέγεται Ἀπόλυτος· ὡς, ἡ ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται διαφθαρείσης τῆς διανοίας· ἤγουν ἡ ψυχὴ κάρνει πολλὰ σφάλματα, ὅταν ὁ νοῦς διαφθαρῇ.

Ἡ πολυθρύλλητος παρὰ γραμματικοῖς αὕτη ἀπόλυτος, χρησιμεύει εἰς προσδιορισμὸν ὁλοκλήρου κώλου, καὶ τίθεται τότε ἐξαιρέτως κατὰ γενικὴν, ὡς ἀνωτέρω, καὶ ὡς, σεισμοῦ γενομένου, ὁ στρατὸς διελύθη. Καὶ, Θεοῦ θέλοντος τὰ πάντα καλῶς ἔσται. (Ἴδε κατ' αὐτῆς Σημ. 35.)

Πρέπει λοιπὸν αὕτη ν' ἀποτελῇ κῶλον πλῆρες, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν συμπλήρωσιν χρησιμεύει, καὶ νὰ ἔχῃ διάφορον

ὑποκείμενον παρὰ τὸ τῆς συμπληρουμένης προτάσεως, τὸ ὁποῖον καλεῖται ἑτεροπροσωπία. Ταῦτα δ' ἐννοοῦνται εὐκολώτερα διὰ τῆς ἀναλύσεως· ὡς, Φιλίππου τελευτήσαντος Ἀθηναῖοι ἀνεκινήθησαν=ἐπεὶ Φίλιππος ἐτελεύτησεν, κλπ.

Ἂν αὕτη εἶναι ἡ συνηθεστέρα καὶ περιφημοτέρα παρὰ γραμματικοῖς, ἀπαντῶνται ὅμως καὶ αἱ λοιπαὶ πλάγιαι Ἀπόλυτοι· οὕτω π. χ. ἡ δοτικὴ· Θυομένῳ δέ οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ ὁ ἥλιος ἀμαυρώθη (Ἡρόδ.)· ὡσαύτως ἡ αἰτιατική· Διήρει δὲ αἰδῶ καὶ σωφροσύνην τῇδε, ὡς τοὺς μὲν αἰδουμένους τὰ ἐν τῷ φανερῷ αἰσχρὰ φεύγοντας, τοὺς δὲ σώφρονας καὶ τὰ ἐν τῷ ἀφανεῖ (Ξενοφ.).

Ὡσαύτως καὶ ἡ ὀνομαστικὴ τίθεται ἀπόλυτος, ὅταν, διακοπτομένης τῆς πρώτης σειρᾶς τοῦ λόγου ἕπεται ἄλλη, ἥτις δὲν συμφωνεῖ μὲ ἐκείνην· ὡς, μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλο τρίτον ἅρμα ἐξήγετο, φοινικίσι καταπεπταμένοι οἱ ἵπποι (Ξενοφ.), ἔνθα κατὰ φυσικωτέραν σύνταξιν, ἤθελεν εἶναι τῶν ἵππων καταπεπταμένων· λέγομεν καὶ ἡμεῖς ἀκολούθως, (ἴδε σημ. 53) ἐγὼ δὲν μὲ μέλει· ἀντὶ ἐμὲ δὲν μὲ μέλει. Καὶ πᾶν ἄλλο τοιοῦτον μὴ ἔχον ἀπόδοσιν τῆς ὀνομαστικῆς, ἀποβαίνει Ἀπόλυτος. Ἀποβλέψας ἔδοξέ μοι=ἔδοξα. Νεστορίδαι δ', ὁ μὲν οὕτασεν Ἀτύμνιον (Ἰλ. Π. 317)· ἀντὶ Νεστοριδῶν δὲ, κλπ. Ἄμφω δ' ἐζομένω, γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεὺς (Ἰλ. Γ. 211)·=ἀμφοῖν δ' ἐζομένοιν, κλπ. καὶ, ὡς τοῖς Συρακοσίοις κατάπληξις ἐγένετο ὁρῶντες,=κατάπληξις ἐγένετο ὁρῶσι.

Οὐδέτεραι μετοχαὶ τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων· ὡς, ἐξὸν, τυχὸν, καὶ τὸ ὑπαρκτικὸν συντροφευμένον μὲ ἐπίθετον· ὡς, ἀδύνατον ὄν, ῥᾴδιον ὄν, καὶ αἱ οὐδέτεραι τῶν παθητικῶν· ὡς, εἰρημένον, διηγγελμένον, εἰς τοὺς ἀρχαίους, ἀντὶ γενικῆς ἀπολύτου λαμβάνονται.

Ἡ Αἰτιατικὴ καὶ Δοτικὴ μὲ τὸ ἐπίῤῥημα συνεχῶς ἀντὶ γεν. ἀπολύτου λαμβάνονται, καὶ εἰς τὴν σημερινὴν γλῶσσαν ἐξηγεῖται μὲ μετοχήν τινα ἁρμόζουσαν εἰς τὸ νόημα· ὡς, νομίζων ὡς, στοχαζόμενος ὡς, ἢ μὲ αἰτιολογικὸν σύνδεσμον.

Ἡ Μετοχὴ εἰς ὁποιανδήποτε χρῆσιν, πάντοτε εἶναι συνεπτυγμένον τι, καὶ ἑπομένως δυνατὸν νὰ ἀναλυθῇ κατὰ τὴν περιεχομένην ἔννοιαν.

Κατὰ τὴν περιεχομένην οὕτως ἔννοιαν, ὡς ἀναλύεται εἰς τὰς ἀπαρεμφατικὰς ἐγκλίσεις, οὕτω λαμβάνει διάφορα ὀνόματα παρὰ τοῖς Γραμματικοῖς ἡ Μετοχή.

ά.) Π. χ. Καλεῖται Ἀοριστολογική· οἷον, ὁ ὑπομείνας σωθήσεται=ὃς ἂν ὑπομείνῃ.

β΄.) Ἀναφορική· οἷον, Ἀριστείδης ὁ ἐπικληθεὶς δίκαιος=ὃς ἐπεκλήθη.

γ΄.) Χρονική· οἷον, διερχόμενος ὁ Ἕκτωρ τὸ ἄστυ= ὅτε διήρχετο· ἥκω λιπὼν=ἐπεὶ ἔλιπον.

δ΄.) Αἰτιολογική· οἷον, ἀδικήσας δίκας ἔδωκε=ἐπειδή.

έ.) Ὑποθετική· οἷον, βουλόμενος ἐλθὲ=εἰ βούλει. Δυσάλγητος ἂν εἴην, μὴ κατοικτείρων=εἰμὴ κατῴκτειρον.

ς΄.) Τροπική· οἷον, νουθετοῦντες καὶ ἀπειλοῦντες ὠφελοῦσιν οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς=ταῖς νουθεσίαις καὶ ἀπειλαῖς.

ζ΄.) Ἐναντιωματική· οἷον, καὶ σοφὸς ὢν ἥμαρτε= καί περ ἦν σορός· τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῶν πλαγίων πτώσεων· οἷον, λιμοῦ γενομένου=ἐπειδὴ λιμὸς ἐγένετο· Θεοῦ θέλοντος=εἰ Θεὸς θέλει, ἢ θέλοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ τῶν Ἀπροσώπων.

Λέγονται ἀπρόσωπα τὰ μὴ δεχόμενα πρόσωπον, ἔμψυχον δηλ. ὡς ὑποκείμενον. Ἀλλ' ἢ τὸν ἐξ αὐτῶν λόγον ἐξαρτώμενον· ὡς, δεῖ λέγειν=τὸ λέγειν ἐστὶ δέον· ἢ τὴν ἐν αὐτοῖς περιεχομένην ἔννοιαν, ἐκλαμβανομένην οὐσιαστικῶς· ὡς, μεταμέλει=ἔστι μετάμελος.

Τὰ ἀπαρέμφατα συντασσόμενα μὲ ἀπρόσωπα τῆς πρώτης τάξεως δέχονται τὸ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικήν· ὡς, δεῖ με λέγειν· δεῖ σὲ σιγᾶν, κλπ. ὡσαύτως, λέγεται Κῦρον γενέσθαι κάλλιστον· ὅταν εἴπωμεν λέγεται Κῦρος γενέσθαι κάλλιστος, τότε τὸ ἀπρόσωπον λέγεται, μετατρέπεται εἰς προσωπικόν.

Ἐπειδὴ τὸ μεταμέλει=ἔστι μετάμελος, καὶ τὸ ἐνδεῖ= ἔστιν ἔνδεια, τὸ δὲ ἐστὶ δέχεται προσωπικὸν ἀντικείμενον κατὰ δοτικὴν καὶ πραγματικὸν, ὅταν εἶναι χρεία, κατὰ γενικὴν ἐξαρτωμένην ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ· ὡς, ἔστι μοι ἔνδεια χρημάτων, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐνδεῖ=ἔστιν ἔνδεια, δέχεται τὴν αὐτὴν σύνταξιν=ἐνδεῖ μοι χρημάτων, οὕτω καὶ, προσήκει μοι τῆς ἀρχῆς.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ δεῖ, χρὴ κλπ. ἀναλύονται ὄχι μόνον εἰς τὸ ἔστι δεία, ἤτοι χρεία, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἔχει χρείαν, διὰ τοῦτο λέγομεν καὶ δεῖ με χρημάτων=ἔχει με δεία, ἤτοι χρεία χρημάτων· οὐ χρή με τιμῆς=οὐκ ἔχει με χρεία τιμῆς=οὐκ ἔχω χρείαν τιμῆς=δὲν χρειάζομαι τιμὴν κλπ.

Περὶ τῶν εἰς τὸς, καὶ τέος ῥηματικῶν.

Τὰ ῥηματικὰ ταῦτα σημαίνοντα τὸ δυνατὸν γενέσθαι, συντάσσονται ὡς τὰ παθητικὰ ἐξ ὧν γίνονται· ὡς, εἴρηταί μοι=εἴρηται ὑπ' ἐμοῦ, καὶ ῥητόν μοι=δυνατὸν ῥηθῆναι ὑπ' ἐμοῦ. Πρὸς τούτοις καὶ τὰ εἰς ιμος ῥηματικὰ=ἁρόσιμος, ἐπιλήψιμος, κλπ.

Τὰ εἰς τέος σημαίνοντα τὸ ἀναγκαῖον γενέσθαι, συντάσσονται ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἐπίθετον· οἷον, ὁ νόμος ἐστὶ λυτέος· τὸ ἔργον ἐστὶ τελεστέον· ἡ Ἑλλὰς ἐστὶν ὠφελητέα, κλπ.

Κατ' οὐδέτερον ὄντα γένος συντάσσονται καὶ ὡς τὰ ἀπρόσωπα μὲ ἀπαρέμφατον· ὅθεν, ὡς λέγεται· προσήκει μοι γράφειν, καὶ δεῖ με λέγειν, οὕτω καὶ γραπτέον μοι ἐστὶ, γραπτέον με ἐστὶ, κλπ. Συνηθεστέρα δὲ ἡ δοτικὴ ἐπὶ τοιαύτης περιστάσεως=γραπτέον μοι ἐστὶ=δεῖ ὑπ' ἐμοῦ γραφθῆναι· καὶ ἡ Λιτιατικὴ· ὡς, παυστέον μέ ἐστι =δεῖ με παύεσθαι.

Τὸ δὲ ἀντικείμενον τίθεται κατὰ τὴν κλάσιν εἰς ἣν τὸ ῥηματικὸν ἀνάγεται· ὡς, ἀντιληπτέον ἡμῖν τῶν πραγμάτων· ὑπηρετητέον τῇ πατρίδι· διωκτέον τὴν σοφίαν· προσεκτέον τοῖς λόγοις τὸν νοῦν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Σύνταξις Παθητικῶν Ῥημάτων.

Παθητικὸν ῥῆμα εἶναι τὸ εἰς *μαι* σχηματιζόμενον ἀπὸ τὸ ἐνεργητικὸν, καὶ πάθος σημαῖνον. Ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ πᾶσα κλάσις ῥημάτων, καὶ τὸ ὁποῖον τίθεται πάντοτε κατ' ὀνομαστικὴν, αἰτεῖ ἀκόμη καὶ τὸ ποιοῦν αὐτὸ τὸ πάθος, ἤτοι τὸ ἐνεργοῦν αἴτιον. (Ἴδε σελ. 61).

Αὐτὸ τοῦτο ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν διὰ τῆς ὑπὸ, παρὰ, ἢ πρὸς, καὶ σπανίως διὰ τῆς ἐκ προθέσεως, ἢ διὰ δοτικῆς ἀπροθέτου· ὡς, ἐγὼ βασανίζομαι ὑπὸ τοῦ Σωκράτους· οἱ κακοὶ μισοῦνται ὑπὸ τῶν χρηστῶν· ταῦτα ἐλέχθη ἐξ Ἀλεξάνδρου· ταῦτα πέπρακται αὐτῷ, κλπ.

Θέλοντες δὲ νὰ μετατρέψωμεν τὸ ἐνεργητικὸν, ἢ τὸ μεταβατικὸν, εἰς παθητικὸν, τρέπομεν τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ εἰς ὀνομαστικὴν, φέρομεν τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα εἰς τύπον παθητικὸν, καὶ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ τρέπομεν εἰς ἐνεργοῦν αἴτιον, ὡς ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν (σελ. 129)· οἷον, οἱ πονηροὶ ἀμελοῦσι τῶν θείων· τὰ θεῖα ἀμελεῖται ὑπὸ τῶν πονηρῶν· οἱ πατέρες παραινοῦσι τοῖς υἱοῖς· οἱ υἱοὶ παραινοῦνται ὑπὸ τῶν πατέρων· ὁ νοῦς ὑπὸ οἴνου διαφθείρεται, Ἰσοκρ. ἡ πρόθεσις ἐνίοτε ἐλλείπει· ὡς, ἠττᾶσθαι τῶν συμφορῶν, (ὁ αὐτός). Καὶ, τέθνηκεν ὑφ' ἡμῶν. (Ἴδε Σημ. 31.)

Περὶ τῶν Μέσων Ῥημάτων.

Ὅταν ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος ἐπιστρέφῃ εἰς αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ λόγου, τότε τὸ ἀντικείμενον ἐκφέρεται διὰ τῆς συνθέτου ἀντωνυμίας· ὡς, λούω ἐμαυτόν· πορίζω ἐμαυτῷ χρήματα, κλπ. ἐκφέρονται τὰ τοιαῦτα καὶ δι' ἑνὸς ἰσοδυνάμου ῥήματος· ὡς, λούομαι, πορίζομαι χρήματα, κλπ.

Τὰ τοιαῦτα κείμενα μεταξὺ τῶν ἐνεργητικῶν καὶ τῶν παθητικῶν καλοῦνται Μέσα. (Ἴδε σελ. 62.).

Μέσα καλοῦνται καὶ τὰ ἰσοδυναμοῦντα μὲ ῥῆμα μεταβατικὸν, καὶ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν· ὡς, τύπτονται=τύπτουσιν ἀλλήλους· ὡσαύτως καὶ τὰ περιέχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ δι' ἄλλου ποιεῖν τι· οἷον, ἀπογράφεσθαι=διὰ γραμματέως ἀπογράφειν, κλπ.

Ἔχομεν λοιπὸν τρία εἴδη μέσων ῥημάτων· τὸ πρῶτον περιέχει τὴν σύνθετον ἀντωνυμίαν κατὰ διαφόρους πτώσεις· ὡς, λούομαι=λούω ἐμαυτόν· νίπτομαι τὸ πρόσωπον=νίπτω τὸ ἐμαυτοῦ πρόσωπον· ἀποθοῦμαι τὸν κίνδυνον=ἀποθῶ ἀπ' ἐμαυτοῦ τὸν κίνδυνον· ἀρύομαι οἶνον =ἀρύω ἐμαυτῷ οἶνον· αἴρομαι τὸ φορτίον=αἴρω τὸ φορτίον ἐμαυτῷ, ἤτοι ἐπὶ τῶν ἐμῶν ὤμων· ἐπάγομαι θεραπείαν, ἐπάγω ἐμαυτῷ, ἤτοι κατόπιν μου θεράποντας· ὁμοίως καὶ τὸ δεύτερον εἶδος, ἂν καὶ ὄχι καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν· ὡς, ἐπιστώσαντο=ἐπίστωσαν ἀλλήλους· διεμερίσαντο τὰ χρήματα=διεμέρισαν τὰ χρήματα ἀλλήλοις. Τὸ τρίτον εἶδος δὲν εἶναι τόσον συχνὸν, ἀναπληρούμενον διὰ τῶν κυρίων μεταβατικῶν.

Διάφορα τῶν μέσων εἶναι τὰ Ἀποθετικὰ ῥήματα μὴ ἔχοντα τύπον εἰς ω, ἀλλὰ εἰς μαι λήγοντα, καὶ σημαίνουσιν ἐνέργειαν. Εἶναι λοιπὸν ὡς ἐνεργητικὰ, καὶ συντάσσονται ὡς αὐτά· οἷον, ἐπιμελοῦμαι τῶν μαθημάτων· χρῶμαι βιβλίοις· ἐργάζομαι τὴν γῆν· οὕτω, δέχομαι, σκέπτομαι, ἀγωνίζομαι, κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Προθέσεων.

Αἱ Προθέσεις χρησιμεύουσιν εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν πτώσεων· ὅσα δὲν ἐξαρκοῦσι νὰ ἐξηγήσωσιν αἱ πτώσεις, διὰ τῶν μεταβολῶν τῆς ληγούσης των, καθ' ὅλα τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου, τὰ ἐξηγοῦσιν αἱ προθέσεις.

Π. χ. Ἐὰν εἴπωμεν, Φίλιππος Θηβαίοις μάχεται, δηλοῖ ὅτι ὁ Φίλιππος μάχεται κατὰ τῶν Θηβαίων. Ἐὰν δὲ θελήσωμεν νὰ φανερώσωμεν ὅτι μάχεται μετὰ τῶν Θηβαίων κατά τινος ἄλλου, πρέπει νὰ εἴπωμεν, μάχεται σὺν τοῖς Θηβαίοις· μάχεται μετὰ Τρώεσσι, παρ' Ὁμήρῳ=μετὰ τῶν Τρώων=μὲ τοὺς Τρῶας.

Διαιροῦνται αἱ προθέσεις εἰς τρεῖς τάξεις: εἰς συντασσομένας μὲ μίαν πλαγίαν μόνον πτῶσιν, εἰς τὰς μὲ δύο, καὶ εἰς τὰς μὲ τρεῖς· ἐξ ὧν αἱ μὲν ἃς ὀνομασθῶσι μονόπτωτοι, αἱ δὲ δεύτεραι δίπτωτοι, καὶ αἱ λοιπαὶ τρίπτωτοι.

Μονόπτωτοι εἶναι αἱ ἑξῆς ἑπτὰ προθέσεις· οἷον, ἀντὶ, ἀπὸ, ἐκ (ἐξ), πρὸ, ἐν, ξὺν (σὺν), εἰς (ἐς). Ἐκ τούτων αἱ πρῶται τέσσαρες συντάσσονται μετὰ γενικῆς· ἡ ἐν, καὶ ἡ ξὺν, μετὰ δοτικῆς, καὶ ἡ εἰς μετὰ Αἰτιατικῆς.

Δίπτωτοι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι τέσσαρες· ἀνὰ, διὰ, κατὰ ὑπέρ· ἐκ τούτων ἡ πρώτη, ἀνὰ συντάσσεται μετὰ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς· αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς.

Τρίπτωτοι εἶναι αἱ ἓξ ἑπτὰ, ἀμφὶ, ἐπὶ, μετὰ, παρὰ, περὶ, πρὸς, ὑπὸ, καὶ συντασσόμεναι μετὰ τῶν τριῶν πλαγίων.

Πᾶσα πρόθεσις ἔχει διαφόρους σημασίας, ὄχι μόνον συντασσομένη μὲ διαφόρους πτώσεις, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς· ὡς, μετὰ τοῦ πατρὸς=ὁμοῦ μὲ τὸν πατέρα=ἔπειτα ἀπὸ τὸν πατέρα· πρὸ τῆς θύρας=ἐμπρός· πρὸ τῶν Μηδικῶν=πρότερον· κατὰ γῆς=ἐπάνω· κατὰ τῶν πολεμίων=ἐναντίον.

Πρὸς εὐκολωτέραν ἀπομνημόνευσιν, ἐκθέτομεν ἐνταῦθα κατὰ πρῶτον τὴν κυρίαν σημασίαν ἑκάστης προθέσεως, ἐξ ἧς αἱ λοιπαὶ πηγάζουσι, προσθέτοντες καὶ τὰ ἀντιστοιχοῦντα ἐπιρρήματα, ἢ ἄλλην συγγενῆ λέξιν. Ἑπομένως δὲ πρὸς ἀνάπτυξιν, καὶ τὰ διάφορα σημαινόμενά της, ἰδιαιτέρως, ἐν παραδείγμασι.

Προθέσεις Μονόπτωτοι.

1.) *Ἀντί*· κυρία σημασία αὐτῆς εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ ἀντικρὺ, ἐξ ἧς προκύπτει ἡ τοὐναντίον, κλπ. Ἀντιστοιχοῦν ἐπίρρημα εἶναι τὸ ἄντα· σημαίνει ἀνταλλαγήν· ὡς, ὠνησάμην τοῦτο πέντε δραχμῶν· ἡ πρόθεσις ἀντὶ ἐννοεῖται· ἡμεῖς λέγομεν, ἠγόρασα τοῦτο πέντε δραχμὰς, ἢ διὰ πέντε δραχμάς· χάρις ἀντὶ χάριτος, Εὐριπ. εἰρήνη ἀντὶ πολέμου, Δημ.

2.) *Ἀπό*· κυρία σημασία εἶναι ἡ ἔννοια τῆς ἀφορμήσεως,

ἐξ ἧς ἡ τῆς ἀποχωρήσεως κλπ. ἀντίστοιχον ἐπίρρημα λείπει· κατ' ἀναλογίαν δύναται νὰ εἶναι τὸ ἄπω· ὡς ἄνω, ἢ ἄπα, ἢ ἄντα.

Ἀρχὴν τόπου, ἢ χρόνου=ἀπ' Ἀθηνῶν· ἀπῆκε ἑωϋτὸν ἀπὸ τοῦ πύργου. Ἡρόδ. ἀπὸ τοῦ ὕπνου=μετὰ τὸν ὕπνον. Θουκυδ. Εἰς τὰς αὐτὰς σχεδὸν περιστάσεις ἔχομεν ἡμεῖς τὴν Αἰτιατικήν. Ἀναβιβάζουσα τὸν τόνον σημαίνει τὸ μακρὰν ἢ ἔξω· ὡς, ἄπο σκοποῦ.

3.) Ἡ *ἐξ* (ἢ ἐκ) κυρίως ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς ἐξαγωγῆς καὶ ἐκκομιδῆς· ἀντιστοιχοῦν ἐπίρρημα εἶναι τὸ ἐκτὸς καὶ ἔξω. Ἡ πρόθεσις αὕτη συνειθίζεται καὶ σήμερον· ἀλλ' εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἔχει ὁμοιότητα μὲ τὴν ἀπὸ, καὶ πολλάκις ἡ μία λαμβάνεται ἀντὶ τῆς ἄλλης, εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις· ἰδίως δὲ μεταχειρίζονται τὴν ἐκ διὰ νὰ φανερώσωσι τὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς γίνεταί τι· ὡς, ἐκ Θεοῦ τὰ πάντα.

Μεταβολήν· ὡς, ἐξ ἀδόξων ἔνδοξοι γεγόνασι· ἡμεῖς ἔχομεν εἰς τοιαύτας φράσεις τὴν ἀπὸ μὲ ὀνομαστικὴν=ἀπὸ ἄδοξοι ἔγιναν ἔνδοξοι. Ἐκ τῆς ναυμαχίας, Ἡρόδ.=μετὰ τὴν ναυμαχίαν.

4.) *Πρό*· κυρίως, ἡ ἔννοια τῆς προτάξεως· ἀντιστοιχοῦν ἐπίρρημα εἶναι τὸ πρόσω, καὶ πρότερον· οἷον, πρὸ θυρῶν φαίνεθ' ἡμῖν=ἐμπρός. Ἀριστοφ. πρὸ πατρίδος ἀποθνήσκειν, Ἡρόδ.=ὑπέρ· ἡμεῖς ἔχομεν καὶ τὴν διὰ μὲ αἰτιατικὴν, ἢ τὴν ὑπὲρ μὲ γενικήν· οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο καὶ τὸ ἕνεκα ἢ ἕνεκεν μὲ γενικὴν πρὸς δήλωσιν αἰτίας τινὸς πράξεως, ἢ τὸν σκοπόν· ὡς, ἕνεκεν ἐμοῦ· ἕνεκα τοῦ συμφέροντος· τὸ δὲ ἕνεκά γε, ἡμεῖς ἐκφράζομεν ὅσον διὰ, ὅσον ἀπὸ=ὡς, ἕνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν.

—

Αἱ ταυτόμεναι μὲ Δοτικήν.

5.) Ἐν=ἡ ἔννοια τῆς ἐμμονῆς· ἀντίστοιχον ἐπίῤῥημα εἶναι τὸ ἔνδον, καὶ ἐντός· ὡς, θεωρούμενος εἰς τόπον, χρόνον, καὶ εἰς πᾶν ἄλλο πρᾶγμα· ἐν Ἑλλάδι· ἐν νυκτί· ἐν τῷ θεῷ τὸ τέλος ἐστί· Δημ. λεγομένη, ἢ ἐννοουμένη φανερόνει καὶ τὸ ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται· ὡς, πλήττω λίθῳ, ἢ ἐν λίθῳ· πρὸ τῆς γενικῆς τιθεμένη ἐννοεῖται ἡ δοτικὴ, τόπῳ, ναῷ· ὡς, ἐν Διονύσου=ἐν τῷ ναῷ· ἐν ᾅδου=ἐν τῷ τόπῳ· ἡμεῖς ἔχομεν τὴν εἰς μὲ αἰτιατικὴν, ἢ τὸ μέσα, ἐντός· ὡς, ἦτον ἐντὸς τῆς οἰκίας, εἰς τὴν οἰκίαν, κλπ. τὸ δὲ ὄργανον ἐκφράζομεν δι' αἰτιατικῆς μὲ τὴν μὲ, ἢ διά· ὡς, τὸν ἔπεισε μὲ λόγον, ἢ διὰ λόγου.

6.) Σὺν, ἢ ξύν· κυρία σημασία εἶναι ἡ ἔννοια τῆς κοινωνίας· ἀντιστοιχοῦν ἐπίῤῥημα εἶναι τὸ κοινῶς=ξυνῶς· πολλάκις ἐννοεῖται· σὺν Θεῷ· ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα τὴν μὲ, ἢ τὴν ὁμοῦ μὲ=ἦκε σὺν τριάκοντα ναυσίν.

7.) Εἰς, καὶ ἀττικῶς ἐς. Ἡ ἔννοια τῆς εἰσχωρήσεως· τὸ ἀντιστοιχοῦν ἐπίῤῥημα εἶναι τὸ εἴσω, καὶ ἔσω. Σημαίνει κίνησιν ἢ μεταβολὴν ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην κατάστασιν· τὴν αὐτὴν ἔχομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον· εἰς ἄστυ καταβαίνειν Ἰσοκρ.

Προθέσεις Δίπτωτοι.

1.) Ἀνά· κυρία σημασία εἶναι ἡ ἔννοια τῆς ἀναβάσεως· τὸ ἐπίῤῥημα τὸ ἀντιστοιχοῦν εἶναι τὸ ἄνω· οἷον, χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ=ἐπάνω εἰς τὸ χρυσοῦν σκῆπτρον· εὖδει ἀνὰ σκάπτῳ Διὸς αἰετὸς, Πίνδ.

Τὸ ἐντὸς=ἀνὰ ναυσὶν=μέσα εἰς. Αἰτιατικῇ σημαίνει χρονικὴν διάρκειαν· ὡς, ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν=καθ' ἑκάστην· ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον=κατὰ τὸν πόλεμον.

Τὸ ἐναντίον· πλεῖ ἀνὰ ποταμὸν=ἐναντίον τοῦ ποταμοῦ· σημ. τάξιν διανομῆς=ἀνὰ τρεῖς· καὶ ἡμεῖς οὕτω λέγομεν· ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν διὰ ἢ ἐν· ὡς, ἀνὰ στόμα ἔχειν· καὶ μὲ τὴν κατὰ=ἀνὰ κράτος=κατὰ κράτος.

2.) Διὰ=ἡ ἔννοια τῆς διαβάσεως εἶναι κυρίως· ἀντιστοιχοῦν ἐπίῤῥημα εἶναι τὸ ἀχώριστον μόριον, Δὶς, καὶ Δί. Φανερόνει τὸ διὰ μέσου μὲ γενικήν· τὸ ποιητικὸν αἴτιον μὲ αἰτιατικήν· ὡς, διὰ χειμῶνος, Ξενοφ. διὰ μακροῦ χρόνου· Αἰσχύλος· διὰ πάντων· Πίνδαρ. διὰ σέ· Σοφοκ. ἡ αὐτὴ χρῆσις καὶ εἰς τὴν σημερινὴν Ἑλληνικήν.

3.) Κατὰ=ἡ ἔννοια τῆς καταβάσεως· ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ κάτω· φανερόνει πᾶν ὅ,τι κινεῖται ἄνωθεν εἰς τὰ κάτω, πᾶν ὅ,τι λέγεται ἢ ἐνεργεῖται, ἐνεργεῖται ἐπάνω εἴς τινα· ὡς, κατὰ γῆς· κατὰ στρατοῦ, Ἡρόδ. μεταξὺ δῦναι κατὰ τῆς γῆς=ὑπὸ τὴν γῆν. Πλάτ. κατὰ τῆς πόλεως=ἐναντίον· Αἰσχ. ἡμεῖς ἔχομεν τὸ ἐναντίον μὲ γενικὴν, καὶ τὴν πρόθεσιν κατά· καὶ ἐναντίον εἰς· ὁμοιότητα, συμφωνίαν· προσδιοριστικὸν τόπου, χρόνου, κλπ. αἰτιατικῇ· ὡς, κατὰ λόγον ζῆν=συμφώνως, Ἀρις. κατὰ τὸ λύκειον· λείπει ἐνίοτε· ὡς, ἀλγῶ τὴν κεφαλήν· τὸ μέρος· λευκὸς τοὺς ὀδόντας· ἀποσιωπᾶται καὶ εἰς τὰ χρόνου=τὸν αὐτὸν καιρόν· καὶ ἡμεῖς οὕτω λέγομεν.

4.) Ὑπὲρ=ἡ ἔννοια τῆς ὑπερβάσεως· ἀντιστοιχοῦν λείπει· ὑπὲρ γῆς ἐστιν· Εὐριπ.=ἐπάνω· θνήσκω ὑπὲρ σέθεν. Ἰδ=βοήθειαν ὑπεράσπισιν· ὑπὲρ τὸν δόμον· Ὅμηρ. ὑπὲρ τὴν γέφυραν, σημαίνει τὰ ἐπέκεινα· παραπάνω ἀπὸ, λέγομεν ἡμεῖς.

Κατ' ἀναλογίαν=τὸ ὕπερθεν, ὡς ἔνερθεν· μετὰ τοῦ ἄνω ἔγινεν ὑπεράνω.

Τρίπτωτοι προθέσεις.

1.) *Ἀμφί*· κυρία σημασία εἶναι ἡ ἔννοια τῆς περικυκλώσεως· ἀντιστοιχοῦν ἐπίῤῥημα εἶναι τὸ ἀμφὶς, τὸ ἄμβων, ἄμπυξ, ἀμπεχόνη, καὶ τὰ ὅμοια ἔχοντα τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν.

Τὸ πέριξ· ἀμφὶ πόλιος οἰκοῦσι· Ἡρόδ. ἀμφὶ ἀστέρων ἔγραψε=περὶ τῶν ἀστέρων· ἀμφὶ σώματι· Αἰσχύλος· ἀμφὶ ψάμαθον=περὶ τὴν ἄμμον· ἀμφὶ δείλην· ἀμφὶ Τροίαν· Σοφοκλ. ἀντ' αὐτῆς ἡμεῖς, τὴν περί.

2.) *Ἐπὶ*=ἡ ἔννοια τῆς ἐπιθέσεως· ἀντίστοιχον ἀνάλογον εἶναι τὸ ἔπερθεν, ὕπερθεν, ἢ ἐπὶς, ὡς ἀμφὶς· ἐπάνω· ἐπὶ θρόνου ἐκαθέζετο· Ξενοφ. χρόνον· ἐπὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου=εἰς τὸν καιρὸν τοῦ . . . ἐπὶ τοῖς προγόνοις μέγα φρονῆσαι οὐκ ἔξι σοφοῦ· Ἰσοκρ. πλησίον=ἐπὶ στόματι τοῦ ποταμοῦ. Θουκ. κίνησιν ἐπὶ σκοπῷ=ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον· Ὅμ. ἐπὶ γαίαν· Ἡσίοδ. ἐπὶ θήραν ἐξέρχεται.

3.) *Μετὰ*=ἡ ἔννοια τῆς συνοδίας=τοῦ ἐν τῷ μέσῳ· ἐπίῤῥημα εἶναι τὸ μεταξὺ=τὸ μέτος=μέσος, λέξις συγγενὴς=σήμερον=τήμερον· καὶ ἡμεῖς λέγομεν οὕτω, καὶ μὲ τὸ μὲ ἀκόμη· μετὰ τέχνης· Ἰσοκρ. ποιητικ. μετὰ χερσὶν=ἐν· χρόνον ὕστερον· μετὰ δαῖτα Ζεὺς ἔβη· Ὅμ. οἱ νόμοι μετὰ θεὸν σώζουσι τὴν πόλιν· Δημοσθ.

4.) *Παρά*· κυρία σημασία εἶναι ἡ ἔννοια τῆς πλησιότητος καὶ παρόδου. Ἀντιστοιχεῖ τὸ Πάρος ἐπίῤῥημα.

Σημ. προσωπικὴν ἀρχήν· οὐ παρὰ φιλαργύρου χάριν δεῖ ἐπιζητεῖν. Πλούτ. παρ' ὄχθαις· Ἀνακρ. παρὰ τῷ Βασιλεῖ=πλησίον· σήμερον λέγομεν πλησίον, καὶ πλησίον εἰς. Σημ. πλησίον· διάρκειαν. Παρὰ τὸν πλοῦν=

ἐνῷ ἔπλεον· παρὰ θῖνα θαλάσσης. Ὅμ. παρὰ σὲ ἔρχομαι· Ξενοφ. ἐναντίον· παρὰ φύσιν· Εὐριπ. ἔξω τῆς φύσεως λέγομεν.

5.) *Περὶ*=ἡ ἔννοια τῆς περικυκλώσεως· ἀντιστοιχοῦν τὸ, πέριξ· καὶ ἀσχολίαν σημαίνει νοερὰν, ὡς, περὶ τούτων σκέπτομαι.

Τί περὶ ψυχῆς λέγομεν. Πλάτ.—θώρακα περὶ στέρνοις. Ξενοφ.=ἀμφὶ, καὶ ἀντὶ τῆς ὑπὲρ=περὶ πάτρης ἀμύνεσθαι· Ὅμηρ.

φυλακὴ περὶ τὸ σῶμα· Ξενοφ. καὶ τὸ περίπου· περὶ τὴν θ' ὥραν.

6.) *Πρὸς*=ἔννοια τῆς προσεγγίσεως, ἀντιστοιχοῦν τὸ πρόσω. Σημ. τὸ ποιητικὸν αἴτιον· τὸ ἄξιον, καθῆκον· τὸ ἀπὸ μέρους, οἰκειότητα· πρὸς τῶν θεῶν=διὰ τοὺς θεούς! Πρὸς σοῦ, οὐδ' ἐμοῦ φράσω. Σοφοκ. οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης=δὲν εἶναι ἄξια τῆς ὑπολήψεώς σου· πρὸς τῷ τέλει τοῦ βίου. Αἰσχ. ὡς πρὸς ἡμῶν ἐστι=εὐνοϊκὸς εἰς ἡμᾶς, ἀπὸ τὸ μέρος ἡμῶν· τὸ ἐνώπιον=τὸ δ' αὐτὸ μαρτύρω ἔστων, Ὅμηρ.=αὐτοὶ δὲ ἂς εἶναι μάρτυρες· φανερόνει κίνησιν εἰς πρόσωπον ἐναντίον· διεύθυνσιν, φιλίαν, ἔχθραν, ἀναλογίαν, συγκριτικὴν ἀναφοράν· ὡς, πρὸς κέντρα μὴ λάκτιζε· ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς· πρὸς ἀνατολάς. Πρὸς ἀρετὴν τὰς τιμὰς νέμει=ἀναλόγως.

7.) *Ὑπό*· ἡ ἔννοια κυρίως τῆς ἀποβάσεως· ἀντιστοιχοῦν ἔχει ἐπίῤῥημα, κατ' ἀναλογίαν, τὸ ὕπω· ὡς, ἄνω, καὶ κάτω, μετὰ τοῦ κάτω=ὑποκάτω· ἡ χρῆσις αὐτῆς ἐξαιρέτως εἰς τὰ παθητικὰ ῥήματα, διὰ νὰ φανερόνωσι τὴν ἐνεργοῦσαν αἰτίαν, ἢ τὴν ποιητικὴν αἰτίαν τοῦ πάθους· ἡμεῖς ἔχομεν καὶ αὐτὴν, καὶ κοινῶς τὴν ἀπὸ μὲ αἰτιατικήν· ὑπὸ νόσου ἀποθανεῖν. Ἡρόδ. ὑφ' ἡλίῳ.

Εὐριπ. ὑπὸ φοίνικας ἐπαγαγὼν, Ξενοφ. φανερόνει καὶ βαθμὸν ὑποταγῆς.

Τὸ νὰ προσπαθῇ τις νὰ προσδιορίζῃ διὰ τίνος κλίμακος πᾶσα πρόθεσις ἀπὸ τὴν κυρίαν της καὶ πρώτην σημασίαν κατήντησεν εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει τροπολογίαν, κατὰ πᾶσαν περίστασιν, εἶναι θαυμασία γυμναστικὴ τοῦ μνημονικοῦ καὶ τοῦ κριτηρίου.

Αἱ προθέσεις ἐνίοτε ἀναστρέφονται· ὡς, Ἀρτέμιδι ζὺν κλπ. Εἰς τὴν περίστασιν ὅμως ταύτην αἱ πλειότεραι τῶν δισυλλάβων ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσαν· ὡς, συντάξεως πέρι. Μάχην κάτα, κλπ.

Τίθενται καὶ ἡνωμέναι μὲ τὰ ὀνόματα εἰς μίαν λέξιν· οἷον, ἔμμισθος, ἔμπλεως, εἴσοδος, σύλλογος, ἔντιμος, περίφημος, ὑπερένδοξος, κλπ. Ἡ τοιαύτη κατάστασις των καλεῖται: ἐν συνθέσει, ἐνῷ ἡ χωριστὴ καλεῖται: ἐν παραθέσει, καὶ ἐν συντάξει.

Φυλάττουσιν ἐν τοσούτῳ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὰ αὐτὰ σημαινόμενα. Καὶ μὲ τὰ ῥήματα συντίθενται αἱ προθέσεις, καὶ παριστάνουσι διάφορα σημαινόμενα· ὡς, ἔνειμι=εἰμὶ ἔνδον· ἐνίσταμαι=ἀνθίσταμαι, κλπ. Καὶ ταῦτα εἶναι ὅμως τροπολογίαι τῆς σημασίας τῆς πρώτης. Καὶ ποτὲ μὲν φυλάττουσι τὴν ὁποίαν σύνταξιν εἶχαν· ὡς, ἐσκίρτησαν ἀπὸ Σωκράτους, καὶ, ἀπεσκίρτησαν Σωκράτους· ποτὲ δὲ, ὄχι· ὡς, εἰσὶν ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ, ἐμβάλλουσιν εἰς τὴν χώραν, κλπ.

Μὲ ὅλον ὅτι αἱ προθέσεις εὑρίσκονται τόσον στενὰ συνδεδεμέναι μὲ τὰ ῥήματα ὥστε ἀποτελοῦσι μίαν μετ' αὐτῶν ἔννοιαν, εὑρίσκονται ὅμως καὶ χωρισμέναι ἀπ' αὐτῶν· ὡς, μὴ ζὺν κακῶς ποιεῖν αὐτοὺς, Θουκ. ὥσπερ ὑπό τι ἐφθόνει Ξενοφ. ὡς δὲ αὕτως=ὡσαύτως· οὐδὲ παρ' ἑνὸς ἄλλου=παρ' οὐδενὸς ἄλλου, Ξενοφ. ὅπερ καλεῖται τμῆσις.

Φαίνεται ὅτι αἱ προθέσεις σώζουσιν ἀκόμη ἔννοιαν ἐπιῤῥηματικὴν, ἐτίθεντο χωρισταὶ, καὶ ἔπειτα τελευταῖον συνετέθησαν εἰς μίαν λέξιν καὶ ὡς ἐκ τοῦ πρώην: ἄκρα πόλις=ἀκρόπολις, οὕτω καὶ: ζὺν ποιεῖν=ξυνποιεῖν· (Ἴδε καὶ Σημ. 23.) οἱ νεώτεροι Γραμματικοὶ συγκαταλέγουσι μὲ τὰς προθέσεις καὶ τὰ μόρια ταῦτα=ἄτερ, ἄνευ, ἕνεκα, ἄχρι, μέχρι, πλὴν, χωρὶς, τῆλε, ἕως, ὡς, τὰ ὁποῖα συντάσσονται Γενικῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ Ἐπιῤῥήματος.

1.) Τὰ ἐπιῤῥήματα χρησιμεύουσιν εἰς προσδιορισμὸν τῶν ῥημάτων, ὡς τὰ ἐπίθετα εἰς προσδιορισμὸν τῶν οὐσιαστικῶν· π. χ. θαυμαστὸς γραφεύς· θαυμαστῶς γράφει. ἐπιμελὴς διδάσκαλος· ἐπιμελῶς διδάσκει, κλπ.

2.) Οἱ διὰ τῶν ἐπιῤῥημάτων γινόμενοι προσδιορισμοὶ ἀναφέρονται ἁ. εἰς τὸν τόπον· β'. εἰς τὸν χρόνον· γ'. εἰς τὴν ποιότητα· δ'. εἰς τὴν ποσότητα.

3.) Προσδιορίζουσι τὰ ἐπιῤῥήματα τόπον, Ἁ. ὅταν δι' αὐτῶν ἐξηγεῖται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος· ὡς, ἐνταῦθα, κεῖται πόῤῥω, χαμαί· ἐκεῖ, πανταχοῖ, πανταχόσε· ἄλλοθι, αὐτόθι, Ἀθήνησι κτλ. ἐξηγεῖται εἰς ποῖον τόπον ὑπάγει· ὡς, ἐκεῖσε πορεύεται· αὐτόσε, ἄλλοσε, οἴκαδε, οὐρανόνδε, Ἀθήναζε=Ἀθήνας δε· Θήβαζε=Θήβας δε κλπ.

Β'. Ὅταν εἰς τίνος τόπου ἔρχεται=Ἀθήνηθεν ἔρχεται· αὐτόθεν, ἄλλοθεν, ἐντεῦθεν, ἀλλαχόθεν, οὐρανόθεν, κλπ. Εἰς δὲ τὰ : οὐκ ἦν Ἄργεος ἐν Μεγάρῳ κλπ. ὡσαύτως καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς, κλπ. διὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχομεν τύπον ἐπιῤῥηματικόν.

4.) Προσδιορίζουσι τὸν χρόνον, ὅταν ἐξηγεῖται δι' αὐτῶν πότε ἔγινε, γίνεται, ἢ θὰ γένῃ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος· ὡς, νῦν ἔρχεται· χθὲς ἦλθε· αὔριον ἐλεύσεται· εἶναι δὲ τοιαῦτα τὰ : πάλαι, πέρυσι, τότε, ὅτε, παρευθύς, κλπ.

5.) Προσδιορίζουσι τὴν ποιότητα, ὅταν ἐξηγεῖται δι' αὐτῶν, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔχει οὕτως, ἢ ἄλλως· ὡς, καλῶς, κακῶς ἔχει τὰ πράγματα· βαρέως ἀσθενεῖ· φανερῶς πολεμεῖ· ἰσχυρῶς ἀγωνίζεται, κλπ.

6.) Εἰς ταῦτα περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἀθροίσεως σημαντικά· ὡς, ἀθρόως, ὁμοῦ, συλλήβδην, κλπ. ὁμοίως καὶ τὰ ὁμοιότητος· ὡς, οὕτω, καθὼς, ὥσπερ κτλ. τὰ τρόπου, καὶ ὀργάνου σημαντικά· ὡς, ταύτῃ, ἐκείνῃ, ὁδὸξ, λὰξ, κλπ.

7.) Προσδιορίζεται ἡ ποσότης, ὅταν ἐν γένει τὸ ποσὸν ἐξηγεῖται, τὸ ὁποῖον δυνατὸν νὰ ἀναφέρηται εἰς ἀριθμὸν, ἔκτασιν, χρόνον, βαθμὸν, κλπ. ὡς, ἅπαξ, δὶς, τρὶς, λίαν, μεγάλως, πολλῷ, ὀλίγῳ.

8.) Καθὼς αἱ προθέσεις λαμβάνουσιν ἐνίοτε ἐπιῤῥηματικὴν ἔννοιαν καὶ σύνταξιν, οὕτω καὶ τὰ ἐπιῤῥήματα προθετικήν· ὡς, μετὰ δὲ=ἔπειτα· πρὸς δὲ=προσέτι κλπ. πόῤῥωθεν τῆς πόλεως· μέχρι τούτου· κρύφα τῶν ἄλλων, κλπ.

9.) Εἰς τὰ ἐπιῤῥήματα ἀνάγουσιν οἱ παλαιοὶ καὶ τὸ κλητικὸν ὦ, καὶ τὰ παθηματικὰ ἐπιφωνήματα ὦ, οἴμοι, φεῦ, κτλ.

10.) Διὰ τοῦ κλητικοῦ τούτου, πρὸ τῆς κλητικῆς πτώσεως τιθεμένου, προσφωνοῦμεν ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον ἀποτείνομεν τὸν λόγον· ὡς, ὦ πάτερ, ὦ φίλε, κλπ.

11.) Διὰ τῶν παθηματικῶν ἐπιφωνημάτων ἐξηγοῦμεν πάθημα ψυχῆς· οἷον, χαρὰν, λύπην, θαυμασμὸν, ἀγανάκτησιν, κτλ. οἷον, εὐοῖ, εὐὰν, ἆ, ὦ, αἰ, ὦ πλοῦτος! ὦ βάθος σοφίας! ὦ τῆς τύχης!—οἴμοι τῷ ἀθλίῳ! κλπ. Ἴδε καὶ σελ. 56, καὶ Σημ. 69.

Περὶ τῶν ἀποφατικῶν Μορίων.

1.) Ἀποφατικὰ μόρια εἶναι διττὰ, τοῦ κατηγορουμένου ἢ τοῦ συνδετικοῦ· τοῦ κατηγορουμένου εἶναι τὸ λεγόμενον στερητικὸν *Ἄλφα*, κατὰ τὰς διαφόρους τροπολογίας του· ὡς, ἄκακος, ἀνίκανος, νῆστις, νωδὸς, κλπ. τοῦ συνδετικοῦ εἶναι τοῦ *οὐ* καὶ *μή*· ὡς, ὁ συκοφάντης οὐκ ἔστι δίκαιος· οὐ χρὴ τιμᾶν ἃ μὴ καλά ἐστι, κλπ.

2.) Τὸ *οὐ* τίθεται ἐν γένει ἔνθα ἡ ἀπόφασις ἐνυπάρχει οἰκοθεν καὶ δὲν κρέμαται ἀπὸ ἄλλου· ὡς, οὐκ ἔρχομαι, οὐ θέλω· οὐκ ἐλήλυθεν· οὐκ ἂν βουλοίμην· ἃ οὐ λαβών· τὰ οὐ καλὰ, κλπ.

3.) Τὸ *μὴ* τίθεται ἐν γένει ἔνθα ἡ ἀπόφασις ἐξήρτηται ἐξ ἄλλου λεγομένου ἢ λεξομένου· ὡς, ἔξεστί μοι λέγειν· μὴ εἴπωμεν, κλπ. Ἐπομένως μετὰ τὰ μόρια· εἰ, ἐὰν, ἤν, ὅταν, ἐπειδὰν, ἕως, ἂν, ἵνα, ὅπως κτλ. εἰμὴ ἔλθοι· ὅταν μὴ εἴπῃ· λέγω σοι ταῦτα· ἵνα μὴ ἀγνοῇς.

4.) Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἀπαγόρευσις εἶναι ἄρνησις ἐξηρτημένη, διὰ τοῦτο καὶ αὐτὴ διὰ τοῦ *μὴ* ἐκφέρεται· ὡς, μὴ λέγε· μὴ εἴπῃς· μὴ κλέψῃς.

5.) Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ περὶ τῶν συνθέτων ἀποφατι-

κῶν μορίων τὰ ὁποῖα γίνονται ἐκ τῶν προσημειωθέντων δύο ἁπλῶν· ὡς, οὔτε, οὐδὲ, μήτε, μηδὲ, οὐδαμοῦ, οὐδαμῶς, μηδαμοῦ, μηδαμῶς, κλπ.

6.) Ὑπάρχουσιν ἐντοσούτῳ καὶ τινες ἄλλαι ποικιλίαι διακρίσεως εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ μὴ, καὶ οὐ, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τόσον εὐεξήγητοι. Ἀφίνομεν δὲ τὸ ὅλον εἰς τὴν ἰδιαιτέραν σπουδὴν καὶ μελέτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Συνδέσμου.

—

Χρησιμεύουσιν οἱ Σύνδεσμοι εἰς τὸ νὰ συνδέσωσι τοὺς λόγους πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰ μέρη αὐτῶν.

Ἐπειδὴ εἶναι πολλὰ τὰ εἴδη τῆς συνδέσεως, ἔπεται νὰ εἶναι πολλὰ καὶ τὰ τοῦ συνδέσμου εἴδη.

1.) Ὅταν θέλωμεν νὰ συμπλέξωμεν δύο τινὰ ἢ πλείονα πρὸς ἄλληλα, τότε μεταχειριζόμεθα τοὺς συμπλεκτικοὺς λεγομένους συνδέσμους· ὡς, οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Σπαρτιᾶται. καλόν τε καὶ σεμνόν· πεζῇ τε καὶ ναυμαχοῦντες ἐνίκησαν.

2.) Ὅταν θέλωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον γίνεται μία τις πρᾶξις, τότε μεταχειριζόμεθα τοὺς τελικοὺς συνδέσμους· ὡς, πράττω ταῦτα, ἵνα πλούσιος γένωμαι· ἔπραττε ταῦτα, ἵνα ἔνδοξος γένοιτο, κλπ.

3.) Ὅταν θέλωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν αἰτίαν ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεταί τι, τότε μεταχειριζόμεθα τοὺς αἰτιολογικούς· ὡς, οὐχ ὁρᾷ· τυφλὸς γάρ ἐστι· ἐπεὶ ἀσέβησε, διὸ ἐκολάσθη, κλπ. Ἴδε καὶ σελ. 57.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Σύνταξις Μορίων τινων μὲ πλειοτέραν ἀνάπτυξιν.

—

Τὸ ὥστε μὲ ἀπαρέμφατον· τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥς' ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι· ἤγουν, τῆς ἰδικῆς σας τύχης νομίζω ὅτι εἶναι τὸ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν τινῶν νὰ εἴπωσιν ἀπρομελετήτως πολλὰ ἀπὸ τὰ πρέποντα, διὰ νὰ (ἢ ὥστε νὰ) γείνῃ εἰς ἐσᾶς εὔκολος ἀπὸ ὅλα ἡ ἐκλογὴ τοῦ συμφέροντος.

Οἱ σύνδεσμοι ἵνα, ὅπως, ὡς, καὶ ὁ ποιητικὸς ὄφρα, ἐξηγοῦνται μὲ τὴν διὰ καὶ νὰ, διὰ νὰ (ἵνα), καὶ συντάσσονται μὲ Ὑποτακτικὴν ἔγκλισιν, ὅταν προηγεῖται Ἐνεστὼς ἢ Μέλλων, ἤγουν, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ πραγμάτων παρόντων, ἢ μελλόντων· οἷον, μελέτα περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν, ἵνα συνεθισθῇς, ὅμοια τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν, ἤγουν, ἐπιμελοῦ νὰ ὁμιλῇς περὶ καλῶν πραγμάτων, διὰ νὰ συνειθίσῃς νὰ φρονῇς ὅμοια μὲ τοὺς λόγους.

Συντάσσονται μὲ Εὐκτικὴν ὅταν εἶναι τὸ ῥῆμα χρόνου Παρακειμένου, δηλ. ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ πραγμάτων περασμένων· ὡς, ὅπως οὖν ἀσφαλῶς θηρῴη, ἱππέας προσέλαβε πολλούς· ἤγουν, διὰ νὰ κυνηγῇ λοιπὸν ἀσφαλῶς, ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἱππέας πολλούς.

Οἱ τελικοὶ σύνδεσμοι συντάσσονται καὶ μὲ χρόνον παρωχημένον ὁριστικῆς ἐγκλίσεως, ὅταν τὸ τέλος καὶ ὁ σκοπὸς ἀναφέρεται εἰς περασμένον καιρόν· ὡς, ἐχρῆν λαβεῖν συγγραφήν, ἵνα εἶχεν ἀπαιτεῖν, ἤγουν, ἔπρεπε νὰ λάβῃ ὁμολογίαν, διὰ νὰ ἤθελεν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτῇ.

Περὶ τοῦ Ὑποθετικοῦ Εἰ.

Ὁ ὑποθετικὸς λόγος περιέχει δύο τοὐλάχιστον προτάσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία φανερόνει τὸ ὑποτιθέμενον πρᾶγμα, καὶ αὕτη λέγεται ἡγούμενον, ἡ δὲ ἄλλη φανερόνει τὸ συμπέρασμα, καὶ λέγεται ἑπόμενον. Κάμνομεν δὲ ὑποθέσεις καὶ συμπεράσματα περὶ πραγμάτων περασμένων, παρόντων καὶ μελλόντων.

α΄.) Ὅταν καὶ ἡ ὑπόθεσις, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀναφέρωνται εἰς χρόνον περασμένον, μεταχειρίζονται τὴν ὁριστικὴν ἔγκλισιν, κατὰ χρόνον, ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἡ ἔννοια, βάλλοντες εἰς τὸ συμπέρασμα τὸν ἄν, ὅστις φανερόνει τὸ δυνατὸν τοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον συμπεραίνεται ἐκ τῆς ὑποθέσεως· ἤγουν, τί ἤθελε γίνει, ἢ τί ἠδύνατο νὰ γίνῃ, ὡς συνέπεια τοῦ ὑποτιθεμένου· ὡς, Εἰ ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον, δηλ. ἐὰν μὲ ἤρεσκε κἀνὲν ἀπὸ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τούτων, ἤθελον ἡσυχάζει, Δημοσθ.

β΄.) Ὅταν εἶναι τὸ πρᾶγμα ὁμολογούμενον, καὶ τὸ συμπέρασμα συνάγεται ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν ἀναντιῤῥήτως, μεταχειρίζονται ὁμοίως τὴν ὁριστικὴν χωρὶς τοῦ ἂν εἰς τὸ συμπέρασμα· ὡς, εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ἡμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας· ἰδε καὶ τὰ περὶ τοῦ δυνητικοῦ ἄν.

γ΄.) Ὅταν καὶ τὸ ὑποτιθέμενον πρᾶγμα, καὶ τὸ ἐκ τούτου συμπεραινόμενον θεωρῶνται ὄχι ὡς βέβαια, ἀλλ' ὡς ἐνδεχόμενα καὶ δυνατά, τότε καὶ ἡ ὑπόθεσις ἐκφράζεται μὲ Εὐκτικὴν ἔγκλισιν καὶ τὸ συμπέρασμα· βάλλεται ὅμως εἰς τὸ συμπέρασμα τὸ ἄν· ὡς, μάλιστα δ' ἂν παροξυνθείης ὁρεχθῆναι τῶν καλῶν ἔργων, εἰ καταμάθοις ὅτι καὶ τὰς ἡδονὰς τὰς ἐκ τούτων μάλιστα γνησίας ἔχομεν, ἤγουν, ἐξαιρέτως δὲ θέλεις παρακινηθῆ νὰ ὁρεχθῇς τὰ καλὰ ἔργα, ἐὰν παρατηρήσῃς ὅτι καὶ τὰς προξενουμένας ἐκ τούτων ἡδονὰς ἀπολαμβάνομεν καθαρωτάτας.

δ΄.) Ἐὰν τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι πιθανὸν ν' ἀκολουθήσῃ, καὶ ἐκ τούτου, ἐὰν γίνῃ, ἔχει νὰ προέλθῃ τι μετὰ βεβαιότητος, ἢ πρέπει νὰ γίνῃ, τότε ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφράζεται μὲ Ὑποτακτικὴν ἔγκλισιν διὰ τοῦ ἐὰν, ἂν, ἢ ἤν, τὸ δὲ συμπέρασμα κατὰ τὴν χρείαν, ἢ μὲ ὁριστικὴν, ἢ μὲ προστακτικὴν· ὡς, ἐὰν ποτέ σοι συμβῇ κινδυνεύειν, τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ζήτει σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκφράζεται καὶ ἡ συνθήκη· καθὼς, Ἐὰν ᾖς φιλομαθὴς, ἔσῃ πολυμαθής.

ε΄.) Τὸ δὲ ἁπλῶς καὶ χωρίς τινος ὑποθέσεως ἐνδεχόμενον, καὶ δυνατὸν ἐκφράζεται μὲ Εὐκτικὴν διὰ τοῦ ἄν· ὡς, τὰς τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν, ἤγουν, τὰς φιλίας τῶν καλοήθων οὐδὲ ὅλη ἡ ζωὴ δὲν ἤθελεν ἐξαλείψει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Σύνταξις τῶν χρονικῶν Μορίων.

Τὰ χρονικὰ, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὁπότε, ὅπως, ὅσον χρόνον κλπ. συντάσσονται μὲ Εὐκτικὴν, ὅταν γίνεται λόγος περὶ πραγμάτων ἀναφερομένων εἰς τὸ παρελθὸν, πλὴν ὄχι ὁριστικῶς γινομένων, ἀλλὰ συνειθιζομένων νὰ γίνωνται· ὡς, περιεμένομεν οὖν ἑκάστοτε ἕως ἀνοιχθείη τὸ δεσμωτήριον. Ἐπεὶ δ' ἀνοιχθείη, ἤημεν παρὰ τὸν Σωκράτην· ἤγουν, « ἐπροσμέναμεν λοιπὸν καθ' ἡμέραν ἑωσοῦ ἤθελεν ἀνοιχθῆ τὸ δεσμωτήριον· καὶ ἀφ' οὗ ἤθελεν ἀνοιχθῆ εἰσερχόμεθα εἰς τὸν Σωκράτην.

Ἐνταῦθα βασίλεια ἦν Κύρῳ καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὁπότε γυμνάσας βούλοιτο ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους, ἤγουν « ἐδῶ ἦσαν εἰς τὸν Κῦρον βασιλικὰ παλάτια, καὶ περιβόλιον μέγα, πλῆρες ἀπὸ ἄγρια ζῶα, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος ἐκυνήγει ἔφιππος, ὁπότε ἤθελε νὰ γυμνάσῃ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἵππους ».

Σήμερον ἡμεῖς ἐκφράζομεν ἀπροσδιορίστως τοῦτο συντάσσοντες τὰ χρονικὰ μόρια ὁπότε (ἢ ὅποτε), ἀφοῦ, μὲ Παρατατικὸν ὁριστικῆς ἐγκλίσεως, ἢ μὲ ὑποθετικὸν Ἀόριστον, κατὰ τὴν χρείαν· ὡς, « ὁπότε ἤρχετο (ἢ ὅποτε), τὸν ὑπεδεχόμην μὲ πᾶσαν φιλοφροσύνην. Ἀφοῦ ἤθελε δειπνήσειν, ἐπέρνα τὴν ἑσπέραν συνομιλῶν μὲ τοὺς φίλους.

Τὰ δὲ μόρια σύνθετα μὲ τὸν ἂν· ὡς, ἐπὰν, ἐπειδὰν, ὁπόταν, συντάσσονται γενικῶς μὲ Ὑποτακτικήν.

Τὰ ἀναφορικὰ καὶ ἀόριστα, εἴτε ἐπιρρήματα, εἴτε ἀντωνυμίαι, ὅταν βάλλωνται κατόπιν ἀπὸ χρόνον παρωχημένον συντάσσονται μὲ Εὐκτικὴν ἔγκλισιν, κατ' ἔννοιαν ἐνδεχομένης, καὶ δυνατῆς ὑπάρξεως· ὡς, «οὐκ ἤδειν ὅποι τραποίμην » ἤγουν, « δὲν ἤξευρον ποῦ νὰ γυρίσω ». «Ὅ,τι δύναιτο Κῦρος, ὑπερέχαιρεν αὐτοῖς χαριζόμενος, » ἤγουν, « καθ' ὅ,τι ἠδύνατο ὁ Κῦρος, ὑπερέχαιρε νὰ κάμῃ χάριν εἰς αὐτούς ».

Περὶ τοῦ Ὡς, ἢ Ὅτι.

Συντάσσονται ταῦτα μὲ Εὐκτικὴν εἰς τὰ διηγηματικὰ δηλωτικὰ ἢ γνῶσιν σημαίνοντα· οἷον, οἶδα, ἐπίσταμαι, γινώσκω, δηλῶ, δείκνυμι, λέγω· οἷον, « κἄπειτα ἐπειρώμην αὐτῷ δεικνῦναι, ὅτι οἵητο μὲν εἶναι σοφὸς, εἴη δ' οὔ.—Οἱ δὲ Ἰνδοὶ εἰσελθόντες ἔλεξαν, ὅτι πέμψειε σφᾶς ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς » ἤγουν, Καὶ ἔπειτα ἐπάσχιζα νὰ δείξω εἰς αὐτὸν, ὅτι ἐνόμιζε μὲν ἑαυτὸν σοφὸν, δὲν ἦτον ὅμως· —οἱ δὲ Ἰνδοὶ εἰσελθόντες, εἶπον, ὅτι ἔπεμψεν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν.

Πρὸς εὐκολωτέραν ἀναπόλησιν τῶν σπουδασθέντων ἐν τῷ πονήματι τούτῳ, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐν τούτοις προόδου ἢ μὴ, θέλει χρησιμεύσει ὁ ἐν τῷ τέλει Πίναξ τῶν ἐμπεριεχομένων, ὅπου ἐκθέτονται ὅλα σχεδὸν, ὡς ζητήματα. Δηλαδὴ :

Ὅταν ὁ μαθητὴς, χωρὶς τοῦ κειμένου, βλέπων μόνον τὰ τοῦ Πίνακος, εἶναι ἱκανὸς νὰ ἀναπτύξῃ τὸ ἀπαντώμενον, ὡς ζήτημα, τότε εἶναι βέβαιος ὅτι κατέχει τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος· ὅταν, τοὐναντίον, προσπταίῃ, ἀμφιβάλλῃ, καὶ ἡ περὶ τούτου ἰδέα δὲν εἶναι ἀκόμη καθαρὰ, καὶ ὥριμος, σημεῖον ὅτι εἶναι ἀνάγκη περαιτέρω σπουδῆς τοῦ κειμένου· π. χ. περὶ τοῦ Ἄρθρου θέλει ἰδεῖ εἰς τὸν Πίνακα· πότε

δύναται νὰ παραλειφθῇ, καὶ πότε ὄχι, καὶ πότε δὶς ἐπαναλαμβάνεται, κλπ. τοῦ πίνακος, περὶ ὅσων θελήσῃ ὁ περίεργος σπουδαστὴς νὰ δοκιμάζῃ ἑαυτὸν ἀναγινώσκων τὰ ἐν αὐτῷ ἕνεκα τῆς προόδου του, καὶ νὰ βοηθῇ τὴν μνήμην του ἐνταυτῷ.

Ἐνταῦθα εἰς τὸ τέλος τῆς Γραμματικῆς, ἂς μᾶς συγχωρηθῇ νὰ ἐπισυνάψωμεν παραλληλίζοντες τὴν σημερινὴν εὐγένειαν ἐκφράσεων, μὲ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν. Καθὼς ὑπάρχει εὐγένεια ἤθους καὶ δυπτροπία, κινήματος χάρις καὶ ἄχαρις, οὕτως ὑπάρχει καὶ εἰς τὸν λόγον εὐγένεια καὶ χυδαιότης· ἔλεγον οἱ παλαιοὶ π. χ. χώρει, ἡ χωροῖς ἄν, τὸ πρῶτον εἶναι ἀπότομον, καὶ ὑποθέτει ὑπεροχὴν, ἡ οἰκειότητα, τὸ δεύτερον δεικνύει εὐγένειαν, διότι ἀφίνει τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ πρὸς ὃν ὁ λόγος ἀποτείνεται=ἠμπορεῖτε νὰ ὁρίζετε· ὡς καὶ ἡ χρῆσις τῶν νεωτέρων, ὁρίσατε, τί προστάζετε, νομίζων ὁ λαλῶν τὸν προσφωνούμενον ἴσον μὲ πολλούς. Τὰ τιμητικὰ ἐπίθετα· ὡς, ὁ εὐγενέστατος, ὁ ὑψηλότατος, ὁ γενναιότατος, κλπ. τὰ ὁποῖα καθιέρωσεν ἡ νεωτέρα κοινωνία, ὡς ἡ ἀρχαία τὰ: πολεμικὸς, ἀνδρεῖος, βοὴν ἀγαθὸς, ὀδυσσεὺς κλεὸς, εὐρὺ, ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο, κλπ. ἐπὶ τῶν ἡρωϊκῶν, ὅτε ἡ σωματικὴ ῥώμη καὶ ἡ καρτεροψυχία ἦσαν αἱ ἀναγκαιότεραι ἀρεταὶ, καὶ ἐδίδετο εἰς τοὺς καιροὺς ἐκείνους ἐν τιμῇ, ἡ δεῖνα, ἢ ἡ δεῖνα ἀρετὴ οὖσα μᾶλλον ἐν χρήσει, καὶ μὲ τὰ ἐπίθετα ταῦτα διεστέλλετο ἡ ἀρετὴ κατὰ τὸ ἐπάγγελμα καὶ σχέσιν ἑκάστου πρὸς τὴν κοινότητα· ἡμεῖς ἐν τούτοις ἀποφεύγομεν καὶ τὴν πυκνὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἀσημάντου, ὁ κύριος, ἤτοι τοῦ Monsieur καὶ Signor κλπ. τῶν ἄλλων ἐθνῶν· ἡ δὲ περίφρασις μετὰ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ ἐπενοήθη πρὸς μεγαλοπρεπῆ τιμὴν καὶ παράστασιν δυνάμεως· οἱ ἀμφὶ Πρίαμον, οἱ περὶ τὸν Κῦρον, ἀντὶ τοῦ ὁ Πρίαμος, ὁ Κῦρος, ἔξοχον πρόσωπον μετὰ τῶν περὶ αὐτὸ δηλοῦντα· ὑπερβολὴν δὲ ἀποδεικνύει εὐγενείαν ἡ ἐν τούτοις χρῆσις τῶν ἀφῃρημένων, (ἴδε σημ. ΙΔ΄ ἐπὶ τῶν συγκεκριμένων,) ἡ ὑψηλότης, ἡ μεγαλειότης, ἡ εὐγένεια, ἢ ἡ εὐγενία, κλπ. διότι εὐγενὴς μὲν ὁ μετέχων εὐγενείας, εὐγένεια δὲ ἡ παντὸς ἄλλου ἀμιγὴς καὶ αὐτόχρημα ἀρετῆς τῆς εὐγενείας.

Τὸ εὐγενικὸν τῆς ἐκφράσεως ἀπαιτεῖται μάλιστα ἐπὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα ἤθελαν ἄλλως πειράξει τὸ λεπτότατον αἴσθημα τῆς αἰδοῦς· ὡς, παρ' Ὁμήρῳ, λέχος ἀντιώσαν· καὶ παρ' ἡμῖν, τὰ ὀφείδια κάμνουν φωλεὰν μὲ τὰ χέλια· ἀμφότερα εἶναι πολὺ εὐγενικώτερα παρὰ ἐξηγούμενα κατ' ἀκριβολογίαν· οὕτως ἤθελεν εἶναι περὶ ἀσέμνου βίου, τρώγει τὸ ψωμίον τῆς αἰσχύνης.

Ὡσαύτως ἐπὶ δυσαρέστων τὰ ὁποῖα πειράζουσι τὴν φιλαυτίαν κατὰ γράμμα ἐκφωνούμενα· ὡς, οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγαν παῖδα καὶ οἰκέτην τὸν καθ' αὐτὸ σκλάβον, καὶ οἱ Γάλλοι Domestique ἀντὶ Serviteur· καὶ ἡμεῖς περὶ μεθισμένου, ὅταν εἶναι ἐν εὐθυμίᾳ· ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ ὁ εὐφημισμὸς, Ἐριννύας=εὐμενίδας, καὶ σεμναὶ θεαὶ, ὡς ἔλεγον οἱ παλαιοί. Εὐγενικώτατος εὐφημισμὸς εἶναι ἐπὶ τῶν λυπηρῶν εἰς ἡμᾶς: ὅτι ἀνεπαύθη ἢ ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος, καὶ τὸ: σᾶς ἄφησε χρόνους, ζωὴ εἰς τὴν αὐθεντιά σας. Εἰς τὰς ὑψηλοτέρας κλάσεις τῆς κοινωνίας τῶν εὐπολιτεύτων ἐθνῶν Ἄγγλων, Γάλλων, κλπ. δὲν ἐκφωνεῖται περὶ γυναικὸς ὅτι εἶναι pregnant· εἰς ἡμᾶς τὸ ἔγκυος εἶναι μετριώτερον παρὰ τὸ χονδροειδέστατον ἐγγαστρωμένη· ἡ εὐγενὴς ἔκφρασις γίνεται ἀναλόγως μὲ τὴν καλὴν ἀνατροφὴν, καὶ ἀποκτᾷ κάποιαν λεπτοφυΐαν καὶ λεπτοτροπίαν, ἥτις εἶναι ζηλευτόν τι. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὸ πρᾶγμα ἐπιδέχεται κατάχρησιν· ἡ διπλωματικὴ μάλιστα καταντᾷ ἀκατανόητος εἰς τοὺς ἀμυήτους.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β΄. ΜΕΡΟΥΣ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ISMANOGLIO

ΜΕΡΟΣ Γ'.

ΠΙΝΑΞ

ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.

Σημείωσις 1.

Ἀηδών, ἀηδόνος καὶ ἀηδοῦς, ὡς ἀπὸ τοῦ ἀηδώ.

Ἅλως, γεν. ἅλω, ἅλωος, καὶ ἅλων, ἅλωνος, κλπ.

Ἄρης, Ἄρεος, (μεταγεν. Ἄρεως) Ἀρεῖ, Ἄρη καὶ Ἄρην.

Ἀμνὸς ὀνομ. (τοῦ καὶ τῆς) ἀρνὸς, ἀρνὶ, ἄρνα· πληθ. ἄρνες, ἀρνάσι.

Γάλα, γάλακτος, κλπ. ἐκ τοῦ γαλακτ. καὶ γάλαξ.

Γέλως, γέλωτος, γέλωτι, γέλωτα, καὶ γέλων.

Γόνυ, γόνατος, καὶ γόνα.

Γοργὼ, Γοργοῦς, καὶ Γοργὼν, Γοργῶνος.

Καὶ τῆς σημερινῆς γλώσσης, ἡ Μαριγὼ, ἡ Δέσπω, κλπ.

Γυνὴ (ἐκ τοῦ γίνυα) γυναικὸς (ἐκ τοῦ γύναικ, ἢ γύναιξ), γυναικὶ, γυναῖκα, ὦ γύναι.

Ἡ γραῦς, γραὸς, γρᾳΐ, γραῦν, ὦ γραῦ· αἱ γρᾶες, καὶ γραῦς, καὶ Ἰωνικῶς γρηῦς, γρηὸς, γρηΐ, κλπ. ὦ γρηῦ, καὶ πλ. γρῆες, γραῶν, γρηυσὶ, γρᾶας καὶ γραῦς.

Ὁ ἡ, τὸ, δεῖνα, (δεὶς), δεῖνος, δεῖνι, δεῖνα, δεῖνες, δείνων, εὑρίσκεται καὶ ἄκλιτον.

Δένδρον, δένδρου, καὶ δένδρεσι. Δοτ. πλ. (καὶ δένδρος, δένδρες).

Διὸς· Ζεὺς κλπ. (Ἴδε σημ. 3).

Δόρυ, δόρατος, (δόρας) ἐκ τοῦ δόρατ.

Ἔαρ, ἔαρος, ἦρος, ἔαρι, ἦρι, κλπ.

Εἰκὼν, εἰκόνος, καὶ εἰκοῦς. Αἰτ. εἰκώ. Αἰτ. πληθ. εἰκούς.

Ἔγχελυς (ἡ), ἐγχέλυος· πληθ. ἐγχέλυες, Αἰτ. ἐγχέλεις, ἐγχέλεων, κλπ.

Ζεύς. (Ἴδε σελ. 158).

Ἥρως, ἥρωος, ἥρωϊ, ἥρωα, καὶ ἥρω, πληθ. ἥρωας, καὶ ἥρως.

Θαλῆς, Θάλεω, Θαλῇ, Θαλῆν. Μεταγ. Θαλοῦ. Γεν. καὶ τὸ, Θάλης-ητος-ητι.

Θέμις, Ἀττ. θέμιτος, καὶ κοινῶς θέμιδος.

Θρὶξ, τριχὸς, κλπ. θριξὶ. πληθ. Δοτ. (Ἴδε Σημ. 26).

Ἰησοῦς, Ἰησοῦ, Ἰησοῦ, Ἰησοῦν, Ἰησοῦ.

Κάλως, κάλω, κάλῳ, κάλων. πληθ. κάλωες, καὶ κάλοι. Αἰτ. κάλους.

Κλεῖς, κλειδὸς, κλειδὶ, κλεῖδα, καὶ κλεῖν· Κλεῖδες, κλεῖδας, καὶ κλεῖς.

Κοινωνὸς, εἰς τὸν Ξενοφῶντα ὁ πληθ. ἀριθ. κοινῶνες, κοινῶνας.

Κρῖνον, πληθ. κρίνεα. κρίνεσι.

Κύων (ἐκ τοῦ κύον), κυνὸς (ἐκ τοῦ κυν) καὶ κύνα, ὦ κύον. Κύνες, κυνῶν, κυσὶ, κύνας.

Λίπα καὶ λίπας. Δοτ. λίπαϊ, λίπα.

Μάρτυς, μάρτυρος, μάρτυρι, μάρτυρα, καὶ μάρτυν. Δοτ. πληθ. μάρτυσι. Ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ δὲν ἐφυλάχθη εἰς τὴν ὀνομαστικήν.

Ναῦς, νεὼς, νηΐ, ναῦν. Νῆες, νεῶν, ναυσὶ, ναῦς, καὶ Δυϊκ. Δοτ. Θουκυδ. νεοῖν.

Οἰδίπους-ποδος-α, καὶ οἰδίπουν, οἰδίπου.

Ὄϊς, ὄϊος, κλπ. καὶ οἷς, οἰὸς, οἶν. πλ. ὀν. οἷες, καὶ οἷας, οἷς, οἰῶν, οἰσί.

Ὄνειρον, ὀνείρατος, καὶ ὄνειρος, ὀνείρου. πληθ. ὀνείρατα, ὀνειράτων, ὀνείρασι, κλπ.

Ὄρνις, ὄρνιθος, πληθ. ὄρνιθες καὶ ὄρνεις, κατὰ τὸ πόλεις, γεν. ὄρνεων.

Οὖς (ἐκ τοῦ οατ), ὠτὸς (ἐκ τοῦ ωτ), ὠτί, οὖς. πλ. ὦτα, ὤτων, ὠσί.

Πνὺξ, πυκνὸς, πυκνὶ, πύκνα, κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους, καὶ πνυκὸς, κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους.

Ποσειδῶν-ῶνος-ῶνι-ῶνα, καὶ Ποσειδῶ. Κλ. Πόσειδον.

Πρᾶος, καὶ πραὺς, τὸ πρῶτον εὔχρηστον εἰς μόνον τὸ ἀρσ. γένος, καὶ εἰς τὸ ἑνικ. οὐδέτερον· τὰ θηλ. καὶ οὐδ. σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ πραὺς, θηλ. πρᾳεῖα, οὐδέτ. πρᾷα. Καὶ ἀρσ. ὀνομ. πρᾶοι, καὶ πρᾳεῖς, ἡ γεν. μόνον πραέων. Δοτ. πρᾴοις, καὶ πρᾳέσιν.

Πρέσβυς εἰς τὴν σημασίαν τοῦ γέροντος κάμνει τὴν Αἰτ. πρέσβυν, καὶ τὴν Κλ. Πρέσβυ· εἰς τὴν σημασίαν δὲ τοῦ πρεσβευτοῦ ἔχει πληθ. μόνον πρέσβεις, πρέσβεων, πρέσβεσιν· ἀναπληροῦν τὰ λοιπὰ τοῦ πρώτου τὸ, πρεσβύτης, καὶ τοῦ δευτέρου τὸ, πρεσβευτής.

Πρόχος, ἀττ. πρόχους, γεν. πρόχου· πληθ. δοτ. πρόχουσι, κατὰ τὸ, βουσί. (Ἴδε Σελ. 23).

Σὴς, σεὸς, (σητὸς εἰς τὸν μεταγ.) πληθ. σέες, κλπ.

Σωτὴρ, κλητ. σῶτερ.

Τὰν, μόνον εἰς τὴν Κλ. ἀπὸ τοῦ ἔτης, ὦ ἔτα, ὦ τάν.

Ταὼς, ταὼ, καὶ ταὼν ταῶνος.

Τυφὼς, τυφὼ, καὶ τυφὼν, τυφῶνος.

Ὕδωρ, ὕδατος, ὕδατι, ὕδατα, ὑδάτων, ὕδασι, ἐκ τοῦ ὕδατ. (καὶ ἐκ τοῦ ὕδορ).

Σῶς ὀνομ. σῶν. πληθ. αἰτ. καὶ οὐδετέρως ὡσαύτως· σπανίως γίνεται σᾶ· ὡς θηλ. ἑνικὸν, καὶ οὐδ. πληθ. τὰ λοιπὰ ἀπὸ τοῦ σῶος ὁμαλόν· κλίνεται δὲ ὁ σᾶος, καὶ ἀττ. σῶς, τὸν σᾶον, σῶν, τοὺς σάους, σῶς.

Υἱὸς (Ἴδε κατωτέρω Σημ. 3.)

Χεὶρ αὐτοῦ. Χελιδὼν, κλ. χελιδοῖ.

Χοῦς, χοὸς, χοΐ, χοῦν. πλ. χόες, χόας, κατὰ συναίρεσιν τοῦ χοεὺς, καὶ ἀττικώτερον χοῶς, γεν. αἰτ. χοᾶ. Αἰτ. πλ. χοᾶς. ὡς, κατωτέρω φαίνεται.

Χρὼς, χρωτὸς, χρωτί. Ἀττ. Δοτ. χρῷ εὑρίσκεται εἰς τὴν φράσιν ταύτην, ἐν χρῷ.

Χρέως, χρέω, καὶ χρέος, χρέεος χρέους.

Χελιδὼν, χελιδόνος, καὶ χελιδὼ, χελιδοῦς.

Ὁ χοεὺς, χοέως, χοῶς, χοέα, χοᾶ, καὶ Ἀριστοφ. λέγει τοὺς χοᾶς.

Σημείωσις 2.

Διάφοροι σχηματισμοὶ ἑτεροκλίτων.

Ὁ Οἰδίπους, τοῦ Οἰδίποδος, καὶ Οἰδιπόδης, Οἰδιπόδου.
Ὁ Ἴφικλος, Ἰφίκλου· καὶ Ἰφικλῆς, Ἰφικλέους.
Ὁ σκύφος, τοῦ σκύφου· καὶ τὸ σκύφος, τοῦ σκύφους.
Ὁ Πάτρως, τοῦ Πάτρω, καὶ Πάτρωος.
Ὁ Μήτρως, Μήτρω, καὶ Μήτρωος.
(Συνηθέστερον τὸ πληθυντικὸν εἰς ος.)

Ἀρσενικὰ εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν καὶ οὐδέτερα εἰς τὸν πληθυντικόν.

Ὁ δίφρος, τὰ δίφρα· ὁ ζυγὸς, τὰ ζυγά.
Ὁ ἐρετμὸς, τὰ ἐρετμά· ὁ μηρὸς, τὰ μηρά.
Ὁ μοχλὸς, τὰ μοχλά· ὁ νῶτος, τὰ νῶτα.
Σῖτος, σῖτα· σταθμὸς, σταθμά.
Τάρταρος, τάρταρα· τράχηλος-α.
Πλοῦτος, πλούτη.
Τὰ οὐδέτερα γίνονται ἀπὸ τὰ ἑνικὰ εἰς ον.

Ἀρσ. ἑνικῶς, καὶ ἀρσ. καὶ οὐδέτερα πληθ.

Ὁ δεσμὸς, οἱ δεσμοί· καὶ τὰ δεσμά.
Ὁ κύκλος, οἱ κύκλοι· καὶ τὰ κύκλα.
Ὁ λύχνος-οι-καὶ α.

Θηλυκὸν εἰς τὸ ἑνικὸν, θηλ. καὶ οὐδέτερον εἰς τὸ πληθυντικόν.

Ἡ κέλευθος, αἱ κέλευθοι, τὰ κέλευθα.
Ὁ θόλος, καὶ ἡ θόλος· ὁ κίων, καὶ ἡ κίων, Ἰωνικῶς.

Διάφοροι καταλήξεις.

Μωσῆς, καὶ Μωσεύς.

Μάκαρ, μάκαρς, καὶ μάκαρος. Καὶ μάκαιρα, μακαίρας.

Ἄεθλον, ἀέθλια.

Θὶς, θίν. Εὑρίσκεται καὶ μῆλα, μήλατα· (ὅθεν καὶ τὸ ἀλόγατα ἴσως παρὰ τοῖς χυδαΐζουσι σημερινοῖς Ἕλλησι).

Γερόντοις, καὶ γέρουσι.
Εὐφυὴς, εὐφυέα-ῆ, καὶ ᾶ.
Ποῦς, γεν. ποῦ, καὶ ποδός.
Διονῦς, κάμνει Διονῦν. Αἰτιατ. κλπ. πτώσεις.
Ὀνομ. Ζεὺς. Γεν. Ζηνὸς, Δοτ. Ζηνὶ, Αἰτ. Ζεὺν, Κλ. Ζεῦ, καὶ Δεὺς, ἡ Βδεὺς, καὶ Ζὴν, καὶ Δὶς, Διὸς, Διΐ, Δία.
Ὀνομ. Υἱὸς, υἱεὺς, καὶ υἱὸς, υἱοῦ, καὶ υἱέος, υἱῷ, καὶ υἱέσι, υἱὸν, καὶ υἱέα, κλ. υἱέ.
Πλ. υἱεῖς, καὶ υἱέες, υἱῶν, υἱέων· υἱοῖς, υἱεῦσι, υἱεῖς, υἱέας. Κλ. υἱεῖς.
Δυϊκ. υἱὼ, υἱοῖν.
Ἡ χεὶρ, χερὸς, καὶ χειρὸς, χερὶ, καὶ χειρί· χέρα καὶ χεῖρα, ὦ χεῖρ.
Πλ. χέρες, χεῖρες, κλπ.
Δυϊκ. χέρε, καὶ χεῖρε, χεροῖν, καὶ χειροῖν.

Τὰ συγκοπῆ.

Χρὼς, χρωτὸς, χρωτὶ, καὶ χρῷ· κατὰ τὴν συγκοπὴν καὶ συναίρεσιν ταύτην γίνεται καὶ τὸ κρέας, κρέατος, κρέος, κρέως.

Ἀπόλλων, Ἀπόλλωνα, Ἀπόλλω. Κλητ. Ἄπολλον.

Ποσειδὼν, Ποσειδῶνα, Ποσειδῶ· οὕτω καὶ μείζω, μείζονα· μείζοα-ω· οἱ μείζονες, μείζοες, μείζους· καὶ τὸ μεῖζον· τὰ μείζονα· καὶ μείζοα-ω κλπ.

—

Τὰ ἀπαντώμενα εἰς ἕνα μόνον ἀριθμόν.

Ὁ αἰθήρ· τὰ ἔγκατα· οἱ ἐτησίαι· αἱ δυσμαί.

Τὰ τῶν ἑορτῶν· Διονύσια, Ὀλύμπια, κλπ.

Τὰ ἀριθμητικά· εἷς, δύο, τρεῖς.

Τὰ τόπων, πόλεων, ποταμῶν, ὀρέων· οἷον, Κόρινθος, Ὄλυμπος, Κηφισσὸς ποτ. κλπ.

Σημείωσις 3.

Τὰ εἰς φράσεις τινὰς μόνον ἀπαντώμενα· οἷον, οὐδέτ. ὄναρ, ὕπαρ, ὄφελος. (Ὀνομ. καὶ Αἰτιατ.)

Μάλη, μόνον εἰς τὴν Γεν. εὑρίσκεται, ὑπὸ μάλης.

Νέωτα· ἐς νέωτα.

Τὰ ὡς ἐπιῤῥήματα, κατὰ μίαν πτῶσιν μόνον, ἢ καὶ μὲ μίαν πρόθεσιν σύνθετα· οἷον, αἴφνης, ἐξαίφνης, ἐπίκλην, οὐδαμοῦ, πανταχοῦ.

Ἄκλιτα.

Ὅσα κατὰ διαφόρους πτώσεις μὲ τὴν αὐτὴν λῆξιν ἀπαντῶνται· οἷον,

Τὰ τῶν ξένων γλωσσῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν παραδεχθέντα· οἷον, τὸ Πάσχα, ὁ Ἀδάμ, Δαυΐδ, Ἰωσήφ, ἄνευ μεταβολῆς καταλήξεως.

Τὰ τῶν Γραμμάτων, ὡς ξένων καὶ αὐτῶν· οἷον, τὸ ἄλφα, τὸ βῆτα, κλπ.

Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ πέντε, ἕως ἑκατόν.

Ἄπτωτα· ὡς, Δῶ=δῶμα· Κάρα.

Μονόπτωτα· ὡς, ὦ τάν· Δώς. Πληθ. Ὀνομ. θηλ. Κατακλῶθες=ἡ Κλωθώ, καὶ αἱ λοιπαὶ μοῖραι γνέθουσαι τὴν κλωστὴν τῆς ζωῆς ἑκάστου. Γεν. Ἐάων· καὶ ὦ πόποι, Κλητ.

Δίπτωτα· ἄμφω, ἀμφοῖν.

Τρίπτωτα. Γ. ἀλλήλων· ἀλλήλοις-αις. Αἰτιατ. ους ἄλληλα.

Τὰ εἰς Ὀνομ. Αἰτιατ. καὶ Κλητ. μόνον: βρέτας· δάπας, λέπας, σέλας, ἧδος.

Τὰ ἅλς, γῆ, ἔλαιον, πῦρ, καὶ ἄλλα τινὰ γνωστὰ ἐκ τοῦ ὀνόματος.

Σημείωσις 4.

ΠΕΡΙ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ.

Ἀνώμαλα ῥήματα λέγονται, ὅσα δὲν ἔχουσιν ὅλους τοὺς χρόνους ἰδικούς των, ἀλλὰ δανείζονται τινὰς ἀπὸ ἄλλα ῥήματα, ἐξ ὧν ἐγεννήθησαν, ἢ καὶ ἀπὸ ῥήματα παντάπασι διάφορα εἰς τὴν φωνὴν, ἔχοντα ὅμως τὴν αὐτὴν σημασίαν: ὡς, λαμβάνω, ἐλάμβανον· λήσω, λήψομαι, ἔλαβον, ἀπὸ τὰ ἄχρηστα, λάβω, καὶ Ἰων. λήβω· οὕτω καὶ τὸ λανθάνω, κλπ. τὸ ὁρῶ, Παρατ. ἑώρων, Παρακ. ἑώρακα. Μ. ὄψομαι, ἀπὸ τὸ ἄχρηστον ὄπτομαι. Ἀόρ. εἶδον, ἀπὸ τοῦ εἴδω· διάφορα πάντῃ ῥήματα τοῦ ὁρῶ, ἔχοντα δὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν.

Πολλάκις ἀκολουθεῖ νὰ μὴ ἔχῃ ἕκαστος τύπος τὴν ἀνήκουσαν σημασίαν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ παθητικὴν σημασίαν ὁ ἐνεργητικὸς, καὶ τ' ἀνάπαλιν.

Αἱ διάφοροι διάλεκτοι, Ἰωνικὴ, Δωρικὴ, Αἰολικὴ, καὶ

Ἀττικὴ, εἰς τὰς ὁποίας ἦτο διηρημένη ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα, (ἴδε τὸ περὶ διαλέκτων εἰς τὸ Δ΄. Τομίδιον τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας ἐν ἐκτάσει) ἡ εὐφωνία, καὶ ἡ εὐηχία, μάλιστα, τὰς ὁποίας ἀγαπᾷ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην γλῶσσαν, ἐστάθησαν τὰ κυριώτερα αἴτια τῆς ἀνωμαλίας ταύτης.

Πρὸς τούτοις οἱ ποιηταὶ φροντίζοντες νὰ εὑρίσκωσι λέξεις γλυκείας εἰς τὴν ἀκοὴν, καὶ διὰ τὸ μέτρον ἐπιτηδείας, ἐπρόσθετον, ἢ ἀφαιροῦσαν στοιχεῖά τινα, καὶ οὕτως ἔπασχεν ἡ λέξις.

Ἐνταῦθα σημειόνομεν τοὺς διαφόρους τρόπους, μὲ τοὺς ὁποίους ἔκαμναν οἱ Ἕλληνες μεταβολάς τινας εἰς τὰ ῥήματα, τὰ πάσχοντα μάλιστα ποικίλας ἀνωμαλίας, πρὸς εὐκολίαν τῶν σπουδαζόντων τὴν γλῶσσαν ταύτην, κατ' ἀλφάβητον, καὶ συγγένειαν, ἐν ταὐτῷ τῶν λέξεων.

Α.

Ἀάω (βλάπτω)· ὁ Ὅμηρος ἔχει ἀᾶται, ἀπὸ τοῦ ἄαμαι (χορταίνω), ἀπὸ τοῦ ἄημι· φανερόνει καὶ, ἀποκοιμοῦμαι, καὶ λυποῦμαι. Ἀπαρέμ. Ἀόρ. ά. ἀᾶσαι. Ἀπαρέμφ. ἄμεναι=ἀέμεναι· ἐπίθετον ἀτὸς, ἄτος=ἀχόρταστος.

Ἄγαμαι (θαυμάζω)· ἐκ τοῦ ἄγημι· ἀγάω, ἀγάσομαι, ἠγασάμην, ἤγασμαι, ἠγάσθην.

Ἀγνύω, ἄγνυμι (συντρίβω)—ἄγω, ἄξω, ἦξα, ἦχα, ἦγον—ἄγω, ἔαξα, ἔαχα, ἔαγον· Παθ. Ἀόρ. ἐάγην· εὑρίσκεται εἰς τὸν Λυσίαν Μέλλ. κατεαξόντες.

Ἄγω, ἄξω, ἦχα (φέρω)—ἀγάγω, ἤγαγον, ἠγαγόμην· ἦγμαι, ἤχθην, ἀχθήσομαι·—εὑρίσκεται εἰς τοὺς νεωτέρους καὶ ἀγήοχα.

Ἄδω, ἀνδάνω—ἀδέω, ἀδήσω, ἧδηκα, ἧδον, καὶ ἔαδον, ἕαδα, καὶ ἑFαδα μὲ τὸ δίγαμμα εὑρέθη, ὅθεν Ὅμηρος εὕαδε, Ὀδύσσ. XVI—28.

Ἄημι, καὶ ἄω (πνέω)· φυλάττει παντοῦ τὸ η. Ἀπαρ. ἀῆναι. Παθ. ἄημαι, ἐνεργητικῶς, καὶ Ὅμηρ. Παθ. Ὀδύσσ. Ζ. 131.

Αἱρέω, αἱρήσω, ἥρηκα (τὸ πιάνω)—ἕλω, εἷλον, εἱλόμην, ἑλῶ, ἑλοῦμαι, εἱλάμην, Παθ. Παρακ. ἥρημαι. Α. ἡρέθην, αἱρεθήσομαι.

Οἱ Ἴωνες ἀναδιπλασιάζουσιν: ἀραίρηκα, ἀραίρημαι, μὲ ψιλήν.

Αἰσθάνομαι (αἰσθέω), αἰσθήσομαι, ἤσθημαι, ἠσθόμην, ἐκ τοῦ αἴσθομαι, Εὐκτ. αἰσθοίμην, κλπ.

Ἀλδαίνω, ἀλδήσκω, ἀλδέω (αὐξάνω), ἀλδήσω, ἤλδηκα.

Ἀλέξω (βοηθῶ), ἀλέκω, ἠλεξάμην, ἤλαλκον.—Ἀλεξέω, ἀλεξήσω, ἀλέξασθαι, ὁ ἀλεξάμενος.

Ἀλέω ἢ ἀλήθω, (ἀλέθω)—ἀλεύω, ἤλευσα, ἠλευσάμην, καὶ συγκοπῇ, ἠλεάμην. Παρακ. Παθ. ἀλήλεσμαι·

Ἀλινδέω (κυλίω), ἀλίω, ἀλίσω, ἤλικα.

Ἀλίσκω (πιάνω) ἁλίσκομαι, ἁλόω, ἁλώσω, ἥλωκα, ἑάλωκα, ἥλωμαι, ἥλων, ἑάλων. Εὐκτ. ἁλοίην, καὶ ἁλώην. Ὑποτακ. ἐὰν ἁλῶ, ἁλῷς, ἁλῷ, ἁλῶναι, ἁλοὺς.

Ἀλφαίνω (εὑρίσκω), ἀλφέω, ἀλφήσω.

Ἁμαρτάνω, ἁμαρτέω, ἁμαρτήσομαι, ἡμάρτηκα, ἥμαρτον, καὶ ποιητικῶς ἤμβροτον, ἡμαρτήθην κλπ.

Ἀμύνω, (φυλάττω τινὰ ἀπὸ κακοῦ)· Παρακ. διόλου ἄχρηστος.

Ἀναίνομαι ἀποθετ. Μέσ. (σύνθετον δὲν εἶναι)· ἀποφεύγω, δὲν δέχομαι, καὶ μόνον ἔχει Ἀόρ. ά. ἠνήναντο.

Ἀνώγω, ἀνώξω, ἤνωγα καὶ ἄνωγα· ἀνωγέω, ἄνωγα, (προστάζω) ἄνωγε, ἀνωγέτω.—ἀνώγημι. Παρατ. ἠνώ-

γουν, ἀνωγήσω, ἤνωχα. Προστ. ἀνώγηθι, ἄνωχθι (ὠθῶ, σπρώχνω).

Ἀναλίσκω (ἐξοδεύω), ἀναλώσω, ἐκ τοῦ ἀναλόω, ἀνάλωσα, Ἀττικῶς, καὶ ἠνάλωσα. Παρακ. ἀνάλωκα. Παθ. ἀναλωμαι, ἀναλώθην.

Ἀπεχθάνομαι, (μισοῦμαι) ἀπεχθήσομαι, [ἀπεχθέω] ἀπήχθημαι ἀπηχθόμην.

Ἀρέσκω, ἄρω, ἀρέω, ἀρέσω, σομαι, ἤρεσα, ἠρεσάμην, ἤρεσμαι, ἠρέσθην.

Αὐξάνω, αὔξω, ἀέξω· αὐξέω, αὐξήσω, σομαι, ηὔξησα, μαι, ηὐξήθην.

Ἄχθομαι, ἀχθέω, ἀχθέσομαι, ἠχθέσθην, ἀχθεσθήσομαι. (βαρύνομαι).

Αὔρω· ὅθεν τὸ ἀπαυράω (ἀφαιρῶ)· Παρατ. ἀπηύρων. Μέσ. ἀόρ. ἀπηυράμην. Μετ. ἀπούρας. Μέσ. Ἀόριστ. ἀπουράμενος (ἐκ τοῦ ἀπουρῶ· (οὔρω)· εὑρίσκεται εἰς τὸν Ἡσίοδον, ἐπαυρέω.

Ἄχω, ἀχέων, ἀχέουσα. Ἀόρ. ἤκαχον, ἀκαχεῖν· ἀκαχήσω· ἄχομαι ἢ ἄχνυμαι (λυποῦμαι) Παρακ. ἀκήχεμαι· τὸ δὲ ἀκαχμένος εἶναι διάφορον ἀπὸ τοῦ ἄκω (ἀκή=ἀκωκή) ὀξὺς, μυτερός.

Τὰ εἰς ἄω, (συνεχίζω)· ὡς, ἱκτάω· τὰ ἰάω, ἐφετικά· ὡς, μαθητιάω καὶ μιμητικὰ, ὡς, χιάω=ώ; ἡ χιὼν λευκόν.

Β.

Βαίνω (περιπατῶ). —Βάω, βήσομαι, ἔβησα, ἐβησάμην, βέβηκα, μαι, βέβεα. Β′. Μέλλ. βέομαι.—Βιβάω. Μετοχ. βιβῶν.—Βίβημι, Β′. Ἀόρ. ἔβην. Ὑποτακ. βείω, Μετοχ. βιβὰς, ἐὰν βῶ, βῆναι· Προς. βῆθι· ἐξ οὗ κατάβα, ὡς

ἀνάστα, Εὐκτ. βαίην, σύνθ. Παρακείμ. παραβέβαμαι, Ἀόριστ. παρεβάθην· Ὅμηρ. ἐβάτην=ἐβήτην.

Βάλλω, βαλῶ, ἔβαλον (ῥίπτω).—Βλέω, βλήσω, βέβληκα, βέβλημαι, ἐβλήθην, βληθήσομαι.

Βαλλέω, βαλλήσω.—Βλῆμαι, ἔβλην. Εὐκτ. Μ. β′. Ἀόρ. τὸ β′. πρόσωπον βλεῖο. Παθ. Παρ. Ὅμ. βεβόλημαι. —Βολέω, βέβολα, καὶ βεβόλημαι ποιητ.

Βαρύνω, βεβάρυκα, ἐκ τοῦ βαρέω, μεταγεν. συγγρ. παθ. βεβάρημαι.

Βιβρώσκω (τρώγω), βέβρωκα (βρόω), Ἀόρ. Β′. ἔβρων (βρῶμι), Παθητ. βέβρωμαι, ἐβρώθην, βρωθήσομαι.

Βιόω (ζῶ) βιώσομαι, βεβίωκα, βεβίωμαι, ἔβιον, καὶ ἐβίων (βιῶμι). Ὑποτ. ἐὰν βιῶ, βιῶναι. ὁ βιοὺς, Παθητ. Μετ. βεβιωμένα.

Βλαστάνω, βλαστέω, βεβλάστηκα, ἔβλαστον, καὶ ἐβλάστησα.

Βλώσκω, (περιπατῶ) ἀπὸ τοῦ μόλω, μολοῦμαι. Παρ. μέμβλωκα ἀντὶ μέμλωκα, ὡς ἀπὸ τοῦ μολόω, μεταθέσει τὸ μ εἰς β.

Βόσκω,—βοσκέω, βοσκήσω, σομαι, βεβόσκηκα.—Βόω, βώσω, βέβωκα.

Βούλομαι, βουλέω, βουλήσομαι, βεβούλημαι, ἐβουλήθην, καὶ ἠβουλήθην. Ὁ Ὅμηρος ἔχει Παρακ. βέβουλα (καὶ τὸ πάλαι βόλεσθε, κλπ).

Βρώσκω, βιβρώσκω,—βρόω, βρώσω, βέβρωκα.—Βρῶμι, ἔβρων.—Βεβρώσκω, βεβρώθω, βεβρώθοιμι.

—

Γ.

Γάμω, ἔγημα, ἐγημάμην.—Γαμέω, γαμήσω, γαμήσομαι, ἐγάμησα, γεγάμηκα, γεγάμημαι, ἔγημα (γήμω), Ἀπαρέμφ. γῆμαι, Μ. Ἀόρ. ἐγημάμην, γήμασθαι. Μετ. ἡ γημαμένη.

Γηράσκω, γηράω, γήρημι.—Γηράσομαι, ἐγήρασα, γεγήρακα. Παρακ. Ἀπαρεμφ. γηρᾶναι Ἀττικῶς, Μετ. γηράς.

Γίγνομαι, γίνομαι.—Γενέω, γέγονα, γενήσομαι, ἐγενησάμην, ἐγενήθην.—Γείνω, γείνομαι, ἐγεινάμην, (ἐγέννησα), οἱ λοιποὶ χρόνοι ἐκ τοῦ γεννάω (γεννῶ)—Γάω, γέγαα, ποιητ.

Τὸ γίγνομαι εἶναι εἰς χρῆσιν μόνον κατὰ τὸν Ἐνεστῶτα καὶ Παρατατικόν· τὸ γέγονα, καὶ ἐγενόμην λαμβάνονται καὶ ὡς παρωχημένοι τοῦ ὑπαρκτικοῦ *Εἰμί*.

Γιγνώσκω, γινώσκω (ἐξεύρω).—Γνόω, γνώ-σω, μαι, ἔγνω-κα, σμαι, ἐγνώσθην γνωσθήσομαι.—Γνῶμι, ἔγνων. Προστ. γνῶθι· γνοίην καὶ γνώην, πληθ. γνοῖμεν, γνοῖτε, γνοῖεν.—Ἐὰν γνῶ, γνῷς, γνῷ. Ἀπαρ. γνῶναι.—Ὁ γνούς, ἡ γνοῦσα, τὸ γνοῦν. Παθ. Παρακ. ἔγνωσμαι, ἐγνώσθην.

Δ.

Δαίω, (μανθάνω)—Δαέω, δαή-σω-σομαι, δεδάηκα, καὶ δέδεα, δεδάημαι, ἐδάην, δέδηα, Β'. Ἀόρ. Μ. Ὑποτακ. δεδάηται. Σημαίνει εἰς τὸν Ἐνεστῶτα καὶ τὸ καίω.

Δαίω, (μερίζω)—Δάζω, δά-σω-σομαι, ἔδασα, ἐδασάμην, δέδακα, δέδασμαι.

Δάκνω, δήκω, δή-ξω-ξομαι· ἔδηξα, δέδηχα, δέδηγμαι, ἐδήχθην, ἔδασκον, Ἀόρ. Β'.

Δαρθάνω (κοιμῶμαι)—Δαρθέω, δαρθήσομαι· δεδάρθηκα, ἐδάρθην. Ἀόρ. Β'. ἔδαρθον, ἐκ τοῦ δάρθω, καὶ ἔδραθον, ποιητ. καὶ κατεδάρθην. Μετ. καταδαρθείς.

Δεῖ=εἶναι χρεία. Μέλ. δεήσει. Ἀόρ. ἐδέησε. Εὐκτ. δέοι. Ὑποτακτ. ἐὰν δέῃ, δεῖν, δέον.

Δείδω δείσω, δέδεικα (φυβοῦμαι),—Δείδιμι. Προστακ. δέδειθι, καὶ δείδιθι. Παρ. δέδοικα.—Δίω, ἔδιον, δέδια· ἐὰν δείδω, δεδιέναι, δεδιώς. Ὑπερσ. ἐδεδίειν, ἐδέδισαν, ἀντὶ ἐδεδίεσαν.

Δέομαι, δεέω, δεήσομαι, δεδέημαι, ἐδεήθην, δεηθήσομαι.

Διδάσκω, διδάξω, δεδίδαχα—Διδασκέω=διδασκήσω. ποιητ. ἐδιδάσκησε, Ἡρόδ.

Διδράσκω, διδράξω, (φεύγω)—Δράω, δρά-σω-σομαι· ἔδρασα, δέδρακα, δρᾶναι—Δρῆμι, ἔδρην καὶ ἔδραν=ἔδρεσαν. Προς. δρᾶθι.

Δοκέω δοκήσω ποιητ. δεδόκηκα· (φαίνομαι)—Δόξω ἀπὸ τοῦ δόκω· ἔδοξα, δέδο-κα-γμαι, καὶ κημαι.—Δοάω, δοάσομαι, ἐδοασάμην, καὶ ἐδοάμην.

Δύναμαι, δυνάω, δυνήσομαι· ἐδυνησάμην· δεδύνημαι, ἐδυνήθην, ἠδυνήθην—Δυνάζω, ἐδυνάσθην.

Δύνω, (ἐνδύω)—δύω, δύ-σω, -σομαι· δέδυ-κα-σμαι. —Δῦμι, ἔδυν, δῦθι. Προστακ. δῦναι· ὁ δύς, δῦσα, τὸ δύν.

Ε.

Ἐγείρω, (σηκόνω, ἐξυπνῶ)—ἔγρω—ἠγρόμην, ἐγρήγορα· Ὁμηρ. ἐγρήγορθεν.

Ἔδω ἔσω, ἧκα (τρώγω)—ἐδέω, ἔδηκα, ἐδέσθην, ἔδηδα. —Ἐδόω, ἔδοκα, καὶ ἐδήδοκα, ἐδήδομαι, ἐδήδεσμαι.

Εἴδω, εἴσω, εἶδον, ἴδον, οἶδα (ἐξεύρω βλέπω)—Εἰδέω, εἰδήσω, εἴδη-σα-κα-ᾔδειν Ὑπερσυντ.—εἴδημι. Εὐκτ. εἰ-

δεῖν, εἰδέναι.—Οἶσθα, ἴσμεν, ἴστε, ἴσασι. Ἀόριστος Β'. εἶδον ἐν χρήσει τοῦ βλέπω.

Εἴκω=ὁμοιάζω· Παρακ. ἔοικα, ἀντὶ ἐνεστῶτος· ἐοίκειν· ἐοικὼς καὶ Ἀττικ. εἰκώς· ἔλεγον καὶ εἴξασιν ἀντὶ εἴκασιν, ἢ ἐοίκασιν· (Ἰωνικῶς οἶκα, οἰκώς)· Μέλ. εἴξω· (εἶναι καὶ εἴκω=ὑποχωρῶ).

Εἴρω, ἐρῶ, ἔργαι—Εἰρέω, εἰρήσομαι, εἰρημένος· Μέλ. ἐρῶ.—Ἐρέω, ἐρήσομαι, εἴρη-κα-μαι εἰρέθην.

Ἕζομαι=καθίζω· ἐκ τοῦ ἕω· καθέζομαι, καθεδοῦμαι, ἐκ τοῦ ἕδω· ἐκαθέσθην.

Ἔθω=εἴμαι συνειθισμένος. Παρ. εἴωθα, καὶ Ἰων. ἔωθα.

Εἰπεῖν. Ἀόρ. Β'. τῆς Ἀπαρ. (ἐκ τοῦ εἶπω) Ὁριστ. Ἀόρ. Β'. εἶπον, καὶ Ἰων. εἶπα, εἶπες, καὶ εἶπας, εἶπε, εἴπομεν, εἴπετε, εἶπον. Προστ. εἰπὲ, ἢ εἰπὸν, εἰπάτω· εἴπατε, εἰπάτωσαν. Εὐκτ. εἴποιμι. Ὑποτακτ. ἐὰν εἴπω. Μέλ. ἐρῶ, ἐκ τοῦ εἴρω κλπ. ὡς Ἑνεστ. καὶ Παρατατ. λαμβάνεται τὸ φημὶ, ἔφην.

Ἐλαύνω (διώκω), ἔλω. Βοιωτ. ἐλάω. Αἰολ. ἐλαύω· Δωρικ. ἐλαύνω, ἐλάσω· ἐλῶ, ἐλᾷς, ἐλᾷ· ἐλῶμεν, ἐλᾶτε, ἐλῶσι. Μετοχ. ἐλὼν, ἤλασα, ἠλασάμην· ἤλακα, καὶ Ἀττικῶς ἠλήλακα· ἤλαμαι, ἠλήλαμαι, καὶ ἤλασμαι· ἠλάσθην, καὶ ἠλάθην.

Ἐνήνοθα· Ἀττ. Μ. Παρακ. ἐκ τοῦ (ἐνόθω, κινῶ, ἢ κινοῦμαι), καὶ τὰ σύνθετα, ἐπενήνοθε, κατενήνοθε=κεῖται ἐπάνω εἴς τι.

Ἐπίσταμαι=ἐξεύρω· Ἰων. ἀντὶ ἐφίσταμαι· ἠπιστάμην, Μ. ἐπιστήσομαι, Ἀόρ. ἠπιστήθην. Εὐκτ. ἐπισταίμην. Ὑποτ. ἐὰν ἐπίστωμαι, ἐπίστῃ, ἐπίστηται.

Ἕπω=ἐνασχολοῦμαι=ἕπομαι, (ἀκολουθῶ)—ἕσπον (καὶ συνθέτως διεῖπον)· σπεῖν, σπών.—εἱπόμην· Μέλλων ἕψομαι. Προστ. σποῦ, σπέσθω, σπόμενος.

Ἐράω, (ἀγαπῶ)· ἔραμαι, ποιητ. ἠράσθην. Μ. Ἀόρ. ποιητ. ἠρασάμην, κλπ.

Ἔρομαι, εἴρομαι, ἐρωτῶ· Μ. ἐρήσομαι. Μέσ. Ἀόρ. Β'. ἠρόμην. Ἀπαρ. ἔρεσθαι. Μ. Ἀόρ. Β'. ἐρέσθαι, ἤρετο.

Ἔρρω (ἀπέρχομαι)—ἐρρήσω, ἔρρησα· ὅθεν τὸ ὁμηρ. ἀπόερσε=ἁρπάζω.

Ἐρυθαίνω, (κοκκινίζω)—ἐρυθαίω, ἐρυθήσω—ἐρύθω, ἐρύσω· εἰς τὸν Ὅμ. ἐρεύθω, ἐρεύσω.

Ἔρχομαι· ἐλεύθω=ἐλεύσομαι· ἦλευσα, ἦλυθον, συγκ. ἦλθον· ἦλυθα, καὶ ἀττ. ἐλήλυθα· Ἀόρ. Β'. ἐλθὲ, κλπ.

Ἐσθίω, ἐκ τοῦ ἔσθω (τρώγω)—ἔδω (ἴδε τοῦτο)· Μέλ. ἔδομαι· καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις φάγομαι, ἐκ τοῦ φάγω.

Εὕδω, εὐδέω, εὐδήσω· σύνθ. καθεύδω, (κοιμῶμαι), καὶ καθηῦδον.

Εὑρίσκω, εὑρέω, εὑρήσω, εὑρησάμην· εὕρηκα-μαι, εὑρέθην, εὑρεθήσομαι· εὗρον, εὑρόμην, εὑράμην. Προστ. εὑρὲ, εὑρεῖν, κλπ.

Ἔχθω (μισῶ)—ἔχθομαι, ἐχθήσομαι· ἀπέχθομαι, καὶ ἀπεχθάνομαι, ἀπήχθημαι. Μ. Ἀόρ. Β'. ἀπηχθόμην.

Ἔχω ἕξω· σχέω, σχήσω, σχήσομαι· ἔσχηκα-μαι, ἐσχέθην, σχεθήσομαι, ἔσχον, ἐσχόμην· Προστ. Ἀόρ. Β'. σχὲς, σχοίην κλπ. Προστ. σχοῦ, παράσχου· σχήμην, σχόμενος, κλπ. παλαιὸς παρ. ὄχοκα, (ὁμηρ. συνοχωκότε).

Ἕψω· (ψήνω, βράζω)—ἑψέω, ἑψήσω· ἑψήσομαι, ἕψησα· ἕψεε, Ἡρόδ. ψιλούμενον ἔχει· ἐπίθ. ῥηματ. ἑφθὸς, ἢ ἑψητός.

Ζ.

Ζάω, ζήσω· ζῶ, ζῇς, ζῇ· ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι· Παρατ. ἔζων, ἔζης, κλπ. ζῆμι, ἔζην, ζῴη καὶ ζῇ· τὰ λοιπὰ ἐκ

τοῦ βιόω, βιόσομαι. Ἀόρ. Β'. ἐβίων, βεβίωκα, βιῶναι, ὁ βιούς· καὶ ζώω, ζώει, ἔζον.

Ζωννύω, ζώννυμι· ζόω, ζώσω, ἔζωσα, ἐζωσάμην· ἔζω-κα,-σμαι ἐζώσθην.

Ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως τοῦ ἁπλοῦ θέματος εὑρίσκεται ο εἰς τὸν σχηματισμὸν νυμι, καὶ νύω, τὸ ο τρέπεται εἰς ω, καὶ τὸ ν διπλασιάζεται· ὡς, ζάω, ζωννύω, ζώννυμι· χράω, χρωννύω, καὶ χρώννυμι· στρόω, στρωννύω, καὶ στρώννυμι.

Θ.

Θάπτω, θάψω, τέταφα, τέθαμμαι· Ἀόρ. ἐτάφην ὡς ἐκ τοῦ τάφω.

Θηγάνω, θήγω, θήξω· ἔθηξα, ἐθηξάμην· τέθηχα-γμαι.

Θιγγάνω (ἐγγίζω), θίγω, θί-ξω, ξομαι, ἔθιγον· θιγεῖν, θιγών.

Θνήσκω, θνήξω—θνάω, θνῶ, τεθνήκω, τέθνημι—τέθνηκα, τέθναα, τέθνεικα, τέθνειαι· ἔθανον, Μ. Β'. Μ. θανοῦμαι—τεθνή-ξω, ομαι· τέθνηθι, Προς. τέθναθι. Εὐκτ. τεθναίην, τεθνάναι, τεθνάς. Β'. Ἀόρ. ἔθνην· πληθ. ἐτέθνασαν, καὶ τεθνᾶσι, καθὼς τὸ ἐᾶσι κλπ.

Θορνύω, θόρνυμι, Θρώσκω—θορέω, θορέσω· ἔθορον, θοροῦμαι.

Θρύπτω· (συντρίβω) Παθ. Ἀόρ. Β'. ἐτρύφην (τρύφω).

Θύω, τέθυκα, ἐτύθην, Ἀόρ. Παθ.

Ι.

Ἰδρύνω, (καθίζω, στήνω)· ἱδρύω, ἱδρύσω· ἵδρυσα, ἱδρυσάμην· ἵδρυκα, ἵδρυμαι, ἱδρύθην, καὶ ἱδρύνθην.

Ἰζάνω, ἰζάω, ἰζήσω, ἵζησα· ἵζω, ἵσω, ἵσα· ὄθεν, καθίζω. Μέλ. καθιῶ, καὶ καθιζήσω· ἀόρ. ἐκάθισα, ἐκαθισάμην.

Ἰκνέομαι, (ἔρχομαι) ἵκω, ἵξομαι· ἵγμαι, ἱκόμην· ἵξω, ἵξον· Ἀπαρέμφ. ἀφῖχθαι.

Ἱλάσκομαι, (ἐξιλεόνω, κάμνω ἵλεον, εὐνοϊκόν)· ἱλάω, ἱλάσομαι, ἱλασάμην, ἵληκα, ἱλάσθην, ἱλασθήσομαι. Προς. ἵλαθι καὶ ἱλάσθητι, τῶν νεωτέρων, ὡς ἐκ τοῦ ἱλάζω.

Ἵπτημαι, (πετῶ), ἔπτην· πτῶ, πτήσω, πέπτηκα, πέπταμαι.

Κ.

Καίω, καύσω, καύω·—κήω, ἔκηα, καὶ ἔκεια, ἐκήαμην, καὶ ἐκειάμην, ἔκαον, ἐκάην. Π Παρ. κέκαυμαι, ἐκαύθην· καὶ κέκαυκα· καυτὸς, καυστέος.

Κεραννύω, κεράννυμι, κίρνημι (σμίγω)· κεράω, κεράσω, ἐκέρασα· ἐκερασάμην, κεκέρασμαι, ἐκεράσθην, κερασθήσομαι· Ὅμ. ἐκερόμην· καὶ κεκέρακα, κέκρακα· κράω, κράσω, κραθήσομαι· κέκρα-κα, μαι, ἐκράθην.

Κάμνω, (κοπιάζω)· καμοῦμαι, κέκμηκα, ἐκ τοῦ κεκάμηκα· συγκ. καὶ τοῦ καμέω, ἔκαμον, ἐκ τοῦ κάμω.

Καλέω, Μέλ. καλέσω, καὶ ἀττ. καλῶ, καὶ καλοῦμαι, κέκληκα, κέκλημαι.

Κερδαίνω, κερδανῶ, κεκέρδακα· κερδήσω, κερδήσομαι· ἐκέρδησα, κεκέρδηκα, κερδᾶναι.

Κίω (πορεύομαι), κιὼν κίοιμι.

Κήδω=ροντίζω· κέ-κηδα· κήδομαι· Ὅμ. κεκαδήσομαι, λέγει τὸν Μέλ.

Κορέννυμι (χορτάζω)· κορέσω (κορέω) ἐκόρεσα, κεκόρηκα, ἐκορέσθην· ἐκορεσάμην.

Κιχάνω (φθάνω)· κίχημι, κιχέω, ἔκιχον, κιχήσομαι κλπ.

Κράζω, κράξω (κράγω), κέκραγα, κέκραγμεν, συγκ. Ἀόρ. β΄. ἔκραγον· Προς. κέκραχθι, ὡς ἐκ τοῦ κεκράγηθι, κεκράξομαι, ἀπὸ τοῦ κεκράγω. Ἀόρ. ἐκέκραξα, μόνον εἰς τὴν Παλ. Γραφήν.

Κρεμαννύω, κρεμάννυμι (κρεμῶ). Μέλ. κρεμάσω, ἐκ τοῦ κρεμάω, καὶ κρέμαμαι παθητ. εἶμαι κρεμάμενος, ὡς ἐκ τοῦ κέκρημαι. Εὐκτ. κρεμοίμην, κλπ.

Κραίνω=ἐκτελῶ, ποιητ. ἐκραίαινον, Ἀόρ. ἐκρήηνε. κεκράανται.

Κλάζω (φωνάζω, ἠχῶ,) κλάγξω κέκλαγχα—κλήγω, κέκληγα, κέκλαγγα. Ἀόρ. ἔκλαγον, ἔκλαξα· οἱ Δωριεῖς λέγουσιν ἀντὶ κλῆζω, ἢ κλείω=ὑμνῶ, φημίζω, τὸ κλάζω, καὶ ἔκλαζα.

Κλαίω, κλαύσω, κέκλαυκα· κλαιέω, κλαιήσω, κλαυσοῦμαι, κλαύσομαι· καὶ κλαυτὸς, κλαυστός.

Κλύω, κλῦμι· Προς. κλῦθι, καὶ κέκλυθι=ἐπακούω.

Κτείνω (θανατόνω) κτενῶ, ἔκτακα, ἐκτόνηκα· κτῆμι, ἔκτην· Ἀόρ. Μ. ἐκτάμην. Μετ. κτὰς, ἔκτας, ἔκτα, κτᾶσθαι, κτάμενος, κτάναι· ἐκτάνθην, καὶ παρ. ἔκτονα.

Κυλίνδω, κυλίω, κυλινδέω, κυλίσω, ἐκυλίσθην.

Κυνέω, (κυοφορῶ)· κυνήσω· κύω, κύσω, ἔκυσα, καὶ ἔκυσσα, καὶ ἐκυσάμην.

Κυνέω (φιλῶ)· ὅθεν τὸ προσκυνέω· κλίνεται ὁμαλῶς ὡς τὸ κύω.

Κυρέω (συναντῶ, συμβαίνω) ὁμαλόν· Παρατ. γίνεται καὶ ἔκυρον, κύρσω, ἔκυρσα ἐκ τοῦ κύρω· (ἴσως ἐκ τούτου τοῦ σημαινομένου δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, κατὰ συγκυρίαν, εἰς τινας περιστάσεις).

Λ.

Λαγχάνω=διὰ κλήρου λαμβάνω=μοῦ πίπτει ὁ λαχνός· λήχω, λή-ξω, ξομαι-λέληχα, ἀττ. εἴληχα, εἴληγμαι, ἔλαχον, λέλογχα· ἐκ τοῦ Ἰων. καὶ Δωρ. λέγχω.

Λήβω, λήψομαι· λέληφα, ἀττ. εἴληφα, λέλημμαι, καὶ εἴλημμαι.—Λαμβάνω, ἐλήφθην, καὶ εἰλήφθην, λῆφθήσομαι· ἔλαβον, ἐλαβόμην—λαβέω, λελάβηκα, κλπ. —Λάμβω, λάμψομαι, ἐλαμψάμην· λέλαμμαι, ἐλάμφθην, καὶ ἡ μετοχὴ εἰς τὴν γλῶσσάν μας λαβημένος.

Λανθάνω, (εἶμαι ἄγνωστος)· λήθω, λήσω-σομαι· λέλησμαι, καὶ λέλασμαι· ἐλήσθην, ἔλαθον, ἐλαθόμην, λέληθα.

Λέγω, λέξω, εἴρηκα, κτλ. κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ συνάγω,=εἴλοχα, καὶ συνείλοχα· ἀόρ. ἐλέγην· ὅθεν καὶ τὰ, συνελέγησαν, κατελέγησαν.

Λοέω=λούω· Ἀπαρέμφ. λούεσθαι, λοῦσθαι. Μετ. λουόμενος, λούμενος· ἐκ τοῦ λόω ἀττ. τὸ γ΄. πρόσωπον τοῦ Παρατ. ἔλου, συναιρέσει, ἐλοῦμεν, ἐκ τοῦ ἐλοέομεν ἐλοοῦμεν. Παθ. λοῦτε, λούμενοι, ἐκ τοῦ λοέομαι.

Μ.

Μανθάνω, μαθέω μαθήσομαι, κλπ. ἔμαθον, ἐκ τοῦ μήθω· καὶ Δωρ. μαθεῦμαι, Μ.

Μάχομαι, μαχέω· μαχήσομαι, καὶ μαχέσομαι, ἐμαχεσάμην καὶ ἐμαχησάμην· Β΄. Μέλλ, μαχοῦμαι, Παρ. μεμάχημαι, καὶ μεμάχησμαι.

Μάρπτω, πιάνω· μάπω, ἔμαπον, μαπέειν, μεμάποιεν.

Μείρομαι, (λαμβάνω μοιράδιον)· Παρακ. ποιητ. ἔμμορα, εἵμαρμαι, εἵμαρται· εἶναι ἀπὸ τὴν μοῖραν διωρισμένον· Ἀόρ. ἔμμορον, παρ' Ὁμ.

Μεθύω, Μέλλ. μεθυσθήσομαι. Ἀόρ. ἐμεθύσθην· εἰς τὸ ἐνεργητικὸν μεθύσκω=κάμνω ἄλλον νὰ μεθᾷ.

Μέλω, μελέω, (φροντίζω)· μελήσω· Παρ. μέμηλα, ἐμεμήλειν· καὶ μεμέληκα, καὶ μέμβλημαι, ἐμελήθην, ἔμελον. παθ. μέλλομαι, μελήσομαι, μεμέλημαι· τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι ἐν χρήσει κατὰ τὸ γ'. πρόσωπον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Μέλλω, μελλέω, μελλήσω, ἐμέλλησα, κλπ.

Μένω, μενῶ, ἔμεινα. Παρακ. μεμένηκα, ἐκ τοῦ μενέω.

Μηκάομαι· διὰ τὰ πρόβατα καὶ αἶγας· Παρακ. μέμηκα. Ἀόρ. ἔμακον. ἡ Μετ. μακών, ἐκ τοῦ μήκω.

Μιγνύω, μίγω, μί-ξω, ξομαι, ἔμιξα, μέμι-χα-γμαι, μεμίξομαι, ἐμίχθην.—Μίγνυμι, (σμίγω)· Β'. Ἀόρ. Παθ. ἐμίγην, μιγήσομαι.

Μιμνήσκω, (ἐνθυμίζω)· μίμνω, μνάω, μνή-σω, σομαι, ἔμνησα, ἐμνησάμην· μέμνημαι, μεμνήσομαι· ἐμνήσθην, μνησθήσομαι· (ὁ Παρακείμενος ἔχει σημασίαν ἐνεστῶτος). Εὐκτ. μεμνήμην. ἀττ. μεμνοίμην, καὶ μεμνώμην, μεμνῶτο.

Μοργνύω, μόργνυμι, σπογγίζω τὰ δάκρυα· μόργω, μόρξω, ὠμορξάμην, κλπ.—Ὁμόργνυμι, ὁμόργω, ὤμορξα.

Μύκω, μέμυκα, ἔμυκον μουρμουρίζω· μυκάω, μυκήσω, διὰ τοὺς Ἀττικούς.

Ν.

Ναίω, νάω, νάσομαι, ἔνασα, ἐνασάμην, ἐνάσθην· (κατοικῶ)· νένασμαι· νάσσω (στουμπόνω), νένασμαι, ναστός.

Νέω (κολυμβῶ), (κλώθω, σωρεύω). Μέλ. νήσω· ποιητ. νέεσθαι, ἀναχωρῶ καὶ ἐπιστρέφω· καὶ νέομαι, ἢ νεῦμαι, νεῖται.

Νέμω (μοιράζω)· νεμῶ, νεμήσω· Ἀόρ. ἔνειμα, ἐνεμήθην, κλπ.

Νίζω=πλύνω=νίπτω.

Ο.

Ὀδάξω, ὀδάζω· (κνίζω δάκνω)· ὀδαξέω, ὀδαξήσω· καὶ ὀδαξάω· Ἱπποκρ. Ξενφ. ὤδαξον· ποιητικ. ὀδακτάζω.

Ὄζω, ὄσω, (μυρίζω, ὁμοσβολῶ)· ὀζέω, ὀζέσω· καὶ ὀζήσω, ὤζοσα· Παρακ. ὄδωδα· Παρακ. ἀντὶ ἐνεστῶτος καὶ Μ. ὦδα.

Οἴγω καὶ οἴγνυμι· ὅθεν ἀνοίγω (συνθ.) καὶ ἀνοίγνυμι· Παρατ. ἀνέῳγον. Ἀόρ. ἀνέῳξα· Παρ. ἀ. ἀνέῳχα, καὶ β'. ἀνέῳγα, εἶμαι ἀνοικτός· Π. παθ. ἀνέῳγμαι· Ἀόρ. ἀνεῴχθην· ἀνοῖξαι· τὸ ἤνοιξε, καὶ ἠνοίγην εἶναι τῶν νεωτέρων.

Οἰδαίνω, οἰδάνω, οἰδίσκω (προίσκομαι)· οἰδέω, οἰδήσω, ᾤδη-σα, κα.

Οἶομαι, οἶμαι, (νομίζω)· οἰέω, οἰήσομαι, ᾠήμαι, ᾠμην, ᾠήθην. Ἀπαρ. οἰηθῆναι· Ὅμ. ὄϊω, διαλελυμένως, καθὼς ὄϊομαι, ᾠΐσθην, ᾠϊσάμενος.

Οἴχομαι, Ἀόρ. ᾠχόμην (ἀναχωρῶ)· οἰχέω, οἰχήσομαι, ᾤχη-κα, μαι· οἰχόω, ᾤχωκα· ποιητ. ᾤγμαι. Παρ. καὶ Ἰων. πλ. γ. πρ. Ὑπερσ. ἐπῴχατο.

Ὀλισθαίνω, ὀλισθάνω, (γλιστρῶ)· ὀλισθέω, ὠλίσθη σα, κα, ὤλισθον, ὠλίσθην.

Ὄλλυμι, ὀλλύω, (φθείρω, ἀφανίζω, χάνω)· ὀλέω, ὤλε-κα, μαι, καὶ ὀλώλεκα, καὶ Ἀττ. ὀλῶ, ὀλεῖς, ὀλεῖ· ὠ-

λέσθην, ὤλον, ὠλόμην, ὀλοῦμαι, ὦλα, καὶ ὄλωλα· Β΄. Ἀόρ. Καὶ Ὅμ. οὐλόμενος=ὀλόμενος φθοροποιός· καὶ ὀλέκω, ἐκ τοῦ ὤλεκα.

Ὀμνύω, ὄμνυμι (ὀμόνω)· ὀμόω, ὀμώσω, ὠμοσάμην· ὤμοκα, καὶ Ἀττ. ὀμώμοκα, ὀμώμοται. Β΄. Μέλ. ὀμοῦμαι.

Ὀμόργνυμι· (σπογγίζω)· ἴδε μοργνύω.

Ὄνημι, ὀνίνημι, (ὠφελῶ)· ὀνέω, ὀνήσω. κλπ. ὠνάμην, ὄνημαι, ὠνάθην· Β΄. Ἀόρ. παθ. ὀνίναμαι, καὶ ὄναμαι. Ἀπαρ. ὄνασθαι.

Ὄνομαι (ὑβρίζω)· ὄνω, ὀνόσομαι, ἐκ τοῦ ὀνόομαι· Ἀόρ. ὠνόσθην, καὶ μέσ. ὠνοσάμην· Προς. ὄνοσο. Ὅμ. ἔχει Β΄. πρ. πλ. οὔνεσθε· Ἀόρ. ὤνατο.

Ὀρνύω ὄρνυμι, (διεγείρω)· ὄρσω, ὦρσα, ὦρμαι, ὤρωρα, καὶ ὦρορα. Μ. ὄρνυμαι (συνίσταμαι)· ὤρετο, καὶ ὦρτο καὶ Ἀόρ. ἤραρε· (συμφωνεῖ)· τὸ Παθ. ὀρώρεται.

Ὁράω,, (βλέπω)· Παρατ. ὥρων. κοιν. ἑώρων, ἑώρακα. Μέλ. ὄψομαι ἐκ τοῦ ὄπτω· Ἀόρ. Β΄. εἶδον, ἐκ τοῦ εἴδω, καὶ ἴδον, ὡς ἐκ τοῦ ἴδω· ὄθεν, ἰδὲ, καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους ἴδε, Εὐκτ. ἴδοιμι· ἐὰν ἴδω· Ἀπαρ. ἰδεῖν· Μετ. ὁ ἰδὼν, ἡ ἰδοῦσα, τὸ ἰδόν· παθ. ἑώραμαι, καὶ ὦμμαι, ὦψαι, ὦπται, ὤφθην· τὸ ἐπιῤῥηματ. ὁρατὸς, ὀπτός· Β΄. Παρ. ὄπωπα, (εἶδον) ποιητ.

Ὀσφραίνομαι (μυρίζω, μυρίζομαι)· ὀσφρέω, Μ. Ἀόρ. Β΄. ὠσφρόμην· ὀσφράομαι εἰς τοὺς νεωτέρους.

Ὀφείλω, ὄφλω, ὀφλισκάνω, (χρεωστῶ) ὀφειλέω, ὀφειλήσω, ὠφείληκα, ὤφειλον, ὀφλέω, ὀφλήσω, ὤφληκα, καὶ ἀναξήτως ὄφελον, ἐπὶ εὐχῆς, ἢ μὲ τὸ εἴθε, κατ' ἔννοιαν εὐχῆς.

—

Π.

Παίζω, παίζομαι, καὶ παιζοῦμαι, πέπεχα, ἔπαιξα, ἔπαιστα, πέπαιγμαι.

Πάϊω (κτυπῶ), Μέλ. παιήσω, καὶ παίσω· παθ. ἐπαίσθην.

Πάσχω, Πήθω, πείσομαι, ἀντὶ πήσομαι, ἔπησα, ἔπαθον, πέπηθα.—Παθέω, παθήσω, ἐπάθησα, πεπάθηκα, καὶ Ὅμ. πεπαθεῖα.—Πένθω, Μ. Παρ. πέπονθα, πέποσ-θα, καὶ χα.

Περνάω, πέρνημι, πιπράσκω, πρίαμαι. Περάω, σημ. τὸ περνῶ ἁπλῶς· σημ. καὶ τὸ μεταφέρω, πωλῶ, μεταβατικῶς, καὶ ὁ Μέλλ. περῶ· Ἀττικ. ἐπέρασα· ὁ παθ. Παρ. πεπέρημαι, ἐξ οὗ τὸ πιπράσκω· γίνεται λοιπὸν πράω, πράσω, πέπρακα, πέπραμαι, πεπράσομαι, ἐπράθην, πραθήσομαι.

Πέσσω πέττω· (ψήνω, μαγειρεύω)· Μέλ. πέψω ἐκ τοῦ πέπτω· ἔπεψα, παθ. Παρακ. πέπεμμαι. καὶ Ἀόρ. ἐπέρθην.

Πεταννύω, πετάννυμι, (ἐξαπλόνω)· πετάζω, πετάσω, ἐπέτασα, πεπέτακα, καὶ πέπτακα· πεπέτασμαι, καὶ πέπταμαι, ἐπετάσθην.

Πέτομαι, (πετῶ)· πτήσομαι, ἀντὶ πετήσομαι· ἐπτόμην, ἀντὶ ἐπετόμην· Ἀπαρ. πτάσθαι· καὶ ἄλλως, ἵπταμαι, κλπ. Ἀόρ. ἔπτην, ἐκ τοῦ πτῆμι. Εὐκτ. πταίην, ἐὰν πτῶ· Ἀπαρ. πτῆναι· πτὰς καὶ πτᾶσθαι.

Πηγνύω, πήγνυμι (ἐμπήγω)· πήγω. πήξω, κλπ. πέπηχα, πέπηγμαι. ἐπήχθην, ἐπάγην· πέπηγα, παγήσομαι.

Πίνω, πῶμι· πόω, πώσω, πέπωκα· πέπωμαι, καὶ πέπομαι, ἐπόθην· πίω, ἔπιον, Ἀόρ. Β΄. Προς. πῖθι· καὶ πίομαι, πίσομαι· Β΄. Μέλ. Μ. πιοῦμαι.

Πιπίσκω (ποτίζω) πίω, πίσω, ἔπισα.

Πίμπλημι, πίπλημι, πιμπλάνω, (γεμίζω)· πλάω, πλήσω, κλπ. πέπλησμαι, ἐπλήσθην, πέπλησθα· πλῆμι· Παρατ. παθ. ἐπλήμην· Ἀπαρ. πιμπλάναι· καὶ παθ. πίμπλασθαι· πλήθω, εἶμαι γεμάτος.

Συντιθέμενον μὲ τὴν ἐν πρόθ. ὅπου συμπίπτει ν πρὸ τοῦ π, ἀποβάλλει τὸ μ διὰ τὴν εὐφωνίαν· ὅθεν, ἐμπίπλημι, ἐμπίπλαμαι.

Οὕτω καὶ εἰς τὸ πίμπρημι=καίω, σχηματ. ὡς τὸ ἵστημι, ἐκ τοῦ πιμπράω, Μέλ. πρήσω, ἐκ τοῦ πράω, ἢ πρήθω· ἔπρησα· πέπρηκα, παθ. πέπρησμαι, ἐπρήσθην· πιμπράναι· τὸ Ἀπαρ. καὶ ἀποβάλλεται τὸ μ, ὡς ἀνωτέρω πρὸ τοῦ π· ὡς, ἐμπίπρημι, καὶ παθ. ἐμπίπραμαι.

Πιπράσκω, (πωλῶ, ἀγοράζω)· πράω· κατὰ συγκοπὴν τοῦ περάω, ἴδε ἀνωτέρω περνάω· πρίαμαι, ἀπὸ τοῦ πρίημι· ἴδε ἀνωτέρω Προστ. πρίω, ἀντὶ πρίασο· ὡς, ἵστω ἀντὶ ἵστασο· οἱ λοιποὶ χρόνοι ἐκ τοῦ ὠνοῦμαι, ὠνέομαι.

Πίπτω, (πτόω, πέτω, πεσέω)· πέπτωκα, ἔπεσα, ἐπεσάμην· β΄. Μέλλ. Μ. πεσοῦμαι. Μετ, πεπτὼς, πεπτῶτος, ἐκ τοῦ πεπτηὼς, ὡς τεθνὼς, ἐκ τοῦ τεθνεώς.

Πλάζω (διώκω), πλανῶμαι, παθ. πλάγξω. κτλ.

Πλέω, πλεύσομαι, καὶ Δωρ. πλευσοῦμαι, κλπ.

Πλήσσω (κτυπῶ)· πλήττω, πέπληγα, ἐκ τοῦ πλήγω, παθητ. πέπλημαι, ἐπλήγην καὶ ἐπλάγην, ἐξυπάσθην· τὰ σύνθετα ἐξεπλάγην, κατεπλάγην σημ. ἔκπληξιν.

Πτάρνυμαι· πταίρω, ἔπταρον.

Πνέω (φυσῶ)· πνήσω καὶ πνευσοῦμαι· παθ. ἀόρ. ἐπνεύσθην.

Πυνθάνομαι (ἀκούω, μανθάνω) πεύθω, πεύσομαι, πέπυσμαι, ἐπυθόμην, πυθοῦμαι· ῥηματ. πευστὸς, πευστέον.

Ρ.

Ῥέζω, ῥέξω, ἔῤῥεξα· (κάμνω) ποιητ. ἔργω, Ἀττ. ἔρδω ἔρζω, ἔργμαι, εἴργμαι, ἔργμαι, Μ. Π. ἔοργα, ἐρέχθην.

Ῥέω (τρέχω) ἐπὶ ὑγρῶν· ῥυέω, ῥυήσω, ῥυήσομαι, ἐῤῥύηκα, ἐῤῥύην, ἔῤῥευσα, ῥεύσομαι.

Ῥηγνύω, ῥήγνυμι, (σχίζω)· ῥήσσω, ῥήξω, ἔῤῥηξα, ἐῤῥηξάμην, ἔῤῥηγα, ἔῤῥωγα (εἶμαι σχισμένος)· ἐῤῥάγην, ῥαγήσομαι.

Ῥαίνω, (ῥαντίζω) Παρ. ἔρασμαι, Ἰων. γ΄. πρ. ἐράδαται (ἀπὸ τοῦ ῥάζω) Ὅμ. ῥάσσατε.

Ῥώννυμι, ῥωννύω (δυναμόνω)· ῥόω, ῥώσω, ἔῤῥωσα, ἔῤῥωκα, ἔῤῥωμαι, ἔῤῥωσμαι, ἐῤῥώσθην, ἔῤῥωσο.

Σ.

Σβεννύω, σβέννυμι· σβέω, σβέσω· ἔσβεσα, καὶ ἔσβηκα, ἔσβεσμαι, ἐσβέσθην· Ἀόρ. β΄. ἔσβην, Ἀπαρ. σβῆναι· σβεσθήσομαι· τὸ εἶμαι σβησμένος σημ. ἀμεταβάτως.

Σκεδαννύω, σκεδάννυμι· (σκορπίζω)· σκεδάω, σκεδάσω, ἐσκέδασμαι κλπ. Ἀττικ. σκεδῶ.

Σμάω, (σπογγίζω)· σμάεις, σμᾷς, Μέλ. σμήσω· Ἀόρ. ἐσμήχθην.

Σκέλλω, (ξηραίνω)· σκλάω, σκλήσομαι· ά. Ἀόρ. ἔσκηλα, ἔσκληκα· σκλῆμι. Ἀπαρ. παρ. σκλῆναι. Ὅμ. σκήλεις (Ἀόρ. ά.) ἔσκηλα, ἀπὸ τοῦ σκάλλω=εἶμαι κατάξηρος· ἀμετάβ. ὡς, σκλαίην, σκέλλομαι, ἢ σκελοῦμαι Ἴνες.

Σπένδω (ἐκχέω)· σπείω, σπεί σω-ομαι, ἔσπεισα, ἐσπεισάμην, ἔσπεισμαι, κλπ.

Στέρομαι, στεροῦμαι· Μ. Ἀόρ. β΄. στερεὶς ἐκ τοῦ στερῆμι, στερήσομαι.

Στορεννύω, στορέννυμι, στόρνυμι· καὶ στροννύω, στρώννυμι (στρόνω, ἐξαπλόνω)· στορέω, στορέσω, στορῶ, ἐστορεσάμην, ἐστορέσθην· στρόω, στρώσω, ἐστρωσάμην, ἔστρωμαι, στορέσαι, Ὀδύσσ.=γαλήνην ποιῆσαι, ταπεινὸν ποιῆσαι, συστέλλειν, Θουκ. ὁδὸν στρωννύειν=ὁμαλὴν ποιεῖν=λιθοστρώνειν καὶ πασπαλίζειν ἐπὶ τῶν πετρῶν, ἐπικαλύπτον· καὶ τὸ=ὁ στορεὺς=ὁ καπλατίζων, σκεπάζων τι.

Σχέθω· σχέω· ἴδε· ἔχω.

Τ.

Ταλάω, τέτλημι (ὑποφέρω)· τλάω, τλήσομαι, τέτληκα· τέτλαμεν, τετλάναι· τλῆμι, ἔτλην· τλῆναι, τλαίην, τλῆθι, τέτλαθι· Ἰων. τετληώς.

Ταννύω, (τεντόνω, πιάνω)· τάγω, ἔταγον, τέταγα· τεταγὼν, Ὅμ. πιάσας· ἐκ τοῦ τανύω ἔγινε τὸ τείνω, ἢ ἐκ τοῦ τάω, τέτακα· Προστ. τῆ (λάβε), Μέλλ. τοῦ τείνω εἶναι τενῶ, κτλ.

Ταράσσω, ταράττω· τέτρηχα=εἶμαι τεταραγμένος, θράττω Ἀττικῶς.

Τέμνω, (κόπτω)· τεμῶ, τετέμηκα καὶ τέτμηκα· τεμέω, τεμήσω, ἔτμαγον· Ἀόρ. β΄. ἔτεμον, ἢ ἔταμον· τμήγω, τμήξω, ἔτμηξα· ἐτμάγην, τμαγήσομαι· τιέω τετίημαι, (εἶμαι λυπημένος)· τετιημένος καὶ τετηώς.

Τίκτω (γεννῶ)· τέκω, τέξω, τέξομαι· ἐτέχθην, ἔτεκον· ἐτεκόμην, τέτοκα.

Τιτράω, τίτρημι, (τρυπῶ)· τράω, τρήσω, τέτρηκα, τέτρημαι, ἐτρήθην· τιτραίνω ἀ. Ἀόρ. ἐτίτρηνα, καὶ τετραίνω Ἀττικ. ἐτέτρηνα.

Τιτρώσκω, (πληγόνω)· τρόω, τρώσω, τρώσομαι, ἔτρωσα, τέτρωμαι, ἐτρώθην· τέτρωκα, τρωθήσομαι.

Τίω=τιμῶ, κλίνεται ὁμαλῶς, καὶ εἶναι ποιητ. Μ. παθ. τετιμένος· μὲ τὴν σημασίαν δὲ τοῦ πληρόνω εἶναι τῶν ἐποποιῶν, καὶ εἶναι ἐκ τοῦ πληρόνω τὴν ποινὴν μου· τίνυμι, τίσω, τέτισμαι, ἐτίσθην, ἐτισάμην, σημ. δὲ καὶ τὸ ἐκδικῶ, κολάζω, ἀλλ' εἶναι τοῦτο ποιητικώτερον.

Τρέχω, θρέξω· δραμέω, δεδράμηκα, μαι· τὸ θρέξομαι κλπ. δὲν εἶναι συνηθισμένα, δρέμω, ἔδραμον· Β΄. Μέλ. Μ. δραμοῦμαι, δέδρομα.

Τρώγω, ἔτραγον· φάγω, φάγομαι· Β΄. Μέλ. Μ. φαγοῦμαι· τρώξομαι· ἔφαγον, ἔτραγον.

Τυγχάνω, (τυχαίνω)· τυχέω, τυχήσω, ἐτύχησα, τετύχηκα· τετύξομαι, κατασκευάζω=τεύχω, τεύξομαι· τέτευχα, τετύχηκα, τέτυγμαι, ἐτύχθην, ἔτυχον.

Υ.

Ὑπισχνοῦμαι ὑπισχνέομαι (δίδω ὑπόσχεσιν)· ὑποσχήσομαι (σχέω), ὑπεσχέθην, ὑπέσχημαι.

Φ.

Φάσκω, φάω, φήσω, ἔφησα· φημὶ, ἔφην, ἐφάμην.

Τὸ Ὁμ. πεφήσομαι ἀρμόζει πότε εἰς τὸ φαίνω, καὶ πότε εἰς τὸ φένω.

Φένω (φονεύω), ὄθεν φόνος· Ἀόρ. Β΄. ἔπεφνον· Μετ. πέφνων· παθ. Παρ. πέφαμαι, Μ. πεφήσομαι.

Φαίνω (κάμνω νὰ φαίνηται)· Παρ. πέφηνα, πέφασμαι, Μέλλ. φανήσομαι, Ἀόρ. ἔφανον.

Φέρω.—Οἴω, οἴσω, οἴσομαι, οἴσθην, οἰσθήσομαι.—Ἐνέγκω, ά. Ἀόρ. ἤνεγκα, ἠνεγκάμην, ἠνέχθην, ἐνεχθήσομαι, ἤνεγκον, ἠνεγκόμην.—Ἐνέκω, ά. Ἀόρ. ἤνεικα, ἠνεικάμην, ἐνήνεγμαι, ἠνέχθην.—Ἐνέχω, Παρ. Μ. ἐνήνοχα.—Φορέω, φορήσω, ἐφόρησα, πεφόρημαι· (φρέω, φρήσω, κλπ).—Φρῆμι, Προστ. φρὲς, καὶ ἔνεγκε, ἐνεγκάτω, ἐνέγκατε ἐνεγκάτωσαν· Παρ. ἐνεγκεῖν, ἐνεγκὼν, ἐνέγκας· ῥηματικὸν οἰστὸς (φερτὸς) οἰστέον· ὁ Ὁμ. πληθ. Προστακ. φέρτε.

Φεύγω. Μέλλ. φεύξομαι, καὶ φευξοῦμαι. Παρ. πέφευγα, παθ. πέφυγμαι· ἐπίθ. ῥημ. φευκτός· Ὅμ. ἔχει Παρακείμ. πεφυζότες, ἀπὸ τοῦ φύζω· ὄθεν, φύζα, ἡ φυγή.

Φθάνω, φθάω, φθάσω, φθήσομαι, ἔφθασα, κα· φθὰς, φθῆμι, ἔφθην, φθαίην, ἐὰν φθῶ, φθῆναι, φθάμενος.

Φθίνω, φθίω (φθείρω)· Μέλλ. φθίσω, φθίσομαι, ἔφθισα, ἔφθικα, ἔφθιμαι. Εὐκτ. φθοί-μην, φθοῖο, οἶτο.

Φύω (γεννῶ)· φύσω, πέφυκα· φῦμι, ἔφυν, πέφυκα (ἀμεταβάτως)· Ἀπαρ. φῦναι, ἡ Μετ. ὁ φὺς, τοῦ φύντος, τὸ δὲ ἐφύην, φυῆναι, φυεὶς. εἶναι τῶν μεταγενεστέρων.

X.

Χαίρω, χαρῶ, κέχαρκα· χαρέω, χαρήσω, χαρήσομαι, ἐχάρην, ἐχηράμην· χαιρέω, χαιρήσω, ἐχαίρησα, κεχάρη-κα, μαι, κεχαρήσομαι· κέχαρμαι, κεχαρόμην, Ὅμ. κεχαρήσω.

Χανδάνω, χάζω, ἔχαδον, κέχανδα· χείω, χείσομαι.

Χάσκω, χασκάζω· χαίνω, χανῶ, χανοῦμαι, ἔχανον, κέχανα, καὶ κέχηνα.

Χάζομαι, (ὑποχωρῶ)· Ὅμ. β'. Ἀόρ. διπλασιασμῷ καὶ τροπῇ τοῦ γ, εἰς κ· κεκαδέσθαι· ὁ ἐνεργ. β'. Ἀόρ. κεκαδεῖν, (κεκαδών)· καὶ ὁ Μ. κεκαδέσω=(ἐφαρμόζω μεταβ. εἰς τὸν Ὅμηρον).

Χέω (χύνω)· χεύσω· Ἀόρ. ἔχεα. Παρ. κέχυκα. Προς. χέου, χεάτω· Μ. Παρ. κέχυμαι· Ἀόρ. ἐχύθην.

Χρὴ, (εἶναι ἀνάγκη, πρέπει)· Παρατ. ἐχρῆν, καὶ χρῆν· Μέλλ. χρήσει· Εὐκτ. χρείη, ἐὰν χρῇ, χρῆναι· τὸ χρεὼν, ἡ Μετ. ἄκλιτος.

Χρωννύω, χρώννυμι· (χρωματίζω)· χρόω, χρώσω· κέχρω-μαι, καὶ, σμαι.

Χωννύω, χώννυμι· (ἐπισωρεύω χῶμα)· χόω, χώσω, ἔχωσα, κέχωσμαι, ἐχώσθην, χωσθήσομαι, κλπ.

Χραισμεῖν, (βοηθεῖν)· ἔχραισμον, χραισμήσω, ἐχραίσμησα.

Χράω (μαντεύω)· χρῶ, χρᾷν, χρήσω, κλπ. δίδω χρησμόν· Ἀόρ. παθ. ἐχρήσθην· ἐνίοτε καὶ Ἀττικῶς συναιρεῖται εἰς η.

Κίχρημι, (δανείζω)· Μ. κίχραμαι, χρήσομαι, ἐχρησάμην· ὡς, τὸ ἵστημι, χρήσω, ἔχρησα, κλπ.

Χράομαι, (μεταχειρίζομαι)· ἀντὶ α συναιρεῖται εἰς η·=χρῆ, χρᾶ, χρῆται, χρῆσθαι, κλπ. Ἀόρ. ἐχρησάμην, κέχρημαι (χρειάζομαι) ῥηματ. χρηστός.

Χρὴ, (πρέπει)· τριτοπρόσωπον· χρῆναι, καὶ χρῆν, Εὐκτ. χρείη. Ὑποτ. χρῇ, τὸ χρεών· Παρατ. ἐχρῆν, χρῆν, (καὶ ὄχι ἔχρη), Μ. χρήσει.

Ἀπόχρη, (εἶναι ἀρκετόν)· ἀποχρᾷ, πλ. ἀποχρῶσιν· (μὴ Ἀττ.) ἀποχρῆν, ἀποχρῶν, Μετ. ἀποχρῶσα, ῶν. Παρατ. ἀπέχρη, ἀποχρήσει κλπ.

—

Ω.

Ὠθέω, ἐώθουν, ὠθήσω· (σπρώχνω)· ὤθω, ὤσω, ὦσα, ὦσμαι, ὤσθην· Ἀόρ. ἔωσα, ἔωκα, ἔωσμαι, ὦσαι, ἐώσθην, ὠσθήσομαι.

Ὠνέομαι, (ἀγοράζω)· ἐωνούμην, κλπ.

Σημείωσις 5.

Ὁ σχηματισμὸς οὕτω τῶν ῥημάτων κατ' ἀρχὰς μετέβαλλε καὶ τὴν σημασίαν αὐτῶν, καθὼς φαίνεται τοῦτο καὶ ἀπὸ ἄλλας γλώσσας μάλιστα δὲ ἀνατολικὰς, καὶ ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς αὐτῆς ὀλίγα τινὰ παραδείγματα· καθὼς, πολεμέω=κάμνω ἢ ἔχω πόλεμον· πολεμίζω=καταπολεμῶ, πολεμόω=κάμνω τινὰ πολέμιον· πλουτῶ =εἶμαι, γίνομαι πλούσιος· πλουτίζω=κάμνω τινα πλούσιον· χρυσῶ=χρυσόνω, χρυσίζω=φαίνομαι ὡς χρυσός. Πολλῶν ἐκ τούτων ὅμως συνεχωνεύθησαν πρὸς ἀλλήλους οἱ μεταπλασμοὶ αὐτοὶ, καὶ ἔγιναν τύποι διάφοροι πρὸς δήλωσιν τῆς αὐτῆς ἰδέας· οἷον, ἐρύκω, καὶ ἐρυκάνω· φεύγω, καὶ φυγγάνω· φλέγω, καὶ φλεγέθω· δέρθω, καὶ δαρθέω, καὶ δαρθάνω· καὶ ἄλλα πάμπολλα.

Ἡ δὲ μετάθεσις τῶν γραμμάτων εἰς τὰς ῥίζας εἶναι καὶ αὐτὴ ἄλλη πηγὴ τῆς ἀνωμαλίας ὡς τὰ: βαλ-ἔβαλον· βλα-βέβληκα· ραδ-ρέζω· ἐρδ-ἔρδω· θαν-ἔθανον· θνα-τέθνηκα· δερθ-δέρθω· δραθ-ἔδραθον· περθ-πέρθω· πραθ-ἔπραθον· δερκ-δέρκω· δρα-ἔδρακον.

Εἰς τὰ ἐλλιπῆ λεγόμενα ῥήματα δὲν θεωρεῖται ἀνωμαλία, διότι σχηματίζονται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γλώσσης, ἀλλ' ὁ Ἐνεστὼς αὐτῶν ἀπηρχαιώθη καὶ ἐπομένως ὑπάγονται εἰς ἄλλον ταὐτοσήμαντον εὔχρηστον ἐνεστῶτα· π. χ. ἔρχομαι ἔχει μέλλοντας ἐλεύσομαι, ἐκ τοῦ ἀπηρχαιωμένου ἐλεύθω· αἱρέω, Ἀόρ. β'. εἷλον, ἐκ τοῦ ἕλω, κλπ. Τοιαύτη ἔλλειψις ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὰ παραθετικὰ, καὶ τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας. Δὲν ἔχει δὲ πάντοτε ἕκαστος τύπος τὴν ἀνήκουσαν σημασίαν, ἀλλὰ πολλάκις ἐνεργητικὸς ἔχει παθητικὴν σημασίαν, καὶ ἀνάπαλιν.

Ἀπὸ τὰς ἐκτεθείσας δὲ ταύτας παρατηρήσεις μένει εἰς τὴν κρίσιν ἑνὸς ἑκάστου νὰ ἀναλύσῃ καὶ νὰ σχηματίσῃ τὸ ῥῆμα.

Ἐπειδὴ ὅμως ὑπάρχουσι καὶ ῥήματα πάσχοντα ποικιλωτέρας ἀνωμαλίας, τὰς ὁποίας δὲν εἶναι τόσον εὔκολον νὰ ἐξιχνιάσῃ τις ἀφ' ἑαυτοῦ, διὰ τοῦτο ἐξετέθη κατάλογος εἰς τὸν ὁποῖον ἐσημειώθησαν τὰ τοιαῦτα πρὸς εὐκολίαν τῶν σπουδαζόντων τὴν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν.

Ἀνώμαλα ῥήματα τῆς σημερινῆς γλώσσης.

Σημείωσις 6.

Α.

Ἀλέθω, Μέλλ. θέλω ἀλέσειν, Ἀόρ. ἤλεσα, καὶ ἄλεσα κοινότερον.

Ἁμαρτάνω, Παρατ. ἡμάρτανον, Μέλλ. θέλω ἁμαρτήσειν, Ἀόρ. ἡμάρτησα, καὶ ἁμάρτησα.

Ἄμε· πληθ. ἄμετε, καὶ ἀμέτε, ἐκ τοῦ (Ἄμω).

Ἀναιβαίνω, καὶ ἀναβαίνω, Μέλλ. θέλω ἀναβῆν, Ἀόρ. ἀνέβην, καὶ ἀνέβηκα, Προς. Ἀόρ. ἀνέβα.

Ἀποθαίνω, καὶ ἀποθνήσκω, Μέλλ. θέλω ἀποθάνειν, Ἀόρ. ἀπέθανον.

Ἀποκάμνω, θέλω ἀποκάμειν· Ἀόρ. ἀπέκαμα.

Ἀπολαμβάνω, θέλω ἀπολαύσειν, Ἀόρ. ἀπήλαυσα, καὶ ἀπόλαυσα.

Ἀρέσκω, καὶ ἀρέσω· θέλω ἀρέσειν, Ἀόρ. ἤρεσα, καὶ ἄρεσα.

Αὐξάνω, θέλω αὐξήσειν· Ἀόρ. ηὔξησα, καὶ αὔξησα· Παθητικῶς αὐξάνομαι, θέλω αὐξηθῆ, Ἀόρ. ηὐξήθην, καὶ αὐξήθην, καὶ αὐξήθηκα χυδαϊκῶς.

Ἀφίνω, θέλω ἀφήσειν· ἀφῆκα, καὶ ἄφησα· Προσακτ. ἄφησε, καὶ ἄφες· Παθ. ἀφίνομαι, θέλω ἀφεθῆν· Ἀόρ. ἀφέθην, καὶ ἀφέθηκα, κοινότερον.

Β.

Βάλλω, θέλω βάλλειν· Ἀόρ. ἔβαλα· Παθ. βάλλομαι, θέλω βαλθεῖν, Ἀόρ. ἐβάλθην, καὶ ἐβάλθηκα κοινότερον σημ. καὶ τὸ σκοτόνω, καὶ πληγόνω, χυδαϊκῶς.

Βαρῶ, (κτυπῶ)· ἐκ τοῦ βαρέω, θέλω βαρέσει· Ἀόρ. ἐβάρεσα· Παθ. βαροῦμαι· Ἀόρ. ἐβαρέθην· οὗτος λαμβάνεται καὶ ὡς Ἀόρ. καὶ τοῦ βαρύνομαι· ἀλλ' εἰς τοῦτο εἶναι ὀρθότερον, ἐβαρύνθην.

Βαστῶ, ἐκ τοῦ βαστάω, καὶ βαστάζω· θέλω βαστάσειν, καὶ βαστάξειν· Ἀόρ. ἐβάστασα, καὶ ἐβάσταξα· Παθ. ἐβαστάχθην, καὶ ἐβαστάχθηκα.

Βλαστάνω, θέλω βλαστήσειν· ἐβλάστησα.

Βλέπω, θέλω ἰδεῖν· Ἀόρ. εἶδον· τὰ σύνθετα κλίνονται ὁμαλῶς· ὡς, ἀποβλέπω, θέλω ἀποβλέψει· Ἀόρ. ἀπέβλεψα, καὶ ἀπόβλεψα, χυδαϊκῶς.

Βόσκω, θέλω βοσκήσειν, ἐβόσκησα· Παθ. βόσκομαι, θέλω βοσκηθῆν, ἐβοσκήθην.

Γ.

Γέμω, εἶμαι γεμάτος, μέχρι Παρατατικοῦ· ἡ σημερινὴ γλῶσσα τὸ σχηματίζει.

Γέρνω, θέλω γυρίσειν· Ἀόρ. ἔγυρα.

Γίνομαι, θέλω γείνειν· Ἀόρ. ἔγεινα, καὶ ἔγινα,

Δ.

Δείχνω, θέλω δείξειν· ἔδειξα· Παθ. δείχνομαι, θέλω δειχθῆν· ἐδείχθην.

Δέρνω, θέλω δείρειν· ἔδειρα· Παθ. δέρομαι, καὶ δέρνομαι, θέλω δαρθῆν· Ἀόρ. ἐδάρθην, καὶ ἐδάρθηκα.

Διδάσκω, θέλω διδάξειν· Ἀόρ. ἐδίδαξα· Παθ. διδάσκομαι, θελω διδαχθῆν· Ἀόρ. ἐδιδάχθην, καὶ ἐδιδάχθηκα.

Δίδω, θέλω δώσειν· Ἀόρ. ἔδωκα, καὶ ἔδοσα· Παθ. θέλω δοθῆ, ἐδόθηκα, καὶ ἐδόθην.

Δύναμαι, θέλω δυνηθῆν, Ἀόρ. ἐδυνήθην, καὶ ἠδυνήθην, καὶ ἐδυνήθηκα.

Ε.

Ἐνδύνω, καὶ ἐνδύω· θέλω ἐνδύσειν· Ἀόρ. ἔνδυσα, καὶ ἐνέδυσα· Παθ. θέλω ἐνδυθῆν· Ἀόρ. ἐνδύθην, καὶ ἐνεδύθηκα.

Ἐξεύρω, καὶ ἠξεύρω· θέλω ἠξεύρειν, Ἀόρ. ἤξευρα.

Ἐντρέπομαι, θέλω ἐντραπῆν· Ἀόρ. ἐντράπην, καὶ ἐντράπηκα.

Ἔρχομαι, θέλω ἔλθει, καὶ ἐλθεῖν· Ἀόρ. ἦλθον.

Εὑρίσκω, θέλω εὕρει, καὶ εὑρεῖν· Ἀόρ. εὗρον, καὶ ηὗρα, καὶ εὕρηκα, καὶ εὑρῆκα· Παθ. θέλω εὑρεθῆν, εὑρέθην, καὶ εὑρέθηκα.

Ἔχω, θέλω ἔχειν· ἢ λάβειν.

Ζ.

Ζῶ, ζῇς, ζῇ· ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι· Παρατ. ἔζων, καὶ ἐζοῦσα κοινότερον, ἔζης, ἐζοῦσες, κλπ. Προς. ζῆθι, ζήτω.

Θ.

Θάπτω, θέλω θάψειν· Ἀόρ. ἔθαψα· Παθ. θέλω ταφῆν, ἐτάφην· καὶ ἐθάπτηκα, ἢ ἐθάφτηκα κλπ.

Θαῤῥῶ, (ἔχω θάῤῥος)· θέλω θαῤῥήσειν (ἢ θέλω λάβει θάῤῥος), ἐθάῤῥησα, καὶ ἐθάῤῥευσα κοινότερον· καὶ θαῤῥεύομαι, ἐθαῤῥεύθην, καὶ ἐθαῤῥεύθηκα· ἢ φανερόνει καὶ τὸ νομίζω, εἰς τὸν Ἐνεστῶτα καὶ Ἀόριστον δηλ. θαῤῥῶ, καὶ ἐθάῤῥησα.

Θέτω, θέλω θέσειν· Ἀόρ. ἔθεσα· Παθ. θέλω τεθῆν, Ἀόρ. ἐτέθην.

Κ.

Καίω καὶ Καύω· θέλω καύσειν, Ἀόρ. ἔκαυσα. Παθ. καίομαι, καὶ καθομαι· θέλω καῆν, καὶ καυθῆν· Ἀόρ. ἐκάην, καὶ ἐκαύθην, καὶ ἐκάηκα.

Καλῶ, θέλω καλέσειν· Ἀόρ. ἐκάλεσα· παθ. θέλω καλεσθῆ κλπ.

Κάμνω, θέλω κάμειν· Ἀόρ. ἔκαμα.

Καμόνομαι, θέλω καμωθῆν· Ἀόρ. ἐκαμώθην, καὶ ἐκαμώθηκα.

Κερνῶ, καὶ κιρνῶ· θέλω κεράσειν, ἐκέρασα.

Κλαίω, θέλω κλαίσει, κλαύσειν· Ἀόρ. ἔκλαυσα.

Κρεμάω, κρεμάζω, καὶ κρεμνῶ· θέλω κρεμάσει, Ἀόρ. ἐκρέμασα· Παθ. θέλω κρεμασθῆ, ἐκρεμάσθην, καὶ ἐκρεμάσθηκα.

Τὸ δὲ κρέμομαι, καὶ κρέμαμαι (ἀπὸ) λέγεται ἐπὶ πραγμάτων κρεμασμένων ἀπὸ κανὲν μέρος, καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων ὑποκειμένων εἰς ἄλλον, ἢ ἐλπιζόντων.

Κτυπῶ, φανερόνει καὶ τὸ πληγόνω, σκοτόνω· ὡς καὶ τὸ βαρῶ.

Λ.

Δαμβάνω, θέλω λάβειν, ἔλαβον.

Λανθάνω, θέλω λανθάσειν· Ἀόρ. ἐλάνθασα· καὶ εἰς τὴν παθητικὴν φωνὴν λανθάνομαι· Ἀόρ. ἐλανθάσθην, καὶ ἐλανθάσθηκα.

Λαχαίνω, θέλω λάχειν· Ἀόρ. ἔλαχον, καὶ ἔλαχα.

Λέγω, θέλω λέγειν· καὶ εἰπεῖν· εἶπα, καὶ εἶπον· Παθ. ἐλέχθην, καὶ κοινότερον εἰπώθη (ἀπροσώπως)· τὰ σύνθετα διαλέγω, συλλέγω, ἔχουν Ἀόρ. ὁμαλόν· ὡς, ἐσύλλεξα, ἐδιάλεξα.

Μ.

Μανθάνω, καὶ κοινότερον μαθαίνω· θέλω μάθειν, ἔμαθον.

Μέμφομαι, θέλω μεμφθῆν, ἐμέμφθην, καὶ ἐμέμφθηκα.

Ξ.

Ξερνῶ, θέλω ξεράσειν· Ἀόρ. ἐξέρασα, καὶ χυδαϊκῶς ἐξεράσθηκα.

Ξύνω, θέλω ξύσειν, καὶ ξύνειν, ἔξυσα.

Ο.

Ὀμνύω, κοινότερον ὀμόνω· θέλω ὀμόσειν, ὤμοσα.

Π.

Πάσχω, κοινότερον παθαίνω· θέλω πάθειν, ἔπαθον, καὶ ἔπαθα.

Πέρνω, θέλω πάρειν· Ἀόρ. ἐπῆρα.

Περνῶ, θέλω περάσειν· ἐπέρασα.

Πηγαίνω, ὑπάγω καὶ πάγω· θέλω ὑπάγειν· Ἀόρ. ἐπῆγα, καὶ ὑπῆγα.

Πίνω, θέλω πίειν, ἔπιον· παθ. θέλω ποθῆν· Ἀόρ. ἐπόθην.

Πίπτω, θέλω πέσειν, ἔπεσα ἢ ἔπεσον.

Πλέω, θέλω πλεύσειν· Ἀόρ. ἔπλευσα.

Ρ.

Ῥέω, θέλω ῥεύσει· Ἀόρ. ἔῤῥευσα.

Σ.

Σβένω, καὶ σβύνω· Παρατ. ἔσβενα, καὶ ἔσβυνα· θέλω σβέσειν, καὶ σβύσειν· Ἀορ. ἔσβεσα, καὶ ἔσβυσα. Παθ. σβύνομαι, Ἀόρ. ἐσβέσθην, καὶ κοινότερον ἐσβύσθην, λέγεται καὶ ἐσβέσθηκα.

Στέκω, καὶ στέκομαι· θέλω σταθῆν· Ἀόρ. ἐστάθην, καὶ ἐστάθηκα· Προς. Ἀόρ. στάσου.

Τ.

Τρώγω, θέλω τρώγειν, καὶ φάγειν· Ἀόρ. ἔφαγον. Προς. φάγε.

Τυγχάνω καὶ τυχαίνω, θέλω τύχειν· Ἀόρ. ἔτυχον.

Υ.

Ὑπάγω· ἴδε πηγαίνω.

Ὑπόσχομαι, θέλω ὑποσχεθῆν· ὑπεσχέθην, καὶ ὑποσχέθηκα.

Φ.

Φεύγω, θέλω φεύγειν, φύγειν, ἔφυγον· Προς. φύγε.

Φθείρω, θέλω φθείρειν· Ἀόρ. ἔφθειρα· Παθ. θέλω φθαρῆν· Ἀόρ. ἐφθάρην, καὶ ἐφθάρθηκα.

Φράττω, θέλω φράξειν· ἔφραξα, καὶ παθ. ἐφράχθηκα, καὶ θέλω φραχθῆν.

Φρίττω, θέλω φρίξειν, ἔφριξα.

Χ.

Χόνω, θέλω χώσειν· ἔχωσα· λέγουν καὶ παθ. ἐχώθηκα.

Χύνω, θέλω χύσειν· ἔχυσα, καὶ ἔχεα, καὶ ἐχύθηκε.

Ψ.

Ψήνω, θέλω ψήσειν· (καὶ ψένω, θέλω ψένειν), ἔψησα, καὶ ἐψήθηκα.

Σημείωσις 7.

Κανόνες περὶ τῶν ψιλουμένων καὶ δασυνομένων.

ά.) Εἰς τὴν κλίσιν τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων, καὶ εἰς τὰς παραγώγους ἐν γένει λέξεις φυλάττεται τὸ ἀρχικὸν πνεῦμα· ἀγαθὸς, ἀγαθοῦ· ἅγιος, ἁγίου, ἁγιάζω· ἀκούω, ἤκουον, ἄκουσμα· ὁρῶ, ἑώρων, ὅρασις.

β΄.) Τὸ ἐπιτατικὸν, ἢ στερητικὸν, ἢ προσθετικὸν α ψιλοῦται· καθὼς, ἄνοσμος, ἀθάνατος, στάχυς, ἄσταχυς.

γ'.) Ὅσαι λέξεις ἀρχίζουσιν ἀπὸ φωνῆεν μετὰ ἀφαίρεσιν ψιλοῦ συμφώνου, δασύνονται· καθὼς, τόσος, ὅσος· πηλίκος, ἡλίκος· τότε, ὅτε· τέως, ἕως.

δ'.) Τὰ ἀριθμητικὰ μέχρι τῶν ὀκτὼ δασύνονται· ὡς, εἷς, ἕξ, ἑπτὰ, καὶ ἑκατόν.

ε.) Αἱ ἀκόλουθοι λέξεις δασύνονται· ὅσαι δὲ ἐξ αὐτῶν εἶναι κοιναὶ καὶ εἰς τὴν σημερινὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν γράφονται χωριστά.

Α. Ἅβρα, ἁβρὸς, ἅγιος, ἁγνὸς, ἁδὴς, ἁδρὸς, αἷμα, αἱμος, αἱμύλος, αἱρῶ, ἅλας, ἅλις, ἅλλομαι, ἅλυσις, ἁμαρτάνω, ἅμιλλα, ἁπαλὸς, ἅπαξ, ἁπλοῦς, ἅπτομαι, ἅρμα, ἁρμαθία, ἁρπάζω, ἄρκυς, ἀψίκορος, ἀψὶς, ἀψὺς, καί τινα Κύρια· ὡς, Ἁλικαρνασσὸς, Ἅλη, Ἀλυάττης, κλπ.

Ε. Ἑβδόμος, Ἑβραῖος, ἕδρα, εἱμαρμένη, εἱρμὸς, ἑκὰς, ἕκαστος, ἑκάτερος, ἑκὼν, Ἕλλην, ἑλίσσω, ἕλιξ, ἕλμινς, ἑλκύω, ἕλκω, ἑορτὴ, ἕπομαι, ἕρκος, ἕρπω, ἑρπετὸν, ἑρμηνεὺς, ἑστία, ἑστιῶ, ἑταῖρος, ἕτερος, ἕτοιμος, εὑρίσκω, ἐρθὸς, ἕψω, ἑώα, ἕωλος, ἕως, καὶ Κύριά τινα, Ἕβρος, Ἑκάβη, Ἑκάτη, Ἑλβετία, Ἕλενος, Ἑλένη, Ἕλλη, ἐξ ἧς Ἑλλήσποντος, Ἑλικὼν, Ἑρμῆς κτλ.

Η. Ἤβη, ἡγοῦμαι, ἡγεμὼν, ἥδομαι, ἡδονὴ, ἡδύνομαι, ἡδὺς, ἥκιστα, ἥκω, ἥλιξ, ἡλικία, ἥλιος, ἧλος, ἡμέρα, ἥμερος, ἥμισυς, ἡμεῖς, ἡνίκα, ἡνία, ἡνίοχος, ἧπαρ, ἥρως, ἥσυχος, ἥττων.

Ι. Ἱδρύω, ἱδρὼς, ἱερὸς, ἱέραξ, ἱκανὸς, ἱκετεύω, ἱκνοῦμαι, ἱλαρὸς, ἵλεως, ἱμὰς, ἵμερος, ἱμείρω, ἵππος, ἵπταμαι, ἵστημι, ἱστορία, ἱστορῶ.

Ο. Ὁδὸς, ὅλμος, ὅλος, ὁλκὰς, ὁλκὴ, ὁμαλὸς, ὅμιλος, ὅμοιος, ὁμοῦ, ὁπλὴ, ὅπλον, ὅπου, ὅπως, ὅρκος, ὁρμαθὸς, ὅρος, ὁρῶ, ὅσιος, οὗτος, οὕτω· καὶ Κύριά τινα, Ὅμηρος, Ὁράτιος, Ὁρτήσιος, κλπ.

Υ. Τὸ υ ἐν ἀρχῇ λέξεως πάντοτε δασύνεται.

Ω. Ὧδε, ὥρα, ὡραῖος, ὡραικιῶ, ὥριμος, ὡσαύτως ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ὃς, ἥ, ὅ, καὶ ἡ τριτοπρόσωπος, οὗ, οἷ, ἕ.

Κοιναὶ εἰς τὴν σημερινήν.

Ἅγιος, ἁδὴς, ἁδρὸς, αἷμα, ἅλας, ἅμα, ἅμαξα, ἁμαρτάνω, ἅμιλλα, ἁπαλὸς, ἅπαξ, ἁπλοῦς, ἅπτομαι ἁρπάζω, ἀψίκορος.

Ἕβδομος, Ἑβραῖος, ἕδρα, εἱμαρμένη, εἱρμὸς, εἱρκτὴ, ἕκαστος, Ἑκάβη, Ἑκάτη, ἑκατὸν, ἑκὼν, Ἑλένη, Ἕλενος, Ἑλικὼν, Ἕλλην, Ἑλλήσποντος, ἕλκος, ἑλκύω, ἕλκω, ἕλος, ἕνεκα, ἑορτὴ, ἑρμηνεὺς, Ἑρμῆς, ἑρπετὸν, ἕρπω, ἑταῖρος, ἕτοιμος, εὑρίσκω.

Ἡγεμὼν, ἡγοῦμαι, ἥδομαι, ἡδὺς, ἡλικία, ἥλιος, ἡμέρα, ἥμερος, ἡμεῖς, ἥμισυς, ἡνίοχος, ἥρα, Ἡρακλῆς, ἥρως, Ἡσίοδος, ἥσυχος, Ἡφαιστίων, Ἥφαιστος.

Ἱερὸς, ἱκανὸς, ἱκετεύω, ἱλαρὸς, ἵλεως, ἵνα, ἵππος, ἵπταμαι, ἱστορία.

Ὁδὸς, ὅλως, ὁμαλὸς, Ὅμηρος, ὅμιλος, ὅμοιος, ὁμοῦ, ὅμως, ὅπλον, ὅπου, ὅπως, ὅρκος, ὅρος.

Τὸ υ πάντοτε δασύνεται ἐν ἀρχῇ λέξεως.

Ὥρα, ὡραῖος, ὡς.

Τὰ ἄρθρα, ὁ, ἡ, αἱ, αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι, οὗτος, αὕτη.

Σημείωσις 8.

Περὶ Ὀρθογραφίας.

Ἀπὸ τὰς κλίσεις τῶν ὀνομάτων, καὶ τῶν ῥημάτων, καὶ λοιπῶν μερῶν τοῦ λόγου σχηματιζομένων, συνθεμένων, καὶ ἐτυμολογουμένων, καὶ λοιπῶν, (ἴδε προοίμιον) δυνάμεθα νὰ τελειοποιήσωμεν ἑαυτοὺς καὶ κατὰ τὸ ὀρθογραφικὸν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς.

Μὲ ὅλον τοῦτο πρὸς μικρὰν τινα τῶν ἀρχαρίων εὐκολίαν, καὶ πρὸς τοῦτο βοήθειαν ἐκθέτομεν ἐνταῦθα τὰ ἑξῆς, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν δασυνομένων, καὶ ψιλουμένων εἴπομεν ἀνωτέρω.

ΑΙ εἰς τὴν παραλήγουσαν ἔχουσιν, ὅσα γίνονται ἀπὸ τὰ εἰς α, ἢ εἰς η θηλυκά· οἷον, Γάζα, Γαζαῖος· Ῥώμη, Ῥωμαῖος· Ἀριστοτέλ. εἶπεν, μναϊαῖος, ἀπὸ τοῦ, μνᾶ· γέννα, γενναῖος· σπουδὴ, σπουδαῖος· ἐκτὸς τοῦ κανόνος τούτου, καὶ τὰ ποδιαῖος, χερσαῖος, κλπ. καὶ τὰ Ἑβραϊκὰ, Ἰουδαῖος, Ἑβραῖος, Ναζωραῖος, Ἰδουμαῖος· καὶ τὰ ὀξύτονα, ἀραιὸς, κραταιὸς, ἐκτὸς τοῦ, στερεὸς, καὶ τὰ οὐδέτερα εἰς αιον· ὡς, σπήλαιον, ἔλαιον.

ΕΙ, τὰ σύνθετα ἀπὸ τὸ ἀεὶ· οἷον, ἀείζωος, ἀείμνηστος, ἐκτὸς ἄϊδιος, ἀοίδιμος, τὸ μὲν ἔχει ι, τὸ δὲ οι.

Τὰ ἀπὸ τοῦ γέα· οἷον, εὔγειος, μεσόγειος, λεπτόγειος, ἐπίγειος.

Τὰ περιεκτικὰ, ἀγγεῖον, δοχεῖον, σχολεῖον, ταμεῖον.

Τὰ γινόμενα εἰς ειον, ἐκ ῥημάτων· ὡς, βραβεύω, βραβεῖον, πρωτεύω, πρωτεῖον.

Τὰ εἰς ειος κτητικά· γυναικεῖος, ἢ γυναικήσειος· τράγειος, τραγίσειος, Αἰάντειος, Λουκιάνειος, κλπ.

Τὰ γινόμενα ἀπὸ τὰ εἰς ος οὐδέτερα, ἢ καὶ ἀρσενικά· οἷον, ἔλεος, ἐλεεινός· σκότος, σκοτεινός· πόθος, ποθεινός· τάπης, ταπεινός.

ΟΙ, τὰ εἰς οιος παράγωγα· οἷον, ἄλλος, ἀλλοῖος, ἢ ἀλλοιότιος· γέλως, γελοῖος· παντὸς, παντοῖος· πατρὸς, πατροῖος, καὶ πατρῷος· οὕτω γράφεται καὶ τὸ ὅμοιος καὶ τὸ δέσποινα.

Ε, τὰ εἰς εος παράγωγα· ῥωμαλέος, γηραλέος, ἐκτὸς τοῦ εὐκταῖος.

Η, τὰ εἰς ηρης παράγωγα· οἷον, ξίφος, ξιφήρης· ποῦς, ποδήρης· τεῖχος, τειχήρης.

Τὰ εἰς ηθρα· ὡς, δακτυλήθρα, κολυμβήθρα.

Τὰ εἰς ητρον παράγωγα· οἷον, φοβῶ, φόβητρον· θέλγω, θέλγητρον.

Τὰ εἰς ητης, ἀπὸ τὰ εἰς α, ἢ εἰς η γινόμενα· οἷον, Αἴγινα, Αἰγινήτης· σφενδόνη, σφενδονήτης· ἐκτὸς, τέχνη, τεχνίτης· φυλακὴ, φυλακίτης.

Τὰ εἰς ημος σύνθετα ἀπὸ τοῦ σῆμα· οἷον, ἐπίσημος, περίφημος, μεγαλόσχημος.

Τὰ εἰς ηθος, καὶ ηνος· ὡς, στῆθος, κτῆνος, καὶ δύσηνος.

Τὰ εἰς ηνος, ἐθνικά· ὡς, Ἀγαρηνὸς, Κυζικηνός· ἐκτὸς, Ἀδραμυτινὸς, Μελιτινὸς, μὲ ι καὶ Μυριανδυνὸς, μὲ υ.

Ι, τὰ εἰς ικος, κτητικὰ, μουσικὸς, λογικὸς, γραμματικός· ἐκτὸς τῶν γινομένων ἀπὸ εἰς υς θηλυκῶν· οἷον, θῆλυς, θηλυκός· Λίβυς, Λιβυκός· καὶ δαρεικὸς, κεραμεικὸς, ὡς ἀπὸ τοῦ Δαρεῖος, ἀντὶ δαρειακὸς, κεραμειακός.

Τὰ εἰς ινος, φανερόνοντα ὕλην, καὶ καιρόν· ὡς ξύλινος, πέτρινος, μεσημβρινὸς, καλοκαιρινός.

Τὰ προπερισπώμενα, Κωνσταντῖνος, Βαρῖνος, Ἀκραγαντῖνος.

Τὰ ἀπὸ εἰς ος καὶ ις, ὡς ζεῦγος, ζευγίτης· πόλις, πολίτης· ἐκτὸς τοῦ ὀρείτης καὶ ἀγιορείτης.

Υ, τὰ εἰς υης, ἀπὸ τοῦ φύω σύνθετα, οἷον εὐφυής.

Τὰ εἰς υνη, παράγωγα· ἅγιος, ἁγιωσύνη, δίκαιος, δικαιοσύνη, βρίθω, βριθοσύνη.

Τὰ εἰς υτης, ἀπὸ τῶν εἰς υς, ὡς πρέσβυς πρεσβύτης· γλυκὺς, γλυκύτης.

Ω, τὰ σύνθετα ἀπὸ τοῦ ἄγω, οἷον παιδαγωγὸς, δημαγωγός.

Τὰ εἰς ωδης παράγωγα· ὑλώδης, γαιώδης, πετρώδης, σωτηριώδης.

Τὰ εἰς ωλος, φειδωλὸς, ἁμαρτωλὸς· ἐκτὸς ὀβολὸς, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ὁλῶ· οἷον ἐξώλης, πανώλης.

Τὰ ἀπὸ τοῦ ωναξ καὶ ὄνυξ σύνθετα· ἱππώναξ, πλατώνυξ.

Τὰ σύνθετα ἀπὸ τοῦ ωψ· πρόσωπον, μέτωπον, σκυθρωπὸς, χαρωπός.

Τὰ ἀπὸ εἰς ος σχηματιζόμενα εἰς ώστης· οἷον χρέος, χρεώστης· ἀγρὸς, ἀγρώστης.

Τὰ ἀπὸ τῶν εἰς ος, ἢ α, εἰς οτης σχηματιζόμενα, ἐὰν ἔχωσι τὸ ο καθαρὸν, γράφονται διὰ τοῦ ω· οἷον ἴδιος, ἰδιώτης, Σικελία Σικελιώτης· πανήγιος, παναγιώτης· στρατιὰ, στρατιώτης· εἰδὲ μὴ καθαρὸν, διὰ τοῦ ο· ὡς ἀγρὸς, ἀγρότης· ἐκτὸς, θιασώτης ἀπὸ τοῦ θίασος, καὶ τοῦ δεσμώτης.

Τὰ τῆς παραλήγούσης μὲ ω.

Τὰ σύνθετα ἀπὸ τὸ, ολεθρος, καὶ οροφος, ἐὰν ἔχωσι τὴν προηγουμένην συλλαβὴν βραχεῖαν· οἷον ἀνώλεθρος, τριώροφος, διώροφος. Ἐὰν δὲ μακρὰν, μὲ ο γράφονται· ψυχόλεθρος, ὑψόροφος, χρυσόροφος.

Τὰ σύνθετα ἀπὸ τοῦ ὀμνύω, ὄνομα, ὁμαλὸς, ὀβολὸς, ὄφελος, ὀφθαλμὸς, καὶ ὄρος, καὶ ὀδύνη· οἷον ἀνώμοτος, ὁρκώμοτος, ἀντωνυμία, ἐπώνυμος, ἀνώμαλος, τριώβολον, ἀνωφελὴς, μελανόφθαλμος, ἀκρώρεια, ἐπώδυνος, κατώδυνος.

Τὰ ἀπὸ τοῦ ὀρύττω σύνθετα εἰ μὲν ἔχωσι τὴν ἀκόλουθον συλλαβὴν βραχεῖαν· οἷον τυμβωρύχος, τειχωρύχος· εἰ δὲ μακρὰν, μὲ ο· οἷον τοιχορύκτης.

Τὰ ἀπὸ τοῦ γῆρας σύνθετα, ἐὰν ἔχωσιν ἓν ἀκόλουθον σύμφωνον· οἷον γηροβοσκὸς, γηροκόμος· ἐὰν ὅμως ἔχωσι δύο, μὲ ο· οἷον γηροτρόφος.

Τὰ σύνθετα καὶ παράγωγα ἀπὸ τὸ, στόμα καὶ στοά· οἷον στωμύλος, Στωϊκός.

Τὰ εἰς ωσύνη, ἐὰν ἔχωσι τὴν πρὸ τοῦ ω συλλαβὴν βραχεῖαν· οἷον ἁγιωσύνη, ἱερωσύνη, καὶ καλογερωσύνη· εἰ δὲ μακρὰν ἢ φύσει ἢ θέσει, μὲ ο ὡς ἀφροσύνη, δικαιοσύνη.

Ἔτι τὰ εἰς ια οὐσιαστικὰ, καὶ σημαίνοντα ποιότητα ἢ ἰδιότητα ἀφῃρημένως, καὶ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα, ἐὰν παροξύνωνται, οἷον σοφὸς-σοφία, κακὸς-κακία, ἀμαθὴς-ἀμαθία, πένης-πενία· εἰς εια, ἐὰν παράγωνται ἀπὸ τῶν εἰς ης καὶ παροξύνωνται· οἷον ἀληθὴς-ἀλήθεια, εὐγενὴς, εὐγένεια.

Σημείωσις 11.

Ἡ σημερινὴ λαλουμένη ἑλληνικὴ Γλῶσσά μας, δὲν ἔχει τὴν προφορὰν αὐτῶν· ἔχει δὲ τὴν γραφὴν, ὡς καὶ ἡ παλαιά· οἷον λόγος, δῆμος, σῶμα· θέλοντες δὲ νὰ ση-

μειώσωσι πότε τὰ δίχρονα φωνήεντα εἶναι μακρὰ, καὶ πότε βραχέα, γράφουσιν ἐπ' αὐτῶν τοὺς λεγομένους χρόνους οὕτω: τὸν μὲν βραχὺν (∪), τὸν δὲ μακρὸν (-).

Μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι καὶ τὸ ε ἀντὶ τοῦ η, καὶ τὸ ο ἀντὶ τοῦ ω, ἢ ου· οἷον, κόρες, κόρης· θεὸν, θεῶν· Ηρόδο, ἀντὶ Ηρώδου, κτλ.

Σημείωσις 12.

Εἰς τὴν κλίσιν τῶν ὀνομάτων χωρίζονται αἱ ῥίζαι αὐτῶν ἀπὸ τὰς καταλήξεις πρὸς εὐκολίαν παρατηρήσεως ἐπ' αὐτῶν.

Πρέπει δὲ πᾶς τύπος νὰ γράφεται εἰς σανίδα, καὶ νὰ κλίνωσιν οἱ ἀρχάριοι πολλὰ τοιαῦτα ὀνόματα τῆς παλαιᾶς καὶ σημερινῆς ἑλληνικῆς Γλώσσης, μὲ πολλὴν ἐπιμονὴν, καὶ παρατήρησιν τοῦ διδασκάλου. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ γίνηται ἐπανάληψις πολλὰ συνεχῶς, ἕως οὗ ἐγχαραχθῶσιν εἰς τὸ μνημονικὸν τῶν πρωτοπείρων, οἱ ὁποῖοι λησμονοῦσιν εὐκόλως τὰ μαθημένα· καὶ νὰ ὑπάρχῃ αὐστηρὰ συνήθεια, νὰ μὴ γίνηται δεύτερον μάθημα, πρὶν οἱ μαθηταὶ καθέξωσιν ἐντελῶς τὸ προλαβόν· εἰς τὴν ἀρχὴν πρέπει νὰ γίνωνται τὰ πράγματα ἀργῶς, καὶ ὀρθῶς· Ἄλλως θέλουσι ματαιοπονεῖ καὶ διδάσκαλοι καὶ μαθηταὶ, χωλαίνοντες πάντοτε·—τοιουτοτρόπως, θέλει ἀληθεύσει ἀναμφιβόλως τὸ λεγόμενον: «Ἀρχὴ τὸ ἥμισυ παντός».

Σημείωσις 13.

Ἡμεῖς τώρα δὲν ἔχομεν τὴν προφοράν των. Γράφοντες ὅμως ἐπιθέτομεν αὐτὰ τὰ σημεῖα, ὡς οἱ παλαιοὶ γραμματικοί.

Σημείωσις 14.

Οἱ μὲν παλαιοὶ φιλόσοφοι τρεῖς μόνον εἶχον κλάσεις,

ἢ μέρη τοῦ λόγου, ὄνομα, ῥῆμα, καὶ σύνδεσμον, ἢ μόρια· τὰς τρεῖς ταύτας κλάσεις ἐδέχοντο, Πλάτων, Ἀριστοτέλης, καὶ οἱ Στωϊκοί. Μετὰ ταῦτα διεχώρισαν ἀπὸ τοὺς συνδέσμους τὰ ἄρθρα, καὶ ἀπὸ τὰ προσηγορικὰ τὰς μετοχὰς καὶ ἐδέχοντο πέντε μέρη τοῦ λόγου. Ἕτεροι καὶ τὰς ἀντωνυμίας, ἀπὸ τὰ ὀνόματα, καὶ ἄλλοι τὰ ἐπιῤῥήματα ἀπὸ τὰ ῥήματα, καὶ τὰς προθέσεις ἀπὸ τοὺς συνδέσμους, καὶ οὕτω συνετέλεσαν τὰ ὀκτὼ μέρη τοῦ λόγου· οἱ δὲ νεώτεροι γραμματικοὶ χωρίσαντες τὰ ἐπίθετα ἀπὸ τὰ οὐσιαστικὰ, καὶ τὸ ἐπιφώνημα ἀπὸ τὸ ἐπίῤῥημα λέγουσι δέκα. Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, παραδεχόμενος καὶ αὐτὸς τὰ ἀνωτέρω τρία μέρη τοῦ λόγου διηγεῖται τὴν ἐπισημότητα τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τοῦ Θεοδέκτου, καὶ προσθέτει ὅτι οἱ στωϊκοὶ παρεδέχθησαν οἱ πρῶτοι τέσσαρα στοιχεῖα εἰς τὴν ὁμιλίαν, ἤτοι τέσσαρας κλάσεις, χωρίσαντες ἀπὸ τοὺς συνδέσμους τὰ ἄρθρα κλπ. (Ἴδε σημ. 49).

Ἡ τῶν Βάσκων γλῶσσα ὁμιλουμένη παρὰ τῶν τῆς Ἱσπανικῆς Βισκαΐας ὁλότελα δὲν ἔχει προθέσεις, ἀλλὰ μὲ διαφόρους καταλήξεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀληθῶς πτώσεις, παρασταίνουν ὅλας τὰς σχέσεις, ὅσας παρασταίνουσιν αἱ ἄλλαι γλῶσσαι μὲ τὰς προθέσεις.

Ὅλαι αἱ γλῶσσαι ἔχουσι πτώσεις· ἡ Ἀραβικὴ ἔχει τρεῖς· ἡ τῆς Περσὶ ἔχει τόσας, ὅσαι εἶναι καὶ αἱ προθέσεις· ἡ Γερμανικὴ ἔχει τέσσαρας· ἡ Παλαιὰ ἑλληνικὴ ἔχει πέντε· ἡ Νέα, τέσσαρας· ἡ Λατινικὴ, ἕξ· ἡ γλῶσσα τοῦ Μαλαβάρ, ὀκτώ· ἡ Ἀρμενικὴ, δέκα· ἡ τῶν Βάσκων, ἑνδέκα· ἡ τῆς Ἰαπωνίας, δεκατέσσαρας, κτλ.

Εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Σινῶν, π. χ. ἐκφράζεται ὁ ἀριθμὸς μὲ τ' ἀριθμητικὰ, ὡς, εἷς ἄνθρωπος, πέντε ἄνθρωποι κτλ.

Πρὸς ἔκφρασιν ἀγρίου τινὸς πτηνοῦ ἑνώνουσι σημεῖον πτηνοῦ μὲ δάσος· πρὸς ἄνθρωπον ἄγριον, ἐκθέτουσι τὸ σημεῖον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ δάσος, κτλ.

Ἄλλοι διὰ νὰ φανερώσωσι μικρὸν ἢ μέγαν, ἑνώνουσι τὸ σημεῖον ἐντόμου, ἢ ζωϋφίου τινος, ὡς ἄνθρωπος ζωύφιον, ἄνθρωπος ὄρος, καὶ ἡμεῖς λέγομεν, εἶναι Γίγας, εἶναι Ἀετὸς, διὰ νὰ φανερώσωμεν τὸ μέγα τινος, ἢ τὸ ὀξυδερκὲς, κτλ.

Σημείωσις 15.

Ἡ διαίρεσις αὕτη τῶν γενῶν εἰς τρία εἶναι τοῦ Ἀριστοτέλους. Ῥητορ. Α, Γ, Ε. καὶ ὁ Πρωταγόρας παρεδέχθη τὴν διαίρεσιν ταύτην· ἡ φύσις αὐτὴ ἐδιώρισε τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν, ὅθεν ἀρσενικ. λέγομεν τὸν ἄνδρα καὶ θηλυκ. τὴν γυναῖκα· τοῦτο λέγεται καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ζῶα, καὶ διὰ τὰ φυτά· διότι γένος θέλει νὰ εἰπῇ γέννημα ἢ γόνος, παιδίον, ὡς λέγομεν, παιδίον ἀρσενικὸν, παιδίον θηλυκόν.

Τὰ ἄψυχα πράγματα, οὔτ' ἀρσενικὰ εἶναι, οὔτε θηλυκὰ, διὰ τοῦτο λέγονται οὐδέτερα, ἤτοι ἀποφατικὰ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ, εἶναι ὅμως καὶ τοῦτο γένος· διότι ὅταν λέγωμεν, τὸ φυτὸν εἶναι γένους οὐδετέρου, νοοῦμεν ἄψυχον γέννημα τῆς φύσεως, καὶ ἐπομένως, οὔτε ἀρσενικὸν, οὔτε θηλυκόν· πρὸς εὐκολίαν ἐντοσούτῳ οἱ παλαιοὶ γραμματικοὶ συνειθίζουσι νὰ λέγωσι γενικῶς ἀρσενικὰ, ὅσα ὀνόματα λαμβάνουσι τὸ ἄρθρον ὁ· ὡς ὁ κῆπος, ὁ δρόμος· θηλυκὰ, ὅσα λαμβάνουσι τὸ ἄρθρον ἡ· ὡς ἡ οἰκία, ἡ ἐλαία· καὶ οὐδέτερα, ὅσα λαμάνουσι τὸ ἄρθρον τὸ· ὡς τὸ ῥόδον, τὸ βιβλίον.

Σημείωσις 16.

Ὁ ἑνικὸς καὶ δυϊκὸς ἀριθμὸς προσδιορίζουσι τὸ ἀντικείμενον, ὁ δὲ πληθυντικὸς, λαμβάνεται πολλάκις ὄχι ὡρισμένως τοσάκις· διὰ τοῦτο κατὰ τὴν χρείαν θέτομεν τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα, τρεῖς, 4, 5. κλπ.

Σημείωσις 17.

Ἡ ὀνομαστικὴ λέγεται καὶ εὐθεῖα, καὶ ὀρθὴ, καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ ὀνομάζω· ὀνομάζει δὲ τὸ ὑποκείμενον ὀρθῶς καὶ κατ' εὐθεῖαν.

Λέγεται καὶ ἡ κλητικὴ, ἀπὸ τοῦ καλῶ τινα, διότι καὶ αὐτὴ ὀνομάζει, καὶ καλεῖ τὸ ὑποκείμενον κατ' εὐθεῖαν ὡς ἡ ὀνομαστικὴ· διότι προφέρομεν ὀνομαστικὴν· οἷον, Πέτρος, Πέτρε· Παῦλος, Παῦλε, καὶ ὦ Πέτρε, ὦ Παῦλε, καλοῦντές τινα. Αἱ λοιπαὶ τρεῖς λέγονται πλάγιαι, διότι ἐκ πλαγίου, καὶ ὄχι κατ' εὐθεῖαν ὀνομάζουσι τὸ ὑποκείμενον, ἤγουν ὄχι καθὼς ὀνομάζεται, ἀλλ' ἀπὸ τὰς σχέσεις τῆς ἐξαρτήσεώς του.

Ἡ Γενικὴ ἀπὸ τοῦ γεννῶ, διότι πρώτη σχέσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ σχέσις τοῦ γένους του, οἷον υἱὸς τοῦ Παύλου, πατὴρ τοῦ Πέτρου, κτλ.

Ἡ Δοτικὴ ἀπὸ τοῦ δίδωμι, χαρίζομαι, σχέσις ἄλλη. φιλική. Ἡ σημερινὴ γλῶσσά μας μεταχειρίζεται τὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν πρόθεσιν, εἰς, πρὸς, καὶ σπανίως, τὴν δοτικὴν, ὡς ἡ παλαιά.

Καὶ χωρὶς προθέσεως ἀκόμη, οἷον, ἀντὶ δίδωμί σοι, λέγομεν, δίδω πρὸς σὲ, εἰς σὲ, καὶ σὲ δίδω.

Ἡ Αἰτιατικὴ, ἄλλη σχέσις τῆς αἰτίας, διὰ τὴν ὁποίαν κάμνομέν τι, οἷον, ἀγαπῶ τὸν Παῦλον, καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ αἰτιάομαι ἤγουν ἀποδεικνύω τινὰ αἴτιον· εἰς τὸ

Λατινικὸν ἡ αἰτιατικὴ γίνεται ἀπὸ τοῦ Cudere—Cusum, καὶ σημαίνει τύπτω.

Ἐκ τούτου κατόπιν ἔγινεν accusare δηλ. excuser, διότι τὸ πάλαι ὁ ἐγκαλούμενος εἰς τὸ δικαστήριον ἔνοχος ἐῤῥαβδίζετο, πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἐγκαλοῦντος.

Σημείωσις 18.

Ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς λέξεως, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὴν ἰδέαν ἀπολύτως καὶ δὲν ἀλλοιόνεται, λέγεται ῥίζα· αἱ δὲ συλλαβαὶ, τὰ γράμματα, κτλ. ὅσα προσλαμβάνει ἡ ῥίζα, διὰ νὰ συσσημαίνωσι τὰς σχέσεις των μὲ τὰς ἄλλας, δηλ. μὲ ἀριθμὸν, πρόσωπον κλπ. λέγονται καταλήξεις μὲν, ἐὰν τὰς προσλαμβάνῃ εἰς τὸ τέλος· αὔξησις δὲ, καὶ ἀναδιπλασιασμὸς, ἐὰν εἰς τὴν ἀρχήν· οἷον θὴρ, θηρ-ὸς, θηρ-ὶ, θήρ-α· γράφω, ἔ-γραφον, γέ-γραφα· Ἴς, ἰσχὺς, ἰσχυρὸς, ἰσχυρίζομαι· ἡ συλλαβὴ, θὴρ καὶ γράφ, εἶναι ῥίζαι, καὶ μένει ἀμεταποίητος· αἱ δὲ συλλαβαὶ, ος, ι, α, ον, εἶναι καταλήξεις, καὶ δέχονται μεταβολήν· καὶ αἱ συλλαβαὶ, ἔ, γέ, εἶναι αὔξησις, καὶ ἀναδιπλασιασμός.

Τοιουτοτρόπως πᾶσα λέξις εἶναι ἢ μονοσύλλαβος ἢ πολυσύλλαβος· γίνεται δὲ πολυσύλλαβος, διὰ κλίσεως, παραγωγῆς, συνθέσεως, αὐξήσεως, καὶ ἀναδιπλασιασμοῦ.

Αἱ ῥίζαι τῶν λέξεων ὅλαι καθαραὶ δὲν ἀπαντῶνται πάντοτε, ὡς μεταβαλλόμεναι καὶ αὐταὶ ἐνίοτε· διακρίνονται ὅμως ἀφ' οὗ ἀποβληθῶσιν ὅσα προσέλαβον, καὶ τοῦτο συνειθίζεται μὲ τὴν ἐξαγωγὴν τῆς ῥίζης, ὅταν μάλιστα πολλοὺς τύπους ἀπαντῶμεν, ἔχοντες βάσιν αὐτὴν ὅλων τῶν τύπων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους μᾶς ἐμφανίζεται λέξις ὁποιαδήποτε.

Ἐντοσούτῳ ἀπαντῶμεν καὶ ῥίζας τῆς αὐτῆς λέξεως

πολλαπλῶς, οἷον, χερὸς, χερὶ, καὶ χειρὸς, χειρὶ, κλπ. πρέπει λοιπὸν νὰ δεχθῶμεν διττὰς ῥίζας, ὡς χὲρ, καὶ χείρ.

Αἱ βραχεῖαι ῥίζαι εἶναι πάντοτε, ὡς πρωτότυποι· ἀπὸ αὐτὰς ἔγειναν αἱ μακραὶ κατὰ διπλασιασμὸν ἢ κατ' ἔκτασιν.

Σημείωσις 19.

Ἐκ τῶν ἀρσ. χρήστων, χλούνων, ἐτησίων, καὶ τοῦ θηλυκοῦ ἀφύων, τὸ: χρήστων διὰ νὰ μὴ συνεμπέσῃ μὲ τὴν Γενικὴν χρηστῶν, ἀπὸ τοῦ χρήστης (δανειστής)· τὸ χλούνων ἀπὸ τοῦ χλούνης (ἀγριόχειρος), χλόευνος, χλοεύνων, ἔμεινεν ὁ τόνος καὶ εἰς τὸ χλούνων· ἐτησίων, ἔχομεν ἐτήσιος ἑορτὴ, ὅθεν ἐτησίων· ἀφ' οὗ καὶ ἐτησίας ἄνεμος, ἔμεινεν ἡ αὐτὴ γενικὴ· καὶ ἀφύων, διὰ νὰ μὴ συνεμπέσῃ μὲ τὴν γενικὴν, ἀφυῶν, τοῦ ἀφυής.

Σημείωσις 20.

1. Ὅταν ἡ κοινὴ ὀνομαστικὴ τελειόνῃ εἰς οντας, καθὼς ὁ γέροντας, ὁ λέοντας, ὁ ἄρχοντας, κόπτομεν τὴν λήγουσαν, τας, τρέπομεν τὸ ο εἰς ω, καὶ εὑρίσκομεν οὕτω τὴν ἀρχαίαν ὀνομαστικήν· ὁ γέρων, ὁ ἄρχων, ὁ λέων.

2. Ὅταν εἰς αντας, ὡς γίγαντας, ἄτλαντας, αἴαντας, ἀφαιροῦμεν τὴν, τας, τρέπομεν τὸ ν, εἰς σ, καὶ γίνεται ἡ ὀνομαστικὴ, γίγας, κτλ.

3. Ὅταν εἰς ωτας ὡς ἱδρῶτας, γέλωτας, ἔρωτας, κόπτομεν τὴν τας, προσθέτομεν τὸ σ, καὶ κάμνομεν τὴν ἀρχαίαν, ὁ ἱδρὼς, ἔρως, κλπ.

4. Ὅταν εἰς κας, γας, χας, ὡς κόρακας, ἅρπαγας, τέττιγας, λάρυγγας, φάρυγγας, βῆχας, κόπτομεν τὴν

ας, καὶ θέτομεν ξ ἀντὶ τοῦ γκ, ἢ χ, καὶ κάμνομεν τὴν ἀρχαίαν, ὁ κόραξ, ὁ ἄρπαξ, δήξ, κλπ.

5. Ὅταν εἰς βας, ἢ πας, ὡς Ἄραβας, Αἰθίοπας, κόπτομεν τὸ ας, καὶ βάλλοντες ψ, ἀντὶ τοῦ π, ἔχομεν Ἄραψ, Αἰθίοψ.

6. Ὅταν εἰς εας, κάμνει εἰς ευς ἡ ἀρχαία, οἷον, ἱερέας-ἱερεύς, Ὀδυσσέας-Ὀδυσσεύς, Ἀχιλλέας-Ἀχιλλεύς, Βασιλέας-Βασιλεύς.

7. Ὅταν εἰς ηνας, ἢ ενας, ἡ ἀρχαία κάμνει εἰς ην· ὡς Ἕλληνας, Ἕλλην· σωλῆνας, σωλήν· λιμένας, λιμήν· ποιμένας, ποιμήν· αὐχένας, αὐχήν.

8. Ὅταν εἰς έρας, κάμνει εἰς ηρ, ὡς ὁ ἀέρας, ἀήρ. πατέρας, πατὴρ· Αἰθέρας, αἰθήρ.

9. Ὅταν εἰς υρας, κάμνει εἰς υρ, ἢ εἰς υς· ὡς μάρτυρας, ὁ μάρτυς, ἢ μάρτυρ.

Ὅταν εἰς ηρας, κάμνει ηρ, ὡς ὁ σωτήρας, ὁ σωτήρ.

10. Ὅταν εἰς ορας, κάμνει εἰς ωρ, ὡς ὁ αὐτοκράτορας, ὁ αὐτοκράτωρ· ῥήτορας, ῥήτωρ.

11. Ὅταν εἰς ωνας κάμνει εἰς ων, ὡς ὁ αἰῶνας, ὁ αἰών· ὁ ἀγκῶνας, ὁ ἀγκών· ὁ ἄμβωνας, ὁ ἄμβων.

Τοιουτοτρόπως εὑρίσκομεν καὶ τῶν θηλυκῶν τὴν ὀνομαστικὴν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς.

α΄. Ὅταν ἡ κοινὴ γλῶσσα ἔχει, θα, δα, να, κόπτομεν τὰς συλλαβὰς ταύτας, καὶ προσθέτοντες σ, εὑρίσκομεν τὴν ὀνομαστικήν· ὡς ὄρνιθα, ἡ ὄρνις· ἡ ἐλπίδα, ἐλπίς· ἡ λαμπάδα, ἡ λαμπάς· ἀκτίνα, ἀκτίς.

β΄. Τῶν εἰς βα, ἡ ἀρχαία ἔχει ψ, ὡς φλέβα, ἡ φλέψ· τῶν εἰς γα, κα, κτα, ἔχει ξ, ὡς ἡ αἶγα, ἡ αἴξ· ἡ μάσιγα, μάστιξ· ἡ φλόγα, ἡ φλόξ· ἡ νύκτα, ἡ νύξ· ἡ προῖκα, προίξ· τρίχα, ἡ θρίξ.

γ΄. Τῶν εἰς τα, κάμνει της, ὡς ἡ ὁσιότητα, ἡ ὁσιότης· ἡ ἁγιότητα, ἁγιότης.

δ΄. Τῶν εἰς τέρα κάμνει εἰς τηρ, ὡς ἡ μητέρα, μήτηρ. θυγατέρα, θυγάτηρ.

ε΄. Τῶν εἰς ωνα, κάμνει εἰς ων, ὡς τρυγώνας ἡ τρυγών. ἡ εἰκώνα, ἡ εἰκών.

Σημείωσις 21.

Εἰς τὸ ἑλληνικὸν κείμενον, βοηθούμενοι ἀπὸ τὸ Λεξικὸν, ὅπου ὑπάρχει ἡ ὀνομαστικὴ, εὑρίσκομεν τὴν γενικὴν, ἀκολούθως καὶ τὰς πλαγίας πτώσεις.

Ὅταν δὲ ἀπαντῶμεν εἰς τὸ κείμενον τὴν γενικὴν, διὰ νὰ εὕρωμεν τὴν ὀνομαστικὴν θέλομεν ὁδηγηθῆ ἀπὸ τὰς ἑπομένας παρατηρήσεις.

1. Ὅταν πρὸ τῆς ος καταλήξεως εὑρεθῇ σύμφωνον π, β, φ· ἢ γ, κ, χ, ῥίπτομεν τὸ ο, καὶ βλέπομεν τὶ γίνεται· π. χ. εἰς τὴν γενικὴν Κύκλωπος, μένει Κύκλωπ —Ἄραβος, Ἄραβ— κατήλιφος, κατήλιφ—κόρακος, κόρακ—ἅρπαγος, ἅρπαγ—ὄνυχος, ὄνυχ· ἡ ὀνομαστικὴ λοιπὸν αὐτῶν εἶναι Κύκλωψ, Ἄραψ, κατήλιψ, κόραξ, ἅρπαξ, ὄνυξ· διότι τὸ π, β, φ, μηνύει ψ, καὶ τὸ γ, κ, χ, μηνύει ξ. (Ἴδε Σημείωσιν 36).

2. Τὸ αὐτὸ ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὰς συλλαβὰς, δος, θος, τος, γενικῆς, ὡς ἐλπίδος, κόρυθος, γέλωτος· ῥίπτομεν τὸ ο καὶ μένει, ἐλπίδ, γέλωτ, κόρυθ· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ δὲν συμβιβάζεται τὸ δ, θ, τ, μὲ τὸ σ, διὰ τὸ δύσφθογγον, ἢ κακόφωνον, ῥίπτομεν καὶ αὐτὰ, καὶ μένουν αἱ ὀνομαστικαὶ ἐλπὶς, κόρυς, γέλως.

3. Καὶ εἰς τὰ οὐδέτερα ὡσαύτως κάμνομεν· π. χ. τὸ στόμα, ἡ γεν. τοῦ στόματος ἢ στόματ, ῥίπτομεν

ὡς ἀνωτέρω τὰ ἀσυμβίβαστα ταῦτα, μένει, στόμα ἡ ὀνομαστική.

4. Μερικὰ ὅμως εἶναι ἀνώμαλα, καὶ λαμβάνουσι ρ· οἷον, ἧπατος, ἧπαρ, δελέατος, δέλεαρ.

5. Ἀπὸ τὴν ντος γενικὴν ῥίπτομεν τὴν ντο, οἷον, Γίγαντος, Γίγας· Κάλχαντος, Κάλχας. Ἐὰν δὲ πρὸ τῆς ντος, εἶναι ο, ῥίπτομεν μόνην τὴν ντο καὶ τρέπομεν αὐτὸ εἰς ω, ὡς λέοντος, λέων· δράκοντος, δράκων.

6. Ἀπὸ τὴν εἰς νος, μέλανος, ῥίπτομεν τὴν νο, καὶ μένει, μέλας.

7. Εἰς μερικὰς ὅμως γενικὰς, ἀμέσως ῥίψαντες τὴν ος, εὑρίσκομεν τὴν ὀνομαστικήν· οἷον, πυρὸς, πῦρ· μηνὸς, μήν· καὶ εἰς ἄλλας μόνον τὸ ο ῥίψαντες· ὡς, δρυὸς, δρῦς· μυὸς, μῦς.

Σημείωσις 22.

Τὸ ῥῆμα τοῦτο ἔχει 4 σημασίας: α') τὸ πνέω=ἄω Παρατ. ἄον κοινῶς ἄκμι. β') κοιμοῦμαι· ἀόρις. ἄσα, καὶ ἔασα. γ') τὸ χορταίνω· μέλλ. ἄσω· ἀόρις. ᾶσα, κλπ. Τὸ ἐκ τούτου παθητικὸν, ἐνεστ. ᾶται, καὶ ἐκτάσει ᾶται· ἀπαρέμφ. ἐνεργητ. ᾶμεναι, ἀπὸ τὸ ἀέμεναι συνηρημένον· ῥηματικὸν ἐπίθετον ἀατὸς, ὅθεν (ἄτος) ᾶτος, μὲ α στερητικὸν, ὁ ἀχόρταστος.

Σημείωσις 23.

Τὸ οἰνοχόει, καὶ ᾠνοχόει, καὶ ἀττικῶς ἐωνοχόει κάμνει, Εὐστθ. καὶ Ἡρωδιανός· ὁ Ζηνόδοτος καὶ ἐνωνοχόει μετὰ προθέσεως. Γίνεται καὶ ἐκ τοῦ οἷος, οἰόω, οἰακοτροφῶ, οἰακονομῶ· οἰστρέω καὶ οἰστρόω, οἰήζω κλπ. Τὸ αὐαίνω, αὐανῶ, ἠναγχα=ξηραίνω· Σοφοκ. «βίον αὐαίνω» ἤτοι, φθείρω τὴν ζωὴν μὲ λύπην, πόθον, κλπ.

Σημείωσις 24.

Ἐν—γύη=ἐγγύη· ἤγουν παρατ. ἠγγύων, καὶ ἐνεγύων· ἀόριστ. ἠγγύησα, καὶ ἐνεγύησα, καὶ ἐνεγύων ἔτι ἐνεγύησα· ἀλλ' οἱ σχηματισμοὶ τούτου ἀπαντῶνται παντάπασιν ἀνεξάρτητοι. Ἐμπολῶ (ἐκ τοῦ ἐμπολὴ) ἠμπόλεσα, καὶ (εἰς τὸν Λουκιανὸν) ἐμπεπόληκα.

Σημείωσις 25.

Τὸ δεύτερον πρόσωπον εἰς τὴν παλαιὰν ἐποχὴν τῆς γλώσσης ἦτον εσαι, ὡς ἡ σημερινὴ λέγει, π.χ. τύπτομαι, τύπτεσαι ἀντὶ τύπτῃ· οἱ Ἴωνες εὐχαριστοῦντο εἰς τὴν σύγκρουσιν τῶν φωνηέντων, κατήργησαν τὸ σ, καὶ ἔκαμαν τύπτεαι· οἱ Ἀττικοὶ ἀγαπῶντες τὰς συναιρέσεις, καὶ τὰς συγκοπὰς, τὸ συνέτεμον εἰς τὸ τύπτῃ, τὸ ὁποῖον ἡ κοινὴ γλῶσσα τῆς Ἑλλάδος μετέβαλεν εἰς τὸ τύπτεσαι, ὡς παρακάτω τὸ φάγεσαι· ἡ ἀττικὴ συναίρεσις εἶχε τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ διακρίνῃ τὴν ὁριστικὴν ἔγκλισιν ἀπὸ τὴν ὑποτακτικὴν, ὡς εἶχεν εἰσαχθῆ ἐν γένει καὶ τὸ βούλει, οἴει, ὄψει· ἡ ἰδία παρατήρησις δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς ἄλλους χρόνους· ἐκ τοῦ παρατατ. π. χ. ἐτύπτεσο ἔγεινεν ἐτύπτεο, μετὰ ταῦτα συναιρέσει, ἔγεινεν ἐτύπτου· οὕτω καὶ τὸ τύπτοισο, εἰς τύπτοιο· τὸ ἐτύψασο, ἐτύψαο καὶ ἐτύψω.

Ῥήματά τινα φυλάττουσι τὸν ἀρχαῖον σχηματισμὸν, ὡς φάγομαι κάμνει φάγεσαι· τὰ παθητικὰ τῶν εἰς μι· ἵσταμαι, ἵστασαι· τίθεμαι, τίθεσαι, κλπ.

Σημείωσις 26.

Ὁ μέσος μέλλων ἐξηγεῖται εἰς τὴν σημερινὴν γλῶσσαν ἢ ὡς ὁ ἐνεργητικὸς μέλλων, ὅταν φανερόνῃ ἐνέργειαν γινομένην ἢ ἄλλο πρόσωπον ἢ καθὼς ὁ παθητικὸς μέλλων

ὅταν τις ἐνεργῇ εἰς ἑαυτὸν τοῦ τρίτου πληθυντ. οὕτω λέγεται σήμερον· θέλω λουσθῆ-ν, ἀντὶ λούσομαι.

Σημείωσις 27.

Ἡ καταλῆξις τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ παρατατικοῦ, καὶ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου ἀορίστου, ἐσχηματίζετο εἰς σαν ἀπὸ διαλέκτους τινας ἀρχαίας, ὡς ἐτύπτοσαν, ἐτύψασαν, ἦλθοσαν, εἴδοσαν, ἐδολιοῦσαν· ἐντεῦθεν ὁ σχηματισμὸς οὗτος ἔμεινεν εἰς τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς συγγραφεῖς, καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν μάλιστα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τῆς Νέας· οὕτω ἐσχημάτιζον καὶ τὸ γ΄. πληθυντικὸν πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς εἰς οισαν, αισαν, ἀντὶ οιεν, αιεν.

Ἡ κατάληξις θα τοῦ ά. πληθυντικοῦ προσώπου ἐγίνετο μὲ παρένθεσιν τοῦ σ πρὸ τοῦ θ Δωρικῶς, καὶ Ἰωνικῶς· καθὼς ἐρχόμεσθα, λεγόμεσθα, ὁ σχηματισμὸς οὗτος σώζεται καὶ τὴν σήμερον εἰς πολλὰ μέρη της Ἑλλάδος.

Σημείωσις 28.

Τὸ ει γίνεται ἀπὸ τὸ ἄῤῥητον ῥῆμα (κατὰ τὸν Εὐστάθιον) ἔμαι, τοῦ ὁποίου σχηματισμὸς εὔχρηστος εἶναι· 1) τοῦ ἐνεστῶτος τὸ ἐστὸν, ἐστὸν, ἐστέ, καὶ ὅλοι τῆς προστακτικῆς πλὴν τοῦ ἴσθι, καὶ ἤτω· 2) τοῦ παρατατ. τὸ ἧμην (σπανιώτερα), καὶ τὸ δυϊκὸν ϐ΄, καὶ γ΄, καὶ τὸ πληθυντικὸν ϐ΄. πρόσωπον· 3) τοῦ μέλλοντος ὅλοι. Εἰς τὰς προσωπικὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ, ἔμαι, ἧμην, μόνη ἀνωμαλία ἀπαντᾶται τὸ τ ἀντὶ τοῦ θ· τὸ ἴσθι εἶναι ἀπὸ τὸ ἄῤῥητον ἔθι, μὲ τὸ ἐπιτακτικὸν σ, καθὼς τὸ ἴσχω, ἀπὸ τὸ ἔχω· τὸ ἐνικὸν ϐ΄. πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ ἦς ἀπαντᾶται εἰς τοὺς ἀττικοὺς, καὶ ἦσθα, κατὰ πρόσληψιν τοῦ θα, ἤτις γίνεται

καὶ εἰς τὸ ἔφησθα, εἴησθα, (οἶδασθα καὶ κατὰ συγκοπὴν) οἶσθα, ἤδεισθα· τοὺς ἄλλους χρόνους τὸ ὑπαρκτικὸν δανείζεται ἀπὸ τὸ γίνομαι, π. χ. παρακείμ. γέγονα, ὑπερσυντελ. ἐγεγόνειν, ἀόρις. ἐγενόμην.

Σημείωσις 29.

Εἰς τοὺς ἀττικοὺς συγγραφεῖς ἐκλαμϐάνεται καὶ μελλοντικῶς, ὡς, εἶμι καὶ ἀγγελῶ, Εὐριπίδης· ἴμεν καὶ ἐπιχειρήσομεν, Δημοσθένης.

Οὕτω καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ μετοχὴν πολλάκις· εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ δεύτερον ἀόριστον ἐκλαμϐάνεται μᾶλλον ποιητικῶς, ἐκτὸς ὅταν εἶναι σύνθετον τὸ ῆον, καὶ ᾖειν, ᾖία καὶ ᾖα, εἰς τοὺς ἐπικοὺς συνηθέστερον εἰς τὸν παρατατικόν.

Σημείωσις 30.

Δὲν λέγεται μόνον ἡ ϐαρεῖαν ἔχουσα λέξις εἰς τὴν λήγουσαν ϐαρύτονος, ὡς Θεὸς, καρπὸς, ἀλλὰ καὶ πᾶσα λέξις μὴ ἔχουσα εἰς τὴν λήγουσαν ὀξεῖαν, ἢ περισπωμένην ϐαρύτονος ὀνομάζεται· ὅθεν καὶ τὰ εἰς ω μὴ περισπώμενα ῥήματα ϐαρύτονα καλοῦνται, καίτοι ἔχοντα ὀξεῖαν εἰς τὴν παραλήγουσαν, οἷον τύπτω, ἐλέγχω, κλπ. διότι καὶ μὴ ἔχοντα περισπωμένην εἰς τὴν λήγουσαν, ὁ ϐαρὺς τόνος εἰς αὐτὴν ὑπονοεῖται.

Σημείωσις 31.

Ἐκτὸς τῆς συνήθους, λαμϐάνουσι τὰ ῥήματα ἐνίοτε καὶ σπανιωτέραν ἄλλην σημασίαν π. χ. τὰ οὐδέτερα ἐκλαμϐάνονται ἐνεργητικῶς, καὶ ἀντιστρόφως τὰ ἐνεργητικὰ οὐδετέρως· τὰ ἀμετάϐατα μεταϐατικῶς, καὶ ἀντιστρόφως τὰ μεταϐατικὰ μέσως, κλπ. Ἐπὶ τοιαύτης περιστάσεως δέχονται τὴν σύνταξιν κατὰ τὴν σημασίαν, οὕτω,

π. χ. ζῶ=εἰμὶ ζῶν, καὶ ζήσεις με, ζωοποιήσεις με· περιέθεεν, περιέτρεχε καὶ περιέκειτο· φωνῶ, καὶ φωνῶ τινα· τρέχω καὶ ὑποτρέχω λητὰς=διώκω· ἄγω τινα καὶ ἄγω ἐμαυτὸν=ἄγομαι.

Σημείωσις 32.

Τὸ μέσον ῥῆμα σημαίνει, ὡς εἴδαμεν, ἐνέργειαν καὶ πάθος· ἐνέργειαν δηλ. ἀντιστρέφουσαν εἰς αὐτὸ τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, ἢ (τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ αὐτὸ) πάθος, τοῦ ὁποίου αἴτιον εἶναι αὐτὸς ὁ πάσχων· οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι ἐξήγησαν καθαρὰ τὴν μεσότητα τῶν ῥημάτων (Διογένης, Λαέρτιος, Ζήνων·) καὶ ἡ γλῶσσά μας αὐτὴ, ὡς βιάζομαι, βασανίζομαι, δέρομαι, ἐκδύομαι, ἐνδύομαι, κτενίζομαι, λούομαι, νίπτομαι, ξύομαι, κλπ. ὡς ξύω ἐμαυτὸν, βιάζω ἐμαυτὸν, κλπ.

Ἡ δὲ χρῆσις τῶν παλαιῶν ἦτον εἰς αὐτὰ ποικιλωτέρα ἀσυγκρίτως· οἷον φοβοῦμαί σε ἐλλειπτικῶς, ὡς καὶ τὴν σήμερον, φοβοῦμαι ἐμαυτὸν διὰ σέ· ὀργίζομαί σοι=ὀργίζω ἐμαυτὸν ἐπὶ σοί· τὸ δὲ τῆς γλώσσης, διὰ σέ.

Ἄλλοτε σημαίνει καὶ ἐνέργειαν ἐπιστρέφουσαν, ὄχι ἀμέσως εἰς τὰ ἐνεργοῦντα, ἀλλ' εἰς πρόσωπον, ἢ πρᾶγμα ἴδιον τοῦ ἐνεργοῦντος, ὡς τύπτομαι τὸν παῖδα, τὸν ἐμαυτοῦ παῖδα· καταῤῥήγνυμι τὰ ἱμάτια, καταῤῥήγνυμι ἐμαυτὸν τὰ ἱμάτια.

Ἄλλοτε δὲ λαμβάνει τὴν μεταβατικὴν σύνταξιν τὸ μέσον διὰ νὰ φανερώσῃ ἀντιπάθειαν ἢ ἀλληλοπάθειαν, δηλ. ὁ ἐνεργῶν ἀνταισθάνεται, καὶ ἀντιδέχεται ἀπὸ τὸν πάσχοντα, τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐνέργειαν, τὴν ὁποίαν ἐνεργεῖ εἰς αὐτόν· ἔλεγον καὶ βιάζομαι τὸν ἐχθρὸν=βιάζων τὸν ἐχθρὸν, βιάζομαι ὑπ' αὐτοῦ· διότι φυσικὰ, ὅσις βιάζει τὸν ἐχθρὸν, ἀντιβιάζεται ἀπ' αὐτόν.

Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ, βιάζομαι τὸν φίλον=πάσχω νὰ τὸν καταπείσω νὰ κάμῃ τίποτε, μὲ ὅλον ὅτι ἡ ἀντικατάστασις τοῦ φίλου δὲν εἶναι κοπώδης, καὶ σφοδρὰ, ὡς ἡ τοῦ ἐχθροῦ.

Ἀποθετικὰ λέγονται, ὅσα ῥήματα ἔχασαν τὸν ἐνεργητικὸν σχηματισμὸν, ὡς, γίνομαι, κτῶμαι, μάχομαι, ἐξηγοῦμαι, ὀδύρομαι, χαρίζομαι κλπ. καὶ ταῦτα ὅλα εἶναι μέσα· ἡ γλῶσσά μας ἔχει, γίνω, ἔγινε, ἐγένετο· ἐξηγῶ, ἀποκτῶ, χαρίζω, κτλ.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι μέσα, ὅσων ἡ ἀνάλυσις γίνεται διὰ τῆς συνθέτου ἀντωνυμίας ἐμαυτοῦ, ἀλλήλων κλπ. τύπτεται=τύπτει ἑαυτόν· τύπτονται=τύπτουσιν ἀλλήλους, ἢ (ἐὰν οἱ τυπτόμενοι τύπτουσιν εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἀλλὰ χωριστὰ ἕκαστος ἑαυτὸν), καὶ ἑαυτούς.

Χαρίζομαι=χαρίζω τὰ ἐμαυτοῦ, ἢ ἀπὸ τὰ ἐμαυτοῦ.

Ἰλ. Ν. 275. Ὁ Ἰδομενεὺς κατὰ τοῦ καυχωμένου Μηριόνη διὰ τὴν ἀνδρείαν του· Οἷδ' ἀρετὴν οἷος ἔσσι· τί σὲ χρὴ ταῦτα λέγεσθαι=λέγειν περὶ σεαυτοῦ=καυχᾶσθαι.

Λυτοῦ 292. Οὗτος γὰρ δὴ ὀνήσει εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς, καὶ δ' ἀντ' ὃν θυμὸν ὀνήσεται· ἠμποροῦσε νὰ εἴπῃ μόνον ὀνήσεται, χωρὶς ὃν θυμὸν=εἰς ὅντινα πέσῃ ὁ κλῆρος, ἐκεῖνος μέλλει νὰ ὠφελήσῃ τοὺς Ἕλληνας, καὶ νὰ ὠφεληθῇ καὶ αὐτός.

Δημοσθέν. εἰς Λεπτ. λόγον· Τῶν ἀτυχημάτων τούτων μενόντων, τὰς δωρεὰς ἀφαιρεῖν, ἢ ἀφαιρεῖσθαι=ἀφαιρεῖν ἀπ' ἄλλου τὰς δωρεὰς ἑαυτῷ=δηλ. ἵνα αὐτὸς ἔχῃ.

Ἄλλοτε ἡ ἐνέργεια γίνεται ὄχι ἀμέσως ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἀλλὰ διὰ προσταγῆς, ἢ παρα-

κλήσεως αὐτοῦ, καὶ δι' ἰδίαν αὐτοῦ κλῆσιν, ἢ ὠφέλειαν.

Ἰλ. 4—13. Λυσόμενος θύγατρα.—Εἰς ταῦτα ἀνάγονται καὶ τὰ, οἰκοδομοῦμαι, δανείζομαι, διδάσκομαι =οἰκοδομῶ οἰκίαν, λέγει ὁ οἰκοδόμος, καὶ οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν λέγει ὅστις πληρώνει τὸν οἰκοδόμον, διὰ τὴν οἰκίαν του—δανείζομαι=ποιῶ τινα δανείζειν με — καὶ διδάσκομαι τὸν υἱὸν=διδάσκω τὸν υἱὸν δι' ἑτέρου—διδάσκομαι χωρὶς πτῶσιν=διδάσκω ἐμαυτὸν δι' ἑτέρου —καὶ διδάσκω αὐτὸς ἐμαυτὸν, λέγεται.

Σοφοκλ. Ἀντιγ. 355. Καὶ ἀσυνόμους ἀρχὰς ἐδιδάξατο =ἐφεῦρεν=αὐτὸς ἑαυτὸν ἐδίδαξεν=ἐφεῦρε.

Σημείωσις 33.

Καὶ ὅσα παράγονται ἀπὸ προθέσεις, σημαίνουσι τόπον ἢ χρόνον, καὶ οἱ Ἕλληνες γραμματικοὶ συγκαταλέγουσιν εἰς τὰ ἐπιῤῥήματα· οἷον· ἔν-δον, ἔνδοθεν, ἐντός· ἐξ-ἔξω-ἔξωθεν, ἐκτός· ἐς-ἔσω-ἔσωθεν· εἰς-εἴσω· πρὸς-πρόσω-πρόσθεν· πρὸ-πόῤῥω-πόῤῥωθεν· ἀνὰ-ἄνω-ἄνωθεν· κατὰ-κάτω-κάτωθεν· μετὰ-μεταξύ· παρὰ-πάρεξ-παρεκτός· ἀντὶ-ἀντικρύ· ἐπὶ-ὀπίσω-ὄπισθεν· περὶ-πέριξ· ἀμφὶ-ἀμφίς· ἀπὸ-ἄποθεν· ὑπὸ-ὕπαιθα· ὑπὲρ-ὕπερθεν.

Τὰ λεγόμενα ἀχώριστα μόρια, ἢ τὰ πρῶτα συνθετικὰ μέρη τῶν ῥημάτων καὶ ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα δὲν εὑρίσκονται ποτὲ κατὰ σύνταξιν, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ σύνθεσιν αὐτῶν, καὶ διαθέτουσιν αὐτά· οἷον ἄ-δικος ἀδικῶ· δυσ-τυχὴς δυστυχῶ· νή-νεμος νηνεμῶ· ἀρίδηλος· ἐρίγ-δουπος· βούλιμος βουλιμάω· τὰ κάτωθεν σημαίνουσιν αὔξησιν: ἀρι- ἀπὸ τοῦ ἄρω, ἢ ἀπὸ τοῦ ἄριστος κατ' ἀποκοπήν· ἐρι ἀπὸ τοῦ ἔρω, ἢ ἀπὸ τοῦ ἄρι, κατὰ τροπὴν τοῦ α εἰς ε καθὼς ἔρσην ἀπὸ τοῦ ἄρσην. Βου, ἀπὸ τοῦ βοῦς· ζα ἀντὶ διὰ Αἰολ. καὶ σήμερον λέγουσιν οἱ Αἰγαιοπελαγῖται ζιάκον

τὸν διάκον, λέγουσι καὶ ζαχείλας καὶ σημ. τὸν παχύχειλον· Βρι ἀπὸ τοῦ βριθύς· λα ἀπὸ τοῦ λίαν, ὡς καὶ τὸ λιδὰ ἀπὸ τοῦ δασύς· δα-φοινὸς ζά-πλουτος. α, ἢ ἀν εὐφωνητικὰ φανερώνουν στέρησιν, ἀπὸ τοῦ ἄνευ=ἄνυδρος· αὔξησιν, ἀπὸ τοῦ ἄγαν=ἄξυλος· ἕνωσιν, ἀπὸ τοῦ ἅμα=ἄλοχος ἢ ἐπίτασιν, οἷον ἀτενὴς, ἀσκελὴς (κατάξηρος), ἄξυλος,=πολύξυλος, ἀγάσωρ,=ὁμογάστριος, ἄκοιτος, =ὁμό-κοιτος ἀτάλαντος,=ἰσοβαρής. Τὸ δὺς φανερόνει, δυσκολίαν ἢ κακότητα· τὸ νε ἢ νη, στέρησιν, νηλεὴς,=ἀνελεήμων.

Σύνοψις τῶν ἀχωρίστων μορίων ἀρκούντων εἰς τὴν μετρικὴν ἢ τὴν ποίησιν.

Ἀρ'—ἐρι—βου—δα—ζα—λα—λι—βρι αὐξητικὰ ἐν συνθέσει.

Σημείωσις 34.

Συλλαβισμὸς εἶναι ἡ ἐκφώνησις ἑκάστης συλλαβῆς μιᾶς τινος λέξεως ἰδιαιτέρως. Διὰ νὰ συλλαβίζωμεν, χρειάζεται νὰ ἔχωμεν τοὺς γενικοὺς τούτους κανόνας.

α') Σύμφωνον μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐν μέσῳ λέξεως εὑρισκόμενον, συλλαβίζεται μὲ τὸ ἀκόλουθον φωνῆεν· οἷον, ἅ γι ος.

β') Δύο σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐν μέσῳ λέξεως εὑρισκόμενα, συλλαβίζονται μὲ τὸ ἀκόλουθον φωνῆεν, ἐὰν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως ἑλληνικῆς· οἷον, πέ-τρα, διότι λέγομεν τρέχω· λε-κτικὸν, διότι ἔχομεν κτίζω.

γ') Δύο σύμφωνα, ἐὰν δὲν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως ἑλληνικῆς, χωρίζονται εἰς τὸν συλλαβισμὸν, οἷον, ἄλ-λος, ἀλ-μυρὸς, διότι δύο σύμφωνα ὅμοια ἢ λμ δὲν εὑρίσκονται εἰς ἀρχὴν λέξεως ἑλληνικῆς.

δ') Τὰ σύνθετα χωρίζονται εἰς τὰ μέτρα· οἷον, ἐξ-ῆλθον, συν-εκ-δέχομαι.

ε') Εἰς τὰ κατ' ἔκθλιψιν σύνθετα, καὶ εἰς τὰ ἀποσυρεφόμενα, τὸ τοῦ ἐκθλιβέντος, ἢ ἀποστραφέντος φωνήεντος σύμφωνον συλλαβίζεται μὲ τὸ ἀκόλουθον φωνῆεν· οἷον, πα-ρέ-χω, κα-τ'ἐ-μοῦ.

Σημείωσις 35.

Βασιλεύοντος Δαρείου, ἐπολέμησαν Πέρσαι πρὸς Ἕλληνας—Μετοχὴ ἀπόλυτος!! Ἀλλ' Ἡρόδοτος λέγει, ἐπὶ Δαρείου βασιλεύοντος κλπ. εἶναι ἄρα ἔλλειψις προθέσεως· ἡ χρονικὴ αὕτη σημασία τῆς ἐλλειποῦς προθ. ἐπὶ ἔχει καὶ τοπικὴν σημασίαν, τοῦ ἔμπροσθεν, ὡς, ἐπὶ πολλῶν μαρτύρων κλπ. Καὶ, χρυσοῦ λαλοῦντος, ἅπας ἄπρακτος λόγος, ἐννοεῖται ἡ ἐπὶ, ἢ ὑπὸ τοῦ χρυσοῦ λαλοῦντος, γίνεται πᾶς λόγος ἄπρακτος. Καὶ γὰρ ὁ χρυσὸς λαλῶν, ἄπρακτον ποιεῖ πάντα λόγον· καὶ ἕνεκα, ἢ χάριν τοῦ λαλοῦντος χρυσοῦ δύναται νὰ ἐξηγηθῇ.

Ἀμφὶ δὲ νῆες—σμερδαλέον κονάβησαν
ἀϋσάντων ὑπ' Ἀχαιῶν = ἀπόλυτον καὶ τοῦτο!! (Ἰλ. Β. 333.)

Ὅστις δὲ Τρώων κοίλαις ἐπὶ νηυσὶ φέροιτο
σὺν πυρὶ κηλείῳ χάριν, Ἕκτορος ὀτρύναντος.
καὶ αὐτὸ ἀπόλυτος!! (Ἰλ. Ο. 743.)

Σοῦ διδάσκοντος ἐγὼ μανθάνω = παρὰ σοῦ διδ.

Μὴ προσέχοντός σου τοῖς μαθήμασιν ἄχθομαι = περὶ, ἢ ἕνεκα.

Τούτων εἰρημένων, διελύθη ἡ ἐκκλησία = ἐκ.

Θεοῦ θέλοντος, κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις = μετά.

Ἀνδρὸς κακῶς πράσσοντος ἐκποδὼν φίλοι, = οἱ φίλοι τοῦ κακῶς πράσσοντος γίνονται ἐκ ποδῶν ἢ οἱ φίλοι γίνονται ἐκ ποδῶν τοῦ κακῶς κτλ. κτητικῶς.—Ἐκ τούτων καὶ ἄλλων ἀπείρων, τὰ ὁποῖα ἁπανταχοῦ τις εἰς τοὺς συγγραφεῖς Ἕλληνας γίνεται φανερὸν, ὅτι μετοχὴ ἀπόλυτος γενικὴ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

(Ἴδε σημείωσιν 53, καὶ ἀπόλυτον εἰς ὀνομαστικήν).

Σημείωσις 36.

Ἡ συλλαβὴ λέγεται φύσει μακρὰ, ἐὰν ἔχῃ φωνῆεν μακρὸν, ἢ δίφθογγον, οἷον· ὥρα, μοῖρα· λέγεται θέσει μακρὰ, ἐὰν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο συμφώνων, ἢ πρὸ ἑνὸς διπλοῦ, οἷον· ἕκτος, ὅρκος, Ἕλλην, δίψα, δόξα· (τὸ πρῶτον ὅμως τούτων τῶν συμφώνων, νὰ μὴν εἶναι ἄφωνον, καὶ τὸ δεύτερον ἀμετάβολον)· λέγεται βραχεῖα, ὅταν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν, ἐλεύθερον δηλ. ἀπὸ δύο σύμφωνα, ὡς, λέγομεν, λόγος· λέγεται κοινὴ, ὅταν μετὰ τὸ βραχὺ φωνῆεν εὑρίσκεται ἄφωνον πρὸ ἀμεταβόλου, ὡς ὄκνος, ἔθνος.—Εἰς τὰ κατωτέρω διαγράμματα καὶ λοιπὰ φαίνεται ἡ διαίρεσις τῶν 17 συμφώνων, καὶ βλέπομεν ὅτι εἶναι ἄφωνα ἐννέα, ὡς μὴ ἔχοντα, σχεδὸν ἦχον τινὰ, ἐξ ὧν τρία ψιλὰ, ὡς ἔχοντα λεπτὴν τὴν φωνήν· δασέα τρία, ὡς ἔχοντα παχεῖαν φωνὴν, καὶ μέσα τρία, ὡς ἔχοντα μέσην τούτων φωνὴν, καὶ ὅταν συμπέσωσιν εἰς τὴν κλίσιν τῶν ὀνομάτων, καὶ τῶν ῥημάτων δύο ἄμεσοι συλλαβαὶ, ἔχουσαι δασέα, τὸ πρῶτον δασὺ μεταβάλλεται εἰς τὸ σύστοιχόν του ψιλὸν τὸ κατὰ κάθετον κείμενον ὡς εἰς τὸ διάγραμμα τοῦτο

π. κ. τ.	π. χ.	τὸ θ, εἰς τ, ὡς θρὶξ-τριχὸς ἀντὶ θριχ. κτλ.
φ. χ. θ.		τὸ χ, εἰς κ, ὡς, χωρέω, κεχώρηκα κτλ.
		τὸ φ, εἰς π, ὡς, φονεύω πεφόνευκα καὶ ὄχι φεφόνευκα, ἢ χεχόνευκα κλπ. Οἱ Ἕλληνες μὴ ὑποφέροντες τὴν ὁμοηχίαν, μετέβαλλαν τὸ πρῶτον δασὺ εἰς

τὸ συγγενές του (ἢ σύστοιχόν του) ψιλὸν, ἤτοι τὸ θ, εἰς τ, τὸ χ, εἰς κ, καὶ τὸ φ, εἰς π.

Καὶ ἀμετάβολα τέσσαρα, λ. μ. ν. ρ. ὡς μὴ μεταβαλλόμενα εἰς τὴν κλίσιν τῶν λέξεων, οἷον· ῥήτωρ, ῥήτορος, ῥήτορι, κτλ. διπλᾶ τρία Ζ, Ξ, Ψ, ὡς ἔχον τὸ καθ' ἓν τόπον διπλῶν συμφώνων ὡς εἰς τὸ διάγραμμα,

Π, β, φ, γίνεται τὸ Ψ
Κ, γ, χ, » τὸ Ξ
Τ, δ, θ, » τὸ Ζ ἴσως ἐκ τούτου

εἶναι τῆς γλώσσης μας τὸ τσί. Εἶναι καὶ τὸ σ λεγόμενον συριστικὸν, διότι ἡ προφορά του συνοδεύεται μὲ συριγμόν τινα, ἀπὸ τοῦτο δὲ προταττόμενον, ἢ ἐπιταττόμενον εἰς τὰ ἄφωνα, γίνονται τὰ διπλᾶ.

Ἰδοὺ τὰ ἄφωνα

κ, π, τ, ψιλὰ,
β, γ, δ, μέσα,
φ, χ, θ, δασέα,

τὰ δὲ λοιπὰ ὀκτὼ ὀνομάζονται ἡμίφωνα, διότι ἀκούεται ὁ ἦχος αὐτῶν ὁπωσοῦν, καὶ μὴ συναπτομένων μὲ τελείαν τινὰ φωνὴν, ὡς τὰ, ζ, ξ, ψ, λ, μ, ν, ρ, σ.

Σημείωσις 37.

Αἱ λέξεις μοῦ, μοὶ, μὲ, σοῦ, σοὶ, σὲ, οὗ, οἷ, ἕ, τὶς, σφὲ, σφίσιν.

Ὁ ἐνεστὼς τοῦ εἰμὶ καὶ φημὶ, (πλὴν τοῦ εἶς, καὶ τοῦ φῄς)· τὰ μόρια, πῶς, ποῦ, ποὶ, ποθὶ, πὴ, ποθὲν, ποτὲ τοί, γέ, κέν, νύν, πέρ, ῥά, ἐγκλίνουσιν ἢ μεταβάλλουσι τὸν τόνον των εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης, ὡς ὀξεῖαν, οὔσης ἐκείνης προπαροξυτόνου, ἢ προπερισπωμένης· ὅθεν αἱ μὲν λέγονται ἐγκλιτικαὶ, αἱ δὲ ἐγκλινόμεναι, οἷον· σῶμά μου, ἄνθρωπός τις, καί σοι,

ἄνδρα τε, λέγεις τι, φυλάττουσι τὸν τόνον, καὶ δὲν μεταβάλλουσιν αὐτὸν εἰς βαρεῖαν· εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου ὀρθοτονοῦνται αἱ ἐγκλιτικαὶ πρὸς διάκρισιν τῶν ἄλλων· οἷον φασὶ ποτὲ, εἶπεν ἐμοὶ=οὐδενὶ ἄλλῳ· τὸ ἐστὶν ἀναβιβάζει τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου, ἢ κατόπιν τῶν μορίων ἀλλὰ, εἰ, καὶ, οὐκ, ὡς, τοῦτ' οἷον, ἔστι ταῦτα, εἰ ἔστι, ἀλλ' ἔστι καὶ ἔστι, οὐκ ἔστιν, ὡς ἔστι, τοῦτ' ἔστι.

Αἱ ἐγκλιτικαὶ ἀποβάλλουσι τὸν ἴδιον τόνον ὅταν αἱ ἐγκλινόμεναι ὀξύνωνται, ἢ περισπῶνται, οἷον· καλός τις, καλοῦ τινος, διότι μονοτόνως προφέρονται ὡς μία λέξις, καὶ διὰ τοῦτο ὁ βαρὺς τόνος δὲν μένει εἰς τὸ καλός.

Ἐὰν δὲ τὸ ἐγκλινόμενον παροξύνεται, τὸ μὲν ἐγκλιτικὸν μονοσύλλαβον ἐπίσης ἀποβάλλει τὸν τόνον του, τὸ δὲ δισύλλαβον δὲν ἐγκλίνεται, φίλος μου, ἦν λόγος ποτέ· αἱ ἀντωνυμίαι μετὰ τὰς προθέσεις καὶ εἰς τὰς ἀντιθέσεις, καὶ ἐμφαντικῶς προφερόμεναι· οἷον, ἀντὶ σοῦ, μετ' ἐμοῦ, παρὰ σοὶ, ἐμὲ μὲν, ἀλλ' οὐ σέ.

Ὅταν πολλὰ ἐγκλινόμενα ἀκολουθῶσιν ἀλλεπάλληλα, τότε συνεγκλίνονται, ὥστε τὸ ἔσχατον μόνον μένει ἄτονον· οἷον, εἴτις τινά φησί μοι.

Σημείωσις 38.

Ἡ σημερινὴ γλῶσσά μας δὲν ἔχει τὴν προφορὰν αὐτῶν, ἔχει ὅμως τὴν γραφὴν αὐτῶν· συντείνουσιν ἐν τοσούτῳ καὶ εἰς τὴν σημασίαν ἐνίοτε, καθὼς ἴημι τὸ πορεύομαι, καὶ ἵημι τὸ ἐκπέμπω δασυνόμενον· ἔξω ἐπίῤῥημα, καὶ ἕξω, μέλλοντος χρόνου τοῦ ἔχω ῥήματος· καὶ ἧδος, ἡδὺς, καὶ ἕδος δασυνόμενον=ὅζος, καὶ λοιπὰ πολλὰ τοιαῦτα.

Καὶ οἱ τόνοι ὡσαύτως, οἱ ὁποῖοι ἐπενοήθησαν πρὸς

διάκρισιν προφορᾶς καὶ ἀναγνώσεως, καθὼς, θεοτόκος= μήτηρ Θεοῦ, καὶ θεότοκος=υἱὸς Θεοῦ κτλ.

Σημείωσις 39.

Καὶ τὰ μακρὰ καὶ βραχέα συντείνουσιν ἐπίσης καὶ εἰς τὴν σημασίαν, ὡς, ὅλος, ὅλως· ὅμως, ὦμος· κλπ.

Σημείωσις 40.

Πᾶσα συλλαβὴ δύο ἤχους ἔχουσα διακεκριμένους, καὶ προφερομένη μὲ μίαν ἐκφώνησιν, λέγεται Δίφθογγος.

Διφθόγγους ὀνομάζουσι, κυρίας μὲν, ἐὰν ἔχωσι τὸ πρῶτον φωνῆεν βραχύ· καταχρηστικὰς δὲ, ἐὰν τὸ ἔχωσι μακρόν· καὶ τὸ ι, ὑπὸ τὸ α, η, ω, ὀνομάζεται ὑπογεγραμμένον· τὸ δὲ ι, μετὰ τοῦ υ, λέγεται προσγεγραμμένον· τὸ ι, τοῦτο προσέγραφον οἱ ἀρχαῖοι, ὡς αι, ηι, ωι, καθὼς καὶ εἰς τὰ κεφαλαῖα γράμματα, οἷον τηι σοφίαι, τωι λόγωι, ἀντὶ τῇ σοφίᾳ, τῷ λόγῳ, κτλ. ἡ αι, καὶ οι, δίφθογγοι ὅταν εἶναι εἰς λήγουσαν δίχως ληκτικὸν σύμφωνον, λογίζονται βραχεῖαι ὡς πρὸς τὸν τονισμὸν, οἷον μοῦσαι, βῶλοι· εἰς τὸν ἀρχαῖον ὅμως ἑλληνισμὸν ἐξαιροῦνται τὰ εὐκτικὰ, ὡς φεύγοι, ποιήσαι, πείθοι, καὶ τὸ οἴκοι, ἐπίρρημα.

Σημείωσις 41.

Τῆς αυ, καὶ ευ τὸ υ προφέρεται, ὡς β μὲν πρὸ φωνήεντος, καὶ πρὸ τῶν ἀμεταβόλων, μέσων καὶ, Ζ· ὡς φ. δὲ πρὸ τῶν ἄλλων συμφώνων· οἷον. αὖος, αὐλὸς (ἄβος-ἀβλὸς)· αὐτὸς, αὐξάνω, (ἀφτὸς, ἀφξάνω)· τὸ γ πρὸ τοῦ γ, κ, ξ, χ, προφέρεται ὡς ν, οἷον ἄγγελος (ἄνγελος) κλπ.

Τὸ Ν. εἰς
- γ, πρὸ τοῦ γ, κ, ξ, χ, οἷον ἐγγράφω (ἐνγράφω)
- μ, πρὸ τοῦ β, μ, π, φ, ψ, οἷον ἐμβαίνω (ἐνβαίνω)
- λ, ρ, σ, πρὸ τοῦ λ, ρ, σ, οἷον συλλέγω (συνλέγω) συῤῥάπτω (συνράπτω) κλπ.

Τῆς ἐν προθέσεως τὸ ν. μένει ἄτρεπτον πρὸ τοῦ ρ. σ. ξ, οἷον, ἐνράπτω, ἐνσείω, ἔνζυμος.

Τὸ Ν. πρὸ τοῦ σ. καὶ ζ, συνήθως ἀποβάλλεται, οἷον συζυγία (συνζυγία), δαίμοσι (δαίμονσι), πρὸ δὲ τοῦ σ. (τῆς σὺν προθέσεως) εἰ μὲν τοῦτο εἶναι συμπεπλεγμένον μὲ ἄλλο σύμφωνον, ἀποβάλλεται, εἰ δὲ μόνον, τρέπεται εἰς αὐτὸ, οἷον· συστέλλω, σύσσιτος.

Τὸ ν, λέγεται εὐφωνικὸν, ἢ ἐφελκυστικὸν, τιθέμενον εἰς τὰς λέξεις ληγούσας εἰς σι, ξι, ψι, καὶ εἰς ε, ι, τῶν δοτικῶν πληθυντικῶν, καὶ τῶν τρίτων προσώπων ῥημάτων, ὡς τοῖς λεχθεῖσιν ἀνθρώποις, εἶπεν ὁ κύριος κλπ. καὶ τὸ στερητικὸν α ὅταν συντίθενται μὲ λέξεις ἀρχιζούσας ἀπὸ φωνῆεν, ὡς, ἀνάξιος, ἀνίκανος, ἀνήκουστος, ἀνύποπτος, ἀνωφελής· ἐνίοτε ὅμως δὲν τὸ προσλαμβάνει· οἷον ἀόμματος, ἀέκων, ἀήττητος.

Εὐφωνικὸν εἶναι καὶ τὸ σ εἰς τὰ ἐπιῤῥήματα, οὕτω ἄχρι, μέχρι, ἀτρέμα πρὸ φωνήεντος· ἔτι καὶ το κ, εἰς τὸ οὐ, πρὸ φωνήεντος ψιλουμένου (οὐκ ἔχω), καὶ τὸ χ. πρὸ δασυνομένου, οὐχ ἕξω, οὐχ ἡμῶν ἐστιν· ἔτι τὸ οὐ, καὶ μὴ, πρὸ τοῦ ἔτι θετόμενα, προσλαβάνουσι τὸ εὐφωνικὸν κ, οἷον· οὐκέτι, μηκέτι.

Σημείωσις 42.

Μετὰ τὴν συναίρεσιν εἶναι καὶ ἄλλα· π. χ. ἡ συναλοιφὴ, ὅταν δύο ἀλλεπάλληλα λέξεων φωνήεντα διεστῶτα συνάπτωνται εἰς ἓν· καὶ εἶναι αὐτῆς εἴδη τρία.

Ἡ κρᾶσις, ἡ ἐκθλιψις καὶ ἡ ἀφαίρεσις.

Κρᾶσις εἶναι ὅταν δύο φωνήεντα διεστῶτα συγκιρνῶνται εἰς ἓν· σημεῖον δὲ αὐτῆς ἡ λεγομένη Κορωνὶς (᾽)

ἐπιτιθεμένη εἰς τὸ φωνῆεν τὸ νεοφανὲς, οἷον καὶ ἐκεῖνος, κἀκεῖνος· τὸ ἐλάχιστον τοὐλάχιστον.

Τὸ ἐκ τῆς κράσεως προκύπτον φωνῆεν εἶναι μακρὸν, καὶ ἐὰν τὸ ἀκόλουθον φωνῆεν αὐτῆς δασύνεται, καὶ τὸ ψιλὸν προηγούμενον δασύνεται, οἷον· καὶ εἶτα,=κᾆτα· ἐγὼ οἶδα,=ἐγ'ᾠδα· τὸ ἱμάτιον,=θοιμάτιον, νύκτα ὅλην, =νυχθόλην· φροῦδος,=πρὸ ὁδὸς· ὁ ἕτερος,=θάτερος.

Τῶν ἄρθρων τὸ φωνῆεν ἐξαφανίζεται διὰ τῆς κράσεως, καὶ μένει ὁ πνευματισμός του, οἷον· ὁ ἀνὴρ, ὠνὴρ· ὁ ἐκ, οὔκ, κλπ.

Ἡ ἔκθλιψις ὅταν ἀποσρέρεται τὸ τελικὸν βραχὺ τῆς προηγουμένης λέξεως, πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἑπομένης, καὶ τίθεται ἀντ' αὐτοῦ ἡ ἀπόστροφος (᾽)· ὁ δὲ ἀγαθὸς, ὁ δ' ἀγαθός.

Ὁ τόνος τοῦ φωνήεντος ἀποστραφέντος, εἰς μὲν τὰ μόρια συναποβάλλεται, οἷον· παρὰ ἡμῶν, παρ' ἡμῶν· εἰς δὲ τὰ κλιτὰ ἀναβιβάζεται, οἷον· κακὰ ἔπη, κακ' ἔπη.

Ἀφαίρεσις, ὅταν ἀποβάλλεται τὸ ἀρκτικὸν βραχὺ φωνῆεν τῆς ἑπομένης λέξεως ὄντος μακροῦ τῆς προηγουμένης τοῦ τελικοῦ, σημεῖον δὲ καὶ ταύτης εἶναι ἡ ἀπόστροφος, οἷον ποῦ ἔστιν, ποῦ 'στιν. ὦ ἄναξ ὦ 'ναξ (ποιητικὸν τοῦτο) γίνεται καὶ τοῦ ἀνδρὸς=τ'ἀνδρὸς τῷ ἀνδρὶ =τ' ἀνδρὶ, κλπ.

Σημείωσις 43.

Τὸ ϛ ὠνόμαζον οἱ Ἕλληνες ὡς οἱ Φοίνικες Κόππα, Κάπα, καὶ τὸ ὠνόμαζον ὡς οἱ Φοίνικες, Σάνπι.

Σημείωσις 44.

Ἡ ἑνικὴ Κλητικὴ τῶν εἰς ης ἀρσ. λήγουσαν εἰς η

σχηματίζει τὰ εἰς της, καὶ πης σύνθετα εἰς αβραχὺ, ὡς τὰ ἐθνικὰ, καὶ τὰ ἐκ τοῦ πωλῶ, τρίβω, μετρῶ, ἄρχω, ὠνοῦμαι, λατρεύω, οἷον, ὦ κυνώπα, Σκύθα, Πέρσα, βιβλιοπῶλα, παιδοτρίβα, γεωμέτρα, πατριάρχα, τελώνα, εἰδωλολάτρα. Ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον ἐξ αὐτῶν τινὰ, οἷον, μητέτα, εὐρώπα, δέσποτα, κλπ.

Τὰ, Ἀριστοφάνης καὶ Λεξιφάνης, δὲν συναριθμοῦνται μὲ τὰ ὀνόματα ἰσοσύλλαβα.

Σημείωσις 45.

Καὶ ἄλλα πολλὰ ὑπάγονται εἰς τοὺς ἀναλόγους τύπους τῶν ἰσοσυλλάβων, π. χ. τὰ ἐπίθετα μετουσιαστικὰ σημαίνοντα τὸ εἶδος τοῦ μετάλλου, ἐκ τοῦ ὁποίου εἶναί τι κατασκευασμένον, ὡς χρύσεος, χρυσοῦς· χρυσ-έα-ῆ· χρυσέον-οῦν. Ἀργύρ-εος-οῦς, ἀργυρ-έα, ἀργυρᾶ· ἀργύρ-εον-οῦν· χάλκεος-οῦς, κτλ. καὶ τὰ σημαίνοντα χρώματα, ἢ ἄλλην τινὰ ὕλην, οἷον κυάνεος-οῦς, ποσφύρεος-οῦς, λίνεος-οῦς, λινέα-νῆ, λίνεον-οῦν· καὶ τὰ πολλαπλασιαστικὰ, ὡς ἁπλόος-οῦς· διπλόος-οῦς, κλπ.

Τὰ σύνθετα ὀξύνους, ταχύνους, βαθύνους, ταχύπλους, ἀπὸ τοῦ οος γινόμενα πάντοτε παροξύνονται συναιρούμενα, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν δὲν συναιροῦνται, ὡς, ὀξύνοες, βαθύνοες, ταχύπλοες, κλπ.

Τὸ λιθοξόος, καὶ ὀγδοος, δὲν συναιροῦνται ποτέ.

Τὸ ἀντίξοος, καὶ πρόχοος, συναιροῦνται, ὡς ἀντίξοος-ξους, ἀντιξόου, τίξου, προχόου, πρόχου.
ἡ γλῶσσά μας λέγει, διπλὸς, χρυσός.

Σημείωσις 46.

Περὶ τῶν στίξεων.

Τὰ σημεῖα τῶν στίξεων, τὰ ὁποῖα μεταχειριζόμεθα εἰς τὸν γραπτὸν λόγον, εἶναι·

ά) Ἡ ὑποστιγμὴ, ἢ τὸ κόμμα, ἢ καὶ διαστολὴ λεγομένη, ἢ καὶ μεσοστιγμὴ (,)· χρησιμεύει ὅταν θέλωμεν νὰ διαιρέσωμεν τὰ μέρη τὰ ὅμοια φράσεώς τινος, οἷον, συγγενεῖς, φίλοι, κλπ, ὅλοι θέλουσι βοηθήσει· τρέξατε, προφθάσετε· διότι καὶ φράσεις ὁμοίας, ὡσαύτως, καὶ ἐκτεταμένας, διαιροῦμεν, χωρὶς νὰ βλάψωμεν κατά τι τὴν ἔννοιαν τῆς μιᾶς ἀπὸ τὴν ἄλλην καὶ εἰς τὰ ὑπονοούμενα μέρη κλπ.

β') Ἡ μέση, ἢ ἄνω στιγμὴ, ἢ κῶλον (·), διατηροῦσα τὸ νόημα κρεμάμενον, οἷον, τὸ νὰ ὁμιλῇ τις πολλὰ, καὶ καλὰ, εἶναι προτέρημα ἔξοχον· τὸ νὰ ὁμιλῇ τις ὀλίγα καὶ καλὰ, τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικὸν ἀνθρώπου φρονίμου· τὸ νὰ ὁμιλῇ πολλὰ καὶ κακὰ, εἶναι ἀνθρώπου μανιακοῦ, καὶ ματαιόφρονος· νὰ ὁμιλῇ ὀλίγα καὶ κακὰ, εἶναι ἴδιον ὅλως μωρόνου.

γ') Τελεία στιγμὴ (.), ὅταν ἡ ἔννοια τῆς φράσεως εἶναι ἐντελῶς τελειωμένη.

δ') Τὸ ἐρωτηματικὸν (;), τὸ ὁποῖον γράφομεν μετὰ τὰς ἐρωτηματικὰς φράσεις. Καλὸν εἶναι νὰ μεταχειριζώμεθα τοῦτο καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐρωτηματικῶν, διὰ νὰ γνωρίζωμεν ἀμέσως τὴν ἐρωτηματικὴν ἔννοιαν. π. χ. ; τί καλὸν ἔπραξε;

ε) Τὸ ἐπιφωνηματικὸν (!), τὸ ὁποῖον μεταχειριζόμεθα μετὰ τὰς θαυμαστικὰς ἐκφράσεις, τὰς ἀποῤῥηματικὰς, καὶ τὰς σχετλιαστικὰς, οἷον, ὦ ! τί δυστυχία!

ς') Ἡ παρένθεσις (()) μὲ τὴν ὁποίαν κλείομεν λέξιν, ἢ φράσιν ἐξηγητικὴν προηγουμένου τινὸς, ἢ ὡς εἶδος σημειώσεως.

ζ') Τὸ διαλυτικὸν (¨) τὸ ὁποῖον γράφομεν ἐπὶ τοῦ ι καὶ υ, ὅταν εἶναι μετὰ τὸ α, ε, ο, η, υ, ω, καὶ προφέρονται χωριστὰ, ὡς, ἄϋλος, ἀΐδιος, κλπ.

η) Τὸ διαιρετικὸν (-) γράφομεν μεταξὺ συλλαβῶν τῆς αὐτῆς λέξεως ὅταν τὴν διαιρῶμεν, οἷον, ἄν-θρω-πος.

θ') Τὴν παῦλαν (—), ὅταν κόπτωσι τὸν λόγον, ἀντικοπτόμενοι ἀπὸ ἄλλους ἢ συλλογιζόμενοι ὀλίγον.

ι) Τὸ ἀποσιωπητικὸν (. . . . .) τὸ ὁποῖον γράφουσιν, ὅταν δὲν θέλωσι νὰ ἀποτελειώσωσι τὸν λόγον.

ια') Τὸν παράγραφον (§), ὅταν ἐκτεταμένον λόγον διαιρῶσιν εἰς μικρότερα μέρη.

ιβ') Τὸ εἰσαγωγικὸν (« ») μὲ τὸ ὁποῖον σημειόνομεν αὐτολεξεὶ λόγον ἄλλου τινός.

Σημείωσις 47.

Ἐκτὸς τῶν δύο, ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ, τὰ λοιπὰ κάμνουσιν εἰς τος τακτικὰ, οἷον, Αος. Γος. Δος. Εος. Ϛος. θος. κλπ. Ἐκ τοῦ εἴκοσι κάμνουν ὅλα εἰς τος, εἰκοστὸς, τριακοστὸς, ἑκατοστὸς, διακοσιοστὸς κλπ.

Τέσσαρα μόνον λήγουσιν εἰς υς, υος, οἷον, τριτὺς, τετρακτὺς, ἑκατοστὺς, χιλιοστὺς, ἀπὸ τῶν τακτικῶν, τρίτος, τέταρτος, ἑκατοστὸς, χιλιοστὸς, κλπ.

Λέγεται καὶ, εἷς καὶ εἰκοστὸς, μία καὶ εἰκοστή, (εἰκοστὸς πρῶτος) κλπ.

Τὸ πέμπτος γίνεται ἀπὸ τὸ Αἰολ. πέμπω, ὅθεν καὶ ῥῆμα πεμπάζω, καὶ οὐσιαστικὸν ἀριθ. πεμπάς· ἑπτὰ, ἑβδομος, ἀπὸ τοῦ Αἰολ, ἕβδεμ, καὶ ἑβδόματος· ὀκτὼ, ὄγδοος, καὶ ὀγδόατος· ἐννέα, ἔνατος· εἴκοσι, εἰκοστός, κλπ. εἰς οστος.

Σημείωσις 48.

Πολλὰ τῶν ἐπιῤῥημάτων ἔχουσιν ἰδίαν ῥίζαν, καὶ εἶναι πρωτότυπα, οἷον, οὐ, μὴ, ἔτι, ἀεὶ, ποτὲ, ἄγχι, πάλιν.

Πολλὰ παράγονται ἐκ τῆς Γ'. πληθυντικῆς τῶν ἐπι-

θέτων κατὰ τροπὴν τοῦ λγκτικοῦ ν εἰς σ οἷον, σοφὸς, σοφῶν, σοφῶς· ἡδὺς, ἡδέος, ἡδέως· φίλος, φίλων, φίλως· ἀληθὴς, ἀληθέων-ῶν, ἀληθέως.

Ὅλα τὰ τοιαῦτα ποιότητος σημαντικὰ, ὀνομάζονται καὶ μεσότητος ἐπιῤῥήματα, ὡς παραγόμενα ἀπὸ τὴν Γ'. πληθυντικὴν, ἥτις διὰ τὴν κατάληξίν της λέγεται Μέση, (ὡς φαίνεται εἰς τὸν Πίνακα τοῦ πρώτου μέρους τῆς Γραμματικῆς ταύτης σελ. 60) εἶναι ὀλίγα τὰ ἐπίθετα, ἐξ ὧν δὲν σχηματίζονται ἐπιῤῥήματα· ὅσα δὲ ἐπιῤῥήματα εἶναι ἐπιδεκτικὰ τοῦ περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον, ὡς τὰ ἐπίθετα, ἔχουσι κατάληξιν θετικὴν, συγκριτικὴν, καὶ ὑπερθετικὴν, οἷον, ἄφαρ, ἀφάρτερος· ἐγγὺς, ἐγγίων, ἔγγιστος· πόῤῥω, ποῤῥότερος· πρωΐ, πρωϊέτερος· ὀπίσω, ὀπισώτερος· ὕψι, ὕψιστος.

ἐγγὺς	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω.
	ἔγγιον	ἔγγιστα.
ἄνω	ἀνωτέρω	ἀνωτάτω.
ἄγχι	ἄσσον	ἄγχιστα.
ταχὺ	θᾶσσον,	τάχιστα.
μάλα	μᾶλλον	μάλιστα.
μικρὸν (ἠκὺς)	ἧσσον	ἥκιστα.

Καὶ πτώσεις τινῶν πτωτικῶν μετὰ προθέσεων ἐπιῤῥηματικῶς λαμβάνονται, παρα-χρῆμα, καθὰ-καθ'ἃ· καθάπερ, διὸ, προὔργου, ἐξ-αίφνης, ἐκ-ποδὼν, ἐμ-μοδών.

Καὶ σχηματισμοί τινες ῥηματικοὶ μετέπεσαν εἰς ἐπιῤῥηματικὴν χρῆσιν, οἷον, ἄγω, φέρω, δεῦτε ἐκ τοῦ δεῦρο, ἔλα ἐδὼ, πληθ. δεῦρ' ἴτε· (ἰδοὺ ἐκ τοῦ ὁράω, ἀνώμαλ. εἶεν ἐκ τοῦ εἶη· ἴθι ἑνικ. ἴτε πληθυντικ.) ἴθι, ἐδοὺ, ἰδὲ, ἠνίδε, ἠνί· τὸ εἶεν συγκαταθετικὸν, τὸ ὄφελον εὐκτικόν.

Αἱ συλλαβαὶ, θεν, δε, θι, σι, προσαρτώμεναι εἰς τὴν ῥίζαν ἀντωνυμιῶν, ὀνομάτων, καὶ τοπικῶν ἐπιῤῥημάτων σημαίνουσι,

α') Τὰ μὲν θεν, κίνησιν ἀπὸ τοῦ τόπου, οἷον, Ἀθήνηθεν, οὐρανόθεν, κλπ.

β') Τὰ εἰς σε, ἢ δε, κίνησιν εἰς τόπον, οἷον, αὐτόσε, ἐκεῖσε, οἴκαδε, κλπ. Ἀθήνα-ζε, ἀντὶ Ἀθήνας-δε, Θήβα-ζε ἀντὶ Θήβας-δε.

γ') Τὰ δὲ εἰς θι, σι, στάσιν εἰς τόπον, οἷον, ἄλλοθι, ἀγρόθι, Ἀθήνησι, Πλαταιᾶσι, Ὀλυμπιᾶσι, κλπ. (αἱ τρόπαὶ αὗται μόνον διὰ τῆς παρατηρήσεως διδάσκονται).

Τὰ εἰς σι, παραλήγουσιν εἰς α, ἐὰν προηγῆται φωνῆεν· καὶ εἰς η, ἐὰν σύμφωνον, ὡς τὰ ἀνωτέρω, Ἀθήνησι, Πλαταιᾶσι, κλπ.

Τὸ η τοῦτο παραλῆγον ὑπογράφουσί τινες, ὡς δοτ. πληθυντ. Ἰωνικῶς, ἀλλὰ τὰ εἰς ασιν ἐξελέγχουσι τὴν ἀπάτην αὐτῶν.

Ἀπαντῶνται καὶ δοτικῇ, ὡς κομιδῇ=μὲ ἐπιμέλειαν, ὄθεν τὸ κατὰ πολλὰ, σπουδῇ=μὲ ταχύτητα, μὲ κόπον, ὄθεν τὸ δυσκόλως, μόλις καὶ θηλ. πεζῇ κοινῇ (ἐννοεῖται ὁδός)· καὶ αἰτιατ. ἀρχὴν=κατὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐπομένως παντελῶς, καὶ προῖκα=δωρεὰν=ἀμισθὶ, καὶ ἀνωφελῶς· μακρὰν ἀντὶ πόῤῥω=δηλ. ὁδὸν· παραχρῆμα =εὐθὺς· καθὰ, καθάπερ, ἀντὶ καθ' ἃ· προὔργου= πρὸ παντὸς ἄλλου ἔργου=ἀναγκαῖον· ἐκ ποδὼν ἀντὶ ἐκ ποδῶν ἀπὸ τοὺς πόδας, ἤγουν μακράν· ἐμποδὼν ἀντὶ ἐν τῷ τόπῳ τῶν ποδῶν=ἐμπόδιον· τινὰ λήγουσι, ἰσμοῖ, πυθοῖ, μεγαροῖ, (ἐκ ἰσμὸς, πυθὼ, μέγαρα)

καὶ πάντοτε περισπῶνται, πλὴν τοῦ οἶκος· εἶναι δὲ ἀληθῶς δοτικὴ πτῶσις, ἀλλοῦ μὲν ὁμαλὴ, οἷον, πυθοῖ, ἀλλοῦ ἀπηρχαιωμένη, καὶ ἀνώμαλος· τὸ δὲ Ὀλυμπιᾶσιν εἶναι δοτικὴ πληθυντ. τοῦ Ὀλυμπιάς, καὶ δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα.

Πολλὰ δεικτικὰ λαμβάνουσιν ἐπὶ τέλους τὸ ι, ὡς αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι, οἷον, οὐτωσί, ἐντευθενεί, ἐνθαδί, ὠδί, νυνί, δευρί· τὰ δὲ ἀναφορικὰ, λαμβάνουσι τὸ οὖν, ἢ δήποτε, οἷον, ὁπωσοῦν, ὁπουδήποτε, κλπ. Ἐκ τοῦ ποτὲ, καὶ πῶς γίνονται καὶ ἀρνητικὰ, οὔπως-μήπως. Καὶ ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον ἐπίθετον οὐδαμὸς, ἀπὸ τοῦ οὐδείς, οὐδαμῶς, οὐδαμῇ, οὐδαμόθεν, κλπ.

Σημείωσις 49.

Εἰς τόσας κλάσεις, οἱ νεώτεροι κατέταξαν ὅλας τὰς λέξεις τῆς γλώσσης, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζομεν ὅλα τὰ διανοήματά μας καὶ τὰ παραστένομεν· ὅσας δηλ. οἱ σοφοὶ γραμματικοὶ παντὸς ἔθνους, καὶ οἱ νομοθέται πάσης γλώσσης εὗρον ἱκανὰς, πρὸς ἔκφρασιν, καὶ παράστασιν ὅλων τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν, καὶ σχέσεων, ὡς ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὰ γένη, ἀριθμοὺς καὶ πτώσεις τῶν ὀνομάτων, καὶ κλίσεις (ἴδε σημείωσιν 14, καὶ 15—17)· ἐπὶ τοῦ Ὁμήρου ἔλεγον τὸν ἀντὶ τοῦτον, ὡς καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ λέγομεν, τὸν εἶδα, ἀντὶ τοῦτον ἴδα.

Σημείωσις 50.

Τὸ α τοῦτο τὸ ἐλεύθερον ἀπὸ σύμφωνον λέγεται καθαρὸν, ὡς σκιά· ἐὰν δὲ ἔχῃ πρὸ αὐτοῦ σύμφωνον, λέγεται μικτὸν, ὡς ἡ καθαρά· τὰ ὁποῖα φυλάττουσι τὸ α εἰς τὴν ἑνικ. γενικ. καὶ δοτικὴν, ὡς ἡ σκιὰ, τῆς σκιᾶς, ἡ καθαρὰ, τῆς καθαρᾶς· πρὸς τούτοις φυλάττουσι τὸ α

καὶ τὰ λήγοντα εἰς θα, καὶ δα, οἷον Μάρθα, Μάρθας, Λήδα, Λήδας.

Τὸ δὲ ἄκανθα γίνεται ἀκάνθης.

Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ Γέλα, Φιλομήλα, Ἀνδρομέδα, καὶ τὰ εἰς α ἐκ συναιρέσεως (ὡς μνάα μνᾶ), ὅθεν καὶ ὁ κανών·

Τὰ εἰς α μακρὸν, καὶ εἰς ᾰ καθαρὸν, καὶ εἰς δα, ρα καὶ θα, λήγοντα ὀνόματα φυλάττουσι τὸ α ἐπὶ τῆς γενικῆς, καὶ δοτικῆς, κλπ.

Σημείωσις 51.

Ἡ ῥὴν, ῥηνὸς, ῥῆνα=τὸ ἀρνίον, τὸ πρόβατον· Νίκανδρος· ἀρὴν, ἡ ἀῤῥὴν ἄχρηστος ὀνομαστικὴ, ἀφ' ἧς αἱ πλάγιαι (συγκοπῇ) ἀρνὸς, ἀρνὶ, ἄρνα, Δυϊκ. ἄρνε, πληθ. ἄρνες, ἀρνῶν, ἀρνάσι, Ἰωνικῶς· ἄρνεσι, ἄρνας· Κριός. Ὀδυσ. Ὁμήρ. ἄνευ διαφορᾶς, ἀρνίον, ἀρσενικὸν, ἢ θηλυκὸν. Ἀῤῥὴν λέγει Θεόφραστος. Ἄρνες καὶ τοὺς μικροὺς στάχυας τῶν σπαρτῶν γεννημάτων.

Σημείωσις 52.

Τρόπος ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων.

Τίς; οὗτος, ἐκεῖνος, ἄλλος, οὐδείς.

Πότερος; ἕτερος, οὐδέτερος.

Ποῖος; ἀγαθὸς, σοφὸς, κακός.

Πηλίκος; μέγας, μικρὸς, δίπηχυς.

Ποδαπός; Ἕλλην, ἡμεδαπὸς, ξένος.

Πόσου; πολλοῦ, ὀλίγου, τόσου.

Πόσα; δύο, τρία, δέκα.

Πόστος; δεύτερος, τρίτος.

Ποσταῖος; δευτεραῖος, τριταῖος.

Ποσαετὴς; διετὴς, δεκαετής.

Ποσαπλοῦς; διπλοῦς, τριπλοῦς,
Ποσάκις; ἅπαξ, δίς, τρίς.
Ποσαχῶς; δίχα, τρίχα, τριχῇ, τριχῶς.
Πῶς; ὀρθῶς, σοφῶς, φαύλως.
Ποῦ ἢ πόθι; ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἐν τῇ πόλει.
Ποῖ, πῇ, πόσε; δεῦρο, ἐκεῖσε, εἰς τὴν πόλιν.
Πόθεν; ἐντεῦθεν, ἐκεῖθεν, ἐκ τῆς πόλεως.

Σημείωσις 53.

Ἀνακόλουθον λέγεται τοιαύτη τις τῶν κώλων διάταξις, καθ' ἣν, διακοπτομένης τῆς ἁ. σειρᾶς τοῦ λόγου, τίθεται ἄλλη διάφορος, ἐξ οὗ προκύπτει, ὥστε τὸ τέλος νὰ μὴ συμφωνῇ μὲ τὴν ἀρχήν· τοιοῦτον εἶναι τὸ παρ' ἡμῖν, ἐγὼ δὲν μὲ μέλει· ἐκ τοῦ ἐγὼ δὲν φροντίζω καὶ ἐμὲ δὲν μέλει, κλπ.

Τὸ μὴ ἀνακόλουθον τείνει νὰ ἑνώσῃ τὰ δύο κῶλα εἰς ἕν, ὡς ἀπολαύω, ὧν ἔχω ἀγαθῶν, τὸ δὲ ἀνακόλουθον τείνει νὰ διαχωρίσῃ εἰς δύο τὸ ἓν κῶλον, ὡς ἐγὼ ἀποβλέψας δοκεῖ μοι· γίνεται δὲ κατὰ πολλοὺς τρόπους τὸ ἀνακόλουθον· ὅταν ὁ λόγος ἀρχίζων μετὰ ὀνομαστικῆς, μεταπίπτῃ ἔπειτα εἰς ἄλλην πτῶσιν, ἥτις ὑποθέτει ἄλλην σύνταξιν, ὡς ἀποβλέψας ἔδοξέ μοι=ἀποβλέψας ἔδοξε.

Τοιουτοτρόπως ἡ μετοχὴ ὀνομαστικὴ ὅταν μένῃ χωρὶς ἀποδόσεως, ἀποβαίνει ἀπόλυτος, οἷον, θνητὸς ὢν σμικρόν τινα χρόνον, πόνος αὐτῷ παραμένει.

Εἶναι πολλῶν καὶ διαφόρων εἰδῶν ἀπόλυτοι αἱ ὁποῖαι ἀνάγονται ὅλαι εἰς τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα, καὶ μάλιστα εἰς περιόδους μεγάλας, ἔνθα λησμονηθείσης τρόπον τινὰ τῆς πρώτης σειρᾶς, ἀρχίζει νέα ἄλλη, ἥτις δὲν συνδέεται μὲ τὴν πρώτην· οὕτω π. χ. ἀντὶ τούτων ἕκαστος οἷος τ' ἐστὶ . . . . . τούτους πείθειν, λέγεται· τούτων ἕκαστος, οἷος τ' ἐστὶ . . . . . τούτους πείθουσι κλπ. Γίνεται καὶ κατ' ἄλλον τρόπον τὸ ἀνακόλουθον, ἀντίθετον τοῦ προηγουμένου, ὅταν δηλ. ἀρχίζων ὁ λόγος μὲ ἄλλην πτῶσιν μεταπίπτῃ εἰς ὀνομαστικήν· ὡς τοῖς Συρακουσίοις κατάπληξις οὐκ ὀλίγη ἐγένετο ὁρῶντες=κατάπληξις ἐγένετο ὁρῶσι.

Σημείωσις 54.

Πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ἔχει τὴν ὀνομασίαν του· τὸ ὄνομα ἑνὸς ἀνθρώπου, ἑνὸς ποταμοῦ, βουνοῦ, πόλεως, κλπ. λέγεται, Κύριον, ὡς Πέτρος, Ἑλικών, Ὀδησσός, κλπ.

Διὰ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ὀνομάτων, ἦτον δύσκολον νὰ ἐνθυμῆταί τις παντὸς πράγματος ὄνομα· πρὸς ἀποφυγὴν λοιπὸν τῆς δυσκολίας ταύτης, μὲ ἕνα ὄνομα ὠνόμασαν ὅλα τὰ ὁμοιάζοντα κοινῶς, ὡς ἄνθρωπος, ἄλογον, πέτρα, μηλέα, κλπ., καὶ τὸ κοινὸν ὄνομα τοῦτο λέγεται Προσηγορικόν· ὅλα δὲ τὰ κοινὰ ταῦτα ὀνόματα, ἄνθρωπος, σκύλος, ἄλογον (ἵππος) κλπ. λέγονται Γενικά· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ εἰς ταῦτα εἶναι κάποια ὁμοιότης, ἐλόθη ἡ λέξις, Ζῶον, καὶ λέγονται, γενικά· ἡ δὲ λέξις ἄνθρωπος, σκύλος, ἵππος, λέγεται, εἰδικόν. Τὰ ὀνόματα δὲ ταῦτα Ἀφῃρημένα λέγονται, ἤγουν σηκωμένα· ἐπειδὴ ἀπὸ τόσα ὑποκείμενα ἐσηκώθησαν ἐκεῖναι αἱ ποιότητες, εἰς τὰς ὁποίας ὁμοιάζουν, καὶ ἐδόθη εἰς αὐτὰς κοινὸν ὄνομα.

Ἀκολουθεῖ νὰ σηκώσωμεν ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον μίαν ποιότητα, διὰ νὰ τὴν θεωρήσωμεν χωριστὰ ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον, καθὼς π. χ. ἀπὸ τὸν σοφὸν ἄνθρωπον σηκό-

νομεν τὴν σοφίαν του, καὶ τότε ἡ λέξις σοφία, ἀνδρία, ὡραιότης, λέγονται ἰδίως ἀφῃρημένα ὀνόματα· (ἴδε καὶ σημείωσιν 63), καθὼς καὶ ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς, ἓν μῆλον, δέκα στρατιῶται, κλπ. Ἐὰν ἀφαιρέσωμεν, ἢ σκιώσωμεν τὸ μῆλον, καὶ τὸ στρατιῶται, καὶ ἔχωμεν εἰς τὴν ἔννοιαν μόνον τὸ ἓν, τὸ δέκα, κλπ. εἶναι ἀφῃρημένα.

Σημείωσις 55.

Ἡ ἑνότης καὶ ἡ σύστασις τοῦ λόγου θεωρεῖται, ὡς καὶ εἰς τὸ Τεχνολογικὸν, εἰς ἓν γράμμα, μίαν συλλαβὴν, μίαν λέξιν· λέγομεν καὶ εἰς τοὺς ἀριθμοὺς μονάδας, δεκάδας, κλπ. καὶ μίαν ἑκατοντάδα, καὶ ὡς ἓν ὅλον θεωρεῖται ἡ σύνθεσις αὕτη τῆς λέξεως καὶ τῆς ἑκατοντάδος, δεκάδος κλπ. οὕτω καὶ εἰς τὸ Συντακτικὸν, μίαν πρότασιν, εἴτε ἁπλῆν, εἴτε σύνθετον, μίαν περίοδον, ἓν κεφάλαιον, ἕνα λόγον ῥητορικὸν, ἓν σύγγραμμα, κλπ. λέγομεν.

Ἡ δὲ ἰδιότης αὕτη θεωρουμένη ἀφῃρημένως, καλεῖται Ἑνότης·—ἅπας λοιπὸν λόγος σύγκειται ἐκ μιᾶς, ἢ ἐκ πολλῶν προτάσεων, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουσι πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, καὶ θεωρεῖται ὡς ἓν ὅλον. Καὶ καθὼς πᾶν τῆς φύσεως πρᾶγμα, ἢ τῆς τέχνης, ἐξ ἑνὸς, ἐξ ὀλίγων, ἢ ἐκ πολλῶν συγκείμενον, ὅταν τὰ μέρη ταῦτα εἶναι πρὸς ἄλληλα οὕτω συνδεδεμένα ὥστε νὰ χρησιμεύωσι πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, θεωρεῖται ὡς ἓν, οὕτω καὶ πᾶς λόγος·—καὶ ὡς τὸ δένδρον, ὁ οἶκος, τὸ πλοῖον, κλπ. λέγονται κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν ἓν, οὕτω καὶ τὰ διάφορα ἀθροίσματα καὶ πλέγματα τῶν λόγων. Καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἀριθμητικὴν, ἐκ τῶν μονάδων γίνεται ὁ ἀριθμὸς, οὕτως ἐκ τῶν προτάσεων γίνονται αἱ περίοδοι, καὶ οἱ λόγοι·—καὶ καθὼς ἐκεῖ ἐξετάζομεν τὸν δοθέντα ἀριθμὸν, ἂν σύγκειται ἐξ ἁπλῶν μονάδων, ἢ συνθέτων, ἢ

καὶ ἐξ ἀμφοτέρων, καὶ ἐκ πόσων· καὶ καθὼς ἐνίοτε μία μονὰς δύναται νὰ ἐπέχῃ τόπον ἀριθμοῦ, καὶ εἰς τὸ Τεχνολογικὸν, ἓν φωνῆεν ἀποτελεῖ ἐνίοτε συλλαβὴν, καὶ μία συλλαβὴ λέξιν ἐνίοτε, οὕτως ἐνταῦθα δυνατὸν ὁ λόγος νὰ γίνηται ὄχι μόνον ἐκ πολλῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ μιᾶς μόνης συνθέτου, ἢ ἐκ μόνης τῆς ἁπλῆς προτάσεως.

Παραδείγματα.

Φίλιππος ἦν χωλός.— Φίλιππος ἦν χωλὸς καὶ μονόφθαλμος.—Ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἦσαν στρατηγικώτατοι, καὶ φιλοτιμότατοι.—Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, Σιμωνίδης, Ἀθηναίων στρατηγὸς, Ἠιόνα τὴν ἐπὶ Θράκης, Μενδαίων ἀποικίαν, πολεμίαν δ' οὖσαν, ξυλλέξας Ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρίων, καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων πλῆθος, προδιδομένην κατέλαβε, καὶ παραχρῆμα ἐκβοηθησάντων Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων, ἐξεκρούσθη τε καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν (Θουκ. Δ΄.).

Εἶναι φανερὸν τώρα ὅτι ἡ ἑνότης τοῦ λόγου στέκει εἰς τὸ νὰ περιέχῃ ὅσα ἀπαιτοῦνται νὰ τὸν καταστήσωσιν ἓν ὅλον· δηλ. νὰ περιέχῃ τόσας προτάσεις, ὅσας κρίσεις κρίνει ἀναγκαίας ὁ νοῦς εἰς τὴν ἔκθεσιν καὶ δήλωσιν τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος σκοποῦ, καθὼς ἡ ἑνότης τοῦ ἀριθμοῦ στέκει εἰς τὸ νὰ ἔχῃ τόσους χαρακτῆρας, ὅσοι ἐξαρκοῦσιν εἰς δήλωσιν τῆς δεῖνος ἢ δεῖνος ποσότητος. Καὶ καθὼς ἀλλάσσει τοῦ ἀριθμοῦ ἡ δύναμις, ἐὰν προστεθῇ, ἢ ἀφαιρεθῇ πρότασις· π. χ. εἰς τὸν ἀριθμὸν 365 οὔτε τὰ 5, οὔτε τὰ ἑξήκοντα, οὔτε τὰ τριακόσια ἀποτελοῦσιν ὅλον καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ μέρος, ἐν ᾧ ἄλλοτε, ὅταν θέλω νὰ σημάνω πέντε μόνον ἢ ἕξ, σημαίνουσιν ἀριθμοὺς καθ' ἑαυτούς.

Σημείωσις 56.

Ἡ δύναμις μὲ τὴν ὁποίαν δυνάμεθα ἐκ τῶν πολλῶν νὰ

συναπαρτίζωμεν κατὰ νοῦν ἓν, καὶ ἀντιστρόφως ἕκαστον τῶν πολλῶν ἐξ ὧν τὸ ἓν συντίθεται νὰ τὸ θεωρῶμεν καὶ αὐτὸ μέρος λαμβανόμενον πάλιν ὡς ἓν, καὶ ἑπομένως τὸ αὐτὸ πρᾶγμα νὰ θεωρῶμεν ὡς ὅλον αὐθύπαρκτον, ἢ ὡς ἄλλου μέρους συστατικὸν, εἶναι τὰ ὑπερθαύμαστα προτερήματα μὲ τὰ ὁποῖα ἐπροίκισεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον.

Ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου, παρεκτείνοντες τὴν παροῦσαν στιγμὴν, ἥτις εἶναι τὸ καθ' ἑαυτὸ ἐνεστὼς, νὰ σχηματίσωμεν ἐνεστῶσαν ὥραν, ἐνεστῶσαν ἡμέραν, ἑβδομάδα, κλπ. καὶ ἀντιστρόφως μὲ τὴν διαίρεσιν τῶν μεγαλητέρων νὰ σχηματίσωμεν ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, ὥρας τῆς ἡμέρας, λεπτὰ τῆς ὥρας, κτλ.

Οἱ δὲ διάφοροι λόγοι, χαρακτηρίζονται κατὰ τὸν διάφορον λόγον τῆς συμπλοκῆς καὶ συνδέσεως, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν, κατὰ τὴν φύσιν τῶν προτάσεων, ἥτις κρέμαται ἐκ τῆς φύσεως τῶν ἐννοιῶν, χαρακτηρίζονται οἱ λόγοι, καλούμενοι, Συμπλεκτικοὶ, ὅταν συμπλέκωσι, Διαζευκτικοὶ, ὅταν διαζεύγωσι, Αἰτιολογικοὶ, ὅταν αἰτιολογῶσιν, ἐξηγῶσι δηλ. τὸ αἴτιον τοῦ προηγουμένου, Ὑποθετικοὶ, ὅταν ἐκφέρωσι συνέπειαν ἐκ προταχθείσης ὑποθέσεως, κλπ.

Σημείωσις 57.

Καθέκαστον ὅλον διαιρεῖται φυσικὰ εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, καὶ κατὰ τὸν σκοπὸν τῆς διαιρέσεως· διότι τὸ αὐτὸ ὅλον δυνατὸν νὰ διαιρεθῇ κατὰ πολλοὺς τρόπους· ὁ λόγος λοιπὸν, θεωρούμενος ὡς ὅλον, διαιρεῖται καὶ αὐτὸς εἰς τὰ μέρη του.

Ὅταν ὁ λόγος ἀπὸ μίαν ἁπλῆν σύγκηται πρότασιν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ στοιχεῖον, ὡς εἴπομεν, παντὸς ἄλλου

λόγου, τότε πρόκειται νὰ εὑρεθῶσι τὰ συστατικά του μέρη, ἢ τὸ ὑποκείμενον, κατηγορούμενον, καὶ τὸ συνδετικόν.

Ὅταν σύγκηται ἀπὸ σύνθετον πρότασιν, πρόκειται τότε νὰ εὑρεθῶσι τὰ ποιοῦντα τὴν σύνθεσιν, ἢ ὑποκείμενα, κατηγορούμενα, ἀντικείμενα, ἢ προσδιορισμοὶ, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ σύνθεσις γίνεται.

Σημείωσις 58.

Κῶλα ὀνομάζομεν τὰ μέρη, τὰ ὁποῖα κατ' εὐθεῖαν καὶ οὐσιωδῶς συγκροτοῦσι τὸν λόγον· ὑπάρχει λοιπὸν μονόκωλος πρότασις, δίκωλος, τρίκωλος, κλπ. κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μερῶν τῆς συνδέσεως.

Οὕτω τὰ, ὁ Θεός ἐστι δίκαιος· ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας ἐν Ἀσίᾳ· Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου κατεπολέμησε τὸν ἀπόγονον τοῦ Ξέρξου Δαρεῖον, βασιλέα τῶν Περσῶν κλπ. εἶναι λόγοι συγκροτούμενοι μόνον ἀπὸ μίαν ἁπλῆν πρότασιν, ἑπομένως λόγοι μονόκωλοι.

Ἄρχοντες μέν εἰσι καὶ οἱ βουκόλοι τῶν βοῶν, καὶ οἱ ἱπποφορβοὶ τῶν ἵππων, καὶ πάντες οἱ καλούμενοι νομεῖς, εἶναι λόγος συγκείμενος ἐκ προτάσεως συνθέτου τρία ὑποκείμενα ἐχούσης, ἑπομένως, λόγος τρίκωλος.

Τὰ κύρια μέλη ταῦτα τὸν λόγον ἀπαρτίζοντα, τὰ ὁποῖα ὠνομάσαμεν κῶλα, δυνατὸν νὰ ἔχωσι καὶ ἄλλα μέρη, ὡς Μιλτιάδης, ὃς ἐνίκησεν ἐν Μαραθῶνι τοὺς Πέρσας, ἦν πατὴρ Κίμωνος· καὶ, ἐκ μὲν Ἀθηνῶν ἐγὼ εἰς Στάγειρα ἦλθον, διὰ τὸν βασιλέα τὸν μέγαν, ἐκ δὲ Σταγείρων εἰς Ἀθήνας, διὰ τὸν χειμῶνα τὸν μέγαν· ταῦτα τὰ μέρη τῶν κώλων καλοῦμεν κόμματα.

Τὰ κόμματα πάλιν ταῦτα δυνατὸν νὰ ἔχωσι καὶ ἄλλα μέρη, ὡς Μιλτιάδου ἦν υἱὸς Κίμων, ὃς ἐστρατήγει Ἀ-

θηναίων ἐν Παμφυλίᾳ, ἐπ' Εὐρυμέδοντι ποταμῷ, ἔνθα τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο πεζομαχίᾳ καὶ ναυμαχίᾳ· καὶ ταῦτα τῶν κομμάτων τὰ μέρη καλοῦμεν, κομμάτια. Ἔχομεν λοιπὸν εἰς τὴν διαίρεσιν τοῦ λόγου, ὅλον, μέρη τοῦ ὅλου κύρια, τὰ ὁποῖα συγκροτοῦσι καθ' αὐτὸ τὸν λόγον καὶ ταῦτα εἶναι κῶλα· ἔχομεν μέρη, τὰ ὁποῖα δὲν ἀναφέρονται κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν κύριον λόγον, ἀλλὰ εἰς τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ κόμματα· ἔχομεν καὶ ἄλλα μέρη, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς μέρη μερῶν, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ κομμάτια κλπ. ὡς τὸ δένδρον μὲ τὸ στέλεχος, μὲ τοὺς κλάδους καὶ μὲ τὰ παρακλάδια, ἂν χρησιμεύῃ εἰς παρομοίωσιν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει· ἰδιαιτέρως δὲ ἐκ τῶν τρόπων τῆς συνδέσεως, ὁ συμπλεκτικὸς ἐνίοτε ἔχει ὡρισμένα μέρη, καὶ πλεῖστα δὲν ὑπάρχουσιν, ὡς ὁ Θεὸς ἔκτισεν ὁρατά τε καὶ ἀόρατα. Ἐνίοτε κρέμαται ὁ ἀριθμὸς τῶν μερῶν ἐκ τῆς περιστάσεως, καὶ ἐκ τοῦ σκοποῦ· οἷον, καὶ Αἴας καὶ Ὀδυσσεὺς καὶ Ἰδομενεύς, κλπ.

Ὁ κυρίως ἐναντιωματικός, καὶ κυρίως διαζευκτικός, ἔχουσι δύο κῶλα κατ' εὐθεῖαν ἀλλήλοις ἀντικείμενα, καὶ ἀλλήλων ἀναιρετικά, ὡς, ἡμέρα μέν, οὐχὶ δὲ νύξ· ἤτοι ἡμέρα ἢ νύξ. Ὁ ὑπεναντιωματικός, καὶ παραδιαζευκτικὸς κρέμανται ἐκ τῆς περιστάσεως, καὶ ἐκ τοῦ σκοποῦ, οἷον, τῶν ὀνομάτων τὰ μέν ἐστι πρωτόκλιτα, τὰ δὲ δευτερόκλιτα, τὰ δὲ τριτόκλιτα· ἢ τὰ μὲν ἰσοσύλλαβα, τὰ δὲ περιττοσύλλαβα κλπ. ἢ χρυσὸς, ἢ ἄργυρος, ἢ χαλκός.

Τὰ διάφορα ταῦτα μέρη ἀποτελοῦσι τὸ κῶλον, ὡς τὰ διάφορα παρακλάδια εἶναι μέρη κλάδων, καὶ οἱ κλάδοι τοῦ δένδρου· οὕτως οἱ δάκτυλοι εἶναι μέρη τῆς χειρὸς,

αἱ χεῖρες, καὶ οἱ πόδες εἶναι μέρη τοῦ σώματος, καὶ καθεξῆς.

Ἀλλ' ὡς ἔχει κῶλον πρὸς κῶλον, οὕτως ἔχει καὶ λόγος πρὸς λόγον. Ἀφ' οὗ λοιπὸν εὑρεθῶσι τὰ ὅρια καὶ τὰ μέρη ἑνὸς λόγου, τότε πρέπει νὰ γένῃ μετάβασις εἰς τὸν ἄλλον λόγον, καὶ νὰ ἐξετασθῇ πῶς συνδέεται οὗτος πρὸς ἐκεῖνον· π. χ. ὅταν μετά τινα λόγον ἀπαντήσωμεν, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἐννοοῦμεν κλπ. (Ξεν.), τοῦτο εἶναι λόγος συμπλεκτικὸς πρὸς τὸ ἡγούμενον συνδεόμενος.

Ὡσαύτως, οὐμὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ (Δημ.). Πολλάκις δὲ τὰ μέγιστα ὁ τρόπος, καθ' ὃν λόγος πρὸς λόγον, κῶλον πρὸς κῶλον, κόμμα πρὸς κόμμα, καὶ κομμάτια πρὸς κομμάτια συνδέεται.

Ἡ ἀπ' ἀρχῆς τεθεῖσα λέξις πρὸς δήλωσιν ἰδέας τινὸς λέγεται πρωτότυπος, θεματικὴ, ριζικὴ. Ἡ δὲ σχηματισθεῖσα ἐξ ἄλλης ὀνομάζεται παράγωγος. Ἡ δὲ ἀνίχνευσις τῆς ἀρχῆς τῆς λέξεως, λέγεται ἐτυμολογία.

Λέξεις πρωτότυποι πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶναι πολλαὶ, αἱ σημαίνουσαι καὶ ἁπλῆν τινα, καὶ ἄμεσον αἴσθησιν, καὶ ἀντίληψιν· ἤγουν, κρύος, θέρος· ἔτι δὲ καὶ πολλὰ ὀνόματα ζώων, καρπῶν, ποτῶν, καὶ τῶν τοιούτων, ἤγουν, ἄϊς, κρι, καὶ ἔπειτα, κριθὴ, γάλα, μέλι.

Τὰ ὀνόματα σημαίνοντα πρᾶξιν, ἢ κατάστασιν, ἢ τὸν πράττοντα, ἢ τὸν ἔχοντα αὐτὴν, παρήχθησαν ἀπὸ ῥήματα· οἷον, βοῦς, ἀπὸ τοῦ βόω=βόσκω· πρόβατον, ἀπὸ τοῦ προβαίνω· λόγος, ἀπὸ τοῦ λέγω· πόνος, ἀπὸ τοῦ πένω. Ἐκ τούτων, ἴσως, καὶ ἡ ἀναλογία τοῦ σοφὸς, φθόνος, ἀπὸ τῶν θεμάτων σέφω, φθένω.

Τὰ ἐκ τῶν ῥημάτων εἰς σις, της, τηρ, οὐσιαστικὰ

σημαίνουσι τὸν ἐργαζόμενον, ἢ μετερχόμενον τὴν ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένην ἰδέαν· οἷον γράφω-γραφεύς· δικάζω-δικαστής· μανθάνω-μαθητής· ἐλαύνω-ἐλατήρ· σώζω,-σωτήρ· ῥέω=λέγω, ῥήτωρ.

Τὰ τοιαῦτα διγενῆ προσηγορικὰ ἔχουσι καὶ θηλυκὸν, τρεπομένου τοῦ μὲν εως εἰς υια, ις ἢ ἴσσα, τοῦ δὲ της, εἰς τις, τρὶς, τρία· τοῦ δὲ τηρ εἰς τειρα· ὡς, ἱερεὺς-ἱέρεια· βασιλεὺς,-βασίλισσα, καὶ βασιλίς· ποιητὴς,-ποιήτρια· προφήτης,-προφῆτις· αὐλητὴς,-αὐλητρίς· σωτὴρ, σώτειρα.

Γίνονται ἐκ ῥημάτων καὶ οὐσιαστικὰ πράγματος σημαντικὰ, μὲ κατάληξιν ὅμως η, ος, μη, τος, μος· ὡς φεύγω-φυγὴ· διατρίβω-διατριβή· ἐλέγχω-ἔλεγχος· τύπτω-τύπος· γινώσκω-γνώμη· πλεονάζω-πλεονασμός· δέω -δεσμός· δύω-δυσμή· λύζω-λυγμός· ὀδύρομαι-ὀδυρμός· πίνω-πότος· ἀναλογοῦσι καὶ μὲ τὸ ἑνικ. α. καὶ γ. πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ὅθεν καὶ ἐπιδέχονται μεταβολὰς ὡς ἐκεῖ.

Τὰ εἰς σις καὶ σια εἶναι πολυάριθμα, καὶ ἀναλογοῦσι μὲ τὸ β. πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, σημαίνοντα τὴν ἐνέργειαν, ἢ τὴν πρᾶξιν, καὶ παράγονται ὡς θέω-θέσις· στάω-στάσις· φάω-φάσις· δόω-δόσις καὶ συνθέω-σύνθεσις, καὶ συνθεσία· τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα καὶ λήγοντα οὕτω δηλ. ἐπιστάω-ἐπίστασις, καὶ ἐπιστασία· ἐπιβάω, ἐπίβασις, καὶ ἐπιβασία· καὶ τὰ, ποίησις, ῥῆσις, εὕρεσις, αἵρεσις.

Τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων παραγόμενα ῥήματα σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι, ἢ ἔχει τὸ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος σημαινόμενον, καὶ λήγουσιν εἰς αω, εω, ευω, οἷον, κόμη-κομάω· λίπος-λιπάω· πομπὸς-πομπεύω·

παρθένω-παρθενεύω· κοίρανος-κοιρανεύω· φονεὺς-φωνεύω· θάλαττα-θαλαττεύω (εἶμαι εἰς τὴν θάλασσαν), δοῦλος -δουλεύω· ἔτι καὶ ὅτι τὸ ὑποκείμενον κάμνει τὸ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος σημαινόμενον, καὶ λήγουσιν ἰδίως εἰς ιζω, οω, οἷον, αἷμα-αἱματίζω· ἁγνὸς-ἁγνίζω· πτερὸν-πτερόω· χρυσὸς-χρυσόω· δοῦλος-δουλόω.

Ἐξ ἐπιθέτων εἰς ιος, καὶ σημαίνει τὸ ἀνῆκον, ἢ ἁρμόζον εἰς τὸ δηλούμενον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, οἷον οὐρανὸς, οὐράνιος· ἑσπέρα, ἑσπέριος· ἐλεύθερος, ἐλευθέριος· ἐνιαυτὸς, ἐνιαύσιος· ἑκὼν ἑκόντος, ἑκούσιος· πατὴρ, πατρὸς, πάτριος· εἶναι καὶ ἰδιαίτεραι ἄλλαι καταλήξεις, αιος, οιος, ωος, ειος, ὡς ἀγορὰ, ἀγοραῖος, Ἀθῆναι, Ἀθηναῖος, Ῥώμη, Ῥωμαῖος, αἰδὼς, γεν. αἰδόος, αἰδοῖος· σπονδὴ, σπονδεῖος, ἀντὶ σπονδήϊος· ἄλλος, ἀλλοῖος· πατρὸς, πατρῷος· ἠὼς γεν. ἠόος, ἠῷος.

Τὰ εἰς ικος, σημαίνοντα τὸ ἀνῆκον, ἢ τὸ ἐπιτήδειον εἰς τοῦ πρωτοτύπου τὸ σημαινόμενον· οἷον, κύκλος-κυκλικός· βασιλεὺς-βασιλικός· Ὅμηρος-ὁμηρικὸς, γράφω-γραφικός· ἄρχων-ἀρχικός.

Τὰ εἰς υκος λήγοντα, ἐὰν τὸ ἐξ οὗ παράγονται εἶναι εἰς υς, ὡς θῆλυς-θηλυκός· ἐὰν δὲ πρὸ τῆς καταλήξεώς του ἔχῃ ι λήγει εἰς ικος, οἷον, Ἴλιον-Ἰλιακὸς· κύριος-κυριακός· σπονδεῖος-σπονδιακός· πολλάκις ἡ ιακὸς προτιμᾶται τῆς ικος, ὡς εὐφωνοτέρα, ἀλλὰ τότε γίνεται διπλῆ παραγωγὴ, οἷον, Κόρινθος-Κορίνθιος-Κορινθιακός· Ὄλυμπος-Ὀλύμπιος-Ὀλυμπιακός. Ἐὰν τὸ πρωτότυπον καταλήγῃ εἰς αῖος, τὸ κτητικὸν λήγει εἰς αϊκός, ὡς τροχαῖος-τροχαϊκός· Ῥωμαῖος-Ῥωμαϊκός· ἀρχαῖος-ἀρχαϊκός.

Τὰ εἰς ηλος, ωλος, σημαίνουσι κλῆσιν ἢ ἕξιν εἰς τὸ

πρωτότυπον, οἷον· ἀπατάω-ἀπατηλός· ἁμαρτάνω-ἁμαρτωλός.

Τὰ εἰς ιμος ἀπὸ ῥηματικὰ γινόμενα, σημαίνουσι τὸν ἐπιτήδειον νὰ ἐνεργήσῃ, ἢ νὰ πάθῃ τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου, οἷον, χράομαι-χρῆσις-χρήσιμος· τρέφω τροφὴ-τρόφιμος· θάνω-θάνατος-θανάσιμος· πόω-ποτὸν-πότιμος· πόσις-πόσιμος.

Ὡσαύτως καὶ τὰ εἰς ιμαῖος· κλέπτω-κλοπὴ-κλοπιμαῖος· θνήσκω-θνητὸς-θνησιμαῖος.

Τος, τεος· ἡ μὲν τος σημαίνει τὸν παθόντα, ἡ δὲ τέος τὸν χρεωστοῦντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλούμενον, οἷον, λέγω-λεκτὸς-λεκτέος· στέλλω-σταλτὸς-σταλτέος, κλπ. Τὲ εἰς ινος σημαίνουσι τὴν ἐξ ἧς ἔγειναν ὕλην, ἐὰν προπαροξύνωνται, οἷον, λίθινος, καὶ τὸν εἰς ὃν ἔγειναν καιρὸν, οἷον, χθεσινὸς, ἡμερινός.

Σημαίνουσι καὶ τὸν ἔχοντα δαψίλειαν τοῦ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαινομένου, οἷον, πεδίον-πεδινός· δέος-δεινός· ὄρος-ὀρεινός, (γεν.) ὄρ-εος-ὀρ-εινός.

Σημείωσις 60.

Ἐπὶ τῶν ἐπιῤῥηματικῶν παραγώγων.

Ἡ κατάληξις αδην σημαίνει τρόπον, ὡς λόγος-λογάδην· σπορὰ-σποράδην· ἡ ινδην ὡσαύτως προσκολλᾶται εἰς τὸ ὄνομα· ὡς πλοῦτος-πλουτίνδην· ἄριστος-ἀριστίνδην· ἡ ινδα σημαίνει παιγνίου εἶδος· οἷον, ὄστρακον-ὀστρακίνδα· φαίνω-φαινίνδα· ἡ δον ἢ ηδον κατάληξις σημαίνει ὁμοιότητα ἢ τρόπον, οἷον, σπεῖρα-σπειρηδόν· ἀγέλη-ἀγεληδόν· κύων (γεν. κυνὸς) κυνηδόν· τετράπους (γεν. τετράποδος) τετραπηδόν· βότρυς (γεν. βότρυος) βοτρυδόν· ἐνίοτε ἡ δα προσκολλᾶται εἰς τὸ ῥῆμα καὶ

συμφωνεῖ μὲ τὴν δην, ὡς, ἀναφαίνω (φανῶ) ἀναφανδόν. διΐσταμαι (διαστάω) διασταδόν.

Ἡ κατάληξις ι ἢ ει ὀνομάτων ῥηματικῶν συμφωνοῦσι μὲ τὰ εἰς τος ῥηματικὰ ἐπίθετα, οἷον, ὀνομάζω, ὀνομαστὸς-ὀνομαστί· ἐγρήγορα-ἐγρηγορτὸς-ἐγρηγορτί· γελάω-ἀγέλαστος-ἀγελαστί· μαχάομαι-ἀμάχητος,ἀμαχητί· κηρύσσω-ἀκήρυκτος-ἀκηρυκτεί, καὶ τὶ μὲ ι. Πότε δὲ τὰ τοιαῦτα ἐπιῤῥήματα γράφονται μὲ ι ἢ ει, τοῦτο προσδιορίζει ἡ χρῆσις.

Ὡς καὶ τὰ ιστι, ῥηματικὰ, ἀπὸ τῶν εἰς ιζω ῥημάτων, σημαίνουσιν ἦθος ἢ μίμησιν τρόπου δηλουμένου ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου, ἀνθρώπου, ἔθνους, ἢ ζώου, οἷον Φίλιππος-φιλιππίζω-φιλιππιστί· Ἕλλην-ἑλληνίζω-ἑλληνιστί· βοῦς (γεν. |βοΐζω| βοὸς)-βοϊστί.

Καὶ τὰ παρώνυμα συνθέτουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν κατάληξιν ταύτην, οἷον ἑκὼν (γεν. ἑκόντος) ἑκοντί· ἄτη-ἄνατος-ἀνατεί· πάνδημος-πανδημεί· αὐτὸς καὶ νὺξ νυχὸς, αὐτονυχί· ἄμαχος-ἀμαχεί.

Ἡ κατάληξις ιξ καὶ αξ σημαίνει τρόπον, οἷον, ἀναμίζω-ἀναμίξ· παραλλάζω-παραλλάξ· ὀκλάζω-ὀκλάξ· ὀδάζω-ὀδάξ.

Σημείωσις 61.

Περὶ οὐσιαστικῶν ἀπὸ οὐσιαστικὰ παραγομένων.

ά) Ὑποκοριστικὰ, σημαίνοντα μίκρυνσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλουμένου κολακευτικῶς, ἢ καταφρονητικῶς, καὶ καταλήγουσιν εἰς ισκος, οἷον, ἄνθρωπος-ἀνθρωπίσκος· τὰ δὲ θηλυκὰ εἰς υλλις—ις—ισκη—ιχνη· οἷον, ἄκανθα-ἀκανθυλλίς· θεράπαινα-θεραπαινίς· (παῖς—γεν.) παιδὸς παιδίσκη· πόλις-πολίχνη. Τὰ οὐδέτερα εἰς ιον, διον,

ιδιον, αριον, ασιον, αφιον υδρυον, υλλιον, υφιον, ιχνιον· οἷον, παιδὸς-παιδίον· νῆσος, νησίδιον καὶ νησίδρυον· εἶδος-εἰδύλλιον κλπ.

ϵ΄) Μεγεθυντικὰ, ἢ αὐξητικὰ, εἶναι μόνον ἀρσενικὰ, σημαίνουσι σκωπτικῶς τὸν ἔχοντα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλούμενον, καὶ λήγουσιν εἰς ων, ιας, ὡς (γαστὴρ γεν.) γαστρὸς-γάστρων· χεῖλος-χείλων· κεφαλὴ-κεφάλων· (οἴημα)-οἰήματος-οἰηματίας· μέτωπον-μετωπίας· κωφὸς-κωφίας· τυφλίας.

γ΄) Ἐθνικὰ, σημαίνοντα τὸ πόθεν εἶναί τις, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ, καὶ λήγουσιν εἰς ιος καὶ αιος, οἷον, Κόρινθος-Κορίνθιος· Τροιζὴν ῆνος-Τροιζήνιος· Λάρισσα-Λαρισσαῖος· Μίλητος-Μιλήσιος. Τὰ δὲ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰς ους γεν. οῦντος, λήγουσιν ὄχι μόνον εἰς ουντιος, ἀλλὰ καὶ εἰς ουσιος, καὶ ασιος, οἷον· Ὀποῦς γεν. Ὀποῦντος-Ὀπούντιος· Ἀμαθοῦς-Ἀμαθοῦντος-Ἀμαθούσιος· Φιλιοῦς-Φιλιοῦντος-Φλιάσιος· καὶ ἀναργυροῦς ἀναργυροῦντος-ἀναργυράσιος. Τὰ εἰς ηνιος, ανος, ινος, σημαίνοντα καταγόμενον ἐκ πόλεων καὶ χωρῶν, Κύζηκος-Κυζικινός· Σάρδυς καὶ Σάρδις-Σαρδιανός· Ἀσία-Ἀσιανός· Τάραντα-Ταραντῖνος.

Τὰ εἰς ιτης, ητης, ατης, ιωτης, οἷον, Ἄβδηρα-Ἀβδηρίτης· Αἴγινα-Αἰγινήτης· Σπάρτη-Σπαρτιάτης· Σικελία-Σικελιώτης.

Τὰ ἐθνικὰ, μὴ ἔχοντα τὸ ἐξ οὗ παράγονται, οἷον, Σαρμάτης· ευς, οἷον, Μεγαρεύς· Πλαταιαὶ-Πλαταιεύς· Φώκεα-Φωκεὺς καὶ Φωκαεύς· Φωκὶς, Φωκεύς.

Τὰ δὲ θηλυκὰ τρέπουσι τὸ ος ἀρσενικὸν εἰς α ἢ η, καὶ τὸ ης εἰς ις, οἷον, Κορίνθιος-Κορινθία· Ἀσιανὸς-Ἀσιανή· Σπαρτιάτης-Σπαρτιᾶτις· καὶ Μέγαρα-Μεγαρὶς· Φώκαια-Φωκαὶς· Δήλιος-Δηλιάς.

Ταῦτα δὲ σημαίνουσιν ὀνομασίας χώρας, ἢ γυναικὸς κατὰ τὸ ἐξυπακουόμενον γῆ, χώρα, γυνή.

δ΄) Πατρωνυμικὰ παράγονται ἀπὸ κύρια ὀνόματα, πατρὸς, ἢ προγόνου, ἢ μητρὸς, καὶ σημαίνουσιν υἱὸν, θυγατέρα, ἀπόγονον· εἶναι δὲ καὶ ἀρσ. καὶ θηλ. εἰς αδης, οἷον ἱππότης-ἱπποτάδης· Αἰνείας-Αἰνειάδης· καὶ ιδης, οἷον, Κρόνος-Κρονίδης καὶ Κρονίων ποιητ. γεν. Κέκροπος-Κεκροπίδης· καὶ ιάδης, οἷον, Φέρης γεν. Φέρητος-Φερητιάδης· (γεν. Τελαμῶνος-Τελαμωνιάδης· Ἄβας-Ἄβαντος-Ἀβαντιάδης· Μενοίτιος-Μενοιτιάδης· ἔτι καὶ Πηλεὺς-Πηλέως-Πηλείδης Πηλείδης· Ἡρακλέους-Ἡρακλείδης-Ἡρακλείδης· γίνεται καὶ Πηλείων, ἐκ τοῦ Πηλεΐων· Δαναὸς-Δαναΐδης· Πάνθοος-Πανθοΐδης-Πανθοΐδης· (Λητὼ γεν.) Λητόος-Λητοΐδης-Λητοΐδης. Ἐκ τούτων γίνονται κατ' ἀποβολὴν τῆς δης τὰ θηλυκὰ, οἷον Δημητριάδος-ὰς· Ἀτλαντίδης-ίς· Λητωΐδης-Λητωὰς, καὶ Λητωΐς· καὶ τὰ Βρισείδης-Βρισηΐς· (Γεν. Βρισέως ἐκ τοῦ Βρισεὺς), Θησέως-είδης-Θησηΐς Ἀττικῶς λέγεται καὶ Θησήδων Νηρήδων· Ἀκρίσιος· Ἀκρισιώνη· Ἀμφιτρύων-ώνη· Ἄδραστος-σίνη, Ὠκεανὸς-Ὠκεανίνη.

ε) Περιεκτικὰ, σημαίνουσι τόπον, περιέχοντα πολλὰ τῶν ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλουμένων καὶ λήγουσιν εἰς ων, γεν. ωνος, ἢ εἰς ωνιά· ἀνδρὸς-ἀνδρὼν, γυναικὸς-γυναικῶν· δάφνη-δαφνών· ῥόδον-ροδωνιά· λέγεται δὲ καὶ ἀνδρωνίτης, γυναικωνίτης.

ϛ΄) Τὰ σημαίνοντα τόπον καθιερωμένον εἰς θεὸν ἢ ἥρωα, (ἢ τεμενικὰ ἴσως)· Ἀφροδίτη-Ἀφροδίσιον· Ἀρτέμιδος-Ἀρτεμίσιον· ἥρα-ἡραῖον· Ἡρακλέους-Ἡράκλειον· Θησέως-Θησεῖον· Λητὼ-Λητῷον· Ἥρως-Ἡρῷον· οὕτω καὶ τὸ Μοῦσα-Μουσεῖον.

ζ) Τὰ σημαίνοντα τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλούμενον, πόλις-πολίτης-πολῖτις· ἵππος-ἱππότης· γενειὰς-γενειάτης καὶ γενειήτης· φυλὴ-φυλήτης· στρατιὰ-στρατιώτης.

ἡ) Τὰ σημαίνοντα τέκνα ζώων, οἷον, λύκος-λυκιδεύς· ἀηδόνος ἀηδονηδεύς· λέοντος-λεοντιδεύς.

Σημείωσις 62.

Περὶ συνθέσεως λέξεων.

Ὅταν ἡ σύνθετος λέξις ἐμπεριέχῃ καὶ ῥῆμα, ἡ πρωτεύουσα ἰδέα εἶναι τοῦ ῥήματος, καὶ ἡ προσδιοριζομένη εἴτε προτάσσεται, ἢ ἐπιτάσσεται, οἷον θυμὸς-δάκνω-θυμοδακής, καὶ δακέθυμος· παιδὸς-τρίβω-παιδοτρίβης· παιδὸς-ἀγωγὸς-παιδαγωγός· κακὴ ἕξις-καχεξία· (δήμιος) δημίου-ἔργον-δημιουργός· κακοῦ-ἔργον-κακουργός· κατὰ κλίσιν Ἀττικὴν ἡ συνῃρημένην γίνεται νεωκόρος-ὀρεοκόμος· κρεωφάγος, ἀπὸ τοῦ νεὼς, ὀρεὺς, κρέας γεν. κρέατος καὶ κρέως· τὸ γέα συνθεμένον γίνεται γέω, οἷον, γεωπόνος, γεωγράφος.

Ἀπὸ τοῦ ἄρχω-κακὸν-ἀρχέκακος· φέρω-πόνον-φερέπονος· λύσω-πόνον-λυσίπονος· τέρψω-χορὸς-τερψίχωρος· φέρω-ἀσπὶς-φέρασπις· ῥίψω-ἀσπὶς-ῥίψασπις· φέρω-οἶκον φερέοικος· τὸ, ταμεσίχρως, (τέμνω, ἔταμον) καὶ λιπεσήνωρ (λείπω) καὶ φερέσβιος εἶναι ἀξιοσημείωτα.

Οὐσιαστικά τινα συνθετόμενα δὲν σημαίνουσι πάντοτε τὴν κυρίαν ἰδέαν τὴν διοριζομένην ἀπὸ τὸ προτασσόμενον, ἀλλὰ μεταπίπτοντα εἰς ἐπίθετον σημαίνουσι τὸν ἔχοντα σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ δηλουμένην ἰδέαν, οἷον, ἄποικος· ὄχι ὁ ἄπο οἶκος, ἀλλ' ὁ ἄπο οἴκου· ἔνθεος, ὄχι ὁ ἔνδον θεὸς, ἀλλ' ὁ ἐν ἑαυτῷ ἔχων θεόν· δεισιδαίμων, ὄχι ὁ δείσας δαίμων, ἀλλ' ὁ δεδιττόμενος

δαίμονας· ἐπιχαιρέκακος, ὄχι ὁ ἐπιχαίρων κακὸς, ἀλλ' ὁ ἐπιχαίρων ἐπὶ κακοῖς.

Σύνθετα ἕτερα, στρατὸς-ἄγω=στρατηγῶ· κατὰ-ἀγορεύω-κατήγορος-κατηγορῶ· εὖ-ἄνεμος=εὐ-ήνεμος· ἀ-ὁμόω=ἀνώμοτος· ἔτι κακοῦργος, περίεργος, ὁ κλίνων εἰς ἔργα κακὰ, πολλά.

Σύνθετα ἕτερα ἐπίθετα ἐνεργητικὰ ὄντα παροξύνονται, οἷον, πατροκτόνος, θεοτόκος, θεολόγος=ὁ φονεύσας πατέρα, ἡ γεννήσασα Θεὸν, ὁ περὶ Θεοῦ λέγων.

Τὰ πατρόκτονος, θηρότροφος, κλπ. ὁ φονευθεὶς ὑπὸ πατρὸς, ὁ ὑπὸ θηρίων τραφεὶς, εἶναι παθητικὰ, ἢ ἀμετάβατα, καὶ προπαροξύνονται.

Σημείωσις 63.

Ὅλα τὰ πράγματα ἔχουσιν ὄνομά τι, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ οὐσιαστικὸν, διότι οὐσία λέγεται πᾶν ὅ,τι εἶναι εἰς τὸν κόσμον· καὶ οὐσιαστικὸν ὄνομα θέλει νὰ εἰπῇ, ὄνομα οὐσίας, ἤγουν πράγματός τινος.

Διὰ νὰ φανερώσωμεν ὁποῖον εἶναι, ἢ ὁποῖον μᾶς φαίνεται τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, μεταχειριζόμεθα ἄλλην τινα ὁποιανδήποτε λέξιν ἀνάλογον, διὰ τῆς ὁποίας ἐκφράζομεν τὴν ἰδιότητα, τὸν χαρακτῆρα, ἢ τὴν ποιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος, καὶ τοῦτο λέγεται ἐπίθετον, ἢ νὰ εἴπω οὕτως εἶναι ὡς ποιοτικὸν, καὶ διασταλτικὸν τοῦ ὀνόματος ἐκείνου, μὲ τὸ ὁποῖον εἶναι ἑνωμένον καὶ σημαντικὸν δηλ. τῆς ἐπιτεθειμένης εἰς τὸ ἀντικείμενον ποιότητος, ὅ ἐστι βάλλεται εἰς τὸ οὐσιαστικὸν ὄνομα ἐπάνω, διὰ νὰ προσδιορίσῃ τὴν ποιοτικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, ἢ ἔννοιαν, ἢ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς προσδιορισμὸν τῶν οὐσιαστικῶν ὀνομάτων.

Σημείωσις 64.

Πρότασις.

Ὁ Πέτρος γράφει·—τὸ ξύλον καίεται.

Ἡ λέξις ῥῆμα θέλει νὰ εἰπῇ τί κάμνει ὁ Πέτρος,(γράφει)· ἡ λέξις καίεται φανερόνει τὶ παθαίνει τὸ ξύλον· διὰ τοῦτο ὀνομάζονται ἀπό τινας κατηγορήματα, ὡς λεγόμενα διὰ τὰ ὀνόματα, διότι τῷ ὄντι τὸ γράφει λέγεται διὰ τὸν Πέτρον, καὶ τὸ καίεται διὰ τὸ ξύλον, κλπ. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἡ λέξις ῥῆμα, σημαίνει λόγον, εἶναι περιττὸν, νὰ ἀλλάξωμεν τὴν καθιερωμένην συνήθειαν, καὶ νὰ εἴπωμεν κατηγόρημα.

Ἡ σύνταξις δείχνει πῶς πρέπει, καὶ ποῖον τόπον ἁρμόζει νὰ κατέχῃ πᾶσα λέξις, καὶ τοῦτο λέγεται Σύνθεσις· μᾶς διδάσκει πῶς νὰ μετασχηματίζωμεν τὰς λέξεις, καὶ τοῦτο λέγεται, Κλίσις· προσδιορίζει τὰς μεταβολὰς πάσης μιᾶς λέξεως, διὰ νὰ κρέμαται ἀπὸ ἄλλην, καὶ τοῦτο λέγεται, Συμπλοκή· διδάσκει καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἀκλίτων μερῶν τοῦ λόγου, τὰ ὁποῖα δένουν ἢ χωρίζουν τὰς προτάσεις, ὡς σύνδεσμοι κλπ. Μὲ ὅλον ὅτι ὁ νοῦς ὀγρήγορα τρέχει, καὶ ἡ ἑρμηνεία του ἀργεῖ, μὲ ὅλον τοῦτο προχωροῦσι καὶ τὰ δύο μὲ κάποιαν τάξιν, ἥτις εἶναι ἡ εὐθεῖα σύνταξις· ὅταν δὲν εἶναι τὸ νόημα σαφὲς, μεταθέτομεν τὰς λέξεις εἰς τὴν εὐθεῖαν σύνθεσιν.

Εἰς τὴν εὐθεῖαν σύνθεσιν, ἐὰν ἡ πρότασις εἶναι συμπεπλεγμένη, πρέπει νὰ ἀποδίδωμεν ὅλον τὸ λογικὸν ὑποκείμενον, καὶ τὸ ῥῆμα εἰς τὸ γραμματικόν.

Ὅταν ὁ νοῦς κυριεύεται ἀπὸ κανένα πάθος, προφέρομεν πρῶτον τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον μᾶς ταράττει, ἢ ἀσχολεῖ τὸν νοῦν μας.

Σημείωσις 65.

Τὰ ἀφῃρημένα ὀνόματα, καθὼς σοφία, φρόνησις, καθ' ἑαυτὰ ὑπάρχουσιν εἰς τὸν νοῦν μας, εἰς τὸν ὁποῖον μάλιστα δὲν περιέχονται ἄλλαι ἔννοιαι, πλὴν ἀφῃρημέναι· ἀλλ' ἀφ' οὗ δώσωμεν εἰς τ' ἀφῃρημένα ὀνόματα, σοφία, φρόνησις, μορφὴν ἐπιθέτου, οἷον σοφὸς, φρόνιμος, τότε τὰ ἐπίθετα φανερόνουσιν ἔννοιαν, ἥτις δὲν ὑπάρχει τῷ ὄντι εἰς κἀνὲν ὑποκείμενον, δὲν ἠμπορεῖ ὅμως νὰ ὑπάρχῃ χωρὶς ὑποκειμένου, οὔτε κἂν εἰς τὸν νοῦν μας· καὶ διὰ νὰ φανερώσωμεν ὅτι ὑπάρχει εἰς κάποιον ὑποκείμενον, πρέπει νὰ προσθέσωμεν ὄνομα.

Σημείωσις 66.

Τὰ ῥήματα εἶναι αἱ μόναι λέξεις αἱ παριστάνουσαι τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως, καὶ τὰ ὀνόματα εἶναι αἱ μόναι λέξεις αἱ παριστάνουσαι τὸ ὑποκείμενον.

Αὗται λοιπὸν αἱ δύο λέξεις εἶναι αἱ ἀρχικαὶ καὶ ἀναγκαῖαι εἰς τὸ νὰ παρασταίνωμεν νόημα, ὅταν ἀναλύωμεν τὴν συνεπτυγμένην πρότασιν.

Σημείωσις 67.

Ὅταν τὸ ῥῆμα ζητῇ συμπλήρωμα, ἤγουν ἀντικείμενον τῆς ἐνεργείας, τὸ ζητεῖ ὄχι ὡς ῥῆμα, διότι αὐτὸ ἀφ' ἑαυτοῦ εἶναι τέλειον, ὡς σημαῖνον καὶ τὴν ὕπαρξιν, καὶ τὸν τρόπον τῆς ὑπάρξεως, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ ὑποκειμένου σημασίαν ἐμβαίνει εἰς τὴν σύνθεσίν του· ἐκείνη λοιπὸν ἡ πτῶσις εἶναι συμπλήρωμα αὐτοῦ· χ. λ. ἐπειδὴ περιέχεται ἔννοια τῆς ἀγάπης εἰς τὸ ῥῆμα ἀγαπῶ, καὶ ἡ ἀγάπη ἔχουσα σχέσιν πρός τι, ζητεῖ καὶ ἄλλην πτῶσιν, διὰ τοῦτο ἔχει συμπλήρωμα (17).

Σημείωσις 68.

Ἡ συλλαβικὴ αὔξησις ἦτο κοινὴ ὅλων τῶν ῥημάτων

ἀρχήτερα, ἡ δὲ χρονικὴ ἐγεννήθη ἐκ συναιρέσεως τῆς συλλαβικῆς καὶ τοῦ φωνήεντος τοῦ ῥήματος, οἷον· ἄγω, ἔαγον, ἦγον· ἀγαπῶ, ἐαγάπων, ἠγάπων· ἔχω, ἔεχον, εἶχον, ὡς τὸ φίλεε-φίλει, κλπ.

Ἐφυλάχθη ἡ συλλαβικὴ αὔξησις καὶ εἰς ῥήματά τινα ἀρχόμενα ἐξ ἀτρέπτων φωνηέντων, ὡς, ὠθέω ἐώθουν· ὠνέομαι, ἐωνούμην· οὐρέω, ἐούρεον· παράξενος ἡ ἀνωμαλία τῶν δύο ῥημάτων, διακονῶ καὶ διαιτῶ· διότι εὑρίσκεται, δεδιήτηκα, καὶ δεδιηκόνκα, ἐν ᾧ ἁπλᾶ δὲν ὑπῆρξαν ἄκονος καὶ αἴτα.

Σημείωσις 69.

Ἐπιῤῥήματά τινα λαμβανόμενα ὡς προθέσεις, συντάσσονται τὰ μὲν μὲ γενικὴν, τὰ δὲ μὲ δοτικήν. Α΄. μὲ γενικὴν συντάσσονται τὰ τοπικά· ἄνω, κάτω, ἔνδον, ἔξω, μακρὰν, πόῤῥω, κλπ. Β΄. τὰ ἐξαιρετικά· ἄνευ, πλὴν, ἐκτὸς, δίχα, χωρίς. Γ΄. τὰ ποσότητος χρόνου σημαντικά. ἅπαξ, δὶς, τρὶς, κλπ. πολλάκις ὡς ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ. Δ΄. μὲ δοτικὴν, τὸ ἅμα φανερόνον ἕνωσιν, ἢ μονοχρονισμόν, ὡς ἅμα τῷ πατρὶ, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ.

Σημείωσις 70.

Περὶ ἀντικαταστάσεως ἐν γένει.

Πολλαὶ ἀντικαταστάσεις ἀναφέρονται ἀπὸ τοὺς γραμματικούς· π. χ. πτῶσις ἀντὶ πτώσεως, ἡ ἀντίπτωσις· χρόνος ἀντὶ χρόνου, ἡ ἀντιχρονισμός· διάθεσις ἀντὶ διαθέσεως· ἔγκλισις, ἀντ' ἐγκλίσεως, κλπ.

Ἀλλ' ὅλα ταῦτα ἤθελεν εἶναι ἀτοπία, καὶ ἀντίφασις, διότι, αἰτιατικὴ ἀντὶ γενικῆς, κλπ. καὶ πρόθεσις καὶ πτῶσις πᾶσα τίθεται μόνον ἀνθ' ἑαυτῆς, καὶ ὄχι ἀντὶ ἄλλης. Ἀλλέως ἦτο περιττὸν τὸ νὰ ὑπάρχωσι πολλαὶ προθέσεις, κτλ.

Τὸ νὰ ἀπαντᾶται δὲ ἐνίοτε πτῶσις ἄλλη, ἢ πρόθεσις ἐπὶ τῶν αὐτῶν περιστάσεων καθ' ἃς ἄλλοτε ἄλλη τίθεται, τοῦτο φανερόνει ὅτι, ἐν ᾧ πᾶσα μία ἔχει χρῆσιν ἰδιαιτέραν, εἰς περιστάσεις ὅμως τινὰς ἔχουσι κοινὴν τὴν χρῆσιν· καὶ τοῦτο δηλοῖ πάλιν, ὅτι ἡ αὐτὴ ἔννοια δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῇ καὶ διὰ τῆς μιᾶς καὶ διὰ τῆς ἄλλης. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, πᾶσα μία φυλάττει οὕτως εἰπεῖν τὰ δικαιώματά της, χωρὶς νὰ παραβιάσῃ τὰ τῆς ἄλλης, ὡς ἀδελφὸς τινὸς, καὶ ἀδελφὸς τινί· ἐν σοὶ καὶ ἐπὶ σοὶ καὶ λοιπά.

Σημείωσις 71.

Περὶ συγχωρητῶν καὶ ἀσυγχωρήτων παραβάσεων εἰς τὴν σύνταξιν.

Αἱ συγχωρηταὶ παραβάσεις εἰς τὴν σύνταξιν ὀνομάζονται, σχήματα καὶ ἰδιώματα. Αἱ ἀσυγχώρητοι ὀνομάζονται, σολοικισμοὶ, καὶ εἰς τὴν τεχνολογίαν, βαρβαρισμοί. π. χ. ὕμνοι τέλλεται, ἀντὶ ὕμνοι τέλλονται, εἶναι σχῆμα λόγου, καὶ στηρίζεται εἰς τὴν ἀναντίῤῥητον χρῆσιν τῶν ἐνδόξων συγγραφέων καὶ ποιητῶν, ἐπομένως τὰ τοιαῦτα εἶναι συγχωρητά· ὅσα δὲ τοιοῦτον χαρακτηριστικὸν δὲν ἔχουσιν, εἶναι ἀσυγχώρητα· τὸ Αἰσχίνου ἀντὶ Αἰσχίνους, καὶ Δημοσθένου ἀντὶ Δημοσθένους, εἶναι βαρβαρισμὸς, διότι μάχεται εἰς πᾶσαν χρῆσιν τῶν ἐνδόξων· τὸ, Ἀλέξανδρος ἐνίκησε Πέρσαις, ἀντὶ Ἀλέξανδρος ἐνίκησε Πέρσας, μάχεται καὶ αὐτὸ εἰς πᾶσαν χρῆσιν, καὶ εἶναι σολοικισμός.

Σημείωσις 72.

Σόλοικον εἶναι λοιπὸν ὅ,τι μάχεται εἰς πᾶσαν χρῆσιν τῶν ἐνδόξων συγγραφέων, καὶ ὄχι ὅ,τι δὲν ἀπαντᾶται εἰς τοὺς κοινοτέρους, καὶ ταπεινοτέρους συγγραφεῖς· διότι τοῦτο

ἤθελεν εἶναι τὸ αὐτὸ, ὡς νὰ ἐκηρύτταμεν ὀρθὴν μόνον τὴν γλῶσσαν τῶν παιδαρίων, καὶ ἀνδραρίων, καὶ ἐσφαλμένην τὴν τῶν τελείων καὶ ἀνεπτυγμένων ἀνδρῶν. (Ἴδε θαυμασίως περὶ τούτου Κοραῆν ἐν ἀρχῇ τοῦ Προδρόμου τῆς ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης φιλοσοφήσαντα·) ἀλλ' οἱ γραμματικοὶ μετριώτεροι, ἴσως, ἕνεκα συστολῆς, ὠνόμασαν τὰ τοιαῦτα σολοικοφανῆ· ἀλλὰ τίς ἡ χρεία προσηγορίας, ἥτις δὲν ἐξηγεῖ τὸ τί εἶναι, ἀλλὰ τὸ τί φαίνεται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρᾶγμα; δὲν εἶναι κατάλληλον μήτε τοῦ Εὐσταθίου τὸ ἐπίθετον, καινοπρεπῆ.

Πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν ὅτι ἐκτὸς τῶν συντακτικῶν κανόνων, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουσι τὰς ἀρχάς των ἀπὸ τὴν λογικὴν, ἡ συνήθεια εἰσήγαγεν εἰς τὴν γλῶσσαν καί τινας ἄλλας χρήσεις, αἱ ὁποῖαι μὴ ἔχουσαι τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο, εἶναι παραβάσεις τῶν τοιούτων κανόνων· αὗται αἱ παραβάσεις ὀνομάζονται, ἰδιώματα, καὶ σχήματα· ἐπειδὴ ὁ λόγος στηριζόμενος ἐκ τῶν κανόνων εἶναι κανονικὸς ἀναμφιβόλως, τὸ δὲ κανονικὸν εἶναι τὸ ὀρθὸν, ἑπομένως ὁ μὴ κατ' αὐτοὺς βαίνων λόγος ἔπρεπε νὰ εἶναι παρὰ κανόνα, καὶ ἡμαρτημένος, ἢ σφαλτός· ἀλλ' ἡ συνήθεια κατόρθωσεν, ὥστε ὡρισμέναι τινὲς παραβάσεις νὰ εἶναι συγχωρητέαι, καὶ ὁ κατ' αὐτὰς λόγος ἐπίσης κανονικὸς καὶ ὀρθός· ἡ δύναμις τῆς συνηθείας καὶ ἐνταῦτα δεικνύεται μεγαλωτάτη, ὡς εἰς πολλὰ ἄλλα πράγματα· π. χ. καθὼς εἰς τὴν κοινωνίαν πολλὰ ἔθιμα ἁπλᾶ μετατρέπονται εἰς νόμους γραπτοὺς, καὶ πολλὰ ἄλλα χωρὶς νὰ εἶναι οὕτω καθιερωμένα, οὔτε σύμφωνα, ὄχι μόνον συγχωροῦνται, ἀλλ' ὑπερισχύουσι πολλάκις τῶν γραπτῶν νόμων, οὕτως ἀπαραλλάκτως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν κοινωνίαν. Εἶναι διάφορον τῶν σχημάτων καὶ ἰδιωμάτων οἱ σολοικισμοὶ, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἁμαρτήματα μαχόμενα εἰς τοὺς συνήθεις συντακτικοὺς κανόνας, καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἐνδόξων συγγραφέων καὶ ποιητῶν, καὶ ἑπομένως ἁμαρτήματα ἀσυγχώρητα· ταῦτα ὁμοιάζουσι μὲ τὰ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἁμαρτήματα, τὰ ὁποῖα οὔτε νόμος συγχωρεῖ οὔτε συνήθεια ἀθωόνει.

Ὁ σπουδαστὴς λοιπὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὅταν ρθάσῃ νὰ διακρίνῃ τὸ συγχωρητὸν ἀπὸ τοῦ ἀσυγχωρήτου, καὶ πάλιν ἐὰν τὸ συγχωρητὸν ὑπάγεται εἰς τοὺς συνήθεις συντακτικοὺς κανόνας, ἢ ἀνάγεται εἰς τὰ σχήματα καὶ ἰδιώματα, καὶ τὸ τί χρησιμεύει εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ λόγου ἕκαστον εἶδος τῶν λέξεων, καὶ κατὰ τίνας κανόνας τίθεται πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τούτου, τὸ πῶς συνδέεται λόγος μὲ λόγον, ἐν γένει, ἢ ὅλον μὲ ὅλον, ἤτοι μέρος μὲ μέρος, ἤτοι μέρος μὲ ὅλον, καὶ τοιουτοτρόπως ἀνευρίσκων καὶ τὴν πηγὴν τῆς ἀνωμάλου χρήσεως, ἂν εἶναι λόγος ἢ ἀλογία, δηλ. ἁπλῆ περίστασις κλπ. κλπ. τότε ἂς εἶναι πληροφορημένος ὅτι ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις τῶν γραμματικῶν συντακτικῶν ἰδιωμάτων καὶ σχημάτων διαφόρων, ὡς ἡ πρόθεσις, ἀφαίρεσις, μετάθεσις κλπ. τὰ ὁποῖα συνηθέστερον ὀνομάζονται, πάθη τῆς Γραμματικῆς.

Σημείωσις 73.

Τὰ δὲ ἄλλα διάφορα σχήματα, καθ' ἃ αἱ λέξεις δὲν ἐκλαμβάνονται κυριολεκτικῶς, τρόποι ἰδιαιτέρως ὀνομαζόμενα, εἰς τὴν ῥητορικὴν ἀνήκουσι· καθὼς ἀκόμη καὶ τῶν ἄλλων ῥητορικῶν σχημάτων, διὰ τῶν ὁποίων εἴτε προστιθεμένη, εἴτε ἀφαιρουμένη, εἴτε ἀναλαμβανομένη λέξις τείνει διὰ νὰ ἐνεργήσῃ περισσότερον εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀκροατοῦ, καὶ διάφορα τελευταῖον τῶν σχημάτων ἐκείνων,

τὰ ὁποῖα ἀποβλέπουσιν ὄχι τὴν λέξιν, ἀλλὰ τὴν ἔννοιαν, καὶ διανοίας σχήματα καλούμενα.

Ἔχομεν λοιπὸν σχήματα γραμματικὰ, ἐξ ὧν τινὰ μὲν ἀναφέρονται εἰς τὴν Τεχνολογίαν, τινὰ δὲ εἰς τὴν Σύνταξιν· καὶ σχήματα ῥητορικὰ, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἀποβλέπουσι τὴν λέξιν, καθ' ἕνα, ἢ κατ' ἄλλον τρόπον, τινὰ δὲ τὴν διάνοιαν· ἀλλ' ἐνταῦθα γίνεται λόγος περὶ τῶν συντακτικῶν μόνον σχημάτων· ἐν τούτοις ἀναφέρονταί τινα καὶ κατὰ τὸν διάφορον σκοπὸν, εἰς τὰ ῥητορικὰ ἐπίσης, καὶ εἰς τὰ συντακτικὰ σχήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἀκόλουθα·

1. σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον· 2. σχῆμα κατὰ τὸ συνώνυμον. 3. σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. 4. σχῆμα συνέσεως. 5. σχῆμα περιληπτικόν. 6. σχῆμα Ἀττικὸν, ἤτοι Ἀττικὴ σύνταξις. 7. σχῆμα Πινδαρικὸν, ἤτοι Βοιωτικόν. 8. σχῆμα πρωθύστερον. 9. σχῆμα χιαστόν. 10. σχῆμα ὑπερβατόν.

Τὸ 1. οὕτως ὀνομάζεται πλοκὴ λέξεων καθ' ἣν ἀποβλέπεται ὄχι τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα, ἀλλὰ τὸ ὑπὸ τῶν λέξεων ἐννοούμενον· οὕτω π. χ. εἶναι τὰ, τέκνον φίλε—βρέφος φέροντα· υἱὲ φίλε—παῖδα φέροντα, κ λ π. τὸ αὐτὸ δὲ λέγεται καὶ, σχῆμα κατὰ τὸ σημαινόμενον.

Τὸ 2. οὕτως ὀνομάζεται πλοκὴ λέξεων καθ' ἣν ἐπὶ τοῦ ἑπομένου ἀναφορικοῦ κώλου, ἀντὶ νὰ τεθῇ γένος ὡς τὸ τοῦ ἀναφερομένου, τίθεται διάφορον, κατ' ἄλλην λέξιν συνώνυμον, οὕτω π. χ. νεφέλη ἀμφιβέβηκε, τὸ .... ἔνθα τὸ τὸ ἀναφέρεται εἰς τὸ συνώνυμον τῆς νεφέλης νέφος, κλπ.

Τὸ 3. τοῦτο συντομίας χάριν, καὶ ὁμοιόπτωτον δυνατὸν εἰπεῖν, εἶναι ἡ πλοκὴ τοῦ λόγου καθ' ἣν τιθεμένου

πρῶτον ἑνὸς ὅλου, ὁμοιοπτώτως, ἔπειτα προστίθεται καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἐνέργεια πίπτει, ὡς, τὸν δὲ ὅσσε σκότος ἐκάλυψε. (Ἰλ).

Ἦτον βέβαια λογικώτερον καὶ φυσικώτερον εἰπεῖν, τοῦ δὲ ὅσσε σκότος ἐκάλυψε, καὶ ὅμως ὁ νοῦς εὑρίσκει εὐκολώτερον νὰ συνδέσῃ κατὰ τὴν ἐξωτερινὴν σχέσιν, ὅμοιον πρὸς ὅμοιον, παρὰ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν συνάφειαν· τὸ δεύτερον ἤθελεν εἶναι=σκότος ἐκάλυψε τω ὅσσε τούτου, τὸ πρῶτον εἶναι=σκότος ἐκάλυψε τοῦτον, τω ὅσσε δηλ. τούτου, κτλ. κάματος λάβε μιν γυῖα, κλπ.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ἐπιμερισμοὺς, εἰς τὰς λογικὰς δηλ. διαιρέσεις ἑνὸς ὅλου· ὅταν εἰς τὸ ὅλον ἀπονεμόμενον ῥῆμα ἀπονέμεται καὶ εἰς τὰ μέρη ἔπειτα μερικευόμενον, τότε τὸ ὅλον ῥῆμα τίθεται καθ' ὀνομαστικὴν αἰτιατικὴν, ἢ καθ' ὁποίαν δήποτε πτῶσιν τίθενται καὶ τὰ μέρη, ὡς, οἱ στρατιῶται ἐγυμνάζοντο, οἱ μὲν ἐγυμνάζοντο ἀκοντίοις, . . . οἱ δὲ (ἐγυμνάζοντο) τοῖς ξίφεσιν· ὡσαύτως, ἀπέκτειναν τοὺς πολεμίους, τοὺς μὲν (ἀπέκτειναν) βέλεσι, τοὺς δὲ ἀπέκτειναν λίθοις, κλπ. καὶ τοῦτο εἶναι κανονικόν.

Ὅταν καθ' ἕκαστον τῶν ὑποδιαιρουμένων μερῶν ἔχῃ ῥῆμα ἰδιαίτερον, καὶ ἑπομένως εἰς τὸ ὅλον δὲν ἁρμόζῃ ῥῆμα κοινὸν, τότε κατὰ φυσικωτέραν σύνταξιν, τὸ ὅλον τίθεται κατὰ γενικὴν· οὕτω π. χ. τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν ἐγυμνάζοντο, οἱ δὲ ἐκτενίζοντο κλπ. καὶ ἐπὶ ταύτης ὅμως τῆς περιστάσεως τίθεται τὸ ὅλον ὁμοιοπτώτως μὲ τὰ μέρη, καὶ ἡ τοιαύτη πλοκὴ ἀνάγεται εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σχῆμα, ὡς, οἱ στρατιῶται οἱ μὲν ἐγυμνάζοντο, οἱ δὲ ἐκτενίζοντο· οὕτω καὶ, λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεω-

ρικῶν, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους. (Δημοσθ.) =ἐνίους τῶν περὶ τῶν στρατευομένων, κλπ.

Τὸ 4. σχῆμα συνέσεως εἶναι σχῆμα λόγου, ἐν ᾧ ἡ σύνταξις βαίνει κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ ὄχι κατὰ τὴν λέξιν· οὕτω π. χ. φάλαγγες ἐλπόμενοι=φαλαγγῖται· ὡσαύτως, Κῦρος μὲν δὴ οὕτως ἦγε τὸ στράτευμα, καὶ ἐπεμελεῖτο εἰ τοῦ δέοιντο. (Ξεν.) Ἔνθα ὑπονοεῖται ὑποκείμενον τὸ, οἱ πολέμιοι, παραλαμβανόμενον ἐκ τοῦ προηγηθέντος κέρατα (τῶν πολεμίων)· περιλαμβάνει λοιπὸν ἡ σύνεσις τὸ κατὰ τὸ νοούμενον ὀνομασθὲν σχῆμα καὶ κατὰ τὸ συνώνυμον. Ἡ σύνεσις δὲ αὕτη καλεῖται καὶ σύνθεσις.

Τὸ 5. οὕτως ἠμποροῦμεν νὰ ὀνομάσωμεν, ἂν καὶ δὲν ἔχῃ ἰδιαίτερον ὄνομα, τὴν πλοκὴν τῶν λέξεων καθ' ἣν ἑνικὸν ὑποκείμενον συντάσσεται μετὰ τοῦ πληθυντικοῦ ῥήματος, ὡς, ὁ δῆμος ἐψηφίσαντο, ἡ πληθὺς ἔφασαν, τὸ στρατόπεδον ἀνεχώρουν· οὕτω καὶ, ἕκαστος ἄρχουσιν.

Ὅταν συλλογισθῇ τις ὅτι τοῦτο γίνεται ἐπὶ τῶν περιληπτικῶν λεγομένων ὀνομάτων, καὶ ὅτι ἡ πληθὺς,=οἱ πολλοί, ὁ δῆμος=οἱ δημόται, ὡς ἡ βουλὴ=οἱ βουλευταί, ἡ πόλις=οἱ πολῖται, κλπ. δὲν ἔχει αἰτίαν νὰ θαυμάσῃ ὅτι λέγεται ἡ πληθὺς ἔφασαν κλπ. λέγεται δὲ καὶ Ἑλληνιστί, ἡ πληθὺς ἔφη, ὄχι ὅμως καὶ τὸ Γαλλιστὶ, la plupart des hommes dit, ἀλλὰ disent, τίθεται ἐντοσούτῳ τὸ ῥῆμα ἐπὶ ἑνικοῦ, ὅταν τὸ ἑπόμενον μετὰ τῆς προθέσεως de οὐσιαστικὸν εἶναι ἑνικὸν, ὡς la plupart de monde pense· ὅταν δὲ εἶναι πληθυντικὸν τὸ οὐσιαστικὸν τίθεται πληθυντικῶς, ὡς ἀνωτέρω· ὡσαύτως καὶ ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι ἀπτώτως, ἰδοὺ la plupart pensent.

Τὸ 6. οὕτως ὀνομάζεται πλοκὴ λέξεων καθ' ἣν πλη-

θυντικὸν ὑποκείμενον οὐδετέρου γένους συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἑνικόν· τὰ ζῶα τρέχει, κλπ. τὰ πράγματα γίνεται· ἐννοεῖται πιθανῶς τὸ ἄθροισμα, οἷον τὸ ἄθροισμα τῶν ζώων τρέχει· ἢ ὁ σωρὸς, ὡς ὁ σωρὸς τῶν δένδρων τέμνεται, κλπ.

Τὸ 7. οὕτως ὀνομάζεται πλοκὴ λέξεων καθ' ἣν πληθυντικὸν ὑποκείμενον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους συντάσσεται μὲ ἑνικὸν ῥῆμα, ὡς, ὕμνοι τέλλεται· μόμῳ κατενήνοθεν· τοῦτο διαφέρει τοῦ Ἀττικοῦ σχήματος κατὰ τὸ γένος μόνον, διότι ἐν τῷ πρώτῳ εἶναι ἀρσενικὸν, ἢ θηλυκὸν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, οὐδέτερον (Ἀττικῶς δηλ.) ἡ ἀνωμαλία τοῦ Πινδ. σχήματος ἴσως ἔχει τὴν αὐτὴν ἀρχὴν μὲ τῶν Ἀττικῶν· οὕτω λοιπὸν τὸ τέλλεται, εἶναι καὶ τέλλονται, ὡς τὰ παιδία παίζει, καὶ παίζουσι· δὲν εἶναι μακρὰν ὁ παραλληλισμὸς μὲ τὸ ἔλεγον=ἐγὼ ἔλεγον =ἐκεῖνοι ἔλεγον, καὶ τὸ δυϊκὸν ἡμεῖς λέγομεν, νὼ λέγομεν, κλπ. τοιαῦτα.

Τὸ 8. 9. 10. ἡ πλοκὴ τῶν λέξεων, καθ' ἣν προτάσσεται τὸ φύσει ὕστερον, καὶ ἕπεται τὸ φύσει ἡγούμενον, ὡς σοὶ μὲν λήξω, σέο δ' ἄρξομαι· ἐτράφησαν καὶ ἐγένοντο, κλπ.

Χιαστὸν λέγεται σχῆμα, ὅταν δύο σχετικὰ μέρη τοῦ ἑπομένου λόγου δὲν τίθενται κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, καθ' ἣν ἐτέθησαν καὶ τὰ τοῦ ἡγουμένου, ὡς, οἰμωγὴ καὶ εὐχωλὴ, ὀλλύντων καὶ ὀλλυμένων· οὐδεὶς οὔτ' ἐλεύθερος οὔτε δοῦλος παρεγένετο· ὥστε μήτε ἐκ βασάνων, μήτ' ἐκ μαρτύρων οἷόν τ' εἶναι γνῶναι περὶ αὐτῶν (Ισοκρ.) ἔνθα τὸ μὲν ἐκ βασάνων ἀναφέρεται πρὸς τὸ, δοῦλος, τὸ δὲ ἐκ μαρτύρων εἰς τὸ, ἐλεύθερος· ὀνομάζεται δὲ χιαστὸν, διότι

ἡ τάξις αὕτη παρίσταται σαφῶς διὰ τοῦ γράμματος, Χ, αὕτως οἰμωγὴ × εὐχωλὴ,
ὀλλύντων × ὀλλυμένων.

Καλεῖται δὲ ὑπερβατὸν ἀναστροφή τις τάξεως ἀνάλογος μὲ τὸ πρωθύστερον. Ἀνάγονται εἰς τὸ ὑπερβατὸν καὶ αἱ ἀκόλουθοι πλοκαὶ τοῦ λόγου. Παῖδας τὰ ποιεῖσθαι ἀφείλετο· τὰς ὑπὸ τούτου βλασφημίας εἰρημένας (Ξενοφ). ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ὄντος τοῦ ἀγῶνος, προσήκει οὕτω γινώσκειν. (Δημοσθ).=οὕτω προσήκει γινώσκειν· ἀὖ δ' ἔχοντες σοφοὶ καὶ πολίταις ἔδοξαν εἶναι, (Πίνδ).=καὶ σοφοὶ ἔδοξαν· Ἥφαιστε σοὶ δὲ χρὴ μέλλεινας χολὰς (Αἰσχύλ).

Τὸ ὑπερβατὸν καλεῖται καὶ ὑπερβιβασμός.

ΤΕΛΟΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Προοίμιον α.

Πῶς τελειοποιεῖται ὁ μαθητὴς μετὰ τὰ ἐν τῷ Σχολείῳ Στοιχειώδη μαθήματα »

Διαίρεσις εἰς δύο κλίσεις τῶν ὀνομάτων, καὶ δύο συζυγίας τῶν ῥημάτων β.

Τὰ περιεχόμενα εἰς τὸ Α. καὶ Β. μέρος καὶ τὰ εἰς τὸ Γ. καὶ εἰς τὰς Σημειώσεις γ.

Διατί κατ' ἐρωταπόκρισιν ἡ Γραμματικὴ αὕτη συνετάχθη ; δ.

ΜΕΡΟΣ Α'.

Προεισαγωγικὰ Σελ. 7

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ γλώσσης—ἐὰν εἶναι μία εἰς τὸν κόσμον—
Τί ἐστι Γραμματικὴ—ἡ διαίρεσις αὐτῆς »
Τί ἐστιν ἐτυμολογία· τί μανθάνομεν ἀπὸ τὸ Ἐτυμολογικὸν—Συντακτικὸν—
Τί ἐστι λόγος καὶ πρότασις 8

ΚΕΦ. Β'.

Περὶ τῶν γραμμάτων, διαίρεσις αὐτῶν »
Πῶς σημειόνονται τὰ δίχρονα—συμφώνων διαίρεσις καὶ λοιπὰ 9
Περὶ διφθόγγων—καὶ τί σημαίνει ἡ δίφθογγος—καὶ διὰ τί καταχρηστικὴ δίφθογγος »
Περὶ τῆς προφορᾶς, καὶ τῶν εὐφωνικῶν λεγομένων (ν, κ, σ.) 10
Περὶ συναιρέσεως ἀποστρόφου, κορωνίδος κλπ. »

(Ἴδε καὶ σημείωσιν 42) Σελ. 10
Περὶ ἐγκλιτικῶν »

ΚΕΦ. Γ'.

Περὶ συλλαβῆς, λέξεως, τόνων, συλλαβισμοῦ 11
Ποῦ τίθενται οἱ τόνοι καὶ πῶς ὀνομάζονται αἱ λέξεις αὐτῶν »
Περὶ λέξεων ἀτόνων 12
Περὶ πνευματισμοῦ καὶ πίνακος τῶν δασυνομένων καί τινα γενικὰ περὶ ὀρθογραφίας 13
Κανόνες γενικώτεροι αὐτῶν—διὰ τί καταβιβάζεται ὁ τόνος καὶ περὶ στίξεων 14

ΚΕΦ. Δ'.

Περὶ τῶν μερῶν τοῦ λόγου, καὶ διὰ τί νὰ εἶναι δέκα »
Περὶ οὐσιαστικοῦ ἐπιθέτου, ποιότητος οὐσίας καὶ διὰ τί τὸ ἐπίθετον συμμορφόνεται μὲ τὸ οὐσιαστικὸν 15
Τί ἐστι παρεπόμενον, γένος, ἀριθμὸς κλπ. 16
Περὶ τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ »
Περὶ πτώσεων, πτωτικῶν »
Περὶ τοῦ ἄρθρου 17

ΚΕΦ. Ε'.

Περὶ κλίσεως, κλιτῶν καὶ ἀκλίτων. Καταλήξεως αὐτῶν »
Διαίρεσις ὀνομάτων ὅλων εἰς δύο καὶ πίναξ αὐτῶν 20
Οἱ ἐκ τῶν καταλήξεων ἐξαγόμενοι γενικοὶ κανόνες 22
Πᾶσα λέξις ἔχει δύο μέρη 23
Τὰ τῆς ὁμιλουμένης γλώσσης 24

Τί ἐστι καθαρὸν καὶ μικτὸν φωνῆεν Σελ. 27
Ἀττικὴ Κλίσις· Συνῃρημένη ἰσοσυλλάβων 30
Τί ἐστιν ἀνωμαλία κλίσεως· Ἑτερόκλιτα 31
Τὰ τῶν περιττοσυλλάβων »
Πῦρ καὶ πυρὰ, φῶς καὶ δᾷς 41
Περὶ τῶν συνῃρημένων ὀνομάτων 43
Περὶ τοῦ πρέσβυς καὶ πρεσβευτὴς 46
Σίνηπι, κινάβαρι, στίμμι, πέπερι κλπ. 47
Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς ὀνομάτων τῆς σημερινῆς γλώσσης, καὶ πῶς δύναται νὰ γίνῃ κομψοτέρα ἡ κλίσις αὐτῶν 49
Πῶς νὰ εὑρίσκωμεν τὴν ἑλληνικὴν κατάληξιν ἀπὸ τὴν σημερινὴν γλῶσσαν καὶ τ' ἀνάπαλιν, καὶ πῶς τὴν ὀνομαστ. ἀπὸ τὰς πλαγίας »

ΚΕΦ. Ϛ'.

Περὶ τῶν ἐπιθέτων καὶ διὰ τί τὸ ἐπίθετον ἀκαλουθεῖ τὴν κατάληξιν τοῦ οὐσιαστικοῦ, τῆς μετοχῆς 50
Πίναξ τρικαταλήκτων, δικαταλήκτων καὶ μονοκαταλήκτων »
Περὶ ἀφῃρημένων ὀνομάτων, καὶ τί ἐστι τοῦτο 52
Περὶ ἐπιθέτων ἀνωμάλων καὶ σχηματισμοῦ αὐτῶν »
Περὶ τοῦ Σᾶς, ἐλλειπτικὰ ἐπίθετα καὶ διὰ τί οὕτως ὀνομάζονται 54
Περὶ βαθμῶν καὶ παραθέσεως, καὶ πῶς γνωρίζεται σημασία ἐπιθέτου 55
Ποῖα γράφονται μὲ ω καὶ ποῖα μὲ ο, τὰ εἰς οτερος—ἰδιότης ἐπιθέτου—χαρακτηριστικὰ συγκρίσεως 56

Κανόνες αὐτῶν—ἀνώμαλα—ἐξ ὀνομάτων, ἀντωνυμιῶν, προθέσεων καὶ ἐπιῤῥημάτων Σελ. 60
Περὶ πατρωνυμικοῦ κλπ. »
Περὶ τοῦ ἀρχήτερα καὶ προτήτερα, καὶ διὰ τί οὕτω καὶ τὰ πλειότερα πόθεν »

ΚΕΦ. Ζ'.

Περὶ ἀριθμητικ. ἀπολύτων, ἅπαξ, εἷς, πᾶς 64
Περὶ τοῦ κανὲν, καγκανὲν, ἄνευ ὑπογεγραμμένου καὶ τὸ οὐθὲν κλπ. καὶ τὸ οὔτις τοῦ Ὁμήρου 65
Περὶ συνθέσεως ἀριθ. ἀρχαίων, ἐπισήμων »
Πίναξ αὐτῶν 66

ΚΕΦ. Η'.

Περὶ ἀντωνυμιῶν, ἐγκλινομένων, ἔγωγε 68
Παρατηρήσεις καὶ κλίσεις αὐτῶν 71
Τὰ τῆς σημερινῆς Γλώσσης 73
Τί ἐστι δεικτικὴ ἀντωνυμία κλπ. 74
Ποῖαι λέγονται αὐτοπαθεῖς 76
Περὶ τοῦ ἐγὼ αὐτὸς κλπ. »
Διατί δὲν ἔχει ὀνομαστικ. ἡ σύνθετος; 77
Τί ἐστιν ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία; »
Τί μεταχειριζόμεθα σήμερον ἀντ' αὐτῆς 78
Κλίσις τῆς δεῖνα, τοῦ τάδε κτλ. »
Κλίσις τοῦ τίς, καὶ τὰ τῆς σημερινῆς γλώσσ. 79
Περὶ τοῦ ἐρωτηματικοῦ τίς, ἐπιμεριστικῆς συσχετικῆς, ἀπαγορευτικῆς κλπ. »

ΚΕΦ. Θ'.

Περὶ τῶν μορίων, καὶ τί ἐστι μόριον, πρόθεσις κλπ. 80
Προθέσεις νεώτεραι, ποῖαι εἶναι, καὶ πῶς

συνθέτονται, καὶ περὶ τῆς μ ὲ 81
Περὶ τῶν ἀχωρίστων μορίων, καὶ τὶ σημαίνουσιν »
Τί ἐστιν ἐπίῤῥημα, καὶ πόσων εἰδῶν εἶναι »
Ποῖα μετέπεσον εἰς ἐπιῤῥηματικὴν χρῆσιν, ῥηματικὰ, καὶ τὰ μεσότητος ἐπιῤῥήματα—παρατηρήσεις 83
Σημ. καὶ τὰ εἰς θεν, σε, σι, δε, καὶ ὅτι δὲν ὑπογράφεται τὸ Ἀθήνησι »
Περὶ συνδέσμου »
Περὶ ἐπιφωνήματος 85

ΚΕΦ. Ι'.

Περὶ τοῦ ῥήματος-διὰ τὶ ὀνομάζονται βαρύτονα »
Πῶς γνωρίζεται ἡ διάθεσις αὐτῶν—μέσον καὶ ἀποθετικὸν 86
Πόσαι εἶναι αἱ διαθέσεις, καὶ πῶς γνωρίζεται τὸ ἐνεργητικὸν, παθητ. οὐδ. ῥῆμα κλπ. 87
Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ῥημάτων—χρόνος αὐτῶν 90
Περὶ χρήσεως τῶν χρόνων καὶ τὰ τῆς σημερ. γλώσσης 91
Παρατηρήσεις ἐπ' αὐτῶν—ἱστορικοὶ χρόνοι »
Τί ἐστιν ἔγκλισις ῥήματος, καὶ τί φανερόνει »
Διὰ τὶ νὰ εἶναι πέντε αἱ ἐγκλίσεις τῶν ῥημάτων »
Περὶ χρήσεως ἐγκλίσεων, καὶ ἀνάπτυξις αὐτῆς »
Περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου ὡς ὄνομα οὐσιαστι-

κὸν πότε ἐκλαμβάνεται, καὶ τῆς σημερινῆς γλώσσης ἐπ' αὐτοῦ 92
Σχηματισμὸς ἐπιθετικὸς ποῖος λέγεται τοῦ ῥήματος, καὶ περὶ τῆς μετοχῆς 93
Τί σημαίνει συζυγία τοῦ ῥήματος, καὶ πόσαι εἶναι »
Περὶ τῶν παρεπομένων τοῦ ῥήματος αὐτοῦ »
Τὰ τῆς σημερινῆς γλώσσης εἶναι βαρύτονα καὶ περισπώμενα 94
Σχηματισμὸς τῶν βοηθητικ. ῥημάτων εἶμαι, ἔχω, θέλω »
Σχηματισμὸς τῶν ἐνεργητικῶν βαρυτόνων 102
Θέμα καὶ ῥίζα τοῦ ῥήματος ποῖα εἶναι, καὶ συστατικὰ τοῦ ῥήματος ποῖα 106
Τὸ χαρακτηριστικὸν αὐτοῦ, καὶ ποῖα ἀπαιτοῦνται εἰς τὸν σχηματισμὸν 107
Τί εἶναι αὔξησις ῥημάτων, καὶ ποῖα δὲν ἐπιδέχονται αὐτὴν »
Πίναξ τῶν τρεπομένων, καὶ μή· ῥήματα συγχρόνως ἔχοντα δύο αὐξήσεις 108
Ποῖα ῥήματα δέχονται τὴν κορωνίδα, ἢ ἀπόστροφον 110
Σχηματίζοντες τὸν μέλλοντα τὶ πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν 112
Περὶ τοῦ Ἀττικοῦ μέλλοντος 113
Τί ἐστιν ἀναδιπλασιασμὸς καὶ ποῖα παρατηρήσεως ἄξια διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ παρακειμένου κλπ. καὶ περὶ τῆς εὐαισθησίας τῶν Ἑλλήνων κλπ. 114
Πῶς τὸ πέποιθα γράφεται οὕτω, γινόμενον

ἀπὸ τοῦ πείθω — καὶ τοῦ εἴληφα ἐκ τοῦ λείβω—καὶ ἀλήλιφα ἐκ τοῦ ἀλείφω κλπ. 116
Σχηματισμὸς τοῦ παθητικοῦ τῶν βαρυτόνων 119
Ἡ σημερινὴ τὸ β. πρόσωπον ἔχει λύσαι, ὡς ἡ παλαιὰ »
Πῶς μεταχερίζεται τὸν μέσον μέλλοντα 121
Σχηματισμὸς τῶν παθητικῶν παρακειμένων ὅλων τῆς Εὐκτικῆς καὶ ὑποτακτικῆς περιφραστικῶς γίνεται 122
Σχηματισμὸς τῶν χρόνων τοῦ παθητικοῦ 125
Διὰ τί τὸ γ'. πρόσωπον τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς ἐκφράζεται, καὶ ὄχι κατὰ τὸν κανόνα τῶν ἄλλων 128
Τὰ περὶ τοῦ δευτέρου ἀορίστου περίεργα 129
Πίναξ καταληκτικὸς, χρόνου καὶ ἐγκλίσεως τῶν ἐνεργητικῶν 133
Τῶν παθητικῶν τῶν προσωπικῶν ἐνεργητικῶν καὶ παθητικῶν 136
Σχηματισμὸς τῶν περισπωμένων ῥημάτων 138
Ποῖα τὰ ἀσυναίρετα ῥήματα 145
Πίναξ τῶν συναιρέσεων ἑκάστου χρόνου 149
Περὶ τῶν εἰς μι ῥημάτων 150
Περὶ τοῦ πλάω καὶ πράω 152
Σχηματισμὸς τῶν εἰς μι 153
Σχηματισμὸς παθητικῶν ἐγκλίσ. καὶ χρόνων 156
Σχηματισμὸς τῶν μέσων καὶ περὶ μορφώσεως τῶν χρόνων 161
Παρατηρήσεις ἐπ' αὐτῶν 163

Σχηματισμὸς ἐλλειπῶν ῥημάτων εἰς μι εἰς 3 κλάσεις 164
Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ῥήματος φημί 172

ΜΕΡΟΣ Β΄.

Περὶ συντάξεως—προεισαγωγικά τινα 173

ΚΕΦ. Α΄.

Τί ἐσι σύνταξις—προφορικὸς λόγος, ἐνδιάθετος πρότασις, ἢ λόγος—ὑποκείμενον—κατηγορούμενον—ὅροι τῆς προτάσεως 174
Περὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος, ὄντος ἡ βάσις ὅλων τῶν ῥημάτων, καὶ ἐνυπάρχοντος ἐν αὐτοῖς ἀνεπτυγμένως ἢ συνεπτυγμένως (δηλ. χωρὶς νὰ φαίνηται) 175
Περὶ τῶν συμπληρωμάτων »
Περὶ συνθέτου προτάσεως »
Περὶ συστάσεως καὶ ἑνότητος τοῦ λόγου—διαίρεσις αὐτοῦ, συνθέσεως καὶ περὶ τῶν κώλων, κομμάτων κλπ. 176
Συμφωνία ἐπιθετικὴ, συμφωνία ῥηματικὴ »
Ποῖον εἶναι τὸ ἐπικρατέστερον γένος τῶν ὀνομάτων 177
Σύνταξις Ἀττικὴ ποία εἶναι;—σύνταξις τοῦ εἶναι τῆς σημερινῆς γλώσσης—ὑπακουομένη σύνταξις—ἕκαστος—ἄμφω κλπ. »
Περὶ συμπληρωμάτων καὶ τοῦ τρόπου τῆς συντάξεως αὐτῶν 178
Πᾶν μέρος τοῦ λόγου καὶ λόγος ὁλόκληρος ἐκλαμβάνεται ὡς ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον 179

ΚΕΦ. Β΄.

Περὶ συντάξεως τοῦ ἄρθρου.

Τί σημαίνει τὸ ἄρθρον—πότε δύναται νὰ παραλειφθῇ καὶ πότε ὄχι; 180
Πότε ἐπαναλαμβάνεται δὶς,—πότε τίθεται ἄνευ τοῦ ὀνόματος; 181—2
Πότε τὰ ἐπιῤῥήματα μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐπέχουσι τόπον ἐπιθέτου; »
Πότε εἶναι ὡς ἀντωνυμ.—ὡς ἐρωτηματικὸν—ἀόριστον κλπ; »

ΚΕΦ. Γ΄.

Σύνταξις ὀνομάτων καὶ ποία εἶναι ἡ χρῆσις αὐτῶν 183—4
Ὑποκείμενα κυρίως εἶναι τὰ οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα κατηγορούμενα »
Πότε τὰ ἐπίθετα λαμβάνουσι χαρακτῆρα οὐσιαστικὸν, καὶ τ' ἀνάπαλιν »
Πρότασις σύνθετος—προσδιορισμὸς κατὰ τρεῖς τρόπους »
Πῶς συντάσσονται τὰ ὀνόματα, καὶ πῶς γνωρίζεται ἡ σύνταξις τῶν δι' ἐρωτήματος; »
Ποῖοι πρσδιορισμοὶ εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖοι; 185
Ποῖοι εἶναι οἱ κοσμητικοὶ, καὶ περιγραφικοὶ προσδιορισμοί; »
Ποῖα τὰ συντασσόμενα γεν. δοτ. καὶ αἰτ.; »
Περὶ συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν 186
Ὅσα ἐπίθετα καὶ οὐσιαστικὰ συμφωνοῦσι κατὰ τὴν σημασίαν μὲ τὰ ῥήματα, συντάσσονται ὡσαύτως 187

Τὰ τῆς σημερινῆς γλώσσης 188
Περὶ συντάξεως ἀντωνυμιῶν 189
Τίς ἡ χρῆσις τῶν ἀντωνυμιῶν ; οἷος κτλ. »
Περὶ τοῦ « οὐδὲν γὰρ οἷον ἀκούειν αὐτοῦ τοῦ νόμου» »
Ὅς καὶ ὅστις ἰσοδύναμον τοῦ ὥστε ἐρωτηματικὰ »

ΚΕΦ. Δ'.

Περὶ πλαγίας τῶν ῥημάτων συντάξεως 191
Ὅλα τὰ ῥήματα γίνονται ἐκ τῆς ἑνώσεως τοῦ εἶναι »
Ἔστι μοι βουλομένῳ, κτλ. »
Τί ἀπαιτεῖ τὸ προσωπικὸν ῥῆμα ; 192
Ποῖον εἶναι τὸ διεγεῖρον ἐρώτημα »
Ἀμετάβατα ῥήματα ἐνεργητικὰ ποῖα ; 193
Ποῖα διαιροῦνται εἰς τέσσαρας κλάσεις ; 194
Ποῖα ἔχουσι παθητικὴν σημασίαν ; 198
Ποῖα τὰ κατ' ἐξοχὴν μεταβατικὰ »
Ῥήματα οὐδέτερα 201
Συντασσόμενα μὲ μετοχὴν 202
Μὲ μετοχὴν συμφωνοῦσαν μὲ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ῥήματος 204
Περὶ τοῦ Ἀπαρεμφάτου 205
Περὶ τῆς ἑτεροπροσωπίας, καὶ ταυτοπροσωπίας »

ΚΕΦ. Ε'.

Περὶ τῆς μετοχῆς καὶ τῆς πολυθρηλλύτου ἀπολύτου 206

ΚΕΦ. ΣΤ'.

Περὶ τῶν ἀπροσώπων 209
Περὶ τῶν εἰς τὸς καὶ τέος ῥηματικῶν 210

ΚΕΦ. Ζ'.

Σύνταξις παθητικῶν ῥημάτων 211
Πῶς μεταφέρομεν τὸ ἐνεργ. εἰς τὸ παθητ. »
Περὶ τῶν μέσων ῥημάτων, ἰσοδυναμούντων μὲ τὰ μεταβατικὰ 212
Εἶναι τρία εἴδη μέσων καὶ σημείωσις αὐτῶν κατ' ἔκτασιν »

ΚΕΦ. Η'.

Περὶ προθέσεων εἰς τρεῖς τάξεις 213
Γύμνασις τοῦ μνημονικοῦ ἐπ' αὐτῶν 214

ΚΕΦ. Θ'.

Περὶ ἐπιῤῥήματος 221

ΚΕΦ. Ι'.

Περὶ συνδέσμου 224

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Σύνταξις μορίων τινῶν ἐν παραδείγμασι μὲ πλειοτέραν ἀνάπτυξιν, ὡς, ὥστε, ἵνα, ὅπως, ὅρα κλπ. 225
Περὶ τοῦ ὑποθετικοῦ εἰ—καὶ ἂν (δυνητικοῦ) 226
Περὶ τοῦ ἐγὼ δὲν μὲ μέλει 228
Τὰ περὶ τῶν χρονικῶν μορίων 228
Σύνταξις τοῦ ὡς ἢ ὅτι καὶ ἡ τῶν ἐπιῤῥημ. 229
Πῶς ὁ μαθητὴς δύναται νὰ δοκιμάζῃ ἑαυτὸν περὶ τῆς προόδου του, δηλ. ἐὰν εἶναι κάτοχος τῶν σπουδασθέντων ἐν τῷ πονήματι τούτῳ ἢ μὴ 229
Περὶ ἐκφάσεων εὐγενικῶν, καὶ μὴ, καὶ τίς ἡ διαφορὰ, εὐγένεια καὶ εὐγενὴς 230

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Περὶ ἀνωμάλων ὀνομάτων, κατ' ἀλφάβητον 233
Διάφοροι σχηματισμοὶ ἑτεροκλίτων, κατὰ

γένος, ἀριθ. κλπ. 235
Τὰ εἰς ἕνα μόνον ἀριθ. ἀπαντώμενα ὀνόματα 238
Ἄκλιτα, ἄπτωτα, μονόπτωτα, δίπτωτα κλπ. »
Περὶ ἀνωμάλων ῥημάτων, καὶ τί ἐστιν ἀνώμαλον ῥῆμα, κατ' ἀλφάβητον, καὶ κατὰ συγγένειαν αὐτῶν 239
Παρατηρήσεις ἐπ' αὐτῶν 262
Τῆς σημερινῆς μας γλώσσης τὰ ἀνώμαλα κατ' ἀλφάβητον 263
Πίναξ τῶν δασυνουμενων καὶ ψιλουμ. ὀνομάτων τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας Ἑλληνικῆς 269
Περὶ ὀρθογραφίας 272
Ποῖον τὸ ὑπερθαύμαστον προτέρημα μὲ τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐπροίκισε τὸν ἄνθρωπον 309
Ποῖος τρόπος ποικίλλει τὸν λόγον συνδεόμενον μὲ κόμματα καὶ τί ἐστι κῶλον 311
Τί ἐστι πρωτότυπος λέξις, θεματικὴ, ῥιζικὴ, παράγωγος, καὶ ἐτυμολογία 313
Περὶ τῶν παραγώγων ἐπιῤῥημάτων, καὶ σημασίας τῶν προσαρτωμένων εἰς αὐτὰ μορίων ὡς αδην, ινδην, δον, δην, κλπ. 316
Περὶ ὑποκοριστικῶν, αὐξητικῶν, ἐθνικῶν ὀνομάτων, πατρωνυμικῶν, περιεκτικῶν, τεμενικῶν, καὶ περί τινων συνθετικ. λέξεων διαφόρου σημασίας κτλ. 317
Περὶ συνθέσεως λέξεων 320
Περὶ οὐσιαστ. καὶ ἐπιθέτ. ὡς ποιοτικοῦ, κτλ. 321
Παρατηρήσεις ἐπὶ προτάσεων, κατηγορήματος, συντάξεως, ἀφῃρημένων κτλ. 322
Περὶ ἀφῃρημένων 323

Τὸ ὄνομα καὶ τὸ ῥῆμα εἶναι αἱ μόναι λέξεις ἀρχικαὶ »
Τὸ κατηγόρημα ἀπαιτοῦν συμπλήρωμα καὶ πῶς; »
Περὶ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως τῶν ῥημάτων »
Περὶ ἐπιῤῥημάτων καὶ συντάξεως αὐτῶν 324
Περὶ ἀντικαταστάσεως ἐν γένει »
Περὶ συγχωρητῶν καὶ ἀσυγχωρήτων παραβάσεων εἰς τὴν σύνταξιν 325
Περὶ Σολοικισμοῦ »
Περὶ τῶν παθῶν τῆς Γραμματικῆς. 327

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ.

Σελίδι	11	ἀντὶ	Σημ.	24	γράφε	31
»	18	—	—	7	—	17
»	19	—	—	2	—	12
»	20	—	Ἐν. Δοτ. Θηλ.		—	α, η, ῳ
»	—	—	Αἰτ.		—	αν, ην, ον
»	—	—	Κλητ.		—	α, η, ε
»	—	—	Πλ. ὀν. ἀρ. καὶ θηλ.		—	οι, αι
»	—	—	Δοτ.	»	—	οις, αις
»	—	—	Αἰτ.	»	—	ους, ας
»	—	—	Κλητ.	»	—	οι, αι
»	— γρ. ον εἰς τὴν αἰτ. καὶ τῶν τριῶν γενῶν.					
	Προσθήκη εἰς τὰς παρατηρήσεις.					
»	—		οις εἰς τὴν δοτ. ὡσαύτως.			
»	—		αις εἰς τὴν δοτ. τῶν ἀρσ. καὶ θηλ.			
»	23	ἀντὶ	Σημ.	2—8	γρ.	12
»	24	—	—	7	—	17
»	25	—	—	34	—	44
»	30	—	—	35	—	45
»	31	—	—	35	—	—
»	33	—	—	41	—	51
»	37	—	—	26	—	36
»	38	—	—	26	—	36
»	—	—	—	—	—	—
»	62	—	—	51	—	61
»	79 στίχῳ 25 γρ. ἕκαστος, ἑκάτερος, ἢ συνθέτως οὐδέτερος.					

Σελ	83	ἀντὶ	Σημ.	38	γρ.	48
»	94	—	—	18	—	28
»	107	—	—	σελ. 4	—	10
»	108	—	—	13	—	23
»	109	—	—	» 5	—	Σημ. 5
»	110	—	—	14	—	24
»	111	—	—	67	—	68
»	119	—	—	15	—	25
»	121	—	—	16	—	26
»	135	—	στίχῳ 4 γρ. πρόσωπον			
»	136	—	» 8 » »			
»	149	—	ἀντὶ Σημ.	17	—	27
»	189	—	—	44	—	52
»	211	—	Σελ.	61	—	86
»	212	—	—	62	—	—
»	221	—	Σημ.	23	—	33
»	233	—	—	26	—	36

SISMANOGLIO

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΣΑΚΚΟΥΛΙΔΟΥ
1842